

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น

Journal of Management and Local Innovation

กำหนดการเผยแพร่

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ

วัตถุประสงค์

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการ และผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม การศึกษา และสหวิทยาการทางสังคมศาสตร์ที่เชื่อมโยงหลักกรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม โดยมีรูปแบบการตีพิมพ์ฉบับพิมพ์ ISSN (Print): 2697-6439 เป็นต้นมา

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สมาน งามสนิท	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.สมปอง สุวรรณภุมมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผศ.ดร.สุรพงษ์ แสงเรณู	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.จักรวาล สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อ.ดร.กรกต ชาบัณทิต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขานุการ: นายสมยศ พันโคคา ศิลปกรรม: นายสุรัชย์ บุญพิทักษ์, นายคมสัน จันทรแจ่ม
พิสูจน์อักษร: นายวิชัย ชัยบำรุง, นายไพศาล วิเศษชาติ, นางสาวณิชาภัทร เกิดฤทธิ์

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น

เครือข่ายส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์

99/173 ม. 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

โทรศัพท์ : 095-564-9349 e-mail: local.innovation.soc@gmail.com

จัดพิมพ์โดย: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 โทร. 035-248-000 ต่อ 8555. แฟกซ์. 035-248-000 ต่อ 8545

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศ.ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ธงชัย สิงอุตม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สุรินทร์ นิยมางกูร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.กัญญาณทน กาญจนาทวีกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รศ.ดร.ธงชัย สิงอุตม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือตอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
รศ.ดร.อภิรักษ์ จันทะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รศ.ดร.ศิวัช ศรีโสภากุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.พิเชฐ ทั้งโต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ศักรินทร์ วรวัฒน์ประปัญญา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผศ.ดร.วาสิตา เกิดผล ประสบศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผศ.ดร.วิษุกร นาครชน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ.ดร.ไพศาล เครือแสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผศ.ดร.นงศ์ลักษณ์ ใจฉลาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.อานนท์ เมธีวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.วรรณธร วรวิรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.สุภาพ ผู้รุ่งเรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.สามารถ บุญรัตน์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.นพดล ดีไทยสงค์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ธิดาภูมิ หมั่นมี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.เสกสรร สนวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.อนันต์ อุปสอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.ประทีป พิฆทองกลาง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ผศ.ดร.ธีรภัทร กิจจารักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review) (ต่อ)

ผศ.ดร.จิตติวรา พลเยี่ยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.ญาณัญญา ศิริภักธธาดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.จิตติพร อุ๋นใจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผศ.ดร.กมลวิช ลอยมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.สยาม ราชวัตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ.ดร.เอกอนงค์ ศรีสำอางค์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.สุกชัย ตรีเทศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.บงกช นิมิตระกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผศ.ดร.อาจารย์ ประจวบเหมาะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ผศ.ดร.สุรสิทธิ์ อุดมธนวังค์	สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น
ผศ.ดร.ปรัธมาศ พลสิทธิ์กุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผศ.ดร.นพพร บัวอินทร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผศ.ดร.ดุจฤดี คงสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผศ.ว่าที่ร้อยตรี ดร.ไชยะ เทพา	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
ผศ.ว่าที่ร้อยตรีพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.มานิตย์ อรรถชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.จักรวาล สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
อ.ดร.ขจรอรุณพน พงศ์วิริทธิ์ธร	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
อ.ดร.ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
อ.ดร.ทศพร มะหะหมัด	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อ.ดร.เพ็ญพิมพ์ พวงสุวรรณ	มหาวิทยาลัยพะเยา
อ.ดร.มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
อ.ดร.กรกต ชาบันขิต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อ.ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
อ.ดร.อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด	วิทยาลัยนครราชสีมา
อ.ดร.สาลินี ชัยวัฒนพร	มหาวิทยาลัยสแตมฟอร์ด
อ.ดร.ณัฐพัชร์ มณีโรจน์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อ.ดร.ผกามาตย์ ชัยรัตน์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
อ.ดร.ศิวาพัชญ์ บำรุงเศรษฐพงษ์	โรงเรียนหอวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น ฉบับนี้เป็นปีที่ 5 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 เพื่อรักษาคุณภาพของบทความให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากลของบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์เพื่อคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด เพื่อควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

สำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ถือได้ว่ามีความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้นประกอบไปด้วยจำนวนบทความทั้ง 29 บทความ โดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษากรณีเฉพาะ (Case Study) ที่แต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสนทนากลุ่มการสอบถาม และการสัมภาษณ์ ประกอบกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้มีพหุในลักษณะทีมงาน ทำให้บทความมีความละเอียดรอบคอบถี่ถ้วน มีการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์น่าสนใจ ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ ในวารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น และขอขอบคุณกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์

บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า
กองบรรณาธิการ (Editorial Board)	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Reviewers)	(2)
บทบรรณาธิการ (Editorial)	(4)
ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5.....	1
กนกวรรณ มั่งมี, เมษา นวลศรี, रेखा อรัญวงศ์	
แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนในเขตพื้นที่ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	14
ประพันธ์ แสงทองดี, วันทนา เนาว์วัน	
สมรรถนะวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถาน ประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี.....	23
มณีวรรณ ศรีปาน, นริศรา ไชยรถ, ณัฏฐริยา ยางนอก, รัชนี ศิริประพิมพ์ นิติกรณ์ จันทรสุนทรียะศักดิ์	
การส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคมเด็กปฐมวัย.....	37
ผ่องนภา พรหมเกษ	
ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีดิจิทัลกับประสิทธิภาพการสรรหาบุคลากร ของธุรกิจ.....	55
อัจจิมา เก่งสารกิจ, ชูมาพร ดอกบุญนาค, อภิญา ตระคะวินทร์, รัตนา สีสดี	
การสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับ การเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่.....	68
ญาศุมินท์ อินทร์กรุงเก่า, อนันต์ อุปสอด, พระมหาชำนาญ มหาชาโน พระครูพิศาลสรวิทย์, พระปลัดอาทิตย์ อธิปญโญ	
การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเกิดองค์การ แห่งการเรียนรู้ในยุคชีวิตวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สงขลา สตูล.....	83
วิระ บุตรฤทธิ์, จรัส อติวิทยากรณ์, สุดาพร ทองสวัสดิ์	

สารบัญ (Content)

หน้า

แนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการ ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2.....	99
สุภาวัลย์ บุญเรือง, พรเทพ ฐิ์แผน	
ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัย กรณีศึกษาบริษัท รักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด.....	114
ดวงใจ มงคลแสงสุริย์, พงษ์กุลธร โรจนวิรุฬ, สุพจน์ บุญวิเศษ	
แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรีเขต 2.....	130
กันยารัตน์ ธารีรักษ์, อีระวัฒน์ มอนไฮสง	
การเข้าถึงบริการสุขภาพผ่านแอปพลิเคชันหมอพร้อมของประชาชนในพื้นที่ จังหวัดนนทบุรี.....	154
ปารมี เรี่ยวแรง, สุดาภรณ์ อรุณดี, อนันต์ ธรรมชาลย์	
ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค.....	164
มาริษา ศรัณยูประสิทธิ์, อรนนท์ กลันทปุระ	
ปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการใช้บริการโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่.....	178
ฐิติมา ลำเลียงพล, ขวัญฤทัย ครองยุติ	
การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี.....	189
ณษัศ ฐิติธนาภูมิ, พิมลพรรณ เพชรสมบัติ	
การจัดการความปลอดภัยในการดำเนินการกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 (Covid-19) ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร.....	205
พัชรปณัฏฐ์ นาทวรทัต, พชร ล้นทัด, ศิริพร นุชสำเนียง	
ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกษ.....	221
เจนภพ อ้วนเผือ, สุดาภรณ์ อรุณดี, อนันต์ ธรรมชาลย์	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถี ใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลาเขต 2.....	231
บุหลัน หมดหมาน, จรัส อติวิทยากรณ์, นิรันดร์ จุลทรัพย์	

สารบัญ (Content)

หน้า

ผลของโปรแกรมการแนะแนวที่มีต่อความรู้และความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา.....	245
<i>เจษฎา บุญมาโฮม, มนธิรา บุญญวินิจ</i>	
ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยและปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี.....	257
<i>สุริรัตน์ อาศัยพลวง, อรนนท์ กลั่นทูประ</i>	
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะกับการสอนแบบปกติ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศาลเจ้า (หัวนุกุลวิทยา).....	271
<i>กษมล จันทร์หอม, อรุณช ลิ้มศิริ</i>	
การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก.....	281
<i>มงคล เกษามูล, สุดาภรณ์ อรุณดี, อนันต์ ธรรมชาลัย</i>	
สมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรมเขตกรุงเทพมหานคร.. <i>ไวภาพ ปิ่นวิเศษ, ทักษกร แสงทองดี, พชร ลั่นทัด</i>	294
ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาปทุมธานี.....	306
<i>วลัยลักษณ์ โคสุวรรณ, พิมลพรรณ เพชรสมบัติ</i>	
ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภูมิศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักโยนิโสมนสิการของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบางปรุง จังหวัดฉะเชิงเทรา.....	322
<i>พระวีรภัทร สุภาจาโร (สมานกล้า), สมชัย ศรีนोक, พระมหาสมบุญ สุธมโม</i>	
การศึกษาสภาพปัญหาในการทำงานร่วมกันของครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครอง ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19.....	336
<i>วรรณอาภา จารุประพาฬ, ประพิมพ์พงศ์ วัฒนะรัตน์, จีรพัฒน์ ศิริรักษ์</i>	

สารบัญ (Content)

หน้า

การพัฒนาแบบการบริหารจัดการผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลัน ชนิด ST-elevation myocardial infarction (STEMI) เครือข่ายการพยาบาล ในจังหวัดกาญจนบุรี.....	346
ศิริพร สีสันต์, เรณู วิรุณพันธ์, ณัฐศิกา ไคร์ครวญ, พิระนันท์ จีระยิ่งมงคล	
การอำนวยความสะดวกและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัย แก่ราษฎรในหมู่บ้านของผู้ใหญ่บ้าน.....	363
เขมิกา ทองเรือง, วิสิษฐ์ คิดคำส่วน, เมธิณี ไชยคุณา	
แนวทางการสร้างนวัตกรรมฉลากสินค้าเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ของผู้ผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย.....	375
นรินทร์ ชูลิขสิทธิ์, นิภา นิรัตติกุล	
การบริการสาธารณะของภาครัฐให้แก่ สังคม และประชาชน.....	392
วิสิษฐ์ คิดคำส่วน, เขมิกา ทองเรือง	
ภาคผนวก	
หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์.....	406

ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
วิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
The Effects of Stem Education Approach on Science Achievement
and Problem Solving Ability of Grade 11 Students

กนกวรรณ มั่งมี¹ เมษา นวลศรี² रेखा อรุณวงศ์³

Kanokwan Mangmee, Mesa Nuansri, Rekha Arunwong

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา 2. เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนและหลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาและ 3. ศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 จังหวัดนครปฐม จำนวน 29 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 3) แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาวิทยาศาสตร์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 4) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีคะแนนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

Received: 2022-10-28 Revised: 2022-12-09 Accepted: 2022-12-15

¹ หลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ Curriculum and teaching, Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the royal patronage. Corresponding Author e-mail: Kanokwansaimai9101@gmail.com

² หลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ Curriculum and teaching, Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the royal patronage.

³ หลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ Curriculum and teaching, Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the royal patronage.

ระดับ 0.05 3) ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ (Keywords): สะเต็มศึกษา; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; ความสามารถในการแก้ปัญหา

Abstract

The purposes of this experimental research were 1. to compare students' learning achievement before and after learning management by STEM education. 2. to compare students' ability on problem solving before and after learning management by STEM education. 3. to study the students' satisfaction towards learning management by STEM education. The multi-stage sampling of the study were twenty-nine grade 11 students at the secondary Educational Service Area 9, Nakhon Pathom who studying in the first semester of 2020 academic year. The instruments of the research were 1) lesson plans. 2) the reliability of learning achievement test on Science was 0.92. 3) the reliability of learning achievement test on problem solving ability was 0.94. 4) the reliability of students' satisfaction towards learning management by STEM education was 0.87. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, the pretest and posttest scores using one sample t-test. The results of this study indicated that 1) The posttest mean scores of learning achievement of eleventh grade students after learning with the STEM education were statistically significant higher than the pretest mean scores at the 0.05 level. 2) The posttest mean scores on problem solving ability of eleventh grade students after learning with the STEM education were statistically significant higher than the pretest mean scores at the 0.05 level. 3) The eleventh grade students instructional satisfaction towards STEM education approach was high in all respects

Keywords: STEM Education; Learning Achievement; Problem Solving Ability

บทนำ (Introduction)

ในช่วงเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นไปอย่างกว้างขวาง เครื่องมือเครื่องใช้มีความทันสมัย มีระบบอินเทอร์เน็ตที่ทำให้การติดต่อหรือเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารนั้นไร้พรมแดน มีนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งหลายเข้ามาสู่ครัวเรือน เนื่องจากวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนั้นเกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวันและในสายงานการประกอบวิชาชีพต่าง ๆ อีกทั้งยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม ดังนั้นในปัจจุบันการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมคนให้อยู่ในสังคมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การปลูกฝังความสนใจใฝ่รู้ทางวิทยาศาสตร์

โดยใช้การปรับเปลี่ยนเทคนิคกระบวนการจัดการเรียนรู้ จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดสามารถเชื่อมโยงประยุกต์ใช้ความรู้ด้วยตนเองได้ เพราะการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นลักษณะของการบรรยาย ผู้เรียนเป็นเพียงผู้ฟัง ไม่มีส่วนร่วมในการเรียน ความรู้ที่ได้รับส่วนหนึ่งเป็นแบบการท่องจำ ผู้เรียนจึงมีความรู้แค่ในตำราไม่สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ การคิดจึงเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาและเผชิญสถานการณ์ เมื่อบุคคลเผชิญกับข้อมูลสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ใด ๆ ที่มีความขัดแย้งหรือก่อให้เกิดปัญหาผู้ที่มีความสามารถในการคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีทักษะในการคิดแก้ปัญหาจะสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบและมีความถูกต้อง (สุวิทย์ มูลคำ, 2549) ในปัจจุบันปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันมีความซับซ้อนมากกว่าในอดีต (อุษณีย์ อนรุทธวงศ์, 2553) ผู้คิดแก้ปัญหาจะต้องศึกษาถึงสาเหตุที่มาของปัญหา ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกัน และพยายามคิดค้นหาวิธีการที่เหมาะสมที่สุดเพื่อจะแก้ไข การคิดแก้ปัญหาจึงถือว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการคิดทั้งหมด และเป็นสิ่งสำคัญต่อวิธีการดำเนินชีวิตของสังคมมนุษย์ ซึ่งจะต้องใช้การคิดเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดเวลา (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2553) นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 24 ยังได้กล่าวไว้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ ต้องฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ รวมถึงการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ดังนั้น การศึกษาจะต้องให้ความสำคัญในการพัฒนา ฝึกฝนเยาวชนทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนให้ได้มีโอกาสฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาให้มาก (สุวิทย์ มูลคำ, 2549) ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ของไทยในอดีตที่ผ่านมา เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการบรรยาย และท่องจำ ส่งผลให้นักเรียนไม่ได้ใช้ทักษะในการค้นคว้าข้อมูลการเรียนรู้ไม่มีการบูรณาการ (ชนาธิป พรกุล, 2557) ครูเป็นแค่ผู้ให้ความรู้ นักเรียนเป็นผู้รับความรู้เพียงอย่างเดียว การจัดการเรียนการสอนดังกล่าวนี้ ไม่สามารถทำให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดและการแก้ปัญหาได้ (ชนาธิป พรกุล, 2557) ครูในยุคสมัยใหม่นี้ จึงจำเป็นต้องคิดค้นหรือนำวิธีการและเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดเป็นและแก้ปัญหาได้ โดยเฉพาะ นอกจากนี้นี้ยังมีข้อมูลสนับสนุนว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กไทยยังจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งพัฒนา

จากการรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O - NET) ของผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ ปีการศึกษา 2559-2561 มีคะแนนเฉลี่ยตามลำดับดังนี้ 31.63 , 29.97 , 31.15 จะเห็นว่าแต่ละปีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ถึงร้อยละ 50 ซึ่งให้เห็นว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาไม่เพิ่มขึ้นตามลำดับ จากผลคะแนนระดับชาติที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดจะหาวิธีการสอน หรือเทคนิค ที่จะช่วยในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการคิดแก้ปัญหามากขึ้น และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ แล้วพบว่าแนวทางหนึ่งที่ผู้วิจัยสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาได้ คือการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เป็นแนวคิดในการจัดการ

เรียนรู้ที่บูรณาการข้ามกลุ่มสาระวิชา (Interdisciplinary Integration) ระหว่างศาสตร์สาขาต่าง ๆ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ (Science: S) เทคโนโลยี (Technology: T) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineer: E) และคณิตศาสตร์ (Mathematics: M) โดยนำจุดเด่นของธรรมชาติ และตลอดจนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของแต่ละสาขาวิชามาสผสมผสานกัน เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ทุกแขนงมาใช้ในการแก้ปัญหา การค้นคว้า และการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ในสถานการณ์โลกปัจจุบัน สะเต็มศึกษา ยังเป็นการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ที่ให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง มีโอกาสได้คิดค้นสิ่งใหม่และนำความคิดตนเองไปสร้างสรรค์ชิ้นงานเพื่อแก้ปัญหา สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชา มีทักษะการทำงานกลุ่ม และทักษะการสื่อสาร รวมถึงผู้เรียนพัฒนาการคิด (พรทิพย์ ศิริภักตราชัย, 2556) โดยสะเต็มศึกษามีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ การสอนให้เด็กรุ่นใหม่มีทักษะการแก้ปัญหา พัฒนาวิธีคิด เพื่อให้ก้าวทันโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมที่เน้นการแก้ปัญหาเป็นหลัก โดยมีงานวิจัยที่ได้ศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น อาทิตยา พุนเรือง (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์เรื่อง เอนไซม์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ($p < .05$) สอดคล้องกับธีรภา ไชยเดช และคณะ (2560) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบร่วมมือด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่อง เชื้อเพลิงซากดึกดำบรรพ์และผลิตภัณฑ์ พบว่า สามารถพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบร่วมมือของนักเรียนได้ โดยนักเรียนร้อยละ 95.8 มีสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบร่วมมืออยู่ในระดับสูงหลังจากการจัดการเรียนรู้ และเช่นเดียวกับดวงพร สมจันทร์ตา (2559) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้เรื่องกายวิภาคของพืชตามแนวทางสะเต็มศึกษา ซึ่งพบว่านักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ($p < .05$) นอกจากสะเต็มศึกษา จะช่วยพัฒนาการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนแล้ว ยังส่งผลให้ผู้เรียนได้นำองค์ความรู้ที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มาประยุกต์ใช้ในการเรียน ทำให้ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนงานวิจัยที่ได้กล่าวมา

จากปัญหาและการศึกษา แนวคิดและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายแนวคิดด้วยกัน ในการวิจัยครั้งนี้การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการการสอนที่ต้องอาศัยขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ขึ้นซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1) ระบุและเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา 2) รวบรวมข้อมูลแนวคิดที่เกี่ยวข้อง 3) วางแผนและออกแบบ 4) ดำเนินการ 5) ทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุง 6) นำเสนอผลงาน มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อช่วยพัฒนาการคิดแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง คลื่น ซึ่งเป็นเรื่องที่มีเนื้อหาจำนวนมาก

และมีความซับซ้อน จากผลการสอบของนักเรียนในปีที่ผ่านมา นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่องนี้ไม่สูงนัก ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาวิจัยในเรื่องนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนและหลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้
2. ความสามารถในการแก้ปัญหาวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน หลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา
3. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาอยู่ในระดับมาก

วิธีการดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบแผนการวิจัยเบื้องต้น (Pre experimental research) โดยมีรูปแบบการวิจัยแบบ One group pretest-posttest design (Fitz-Gibbon, 1987) คือ มีกลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียวทำการทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา แผนการทดลองดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลองแบบ One group pretest-posttest design

กลุ่ม	ทดสอบก่อนการทดลอง	การจัดกระทำ	ทดสอบหลังการทดลอง
ทดลอง	O ₁	X	O ₂

O ₁	หมายถึง	การทดสอบก่อนการทดลอง
X	หมายถึง	การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา
O ₂	หมายถึง	การทดสอบหลังการทดลอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 จำนวน 42,917 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 จังหวัดนครปฐม ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) ผลการสุ่มพบว่า ได้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ จำนวน 1 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 29 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 แผนการจัดการเรียนรู้
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง คลื่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
3. แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่มีการกำหนดสถานการณ์ปัญหา มีคำถามแบบอัตนัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 5 สถานการณ์ โดยแต่ละสถานการณ์จะตั้งข้อคำถาม 4 ข้อ รวมทั้งหมด 20 ข้อ
4. แบบสอบถามความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาจำนวน 20 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง คลื่น จากการที่ได้สอบถามครูและสัมภาษณ์นักเรียนที่เคยเรียนเรื่องนี้มาแล้วรวมทั้งศึกษาสภาพสังคม และปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน
2. ปฐมนิเทศชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทราบ และอธิบายถึงบทบาทหน้าที่ของนักเรียนและผู้วิจัย
3. ผู้วิจัยทำการทดสอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาก่อนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา
4. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็ม เรื่อง คลื่น โดยจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่เตรียมไว้ จำนวน 6 แผนการจัดการเรียนรู้
5. เมื่อเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้แล้วทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาแล้ว และทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา
6. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากคะแนนการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ด้วยวิธีการทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหา และคะแนนจากแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

2. โดยใช้สถิติทดสอบที ชนิดกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Dependent Sample) ทดสอบเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนก่อนเรียนและหลังจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

ผลการวิจัย (Research Results)

1. การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

เนื้อหา	การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
คลื่นกล	ก่อนเรียน	29	10	2.59	1.02	-7.56*	0.00
	หลังเรียน	29	10	4.07	0.65		
คลื่นเสียง	ก่อนเรียน	29	10	8.24	2.40	-10.24*	0.00
	หลังเรียน	29	10	12.24	2.19		
คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า	ก่อนเรียน	29	10	4.03	1.05	-5.77*	0.00
	หลังเรียน	29	10	5.10	1.08		
ภาพรวม	ก่อนเรียน	29	30	14.72	3.33	-16.22*	0.00
	หลังเรียน	29	30	21.41	2.71		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยภาพรวม พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ($\bar{X}$ = 21.41, S.D. = 2.71) สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 14.72, S.D. = 3.33) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายเนื้อหาแยกย่อย ได้แก่ คลื่นกล คลื่นเสียง และคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า พบว่า ทุกเนื้อหาผลการวิเคราะห์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ คะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนและหลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

เนื้อหา	การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
การระบุปัญหา	ก่อนเรียน	29	10	5.14	0.95	-10.69*	0.00
	หลังเรียน	29	10	8.14	1.27		
การวิเคราะห์ปัญหา	ก่อนเรียน	29	10	4.21	0.73	-6.35*	0.00
	หลังเรียน	29	10	5.93	1.33		
การนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา	ก่อนเรียน	29	10	1.90	1.50	-6.60*	0.00
	หลังเรียน	29	10	4.24	1.43		
การตรวจสอบผลลัพธ์	ก่อนเรียน	29	10	0.66	1.20	-6.06*	0.00
	หลังเรียน	29	10	2.31	1.49		
ภาพรวม	ก่อนเรียน	29	40	11.90	3.13	-8.96*	0.00
	หลังเรียน	29	40	20.62	4.81		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวม พบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ($\bar{X} = 20.62$, S.D. = 4.81) สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 11.90$, S.D. = 3.13) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ การระบุปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา และการตรวจสอบผลลัพธ์ พบว่า ทุกด้านย่อมมีผลการวิเคราะห์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ คะแนนการแก้ปัญหาเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. การวิเคราะห์ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.12) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.30) ด้าน

บทบาทผู้เรียน ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.31) และด้านด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.29) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีคะแนนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยสถานการณ์ปัญหาที่กำหนดให้เป็นสถานการณ์ที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน เพื่อให้ให้นักเรียนฝึกการคิดแก้ปัญหา เป็นการบูรณาการ 4 ศาสตร์วิชาเข้าด้วยกัน ได้แก่ ความรู้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี กระบวนการทางวิศวกรรม และคณิตศาสตร์ นำไปสู่การสร้างสร้งผลงานนวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ซึ่งได้พัฒนาทักษะการคิด ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการแก้ปัญหา แสดงบทบาทตามหน้าที่ที่ตนถนัดอย่างเต็มที่ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนแนวคิดและร่วมกันทำให้งานประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการในศตวรรษที่ 21 กล่าวคือเมื่อมีการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการระหว่างกระบวนการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ทำให้เกิดเป็นองค์ความรู้ที่หลากหลายนำไปสู่การแก้ปัญหาและการสร้งสร้งผลงานที่แปลกใหม่ โดยเน้นให้ผู้เรียนนำความรู้ในภาคทฤษฎีมาใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง ซึ่งมีขั้นตอนตามที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ออกมา 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ระบุและเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา ขั้นตอนที่ 2 รวบรวมข้อมูลแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ 3 วางแผนและออกแบบ ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการ ขั้นตอนที่ 5 ทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุง และขั้นตอนที่ 6 นำเสนอผลงาน ประกอบกับผลการวิจัยที่ได้ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เท่ากับ 14.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.33 ในขณะที่หลังเรียน มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เท่ากับ 21.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.71 แสดงให้เห็นว่าข้อมูลทางสถิติที่ได้หลังเรียนจึงสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อับดุลลา มิน หะยีชาเดร์ (2560) ที่พบว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพิทยาภรณ์ ปัญญาหอม (2563) ที่พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องไฟฟ้าหลังได้รับการจัดกิจกรรมแบบสะเต็มศึกษาสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับอาทิตยา นิมกุล และคณะ (2560) ที่ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ชีววิทยาตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่านักเรียนที่เรียนรู้ชีววิทยาตามแนวคิดสะเต็มศึกษามีคะแนนเฉลี่ยร้อยละผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาหลังเรียนเท่ากับ 75.65 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 70 จัดอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้อง นัสรีนทร์ ปือชา (2558) พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีคะแนนพัฒนาการ ร้อยละ 41.03 อยู่ในระดับต้น ร้อยละ 30.77 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 20.51 อยู่ในระดับสูง และร้อยละ 7.69 อยู่ในระดับสูงมาก นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนชีววิทยา ความสามารถในการแก้ปัญหา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ซึ่งนักเรียน มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจเลือกประเด็นปัญหาที่นักเรียนสนใจ พร้อมทั้ง การคิดหาวิธีการทางการแก้ปัญหาตามแนวคิดสะเต็มศึกษา STEM อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ มากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากความสามารถของสมองในการคิดแก้ไขปัญหา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิดและกระบวนการแก้ปัญหาโดยการลงมือปฏิบัติตามกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม และใช้ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีมาบูรณาการร่วมกัน ครูผู้สอนมีหน้าที่ชี้แนะช่วยเหลืออำนวยความสะดวก ต่างจากการจัดการเรียนรู้แบบเดิมที่ครูเป็นผู้บรรยายเพื่อให้ความรู้ และนักเรียนเป็นผู้ฟังเพื่อรับความรู้เพียงอย่างเดียว โดยนักเรียนนั้นจำเป็นต้องอาศัยความรู้ที่มีหรือประสบการณ์ที่ผ่านมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งความสามารถของผู้เรียนในการคิดแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามขั้นตอนของเวียร์ (Weir,1974) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้ 1. ขั้นระบุปัญหา 2. ขั้นวิเคราะห์ปัญหา 3. ขั้นนำเสนอวิธีแก้ปัญหา 4. ขั้นตรวจสอบผลลัพธ์ ประกอบกับผลการวิจัยที่ได้ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหา เท่ากับ 11.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.13 ในขณะที่หลังเรียน มีค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาเท่ากับ 20.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.81 แสดงให้เห็นว่าข้อมูลทางสถิติที่ได้หลังเรียนจึงสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับอาทิตย์ นิยมกุล และคณะ (2560) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ชีววิทยาตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่านักเรียนที่เรียนรู้ชีววิทยาตามแนวคิดสะเต็มศึกษามีคะแนนเฉลี่ยร้อยละความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนเท่ากับ 76.35 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 75 จัดอยู่ในระดับดีมาก และมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาลงเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับอาทิตย์ พูนเรือง (2559) ที่พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาวทางวิทยาศาสตร์ในการระบุปัญหาขั้นวิเคราะห์ปัญหำขั้นการกำหนดวิธีการเพื่อแก้ปัญหา และขั้นการตรวจสอบผลลัพธ์เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lee (2015) ที่ศึกษาการบูรณาการชีววิทยาเข้ากับ STEM หรือที่เรียกว่า BTEM ที่เพิ่มทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยนักเรียนสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง โดยการออกแบบเชิงวิศวกรรมศาสตร์จะช่วยให้ นักเรียนสามารถแก้ปัญหาได้ ส่วนการใช้เทคโนโลยีจะช่วยให้ นักเรียนได้ข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มเติมตามความต้องการ และคณิตศาสตร์ใช้เป็นเครื่องมือในการคำนวณและวิเคราะห์ข้อมูล การออกแบบและการนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และคณิตศาสตร์มาบูรณาการร่วมกันจึงจะสามารถแก้ปัญหาเหล่านี้ได้

3. ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านนักเรียนมีความพึงพอใจ

อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านบทบาทผู้เรียน และด้านด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับดี ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอยู่ในระดับค่อนข้างดี และการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่ม ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวนักเรียนเอง กระบวนการคิดแก้ปัญหา คิดวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ และที่สำคัญผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ผู้เรียนเรียนแล้วมีความสุข รู้จักการบูรณาการข้ามวิชาหรือ สาขาวิชาต่าง ๆ ได้ อีกทั้งยังทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอับดุลยา มิน หะยีชาเดร์ (2560) ที่กล่าวมาข้างต้นว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 และมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยจาร์ส อินทลาภาพร (2558) ที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษานั้น เมื่อพิจารณาองค์ประกอบในแต่ละด้าน พบว่า ด้านบทบาทผู้สอน นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ผู้สอนจะมีบทบาทสำคัญในทุก ๆ ขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้เป็นคนที่คอยชี้แนะ ตั้งคำถาม ให้คำแนะนำตลอดจนอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และกระตุ้นให้นักเรียนรู้สึกสนุก ทำหายกับสถานการณ์หรือปัญหาที่ผู้สอนกำหนดขึ้น ซึ่งปัญหาที่ผู้สอนนำมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา คือการแก้ปัญหาที่ใกล้เคียงกับนักเรียน ปัญหาที่เกิดขึ้น เห็นความสำคัญของปัญหาที่จะต้องหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือไป ซึ่งสอดคล้องกับผลที่ได้จากแบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในด้านบทบาทผู้สอน สอดคล้อง นัสนรินทร์ ปือชา (2558) ที่ทำการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ที่มีผลต่อความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดเนื่องจากผู้วิจัยเน้นให้นักเรียนแก้ปัญหาตัวเองทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจที่สามารถคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตัวของนักเรียนเอง

เหตุผลที่กล่าวมาสามารถสนับสนุนได้ว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้สอนต้องมีความอดทนในการรอฟังความคิดเห็นต่าง ๆ จากผู้เรียน ใส่ใจ และคอยให้คำชี้แนะอย่างทั่วถึง ไม่ลำเอียงหรืออคติ สร้างความรู้สึกเป็นกันเองระหว่างผู้เรียนและครูผู้สอน

2. การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาควรใช้กับเนื้อหาที่พบได้ในชีวิตประจำวัน เนื่องจากสถานการณ์ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมต้องเป็นสถานการณ์ที่ใกล้ตัวสามารถพบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน

3. การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ผู้วิจัยต้องทำความเข้าใจร่วมกับนักเรียนถึงลักษณะและรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ของนักเรียน และการดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างสมบูรณ์ตามที่ผู้วิจัยกำหนด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนกับนักเรียนในระดับชั้นและรายวิชาอื่น ๆ

2. ควรนำการดำเนินการจัดการเรียนรู้ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับทักษะการทำงานเป็นทีมหรือทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อื่น เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

เอกสารอ้างอิง (References)

- จำรัส อินทลาภาพร. (2558). การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาสำหรับผู้เรียน ระดับประถมศึกษา. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*. 8(1), 62-74.
- ชนาธิป พรกุล. (2557). *การสอนกระบวนการคิด: ทฤษฎีและการนำไปใช้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรภา ไชยเดช, สกนธ์ชัย ชะนูนันท์ และวิภารัตน์ เชื้อขวด ชัยสิทธิ์. (2560). การพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบร่วมมือด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่อง เชื้อเพลิงซากดึกดำบรรพ์และผลิตภัณฑ์. *วารสารหน่วยวิจัยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้*. 8(1), 51-66.
- ดวงพร สมจันทร์ตา, มนตรี มณีภาคและสมเกียรติ พรพิสุทธิมาศ. (2559). *การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการเรียน ตามแนวทางสะเต็มศึกษา เรื่องกายวิภาคของพืช*. ในการประชุมวิชาการระดับชาติครูศาสตร์ ครั้งที่ 1 (หน้า 354). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นัสรินทร์ ปือชา. (2557). *ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ความสามารถในการแก้ปัญหาและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2553). *การพัฒนาการคิด*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ 9119 เทคนิคพรินติ้ง.
- พรทิพย์ ศิริภัทราชัย. (2556). Stem Educationกับการพัฒนาในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 33(2), 49-56.

- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์. (2544). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิด วิธีและเทคนิค การสอน1. กรุงเทพฯ: บริษัทเดอะมาสเตอร์ กรุปแมนเนจเม้นต์ จำกัด
- พิทยาภรณ์ ปัญญาหอม. (2563). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์เรื่องไฟฟ้า สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดพรหมสาคร จังหวัดสิงห์บุรี. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 14(2), 93-10
- วรรณาร รุ่งลักษณะมีศรี. (2551). ผลของการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงวิทยาศาสตร์ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นผสมผสานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรัญญา จีระวิพลวรรณ. (2544). การสอนวิทยาศาสตร์ให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง. วารสารวิทยาศาสตร์. 55(2), 162-169.
- สุพรรณิ ขาญประเสริฐ. (2557). สะเต็มศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). 42(186), 3-5.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2549). กลยุทธ์การสอนคิดแก้ปัญหา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- อาทิตยา พูนเรือง. (2559). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์เรื่อง เอนไซม์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา. ปริญญาบัตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาชีววิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- อาทิตย์ ฉิมกุล. (2559). ผลของการจัดการเรียนรู้ชีววิทยาตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน
ในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
Guidelines for Sustainable Development of Community Enterprises
in Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

ประพันธ์ แสงทองดี¹ วันทนา เนาว์วัน²

Praphan Saengthongdee, Wanthana Naowan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน และ 2. หาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วิธีการดำเนินการวิจัยแบบคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ประธาน ตัวแทนสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 22 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ด้านโฆษณาและการจัดจำหน่าย วิธีการลดต้นทุนและเพิ่มผลกำไร ความต้องการของตลาดสูงแต่ผลผลิตน้อยขาดเงินทุน และขาดความรู้ด้านเทคนิคและกรรมวิธีในการผลิตที่ใช้เทคโนโลยี 2) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ด้านการผลิต ด้านการตลาดและจัดจำหน่าย เงินทุน ความต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนด้านการให้ความรู้ในการผลิตสินค้า การบรรจุภัณฑ์ และการรับรองผลิตภัณฑ์จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนา; วิสาหกิจชุมชน; ความยั่งยืน

Abstract

This Research was Purposed to Study 1. Problems and Obstacles in the Operation of Community Enterprises and 2. Problems and obstacles in the operation of Community Enterprises. Find ways to development Sustainable Community enterprise operations. In Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The

Received: 2023-01-07 **Revised:** 2023-01-25 **Accepted:** 2023-01-27

¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Faculty of Management Sciences
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

²คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Faculty of Management Sciences
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Corresponding Author e-mail:
wanthana_nt@hotmail.com

Methodology by Qualitative Research. This Research Study Utilized were Structured In-Depth interviewing of 22 key informants such as a chairman, Representatives Enterprises, Focus Group Discussions. Statistics used to Analyze Data are Descriptive Analyses. The result found that 1) Problems and Obstacles in the Operation of Community Enterprises Advertising & Distribution How to Reduce Costs and Increase Profits Market Demand is High but Productivity is Low, Lack of Capital and Lack of Technical Knowledge and Technology-Based Manufacturing Methods. 2) Guidelines for Sustainable Development of Community Enterprises, including Production, Marketing and distribution, Capital. The need for support from public and private sectors in the field of Education in the Production of Goods. Packaging and Product Certification from the Food and Drug Administration.

Keywords: Development; Community Enterprises; Sustainable

บทนำ (Introduction)

วิสาหกิจชุมชน นับเป็นแนวทางหนึ่งที่จะกระตุ้นระบบเศรษฐกิจฐานรากรวมทั้งการสร้าง ความเจริญให้แก่คนในชุมชน จนสามารถมีรายได้ พัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ให้ดีขึ้น พัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน และมีผลทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเอง ปัจจุบัน รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอาชีพและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทั้งที่เป็นอาชีพหลัก และอาชีพเสริมในรูปของการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชนจำนวนมาก และเป็นแรงสนับสนุนในการพัฒนาประเทศชาติ โดยกำหนดให้เป็นแนวทางหนึ่งในการปรับ โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อบูรณาการทรัพยากรให้เกิดความหลากหลายรวมถึงการใช้ ศักยภาพทรัพยากรของชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดส่งผลให้ต้นทุนของวิสาหกิจต่ำลง เพราะ วิสาหกิจชุมชนเป็นรูปแบบการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่เอื้อกับชุมชนที่สามารถดำรงชีวิต ได้มั่นคงและเข้มแข็ง ความสำเร็จหรือการเติบโตของวิสาหกิจชุมชนมิใช่ว่าจะทำได้ง่ายต้องอาศัย ความร่วมมือของคนภายในชุมชน อีกทั้ง วิสาหกิจชุมชนเน้นเรื่องการบริหารจัดการ เป็นกิจการสร้าง รายได้ที่เกิดจากผลผลิตจะเกิดจากสินทรัพย์ชุมชน เช่น ความรู้ภูมิปัญญาเดิม ทักษะฝีมือ วัฒนธรรม ในท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติหรือปัจจัยอื่น ๆ ที่เป็นทรัพยากรพื้นบ้าน โดยมีรูปแบบการจัดการ เข้ามาประยุกต์ใช้ ซึ่งเป็นกิจการของคนภายในชุมชน (Tantrabanthit, 2008) แต่ส่วนใหญ่เป็นกลุ่ม คน ที่มีรายได้ไม่แน่นอน ผู้สูงอายุ กลุ่มชาวบ้านหรือกลุ่มเกษตรกรการบริหารจัดการที่ดีจะมีรายได้ สูงขึ้นส่งผลทางบวกต่อภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ โดยเฉพาะการประกอบวิสาหกิจชุมชน ควรมุ่งเน้นสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ส่งเสริมให้เกิดเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเอง ผ่านการ ประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัตถุดิบในชุมชนโดยคนในชุมชนเพื่อคนในชุมชน แต่อย่างไรก็ดี โครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือสินค้า OTOP ดำเนินโครงการมาแล้ว 20 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 มีกิจการที่ประสบความสำเร็จและกิจการที่ล้มเหลว ด้วยหลากหลายสาเหตุด้วยกัน อาทิเช่น

ชุมชนยังขาดทักษะของการเป็นผู้ประกอบการ การเกิดข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งสินเชื่อ การผลิตสินค้าที่ขาดความคิดสร้างสรรค์ การขาดการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ดี รวมไปถึงการทำการตลาดที่ไม่ประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะกับตลาดที่มีอำนาจซื้อสูงอย่างตลาดต่างประเทศ พิริยะ ผลพิรุฬห์ (2563) วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีทั้งหมด 393 แห่ง เป็นวิสาหกิจชุมชนที่ตั้งอยู่ ณ อำเภอบางปะอิน 22 แห่ง (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, ม.ป.ป.) จำนวนผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนเพิ่มมากขึ้น จากนโยบายของภาครัฐที่มีการสนับสนุนให้เกิดวิสาหกิจชุมชนใหม่ ๆ อยู่เสมอ การดำเนินการ การวางแผน การควบคุม การสร้างความสัมพันธ์ และการดำเนินการทางด้านการตลาด จึงเป็นปัจจัยหรือองค์ประกอบที่สำคัญ อันที่จะเป็นตัวแปรในการขับเคลื่อนให้วิสาหกิจชุมชนดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพโดย ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังขรัตน์, (2556) กล่าวถึงผลการศึกษาสภาพการณ์ของวิสาหกิจชุมชน พบว่า ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยทางด้านสังคม เอื้ออำนวยต่อผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ส่วนปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี และปัจจัยทางนิเวศวิทยา ล้วนเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนทั้งสิ้น ทั้งนี้ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านบัญชี และการเงิน ปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ปัญหาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และปัญหาด้านทุน การผลิต โดยแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจำเป็นต้องพึ่งพาหน่วยงานภาครัฐซึ่งเป็นหน่วยงานสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ทั้งในด้านการให้ความรู้การพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ การสนับสนุนด้านการตลาด และการกำหนดระเบียบต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อต้องการทราบสถานการณ์ปัจจุบันในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน และหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีอยู่แล้ว เพื่อประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ นโยบาย แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่จะนำไปสู่การพัฒนาการดำเนินงาน ช่วยดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคในผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน และกระจายการดำเนินงานผลิตภัณฑ์ในชุมชนให้มีความยั่งยืน และสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์แก่หน่วยงานและบุคคลที่สนใจได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย โดยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ประธานกลุ่ม หรือกรรมการ สมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง หรือผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ประธานกลุ่ม หรือกรรมการ สมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 22 วิสาหกิจชุมชน รวมทั้งสิ้น 22 ราย (สำนักงานเกษตรอำเภอบางปะอิน, 2565) โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ที่สามารถให้ข้อมูลตรงประเด็นกับงานของผู้วิจัยที่ศึกษา

3. เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากการศึกษา เอกสาร หนังสือ ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและตรงกับวัตถุประสงค์ การวิจัยที่ศึกษา แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 ข้อ ด้านการผลิตปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน จำนวน 4 ข้อ ด้านการตลาดปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 ข้อ ด้านการเงินและการลงทุนวิสาหกิจชุมชน จำนวน 4 ข้อ ด้านการบริหารจัดการปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน จำนวน 4 ข้อ ด้านเทคโนโลยีของวิสาหกิจชุมชน จำนวน 4 ข้อ การส่งเสริมสนับสนุนและการร่วมมือจากเครือข่าย จำนวน 3 ข้อ และแนวทางในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในอนาคตเพื่อความยั่งยืนควรเป็นทิศทางไหน จำนวน 5 ข้อ

การหาคุณภาพของเครื่องมืองานวิจัย โดยการทดสอบความเที่ยงตรง (Content Validity) และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สะสอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ อาจารย์ ดร. กิตติมา ทามาลี ประธานบริหารสาขาวิชาการจัดการค้าธุรกิจสมัยใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานดา เต๊ะชันหมาก รองคณบดีฝ่ายแผนและยุทธศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยเพื่อพิจารณาให้มีความตรงตามเนื้อหาหลังจากการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาได้ดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.05 หลังจากได้รับคำแนะนำและข้อเสนอแนะ นักวิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ใช้แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับประธานกลุ่ม หรือกรรมการ สมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและผู้ให้ข้อมูลหลักที่อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอบาง

ปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 100 ในช่วงระหว่างเดือนธันวาคม ถึง มกราคม พ.ศ. 2566

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำและ โดยนำข้อมูลทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และใช้วิธีตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ได้แก่ 1) ด้านข้อมูล 2) ด้านผู้วิจัย และ 3) ด้านวิธีรวบรวมข้อมูล พร้อมการนำเสนอผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัยด้วยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล ก่อนเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยขออนุญาตจดและบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ ผู้วิจัยรักษาความลับของข้อมูลของข้อมูลโดยจะนำเสนอในภาพรวมเพื่อประโยชน์ในเชิงวิชาการเท่านั้น งานวิจัยชิ้นนี้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา หมายเลขรับรอง HE- RDI - NRRU.214/2565

ผลการวิจัย (Research Results)

สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าด้านการผลิตปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน ผลิตภัณฑ์มีความต้องการของตลาดสูงแต่ผลผลิตทำได้น้อย เช่นข้าวนาทิพย์เกษม เห็ดตับเต่า เนื่องจากผลิตตามฤดูกาล และเกิดน้ำท่วม ด้านการตลาดของวิสาหกิจชุมชน เกิดปัญหาด้านโฆษณาและการจัดจำหน่าย ด้านการเงินและการลงทุนวิสาหกิจชุมชน กลุ่มขาดเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงาน วิธีการลดต้นทุนและเพิ่มผลกำไร ด้านการบริหารจัดการปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน ประสบปัญหาเรื่องบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องซึ่งเกิดจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และขาดความรู้ด้านเทคนิคและกรรมวิธีในการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีและการส่งเสริมสนับสนุน

2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน สามารถกำหนดกลยุทธ์ได้ 3 องค์ประกอบดังนี้ 1) Creative (ความคิดสร้างสรรค์) ด้านการผลิต ด้านการตลาดและจัดจำหน่าย เงินทุน 2) Connection ความต้องการการเชื่อมต่อการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนด้านการให้ความรู้ในการผลิตสินค้า พัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองพฤติกรรมตลาดสู่วิถีชีวิตยุคใหม่ และความต้องการให้เกิดการสืบทอดวิสาหกิจชุมชนตกไปถึงรุ่นลูกหรือครอบครัวต่อไปในอนาคต และ 3) Competency การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน การใช้เทคโนโลยีช่วยในการผลิตสินค้ามากขึ้น พัฒนาทักษะและการจัดการความรู้ของแรงงานและผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานรวมทั้งการรับรองผลิตภัณฑ์จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน และกรมพัฒนาชุมชน เป็นต้น สรุปได้ดังตารางที่ 1

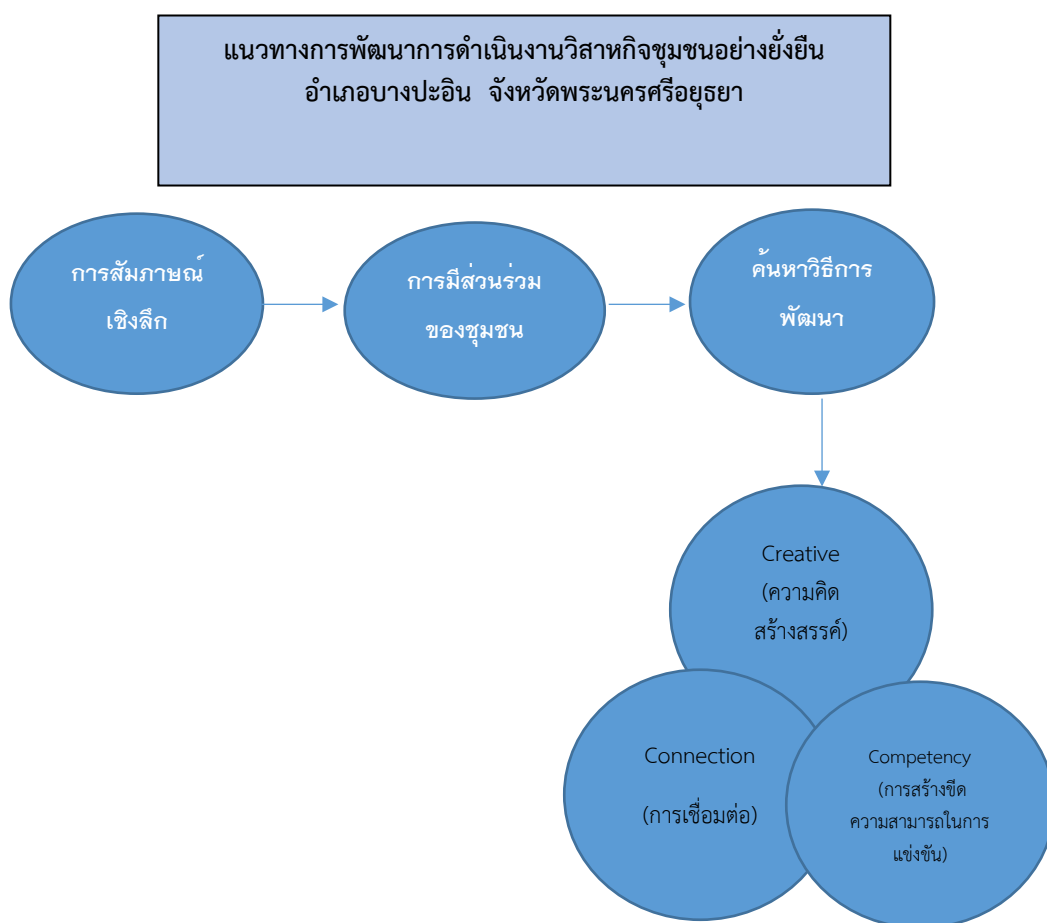
ตารางที่ 1 สรุปแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ด้าน	แนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน
1. Creative (ความคิดสร้างสรรค์)	1.1 สนับสนุนและส่งเสริมให้กลุ่มใช้ประโยชน์ด้านทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อการผลิตสินค้าของวิสาหกิจชุมชนให้มีเอกลักษณ์เฉพาะ 1.2 ฝึกอบรมการพัฒนาสินค้าใหม่ รวมถึงการออกแบบรูปลักษณ์ผลิตภัณฑ์ และเรียนรู้ในการหาตลาดหลากหลายช่องทางมากขึ้น เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในตลาดที่หลากหลายขึ้น 1.3 สร้างความร่วมมือในด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์นี้กับหน่วยงานภายนอกให้มากขึ้น เช่น มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานภาคเอกชน ฯลฯ ที่สามารถส่งเสริมให้เกิดการใช้ความคิดสร้างสรรค์ด้านบรรจุภัณฑ์ ตราสินค้าที่น่าสนใจขึ้น
2. Connection (การเชื่อมต่อ)	2.1 สามารถใช้เครื่องมือด้านการตลาดและจัดจำหน่ายแบบออนไลน์ (Online) เช่น Facebook, Youtube, LINE@ มากขึ้น 2.2 การพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายให้ครอบคลุมช่องทางการค้าปลีกที่เป็นที่นิยม เช่น หน้าร้าน ในห้างสรรพสินค้า บิ๊กซี โลตัส สถานีบริการน้ำมันในจังหวัดหรืออำเภอ รวมทั้งช่องทางการจัดจำหน่ายขายต่างประเทศไปส่งต่างประเทศครบทุกวิสาหกิจชุมชน 2.3 การสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ กับหน่วยงานภายนอก เช่น มหาวิทยาลัย บริษัทเอกชน โดยการจัดอบรมให้ความรู้และพัฒนา รูปแบบบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองพฤติกรรมตลาดผู้บริโภคใหม่ๆ 2.4 การวางแผนให้เกิดการสืบทอดวิสาหกิจชุมชนไปสู่รุ่นลูกหรือครอบครัวต่อไปในอนาคต
3. Competency	3.1 การใช้เทคโนโลยีช่วยในการผลิตสินค้ามากขึ้นตามความต้องการ ผู้บริโภคเป้าหมายและใช้นวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์

(การสร้างขีด ความสามารถในการ แข่งขัน)	3.2 พัฒนาทักษะและการจัดการความรู้ของแรงงานและผลิตภัณฑ์ ให้ได้มาตรฐานโดยการผ่านรับรองของกรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด และสำนักงานคณะกรรมการองค์กร อาหารและยา สร้างความเชื่อมั่นในสินค้า คุณภาพของวิสาหกิจ ชุมชน

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนในเขตพื้นที่
อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า จะต้องผ่านกลไกการขับเคลื่อนจากคณะกรรมการ
สมาชิกของวิสาหกิจชุมชน หน่วยงานภาครัฐท้องถิ่น หน่วยงานภาคเอกชน หรือมหาวิทยาลัย ใช้วิธีการ
สัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์และการสนทนากลุ่ม ค้นหาวิธีการพัฒนา และการดำเนินการวิสาหกิจ
ชุมชนยั่งยืน จากการมีส่วนร่วมของสมาชิกและเครือข่ายทุกด้าน ดังภาพที่ 1.1

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ประธานกลุ่มและสมาชิกกลุ่มต้องวางแผนหาความร่วมมือจากเครือข่าย หน่วยงานภาครัฐหน่วยงานภายนอก เพื่อจัดหากองทุนสนับสนุนให้กับสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนที่มีเงินทุนน้อย สำหรับพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเอง เพื่อเป็นการยกระดับผลิตภัณฑ์ และสร้างความยั่งยืนกับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนนี้ได้

2. ค้นหาปราชญ์ชาวบ้านเพื่อเป็นผู้นำในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน สนับสนุนให้เกิดการถ่ายทอดความรู้จากปราชญ์ชาวบ้านไปสู่คนรุ่นลูกหรือครอบครัว เพื่อรักษาและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ เป็นอัตลักษณ์และการบริหารจัดการที่เกิดประสิทธิผลของวิสาหกิจชุมชนต่อไป

3. หน่วยงานภาครัฐ ควรเป็นสื่อกลาง หรือให้การสนับสนุนส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน อาทิ การจัดอบรมให้ความรู้เพื่อพัฒนาทักษะและการจัดการความรู้ของแรงงานและผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานสมาชิกในการผลิตสินค้าและบริการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาด อาทิ การโฆษณา การจัดจำหน่าย การติดต่อสื่อสารแบบระบบออนไลน์ ทำให้เกิดความรวดเร็ว มีคุณภาพ รวมทั้งการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาการผลิตสินค้าและบริการใหม่ ๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

หัวข้องานวิจัยที่ควรทำต่อไปในอนาคต ได้แก่ควรมีการศึกษาวิสาหกิจชุมชนที่ประสบผลสำเร็จนำมาเปรียบเทียบกับวิสาหกิจชุมชนน้องใหม่ที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2563). พระราชบัญญัติ ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548. พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562. สืบค้น 21 กันยายน 2565, จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%CA69/%CA69-20-2548-a0001.htm>.
- จักรพงษ์ นวลชื่น. (2561). แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้ยั่งยืนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ศึกษากรณี วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครพนม และจังหวัดสกลนคร. รายงานวิจัยวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ชนพงษ์ อาภรณ์พิศาล. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในภาคกลางของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.
- โชติ บติรัฐ. (2561). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาบ้านเตาไห อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. 12(2), 388.
- ณัฐกฤตย์ ดิษฐวิรุฬห์ และประมา ศาสตรระจุ. (2561). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานธุรกิจชุมชนผ่านระบบสารสนเทศออนไลน์ ของชุมชนหินตั่ง ตำบลหินตั่ง อำเภอเมือง จังหวัด

- นครนายก. วารสารศรีนครินทร์วิโรฒวิจัยและพัฒนา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 10(20), 85.
- ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังขรัตน์. (2556). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา. รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปิยพัทธ์ หีบแก้ว และสถาพร มงคลศรีสวัสดิ์. (2563). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา วิสาหกิจ ชุมชนร้านรุ่งตะวันสมุนไพร ตำบลห้วยม่วง อำเภอกู่แก้ว จังหวัดขอนแก่น. วารสารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 4(2), 267.
- พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2563). กลยุทธ์ 4C เพื่อความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน. สืบค้น 27 ธันวาคม 2565, จาก www.posttoday.com/columnist/633562.
- สำนักงานเกษตรอำเภอบางปะอิน. (2565). สถิติวิสาหกิจชุมชนอำเภอบางปะอิน. อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
- Tantrabanthit, K. (2008). Community business development guidelines. *Journal of Local Development*. 3(2), 55-63.

สมรรถนะวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน
ของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี
Competence of Accounting Professions Affecting the Quality of
Financial Reports of Juristic Registration Establishments in Udonthani
Province

มนีวรรณ ศรีปาน¹ นริศรา ไชยรณ² ณัฏฐริยา ยางนอก³ รุชนี ศรีประพิมพ์⁴
นิติกรณ์ จันทสุริยะศักดิ์⁵

Maneewan Sripan, Narissara Chairot, Natchariya Yangnok, Rutchanee Siriprapim,
Nitigorn Jansuriyasak

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างคือ หัวหน้าแผนกบัญชีของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี จึงได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจผ่านแบบสอบถามได้ข้อมูลตอบกลับที่มีความสมบูรณ์ ทั้งหมด 363 ชุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regressing Analysis) แบบ stepwise ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ สมรรถนะวิชาชีพบัญชี จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการองค์กร ด้านทักษะส่วนบุคคล ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ด้านทักษะการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร ด้านความรู้ทางวิชาชีพ และด้านทักษะการปฏิบัติงานส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี โดยมี

Received: 2022-11-12 Revised: 2022-12-09 Accepted: 2022-12-18

¹ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต Faculty of Business Administration Pitchayabandit College. Corresponding Author e-mail: Sripan.manee@gmail.com

² คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต Faculty of Business Administration Pitchayabandit College

³ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต Faculty of Business Administration Pitchayabandit College

⁴ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต Faculty of Business Administration Pitchayabandit College

⁵ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต Faculty of Business Administration Pitchayabandit College

ความสัมพันธ์ทางบวก ($R = 0.797$) กับคุณภาพรายงานทางการเงิน และร่วมกันพยากรณ์คุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้ร้อยละ 63.50 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้ $\hat{Y} = 0.388 + 0.247S6 + 0.390S4 + 0.190S7 + 0.121S5 + 0.161S1 + 0.121S3$

คำสำคัญ (Keywords): สมรรถนะวิชาชีพบัญชี; คุณภาพรายงานทางการเงิน

Abstract

The purpose of this research was to study the competence of accounting professions affecting the quality of financial reports of juristic registration establishments in Udonthani Province. A study of the sample group are head of accounting department of juristic registered establishment in Udon- thani Province Therefore, the relevant literature was reviewed. Data were collected by survey through questionnaires, all 363 sets of complete responses were obtained. The statistics used in the analysis were mean, Standard deviation and stepwise Multiple Regressing Analysis. The results of the research were as follows: Competencies in Accounting Professions in 6 skills as follows: Organizational management, Personal skills, Skills in using technology in the digital age, Interaction and communication skills, Professional knowledge and operational skills affecting the quality of financial reports of juristic registered establishments in Udon- thani Province. There was a positive correlation ($R = 0.797$) with financial reporting quality. And jointly forecast the quality of financial reports of juristic registered establishments in Udonthani province. Statistically significant at the 0.01 level with 63.50%. The forecast equation is as follows. $\hat{Y} = 0.388 + 0.247S6 + 0.390S4 + 0.190S7 + 0.121S5 + 0.161S1 + 0.121S3$

Keywords: Accounting Profession; Quality of Financial Reports

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันประเทศไทยได้เข้าสู่ประชาคมอาเซียน เมื่อปี พ.ศ. 2558 ซึ่งในกลุ่มประเทศอาเซียนได้มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคโดยการจัดทำ “เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA)” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 ได้มีการขยายความร่วมมือไปสู่การเปิดเสรีการค้าบริการ โดยการจัดทำความตกลงด้านการค้าบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Service: AFAS) เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเป็นผู้ให้บริการในภูมิภาคและให้มีการเปิดตลาดการค้าบริการที่ลึกและกว้างภายใต้กรอบองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) และยังสามารถจัดทำกรอบความตกลงเขตลงทุนอาเซียน (ASEAN

Investment Area: AIA) เพื่อเปิดเสรีลงทุนในธุรกิจที่ไม่ใช่ภาคบริการ 5 ภาค คือ การผลิต ประมง ป่าไม้ เหมืองแร่ และธุรกิจบริการเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับ 5 ภาค ส่งผลให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทย และการค้าของโลกไร้พรมแดน (Globalization) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้วิชาชีพบัญชีเป็นวิชาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการมีส่วนร่วมช่วยให้องค์กรธุรกิจทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถแข่งขันกับคู่แข่งในสภาวะเศรษฐกิจที่ขยายตัวและแข่งขันสูงขึ้นในสภาวะการค้าของโลกไร้พรมแดนได้ (ณัฐภัทร หงษ์พงษ์, 2560) โดยผู้ทำบัญชีเป็นผู้มีหน้าในการทำรายงานทางการเงินตามมาตรฐานการบัญชีที่สภาวิชาชีพกำหนดไว้ จึงถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถด้านวิชาชีพบัญชีที่เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะผลักดันธุรกิจให้มีรายงานทางการเงินที่มีคุณภาพส่งผลให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานประสบความสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ (ณัฐธรมณ ศรีสุขและกนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์, 2560)

รายงานทางการเงินเป็นข้อมูลทางการเงินของกิจการที่ใช้สื่อสารกับบุคคลภายนอกได้ทราบถึงฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานขององค์กร ได้แก่ งบการเงิน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการรายงานการเงิน ตามศัพท์บัญญัติของสภาวิชาชีพบัญชี งบการเงินประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น งบกระแสเงินสด หมายเหตุประกอบงบการเงิน งบประกอบอื่นและคำอธิบายที่ทำให้งบการเงินสมบูรณ์ขึ้น รายงานทางการเงินเป็นสื่อกลางในการสะท้อนภาพการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกิจการให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอก การจัดทำและการนำเสนอรายงานทางการเงินต้องมีความถูกต้อง ครบถ้วน เชื่อถือได้และทันต่อเวลา รวมทั้งต้องปฏิบัติตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินเกิดความมั่นใจว่าจะได้รับเป็นข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ โปร่งใส และเป็นสากล ผู้ใช้งบการเงิน ควรนำข้อมูลที่ได้จากงบการเงินไปใช้ในวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงฐานะทางการเงินหรือผลการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ เช่น สภาพคล่อง ประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ ความสามารถในการทำกำไร ความสามารถในการชำระหนี้ของกิจการ เป็นต้น เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจ (นุชรี พิเชษฐกุล, 2555) และนอกจากนี้ กรอบแนวคิดสำหรับรายงานทางการเงิน ได้กำหนดให้งบการเงินแสดงถึงผลการบริหารงานของฝ่ายบริหาร โดยงบการเงินต้องให้ข้อมูลตามองค์ประกอบดังต่อไปนี้ สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของผู้ถือหุ้น รายได้ และค่าใช้จ่าย ซึ่งงบแสดงฐานะทางการเงินสะท้อนส่วนของผู้ถือหุ้น หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น ในขณะที่งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จสะท้อนผลการดำเนินงาน ประกอบด้วย รายได้ ค่าใช้จ่าย กำไรจากการดำเนินงาน ในขณะที่งบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะทางการเงินสะท้อนผลการลงทุนโดยเงินทุนที่ได้รับจากผู้เป็นเจ้าของและการจัดสรรส่วนทุนให้ผู้เป็นเจ้าของในฐานะที่เป็นเจ้าของ นอกจากนี้ รวมถึงการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของผู้ถือหุ้นระหว่างปี สำหรับงบกระแสเงินสด อธิบายถึงแหล่งที่มาและแหล่งใช้ไปของรายการเงินสด และหมายเหตุประกอบงบการเงินอธิบายข้อมูลอื่นที่มีสาระสำคัญ และเป็นประโยชน์อันช่วยผู้ใช้งบการเงินในการคาดการณ์เกี่ยวกับจังหวะเวลาและความแน่นอนที่กิจการจะก่อให้เกิดกระแสเงินสดในอนาคตของกิจการ (สภาวิชาชีพบัญชี, 2558) ดังนั้น ผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดทำรายงานทางการเงิน คือ ผู้ทำบัญชีที่มีความรู้ ความสามารถด้านวิชาชีพบัญชีที่เชี่ยวชาญ

ผู้ทำบัญชีจึงเป็นส่วนสำคัญในการจัดทำรายงานทางการเงินของธุรกิจ เพื่อนำเสนอข้อมูลทางการเงินที่มีความถูกต้อง ครบถ้วน น่าเชื่อถือ และสามารถพิสูจน์ได้ให้แก่ผู้มีส่วนได้เสีย อาทิเช่น เจ้าของคนเดียวคนกิจการ ผู้ถือหุ้น ผู้บริหาร ลูกค้า ตลอดจนเจ้าหนี้ ผู้ให้เงินกู้ยืม เป็นต้น โดยได้รับทราบถึงผลการดำเนินงานของกิจการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ เป็นประโยชน์ต่อการวางแผน ควบคุม และพัฒนาธุรกิจให้มีความเติบโตอย่างยั่งยืน ตลอดจนการพัฒนาธุรกิจให้เกิดประสิทธิผล บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กิจการกำหนดไว้ (ณัฐภัทร หงษ์พงษ์, 2560) ดังนั้น ผู้ทำบัญชีจึงควรมีสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีครบทุกด้านและใช้ทักษะทางวิชาชีพได้อย่างเหมาะสม จึงจะส่งผลให้รายงานทางการเงินมีคุณภาพ

สมรรถนะของนักบัญชีควรมีคุณลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ ด้านความรู้ทางวิชาชีพ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านทักษะการปฏิบัติงาน ด้านทักษะส่วนบุคคล ด้านทักษะการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร ด้านทักษะการบริหารจัดการองค์กร (สำราญ บุญเจริญ และคณะ, 2559) ในสภาพของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งนำพาโลกของเราเข้าสู่ “ยุคดิจิทัล” และพลิกโฉมหลายสิ่งในธุรกิจไปอย่างสิ้นเชิง ซึ่งนักบัญชีทุกท่านเป็นคนหนึ่งที่อยู่ท่ามกลางกระแสโลกที่ต้องปรับตัวให้พร้อมรับยุคดิจิทัลนี้ด้วย (กมลภู สันตะจักร, 2562) จึงควรพิจารณาอีกหนึ่งด้านที่นักบัญชีควรให้ความสำคัญ คือ ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ดังนั้น สมรรถนะของนักบัญชีจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดทำรายงานและนำเสนอข้อมูลทางบัญชีที่มีคุณภาพเพียงพอต่อผู้บริหาร ผู้มีส่วนได้เสีย และผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างน่าเชื่อถือ

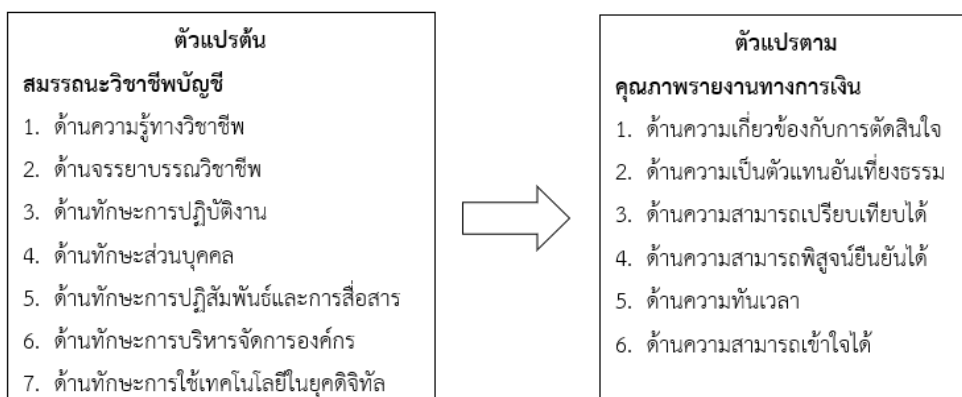
จากความสำคัญและข้อมูลจากการศึกษารายงานการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสมรรถนะวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ว่า สมรรถนะวิชาชีพบัญชีส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินหรือไม่อย่างไร ผลลัพธ์ที่ได้จะนำมาปรับปรุงและพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพบัญชี เพื่อส่งผลให้รายงานทางการเงินมีคุณภาพตามมาตรฐานรายงานทางการเงินต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาสมรรถนะวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

การศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะวิชาชีพบัญชี และคุณภาพรายงานทางการเงิน เพื่อกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

สมรรถนะวิชาชีพบัญชี ได้แก่ ด้านความรู้ทางวิชาชีพ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านทักษะการปฏิบัติงาน ด้านทักษะส่วนบุคคล ด้านทักษะการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร ด้านทักษะการบริหารจัดการองค์กร และด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้วิธีการวิจัยแบบสำรวจ จัดเก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ หัวหน้าแผนกบัญชีของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 6,568 คน ซึ่งเป็นประชากรที่เข้าถึงได้ (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. ออนไลน์, 2564) ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 363 คน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ที่ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 และเลือกตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 สมรรถนะวิชาชีพบัญชีมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ 5 หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุด 4 หมายถึง ปฏิบัติมาก 3 หมายถึง ปฏิบัติปานกลาง 2 หมายถึง ปฏิบัติน้อย และ 1 หมายถึง ปฏิบัติน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ส่วนที่ 3 คุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ 5 หมายถึง มีคุณภาพมากที่สุด 4 หมายถึง มีคุณภาพมาก 3 หมายถึง มีคุณภาพปานกลาง 2 หมายถึง มีคุณภาพน้อย และ 1 หมายถึง มีคุณภาพน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

และได้มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย โดยดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC: Index of Item-Objective Congruence) โดยให้ตอบแบบประเมินเป็น 3 ระดับคือ (+1) แน่ใจว่าสอดคล้อง (0) ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง และ (-1) แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง โดยผู้เชี่ยวชาญที่ตรงกับสาขาจำนวน 5 ท่าน พบว่า แบบสอบถามฉบับนี้มี 1) ค่า IOC ส่วนที่ 2 ระหว่าง 0.5-1.00 จำนวน 21 ข้อ และ 2) ค่า IOC ส่วนที่ 3 ระหว่าง 0.50-1.00 จำนวน 22 ข้อ และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับหัวหน้าแผนกบัญชีของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด แล้วนำไปตรวจหาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ตามวิธีของคอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 116-117) พบว่า แบบสอบถามฉบับนี้มี 1) ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.964 (ระดับดีมาก) 2) ค่าความเชื่อมั่นส่วนที่ 2 เท่ากับ 0.953 (ระดับดีมาก) และ 3) ค่าความเชื่อมั่นส่วนที่ 3 เท่ากับ 0.965 (ระดับดีมาก) แสดงว่า แบบสอบถามฉบับนี้มีความน่าเชื่อถือ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามให้กับหัวหน้าแผนกบัญชีของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี และจัดเก็บรวบรวมแบบสอบถามหลังจากการตอบแบบสอบถามแล้วเสร็จ ซึ่งได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วน จำนวน 363 ชุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยวิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนาหาค่าร้อยละ (Percentage) และการแจกแจงความถี่ (Frequency)
- 2) การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะวิชาชีพบัญชีของสถานประกอบการใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 3) การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการ วิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regressing Analysis) แบบ stepwise

ผลการวิจัย (Research Results)

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานบัญชีของสถานประกอบการ ส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัด ร้อยละ 74.10 รองลงมาคือ บริษัทจำกัด ร้อยละ 25.90 เพศหญิง ร้อยละ 79.60 รองลงมาคือ เพศชาย ร้อยละ 20.40 อายุ 31-40 ปี ร้อยละ 42.10 รองลงมาคือ อายุ 26-30 ปี ร้อยละ 33.30 อายุ 41-50 ปี ร้อยละ 19.30 อายุต่ำกว่า 25 ปี ร้อยละ 3.00 มากกว่า 50 ปี ร้อยละ 2.20 การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 63.60 รองลงมาคือ ปวส. ร้อยละ 22.00 ปริญญาโท ร้อยละ 13.50 สูงกว่าปริญญาโท ร้อยละ 2.00 และประสบการณ์ทำงาน 4-5 ปี ร้อยละ 36.90 รองลงมาคือ 6-10 ปี ร้อยละ 28.90 มากกว่า 10 ปี ร้อยละ 28.10 1-3 ปี ร้อยละ 6.10

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะวิชาชีพบัญชีของสถานประกอบการ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสมรรถนะวิชาชีพบัญชีของสถานประกอบการในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมและรายด้าน

สมรรถนะวิชาชีพบัญชี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับสมรรถนะ
1. ด้านความรู้ทางวิชาชีพ	4.27	0.36	มาก
2. ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.42	0.39	มาก
3. ด้านทักษะการปฏิบัติงาน	4.45	0.36	มาก
4. ด้านทักษะส่วนบุคคล	4.43	0.35	มาก
5. ด้านทักษะการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร	4.44	0.37	มาก
6. ด้านทักษะการบริหารจัดการองค์กร	4.32	0.40	มาก
7. ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล	4.35	0.42	มาก
รวม	4.31	0.29	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า นักบัญชีมีสมรรถนะวิชาชีพบัญชีโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักบัญชีมีสมรรถนะวิชาชีพบัญชีที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทักษะส่วนบุคคล ($\bar{X} = 4.43$) รองลงมาคือ ด้านทักษะการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.44$) ด้านทักษะการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.45$) ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.42$) ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ($\bar{X} = 4.35$) ด้านทักษะการบริหารจัดการองค์กร ($\bar{X} = 4.32$) และด้านความรู้ทางวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.27$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมและรายด้าน

คุณภาพรายงานทางการเงิน ของสถานประกอบการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพรายงานทางการเงิน
1. ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ	4.34	0.35	มาก
2. ด้านความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม	4.55	0.39	มาก
3. ด้านความสามารถเปรียบเทียบได้	4.44	0.42	มาก
4. ด้านความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้	4.62	0.38	มาก
5. ด้านความทันเวลา	4.47	0.40	มาก
6. ด้านความสามารถเข้าใจได้	4.41	0.42	มาก
รวม	4.37	0.32	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า รายงานทางการเงินของสถานประกอบการในจังหวัดอุดรธานีมีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า รายงานทางการเงินของสถานประกอบการมีคุณภาพที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมาคือ ด้านความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม ($\bar{X} = 4.55$) ด้านความทันเวลา ($\bar{X} = 4.47$) ด้านความสามารถเปรียบเทียบได้ ($\bar{X} = 4.44$) ด้านความสามารถเข้าใจได้ ($\bar{X} = 4.41$) และด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.34$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ กำลังสองของค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ กำลังสองของสหสัมพันธ์พหุคูณที่ปรับแก้ และค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐาน Model-6

Model-6	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
Stepwise	0.797 ^f	0.635	0.623	0.20297

f. Predictors: (Constant), S6, S4, S7, S5, S1, S3

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ มีค่า 0.797 และกำลังสองของค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ มีค่า 0.635 แสดงว่า ตัวแปรพยากรณ์ด้านการบริหารจัดการองค์กร ด้านทักษะส่วนบุคคล ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ด้านทักษะการปฏิบัติงาน และการสื่อสาร ด้านความรู้ทางวิชาชีพ และด้านทักษะการปฏิบัติงาน สามารถพยากรณ์ผลกระทบต่อคุณภาพรายงาน

ทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานีได้ ร้อยละ 63.50 ค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ มีค่า 0.20297

ตารางที่ 4 ความแปรปรวนจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise: Model-6

Source of Variation	SS	df	MS	F	P
Regression	13.616	6	2.269	55.084	0.000**
Residual	7.828	375	0.41		
Total	21.444	381			

**P< 0.01

จากตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า ผลกระทบระหว่างตัวแปรเกณฑ์กับตัวแปรพยากรณ์ ด้านการบริหารจัดการองค์กร ด้านทักษะส่วนบุคคล ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ด้านทักษะการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร ด้านความรู้ทางวิชาชีพ และด้านทักษะการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานีในเชิงเส้นตรง ซึ่งสามารถนำไปสร้างเป็นสมการต่อไปได้

ตารางที่ 5 ค่าสถิติของสมรณนะวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการที่จดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี Model-6

ตัวแปร	b	S.E.b	β	t	P
ค่าคงที่	0.388	0.267		1.457	0.000**
ด้านบริหารจัดการองค์กร	0.247	0.054	0.296	4.560	0.000**
ด้านทักษะส่วนบุคคล	0.390	0.051	0.417	7.581	0.000**
ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล	0.121	0.054	0.134	2.250	0.000**
ด้านความรู้ทางวิชาชีพ	0.161	0.049	0.178	3.287	0.000**
ด้านทักษะการปฏิบัติงาน	0.121	0.047	0.126	2.584	0.000**

P< 0.01, R = 0.797, R² = 0.635, F = 55.084

จากตารางที่ 5 พบว่า Model-6 สมรณนะวิชาชีพบัญชี จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการองค์กร ด้านทักษะส่วนบุคคล ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ด้านทักษะการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร ด้านความรู้ทางวิชาชีพ และด้านทักษะการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์ทางบวก (R = 0.797) กับคุณภาพรายงานทางการเงิน และร่วมกันพยากรณ์คุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ 0.01 ได้ร้อยละ 63.50 เขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.388 + 0.247S_6 + 0.390S_4 + 0.190S_7 + 0.121S_5 + 0.161S_1 + 0.121S_3$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.296S_6 + 0.417S_4 + 0.242S_7 + 0.134S_5 + 0.178S_1 + 0.126S_3$$

จากผลการวิเคราะห์ส่วนที่ 4 สมรรถนะวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 3 เพื่อศึกษาสมรรถนะวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ stepwise สรุปได้ดังนี้

1. Model 1 คือ สมรรถนะวิชาชีพบัญชี ด้านการบริหารจัดการองค์กร มีความสัมพันธ์ทางบวก ($R = 0.646$) กับคุณภาพรายงานทางการเงิน และสามารถพยากรณ์คุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้ร้อยละ 41.70

2. Model 2 สมรรถนะวิชาชีพบัญชี จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการองค์กร และด้านทักษะส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์ทางบวก ($R = 0.739$) กับคุณภาพรายงานทางการเงิน และร่วมกันพยากรณ์คุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้ร้อยละ 54.70

3. Model 3 สมรรถนะวิชาชีพบัญชี จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการองค์กร ด้านทักษะส่วนบุคคล และด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล มีความสัมพันธ์ทางบวก ($R = 0.772$) กับคุณภาพรายงานทางการเงิน และร่วมกันพยากรณ์คุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้ร้อยละ 59.60

4. Model 4 สมรรถนะวิชาชีพบัญชี จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการองค์กร ด้านทักษะส่วนบุคคล ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล และด้านทักษะการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร มีความสัมพันธ์ทางบวก ($R = 0.609$) กับคุณภาพรายงานทางการเงิน และร่วมกันพยากรณ์คุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้ร้อยละ 60.90

5. Model 5 สมรรถนะวิชาชีพบัญชี จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการองค์กร ด้านทักษะส่วนบุคคล ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ด้านทักษะการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร และด้านความรู้ทางวิชาชีพ มีความสัมพันธ์ทางบวก ($R = 0.789$) กับคุณภาพรายงาน

ทางการเงิน และร่วมกันพยากรณ์คุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้ร้อยละ 62.20

6. Model 6 สมรรถนะวิชาชีพบัญชี จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการองค์กร ด้านทักษะส่วนบุคคล ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ด้านทักษะการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร ด้านความรู้ทางวิชาชีพ และด้านทักษะการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์ทางบวก ($R = 0.797$) กับคุณภาพรายงานทางการเงิน และร่วมกันพยากรณ์คุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้ร้อยละ 63.50

สรุปได้ว่า Model 6 เป็น Model ที่สามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัย คือ เพื่อศึกษาสมรรถนะวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี คือ สมรรถนะวิชาชีพบัญชี จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการองค์กร ด้านทักษะส่วนบุคคล ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ด้านทักษะการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร ด้านความรู้ทางวิชาชีพ และด้านทักษะการปฏิบัติงานส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี ยกเว้นสมรรถนะวิชาชีพบัญชี ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ ไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี

จากผลการวิเคราะห์สมรรถนะวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี ของ Model 6 สามารถตอบสมมติฐานได้ดังนี้

ยอมรับสมมติฐาน คือ สมรรถนะวิชาชีพบัญชี ด้านการบริหารจัดการองค์กร ด้านทักษะส่วนบุคคล ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ด้านทักษะการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร ด้านความรู้ทางวิชาชีพ และด้านทักษะการปฏิบัติงานส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ยกเว้นสมรรถนะวิชาชีพบัญชี ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง สมรรถนะวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสมรรถนะวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานีที่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกันเองพบว่า สมรรถนะวิชาชีพบัญชี จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการองค์กร ด้านทักษะส่วนบุคคล ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ด้านทักษะการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร ด้านความรู้ทางวิชาชีพ และด้านทักษะการปฏิบัติงานส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี

ประกอบการที่จดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ยกเว้นสมรรถนะวิชาชีพบัญชี ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการที่จดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อรุษา ตัวช้างและประเวศ เพ็ญวุฒิกุล (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพการปฏิบัติงานทางการบัญชีของผู้ทำบัญชีในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย พบว่า ศักยภาพของนักบัญชี ประกอบด้วย ด้านความรู้และทักษะทางวิชาชีพ ด้านความรู้ความเข้าใจในกฎหมายทางบัญชี และด้านความเที่ยงธรรม และผลงานวิจัยของ สำราญ บุญเจริญ ปรียาณัฐ เอื้อยศิริ เมธี และ ปาลิตา เซษฐ์ขุนทด (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบสมรรถนะวิชาชีพของผู้จัดทำบัญชีเพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการค้าอาเซียนในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับสมรรถนะวิชาชีพของผู้จัดทำบัญชีเพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการค้าอาเซียนในจังหวัดนครราชสีมาภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้จัดทำบัญชีในจังหวัดนครราชสีมาส่วนใหญ่มีสมรรถนะวิชาชีพอยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ทักษะทางด้านปัญญา ด้านทักษะเฉพาะบุคคล ความรู้ในการวางแผนและควบคุมทางการเงิน ด้านความรู้ทั่วไปของผู้จัดทำบัญชี จรรยาบรรณวิชาชีพ ทักษะการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร ความรู้ด้านบัญชีการเงินของผู้จัดทำบัญชีต้องมีทักษะการปฏิบัติงาน ทักษะด้านภาษาต่างประเทศตามลำดับ 2) ความรู้ทั่วไปของผู้จัดทำบัญชี ทักษะทางด้านปัญญา ความรู้ในการวางแผนและควบคุมทางการเงิน และจรรยาบรรณวิชาชีพเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะของผู้จัดทำบัญชีเพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการค้าอาเซียนในจังหวัดนครราชสีมา และ 3) รูปแบบสมรรถนะวิชาชีพของผู้จัดทำบัญชีเพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการค้าอาเซียนในจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย ความรู้ทั่วไปของผู้จัดทำบัญชี ทักษะทางด้านปัญญา ความรู้ในการวางแผนและควบคุมทางการเงิน และจรรยาบรรณวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

ผู้วิจัยขอสรุปศึกษาสมรรถนะวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

สมรรถนะวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี พบว่า สมรรถนะวิชาชีพด้านการบริหารจัดการองค์กร ด้านทักษะส่วนบุคคล ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ด้านทักษะการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร ด้านความรู้ทางวิชาชีพ และด้านทักษะการปฏิบัติงาน ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสถานประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดอุดรธานี ดังนั้น ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับสมรรถนะวิชาชีพข้างต้น เพื่อให้รายงานทางการเงินของสถานประกอบการมีคุณภาพภายใต้กรอบมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และนักบัญชีสามารถนำสมรรถนะวิชาชีพมาพัฒนาความสามารถและเพิ่มศักยภาพตนเองได้ รวมทั้งสถาบันการศึกษาที่สังกัดภาครัฐและเอกชนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรบัญชีบัณฑิต เพื่อผลิตบัณฑิตที่มี

สมรรถนะวิชาชีพบัญชีตรงตามความต้องการของผู้ประกอบการที่ต้องการให้รายงานทางการเงินมีคุณภาพตามมาตรฐานรายงานการเงินต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพบัญชีของธุรกิจภาคอื่น หรือควรเก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพ โดยใช้มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศเป็นแนวคิด เพื่อทราบถึงแนวทางการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพบัญชีในเชิงลึก และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบและเป็นประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพ

2.2 ควรนำกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้กับจังหวัดอื่น ๆ เพื่อเป็นการบูรณาการงานวิจัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กมลฤ สันตะจักร. (2562). ปัจจัยของนักบัญชียุคดิจิทัลที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการในประเทศไทย. *วารสารหาดใหญ่วิชาการ*. 17(1), 17-31
- ณัฐธรมณ ศรีสุข, และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์. (2560). สมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีและกรุงเทพมหานคร. สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://www.spu.ac.th/uploads/contents/20170729111640.pdf>
- ณัฐภัทร หงษ์พงษ์. (2560). ผลกระทบของทักษะทางวิชาชีพที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและนนทบุรี. *บัญชีมหาบัณฑิต*. คณะบัญชี. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- นุชรี พิเชษฐกุล. (2555). *การรายงานและการวิเคราะห์งบการเงิน*. กรุงเทพฯ: ทีพีเอ็น เพรส.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 117 ตอนที่ 41 ก. หน้า 1-11. สืบค้น 5 พฤศจิกายน 2563, จาก <http://www.fap.or.th/fap/?q=system.pdf>
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2558). *กรอบแนวคิดรายงานทางการเงิน*. สืบค้น 5 พฤศจิกายน 2563, จาก <http://www.tfac.or.th/Home/Main>
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2560). *มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 1-8*. สืบค้น 5 พฤศจิกายน 2563, จาก <http://www.tfac.or.th/Home/Main>
- สำราญ บุญเจริญและคณะ. (2559). รูปแบบสมรรถนะวิชาชีพของผู้จัดทำบัญชีเพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการค้าอาเซียนในจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารร่วมพฤษภูมิ มหาวิทยาลัยเกริก*. 34(3), 118-119.

อรอุษา ด้วงช้าง และประเวศ เพ็ญภูมิกุล. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพการปฏิบัติงาน ทางการ
บัญชีของผู้ทำบัญชีในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. *Journal of
Humanities and Social Sciences*. 12(28), 223-230.

การส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคมเด็กปฐมวัย Learning Skills Social and Emotional Learning ; SEL

ผ่องนภา พรหมเกษ¹
Phongnapha Phromkat

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคมเด็กปฐมวัย โดยใช้วิธีวิจัยเชิงสังเคราะห์เอกสาร ผลการศึกษาพบว่า มีการส่งเสริมทักษะใน 5 ด้าน คือ 1) การส่งเสริมทักษะด้านการตระหนักรู้ในตัวเอง ครูผู้สอนหรือผู้ปกครองมีการฝึกทักษะให้เด็กปฐมวัยทำสมาธิก่อนเริ่มกิจกรรมต่างๆ ฝึกทักษะการสะท้อนความคิด ส่งเสริมให้เด็กช่วยเหลือตนเองและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ด้วยตนเอง 2) การส่งเสริมทักษะด้านการรู้จักบริหารจัดการอารมณ์ ครูผู้สอนจัดกิจกรรมเสริมทักษะความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ความคิด ให้รู้จักรอคอย ไม่หุนหันุนแต่การเล่น เข้าใจอารมณ์ผู้อื่น ให้เด็กรู้จักช่วยเหลือ รู้จักปรับใจ อารมณ์เสีย น้อยใจ โกรธ ผิดหวัง 3) การส่งเสริมทักษะด้านความเข้าใจหรือตระหนักรู้ด้านสังคม ครูผู้สอนจัดกิจกรรมเสริมทักษะการเอาใจใส่ผู้อื่น รวมไปถึงสามารถทำความเข้าใจพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นผลมาจากสังคม ค่านิยม และจริยธรรม ฝึกทักษะการทำความรู้จักและเข้าใจผู้อื่น 4) การส่งเสริมทักษะทักษะด้านความสัมพันธ์ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยการให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะในการให้คำปรึกษากลุ่ม ส่งเสริมทักษะความสัมพันธ์ทางสังคมทั้งการพูดสื่อสาร ให้เด็กสามารถสื่อสารกับคนอื่นให้เข้าใจ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น 5) การส่งเสริมทักษะความรับผิดชอบในสิ่งที่ตัดสินใจได้ มีการส่งเสริมการแสดงออกการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมบนพื้นฐานของมาตรฐานทางจริยธรรม จัดกิจกรรมเสริมทักษะการพูดคุยเกี่ยวกับข่าวสารหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ฝึกทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ เป็นการฝึกให้เด็กมีเหตุผล แยกแยะปัญหา และแก้ปัญหาได้

คำสำคัญ (keywords): การส่งเสริมทักษะทางอารมณ์; ทักษะทางอารมณ์และสังคม; เด็กปฐมวัย

Abstract

This article aims to study the Learning Skills Social and Emotional Learning ; SEL. by using document synthesis research method The study found that Skills are promoted in 5 areas : 1) self-awareness skills promotion ; Teachers or parents have

Received: 2022-12-09 Revised: 2022-12-20 Accepted: 2022-12-23

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Faculty of Education, Surindra Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: phong26022514@gmail.com

skills training for early childhood children to meditate before starting activities, practicing reflection skills. Encourage children to help themselves and perform various daily activities by themselves, 2) Encourage skills in managing emotions, Teachers organize activities to enhance skills, ability to control emotions and thoughts to know how to wait, Not obsessed with playing understand other people's emotions Let children know how to help, know how to adjust their minds, feel upset, feel insulted, angry, disappointed, 3) Promotion of understanding skills or social awareness, Teachers organize activities to enhance the skills of caring for others, Including being able to understand behaviors resulting from society, values and ethics, practicing skills to get to know and understand others, 4) Promotion of relationship skills There are activities to promote skills in working with others by helping each other, Organize activities to promote group counseling skills Promote social relationship skills, both speaking and communicating Let children be able to communicate with others to understand, Have a good interaction with others. Social interaction based on ethical standards is encouraged, Organize activities to enhance skills in talking about news or events that happen in daily life, practice responsible decision-making skills It trains children to reason, distinguish problems, and solve problems.

Keywords: Promoting Emotional Skills; Emotional and Social Skills; Early Childhood

บทนำ (Introduction)

สถานการณ์โควิด19 ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับวิถีชีวิตคนทั่วโลก เกิดความปกติรูปแบบใหม่ หรือ New Normal ที่ทุกคนจะต้องเคยชินกับมาตรการรักษาระยะห่างในชุมชน สังคม จนเป็นที่ห่วงเกรงกันว่าเด็กที่กำลังเติบโต นอกจากต้องเผชิญกับบรรยากาศการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่ออารมณ์ความรู้สึกแล้ว อาจขาดโอกาสเรียนรู้ทักษะอารมณ์สังคม นักวิชาการชี้ว่าความเป็นปกติสุขทางด้านอารมณ์ในช่วงปฐมวัย มีพลังแรงมากในการส่งผลกระทบต่อทักษะความสามารถทางสังคมของเด็กในอนาคต เด็กที่มีสุขภาวะด้านอารมณ์จิตใจแข็งแรง จะสร้างและรักษาสัมพันธภาพเชิงบวกกับผู้อื่นไว้ได้ดีตลอดช่วงจากวัยรุ่นไปจนถึงเป็นผู้ใหญ่ (Trawick, 2014) เด็กและเยาวชนจะเติบโตเรียนรู้ได้ดีท่ามกลางการอยู่ร่วมกับคนอื่น ซึ่งจะทำให้เด็ก ๆ ได้ฝึกทักษะในการกำกับตนเอง เรียนรู้ที่จะเข้าใจและจัดการอารมณ์ตนเอง รู้จักควบคุมหรือแสดงอารมณ์และพฤติกรรมออกมาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ คำนึงถึงกาลเทศะ ไม่ทำลายความสัมพันธ์ เชื่อมโยงเกื้อกูลคนอื่นได้ และที่สำคัญไม่ทำร้ายผู้ใดให้เดือดร้อนเสียหาย เด็กต้องใช้เวลาลดน้อยลงเพื่อเรียนรู้ทักษะเหล่านี้ท่ามกลางการอยู่ร่วมกับคนอื่น ฝึกฝนอย่างต่อเนื่องจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพที่ดี

นอกจากนี้ กว่าสองทศวรรษที่ผ่านมายังมีงานวิจัยจำนวนมากชี้ว่า เด็กจากโรงเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านทักษะอารมณ์และสังคม (SEL) จะส่งผลกระทบทุกด้านในทางบวกมากกว่าในปี ค.ศ. 2011 มีการศึกษางานวิจัย 213 ชิ้นซึ่งเกี่ยวข้องกับนักเรียนกว่า 270,000 คน ที่ได้เข้าร่วมในโครงการการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริม SEL (Durlak et al, 2011) โดยรวมพบว่า นักเรียนเหล่านี้มีผลกระทบทางการเรียนสูงขึ้นถึง 11% เมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนที่ไม่ได้เข้าเรียนในโปรแกรมส่งเสริม SEL อีกทั้งมีพฤติกรรมในชั้นเรียนดีขึ้น มีความสามารถในการจัดการความเครียดและความหดหู่ได้ดีขึ้น มีทัศนคติและความเชื่อเกี่ยวกับตนเองและคนอื่นในทางที่ดีขึ้น มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกลุ่มเพื่อน เข้ากับเพื่อนได้ดี ปรับตัวง่าย ปัญหาในการกำกับพฤติกรรมตนเองลดลง ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นฐานรากสำคัญของการปรับตัวทางสังคมที่ดีในอนาคตอีก 6 ปีต่อมา ในปี 2017 นักวิจัยชุดเดิมได้ติดตามวิจัยและวิเคราะห์การส่งเสริม SEL จำนวน 82 กิจกรรมในนักเรียนตั้งแต่อนุบาลถึงมัธยมปลายจำนวน 97,000 คน มีข้อค้นพบไปในทิศทางเดียวกันว่า นักเรียนที่โรงเรียนให้การส่งเสริม SEL นั้น ผลกระทบทางการเรียนสูงขึ้นถึง 13% มีปัญหาการกำกับพฤติกรรม ความเครียดทางอารมณ์ และการใช้ยาเสพติด ต่ำกว่าอย่างมีนัยยะสำคัญ ในขณะที่ทักษะด้านอารมณ์และสังคมกับทัศนคติเชิงบวกต่อตนเองต่อคนอื่น และต่อโรงเรียนสูงขึ้น การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริม SEL จึงเป็นการลงทุนในเด็กและเยาวชนที่คุ้มค่าของสังคม มีงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย สหรัฐอเมริกา พบว่า เงินทุก 1 ดอลลาร์ ที่ลงไปในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริม SEL ให้ผลตอบแทนกลับคืนถึง 11 เท่า (Belfield et al, 2018) การเรียนรู้ทักษะอารมณ์และสังคม คือ กระบวนการในการเข้าใจและการจัดการอารมณ์ของตน ตั้งเป้าหมายเชิงบวกและไปให้บรรลุเป้าหมายนั้น ทั้งความรู้สึกและสามารถแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นได้สร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นและรักษาความสัมพันธ์เชิงบวกไว้ได้ รวมถึงการตัดสินใจด้วยความรับผิดชอบ เป้าหมายการส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะอารมณ์-สังคม เพื่อให้เกิด 5 คุณลักษณะในตัวเด็ก ได้แก่ รู้จักตนเอง จัดการตนเองได้ รู้จักสังคม สร้างความสัมพันธ์ ทักษะการตัดสินใจที่รับผิดชอบ (Taylor et al, 2017) การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม (Social Emotional Learning) มีสำคัญต่อการสร้างความสำเร็จรอบด้านของเด็กปฐมวัยในการจัดการศึกษาจะต้องมีการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมทักษะที่เหมาะสมกับบริบทของเด็ก เพื่อให้เด็กได้ประโยชน์จากการศึกษาและสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ช่วยเหลือตัวเองและครอบครัวได้ มีการนำไปใช้หลักสูตรทั่วไปในระดับชั้นปฐมวัยและประถมศึกษา มีการจัดการเรียนการสอน จัดการเรียนการสอนที่มีความสอดคล้องกับบริบทของเด็กปฐมวัยในสิ่งที่เด็กอยากจะเรียนรู้ เช่น ห้องทำอาหาร ห้องเย็บผ้า ห้องสตูดิโอ อีกทั้งยังมีการเรียนนอกห้องเรียน ในเรื่องต่าง ๆ เด็กสามารถที่จะพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ไม่ได้มีเฉพาะในเรื่องของ 4C (การสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ และการร่วมมือ) ให้ความสำคัญทักษะทางด้านสังคมและอารมณ์ ประกอบไปด้วย 1) การรู้จักตนเอง 2) การบริหารจัดการตนเอง 3) การรับผิดชอบต่อตัดสินใจของตนเอง 4) ทักษะด้านความสัมพันธ์ และ 5) ทักษะทางสังคม (นรรธพร จันทรเฉลียว เสริบุตร, 2565)

อารมณ์และสังคมมีความสัมพันธ์กับกระบวนการทำงานของสมองในส่วนที่ทำหน้าที่ให้เกิดกระบวนการรู้คิด หรือ Executive function (EF) การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม (Social and Emotional Learning; SEL) คือ กระบวนการที่เด็กสามารถเข้าใจและจัดการอารมณ์ของตน การตั้งเป้าหมายและการบรรลุเป้าหมาย เข้าใจและแสดงความเห็นใจผู้อื่น สร้างและการรักษาความสัมพันธ์ ตัดสินใจอย่างรับผิดชอบต่อความสัมพันธ์นั้น SEL จึงเป็นความสามารถที่อยู่โดยรอบแกนของการเรียนรู้ เช่น การอ่าน การเขียน และคณิตศาสตร์ เป็นทักษะที่ช่วยในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และเป็นหัวใจของการปฏิสัมพันธ์ ทางสังคม SEL จึงมีความหมายที่ครอบคลุมถึงความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient: EQ) ด้วย ในห้องเรียนสามารถพัฒนาทักษะ SEL ได้โดยการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การอภิปรายแลกเปลี่ยนความเห็นทำให้เด็กได้เรียนรู้ว่าคนอาจมีความเห็นต่างกันในเรื่องเดียวกัน เพื่อนสอนเพื่อนเพื่อให้เด็ก ๆ มีโอกาสถ่ายทอดสิ่งที่ตนเรียนมา ผ่านรูปแบบการสื่อสารในวัยของเด็กทำให้เกิดความสัมพันธ์ และเข้าใจจิตใจผู้อื่นมากขึ้น การแก้ปัญหาทั้งในการทำงานที่มีเป้าหมายและปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งในการทำงาน การสะท้อนคิดในกลุ่ม เพื่อทบทวนกระบวนการทำงาน และความรู้สึกของผู้ร่วมงาน การเรียนรู้แบบโครงงาน และการสืบเสาะหาความรู้ เรียนรู้ที่จะหาความรู้เพื่อตอบโจทย์ที่มีความจำเพาะ ครูมีบทบาทในการช่วยเด็กปฐมวัย ให้คิดวิเคราะห์ ผึกใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการแก้ปัญหา และกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ผู้ปกครองหรือพ่อแม่สามารถส่งเสริมให้เด็กพัฒนาทักษะ SEL โดยการเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาของเด็ก และจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และที่ใส่ใจต่อเด็กโดย การเรียนรู้ผ่านการเล่น แต่การเรียนรู้ให้เล็กลง โดยให้แต่ละส่วนประสานสอดคล้องกัน สร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับการเรียนรู้ พัฒนาชุดความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) ให้เด็กเชื่อว่า คนพัฒนา ศักยภาพและความสามารถได้ มองอุปสรรคเป็นโอกาสสร้างความสัมพันธ์ที่มีการดูแลเอาใจใส่กัน ให้ความชื่นชมต่อความสำเร็จอย่างสม่ำเสมอ แม้สำเร็จเพียงเล็กน้อย ช่วยให้เด็กได้ใช้ข้อได้เปรียบในด้านบุคลิกและจุดแข็งของตนเอง จัดกิจกรรมที่มีความท้าทายอย่างเหมาะสม ให้เด็กมีส่วนในการรู้จักให้การดูแลผู้อื่น จัดการเรียนรู้ให้มีจุดประสงค์การเรียนรู้และทักษะที่ต้องการให้เกิดที่ชัดเจน เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กในการตระหนักรู้อารมณ์ แสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม เชื่อมมั่นในศักยภาพของตัวเองโดยเฉพาะในช่วงที่เกิดความเครียด (นภัทร สิทธิธานี, 2565)

คาเซล (CASEL, 2018) กล่าวว่า การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม คือ รูปแบบการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเพื่อ พัฒนาความสามารถทางอารมณ์และสังคมอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่จะจัดการให้ชีวิตของตนเองประสบความสำเร็จและมีความสุข ประกอบไปด้วยความสามารถ 5 ด้าน ได้แก่ การตระหนักรู้ตนเอง การจัดการตนเอง การตระหนักรู้ทางสังคม การตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ และการสร้างสัมพันธ์ภาพ เซอร์เลย์ (Shirley, 2016) กล่าวว่า การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม คือ ความสามารถในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ การให้ความร่วมมือ การสื่อสาร และการใช้วิธีการรูปแบบต่าง ๆ มาแก้ปัญหา ซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มาร์ธาและคนอื่น ๆ (Martha et al, 2017) กล่าวว่า การเรียนรู้ทางอารมณ์ และสังคม เป็นรูปแบบใน

การจัดการอารมณ์ของตน การสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างยั่งยืน และรับการพัฒนาทักษะที่จะนำมาซึ่งความสามารถทางอารมณ์และสังคม นำไปสู่การพัฒนาให้เกิดคุณสมบัติอื่น ๆ ขึ้น เช่น ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจ การจัดการแสดงออกทางอารมณ์และสังคมในมุมมองของตนเอง และ เอลิซ (Elise, 2016 ; สุภารัตน์ พัฒนแหวน, 2563) กล่าวว่า ปัญหาพัฒนาการเด็กไทย เป็นประเด็นปัญหาที่ยังมีช่องว่างที่ไม่ได้ถูกให้ความสำคัญ ทั้งที่เป็นปัญหาสำคัญและเป็นจุดเริ่มต้นของพัฒนาการของชีวิต โดยพบว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยหรือเด็กวัย 0-8 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่สมองกำลังมีการพัฒนาการในช่วง 3,000 วัน ที่ครอบคลุมถึงพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ การพัฒนาความรู้ความเข้าใจและการเคลื่อนไหว ซึ่งหลักฐานทางวิทยาศาสตร์และประสาทวิทยาจากการวิจัยชี้ว่า เด็กที่ไม่ได้รับการแก้ไขพัฒนาการที่ผิดปกติตั้งแต่แรกจะเป็นภาระต่อสังคมในระยะยาวต่อไปด้วย ทั้งนี้ สถานการณ์ระดับสุขภาวะ การเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในไทยยังคงเป็นปัญหาย่อยมาก และ มหาวิทยาลัยมหิดล (2562) ทำการสำรวจในปี 2560 พบว่า 1 ใน 4 ของเด็กทุกช่วงวัยมีพัฒนาการสงสัยว่าล่าช้า โดยพัฒนาการด้านที่ล่าช้าที่พบมากในเด็กปฐมวัย คือ พัฒนาการด้านภาษาและการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางสติปัญญา

ในปี 2559 ที่ผ่านมา สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) (2560) ได้สนับสนุนการวิจัยในโครงการพัฒนาและหาค่าเกณฑ์มาตรฐานเครื่องมือประเมินการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย ซึ่งมีการเก็บข้อมูลเพื่อหาค่าเกณฑ์มาตรฐานการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย ที่สุ่มตัวอย่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั่วทุกภาคของประเทศไทย ในเด็กอายุ 2-6 ปี จำนวน 2,965 คน ระหว่างเดือน เม.ย.58-ก.ค. 59 พบว่า เด็กไทยวัย 2-6 ปีมีคะแนนพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร โดยรวมล่าช้ากว่าเกณฑ์เฉลี่ยเล็กน้อยไปจนถึงล่าช้ามาก ประมาณเกือบ 30% นอกจากนี้ ยังพบว่า เด็กวัย 2-6 ปีที่เริ่มมีปัญหาพฤติกรรมด้านการคิดเชิงบริหารมากกว่าเกณฑ์เฉลี่ยเล็กน้อยจนถึงมีปัญหาอย่างชัดเจน มีมากกว่า 30% เด็กที่มีปัญหาพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร จะสัมพันธ์ความยากลำบากในการควบคุมกำกับตนเอง หุนหันพลันแล่น ใจร้อน รอคอยไม่เป็น สมาธิสั้น วอกแวกง่าย และในระยะยาวอาจส่งผลเสียต่อการเรียน การทำงาน การอยู่ร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น หนีเรียน ก้าวร้าว ติดบุหรี ติดสุรา เกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์ ติดพนัน ติดยาเสพติด การก่ออาชญากรรม ฯลฯ ยิ่งไปกว่านั้นพฤติกรรมด้านการคิดเชิงบริหารมีความเกี่ยวข้องกับโรคทางจิตเวช เช่น โรคซึมเศร้า สมาธิสั้น ย้ำคิดย้ำทำ ซึมเศร้า ประพฤติผิดปกติ-เกรียนธพาล เป็นต้น

นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงของสังคมอาจจะส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ กับเด็กและเยาวชน เช่น ปัญหาอาชญากรรมเด็ก ปัญหาความเครียดจากระบบการแข่งขันเพื่อเข้าสู่สถาบันการศึกษา ความยากจนและประสบการณ์เลวร้ายของเด็ก ความเสี่ยงของเด็กในโลกยุคดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมก่อเกิดสารพิษรอบตัวเด็ก ตลอดจนความเหลื่อมล้ำทางสังคม และการแย่งชิงทรัพยากร โดยขาดความยุติธรรมทางสังคมเมือง ยังมีผลให้สถาบันครอบครัวอ่อนแอ และเป็นต้นเหตุของความรุนแรงในครอบครัว รวมถึงการหย่าร้าง เป็นต้น รวมถึงการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของเด็ก ซึ่งรวมถึงปัญหาของเด็กชายขอบ เด็กพิเศษ เด็กนอกระบบการศึกษาเด็กยากจน เด็กเปราะบางที่ปัญหาการเข้าถึงการศึกษาและประโยชน์ ตลอดจนสิทธิตามระบบสวัสดิการแห่งรัฐยังไม่เพียงพอ เกิดเป็น

ความเหลื่อมล้ำในสังคมยุคดิจิทัลในปัจจุบันที่สะดวกรวดเร็วกลับยิ่งส่งผลให้ความผูกพันและความสัมพันธ์ภายในครอบครัวลดลง เกิดความห่างเหินระหว่างมนุษย์ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ลดน้อยถอยลงและความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และเทคโนโลยีนี้เป็นส่วนหนึ่งของการนำไปสู่สถานการณ์ปัญหาทั้งทางด้านกระบวนการคิดและการจัดการอารมณ์ เช่น ความสามารถในการจดจ่อที่ลดลงหรือสมาธิสั้น ความวิตกกังวลที่เพิ่มสูงขึ้น ภาวะซึมเศร้า และการฆ่าตัวตาย (Maffey, et al, 2015)

จากสิ่งที่ศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคมเด็กปฐมวัยในการส่งเสริมทักษะด้านการตระหนักรู้ในตัวเอง (Self-awareness) การส่งเสริมทักษะด้านการรู้จักบริหารจัดการอารมณ์ (Self-management) การส่งเสริมทักษะด้านความเข้าใจหรือตระหนักรู้ด้านสังคม (Social awareness) การส่งเสริมทักษะทักษะด้านความสัมพันธ์ (Relationship skills) การส่งเสริมทักษะความรับผิดชอบในสิ่งที่ตัดสินใจได้ (Responsible decision making) เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนกำหนดนโยบายในการส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคมเด็กปฐมวัย และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคมเด็กปฐมวัยในการส่งเสริมทักษะด้านการตระหนักรู้ในตัวเอง (Self-awareness)
2. เพื่อศึกษาการส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคมเด็กปฐมวัยในการส่งเสริมทักษะด้านการรู้จักบริหารจัดการอารมณ์ (Self-management)
3. เพื่อศึกษาการส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคมเด็กปฐมวัยในการส่งเสริมทักษะด้านความเข้าใจหรือตระหนักรู้ด้านสังคม (Social awareness)
4. เพื่อศึกษาการส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคมเด็กปฐมวัยในการส่งเสริมทักษะทักษะด้านความสัมพันธ์ (Relationship skills)
5. เพื่อศึกษาการส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคมเด็กปฐมวัยในการส่งเสริมทักษะความรับผิดชอบในสิ่งที่ตัดสินใจได้ (Responsible decision making)

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคมเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัย โดยใช้วิธีการสังเคราะห์เชิงเอกสาร คือ

1. การสังเคราะห์เชิงเอกสารและการสืบค้น (Documentary Research) โดยเก็บข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิ (Primary Sources) ซึ่งประกอบด้วย หนังสือ เอกสาร ตำรา วารสาร การสืบค้นอินเทอร์เน็ต ฐานข้อมูล และเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Sources) ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยวิทยานิพนธ์ เน้นการวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคมเด็กปฐมวัย 5 ด้าน คือ (1) ด้านการส่งเสริมทักษะด้านการตระหนักรู้ในตัวเอง (Self-awareness) (2) ด้านการรู้จัก

บริหารจัดการอารมณ์ (Self-management) (3) ด้านการส่งเสริมทักษะด้านความเข้าใจหรือตระหนักรู้ด้านสังคม (Social awareness) (4) ด้านการส่งเสริมทักษะทักษะด้านความสัมพันธ์ (Relationship skills) และ (5) ด้านการส่งเสริมทักษะความรับผิดชอบในสิ่งที่ตัดสินใจได้ (Responsible decision making)

2. นำข้อมูลที่ได้จากเอกสารข้างต้นมาสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคมเด็กปฐมวัย 5 ด้าน สังเคราะห์หาข้อสรุปเชิงอุปนัย (Analytical Induction) ที่ความและเขียนสรุปแบบบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการศึกษาการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเด็กปฐมวัย มีดังนี้

1. การส่งเสริมทักษะด้านการตระหนักรู้ในตัวเอง (Self-awareness)

ครูผู้สอนหรือผู้ปกครองมีการทำความเข้าใจความสามารถของเด็กและระบุได้ว่าความคิดและอารมณ์ที่เกิดขึ้นคืออะไร ส่งผลต่อพฤติกรรมอย่างไร รวมทั้งรู้ข้อจำกัดในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง มีความมั่นใจและมองโลกในแง่ดี (นภัทร สีทาโนมัย, 2565 ; ปารรณา หาญเมธี, 2565) ส่งเสริมทักษะให้เด็กปฐมวัยมีการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม พัฒนาทักษะการเข้าใจสังคม และการรู้จักควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เด็กเติบโตอย่างมีความมั่นคงทางจิตใจ ใช้ชีวิตอย่างเห็นคุณค่าของตนเองและของสิ่งรอบข้าง ไม่ทำสิ่งที่บั่นทอนแก่ตนเองและผู้อื่น ครูผู้สอนและผู้ปกครองส่งเสริมทักษะให้เด็กปฐมวัยมีความตระหนักรู้ในตนตั้งแต่ช่วงเยาว์วัยเพื่อให้เด็กรักตัวเองอย่างเหมาะสม ซึ่งจะมีผลทำให้รักผู้คนและสิ่งต่าง ๆ รอบตัวอย่างเคารพในคุณค่าอีกด้วย (สถาบันธรรมวรรณศิลป์, 2565) จัดกิจกรรมฝึกทักษะให้เด็กปฐมวัยตั้งคำถามกับตัวเองว่าชอบสิ่งไหน สนใจในสิ่งไหน มีความสนใจในเรื่องใดมากที่สุด บุคลิกของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างไร ฝึกทักษะให้เด็กปฐมวัยปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเพื่อให้ผู้อื่นมองตนเอง อาจมีการจัดกลุ่มพูดคุยในห้องเรียน ฝึกให้เด็กปฐมวัยสะท้อนตัวเองผ่านการเรียนรู้จากกิจกรรมต่าง ๆ วันนี้ชอบอะไร ไม่ชอบอะไร ได้เรียนรู้อะไรบ้าง อยากได้อะไรเพิ่มเติม เป็นต้น ฝึกเด็กปฐมวัยทำสมาธิก่อนเริ่มกิจกรรมเพื่อให้เด็กปฐมวัยได้ทบทวนตัวเองก่อนเริ่มทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้มีสมาธิในการจดจ่อทำให้เกิดความตระหนักรู้ในตนเองได้มากขึ้น การรู้จักตัวเองจึงเป็นสิ่งสำคัญเพราะจะมีส่วนช่วยในการควบคุมพฤติกรรมการแสดงออกเมื่อต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่หลากหลายนอกจากนี้การตระหนักรู้ในตัวเองยังเป็นจุดเริ่มต้นและสิ่งสำคัญในการเพิ่มความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในการทำงานและการพัฒนาตัวเองในอนาคตอีกด้วย (Academy, 2564 ; Urbinner, 2562) การฝึกทักษะเจริญสติสมาธิให้เด็กปฐมวัย การเจริญสติและสมาธิช่วยให้เด็กปฐมวัยตระหนักรู้ถึงตนเองรับรู้อย่างเป็นกลางกับสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นภายในร่างกายและจิตใจ เมื่อคิดในขณะที่มีสมาธิจะทำให้เห็นตัวตนชัดเจนและช่วยให้เข้าใจได้มากขึ้น ฝึกทักษะการสะท้อนความคิด ด้วยการให้เด็กปฐมวัยกลับไปมองสิ่งที่ทำไปแล้ววิเคราะห์ว่าสิ่งที่ทำไปในสถานการณ์นั้น ๆ เด็กทำผิดพลาดหรือไม่ บรรลุเป้าหมายที่ทำไปเพียงใด การตระหนักและสะท้อนสิ่งเหล่านี้ทำให้คุณเห็นวิธีการแก้ไขปัญหาใหม่ ๆ หรือบางสิ่งที่มีมองข้ามไป

(อดิสร แก้วจันศิลป์, 2565) ส่งเสริมทักษะให้เด็กปฐมวัยการทำความรู้จักและเข้าใจตนเองในด้าน ข้อดี ความสามารถ และอารมณ์เด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้อง เช่น การให้เด็กช่วยเหลือตนเองและ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ด้วยตนเอง รับผิดชอบงานบ้านง่าย ๆ ช่วยเหลือบุคคลในครอบครัว ตามความสามารถ รวมทั้งให้เด็กได้สื่อสารอารมณ์ของตนเองผ่านการทำงานศิลปะ (สถาบันพัฒนา ระบบความคิดและเข้าใจมนุษย์, 2565)

การฝึกทักษะให้เด็กตระหนักรู้ตนเอง คือ จัดกิจกรรมความสามารถของเด็กปฐมวัยในการ รับรู้อารมณ์ด้วยตนเอง มีการประเมินจุดแข็ง ข้อจำกัด และความต้องการของเด็กปฐมวัยให้ถูกต้อง มีความมั่นใจในคุณค่าเพื่อให้เด็กรับรู้ในความสามารถของตนเอง (CASEL, 2018) จัดกิจกรรมให้เด็ก ตระหนักรู้ตนเองประกอบด้วยการรับรู้ภาวะอารมณ์ของตนเอง รับรู้ถึงเหตุการณ์ และสาเหตุที่ทำให้ เกิดความรู้สึก ตลอดจนสามารถคาดคะเนผลที่จะตามมาได้ โดยการจัดการกับความคิด ความรู้สึก ภายในตนเองได้ มีความมั่นใจตนเอง เชื่อมั่นว่าตนเอง มีคุณค่า สามารถประเมินตนเองตามความ เป็นจริงได้ (Goleman, 1998) จัดกิจกรรมให้เด็กรู้ถึงสิ่งที่คิดและรู้สึก ในปัจจุบันของตนเอง การสังเกตทุกสิ่งรอบตัว จากความคิด จากคำพูดที่ใช้ ภาพลักษณ์ที่สื่อ เป็นการรู้ถึงความคิด ตลอดจนผลกระทบที่มีต่อคำพูดและการกระทำ (วรินดา อลอนโซ, 2551) จัดกิจกรรมการเข้าใจทาง อารมณ์ของตนเอง รู้ข้อดี ข้อด้อยของตนเอง (Tina, 2013) ซึ่งจะเป็นกระบวนการในการช่วยรับรู้ เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เด็กสามารถแสดงออกผ่านพฤติกรรมได้อย่าง เหมาะสม รวมไปถึงการรับผิดชอบต่อความรู้สึก ความคิดและการกระทำของตน (สุภารัตน์ พัฒน แหวว, 2563)

นอกจากนี้ การให้กำลังใจจากครูผู้สอนและผู้ปกครองยังสร้างความเชื่อมั่นในตัวเด็กปฐมวัย ว่าตนเองสามารถทำได้ แต่ไม่ใช่ชมเชยว่าสวย ดี เก่ง เยี่ยม ที่เป็นการตัดสินที่ผลลัพธ์อย่างเดียว เช่น “เห็นหนูนั่งระบายสีมาสักพักแล้ว หนูอดทนมากเลยนะทำงานจนเสร็จ หนูเป็นเด็กที่มีความ รับผิดชอบ” การให้กำลังใจจะทำให้เด็กเชื่อมั่นและกล้าทำสิ่งที่ท้าทายมากขึ้น เปิดโอกาสให้เด็กได้ ลงมือทำในสิ่งที่สนใจ ฝึกทักษะให้ลองทำกิจกรรมที่หลากหลายแล้วสังเกตว่าเด็กสนใจอะไร เมื่อถ้า ลองทำแล้วไม่ชอบ ถือว่าเป็นการซื้อประสบการณ์ เพื่อให้รู้ว่าเด็กไม่ชอบอะไร เปลี่ยนบทบาทมา เป็นผู้ตาม รับฟังอย่างตั้งใจ ฟังอย่างจริงจัง ฟังอย่างลึกซึ้ง ฟังให้เข้าใจความรู้สึก ไม่ตัดสิน ไม่รีบให้ คำแนะนำทันที ไม่เอาความชอบของครูไปครอบ เพราะเด็กมีตัวตนที่ต้องยอมรับ ลดความกดดันเด็ก ลง และสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย อ่อนโยน และมั่นคงสม่ำเสมอ ปลอดภัยทั้งทางร่างกายและ จิตใจ อ่อนโยนจากการรับฟังและถามกลับ สร้างความมั่นคงจากการมีกฎที่ยึดมั่นแต่ก็ยืดหยุ่นได้ การทำให้เด็กรู้ว่าผิดได้ โกรธได้ รู้สึกได้ ไม่ใช่เรื่องผิด ใช้เครื่องมือจากคำถามครูในการจัดการ อารมณ์เหล่านั้น (สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (วสศ.), 2565)

2. การส่งเสริมทักษะด้านการรู้จักบริหารจัดการอารมณ์ (Self-management)

ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ความคิด และ พฤติกรรมของตนเองที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ให้กับเด็ก รวมไปถึงสามารถจัดการความเครียด ควบคุมและจุดใจตนเอง ตลอดจนสามารถตั้งเป้าหมายและลงมือปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้

(นภัทร สิทธาโนมัย, 2565 ; ประรณนา หาญเมธี, 2565) ฝึกทักษะการจัดการอารมณ์เชิงลบของตนเองให้แก่เด็ก และให้เด็กแสดงออกต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เช่น การให้เด็กทำสมาธิหรือกิจกรรมผ่อนคลายความเครียด การจัดมุมที่เงียบสงบภายในบ้าน การให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการกำหนดข้อตกลงเมื่อต้องทำกิจกรรมต่าง ๆ (สถาบันพัฒนาระบบความคิดและเข้าใจมนุษย์, 2565) จัดกิจกรรมการควบคุมอารมณ์ตัวเองให้กับเด็ก เพื่อให้ยับยั้งใจควบคุมอารมณ์และความต้องการได้รู้จักรอคอย ไม่หุนหันุน แต่การเล่น เวลาโกรธไม่ใช้กำลัง ใช้การชี้แจงเหตุผล ใส่ใจและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น รับฟังผู้อื่น เห็นอกเห็นใจ ใส่ใจว่าใครชอบอะไร ไม่ชอบอะไร ช่วยเหลือคนอื่นได้ ยอมรับผิดได้ ยอมรับกฎเกณฑ์คำติเตียนได้ ไม่แกล้งเพื่อน มุ่งมั่นพยายาม มีสมาธิทำงานได้นาน ๆ มีความตั้งใจทำงานให้สำเร็จ ปรับตัวต่อปัญหา เมื่อมีปัญหาพยายามหาทางออกหรือทางแก้ไข เมื่อขัดแย้งหาทางตกลงด้วยเหตุผลได้รอคอยเวลา เพื่อให้เด็กแก้ปัญหาได้ ฝึกทักษะให้เด็กกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม แสดงความสามารถในคนหมู่มากได้ กล้าถาม ให้ข้อคิดเห็นหรือแสดงออกในสิ่งที่เหมาะสม พอใจในตนเอง ไม่อาย ไม่น้อยเนื้อต่ำใจในสิ่งที่ตนมีบอกเล่าถึงความสำเร็จของตัวเองได้ภูมิใจที่ได้ ฝึกทักษะให้เด็กรู้จักช่วยเหลือ รู้จักปรับใจ อารมณ์เสีย น้อยใจ โกรธ ผิดหวัง ไม่เอาแต่เรียกร้องสิ่งที่ต้องการหรือคร่ำครวญ รื่นเริงเบิกบานอยู่คนเดียว ฝึกให้เด็กรู้จักหาสิ่งเพลิดเพลินทำ รู้จักทำสิ่งที่ผ่อนคลายอารมณ์อารมณ์ขัน แจ่มใส ยิ้มง่าย เล่นสนุกได้ ไม่โกรธง่าย ๆ (นงเยาวนาฏ ผลิตนนท์เกียรติ และศจี แซ่ตั้ง, 2557)

3. การส่งเสริมทักษะด้านความเข้าใจหรือตระหนักรู้ด้านสังคม (Social awareness)

ครูผู้สอนจัดกิจกรรมเสริมทักษะการเอาใจใส่ผู้อื่นที่มีพื้นฐานแตกต่างไปจากตนเองได้ รวมไปถึงสามารถทำความเข้าใจพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นผลมาจากสังคม ค่านิยม และจริยธรรมที่แตกต่าง และสามารถรับรู้เกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ที่ได้รับจากครอบครัว โรงเรียน และสังคม (นภัทร สิทธาโนมัย, 2565 ; ประรณนา หาญเมธี, 2565) ฝึกทักษะการทำความรู้จักและเข้าใจผู้อื่น และปฏิบัติต่อผู้อื่นได้อย่างสุภาพ จัดกิจกรรมพัฒนาเด็กด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น การอ่านหนังสือนิทานแล้วให้เด็กได้สะท้อนถึงอารมณ์ ความคิด และความรู้สึกทั้งของตนเองและตัวละครในเรื่องที่อ่าน รวมทั้งให้เด็กได้รับฟังและทำความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้อื่นด้วย (สถาบันพัฒนาระบบความคิดและเข้าใจมนุษย์, 2565) จัดกิจกรรมให้เด็กตระหนักรู้ทางสังคม การแสดงออก การรับรู้เกี่ยวกับตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงเคารพความรู้สึกของผู้อื่น อีกทั้งการตระหนักถึงความเหมือน และความแตกต่างระหว่างบุคคลในสังคม ตลอดจนระดับถึงผลประโยชน์ของสังคมส่วนร่วม (สุภารัตน์ พัฒนหาว, 2563) เสริมสร้างให้เด็กมีวินัยในตนเองและมีความรับผิดชอบ รักษากฎ กติกา มารยาทในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เห็นข้อดีของตัวเองที่นำภาคภูมิใจ มีความสุข ความพอใจในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ มีพฤติกรรมความเคยชินที่ดีในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างประณีต ละเอียดยรอบคอบ ทั้งการกิน การอยู่ การดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย การจัดเก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวม การรับประทานอาหาร สร้างทักษะการเข้าใจตนเองและเข้าใจคนอื่น เพื่อส่งเสริมประสบการณ์ให้เด็กตระหนักรู้ว่าตนเองมีลักษณะเป็นอย่างไร มีความสามารถในการในด้านใดบ้าง ได้รู้ว่าจะอะไรเป็นสิ่งที่ตนเองชอบหรือไม่ชอบ และได้เรียนรู้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่

ที่เพื่อนชอบและไม่ชอบ เพื่อเป็นการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น เริ่มรู้จักการมีเหตุผล และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่ต่างไปจากตน รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ด้วยการฝึกทักษะให้เด็กทำงานบ้าน เช่น เสิร์ฟน้ำ จัดโต๊ะอาหาร ล้างจาน ทำอาหาร เลี้ยงน้อง รดน้ำต้นไม้ กรอกน้ำใส่ตู้เย็น เป็นต้น ส่งเสริมการทำงาน และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข สามารถทำงานด้วยตนเองและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้สำเร็จ ยอมรับฟังความคิดเห็น และแสดงความคิดเห็นของตนเองด้วยกิริยา วาจาสุภาพ สามารถจัดการกับปัญหาความขัดแย้ง และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม รู้จักป้องกันหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น สามารถดูแลสุขภาพร่างกายของตนตามหลักของสุขบัญญัติให้ความสำคัญกับการออกกำลังกาย ไม่ก่อเหตุที่นำไปสู่การทะเลาะวิวาทและความรุนแรง มีสุขภาพจิตที่ดี มีมุมมองเชิงบวก ฝึกการควบคุมอารมณ์ ให้เด็กสามารถจัดการกับอารมณ์และความเครียดด้วยการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ เพื่อผ่อนคลายความเครียดได้ ฝึกการมีวินัยและความรับผิดชอบเด็กที่มีวินัยในตนเองและมีความรับผิดชอบ ให้เด็กสามารถบังคับตนเองให้ปฏิบัติตามให้ถูกกาลเทศะ ปฏิบัติตามกฎหมายของสังคม เคารพสิทธิของผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตน และมีความซื่อสัตย์สุจริต โดยไม่ต้องมีผู้ควบคุมหรือลงโทษ หากผู้ใหญ่เสริมสร้างความมีวินัยในตนเองและความรับผิดชอบให้กับเด็กวัยเรียน จะทำให้เด็กเรียนรู้ที่จะปรับตัวและยอมรับกติกา กฎระเบียบของกลุ่มของโรงเรียน เข้าใจสิทธิของผู้อื่น ยอมรับฟังความคิดเห็น มีความอดทน อดกลั้น ควบคุมตนเองได้ และสามารถปรับตัวอยู่ในกลุ่มสังคมได้อย่างภาคภูมิใจทักษะทางสังคม แสดงออกเหมาะสมกับกาลเทศะ เป็นที่ยอมรับในสังคม จัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้มารยาททางสังคม เรียนรู้ที่จะทำกิจกรรม อยู่ร่วมกับผู้อื่น ที่นอกเหนือไปจากคนในครอบครัว (ประไพ ประดิษฐ์สุขถาวร, 2558 ; สมาคมไทสร้างสรรค์, 2558 ; สถาบันราชานุกูล กระทรวงสาธารณสุข, 2551)

4. การส่งเสริมทักษะทักษะด้านความสัมพันธ์ (Relationship skills)

ครูผู้สอนและผู้ปกครองส่งเสริมความสามารถในการสร้าง และรักษาสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนและเพื่อนร่วมห้อง รวมไปถึงสามารถสื่อสารได้ชัดเจน ให้เด็กร่วมมือกับเพื่อนต่อต้านความไม่ถูกต้องของสังคม เจรจาต่อรองเพื่อจัดการความขัดแย้งร้องขอและให้ความช่วยเหลือเมื่อจำเป็นได้ ฝึกทักษะด้านการสื่อสารรับฟัง เชื่อมประสาน เป็นมิตร ประนีประนอม รู้ว่าเมื่อไรและอย่างไรจึงจะเป็นส่วนหนึ่งของทีมหรือกลุ่ม และเป็นผู้นำได้ (นภัทร สิทธิธนาชัย, 2565 ; ปารณนา หาญเมธี, 2565) จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยการให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรง ผู้ใหญ่สามารถพัฒนาเด็กได้หลายวิธี เช่น การพาเด็กไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม ได้แก่ การบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชน การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมของท้องถิ่น รวมทั้งการพบปะสังสรรค์กับเครือข่าย ผู้ใหญ่และเพื่อนที่มีอายุใกล้เคียงกัน (สถาบันพัฒนาระบบความคิดและเข้าใจมนุษย์, 2565) จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะสร้างสัมพันธ์ คือ ความสามารถของเด็กปฐมวัยในการสื่อสาร สร้างความสัมพันธ์ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี สามารถเจรจา ต่อรอง กล้าปฏิเสธ และจัดการกับความขัดแย้ง (CASEL, 2018) จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการความรู้จักกัน ติดต่อก่อสร้างสัมพันธ์ภาพ สร้าง

ความคุ้นเคย สนับสนุนกัน และมีสัมพันธภาพต่อกัน (ทัศนา บุญ ทอง และจารุวรรณ ต.สกุล, 2555) จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะระหว่างบุคคล ได้แก่ การทำให้เด็กทำความรู้จัก ติดต่อกันเกี่ยวกับกัน เพื่อสร้างสัมพันธภาพ และสายใย (สุนีย์ เกียวกิ่งแก้ว, 2554) จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล การทำความรู้จักคุ้นเคยและสนับสนุนกัน ซึ่งเด็กจะได้รับผลกระทบซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นสัมพันธภาพเกิดขึ้นได้กับบุคคลทุกประเภท (อรพรรณ ลือบุญ ธวัชชัย, 2554) จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะในการให้คำปรึกษากลุ่ม เป็นทักษะทางวิชาชีพเพื่อดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ ตลอดจนสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อให้การให้คำปรึกษากลุ่มเกิดประสิทธิภาพ โดยฝึกมีทักษะดังต่อไปนี้ 1) ฝึกให้เด็กการฟังอย่างตั้งใจ (Active listening) แสดงถึงความสนใจในเนื้อหา คำพูด น้ำเสียงและการแสดงออกของสมาชิก 2) การสะท้อน (Reflection) เป็นการสะท้อนเนื้อหา ความรู้สึกที่สมาชิก พูดออกมา เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้ตระหนักในสิ่งที่ตนเองพูดออกมามากขึ้น และเป็นการสื่อสารถึง ความรู้สึกที่ซ่อนเร้นจากสิ่งที่พูด และยังเป็น การแสดงถึงความเอาใจใส่ ความสนใจ ความเข้าใจทุก ๆ สิ่งที่สมาชิกพูด และแสดงออก 3) การทำให้เกิดความกระจ่างใสและการถาม (Clarification and Questioning) เป็นทักษะที่จำเป็น เพื่อใช้ในการช่วยเหลือให้สมาชิกมีความตระหนักและเข้าใจสิ่งที่ตนเองพูด โดยเทคนิคที่นำมาใช้เพื่อทำให้เกิดความกระจ่าง คือ การถามและการทวนซ้ำเพื่อทำให้สมาชิกเกิดความเข้าใจที่ชัดเจนมากขึ้น 4) การสรุปความ เป็นทักษะที่ฝึกทักษะให้เด็กในกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิกกลุ่ม เพราะในการสนทนาในกลุ่ม บางครั้งสมาชิก อาจจับประเด็น หรือจดจำรายละเอียดได้ไม่ครอบคลุม การสรุปความจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้สมาชิกเกิดความเข้าใจมากขึ้น 5) การเชื่อมโยง เป็นกระบวนการในการเชื่อมโยงความคิด ความรู้สึกของสมาชิกเข้าด้วยกัน ผู้นำกลุ่มมีหน้าที่เอื้ออำนวยให้สมาชิกติดต่อกับสัมพันธ์กันในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกเกิดความกลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน 6) การให้ข้อมูล ฝึกทักษะให้ผู้นำกลุ่มควรให้ข้อมูลข่าวสารในกลุ่มที่ทำให้สมาชิกได้รับความรู้และเกิดการเรียนรู้สิ่งสำคัญของข้อมูล คือจะต้องเป็นข้อมูลที่ใหม่ แนวคิดที่น่าสนใจ และเป็นประโยชน์สำหรับสมาชิก 7) การสนับสนุนและให้กำลังใจ เป็นการฝึกทักษะให้ผู้นำกลุ่มใช้เพื่อช่วยให้สมาชิกสามารถจัดการกับความกังวล การเผชิญต่อสถานการณ์ใหม่ในกลุ่ม และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นส่วนตัวกับสมาชิกอื่น เพื่อช่วยให้สมาชิกสบายใจที่จะพูดคุยมมากขึ้น ฝึกทักษะให้ผู้นำกลุ่มควรแสดงออกด้วยความจริงใจ มีการฟังอย่างตั้งใจ แสดงการเอาใจใส่ ประสานสายตา แสดงการยอมรับ และมีความกระตือรือร้น 8) ตัวแบบและการเผยตนเอง เป็นการฝึกทักษะที่จะช่วยให้สมาชิกเพิ่มการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้สึกภายในกลุ่ม ผู้นำกลุ่ม จะเป็นตัวอย่างในการพูดคุยมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นส่วนตัวของสมาชิก เพราะการเปิดเผยตนเองจะสะท้อนให้เห็นว่า ผู้นำกลุ่มก็มีความคิด ความรู้สึก พฤติกรรมเหมือนกับคนทั่วไป 9) การให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นการฝึกทักษะที่ใช้แสดงความ คิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา และควรสนับสนุนให้สมาชิกมีการให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม เพราะจะช่วยให้สมาชิกได้ทราบถึงความคิดที่ผู้อื่นมีต่อตนเอง 10) การปกป้อง การใช้ทักษะนี้ ควรใช้ด้วยความระมัดระวัง เนื่องจากถ้าใช้มากเกินไปจะมีผลต่อการแสดงออกของสมาชิก จทำให้สมาชิกเกิดความอึดอัดใจ จนส่งผลต่อบรรยากาศกลุ่ม และ 11) การปิดกั้น เป็นทักษะที่ต้องการให้

เกิดการชี้แนะ การไว้วางใจความรู้สึก และการหยุดการกระทำโดยปราศจากการต่อต้านของสมาชิกกลุ่ม จะใช้กับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และควรหลีกเลี่ยงการตีตราในพฤติกรรมนั้นด้วย (สุภารัตน์ พัฒนแหวน, 2563 ; พิชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2561) สริมทักษะความสัมพันธ์ทางสังคมทั้งการพูดสื่อสาร การรู้จักฟัง รู้จักขอบคุณขอโทษ ให้เด็กสามารถสื่อสารกับคนอื่นให้เข้าใจ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น สามารถรู้ว่า เมื่อไร อย่างไร กับใคร ควรจะสื่อสารอย่างไรจึงจะเป็นการสื่อสารที่ถูกกาลเทศะ สอนให้เด็กรู้จักฉลาดในสิ่งที่มากระทบ ฝึกให้เด็กรู้จักวิเคราะห์โฆษณาที่มีอยู่รอบตัวว่าสิ่งเหล่านี้มีคุณค่า แท้หรือคุณค่าเทียม ทำอย่างไรเด็กจึงจะรู้เท่าทัน รู้จักสำรวจ ระวัง ไม่ลุ่มหลงมัวเมา ไม่ทำให้เกิดความทุกข์เดือดร้อนกับใคร นอกจากนี้พ่อแม่ควรให้ความสำคัญกับคุณธรรมและการรู้เท่าทันอารมณ์ แนะนำวิธีบริหารจัดการอารมณ์ต่าง ๆ รู้จักผ่อนคลายอารมณ์ พยายามฝึกสิ่งที่ไม่ดี เพิ่มสิ่งที่ดี ปลูกฝังให้เด็กมีความเป็นห่วงเพื่อนมนุษย์ เป็นห่วงสิ่งแวดล้อม ประเทศชาติ และมีอุดมการณ์ ในการช่วยเหลือคนอื่น ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต หรือการใช้ทักษะชีวิตเป็น เป็นการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดเป็นปัจจัยเกื้อหนุนสามารถก้าวไปสู่จุดหมายแห่งความเป็นชีวิตที่ดี ผู้ใหญ่รอบตัวจึงควรสอนให้เด็กรู้จักตนเอง เรียนรู้ที่จะปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น สามารถจัดการกับความกดดัน ความบีบคั้น ปัญหารอบตัว และเตรียมพร้อมสำหรับปรับตัวในอนาคต จึงจะเรียกได้ว่า เป็นคนสมบูรณ์แบบ เป็นสมาชิกที่ดีมีคุณค่าอย่างแท้จริงของสังคม สามารถนำสังคมไปสู่สันติสุข (ประไพ ประดิษฐ์สุขถาวร, 2558 ; สมาคมไทสร้างสรรค์, 2558 ; สถาบันราชานุกูล กระทรวงสาธารณสุข, 2551)

5. การส่งเสริมทักษะความรับผิดชอบในสิ่งที่ตัดสินใจได้ (Responsible decision making)

การส่งเสริมการแสดงออกนั้นถือเป็นการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมบนพื้นฐานของมาตรฐานทางจริยธรรม จึงควรคำนึงถึงความปลอดภัยและบรรทัดฐานทางสังคม รวมไปถึงสามารถในการพิจารณาถึงสุขภาวะของตนเองและผู้อื่นได้ (นักทร สิทธาโนมัย, 2565 ; ปารณนา หาญเมธี, 2565) ครูผู้สอนจึงจัดกิจกรรมเสริมทักษะการพูดคุยเกี่ยวกับข่าวสารหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน แล้วให้เด็กได้ระบุถึงปัญหาที่เกิดขึ้น สาเหตุที่น่าจะเป็นไปได้ วิธีแก้ไขที่สามารถทำได้ และเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นต่อไป (สถาบันพัฒนาระบบความคิดและเข้าใจมนุษย์, 2565) การฝึกทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ เป็นการฝึกให้เด็กมีเหตุผล แยกแยะปัญหา แก้ปัญหาได้ด้วยการวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์โดยอยู่บนพื้นฐานของศีลธรรม (CASEL, 2018) จัดกิจกรรมให้เด็กสามารถตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ เป็นวิธีการตัดสินใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคล โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ในสังคม เกี่ยวกับบรรทัดฐานการประเมินผลตามจริงจากการกระทำ และความสงบสุขของตนเองและผู้อื่น (Durlak et al, 2011) จัดกิจกรรมฝึกให้เด็กยอมรับผลของการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม รู้จักแยกแยะปัญหา มีความพยายามในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการอันหลากหลายด้วยการวิเคราะห์และประเมิน สถานการณ์ นำข้อมูลความรู้ที่มีมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาโดยคำนึงถึงหลักศีลธรรม (สุภารัตน์ พัฒนแหวน, 2563)

จัดกิจกรรมให้เด็กตัดสินใจ มีการแสดงออก สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีความสุข ประสบความสำเร็จ สร้างประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม เด็กวัยเรียนจะเป็นวัยที่พัฒนาความรู้สึก ความรับผิดชอบในตนเอง เป็นวัยที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ อยากรู้ อยากเห็น ช่างสังเกต สนใจสิ่งต่าง ๆ ชอบคิด ชอบทำ แก้ปัญหาได้ มีความขยัน ตั้งใจ ต้องการความสำเร็จ เป็นคนเด่น เป็นคนสำคัญ เป็นที่นิยมชมชอบของผู้ใหญ่ สร้างเสริมพัฒนาบุคลิกภาพเด็ก ฝังความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับคุณค่า ความภูมิใจในตนเอง เพื่อให้เด็กเติบโตอย่างมีคุณค่า (ชัชรี สุนทรภักย์, 2558)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาการส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคมเด็กปฐมวัย ผู้ศึกษามีอภิปรายผล ดังนี้

1. การส่งเสริมทักษะด้านการตระหนักรู้ในตัวเอง (Self-awareness) ครูผู้สอนหรือผู้ปกครองมีการทำความเข้าใจความสามารถของเด็ก ส่งเสริมทักษะให้เด็กปฐมวัยมีการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม พัฒนาทักษะการเข้าสังคม และการรู้จักควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เด็กเติบโตอย่างมีความมั่นคงทางจิตใจ ฝึกให้เด็กปฐมวัยสะท้อนตัวเองผ่านการเรียนรู้จากกิจกรรมต่าง ๆ ฝึกทักษะให้เด็กปฐมวัยทำสมาธิก่อนเริ่มกิจกรรมต่าง ๆ ฝึกทักษะการสะท้อนความคิด ส่งเสริมทักษะให้เด็กปฐมวัยการทำความรู้จักและเข้าใจตนเองในด้านข้อดี ความสามารถ และอารมณ์เด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้อง เช่น การให้เด็กช่วยเหลือตนเองและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ด้วยตนเอง รับผิดชอบงานบ้านง่าย ๆ ช่วยเหลือบุคคลในครอบครัวตามความสามารถ รวมทั้งให้เด็กได้สื่อสารอารมณ์ของตนเองผ่านการทำงานศิลปะ จัดกิจกรรมให้เด็กรับรู้ภาวะอารมณ์ของตนเอง จัดกิจกรรมให้เด็กรู้ถึงสิ่งที่คิดและรู้สึก ในปัจจุบันของตนเอง การสังเกตทุกสิ่งรอบตัว จากความคิด จากคำพูดที่ใช้ ภาพลักษณ์ที่สื่อ เป็นการรู้ถึงความคิด ตลอดจนผลกระทบที่มีต่อคำพูดและการกระทำ ครูผู้สอนและผู้ปกครองยังสร้างความเชื่อมั่นและการให้กำลังใจเด็กปฐมวัย และใช้เครื่องมือจากคำถามครูในการจัดการอารมณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกสเลอร์ และเฟอรอน (Gessler, R., & Ferron, L, 2012) ที่กล่าวถึงวิธีการที่ช่วยเพิ่มการตระหนักรู้ในตนเองได้แก่ การถามเพื่อให้มีการให้ข้อมูลย้อนกลับจากบุคคลที่จริงใจ การสะท้อนคิดของบุคคลต่อการกระทำของตนเอง การได้สนทนากับครูพี่เลี้ยงหรือเพื่อน และจากการฝึกการเจริญสติและสมาธิ และกมลวรรณ ศรีสำราญ (2562) ศึกษาผลการใช้กิจกรรมเล่นวัสดุสร้างสรรค์อย่างมีจุดมุ่งหมายที่มีต่อการตระหนักรู้และเข้าใจตนเองของเด็กปฐมวัย พบว่า การจัดกิจกรรมเล่นวัสดุ สร้างสรรค์ที่มีต่อการตระหนักรู้และเข้าใจตนเองของเด็กปฐมวัย เป็นวิธีหนึ่งที่ส่งเสริมพัฒนาทักษะการเล่น วิธีการเล่น ให้แก่เด็กปฐมวัยได้โดยการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของเด็กปฐมวัยทำให้เด็กได้เพิ่มประสิทธิภาพการการตระหนักรู้และเข้าใจตนเองในการจัดการอารมณ์ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งผลการจัดกิจกรรมสอดคล้องกับสมมติฐานของการศึกษาค้นคว้านี้ แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมเล่นวัสดุสร้างสรรค์อย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้และเข้าใจตนเองของเด็กปฐมวัยให้ดียิ่งขึ้น

2. การส่งเสริมทักษะด้านการรู้จักบริหารจัดการอารมณ์ (Self-management) ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ความคิด และพฤติกรรม

ของตนเองที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ให้กับเด็ก รวมไปถึงสามารถจัดการความเครียดควบคุมและจิตใจ ฝึกทักษะการจัดการอารมณ์เชิงลบของตนเองให้แก่เด็ก และให้เด็กแสดงออกต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม จัดกิจกรรมการควบคุมอารมณ์ตัวเองให้กับเด็ก ให้รู้จักรอคอย ไม่หมกมุ่นแต่การเล่น เวลาโกรธไม่ใช้กำลัง ใช้การชี้แจงเหตุผล ใส่ใจและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น รับฟัง ฝึกทักษะให้เด็กรู้จักช่วยเหลือ รู้จักปรับใจ อารมณ์เสีย น้อยใจ โกรธ ผิดหวัง ไม่เอาแต่เรียกร้องสิ่งที่ต้องการหรือคร่ำครวญ รื่นเริงเบิกบานอยู่คนเดียว ฝึกให้เด็กรู้จักหาสิ่งเพลิดเพลินทำ รู้จักทำสิ่งที่ผ่อนคลายอารมณ์อารมณ์ขัน แจ่มใส ยิ้มง่าย เล่นสนุกได้ ไม่โกรธง่าย ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งลาวัลย์ ละอามคา (2557) ศึกษาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย : แก่นแห่งชีวิตที่เสริมสร้างได้จากครอบครัว พบว่า ทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยเป็นทักษะที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการมีชีวิตที่สมบูรณ์พร้อมทั้งทางด้านร่างกายอารมณ์ จิตใจ สังคม และปัญญา ต้องส่งเสริมให้เหมาะสมกับวัยเสริมสร้างได้จากครอบครัวเพราะพ่อ แม่ หรือบุคคลในครอบครัว คือ ผู้อบรมเลี้ยงดูที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด และเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลในครอบครัวมากกว่าเด็กวัยอื่น ๆ เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ทักษะในการดำเนินชีวิตมุ่งการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ให้เด็กได้เรียนรู้ ปรับตัว ฝึกทักษะการแก้ปัญหา การเผชิญกับความยากลำบาก ผ่านกิจกรรมในชีวิตจริง เช่น การกิน การนอน การดูแลสุขภาพร่างกายการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน

3. การส่งเสริมทักษะด้านความเข้าใจหรือตระหนักรู้ด้านสังคม (Social awareness)

ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะการเอาใจใส่ผู้อื่น รวมไปถึงสามารถทำความเข้าใจพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นผลมาจากสังคม ค่านิยม และจริยธรรมที่ฝึกทักษะการทำความรู้จักและเข้าใจผู้อื่น และปฏิบัติต่อผู้อื่นได้อย่างสุภาพ จัดกิจกรรมพัฒนาเด็กด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น การอ่านหนังสือนิทาน แล้วให้เด็กได้สะท้อนถึงอารมณ์ ความคิด และความรู้สึกทั้งของตนเองและตัวละครในเรื่องที่อ่าน เสริมสร้างให้เด็กมีวินัยในตนเองและมีความรับผิดชอบ รักษากฎ กติกา มารยาทในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เห็นข้อดีของตนเองที่น่าภาคภูมิใจ มีความสุข ความพอใจในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ฝึกทักษะให้เด็กทำงานบ้าน เช่น เสิร์ฟน้ำ จัดโต๊ะอาหาร ล้างจาน ทำอาหาร เลี้ยงน้อง รดน้ำต้นไม้ กรอกน้ำใส่ตู้เย็น เป็นต้น ส่งเสริมการทำงาน และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข สามารถทำงานด้วยตนเองและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้สำเร็จ ยอมรับฟังความคิดเห็น และแสดงความคิดเห็นของตนเองด้วยกิริยาวาจาสุภาพ สามารถจัดการกับปัญหาความขัดแย้ง และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม จัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้มารยาททางสังคม เรียนรู้ที่จะทำกิจกรรม อยู่ร่วมกับผู้อื่นที่นอกเหนือไปจากคนในครอบครัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ วอน (Vaughn, 1994) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมความร่วมมือจากการเรียนรู้แบบร่วมมือในเด็ก พบว่า พฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่ามีการปฏิสัมพันธ์แบบร่วมมือกัน คือ การแสดงความคิดเห็นร่วมกัน การประนีประนอม การเจรจา และการแก้ปัญหาร่วมกัน ซึ่งแสดงให้เห็นจากการสนทนาร่วมกันระหว่างเด็กในสถานการณ์ที่หลากหลาย

4. การส่งเสริมทักษะทักษะด้านความสัมพันธ์ (Relationship skills) ครูผู้สอนและผู้ปกครองส่งเสริมความสามารถในการสร้าง และรักษาสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้เรียนและเพื่อนร่วม

ห้อง จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยการให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรง พัฒนาเด็กได้หลายวิธี เช่น การพาเด็กไปมีส่วนร่วมในการ ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม ได้แก่ การบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชน การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาและ วัฒนธรรมของท้องถิ่น จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการทำความรู้จักกัน สร้างความคุ้นเคย สนับสนุน จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะระหว่างบุคคล ได้แก่ การทำให้เด็กทำความรู้จัก ติดต่อกันเกี่ยวข้องกัน เพื่อ สร้างสัมพันธ์ภาพ และสายใย จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะในการให้คำปรึกษากลุ่ม ฝึกให้เด็กการฟัง อย่างตั้งใจ ส่งเสริมทักษะความสัมพันธ์ทางสังคมทั้งการพูดสื่อสาร การรู้จักฟัง รู้จักขอบคุณขอโทษ ให้เด็กสามารถสื่อสารกับคนอื่นให้เข้าใจ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Johnson (1989) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะท่าทางวิธีการสื่อความหมายและหน้าที่ของการ สื่อความหมายของเด็ก 3 ขวบ ขณะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่และเพื่อน ๆ ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตาม ธรรมชาติ พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่หลายคน เด็กกับผู้ใหญ่คนเดียวและเด็กกับเด็ก มี โครงสร้างต่างกัน และเด็กที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ในขณะที่เล่นและผู้ใหญ่ใช้วิธีการพูดโดยไม่ออก คำสั่ง จะมีวิธีการสื่อความหมายได้ไวและมีการเรียนรู้โดยไม่คาดหมายเกิดขึ้น

5. การส่งเสริมทักษะความรับผิดชอบในสิ่งที่ตัดสินใจได้ (Responsible decision making) การส่งเสริมการแสดงออกการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมบนพื้นฐานของมาตรฐานทาง จริยธรรม โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและบรรทัดฐานทางสังคม กิจกรรมเสริมทักษะการพูดคุย เกี่ยวกับข่าวสารหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน แล้วให้เด็กได้ระบุถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ฝึกทักษะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ เป็นการฝึกให้เด็กมีเหตุผล แยกแยะปัญหา แก้ปัญหาได้ด้วยการ วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์โดยอยู่บนพื้นฐานของศีลธรรม จัดกิจกรรมให้เด็กสามารถ ตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ ฝึกทักษะให้เด็กยอมรับผลของการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล จัดกิจกรรมให้ เด็กตัดสินใจ มีการแสดงออก สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีความสุข ประสบความสำเร็จ และสร้าง ประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พันยศ เงินวัฒนะ (2560) ศึกษาการ พัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบในชั้นเรียนของเด็กปฐมวัยด้วยวิธีการเสริมแรงทางบวก พบว่า พฤติกรรมความรับผิดชอบในชั้นเรียนของเด็กปฐมวัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเองมีระดับคะแนน ที่สูงกว่า ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม อันเนื่องมาจากเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เริ่มต้นพัฒนาจากสิ่ง ใกล้ตัว ซึ่งการพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบในชั้นเรียนของเด็กปฐมวัยนั้น เด็กเริ่มต้นจากสิ่งใกล้ ตัวคือความรับผิดชอบต่อตนเองไปสู่ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปใช้

1.1 การส่งเสริมทักษะด้านการตระหนักรู้ในตัวเอง (Self-awareness) ครูผู้สอนหรือ ผู้ปกครองควรมีการประชุมและหารือร่วมกันในการส่งเสริมทักษะด้านการตระหนักรู้ในตัวเองแก่เด็ก ปฐมวัยให้มีความเหมาะสม

1.2 การส่งเสริมทักษะด้านการรู้จักบริหารจัดการอารมณ์ (Self-management) ควรส่งเสริมการให้ความรู้ในการจัดหลักสูตรอบรมด้านการส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคมให้แก่เด็กปฐมวัยแก่ครูและผู้ปกครอง

1.3 การส่งเสริมทักษะด้านความเข้าใจหรือตระหนักรู้ด้านสังคม (Social awareness) ครูผู้สอนในสถานศึกษาหรือศูนย์ดูแลเด็กเล็กควรจัดกิจกรรมเพื่อสร้างค่านิยม และจริยธรรมในสังคมในสภาพบริบทและท้องถิ่นตนเอง เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้มารยาททางสังคม และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่

1.4 การส่งเสริมทักษะทักษะด้านความสัมพันธ์ (Relationship skills) ครูผู้สอนและผู้ปกครองควรศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีจากสถานศึกษาต้นแบบหรือศูนย์ดูแลเด็กเล็กต้นแบบเพื่อนำมาพัฒนาทักษะการส่งเสริมทักษะด้านความสัมพันธ์ให้ดียิ่งขึ้น

1.5 การส่งเสริมทักษะความรับผิดชอบในสิ่งที่ตัดสินใจได้ (Responsible decision making) ควรมีการจัดกิจกรรมกลุ่มและการแบ่งหน้าที่เด็กปฐมวัยรับผิดชอบว่าใครทำหน้าที่อะไรในกิจกรรม มอบหมายงานให้เด็กปฐมวัยได้แสดงออกถึงการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกสมาชิกในกลุ่มด้วยตนเอง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคมของเด็กปฐมวัย

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะทางอารมณ์และสังคมของเด็กปฐมวัย

2.3 ควรศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคมของเด็กปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง (References)

- กมลวรรณ ศรีสำราญ. (2562). ผลการใช้กิจกรรมเล่นวัสดุสร้างสรรค์อย่างมีจุดมุ่งหมายที่มีต่อการตระหนักรู้และเข้าใจตนเองของเด็กปฐมวัย. *วารสารจันทร์เกษมสาร*. 25(2), 46.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2559). *สิทธิประโยชน์ของพนักงานส่วนท้องถิ่น และบุคคลในครอบครัวตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินสวัสดิการ เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของพนักงานส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541*. กรุงเทพฯ: กรมปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2551). *คู่มือดูแลสุขภาพจิตเด็กวัยเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- นงเยาวนาฏ ผลิตนนท์เกียรติ และศจี แซ่ตั้ง. (2557). *คู่มือจัดกิจกรรมเสริมสร้างอีคิวเด็กปฐมวัยสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต.
- นภัทร สิทธิโนมัย. (2565). *ทักษะอารมณ์และสังคมในเด็ก*. กรุงเทพฯ: ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย.
- พนัยศ เงินวัฒนะ. (2560). *การพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบในชั้นเรียนของเด็กปฐมวัยด้วยวิธีการเสริมแรงทางบวก*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.

- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2562). ปัญหาพัฒนาการเด็กไทย กับแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับทักษะ
เด็กในศตวรรษที่ 21. สืบค้นจาก <https://www.hsri.or.th/media/news/detail/12472>
- รุ่งลาวัลย์ ละอาคา. (2557). ทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย : แก่นแห่งชีวิตที่เสริมสร้างได้จากครอบครัว.
วารสารวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 1(2), 44.
- สถาบันธรรมวรรณศิลป์. (2565). 5 วิธีเพิ่มความตระหนักรู้ในตนเองให้แก่เด็ก. สืบค้นจาก
<https://youngawakening.org/>
- สถาบันพัฒนาระบบความคิด และเข้าใจมนุษย์ (2565). เด็กเก่งสังคม อารมณ์ดี เริ่มต้นที่บ้าน.
สืบค้นจาก <https://www.neurogenius.com/>
- สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (วสศ.). (2565). 8 สิ่งน่ารู้เมื่อต้องสอนให้เด็กรู้จัก
ตนเอง. สืบค้นจาก <https://research.eef.or.th/know-yourself/>
- สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.). (2560). การพัฒนาและหาค่าเกณฑ์มาตรฐานเครื่องมือ
ประเมินการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.).
- สมาคมไทสร้างสรรค์. (2558). การพัฒนาทักษะชีวิต. สืบค้นจาก
<http://www.taiwisdom.org/artclnchdev/lfskl/chddvpartcl04>.
- สมาคมอนุบาลศึกษา. (2565). พัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล. สืบค้นจาก
<https://www.rlg-ef.com/life-is-good/Starfish>.
- สุภารัตน์ พัฒนแหว. (2563). การเสริมสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของเด็กปฐมวัย
มัธยมศึกษาตอนต้นโดยการให้คำปรึกษากลุ่ม. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Academy. (2564). *Self-awareness*. Retrieved from <https://bit.ly/3k453Qc>
- Belfield, C et al (2015). *The economic value of social and emotional learning*.
Center for Benefit-Cost Studies of Education, Teachers College, Columbia
University. Retrieved from <http://cbcse.org/publications/>
- Durlak: et al. (2011). The impact of Enhancing students' social and emotional
learning (A metaanalysis of school based universal interventions). *Child
Development*. 5(2), 511.
- Elise, L. (2016). Outcomes Beyond Test Scores - What Is Social-Emotional Learning?
Education Solutions Initiative. *Child Development*, 5(2) : 701.
- Gessler, R. & Ferron, L. (2012). Making the Workplace Healthier, One Self-Aware
Nurse at a Time. *American Nurse Today*, 41-43.
- Johnson, Roger, T. (1989) *Gestures, methods of communicating and functions of
communicating for 3-year-old children*. Virginia : The National Council of
Mathematics. Vaughn, 1994) *The cooperative behaviors from cooperative*

learning in children were found that behaviors that showed a cooperative interaction. The Reading Teacher, 5(2), 738–747.

Maffey et al. (2015). Digital technology and human development : A charter for nature. *conservation Ambio*, 4(2), 527.

Martha K; et al. (2017). Social and Emotional Learning. *Journal of Pediatric Health Care*, 31.

rawick-Smith, J. (2014). Why play training works: An integrated model for play intervention. *Journal of Research in Childhood Education*, 12(2), 105.

Shirley, Kale. (2016). *graced the classrooms of Sage Hall just a few weeks ago, writing papers and taking final exams*. Retrieved from <https://uwosh.edu/politicalscience/2017/02/kale-shirley-b-s-2016/>

Taylor, R. (2017). Promoting positive youth development through school-based social and emotional learning interventions : A meta-analysis of follow-up effects. *Child Development*, 8(8), 1156.

Urbinner. (2562). *Self-Awareness Retrieved*.
from <https://www.urbiner.com/post/self->

ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีดิจิทัลกับประสิทธิภาพการสรรหาบุคลากรของธุรกิจ

The Relationship Between Digital Technology and Business Employee Recruitment Efficiency

อัจฉิมา เก่งสาริกิต¹ ชูมาพร ดอกบุญนาค² อภิญญา ตระคะวินทร์³ รัตนา สีสดี⁴

Ajima Kengsarikit, Chumaporn Dokboonak, Apinya Turakawin, Rattana Seede

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาเทคโนโลยีดิจิทัลที่ใช้ในการสรรหาบุคลากร และประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรของธุรกิจ 2. ศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสรรหาบุคลากรจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3. ศึกษาอิทธิพลของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ใช้ในการสรรหาบุคลากร ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรของธุรกิจ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษา พบว่า ภาพรวมค่าเฉลี่ยของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสรรหาบุคลากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และภาพรวมค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 สำหรับผลการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสรรหาบุคลากรจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันนั้นมีประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรที่ไม่แตกต่างกัน ในส่วนของปัจจัยส่วนบุคคลที่จำแนกตามสภาพการจ้างงาน ช่วงอายุ ตำแหน่งงาน อายุงาน และรายได้ ที่แตกต่างกันนั้นมีประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรที่แตกต่างกัน และผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสรรหาบุคลากรมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน และด้านระยะเวลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

คำสำคัญ (Keywords): เทคโนโลยีดิจิทัล; ประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากร

Received: 2022-10-18 Revised: 2022-11-22 Accepted: 2022-11-26

¹ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ Faculty of Management Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University Under The Royal Patronage. Corresponding Author e-mail: ajima.keng@vru.ac.th

^{2,3} หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ Faculty of Management Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University Under The Royal Patronage

⁴ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ Faculty of Management Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University Under The Royal Patronage

Abstract

The objectives of this research were: 1. study digital technology used in recruiting and business employee recruitment efficiency; 2. compare business employee recruitment efficiency classified by personal factors; and 3. study the influence of digital technology on recruiting that affects the business employee recruitment efficiency. This research is quantitative research. Data was collected by a questionnaire of 400 sets. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance and multiple regression analysis. The results showed that the overall average of the adoption of digital technology in recruiting was 4.27, and the overall average of business employee recruitment efficiency was at the highest level with a mean of 4.37. As for the results of the study comparing business employee recruitment efficiency classified by personal factors, it was found that personal factors like gender and different levels of education have no difference in business employee recruitment efficiency. As for the personal factors classified by employment conditions, age range, job title, age of employment, and income, they were found to have different business employee recruitment efficiency. And the results of the research can be concluded that the adoption of digital technology in recruiting influences the business employee recruitment efficiency in three areas: quality of work, workload, and duration are statistically significant at the level of 0.05.

Keywords: Digital technology; Efficiency Employee Recruitment

บทนำ (Introduction)

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในยุคสมัยปัจจุบัน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากความผันผวนอย่างรวดเร็วและรุนแรงโดยมีเทคโนโลยีเป็นตัวกลาง ชีวิตความเป็นอยู่ของคนกับดิจิทัลประเทศไทยในปัจจุบันก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) ที่นำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศหรืออินเทอร์เน็ตเข้ามาแก้ปัญหาและช่วยอำนวยความสะดวกทางเศรษฐกิจในทุกภาคส่วนส่งผลโดยตรงกับวิถีชีวิตกับคนในสังคมยุคสมัยใหม่ที่จำเป็นต้องปรับตัวไปพร้อมกับเทคโนโลยีดิจิทัลโดยมีเทคโนโลยีเป็นฐานความรู้คอยอำนวยความสะดวก และปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตในสิ่งแวดล้อมดิจิทัล (เย็น ภู่วรรณ, 2562)

การนำเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันและการดำเนินธุรกิจมากขึ้น ในด้านเศรษฐกิจมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลโดยระบบอินเทอร์เน็ตแบบทันทีทันใด (Real-time) มาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ที่จะแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการของมนุษย์ให้มากที่สุด หลายองค์กรจึงได้นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้งาน

ทรัพยากรมนุษย์หรือ Digital HR ในงานสรรหา งานคัดเลือก งานพัฒนา งานจ่ายค่าตอบแทนหรือ งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น งานประชาสัมพันธ์ข่าวสาร งานประชุม เป็นต้น เพื่อให้สามารถสื่อสาร และเชื่อมโยงระหว่างกัน สร้างการมีส่วนร่วม และใช้ในการตัดสินใจทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์ โดยอาศัยข้อมูลที่ทันสมัย ถูกต้องและเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาองค์กร ให้คงความสามารถและก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง ช่วยลดต้นทุน ประหยัดค่าใช้จ่าย ประหยัดเวลา นำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรท่ามกลางสถานะที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การนำเอา เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เป็นเครื่องมือช่วยสนับสนุนการบริหารงานด้านต่าง ๆ เพื่อตอบสนองการ เปลี่ยนแปลงภายในหน่วยงานเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นด้านการให้บริการต่อประชาชนงาน ด้านวิชาการ (จิรประภา อัครบวร, 2556) การบริหารจัดการองค์กร การบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพราะนอกจากจะช่วยเพิ่มความคล่องตัว เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และลดต้นทุนในการ ดำเนินงานแล้วยังเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจให้กับผู้มีอำนาจขององค์กรนั้น ๆ เทคโนโลยี สารสนเทศจึงเป็นเครื่องมือที่หลายหน่วยงานนำมาใช้ เพราะนอกจากจะเป็นเรื่องที่สำคัญในการ สร้างการเปลี่ยนแปลงและเป็นโอกาสในการปรับตัวขององค์กรแล้วยังจะช่วยให้เกิดการพัฒนาและ การเปลี่ยนแปลงด้านบริหารจัดการในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการให้บริการ การสร้างองค์ ความรู้ การขับเคลื่อนไปสู่การเป็นผู้นำ รวมถึงการพัฒนาด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่นับได้ว่าเป็น กลไกสำคัญในการที่จะขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายและบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (นพ คุณ ชีวะธนรักษ์, 2553) และด้วยเหตุที่เทคโนโลยีสารสนเทศมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปอย่าง รวดเร็ว มีการขยายขอบเขตการใช้ในจำนวนที่เพิ่มขึ้นจนนับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนิน ชีวิตและการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ หลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้ตระหนักถึงการนำ เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการขับเคลื่อนองค์กรให้สู่เป้าหมายได้อย่างแท้จริงและต่อเนื่อง การ ทำงานของฝ่ายทรัพยากรบุคคลที่ต้องอิงอยู่บนเทคโนโลยีเป็นหลักเพื่อก้าวให้ทันกับเทคโนโลยีและ พฤติกรรมของบุคคลที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น จากเดิมประกาศรับสมัครงานผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ปัจจุบัน อาจเปลี่ยนเป็นการประกาศผ่านเว็บไซต์และสื่อสังคมออนไลน์ หรือการนัดสัมภาษณ์งานอาจใช้การ สัมภาษณ์รูปแบบออนไลน์ เพื่อลดค่าใช้จ่ายการเดินทางของผู้สมัครงานการพัฒนากระบวนการหรือการ สร้างระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร การจัดเก็บข้อมูล และการ ปรับปรุงระบบการทำงาน เพื่อตอบโจทย์การทำงานที่รวดเร็ว สะดวกสบายช่วยลดขั้นตอน และเพิ่ม ประสิทธิภาพในการทำงานให้บุคลากรที่ทำงานบริหารทรัพยากรบุคคล

จากที่กล่าวมาข้างต้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงผลเชิงบวกที่เกิดจากการนำ เทคโนโลยีการบริหารทรัพยากรมนุษย์มาใช้ในการสรรหาบุคลากร ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนา ประสิทธิภาพในการทำงานให้ดีขึ้นและมีความสัมพันธ์กับองค์กรสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาเทคโนโลยีดิจิทัลที่ใช้ในการสรรหาบุคลากรและประสิทธิภาพในการสรรหา บุคลากรของธุรกิจ

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสรรหาบุคลากรจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ใช้ในการสรรหาบุคลากรที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรของธุรกิจ

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 เทคโนโลยีดิจิทัลที่ใช้ในการสรรหาบุคลากรมีผลต่อประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรของธุรกิจ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลของกลุ่มประชากร ซึ่งเป็นพนักงานที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานสรรหาบุคลากรและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการสรรหาบุคลากร ทั้งประเภทพนักงานประจำและพนักงานสัญญาจ้างในองค์กรธุรกิจ จำนวน 400 คน ใช้เกณฑ์กรณีที่ไม่ทราบขนาดประชากร (Infinite Population) ที่ขนาดความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของคอคแรน (Cochran, 1977) เป็นสูตรการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ทราบจำนวนประชากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยเครื่องมือดังกล่าวที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามที่สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สภาพการจ้างงาน อายุงาน ตำแหน่งงาน และรายได้ โดยคำถามจะเป็นลักษณะให้ เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการกระบวนการหรือกิจกรรมการสรรหาบุคลากรขององค์กรธุรกิจ ตามแนวหรือกระบวนการปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน คือ (วิลาวรรณ รพีพิศาล, 2550) คือ (1) การกำหนดตำแหน่งที่เปิดรับ (2) การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงาน (3) กำหนดวิธีการสรรหา (4) การสรรหา และ (5) การประเมินผล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับประสิทธิภาพการสรรหา 3 ด้าน โดยประกอบด้วย 3 ส่วนย่อย ดังต่อไปนี้ (1) ประสิทธิภาพการสรรหาด้านคุณภาพของงาน (2) ประสิทธิภาพการสรรหาด้านปริมาณงาน (3) ประสิทธิภาพการสรรหาด้านระยะเวลา

โดยแบบสอบถามถูกตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน โดยหาค่าดัชนีของความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ (Index of Item-Operational Definition Congruence หรือ IOC) ระหว่างคำถามกับนิยามศัพท์ (บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์, 2554) ทั้งนี้เกณฑ์การให้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ IOC จะต้องมีความตั้งแต่ 0.50 – 1.00 คะแนน แสดงว่าข้อคำถามมีเนื้อหาตรงตามที่ต้องการวัด สามารถนำมาใช้ในแบบสอบถามได้ แต่ถ้าค่า IOC น้อยกว่า 0.50 คะแนน จะจัดอยู่ในเกณฑ์ที่เนื้อหาไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ จะต้องแก้ไขและปรับปรุงข้อคำถามให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัดตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญหรือตัดข้อคำถามดังกล่าวออก โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 – 1.00 และนำแบบสอบถามดังกล่าวไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่มีค่ามากกว่า 0.7 เป็นเกณฑ์ที่เป็นไปตามมาตรฐานทั่วไป และได้รับการยอมรับ (Hair et al, 2006, P.137) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษารั้งนี้ ได้จากการใช้แบบสอบถามออนไลน์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ชุด และกับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้นโดยเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 15 มีนาคม 2565 ถึงวันที่ 25 พฤษภาคม 2565 และนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปราย ผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษารั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังต่อไปนี้

1. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ การทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (C- Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่มีค่ามากกว่า 0.7 เป็นเกณฑ์ที่เป็นไปตามมาตรฐานทั่วไป และได้รับการยอมรับ (Hair et al., 2006)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป เช่น ข้อมูลส่วนบุคคล ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน สถิติ T-test ในการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ในการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม เพื่อทดสอบความแตกต่างของตัวแปร ถ้าพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือระดับความเชื่อมั่น 95% จะทำการตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่เพื่อดูว่าคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน โดยใช้วิธี Fisher's Least Significant Differences (LSD) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้น (Linear Regression Analysis) เป็นการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (X) หรือการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสรรหาบุคลากร กับ ตัวแปรตาม

(Y) หรือประสิทธิภาพการสรรหาบุคลากรว่ามีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกันหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยในครั้งนี้มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 400 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพนักงานเทศาภิบาล จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 57.20 ส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 20 - 29 ปี จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 57.30 มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 357 คน คิดเป็นร้อยละ 89.20 เป็นพนักงานประจำ จำนวน 320 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 มีอายุการทำงานส่วนใหญ่อยู่ที่ 1 - 5 ปี จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 61.00 มีพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ จำนวน 292 คิดเป็นร้อยละ 73.00 และมีรายได้ส่วนใหญ่อยู่ที่ 15,001 - 30,000 คิดเป็นร้อยละ 50.50

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ใช้ในการสรรหาบุคลากรของธุรกิจ

เทคโนโลยีดิจิทัลในการสรรหาบุคลากร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับค่าเฉลี่ย
ด้านการกำหนดตำแหน่งที่เปิดรับ	4.27	0.82	มากที่สุด
ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงาน	4.30	0.80	มากที่สุด
ด้านกำหนดวิธีการสรรหา	4.30	0.79	มากที่สุด
ด้านการสรรหา	4.39	0.70	มากที่สุด
ด้านการประเมินผล	4.08	1.11	มาก
รวม	4.27	0.80	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าภาพรวมของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่ใช้ในการสรรหาบุคลากรของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.80 และเมื่อวิเคราะห์ในแต่ละด้านก็พบว่า พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับค่าเฉลี่ยเทคโนโลยีดิจิทัลในการสรรหาบุคลากรด้านการสรรหาอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.70 รองลงมาคือ ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงาน และการกำหนดวิธีการสรรหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.80 และ 0.79 ด้านการกำหนดตำแหน่งที่เปิดรับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 และด้านการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.11

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรของธุรกิจ

ประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ ค่าเฉลี่ย
คุณภาพของงาน	4.33	0.78	มากที่สุด
ปริมาณงาน	4.39	0.72	มากที่สุด
ระยะเวลา	4.38	0.73	มากที่สุด
รวม	4.37	0.72	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ข้อมูลประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากร พบว่าระดับค่าเฉลี่ยโดยรวมของประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรของธุรกิจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 และเมื่อวิเคราะห์ในแต่ละด้านก็พบว่าประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรของธุรกิจด้านปริมาณงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.73 ตามมาด้วย ด้านระยะเวลามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 และด้านคุณภาพของงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.78

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสรรหาบุคลากรจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	Sig.
ชาย	171	4.27	0.75	-2.18	0.10
หญิง	229	4.43	0.70		

จากตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสรรหาบุคลากรจำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติ Independent Sample T-test พบว่า เพศมีค่า $t = -2.18$ มีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.10 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนด 0.05 นั่นคือ เพศชายและเพศหญิงไม่มีความแตกต่างกันในประสิทธิภาพของการสรรหาบุคลากร

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสรรหาบุคลากรจำแนกตามสภาพการจ้างงาน

	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	Sig.
สัญญาจ้าง	80	4.86	0.32	7.40	0.00
พนักงานประจำ	320	4.24	0.74		

จากตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสรรหาบุคลากรจำแนกตามสภาพการจ้างงาน โดยใช้สถิติ Independent Sample T-test พบว่า พนักงานสัญญาจ้างมีค่า $t = 7.40$ มีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 นั่นคือ พนักงานสัญญาจ้างและพนักงานประจำมีความแตกต่างกันของประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากร

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนประสิทธิภาพในการสร้าหบุคลกรจำแนกตามช่วงอายุ

แหล่งความ แปรปรวน	ผลรวม กำลังสอง (ss)	องศาความ เป็นอิสระ (df)	ค่าเฉลี่ย กำลังสอง (MS)	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	30.58	3	10.19	22.93	0.00
ภายในกลุ่ม	176.04	396	0.45	-	
รวม	206.62	399	-	-	

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนด้านประสิทธิภาพในการสร้าหบุคลกรของแต่ละช่วงอายุ พบว่า ประสิทธิภาพในการสร้าหบุคลกรแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และเพื่อให้ทราบวาระดับอายุใน รายคู่ใดที่มีความแตกต่างกันจึงทำการทดสอบต่อไปด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference) พบว่า ประสิทธิภาพในการสร้าหบุคลกร โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 มีจำนวน 6 คู่ ได้แก่ กลุ่มอายุ 30-39 ปี กับกลุ่มอายุ 20-29 ปี กลุ่มอายุ 40-49 ปี กับกลุ่มอายุ 20-29 ปี กลุ่มอายุ 40-49 ปี กับ กลุ่มอายุ 30-39 ปี กลุ่มตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป กับ กลุ่มอายุ 20-29 ปี กลุ่มอายุตั้งแต่ 50 ปี กับกลุ่มอายุ 30-39 ปี กลุ่มอายุตั้งแต่ 50 ปี กับกลุ่มอายุ 40 - 49 ปี

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนประสิทธิภาพในการสร้าหบุคลกรจำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความ แปรปรวน	ผลรวม กำลังสอง (ss)	องศาความ เป็นอิสระ (df)	ค่าเฉลี่ย กำลังสอง (MS)	F	sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.16	2	0.08	0.16	0.85
ภายในกลุ่ม	206.46	397	0.52		
รวม	206.62	399	-		

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนด้านประสิทธิภาพในการสร้าหบุคลกรของแต่ละระดับการศึกษา พบว่า มีประสิทธิภาพในองค์การไม่แตกต่างกัน ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.85 ซึ่งมากกว่า ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนด 0.05

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรจําแนกตามอายุงาน

แหล่งความ แปรปรวน	ผลรวม กำลังสอง (ss)	องศาความ เป็นอิสระ (df)	ค่าเฉลี่ย กำลังสอง (MS)	F	sig.
ระหว่างกลุ่ม	10.32	3	3.44	6.94	0.00
ภายในกลุ่ม	196.31	396	0.50		
รวม	206.62	399	-		

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรจําแนกตามอายุงาน พบว่า อายุงานที่แตกต่างกันมีประสิทธิภาพการสรรหาบุคลากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และเพื่อให้ทราบว่าอายุงานในรายคูใดที่มีความแตกต่างกันจึงทำการทดสอบต่อไปด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference) พบว่า ประสิทธิภาพการสรรหาบุคลากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 มีจำนวน 6 คู่ ได้แก่ กลุ่มระยะเวลา 1-5 ปี กับกลุ่มระยะเวลาน้อยกว่า 1 ปี กลุ่มระยะเวลา 6-10 ปีกับกลุ่มระยะเวลาน้อยกว่า 1 ปี กลุ่มระยะเวลา 6-10 ปีกับกลุ่มระยะเวลา 1-5 ปี กลุ่มระยะเวลา 10 ปีขึ้นไปกับกลุ่มระยะเวลาน้อยกว่า 1 ปี กลุ่มระยะเวลา 10 ปีขึ้นไปกับกลุ่มระยะเวลา 1-5 ปี และกลุ่มระยะเวลา 10 ปีขึ้นไปกับกลุ่มระยะเวลา 6-10 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรจําแนกตามตำแหน่งงาน

แหล่งความ แปรปรวน	ผลรวม กำลังสอง (ss)	องศาความ เป็นอิสระ (df)	ค่าเฉลี่ย กำลังสอง (MS)	F	sig.
ระหว่างกลุ่ม	48.51	3	16.17		
ภายในกลุ่ม	158.11	396	0.40	40.50	0.00
รวม	206.62	399	-		

จากตารางที่ 8 จากการเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากร จําแนกตามตำแหน่งงาน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนั้นจึงต้องนำไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยการใช้การทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาค่าเฉลี่ยคูใดบ้างที่แตกต่างกัน พบว่า ประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 มีจำนวน 6 คู่ ได้แก่ กลุ่มหัวหน้างานกับพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ กลุ่มหัวหน้าแผนกกับพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ กลุ่มหัวหน้าแผนกกับหัวหน้างาน กลุ่มระดับผู้จัดการฝ่ายหรือผู้อำนวยการกับพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ กลุ่มระดับผู้จัดการฝ่ายหรือผู้อำนวยการกับหัวหน้างาน และกลุ่มระดับผู้จัดการฝ่ายหรือผู้อำนวยการกับหัวหน้าแผนก

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรจําแนกตามรายได้

แหล่งความ แปรปรวน	ผลรวม กำลังสอง (ss)	องศาความ เป็นอิสระ (df)	ค่าเฉลี่ย กำลังสอง (MS)	F	sig.
ระหว่างกลุ่ม	26.36	3	8.79		
ภายในกลุ่ม	180.26	396	0.46	19.30	0.00
รวม	206.62	399	-		

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนประสิทธิภาพการสรรหาบุคลากรจําแนกตามรายได้ พบว่า รายได้ที่ได้รับแตกต่างกันมีประสิทธิผลการสรรหาบุคลากรที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และเพื่อให้ทราบว่ารํดับรายได้ในคูใดที่มีความแตกต่างกันจึงทำการทดสอบต่อไปด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference) พบว่า ประสิทธิภาพการสรรหาบุคลากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 มีจํานวน 6 คู ได้แก่ กลุ่มรายได้ 15,001 - 30,000 บาทกับกลุ่มรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท กลุ่มรายได้ 30,001 - 45,000 บาทกับกลุ่มรายได้มากกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท กลุ่มรายได้ 30,001 - 45,000 บาทกับกลุ่มรายได้ 15,001 - 30,000 บาท กลุ่มรายได้ 45,001 บาทขึ้นไปกับกลุ่มรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท กลุ่มรายได้ 45,001 บาท ขึ้นไปกับกลุ่มรายได้ 15,001 - 30,000 บาท กลุ่มรายได้ 45,001 บาทขึ้นไปกับกลุ่มรายได้กับรายได้ 30,001 - 45,000 บาท

ตารางที่ 10 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีดิจิทัลกับประสิทธิภาพการสรรหาบุคลากรของธุรกิจ

Model (แหล่งความแปรปรวน)	R	R ²	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
			B	Std.Error	Beta		
(Constant)	0.86	0.78	0.61	.11		5.5	0.0
						7	0
รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงาน			0.29	.05	0.32	5.2	0.0
						6	0
การสรรหา			0.34	.05	0.33	5.9	0.0
						0	0
การกำหนดตำแหน่งที่เปิดรับ			0.23	.04	0.26	4.6	0.0
						9	0

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณด้วยวิธี Stepwise ได้มีการตัดตัวแปรด้านกำหนดวิธีการสรรหาและการประเมินผลออกไป แสดงให้เห็นว่าเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสรรหาบุคลากรการด้านการกำหนดตำแหน่งที่เปิดรับ (Sig. =0.00) ด้านรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงาน

(Sig. = 0.00) และด้านการสรรหา (Sig. = 0.00) สามารถทำนายประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตัวแปรอิสระที่มีอำนาจพยากรณ์มากที่สุด คือ เทคโนโลยีดิจิทัลที่นำมาใช้ด้านการสรรหา มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.34 รองลงมาเป็นด้านรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงาน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.29 และการกำหนดตำแหน่งที่เปิดรับ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.23 ซึ่ง เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสรรหาบุคลากรทั้ง 3 ด้าน สามารถทำนายประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรร้อยละ 78.00 โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

$$y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3$$

$$y = 0.61 + 0.29x_1 + 0.34x_2 + 0.23x_3$$

$$y = \text{ประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากร} \quad a = \text{ค่าคงที่ (Constant)}$$

$$b_1 = \text{ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย X1} \quad b_2 = \text{ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย X2}$$

$$b_3 = \text{ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย X3} \quad X_1 = \text{รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงาน}$$

$$X_2 = \text{การสรรหา} \quad X_3 = \text{การกำหนดตำแหน่งที่เปิดรับ}$$

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาเทคโนโลยีดิจิทัลที่ใช้ในการสรรหาบุคลากรและประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรของธุรกิจ พบว่าเทคโนโลยีดิจิทัลที่ใช้ในการสรรหาบุคลากรโดยรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปน้อย ด้านการสรรหา ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงาน และด้านกำหนดตำแหน่งงานที่เปิดรับ และเมื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรของธุรกิจ พบว่าโดยรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปน้อย ด้านปริมาณงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ ตามมาด้วยด้านระยะเวลาเท่ากับ และด้านคุณภาพงานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ทั้งนี้ เป็นเพราะทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในองค์กร ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธราภา โพธิ์อ่อง (2561) ได้การศึกษาเรื่องเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital HR) กับการเพิ่มประสิทธิภาพการสรรหาบุคลากรในองค์กรธุรกิจค้าปลีก ซึ่งผลการศึกษาพบว่าการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสรรหาบุคลากรโดยรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เช่นเดียวกับชลดา อักษรศิริวิทยา (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายการเดินรถองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ ผลการศึกษาพบว่า พนักงานฝ่ายการเดินรถองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานทั้งภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงอันดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายการเดินรถองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็วและทันเวลา ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้าและด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสรรหาบุคลากรจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันนั้นมีประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรที่ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัย

ของพัชราภา โพธิ์อ่อง (2561) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพ การสรรหาบุคลากรในองค์กรธุรกิจค้าปลีก ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ต่างกันมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยรวมแล้วแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในส่วนของปัจจัยส่วนบุคคลที่จำแนกตามสภาพการจ้างงาน ช่วงอายุ ตำแหน่งงาน อายุงาน และรายได้ ที่แตกต่างกันนั้นมีประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชราภา โพธิ์อ่อง (2561) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพ การสรรหาบุคลากรในองค์กรธุรกิจค้าปลีก ซึ่งผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ต่างกันมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน จำแนกตามสภาพการจ้างงาน พบว่า โดยรวมแล้วแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของเกรวรินทร์ เหลืองอมรนารา (2563) ประเทศ มหกิจไพศาล (2559) ได้ทำการศึกษาเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีบทบาทต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรในองค์กรภาครัฐ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการสรรหาบุคลากรในองค์กรภาคเอกชน ผลการศึกษากลับไปในทางเดียวกันคือ พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่จำแนกตามสภาพการจ้างงาน อายุ ตำแหน่งงาน รายได้ ที่แตกต่างกันนั้นมีประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรที่ไม่แตกต่างกัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาอิทธิพลของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ใช้ในการสรรหาบุคลากรที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรของธุรกิจ ผลการศึกษพบว่า เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสรรหาบุคลากรทั้ง 3 ด้าน สามารถทำนายประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรได้สูงสุดถึงร้อยละ 78.00 ทั้งนี้เป็นเพราะอิทธิพลของปัจจัยภายนอกด้านเทคโนโลยีนั้นเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ดังนั้นเทคโนโลยีดิจิทัลจึงมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการสรรหาบุคลากรให้เป็นอย่างราบรื่นและประหยัดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชราภา โพธิ์อ่อง (2561) โดยผลการศึกษาเรื่อง เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital HR) กับการเพิ่มประสิทธิภาพ การสรรหาบุคลากรในองค์กรธุรกิจค้าปลีก พบว่าเมื่อมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้ สามารถลดอัตราส่วนของผู้สมัครต่อผู้ผ่านการคัดเลือก และผลงานวิจัยของ Nafia Sultana and Nahida Sultana (2017) ที่ว่า การสรรหาในรูปแบบออนไลน์ ช่วยให้การสรรหาที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ขั้นตอนการคัดกรองผู้สมัคร และภาณุวัฒน์ กลับศรีอ่อน (2558) เทพรัตน์ พิมลเสถียร (2560) ซึ่งกล่าว เกี่ยวกับคุณภาพในการสรรหาผ่านระบบออนไลน์ รวมถึงการนำนวัตกรรมมาช่วยในการบริหาร ทรัพยากรมนุษย์มีส่วนช่วยทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มพนักงานที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานสรรหาบุคลากรและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีดิจิทัลและประสิทธิภาพการสรรหาบุคลากรของธุรกิจซึ่งการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับองค์กรในธุรกิจทั้งภาครัฐและเอกชนที่ยังไม่มีการใช้เทคโนโลยีในการจัดสรรหาบุคลากร หรือองค์กรที่มีปัญหา

ขาดแคลนทรัพยากรบุคคล ให้เป็นแนวทางในการใช้เทคโนโลยีในการจัดสรรบุคลากร รวมไปถึงองค์กรที่มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยก็สามารถนำมาพัฒนาเทคโนโลยีในการจัดสรรกับองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเป็นการเพิ่มแนวทางในภายภาคหน้าอาจมีการพัฒนา ปรับปรุง เพิ่มประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์เท่านั้น เนื่องจากปัญหาและอุปสรรคในการเดินทางซึ่งผลกระทบมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 จึงทำให้ผลในการวิจัยที่ได้มาไม่มีความหลากหลาย ดังนั้น เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยเสนอแนะให้ควรมีการใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น แบบสอบถาม การสนทนากลุ่ม หรือการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นต้น รวมไปถึงการ Survey แบบ Face to Face ลงพื้นที่จริงในการเก็บข้อมูล เพื่อให้ทราบข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่กว้างขวางไม่จำกัดเฉพาะตามข้อคำถามและเป็นข้อมูลในเชิงลึกมากขึ้น ผู้วิจัยเสนอให้ใช้การศึกษาวิจัยแบบผสม คือเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะหรือให้ความเห็นเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง (References)

- จิรประภา อัครบวร. (2556). โครงการศึกษาแนวโน้มงานทรัพยากรมนุษย์ในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2555-2556. *วารสารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์กร*. 5(1), 4-29.
- ชลดา อักษรศิริวิทยา. (2559). *ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายการเดินรถองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ*. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก.
- เทพรัตน์ พิมลเสถียร. (2560). นวัตกรรมกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์: กรณีศึกษาผู้ประกอบการแพขนานยนต์หลักเขตรี่ในประเทศไทย, *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*. 9(3), 199-231.
- นพคุณ ชีวะธนรักษ์. (2553). มุมมองการสรรหาพนักงานอนาคตตรงใจธุรกิจยุคดิจิทัล. *วารสารนักบริหาร*. 31(3), 130-135.
- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. (2555). *การวัดและประเมินผลการศึกษา ทฤษฎีและการประยุกต์*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- พัชรภา โพธิ์อ่อง. (2561). *เทคโนโลยีดิจิทัลทรัพยากรบุคคล (Digital HR) กับการเพิ่มประสิทธิภาพการสรรหาบุคลากรในองค์กรธุรกิจค้าปลีก*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภาณุวัฒน์ กลับศรีอ่อน . (2558). ปัจจัยความสำเร็จของการสรรหาบุคลากรผ่านระบบออนไลน์. *วารสารนักบริหาร*. 35(1), 114-125.
- ยีน ภู่วรรณ. (2562). *เทคโนโลยีและนวัตกรรมกับการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- วิลาวรรณ รพีพิศาล. (2550). *หลักการจัดการ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วิจิตรทัศน์.

การสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศ
สำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่
Construction of Networks for Enhancing the Buddhist Vocational
Education Management which is Excellent for Learning a New Normal

ญาศุมินท์ อินทร์กรุงเก่า¹ อนันต์ อุปสอด² พระมหาชำนาญ มหาชาโน³ พระครูพิศาลสรวิทย์⁴
พระปลัดอาทิตย์ ธีรปัญญา⁵

Yasumin Inkrungkao, Anan Upasod, PhramahaChamnan Mahachano,
PhrakruPisansorawut, PhrapaludArthit Therapanyo

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศ
สำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) การสร้างเครือข่ายการยกระดับการ
จัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ 2) นวัตกรรมจัดการศึกษา
อาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ 3) การถ่ายทอดและนำไปใช้ประโยชน์ การ
จัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ งานวิจัยดังกล่าวเป็นงานวิจัย
เชิงคุณภาพ กำหนดพื้นที่เป้าหมายคือวิทยาลัยอาชีวศึกษาวิถีพุทธ จำนวน 3 แห่ง ได้แก่
1) วิทยาลัยอาชีวศึกษาจุลฉวี จังหวัดศรีสะเกษ 2) วิทยาลัยอาชีวศึกษาปากน้ำโพ จังหวัด
นครสวรรค์ และ 3) วิทยาลัยเทคนิคคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เครื่องมือวิจัยได้แก่เครื่องมือแบบสำรวจ
การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า การสร้างเครือข่าย
ประเด็นที่สำคัญคือการเปิด Mindset ของผู้บริหารเป็นเรื่องที่สำคัญเป็นอันดับแรก เพราะเมื่อ
ผู้บริหารวิทยาลัยตระหนักรู้ว่าประโยชน์ที่จะได้รับต่อการสร้างเครือข่ายอาชีวศึกษาจะเป็นประโยชน์
ต่อทั้งองค์กรและระดับปัจเจกบุคคล โดยเปิดโอกาสให้ทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในกิจกรรมของวิทยาลัย ทั้ง
ผู้บริหาร ครู และผู้เรียน ส่วนนวัตกรรมที่สำคัญนั้น นำเทคโนโลยีมาเป็นฐานในการสร้างเครือข่าย

Received: 2022-11-18 Revised: 2022-12-10 Accepted: 2022-12-15

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education
Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail:
local.innovation.soc@gmail.com

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง Faculty of Humanities and
Social Science Lampang Rajabhat University

³ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University

⁴ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University

⁵ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University

คือ สร้างโลกเสมือนจริง Metaverse เพื่อการถ่ายทอดและนำไปใช้ประโยชน์เพื่อให้เกิดความยั่งยืน
ในโอกาสต่อไป

คำสำคัญ (Keywords): การสร้างเครือข่าย; นวัตกรรมการจัดการศึกษา; อาชีววิถีพุทธ

Abstract

Research study on creating the Construction of networks for enhancing the Buddhist vocational education management which is excellent for learning a new normal. The objectives of this research were 1) to create a network to enhance the excellence in Buddhist vocational education management for learning the new way of life 2) Innovation of excellence in Buddhist vocational education management for learning a new normal 3) Transmission and utilization Excellent Buddhist vocational education management for learning a new normal. This research is qualitative research. The target area is 3 Buddhist Vocational Colleges, namely 1) Chumanee Vocational College Sisaket Province 2) Pak Nam Pho Vocational College Nakhon Sawan Province and 3) Moat Technical College Buriram Province Research tools include Sue way, In-depth Interviews with Key Informants and Focus Group Discussions. The results showed that Networking is important to open the mindset of executives as the priority. Because when college administrators realize that the benefits of building a vocational network will benefit both the organization and the individual level. By giving all groups the opportunity to participate in the activities of the College. both administrators, teachers, and students. Use technology as a base for networking, which is to create a virtual world of Metaverse for transfer and use to achieve sustainability in the future.

Keywords: Construction of networks; Educational Management Innovation; Buddhist Vocational Education.

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี เพื่อให้การพัฒนาประเทศมีความต่อเนื่องและมีแนวทางที่ชัดเจน โดยกำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และพร้อมรองรับประเทศไทยยุค 4.0 โดยใช้การศึกษาเป็นกลไกหลักในการพัฒนาประเทศ กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 เพื่อกำหนดกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการอาชีวศึกษา เพื่อผลิต

และพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งการฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อเพิ่มพูนความรู้และการฝึกทักษะอาชีพระยะสั้นหรือระยะยาว ได้จัดทำแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและขับเคลื่อนการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาของประเทศ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายและทิศทางของการพัฒนากำลังคนตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน

จะเห็นได้ว่าการศึกษาอาชีวศึกษานั้น ในยุคปัจจุบันได้รับความนิยมเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป้าหมายที่สำคัญของอาชีวศึกษานั้น มุ่งเน้นให้ผู้เรียน ตอบตนได้ ใช้ตนเป็น และเห็นตนเอง อันจะทำให้การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาต้องมุ่งเน้นพัฒนาคนเพื่อพัฒนาชาติบ้านเมืองต่อไป ทั้งนี้ การจัดการอาชีวศึกษามีความสำคัญในประเด็นสำคัญคือการสร้างและผนึกกำลังให้มีความเข้มแข็งในลักษณะของการสร้างเครือข่าย

เครือข่าย ในปัจจุบันมีความหมายประการหนึ่ง คือ ขบวนการทางสังคม อันเกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่ม องค์กร สถาบัน โดยมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และความต้องการบางอย่างร่วมกัน ร่วมกันดำเนินกิจกรรมบางอย่าง โดยที่สมาชิกของเครือข่ายยังคงความเป็นเอกเทศไม่ขึ้นต่อกันอีกประการหนึ่ง หมายถึงวัฒนธรรมองค์กร เป็นกระบวนการทัศน์ใหม่ที่ทำให้มีการจัดความสัมพันธ์ภายในองค์กรหนึ่ง ระหว่างคนในองค์กร และระหว่างองค์กรนั้นกับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการเปลี่ยนจากการจัดการแบบลำดับชั้น (hierarchical) มาเป็นการสร้างเครือข่าย (networking) กิจกรรมสำคัญที่สุดที่เครือข่ายทุกเครือข่ายทำร่วมกัน คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารประสบการณ์ แล้วพัฒนาไปสู่การวางแผนร่วมกัน ดำเนินกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน ทำให้ด้านหนึ่งหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อน อีกด้านหนึ่งทำให้กิจกรรมนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะเป็นการประสานพลัง (synergy) เป็นการใช้ทรัพยากร ใช้พลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการรณรงค์เรื่องต่าง ๆ ถ้าทำเป็นเครือข่ายจะได้ผลมากกว่า

การดำเนินการศึกษาวิถีพุทธ เป็นการนำพุทธธรรมมาใช้ในการจัดการศึกษาทั้งระบบ ทั้งในการจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การประเมินผล การแนะแนว และระบบติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพราะหลักพุทธธรรมทั้งปวง ล้วนเป็นหลักการพัฒนามนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งเดียวกับการศึกษามุ่งดำเนินการอยู่ หลักเป้าหมายของพุทธธรรมต้องการพัฒนามนุษย์ให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งด้าน กาย สังคม จิตใจและปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับสิ่งที่การศึกษาต้องการพัฒนา เช่นเดียวกัน การดำเนินการศึกษาวิถีพุทธในปัจจุบัน มุ่งให้การจัดการศึกษาแนววิถีพุทธนี้ สำหรับก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 อย่างทันท่วงที และมีความใหม่ ไม่ล้าหลัง สามารถบูรณาการให้เข้ากับยุคสมัยได้อย่างดีงาม และหวังว่าการศึกษาวิถีพุทธจะเป็นนวัตกรรมด้านการศึกษาแก่วงการศึกษาไทยและของโลกสืบไป

วิถีพุทธ คือการดำเนินชีวิตแบบผู้รู้ตามหลักธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยวิถีทางที่ดีและประเสริฐนั้น เรียกว่า มรรค 8 ซึ่งเป็นคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นสิ่งที่ให้ผลได้ไม่จำกัดกาล ควรน้อมเข้ามาใส่ตัว จึงพอสรุปได้ว่า วิถีพุทธที่แท้จริง ไม่จำเป็นต้องได้รับคำสั่งจากหน่วยงานใดจึงจะเป็นวิถีพุทธได้ ถ้าความเป็นพุทธแฝงอยู่ในจิตวิญญาณ การพูด การทำต้องออกมาดี มี เหตุมีผล สังคมไทยมีโรงเรียนให้เด็กได้เรียนรูวิชาการ แต่ปัจจุบันโรงเรียนต้องเป็นบ้าหลอมทาง ศีลธรรมไปพอรอมกัน เพื่อฝกอบรมผู้เรียนให้มีวิถีชีวิตแบบพุทธในสถานศึกษา และเกิดการพัฒนาจน กลายเป็น “วัฒนธรรม” แล้วนำออกไปใช้ในอกสถานศึกษา นั่นก็คือบทสรุปเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ ที่ไม่ต้องลงทุนอะไรมากมาย โรงเรียนวิถีพุทธ คือ โรงเรียนระบบปกติทั่วไปที่นำหลักธรรมพระพุทธศาสนามาใช้ หรือ ประยุกต์ใช้ในการบริหารและการพัฒนาผู้เรียนโดยรวมของสถานศึกษา เน้นกรอบการพัฒนาตามหลัก ไตรสิกขา อย่างบูรณาการเป็นโรงเรียนที่สอน และฝึกให้ผู้เรียน กิน อยู่ ดู ฟังเป็น ถ้าทำอย่างจริงจัง ต่อเนื่องผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน คือ กาย (กายภาวนา) สังคม (ศีลภาวนา) จิต (จิต ภาวนา) และปัญญา (ปัญญาภาวนา)

อาชีวศึกษาถือว่าเป็นสถานศึกษาที่มีนักศึกษาที่เป็นเด็กและเยาวชน หากนำแนวทางของโรงเรียนวิถีพุทธเข้าไปดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ของวิทยาลัยในทุกมิติก็จะสามารถทำให้เป็นสถาบันการศึกษาอาชีวศึกษาวิถีพุทธ ซึ่งเมื่อทางฝ่ายบริหารเห็นความสำคัญในการดำเนินการวิถีพุทธอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาในทุก ๆ ด้านก็จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร นักศึกษา ประเทศชาติสืบต่อไป ทั้งนี้ สิ่งที่สำคัญมากนั่นก็คือ การสร้างเครือข่ายการยกระดับอาชีวศึกษาวิถีพุทธ เพราะแนวทางที่สำคัญนั่นคือ การสร้างกัลยาณมิตร หรือการสร้างเครือข่ายเพื่อจะเป็นการสนับสนุนส่งเสริมกันและกัน เป็นฟันเฟืองเพื่อที่จะขับเคลื่อนการศึกษาทั้งทางฝ่ายคฤหัสถ์และคฤหัสถ์ หรืออาจกล่าวได้ว่าทางโลกก็ไม่ซ้ำทางธรรมก็ไม่ชून

ในการนี้ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาในประเด็น การสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ เนื่องจากการจัดการศึกษาอาชีวศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนา ระบบเครือข่าย ให้เกิดความเชื่อมโยงให้เกิดความเข้มแข็งด้วยหลักและวิธีการสู่ความเป็นเลิศวิถีพุทธต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่
2. เพื่อสร้างนวัตกรรมการจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่
3. เพื่อการถ่ายทอดและนำไปใช้ประโยชน์ การจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methode)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการวิจัย เน้นการศึกษาวิเคราะห์ทั้งในเชิงพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย มีการจัดกระบวนการวิจัยด้วยการถอดบทเรียนและการบูรณาการข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการปฏิบัติการร่วมกันในพื้นที่ศึกษาและกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรศึกษาเป็นกลุ่มผู้บริหาร คณาจารย์ นักศึกษาอาชีววิทย์พุด และผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิทย์พุดที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ (กลุ่มบวร) โดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ที่จะสามารถให้ข้อมูลที่สำคัญ โดยกำหนดเกณฑ์คือเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในประเด็นที่ศึกษาและเป็นผู้ที่ยินดีจะให้ข้อมูลเชิงลึกถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามบริบทของพื้นที่ 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถาบันอาชีวศึกษาวิทย์พุด ทั้งภาครัฐและเอกชน ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถาบันอาชีวศึกษาวิทย์พุดทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวน 3 แห่ง 3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร คณาจารย์ นักศึกษาอาชีววิทย์พุด และผู้เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิทย์พุดที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ (กลุ่ม บวร)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการตามโครงการวิจัยดังกล่าว เน้นการศึกษามีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ มีแบบสำรวจ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussions) และแบบเข้าร่วมกิจกรรมการถ่ายทอดและนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อให้สร้างเครือข่ายการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิทย์พุดที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนา (Research and Development) เพื่อประมวลองค์ความรู้ ศึกษาแนวคิด หลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิทย์พุดที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ โดยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ตลอดทั้งงานวิจัยที่มีผู้รู้ได้ศึกษาไว้ รวมถึงการเก็บข้อมูลเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เช่น การสำรวจ การสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมกลุ่มย่อย เป็นต้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาทั้งในเชิงเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลเชิงประจักษ์ จากการสำรวจ จากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย เป็นกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ที่ได้จากการสรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยดำเนินการศึกษาบริบทพื้นที่โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการวิจัย

สรุปและนำเสนอผลการศึกษาที่ได้จากการศึกษาในเชิงเอกสารและภาคสนามจากการ สัมภาษณ์ กลุ่มผู้บริหาร คณาจารย์ นักศึกษาอาชีวศึกษาวิเทศ และผู้เกี่ยวข้องกับพื้นที่นวัตกรรมจัดการ การศึกษาอาชีวศึกษาวิเทศที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ (กลุ่ม บวร) สนทนากลุ่มใน แต่ละพื้นที่จัดเวทีแสดงความคิด และสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิ ศษที่ เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ ใช้หลักทฤษฎีที่เกี่ยวข้องนำไปสู่การสร้างพื้นที่ นวัตกรรมจัดการการศึกษาอาชีวศึกษาวิเทศที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่

ผลการวิจัย (Research Result)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัด การศึกษาอาชีวศึกษาวิเทศที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ การสร้างเครือข่ายประเด็นที่ สำคัญคือการเปิด Mindset ของผู้บริหารเป็นเรื่องที่สำคัญเป็นอันดับแรก เพราะเมื่อผู้บริหาร วิทยาลัยตระหนักว่าประโยชน์ที่จะได้รับต่อการสร้างเครือข่ายอาชีวศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อทั้ง องค์กรและระดับปัจเจกบุคคล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 นวัตกรรมจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิเทศที่ เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ นวัตกรรมที่สำคัญเลยนั้น อย่างที่มุ่งประเด็นไปในเรื่องของ เทคโนโลยี หรือสิ่งประดิษฐ์ เพราะก่อนที่จะเกิดนวัตกรรมได้นั้น Mindset ของผู้บริหารเป็นเรื่องที่ สำคัญเป็นอันดับแรก เพราะเมื่อผู้บริหารวิทยาลัยไม่ว่าจะเป็นภาครัฐและเอกชน จะต้องให้ ความสำคัญ และตระหนักว่าประโยชน์ที่จะได้รับต่อการสร้างเครือข่ายอาชีวศึกษาจะเป็นประโยชน์ ต่อทั้งองค์กรและระดับปัจเจกบุคคล

การสร้างเครือข่ายการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิเทศที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ นั้น จะต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างวิทยาลัยอาชีวศึกษา ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งนี้ และ จะต้องอาศัยหน่วยงานที่คอยประสานงานเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการสร้างเครือข่ายคือ สำนักงาน พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อนึ่งการสร้างเครือข่ายที่เป็นนวัตกรรมสำคัญเลยนั้นคือ การนำ เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วย ได้แก่ Metaverse จะทำให้เกิดการสร้างสภาพแวดล้อมของโลกแห่ง ความจริงและเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน จนกลายเป็น “ชุมชนโลกเสมือนจริง” ทั้งนี้อยู่ในขั้นตอนการ ดำเนินการออกแบบร่วมกันอย่างมีส่วนร่วมจากวิทยาลัยอาชีวศึกษาที่เป็นเครือข่าย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การถ่ายทอดและนำไปใช้ประโยชน์ การ จัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิเทศที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ เบื้องต้นได้วางกรอบของการ สร้าง Metaverse คือ กลไกการพัฒนาและสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา วิเทศที่ เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ และได้ทำ Link Website ดังนี้ <https://gunnerjr.my.canva.site/mcuresearch> โดยแต่ละวิทยาลัยสามารถที่จะสร้างและ ออกแบบตามกรอบ สภาพการบริหารจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิเทศที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิต วิถีใหม่ โดยมีรายละเอียดทั้งด้านกายภาพและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทาง โรงเรียนวิเทศฯ กำหนด เป็น ต้นว่า ด้านกายภาพ 7 ประการ ประกอบด้วย 1) มีป้ายโรงเรียนวิเทศ 2) มีพระพุทธรูปหน้า

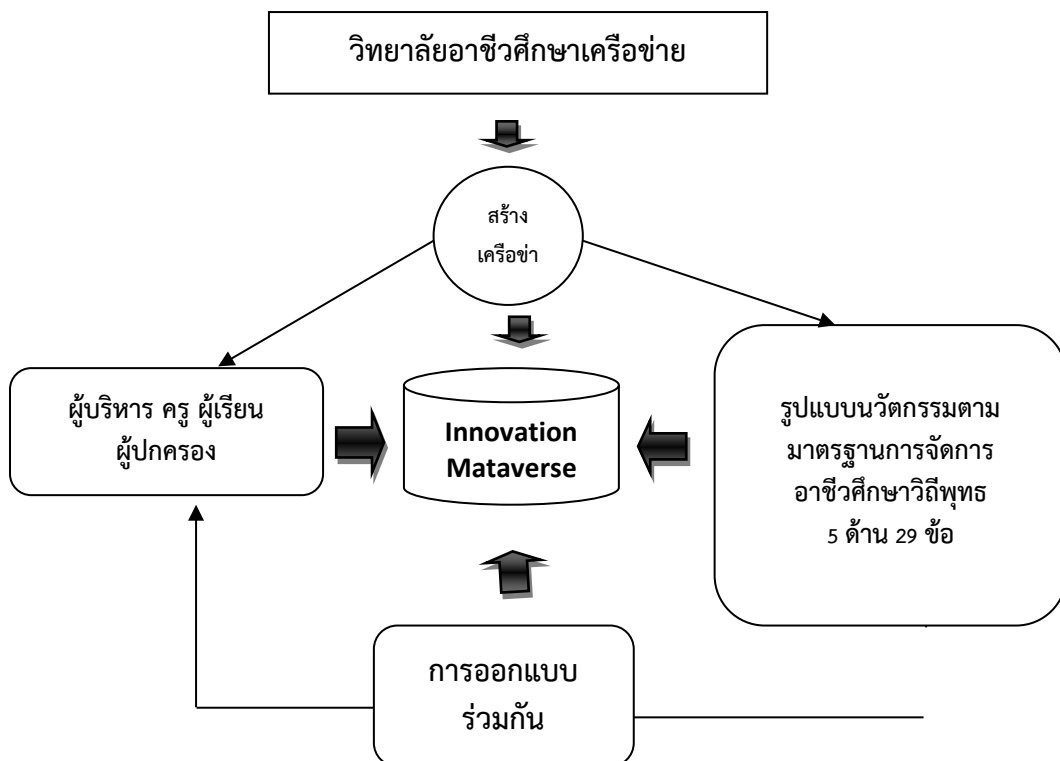
โรงเรียน 3) มีพระพุทธรูปประจำห้องเรียน 4) มีพระพุทธรูปศาสนสุภาษิต วาทีธรรม พระราชดำรัสติดตามที่ต่างๆ 5) มีความสะอาด สงบ ร่มรื่น 6) มีห้องพระพุทธรูปศาสนาหรือลานธรรม 7) ไม่มีสิ่งเสพติด เหล้า บุหรี่

ด้านการเรียนการสอน ด้านพฤติกรรม ครู ผู้บริหารโรงเรียน และนักเรียน ด้านการส่งเสริมวิถีพุทธ และ กิจกรรมประจำวันพระ 4 ประการ ประกอบด้วย 1) ใส่เสื้อขาวทุกคน 2) ทำบุญใส่บาตร ฟังเทศน์ 3) รับประทานอาหารมังสวิรัตินมื้อกลางวัน 4) สวดมนต์แปล

ผลการดำเนินงานแต่ละกิจกรรมตามกรอบแห่งโรงเรียนวิถีพุทธฯ นั้น ทางสถาบันอาชีวศึกษาแต่ละแห่งสามารถที่จะนำข้อมูลที่ได้โดดเด่นของแต่ละแห่งมานำเสนอ โดยให้นักศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ออกแบบและนำเสนอผลงานของตนเอง เป็นการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม ซึ่งการดำเนินการสร้างเครือข่ายดังกล่าว วัตถุประสงค์เพื่อที่จะให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน อันจะทำให้เกิดการพัฒนาย่างยั่งยืน โดยในแต่ละสถาบันย่อมจะมีจุดเด่นที่แตกต่างกันทั้งนี้เกิดจากบริบททางสังคมที่มีความแตกต่าง

ห้อง Metaverse ที่เป็นเวทีของการสร้างเครือข่ายทั้ง 3 สถาบัน นั้น จะเป็นการเผยแพร่องค์กรของตนเองบนข้อมูลพื้นฐานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคลากรของแต่ละสถาบันต้องการนำเสนอ ซึ่งโดยย่อประกอบด้วยประวัติความเป็นมา และอัตลักษณ์ของสถาบัน โดยข้อมูลพื้นฐานข้างต้น สามารถผู้ชมสามารถเข้าชมได้บน Link Website ดังนี้ <https://gunnerjr.my.canva.site/mcuresearch> ในขณะเดียวกันในห้อง Metaverse ได้นำกรอบแห่งการวิจัย ภายใต้แผนงานวิจัยเรื่องกลไกการพัฒนาและสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ มาแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องและความเป็นมาของการวิจัย อันจะนำไปสู่การเผยแพร่และการนำไปใช้ประโยชน์ในโอกาสต่อไป

องค์ความรู้จากการวิจัย (Research Knowledge)

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ที่มา : คณะผู้วิจัย, 2565

จากองค์ความรู้ที่ได้สรุปในโครงการวิจัยเรื่อง การสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีววิศุทธิ์ที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ จะเห็นได้ว่ากลไกการสร้างเครือข่ายโรงเรียนวิศุทธิ์นั้น จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นส่วนของสถาบันการศึกษา โดยคณะผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักศึกษา ต้องมีความเข้าใจทิศทางการส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน ภายในองค์กร เสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันมีมาตรฐานในกรอบ ที่เป็นรูปแบบตามมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาวิศุทธิ์ รายละเอียดทั้ง 5 ด้าน รวม 29 ข้อ ดังได้นำเสนอในรายละเอียดข้างต้น สู่การร่วมการจัดการหรือการออกแบบ Creative ร่วมกัน โดยอาศัยฐานของนวัตกรรม ซึ่งตัวนวัตกรรมนั้น หมายถึง กลไกหรือกระบวนการส่วนหนึ่ง และส่วนที่สำคัญอันเป็นการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งคนทุกกลุ่มสามารถเรียนรู้และเข้าถึง โดยเฉพาะกลุ่มของนักศึกษา จะเป็นที่น่าสนใจนั่นคือ Metaverse โลกเสมือนจริง แต่ทั้งนี้ต้องเกิดจากการเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการนำเสนอ โดยอาศัยฐานของโรงเรียนวิศุทธิ์

อภิปรายผล (Research Discussion)

การสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ สิ่งที่สำคัญจะต้องทำให้การจัดการอาชีวศึกษา มีความเป็นมาตรฐานทั้ง 5 โดยภาพรวมสามารถอภิปรายผล ได้ดังต่อไปนี้

1) ด้านกายภาพ ปรับปรุงภูมิทัศน์ของวิทยาลัยให้สวยงาม สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ และการสร้างบรรยากาศในด้านวิถีพุทธ หมู่บ้าน/ชุมชน ได้มีส่วนร่วมสถานศึกษาอาชีววิถีพุทธ แนะนำส่งเสริมสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติ หน่วยงานต้นสังกัดจัดสรรงบประมาณ วิทยาลัย สะอาด มีป้าย วิถีพุทธ ไตรสิกขา ป้ายจราจรจัดจิตใจคน จัดสถานเหมาะสม 2) ด้านการเรียนการสอน จัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรจัดวิชาพุทธศาสนา/ หน้าที่พลเมืองลงในหลักสูตรทุกช่วงชั้น ควรสร้างความเข้าใจให้กับคณะครูผู้สอน ครูและนักเรียน นักศึกษา ทำกิจกรรมส่งเสริมอาชีววิถีอย่างต่อเนื่อง ใฝ่ความรู้ ดำเนินการก่อนและหลังเรียน จัด ผูกอบรมให้ความรู้กับครู มีการกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนนั่งสมาธิก่อนเข้าสู่บทเรียนทุกรายวิชา เน้นย้ำ บ่อยๆ โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม 3) ด้านพฤติกรรม ครู ผู้บริหารโรงเรียน และนักเรียน ประเมินผลด้าน คุณธรรมจริยธรรม ต้องมีวิสัยทัศน์ต่อวิถีพุทธ ไหว้พระ สวดมนต์ ผูกจิตภาวนาอย่างต่อเนื่อง สาน สัมพันธ์ เป็นแบบอย่างในเชิงปฏิบัติ จัดกิจกรรมส่งเสริมวิถีอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การซึมซับและเป็น กิจวัตร ครูต้องเป็นแบบอย่างความพอเพียง ความเป็นพุทธมามกะที่ดี ทำให้เป็นวัฒนธรรมของ วิทยาลัย 4) ด้านการส่งเสริมวิถีพุทธ สนับสนุนให้ทำกิจกรรม สนับสนุนกิจกรรมทุกอย่างเกี่ยวกับ วิถีพุทธ ครู นักเรียนนักศึกษา และผู้ปกครอง ไหว้พระสวดมนต์ ผูกจิตภาวนาร่วมกัน ส่งเสริมธรรม ช่วยแนะนำส่งต่อกันด้านความเข้าใจจัดทำแผนงานโครงการ กิจกรรม ที่ส่งเสริมวิถีพุทธ ผู้บริหารใส่ใจ และให้กำลังใจแก่ครูผู้ดูแลโครงการสถานศึกษาวิถีพุทธ กำหนดอัตลักษณ์วิถีพุทธของวิทยาลัย เพื่อให้ผู้บริหาร ครู อาจารย์ นักศึกษา ยึดถือปฏิบัติ 5) ด้านกิจกรรมประจำวันพระ มีการจัด กิจกรรมทำบุญภายในวิทยาลัย สร้างความตระหนักให้กับบุคลากรทั้งระบบเกี่ยวกับวันพระหรือวัน ธรรมสวนะ สร้างกิจกรรมทำบุญ ตักบาตร ไหว้พระ สวดมนต์ ผูกจิตภาวนาอย่างต่อเนื่อง เน้น คุณธรรม ปรับวิธีการทำบุญควรมีการจัดทำแผนงานและปฏิทิน ควรมีกิจกรรมที่พัฒนาจิต เช่น สวด มนต์ ฟังธรรมะ ปฏิบัติตามหลัก “บวร” ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พระมหาวิชาญ สุวิชาโน (บัวบาน) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันคือ โรงเรียนวิถีพุทธมีการดำเนินงานอยู่ 3 ระดับ ได้แก่ 1.1) โรงเรียนวิถี พุทธทั่วไป 1.2) โรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ และ 1.3) โรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน มีการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเตรียมการ 2) การดำเนินงานการจัดสภาพและองค์ประกอบ 3) การ ดำเนินการพัฒนามาตามระบบไตรสิกขา 4) การดูแลสนับสนุนใกล้ชิด 5) การปรับปรุงและพัฒนา ต่อเนื่อง และ 6) การประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน และ 2) พัฒนารูปแบบโดยนำ หลักธรรมมาสนับสนุน มี 6 ขั้นตอน ได้แก่ 2.1) ศรัทธาและฉันทะ 2.2) ปัญญาอุทิศธรรม 2.3) ไตรสิกขา 2.4) กัลยาณมิตร 2.5) อิทธิบาท 4 อุปัญญาตธรรม 2 และ 2.6) ปิติและชื่นชมร่วมกัน และรูปแบบดำเนินการ มี 3 ด้าน ได้แก่ 1) ระบบเครือข่ายโรงเรียนวิถีพุทธ 2) การสร้างแกนนำ

เยาวชนวิถีพุทธ และ 3) การพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธ เพื่อส่งเสริมกระบวนการดำเนินงานบริหารโรงเรียนวิถีพุทธให้มีประสิทธิภาพขึ้น ทั้งนี้ ยังมีความสอดคล้องกับ **สมศักดิ์ เอี่ยมดี** ได้ศึกษา การพัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบที่มีประสิทธิผลของระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นเครือข่ายผสมผสานระหว่างบุคคลและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งอย่างไม่เป็นทางการและเป็นทางการช่วยการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย 1) องค์การของเครือข่าย 2) การจัดการเครือข่าย 3) การใช้ประโยชน์จากเครือข่าย 4) การธำรงรักษาเครือข่าย 2. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่าย โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีความเป็น ประโยชน์ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องในระดับมากที่สุด ยกเว้น องค์ประกอบที่ 3 การใช้ประโยชน์จากเครือข่ายความเป็นไปได้และองค์ประกอบที่ 4 การธำรงรักษาเครือข่าย ความเป็นไปได้ความถูกต้องในภาพรวมมีผลการประเมิน อยู่ในระดับมาก 3. ผลการประเมินผลการใช้ระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ความสำเร็จในภาพรวมมีความสำเร็จในระดับมากที่สุด ซึ่งมีความสอดคล้องกันกับ **กษेत्र กิ่งชนะ** ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดเชียงราย ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา 2) คุณภาพของครูผู้สอน (3) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา 4) การนิเทศการศึกษา และ 5) การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา และประเด็นดังกล่าว สอดคล้องกับ **เรวัช ศรีแสงอ่อน** ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนคุณภาพ การจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สภาพและแนวการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ พบว่า สถานศึกษาควรร่วมกับเครือข่ายความร่วมมือเพื่อกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษา กลไกขับเคลื่อนคุณภาพด้วยเครือข่ายความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษา การขับเคลื่อนคุณภาพด้วยเครือข่ายความร่วมมือ และการประเมินผลการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา ทั้งนี้ รูปแบบที่สร้างขึ้นมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กลยุทธ์การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษา 2) กลไกขับเคลื่อนคุณภาพด้วยเครือข่ายความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษา 3) การดำเนินงานขับเคลื่อนคุณภาพด้วยเครือข่ายความร่วมมือ 4) การกำกับ ติดตามประเมินผลการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา และประเด็นสำคัญ เกิดการได้รับ รางวัลที่ได้จากการดำเนินการตามรูปแบบ ซึ่งผลจากการดำเนินงานตามรูปแบบ ทำให้สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เรียนได้รับรางวัล จำนวน 28 รายการ โดยความสำคัญของรางวัลดังกล่าว ก็สอดคล้องกับการจัด

การศึกษาอาชีวศึกษาวิศุทธิ์ที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ซึ่งถือว่าเป็นรางวัลสูงสุดของสถาบันการศึกษาอาชีวศึกษา

นวัตกรรมการจัดการศึกษาอาชีววิศุทธิ์ที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ การจัดการอาชีววิศุทธิ์ที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ ควรจะสร้างนวัตกรรมที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการสร้างเครือข่าย แต่อย่างไรก็ตามเบื้องต้นต้องเกิดจากการเปิดใจที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดการพัฒนาขึ้น เครือข่ายถือว่าเป็นส่วนสำคัญมาก ๆ ที่จะต้องช่วยกันขับเคลื่อนงานการจัดการอาชีววิศุทธิ์ อันจะเป็นการตอบสนองการเรียนรู้ในวิถีชีวิตใหม่ และนวัตกรรมที่สำคัญเลยนั้น อย่างที่มุ่งประเด็นไปในเรื่องของเทคโนโลยี หรือสิ่งประดิษฐ์ เพราะก่อนที่จะเกิดนวัตกรรมได้นั้น Mindset ของผู้บริหารเป็นเรื่องที่สำคัญเป็นอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับ **สมศักดิ์ เอี่ยมดี** ได้ศึกษา การพัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบที่มีประสิทธิผลของระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นเครือข่ายผสมผสานระหว่างบุคคลและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งอย่างไม่เป็นทางการและเป็นทางการช่วยการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย 1) องค์การของเครือข่าย 2) การจัดการเครือข่าย 3) การใช้ประโยชน์จากเครือข่าย 4) การธำรงรักษาเครือข่าย 2. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่าย โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่าเป็นไปได้อย่างเหมาะสม และความถูกต้องในระดับมากที่สุด ยกเว้น องค์ประกอบที่ 3 การใช้ประโยชน์จากเครือข่ายความเป็นไปได้และองค์ประกอบที่ 4 การธำรงรักษาเครือข่าย ความเป็นไปได้ความถูกต้องในภาพรวมมีผลการประเมิน อยู่ในระดับมาก 3. ผลการประเมินผลการใช้ระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ความสำเร็จในภาพรวมมีความสำเร็จในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับเครือข่ายการจัดการศึกษาได้มีค่าเฉลี่ย สูงสุด ความพึงพอใจภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับ มากที่สุด การพัฒนาระบบมีการจัดศูนย์ ประสานงาน ติดต่อสื่อสาร และพัฒนาความรู้และทักษะระหว่างสมาชิกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความต่อเนื่อง ภาพรวมมีความต่อเนื่องในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบมีการกำหนดคู่มือการ บริหารงานอย่าง ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ประเด็นสำคัญอีกประการคือ บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการอาชีววิศุทธิ์ที่เป็นเลิศนั้น ผู้บริหาร เป็นผู้ที่มีความสำคัญ เพราะผู้บริหารนั้นเป็นผู้ที่จะต้องกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการ ทั้งนี้ การที่จะจัดการอาชีวศึกษาวิศุทธิ์นั้นผู้บริหารเป็นเสมือนเฟืองจักรสำคัญที่คอยขับเคลื่อน และที่สำคัญการทำงานในระดับองค์กร คณะครูต้องร่วมคิด ร่วมทำ ด้วยความเต็มใจถ้าไม่ให้ความสำคัญจะทำให้ลำบากต่อการสร้างเครือข่ายและในส่วนของผู้เรียนต้องเห็นคุณค่าต่อสิ่งที่จะต้องทำด้วยความเต็มใจ เกิดความตระหนักรู้ และได้รับผลในทางที่ดีของการจัดการวิทยาลัยอาชีวศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ **ยศสรล ยศบุญเรือง** ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานและคุณลักษณะของนักเรียนในโรงเรียนวิศุทธิ์ : ศึกษากรณีโรงเรียนประชาราชวิทยา อำเภองาว จังหวัดลำปาง ซึ่งผลการวิจัยพบว่า โดยรวมได้ปฏิบัติหรือแสดง

พฤติกรรมตามกรอบตัวชี้วัดของโรงเรียนวิถีพุทธในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านได้ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมนั้นมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมด้านกิจกรรมพื้นฐานชีวิตประจำวัน และด้านการจัดการเรียนการสอน เมื่อพิจารณาด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ซึ่งเป็นด้านที่ได้ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมนั้นมากที่สุด พบว่า โรงเรียนส่งเสริมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร ทั้งครูต่อนักเรียน ครูต่อครู นักเรียนต่อนักเรียน และครูต่อผู้ปกครองมีการปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมนั้นมากที่สุดส่วนคุณลักษณะของนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธ โดยรวมได้ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมตามกรอบตัวชี้วัดของโรงเรียนวิถีพุทธในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านได้ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมนั้นมากเช่นเดียวกัน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านกายภาพ (กายภาพ) ด้านศีล (สังคม) ด้านจิต (จิตใจ/อารมณ์) และด้านปัญญา เมื่อพิจารณาด้านกายภาพ (กายภาพ) ซึ่งเป็นด้านที่ได้ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมนั้นมากที่สุดพบว่า นักเรียนรู้จักการดูแลความสะอาดของร่างกายให้สะอาดตลอดเวลา มีการปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมนั้นมากที่สุด

การถ่ายทอดและนำไปใช้ประโยชน์ การจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ ประเด็น กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีววิถีพุทธที่เป็นเลิศ กิจกรรมสำคัญที่จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ต้องอาศัยใช้ทฤษฎีระบบ ดำเนินการ PDCA ซึ่งเริ่มตั้งแต่กำหนดแผนงานโครงการ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เช่น ประดิษฐานพระพุทธรูป สร้างบรรยากาศ บูรณาการหลักพุทธธรรม ไตรสิกขา เข้าไปหลักสูตรการเรียนการสอน แผนการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี วัดและประเมินผล มีผลลัพธ์ที่ดี และตรงกับ Soft Skill ซึ่งสอดคล้องกับ **บุญถม ธรรมศิริ** ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามืองบวาลัญ เขต 1 ซึ่งผลการวิจัยสรุปพบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นเป็นการผสมผสานรูปแบบเดิมของโรงเรียนวิถีพุทธกับกลยุทธ์การบริหารตามระบบแนวคิดวงจรเดมิง คือ การวางแผน (P-Plan) การปฏิบัติตามแผน (D-Do) การประเมินผล (C-Check) และการปรับปรุงแก้ไข (A-Act) และใช้แนวทางการดำเนินงาน 4 ขั้น คือ กลไก ขั้นตอน โครงการ/กิจกรรม และตัวชี้วัด โดยได้ผลการพัฒนารูปแบบที่สำคัญ คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) การวางแผนการจัดการเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 3) การประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และ 4) การปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ทั้งนี้ นวัตกรรมจะนำไปสู่การพัฒนาและยกระดับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในหลายมิติ เพราะนอกจากจะพัฒนาเครือข่ายให้เกิดความเข้มแข็งแล้ว จะทำให้เกิดการพัฒนาในด้านพัฒนาผู้เรียนไปด้วย เพราะผู้เรียนมีส่วนร่วมคิดร่วมสร้างในระบบของนวัตกรรมนั้น เช่น เมื่อจะจัดการเครือข่ายด้วยนวัตกรรม โดยนำ Mataverse เข้ามาเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงทุกส่วนเข้าด้วยกัน ทั้งนี้ จะต้องเริ่มจากการวางแผนและออกแบบร่วมกันว่าจะมีรูปแบบอย่างไร เพื่อที่จะเป็นสื่อกลางในการสร้างมาตรฐานกลางการเรียนรู้ ซึ่งแต่เดิมนั้น นวัตกรรมของการสร้างเครือข่ายที่ทางสำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในฐานะเป็นหน่วยงานกลางได้สร้างเครือข่ายความเชื่อมโยงเป็นเบื้องต้นอยู่แล้ว หากแต่จะยกระดับจากเดิมและเกิดการ

ประสานงานกันอย่างต่อเนื่องที่มี นวัตกรรม เป็นสื่อกลางระหว่าง วิทยาลัยเครือข่ายก็ถือว่าเป็นกลไกสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ Syed Shah Alam ศึกษาเรื่อง Assessing Knowledge Sharing Behaviour among Employees in SMEs: An Empirical Study พบว่าองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรม การแลกเปลี่ยนความรู้ในองค์กรได้แก่ ระบบการสร้างแรงจูงใจ วัฒนธรรม ความเชื่อใจ และ เทคโนโลยีนอกจากนี้การที่บุคลากรมีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันนั้นจะช่วยให้เกิดความรู้และ ความคิดใหม่ในการพัฒนาองค์กร อนึ่ง การใช้เทคโนโลยี เป็นส่วนสำคัญและเป็นกลไกในการสร้างเครือข่าย แม้ในระดับประเทศและระหว่างประเทศย่อมจะอาศัยการสร้างเครือข่ายบนพื้นฐานการสร้างเครือข่าย ที่จะต้องอาศัยความเป็นเอกภาพทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับ แกลนเซล (Glanzel) ได้วิเคราะห์เครือข่ายความร่วมมือด้านการวิจัยในระดับประเทศ และระหว่างประเทศ ของนักวิจัยจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจำนวน 50 ประเทศ โดยใช้บทความที่ ตีพิมพ์ในช่วง ค.ศ. 1995 - 1996 เพื่อศึกษาลักษณะเฉพาะของแต่ละประเทศซึ่งมีทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า บทความระดับนานาชาติหรือบทความที่มีผู้แต่งร่วมจากต่างประเทศมีจำนวนการอ้างอิงมากกว่าบทความระดับท้องถิ่นซึ่งมีผู้แต่งร่วมมาจากประเทศเดียวกัน และในประเด็นนี้ยังมีความสอดคล้องกับ สุวิทย์ สวัสดิ์ และ ชัยยุทธ ศิริสุทธิ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบของกลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความ ร่วมมือสถานประกอบการ 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การนิเทศ 4) การวัดผลประเมินผล

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยการสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีววิทย์พุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ พบว่า ปัจจัยสำคัญของการสร้างเครือข่าย คือ การมีส่วนร่วมของทุกส่วน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง ทุกภาคส่วนจะต้องมีส่วนร่วมในการรับรู้และนำเสนอกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในสถาบันของตนเอง

2. ควรมีการศึกษารักษาความเป็นมาตรฐานในกรอบที่เป็นรูปแบบตามมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาวิทย์พุทธ รายละเอียดทั้ง 5 ด้าน รวม 29 ข้อ อันเป็นฐานของอาชีวศึกษาวิทย์พุทธที่เป็นเลิศเพราะสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงทั้งในสถานศึกษาและในวิถีชีวิตของผู้เรียน

3. การสร้างเครือข่ายด้วยนวัตกรรมรูปแบบ Metaverse เป็นเรื่องใหม่และเป็นเรื่องที่น่าสนใจควรขยายผลให้กับนักศึกษาหรือผู้ที่สนใจให้ร่วมคิดร่วมทำร่วมสร้างอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีววิทย์พุทธที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ ควรจะขยายผลไปถึง วิทยาลัยอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี วิทยาลัยการอาชีพ

วิทยาลัยเกษตร วิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการ ทั้งภาครัฐและเอกชน และกลุ่มที่ยังไม่ได้เป็น อาชีวศึกษาวิสุทธิ

2. ในระดับผู้บริหารสถาบันอาชีวศึกษาเครือข่าย ควรให้ความสำคัญกับการสร้าง เครือข่ายการยกระดับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาวิสุทธิที่เป็นเลิศสำหรับการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ โดย กำหนดเป็นนโยบายหลักของวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยในประเด็น การประเมินผลการสร้างเครือข่ายการยกระดับการจัดการ ศึกษา อาชีวศึกษาวิสุทธิในโลกเสมือนจริงบนแพลตฟอร์ม Metaverse
2. ควรมีการวิจัยในประเด็น ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเครือข่ายวิทยาลัยอาชีวศึกษาวิสุทธิ พุทธและวิทยาลัยอาชีวศึกษาทั่วไปที่ยังไม่ได้เข้าวิสุทธิในประเด็นพฤติกรรมองค์กร

เอกสารอ้างอิง (Reference)

- เกษษฐ กิ่งชนะ. (2562). รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือการจัดการอาชีวศึกษาในโรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดน จังหวัดเชียงราย, *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*. 8(2), 75-76.
- บุญถม ธรรมศิริ. (มปป). *การพัฒนาแบบการบริหารโรงเรียนวิสุทธิสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1*. การประชุมวิชาการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต กำแพงแสน ครั้งที่ 6, หน้า 1054-1055.
- พระมหาวิชาญ สุวิชาโน และคณะ. (2562). *โรงเรียนวิสุทธิ Buddhist oriented School*. พระนครศรีอยุธยา : ส่วนวางแผนและพัฒนการอบรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณฯ วิทยาลัย.
- ยศสรล ยศบุญเรือง. (2557). การดำเนินงานและคุณลักษณะของนักเรียนในโรงเรียนวิสุทธิ : ศึกษากรณีโรงเรียน ประชาธิปไตย อำเภองาว จังหวัดลำปาง. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*. 2(1), 702-703.
- เรวัช ศรีแสงอ่อน. (2564). รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนคุณภาพ การ จัดการอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี. *วารสารวิจัยและนวัตกรรม สถาบันการ อาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร*. 4(1), 44.
- สมศักดิ์ เอี่ยมดี, (2565). การพัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย นครสวรรค์*. 15(พิเศษ), 216-217.
- สุวิทย์ สวัสดิ์ และชัยยุทธ ศิริสุทธิ์. (2564). กลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของ สถานศึกษาอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. *วารสารสันติศึกษา บริหารคน มจร*. 9(1), 139-140.
- Glanzel, W., (2001). National Characteristics in International Scientific Co-authorship Relations, *Scientometrics*. 51(1), 69-115.

Syed Shah Alam. (2009). Assessing Knowledge Sharing Behaviour among Employees in SMEs: An Empirical Study. *International Business Research*. 2(2), 65.

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเกิดองค์การ
แห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

สงขลา สตูล

The Participative Management of School Administration Affecting
the Learning Organization in the New Normal Era under the
Secondary Educational Service Area Office Songkhla Satun

วิระ บุตรฤทธิ¹ จรัส อติวิทยากรณ² สุดาพร ทองสวัสดิ์³

Vira Butrit, Jarus Atiwittayaporn, Sudaporn Thongsawat

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา 2. เพื่อศึกษาองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ 3. เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ และ 4. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 448 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ มีค่าความเชื่อมั่น .981 และ .973 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้ววิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ท่าน ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด 2) องค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ อยู่ในระดับมากที่สุด 3) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเกิด

Received: 2022-12-14 Revised: 2022-12-26 Accepted: 2022-12-27

¹ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ Master of Education Program Degree in Educational Administration Hatyai University. Corresponding Author e-mail: vira.b@obec.moe.go.th

² สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ Program Degree in Educational Administration Hatyai University. e-mail: jarus_a@hu.ac.th

³ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ Program Degree in Educational Administration Hatyai University. e-mail: sudaporn@hu.ac.th

องค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่โดยสามารถทำนายได้ร้อยละ 87.6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 4) แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ ผู้บริหารจะต้องสร้างความรักความสามัคคี ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การทำงานเป็นทีม ส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ส่งผลให้เกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ในสถานศึกษาอย่างยั่งยืนตลอดไป

คำสำคัญ (Keyword): การบริหารแบบมีส่วนร่วม; องค์การแห่งการเรียนรู้; ยุควิถีชีวิตใหม่

Abstract

The objectives of this research are : 1. to study the participatory management of school administrators, 2. to study the learning organization in the new normal era, 3. to study the participatory management of school administrators which created the learning organization in the new normal era, and 4. to study the participatory management leadership of school administrators that leads to the formation of learning organization in new normal era in the Office of Songkhla Secondary Educational Service Area, Satun. A quantitative Mixed Method was employed in this research. Data was collected from the sample of 448 people. The tool used is questionnaire; with the part about participatory management of school administrators and another part about learning organization in the new normal era with confidence of 0.981 and 0.973 respectively. The data was analyzed statistically for values of average, percentage, standard deviation. Regression analysis and stepwise multiple regression analysis were then carried out. Data providers for the qualitative research are 5 school administrators. Data was obtained by semi-structured interviewed and then processed by content analysis. The research findings revealed that 1) the participatory management of school administrators was at the highest level. 2) Learning organization in the new normal was at the highest level. 3) Participatory management of school administrators affecting the emergence of a learning organization in the new normal era enabled the prediction at 87.6% with a statistical significance of .001. 4) As a guideline for the participatory administrative approaches of school administrators for creating the learning organizations in the new normal era, administrators should create love and unity in educational institutions. reduce conflicts, increase happiness and mutual trust, work as a team, encourage

personnel to learn for achieving the goals which will transform the school to a sustainable learning organization in the new normal era.

Keywords: Participative Management; Learning Organization; New Normal Era

บทนำ (Introduction)

การบริหารและการจัดการศึกษาของประเทศไทยมีแนวทางการกระจายอำนาจเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาทำให้บุคคลของชาติมีคุณภาพ ความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ คุณธรรมอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การกระจายอำนาจทางการศึกษาจะเน้นจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง มีอิสระในการบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่กระบวนการพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ กำหนดให้การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไว้ครบทุกด้านไปยังสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2550)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 ความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาต้องพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขของกระบวนการเรียนรู้ รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ปลุกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษามลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติรวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย การกีฬา และความรู้อันเป็นสากล และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพรู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้สถานศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีภาวะผู้นำและพฤติกรรมที่เหมาะสมเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ โน้มน้าวให้ผู้ตามมีความเต็มใจและมีความความกระตือรือร้นในการร่วมกันปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา เป็นผู้นำที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนาสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ อาศัยบรรยากาศแห่งการยอมรับนับถือ ไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีเป้าหมายที่ชัดเจน มีวิสัยทัศน์ในการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน เทคโนโลยีและหลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนา อันเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับโศภิตา คล้ายหนองสรวง (2558) ได้กล่าวไว้ว่าการทำงานในองค์กรใดๆ ก็

ตามหากำเนินการโดยเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กรมีส่วนในการดำเนินงานทุกขั้นตอน ตั้งแต่ การหาข้อมูล การหาสาเหตุของปัญหา การทำงานร่วมกัน ติดตามการทำงานตลอดเวลาอย่ามทำให้ การดำเนินงานนั้นประสบผลสำเร็จ บุคลากรในองค์กรทำงานด้วยความเต็มใจ มีขวัญและกำลังใจในการทำงานก่อให้เกิดความรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรจึงจำเป็นต้องช่วยพัฒนาให้ดีขึ้น

การบริหารแบบมีส่วนร่วมภายในองค์กรจะช่วยสร้างความสามัคคี ช่วยให้ทราบถึงความต้องการของบุคลากร ช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพการทำงานให้สูงขึ้น ช่วยลดความขัดแย้งและการต่อต้านจากพนักงานระดับล่าง ช่วยสร้างบรรยากาศในการทำงาน ทั้งนี้ยังเป็นการช่วยเพิ่มผลผลิตในองค์กร เป็นการสร้างหลักประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในองค์กร และยังช่วยลดค่าใช้จ่ายการบริหารงานมีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดทะนุถนอม รวมทั้งทำให้พนักงานรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร จึงเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นขึ้นในสถานศึกษา (เมตต์ เมตต์การณ์จิต, 2553) ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะช่วยให้การขับเคลื่อนองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา

องค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นแนวคิดในการพัฒนาองค์กรให้สามารถอยู่รอดในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขัน โดยองค์กรต่างๆ ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่จะปรับตัวอย่างต่อเนื่องให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงและสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นความเจริญงอกงามด้วยตนเอง เป็นเพิ่มพูนทักษะและความสามารถด้านต่างๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และประดิษฐ์สิ่งใหม่เนื่องจากสังคมโลกในปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ไร้พรมแดน การศึกษาจึงถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่พัฒนาคนเพื่อเตรียมความพร้อมก้าวทันการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวให้ทันกับสังคมได้อย่างมีคุณภาพ (วิจารณ์ พานิช, 2555) ซึ่งสอดคล้องกับพัชรภรณ์ ดวงชื่น (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการศึกษาับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 ผู้บริหารจึงต้องมีการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความปกติใหม่โดยมีแนวทางในการบริหาร ได้แก่ การเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ ด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี การออกแบบหลักสูตรโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน การบริหารจัดการโรงเรียนและครูให้ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีการวางแผนร่วมกันกับผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล มีโรงเรียนในสังกัดอยู่หลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ จึงทำให้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละโรงเรียนแตกต่างกันออกไป เช่น ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ความยึดมั่นผูกพัน ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงานและการไว้วางใจกัน จึงทำให้แต่ละโรงเรียนมีการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ต่างกันออกไป เช่น โรงเรียนขนาดเล็กมีการให้ครูมีส่วนร่วมในด้านต่างๆได้อย่างทั่วถึง ส่วนโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่หรือขนาดใหญ่พิเศษมีจำนวนครูและบุคลากรจำนวนมาก ไม่สามารถบริหารการมีส่วนร่วมได้อย่างทั่วถึง จึงทำให้การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นได้ความยากลำบาก ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจึงมีเป้าหมายให้สถานศึกษาจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพได้มาตรฐาน มีกระบวนการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องเพื่อ

เป็นแนวทางในการนำไปสู่การปฏิบัติก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16, 2557) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารเป็นเครื่องมือสนับสนุนและผลักดันให้การดำเนินงานในสถานศึกษาเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ ด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ปัจจัยพื้นฐานในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์กร คือ ความรู้ ที่ต้องมีการเรียนรู้กันอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ องค์กรจะต้องพัฒนาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีบุคลากรที่มีการเรียนรู้ตลอดเวลา สามารถนำประสบการณ์และความเชี่ยวชาญมาสร้างคุณค่าให้กับองค์กรและสามารถอยู่รอดได้อย่างยั่งยืน (สมิง โคตรวงศ์ 2555)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลจากผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการบริหารและนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล
2. เพื่อศึกษาองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล
3. เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
4. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ การวิจัยเชิงปริมาณ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล จำนวน 2,853 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 160 คน และครูผู้สอน จำนวน 2,693 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล, 2565)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ การวิจัยเชิงปริมาณ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล จำนวน 448 คน

จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 113 คนและครูผู้สอน 335 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607 – 610 อ้างถึงใน โสภิตา คล้ายหนองสรวง, 2558) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยการสุ่มอย่าง การวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้ให้ข้อมูล ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ท่าน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ วิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถาม มีจำนวน 3 ตอนดังนี้ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ Likert 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .981

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ Likert 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .973

การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงกึ่งโครงสร้าง มีทั้งหมด 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ คือ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และ ประสบการณ์ทำงานด้านการบริหาร

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยเชิงปริมาณ มีดังนี้

1. ขอนหนังสืออนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อกาวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ถึงโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา สตูล เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม จำนวน 448 ชุด ถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ซึ่งสามารถเก็บแบบสอบถามได้ครบ จำนวน 448 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์สรุปผล ตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยเชิงคุณภาพ มีดังนี้

1. ขอนหนังสืออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อกาวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัยโดยแนบกำหนดการนัดหมายที่จะไปสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์ให้กับผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูลที่เป็นผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 ท่าน ล่วงหน้า 3 วัน

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Selection Interview) โดยทำการสัมภาษณ์เป็นเวลา 1 – 2 ชั่วโมง ต่อ 1 คนด้วยตนเอง โดยใช้เวลาในช่วงผู้ให้สัมภาษณ์สะดวกและไม่กระทบกับเวลาในการทำงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปดังนี้ การวิจัยเชิงปริมาณ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้วิธีการคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage)

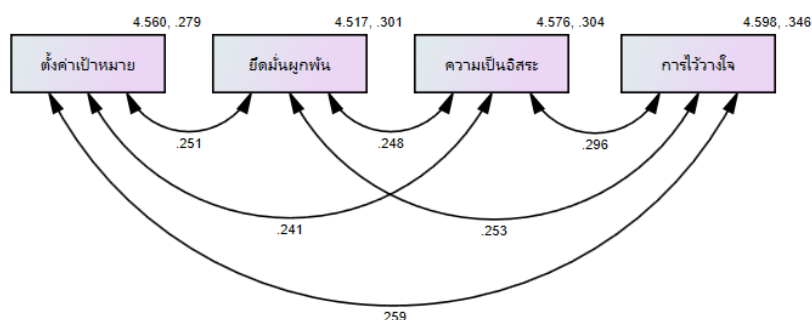
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ โดยใช้วิธีการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) กับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ดังรายละเอียดดังนี้

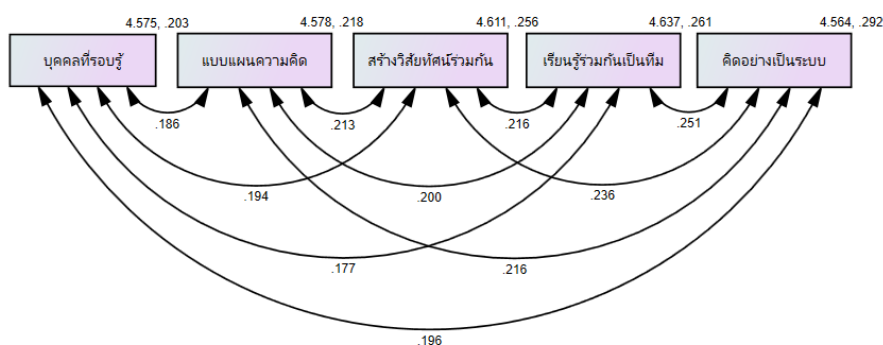
ภาพที่ 1 ผลการศึกษาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ในภาพรวมและรายด้าน

การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน	4.560	.528	มากที่สุด
2. ความยึดมั่นผูกพัน	4.517	.550	มากที่สุด
3. ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน	4.576	.552	มากที่สุด
4. การไว้วางใจกัน	4.598	.589	มากที่สุด
รวม	4.563	.518	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.563$, S.D. = .518) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การไว้วางใจกัน ($\bar{X} = 4.598$, S.D. = .589) รองลงมา ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน ($\bar{X} = 4.576$, S.D. = .552) อันดับสาม การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ($\bar{X} = 4.560$, S.D. = .528) และลำดับต่ำสุด ความยึดมั่นผูกพัน ($\bar{X} = 4.517$, S.D. = .550) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาคำตอบต่อการจัดการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล

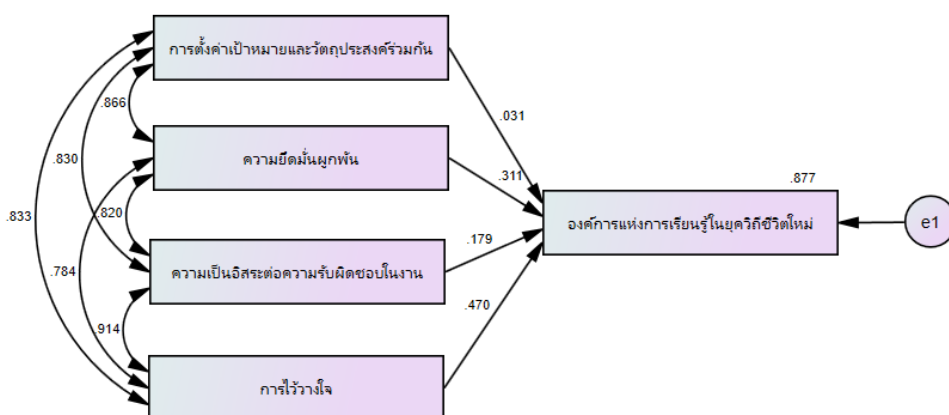
ภาพที่ 2 ผลการศึกษาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ในรายด้าน

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน องค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ในภาพรวมและรายด้าน

องค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การเป็นบุคคลที่รอบรู้	4.575	.451	มากที่สุด
2. การมีแบบแผนความคิด	4.578	.467	มากที่สุด
3. การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4.611	.507	มากที่สุด
4. การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม	4.637	.512	มากที่สุด
5. การคิดอย่างเป็นระบบ	4.564	.541	มากที่สุด
รวม	4.593	.468	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า การเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.593$, S.D. =.468) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ($\bar{X} = 4.637$, S.D. =.512) รองลงมา การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ($\bar{X} = 4.611$, S.D. =.507) รองลงมา การมีแบบแผนความคิด ($\bar{X} = 4.578$, S.D. =.467) รองลงมา การเป็นบุคคลที่รอบรู้ ($\bar{X} = 4.575$, S.D. =.451) และลำดับต่ำสุด การคิดอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.564$, S.D. =.541) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษากาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล

ภาพที่ 3 ผลการวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกรายด้านส่งผลต่อการเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์อำนาจในการทำนายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	B	SE	Beta	t	p-value
ค่าคงที่	.870	.068		12.717	<.001
การไว้วางใจ	.381	.033	.481	11.489	<.001
ความยึดมั่นผูกพัน	.279	.025	.328	11.070	<.001
ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน	.154	.038	.182	4.010	<.001

R =.....936..... R² =.....876....., adj.R² = ...876.....

*** p < .001

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกรายด้านส่งผลต่อการเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ โดยสถิติการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นตัวแปรที่เข้าสู่การทำนายได้แก่ การไว้วางใจกัน ความยึดมั่นผูกพันและความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน โดยสามารถทำนายได้ร้อยละ 87.6 การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกรายด้านส่งผลต่อการเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่มากที่สุดด้านการไว้วางใจกัน (Beta = .481) รองลงมา ความยึดมั่นผูกพัน (Beta = .328) และต่ำสุดคือ ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน (Beta = .182) ตัวแปรสามารถอธิบายความแปรปรวน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสามารถเขียนเป็นสมการทำนายได้ดังนี้

สมการคะแนนดิบ

Y (องค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่) = .870 + .381 (การไว้วางใจกัน) + .279 (ความยึดมั่นผูกพัน) + .154 (ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน)

สมการคะแนนมาตรฐาน

Z (องค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่) = .481 (การไว้วางใจกัน) + .328 (ความยึดมั่นผูกพัน) + .182 (ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน)

จากสมการดังกล่าวอธิบายได้ว่า การไว้วางใจกัน ความยึดมั่นผูกพัน และความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงานส่งผลต่อการเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ เพิ่มขึ้น .481 หน่วย .328 หน่วย และ .182 หน่วย ตามลำดับ

4. แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ ผู้บริหารจะต้องสร้างความรักความสามัคคี ความไว้วางใจซึ่งกันและ

กัน การทำงานเป็นทีม ส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ส่งผลให้เกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ในสถานศึกษาอย่างยั่งยืนตลอดไป

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. จากการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้บริหารได้เล็งเห็นความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนในการบริหารงานเน้นการมีส่วนร่วมเป็นหลัก ก่อให้เกิดการพัฒนาแนวคิดสร้างสรรค์และวัฒนธรรมอันดีงาม ประกอบกับแนวคิดในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องบูรณาการความรู้ความสามารถของบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อให้การดำเนินงานต่างๆ เกิดความร่วมมือร่วมใจกันนำไปสู่ความสำเร็จในกิจการนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับเพ็ญพิศ ผาพองยุง (2560) ได้วิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับพาติยะห์ เตบะ (2562) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับธิดิษฐ์ ณ แฉล้ม (2561) ได้วิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของศิษย์เก่าในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านบางมัน อำเภอสวยสำราญ จังหวัดระนอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผลการวิจัย พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของศิษย์เก่าในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านบางมัน อำเภอสวยสำราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. จากการศึกษาองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล พบว่า การเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรในสถานศึกษามีความตื่นตัวและมีแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ ให้เกิดแก่สถานศึกษา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในยุควิถีชีวิตใหม่ที่ต้องเรียนรู้และปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เป็นไปตามกระแสโลกาภิวัตน์และการเกิดโรคอุบัติใหม่หรือโควิด -19 ที่ทำให้ผู้คนต้องปฏิบัติตัวให้เข้ากับยุควิถีชีวิตใหม่ ส่งผลกระทบต่อโรงเรียนจะต้องมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับพัชรภรณ์ ดวงชื่น (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการศึกษา รับความปกติใหม่ หลังวิกฤตโควิด-19 นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการศึกษาในการเตรียมรับ

ความปกติใหม่ที่จะเกิดขึ้นหลังวิกฤตโควิด-19 ผู้บริหารจึงต้องมีการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความปกติใหม่โดยมีแนวทางในการบริหาร ได้แก่ การเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ การออกแบบหลักสูตรโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน ด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี การบริหารจัดการโรงเรียนและครูให้ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ต้องมีการวางแผนร่วมกันของทุกภาคส่วน ซึ่งสอดคล้องกับ เซ็งเก้ (Senge, 1994) ที่กล่าวว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ คือ การที่สมาชิกในองค์การมีการขยายขอบเขตความสามารถตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่มและระดับองค์การเพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่บุคคลระดับต่างๆ และเป็นองค์การที่ซึ่งสมาชิกมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในเรื่องของวิธีการที่จะเรียนรู้ไปด้วยกันทั้งองค์การ ซึ่งสอดคล้องกับ มาร์ควอร์ท (Marquardt, 1996) ได้กล่าวไว้ว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ คือ องค์การที่มีบรรยากาศของการเรียนรู้ทั้งบุคคลและกลุ่ม มีวิธีการเรียนรู้เป็นพลวัต ให้สมาชิกในองค์การมีกระบวนการคิดวิเคราะห์ สามารถเรียนรู้จัดการและใช้ความรู้เป็นเครื่องมือไปสู่ความสำเร็จควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีการเรียนรู้ที่เกิดจากการทำซ้ำและลองผิดลองถูก ซึ่งผลให้ทุกคนตระหนักในการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของขวัญฤทัย ทองธิราช (2551) ได้ทำการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า สภาพองค์การแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการไว้วางใจกัน ความยึดมั่นผูกพัน และความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน สามารถทำนายการเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ได้ร้อยละ 87.6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมหรือการทำงานทุกอย่าง จำเป็นต้องไว้วางใจกัน เชื่อใจกันว่าทุกคนมีความสามารถทำให้ผลลัพธ์ที่ออกมาบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ออกให้เกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ สำหรับด้านความยึดมั่นผูกพันสามารถทำนายองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ อาจเป็นเพราะว่า การทำงานทุกอย่าง หากผู้ร่วมงานมีความยึดมั่นผูกพันกัน มีความรัก ความสามัคคีกันก็จะทำให้งานนั้นประสบผลสำเร็จและก่อให้เกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่อย่างมั่นคงและยั่งยืนโดยทำให้บุคลากรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูลมีความผูกพันและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกันและพร้อมที่จะสร้างและรักษาผลประโยชน์ต่าง ๆ ให้กับโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับเมาเซอร์ (Mauser, 1994) ที่ให้ความหมายความผูกพันต่อองค์กรว่าเป็นความตั้งใจของพนักงานที่จะใช้ความพยายามอย่างมาก เพื่อประโยชน์ขององค์กร เป็นความสามารถที่จะอยู่กับองค์กรตลอดไปและมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ตลอดจนยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร และสำหรับความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงานสามารถทำนายองค์การ

แห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ อาจเป็นเพราะว่า เปิดโอกาสให้บุคลากรทำงานแบบรอบด้าน 360 องศา สร้างความรู้สึกให้กับบุคลากรในสถานศึกษามีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของร่วมกันและเต็มใจที่จะพัฒนาเพื่อความก้าวหน้าของสถานศึกษา เชื่อว่าบุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีศักยภาพในการปฏิบัติงานและมีความสามารถทุกคนที่ไม่เหมือนกันโดยวางคนให้ตรงกับงานและให้ความเป็นอิสระไว้วางใจในการทำงาน ให้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มตามศักยภาพของแต่ละคน ทั้งนี้ทั้งนั้นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่จะเกิดขึ้นไม่ได้เพียงแต่มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านใดด้านหนึ่งแต่จะต้องประกอบกันหลายๆ ด้าน จึงจะนำไปสู่การเกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ในสถานศึกษา สอดคล้องกับพัชรภรณ์ ดวงชื่น (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการ การศึกษารับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการ การศึกษาในการเตรียมรับความปกติใหม่ที่จะเกิดขึ้นหลังวิกฤตโควิด-19 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องบริหารจัดการศึกษาภายใต้รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต ผู้บริหารจึงต้องมีการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความปกติใหม่โดยมีแนวทางในการบริหาร ได้แก่ การเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยีการออกแบบหลักสูตรโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน การบริหารจัดการโรงเรียนและครูให้ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้มีการหารือและวางแผนร่วมกันของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน ซึ่งสอดคล้องกับสมิง โคตรวงศ์ (2556) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์เท่ากับ 0.332 ในทิศทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ผู้บริหารจะต้องสร้างความรักความสามัคคี ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การทำงานเป็นทีม ส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ส่งผลให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ในสถานศึกษาอย่างยั่งยืนตลอดไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสายสุดา เตียเจริญและคณะ (2560) วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร ด้วยวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร ประกอบด้วย 1) การแสวงหาและสร้างความรู้ 2) การจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบ 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเผยแพร่ความรู้ และ 4) การนำความรู้ไปใช้

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ความยึดมั่นผูกพัน มีคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด แต่อยู่ในอันดับสุดท้ายของทุกด้าน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาเกิดความยึดมั่นผูกพันทั้ง 4 ฝ่ายงาน ส่งเสริมให้เกิดความรักความสามัคคีในการปฏิบัติงานร่วมกัน เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมแก้ปัญหาาร่วมกัน ส่งเสริมให้บุคลากรคงอยู่ในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จในเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. จากการวิจัยพบว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การคิดอย่างเป็นระบบ มีคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด แต่อยู่ในอันดับสุดท้ายของทุกด้าน ดังนั้นผู้บริหารจะต้องส่งเสริมให้บุคลากรยอมรับตนเองในสถานการณ์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานและยึดแนวทางการทำงานอย่างเป็นระบบ ให้รู้สึกเต็มใจในการปฏิบัติงานด้วยความรู้ ความสามารถของตนเองอยู่ตลอดเวลา ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้อย่างถาวร สนับสนุนให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้ที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลาและส่งเสริมให้มีการคิดวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบในยุควิถีชีวิตใหม่

3. จากการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันไม่เข้าสู่งานทำนายต่อการเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันในการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในแต่ละด้านบรรลุความต้องการของสถานศึกษาพร้อมทั้งกระตุ้นให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาตามที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภูมิภาคอื่น
2. ควรมีศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุค Nex Normal
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- ขวัญฤทัย ทองธีรราช. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสภาพความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตรมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดร.
- จิตติสรณ์ ณ แฉล้ม. (2561). การมีส่วนร่วมของศิษย์เก่าในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านบางมัน อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง. สารนิพนธ์ หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- พัชรภรณ์ ดวงชื่น. (2563). การบริหารจัดการศึกษาับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19. วารสารศิลปการจัดการ. 4(3), 794.
- พาศิษฐ์ เดชบะ. (2562). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- เพ็ญพิศ ผาผองยง. (2560). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพล.
- วิจารณ์ พานิช. (2550). จุลสารอุตสาหกรรมสัมพันธ์. วิถีแห่งองค์กรอัจฉริยะ. 73 หน้า 2-3.เมตต์เมตต์การุณจิต.(2553). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม:ประชาชนองค์กรส่วนท้องถิ่นและราชการ.พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บัค พอยท์.
- ไศภิดา คล้ายหนองสรวง. (2558). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมิง โคตรวงศ์. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 .วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- สายสุดา เตียเจริญและคณะ. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร ด้วยวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16. (2557). แผนการปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ปีงบประมาณ 2557. สงขลา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล (2565). ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา. สงขลา: กลุ่มสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. ม.ป.ท.
- Mauser, Winifred W. (1994, October). Faculty Members' Personal Characteristics and Perceptions of Organizational Climate to Their Levels of Organizational Commitment, Dissertation Abstracts.
- Senge, P. M. (1994). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. London: Century Press.

แนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการ
ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

Participatory Guidelines of Sub-district Health Promoting Hospitals in
the Implementation of Student Support System of Schools under
Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2

สุภาวัลย์ บุญเรือง¹ พรเทพ รุ่งแผน²

Supawan Bunrueang, Pornthep Rupan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา 2) เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา วิธีดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โดยการศึกษาเอกสารและตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง และขั้นตอนที่ 2 การศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 189 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ที่มีค่าความเชื่อมั่นด้านความเหมาะสมเท่ากับ 0.80 และด้าน

Received: 2022-11-01 Revised: 2022-12-20 Accepted: 2022-12-23

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Student of the Master of Educational Administration Program in Educational Administration, Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

Corresponding Author e-mail: sireeras04@gmail.com

² อาจารย์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Instructor of the Master of Educational Administration Program in Educational Administration, Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

ความเป็นไปได้เท่ากับ 0.79 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที่ผลการวิจัย พบว่า 1) แนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน มีรายการปฏิบัติรวมทั้งสิ้น 70 รายการปฏิบัติ คือ ด้านที่ 1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มี 16 รายการปฏิบัติ เช่น คณะกรรมการดำเนินกิจกรรมการกำหนดกรอบระยะเวลาการดำเนินกิจกรรมการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พร้อมทั้งจัดทำปฏิทินการดำเนินกิจกรรมการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลภาคเรียนละ 1 ครั้ง ด้านที่ 2 ด้านการคัดกรอง มี 17 รายการปฏิบัติ เช่น สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการการคัดกรองนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย ครู บุคลากรทางการศึกษา และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ด้านที่ 3 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน มี 13 รายการปฏิบัติ เช่น สถานศึกษา และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ร่วมตัดสินใจกำหนดโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาด้านสุขภาพนักเรียนตามช่วงวัย รวมทั้งปัญหาและความต้องการของนักเรียนแต่ละประเภท ด้านที่ 4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน มี 13 รายการปฏิบัติ เช่น สถานศึกษา และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ร่วมกำหนดเป้าหมายและวิธีการดำเนินการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ด้านที่ 5 ด้านการส่งต่อ มี 11 รายการปฏิบัติ เช่น สถานศึกษา และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ร่วมตัดสินใจเลือกสถานพยาบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา 2) แนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน รวม 70 รายการปฏิบัติ มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 3.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ (Keywords): แนวทางการมีส่วนร่วม; ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstract

The research aimed 1) to create a participation guideline of sub-district health promoting hospitals in the operations of student assistance system of educational institutions, 2) to evaluate appropriateness and feasibility of the presentation of a participation guideline of sub-district health promoting hospitals in the operations of student assistance system of educational institutions. There are 2 steps for conducting the research. Step 1 – creating a participation guideline of sub-district health promoting hospitals in the operations of student assistance system of educational institutions. Documents are studied and content validity is measured by 6 experts selected by purposive sampling technique. The research instrument is content validity form. Data are analyzed using index of item objective congruence.

Step 2 – studying appropriateness and feasibility of a participation guideline of sub-district health promoting hospitals in the operations of student assistance system of educational institutions. The sample consists of educational institution administrators and directors of sub-district health promoting hospitals affiliated to Office of Phranakhon Si Ayutthaya Primary Education Service Area 2, 189 persons. The sample is selected by simple random sampling. The research instrument is a questionnaire with the reliability of appropriateness equal to 0.80 and the reliability of feasibility equal to 0.79. Statistics for data analysis include mean, standard deviation, and t-test. The findings from the study revealed that 1) the participation guideline of sub-district health promoting hospitals in the operations of student assistance system of educational institutions comprises 5 aspects and a list of 70 practices, namely, 1. Getting to know each individual student. There are 16 practices; for example, the committee on activities knows each individual student 1 time per semester. 2. Screening. There are 17 practices; for example, educational institutions appoint the committee on screening students. The committee should consist of teachers, educational personnel, and staff of sub-district health promoting hospitals. 3. Developing and promoting students. There are 13 practices; for example, educational institutions and staff of sub-district health promoting hospitals work collaboratively to make decision to determine projects/activities promoting and developing student health according to their ages including problems and demands of each type of students. 4. Preventing and solving student problems. There are 13 practices; for example, educational institutions and sub-district health promoting hospitals work collaboratively to determine goals and how to operate projects/activities to prevent and solve student problems. 5. Referral – There are 11 practices; for example, educational institutions and sub-district health promoting hospitals mutually make decision to select hospitals or relevant agencies where students in a risk group or students who have problems will be referred to, 2) all 5 aspects and 70 practices of the participation guideline of sub-district health promoting hospitals in the operations of student assistance system of educational institutions affiliated to Office of Phranakhon Si Ayutthaya Primary Education Service Area 2 are appropriate and feasible at a high level. The mean is 3.50, higher than the criterion with the statistical significance level of 0.05.

Keywords: Participatory Guidelines; Implementation of Student Support System

บทนำ (Introduction)

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักที่มีพันธกิจที่สำคัญยิ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการแนะแนว เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาวะของตนเอง รวมทั้งสามารถตัดสินใจและเลือกประกอบอาชีพพร้อมทั้งมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของสังคม สถานศึกษาทุกแห่งจึงต้องมีการจัดโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและศักยภาพของผู้เรียนที่ชัดเจน รวมทั้งมีการดำเนินการบริหารงานตามขอบข่ายภารกิจของสถานศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป สถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมพัฒนาการจัดทำหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับบริบทของชุมชนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อสร้างเด็กให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และสามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขโดยสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบอย่างชัดเจน เป็นการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมและสนับสนุนเด็กและเยาวชนให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งแต่ละสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบหนึ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) กล่าวคือ การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดว่าเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลและช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการขับเคลื่อน มีการประสานความร่วมมือกับครูที่ปรึกษาหรือบุคคลภายนอก ร่วมกันการส่งเสริมและสนับสนุนจากสถานศึกษา ตั้งแต่การวางแผน กำหนดเป้าหมาย กำหนดกิจกรรมโครงการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน มีการนิเทศ กำกับติดตามและการประเมินผล และบทบาทมีหน้าที่ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้เรียน โดยมุ่งหวังให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันดำเนินงานและสำคัญที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษาต้องดูแลเอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างเต็มที่และสามารถช่วยเหลือนักเรียนได้ทั้งในเชิงสร้างเสริมภูมิคุ้มกันการป้องกัน ดังนั้น บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาและบุคลากรทุกฝ่ายจะต้องตระหนักการดำเนินตามโครงสร้างการบริหารงาน 4 ฝ่าย แล้วบทบาทที่ถึงความสำคัญอีกด้านหนึ่งคือการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการสนับสนุนการดำเนินงาน การวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนและเหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา โดยมีครูทุกคนและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันในการดำเนิน มีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด โดยที่มีการประชุมคณะทำงานอย่างสม่ำเสมอ และต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกคนฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลเป็นทัพหน้าของกระทรวงสาธารณสุขที่ให้ความสำคัญในด้านการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคเป็นหลัก พร้อมทั้งมีศักยภาพมากยิ่งขึ้นและเป็นหน่วยงานสาธารณสุขที่ให้ประชาชนและผู้รับบริการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของประชาชน

ภายใต้ภารกิจสำคัญของการดำเนินงานของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล เป็นนโยบายของรัฐบาลในการปรับปรุงมาตรฐานการบริการของสถานอนามัยทั่วประเทศให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้นบนพื้นฐานแนวคิดสำคัญในด้านการดูแลประชาชนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค โดยมุ่งให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองในด้านสุขภาพได้ด้วยการสร้างสุขภาพที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่อย่างเข้าถึงในการให้บริการด้านสุขภาพแก่ประชาชนในตำบล หมู่บ้าน ชุมชน และพัฒนาระบบสาธารณสุขให้มีคุณภาพมาตรฐานและมีศักยภาพมากขึ้น โดยเน้นบริการสุขภาพเชิงรุก ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึง ที่สำคัญคือให้ประชาชนและผู้บริการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของตนเอง โดยภารกิจของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการรักษาพยาบาล ด้านการควบคุมป้องกันโรค ด้านการฟื้นฟู และด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ที่มุ่งเน้นการสร้างสุขภาพที่ดี โดยครอบคลุมทั้งสุขภาพกาย สุขภาพใจ และทางด้านสังคม ซึ่งถือเป็นภารกิจสำคัญของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล โดยหน้าที่หลักโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล มีบทบาทในการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค โดยมีกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย และผู้ติดยาเสพติดหรือกลุ่มเสี่ยง มีการร่วมมือในการดำเนินงานกับทุกภาคส่วนอาทิเช่น ประชาชน ชุมชน โรงพยาบาลและหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการดำเนินงานด้านสุขภาพและการเข้าถึงด้านการบริการต่าง ๆ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลสุขภาพช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เพื่อให้สถานศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลสุขภาพช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อสร้างแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลสุขภาพช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลสุขภาพช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

1. ระยะที่ 1 การจัดทำร่างแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1.1 การศึกษา ค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาและบทบาทหน้าที่และขอบเขตงานด้านสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล

1.2 สังเคราะห์ขั้นตอน กระบวนการการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานทางการศึกษา หน่วยงานสาธารณสุข นักวิชาการและนักการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลในการกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย

1.3 นำร่างแนวทางการมีส่วนร่วมของของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ได้พัฒนาขึ้นมาเป็นแบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ระยะที่ 2 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการบริหารการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสาธารณสุข ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสาธารณสุข จำนวน 3 ท่าน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ โดยพิจารณา และแสดงความคิดเห็นว่า “ตรง” “ไม่แน่ใจ” หรือ “ไม่ตรง”

4. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือโดยดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

4.1 ผู้วิจัยนำร่างแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

4.2 นำแบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหา มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและหลักวิชาของแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

4.3 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และโครงสร้างของแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำบันทึกเสนอสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา เพื่อขอความประสงค์ออกหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้เชี่ยวชาญ และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 13 - 19 มกราคม พ.ศ. 2565 โดยนำแบบสอบถาม และหนังสือแจ้งความประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้วยตนเองและรอกลับ 6 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 158 คน และผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล จำนวน 95 คน จำนวนทั้งสิ้น 253 คนได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 113 คน และผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล จำนวน 76 คน จำนวนทั้งสิ้น 189 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมาเพื่อศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือโดยการดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยนำแนวทางที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้าง และหลักวิชาจากผู้เชี่ยวชาญ มาสร้างเป็นแบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

3.2 นำแบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

3.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 และผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

3.4 นำแบบสอบถามที่เสร็จสมบูรณ์แล้วสำหรับการศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ไปให้ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยทำบันทึกเสนอสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อขอความประสงค์ออกหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 และผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล

4.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ พร้อมทั้งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและดำเนินการเก็บแบบสอบถามด้วยการส่งไปรษณีย์ โดยการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ในระหว่างวันที่ 10 มิถุนายน- 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2564

4.3 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง และนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และทำการประมวลผลข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากผลการศึกษาผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสร้างแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ได้ผลการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 การจัดทำร่างแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ระยะที่ 2 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อ และโครงสร้างของแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ตอนที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยมาค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอนพบว่าทุกขั้นตอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน และด้านการคัดกรองและด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและด้านการส่งต่อ ความเป็นไปได้ โดยมาค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่

กำหนดไว้ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่า ทุกขั้นตอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา รองลงมา คือ ด้านการคัดกรอง และด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการส่งต่อ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

แนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา			ระดับ		t		ระดับ		t	
	$\bar{X}$	S. D	ความเหมาะสม	อันดับ	$\bar{X}$	S. D	ความเป็นไปได้	อันดับ		
ด้านที่ 1 การรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล	4.12	0.67	มาก	4	13.15	3.93	0.68	มาก	4	9.00
ด้านที่ 2 การคัดกรองนักเรียน	4.15	0.74	มาก	5	12.70	4.04	0.77	มาก	3	10.07
ด้านที่ 3 การป้องกันและการแก้ไขปัญหา	4.21	0.69	มาก	2	14.47	4.15	0.71	มาก	1	13.37
ด้านที่ 4 การพัฒนาและการส่งเสริมนักเรียน	4.20	0.69	มาก	1	15.35	4.04	0.76	มาก	2	10.39
ด้านที่ 5 การส่งต่อ	4.09	0.67	มาก	3	13.15	3.93	0.79	มาก	5	8.16
รวมเฉลี่ย	4.15	0.69	มาก		13.76	4.01	0.74	มาก		10.20

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 มีผลการวิจัยสรุปได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. แนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จำนวน 16 รายการปฏิบัติ ด้านการคัดกรอง จำนวน 17 รายการปฏิบัติ ด้านการส่งเสริมนักเรียนและการพัฒนานักเรียน จำนวน 13 รายการปฏิบัติ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน จำนวน 13 รายการปฏิบัติ และด้านการส่งต่อ จำนวน 11 รายการปฏิบัติ

2. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 สรุปได้ดังนี้

2.1 แนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ทั้ง 5 ด้านมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ มากกว่า 3.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน และขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคัดกรอง และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการส่งต่อ เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอนได้ดังนี้

ด้านที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการปฏิบัติพบว่า ทั้ง 16 รายการปฏิบัติ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทั้ง 16 รายการปฏิบัติ โดยรายการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คณะกรรมการดำเนินกิจกรรมการกำหนดกรอบระยะเวลาการดำเนินกิจกรรมการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พร้อมทั้งจัดทำปฏิทินการดำเนินกิจกรรมการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลภาคเรียนละ 1 ครั้ง รองลงมา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ดำเนินการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานนักเรียน เพื่อดำเนินการจัดส่งข้อมูลพื้นฐานด้านสุขภาพ สุขภาวะของนักเรียน ไปยังสถานศึกษา และรายการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษา และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ร่วมวางแผนงาน และกำหนดโครงสร้างการดำเนินกิจกรรมการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ด้านที่ 2 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ เมื่อพิจารณาเป็นรายการปฏิบัติพบว่า ทั้ง 17 รายการปฏิบัติ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 16

รายการปฏิบัติ เมื่อพิจารณาเป็นรายการปฏิบัติ พบว่า รายการปฏิบัติที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยรายการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คณะกรรมการดำเนินกิจกรรมการกำหนดกรอบระยะเวลาการดำเนินกิจกรรมการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พร้อมทั้งจัดทำปฏิทินการดำเนินกิจกรรมการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลภาคเรียนละ 1 ครั้ง รองลงมา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ดำเนินการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานนักเรียน เพื่อดำเนินการจัดส่งข้อมูลพื้นฐานด้านสุขภาพ สุขภาวะของนักเรียน ไปยังสถานศึกษา และรายการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษา และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ร่วมวางแผนงาน และกำหนดโครงสร้างการดำเนินกิจกรรมการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ด้านที่ 3 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ เมื่อพิจารณาเป็นรายการปฏิบัติพบว่า ทั้ง 13 รายการปฏิบัติ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยรายการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษา และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ร่วมตัดสินใจกำหนดโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาด้านสุขภาพนักเรียนตามช่วงวัย รวมทั้งปัญหาและความต้องการของนักเรียนแต่ละประเภท รองลงมา คือ สถานศึกษา และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ร่วมกันสรุปและดำเนินการจัดทำรายงานผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียน และรายการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษา และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ร่วมกันจัดทำแผนการดำเนินโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

ด้านที่ 4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา ทั้ง โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ เมื่อพิจารณาเป็นรายการปฏิบัติพบว่า ทั้ง 13 รายการปฏิบัติมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทั้ง 13 รายการ โดยรายการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษา และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ร่วมกำหนดเป้าหมายและวิธีการดำเนินการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน รองลงมา คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ร่วมตัดสินใจคัดเลือกเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินโครงการ/กิจกรรมการป้องกันและแก้ปัญหาร่วมมือกับครูและบุคลากรทางการศึกษาภายในสถานศึกษา และรายการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษา และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ร่วมกันจัดกิจกรรมรณรงค์การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านสุขภาพของนักเรียน

ด้านที่ 5 การส่งต่อ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการปฏิบัติพบว่า ทั้ง 11 รายการปฏิบัติมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากทั้ง 11 รายการ โดยรายการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษา และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ร่วมตัดสินใจเลือกสถานพยาบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา รองลงมา คือ สถานศึกษา และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ร่วมกันติดตามและประเมินผลการช่วยเหลือนักเรียนหลังการส่งต่อ และรายการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล นำข้อมูลพื้นฐานนักเรียนและข้อมูลการส่งต่อนักเรียน มา

ใช้ประโยชน์ในวางแผนโครงการ/กิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนร่วมกับสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

สถานศึกษาสามารถนำแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาของตนเอง โดยดำเนินการตามทั้ง 5 ด้านดังต่อไปนี้

1.1 ด้านที่ 1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการดำเนินกิจกรรมการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลควรประชุมร่วมกันเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานนักเรียนด้านสุขภาพ สุขภาวะของนักเรียนมาใช้ประโยชน์ในการเฝ้าระวัง การป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพ และสุขภาวะของนักเรียนร่วมกับสถานศึกษา

1.2 ด้านที่ 2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการคัดกรองนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย ครู บุคลากรทางการศึกษา และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล และมอบหมายอำนาจหน้าที่ในการคัดกรองนักเรียน โดยจำแนกเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ตามลักษณะข้อมูลพื้นฐานนักเรียนรายบุคคลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างชัดเจน

1.3 ด้านที่ 3 ด้านการส่งเสริมนักเรียนและการพัฒนานักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมร่วมตัดสินใจกำหนดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาด้านสุขภาพนักเรียน จัดส่งรายงานการดำเนินกิจกรรม ไปยังโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียน

1.4 ด้านที่ 4 การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครูและบุคลากรทางการศึกษา และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล นำข้อมูลการคัดกรองนักเรียน มีส่วนร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และมีส่วนร่วมในการออกแบบวิธีการและเครื่องมือในการติดตามและประเมินผลการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน จัดทำปฏิทินการดำเนินการติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนตลอดปีการศึกษา และดำเนินการจัดทำรายงานผลการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนเพื่อการส่งต่อนักเรียนไปยังสถานพยาบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เผยแพร่รายงานกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนไปยังโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล

1.5 ด้านที่ 5 ด้านการส่งต่อ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครูและเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลมีส่วนร่วมในการการวินิจฉัยสภาพปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมี

ปัญหาและมีส่วนร่วมในการเผยแพร่รายงานข้อมูลไปยังโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงผลที่ได้จากการนำแนวทางการมีส่วนร่วมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ไปใช้

2.2 ควรมีการศึกษาและพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

เอกสารอ้างอิง (References)

- กมล ภูประเสริฐ. (2545). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เมธีทิปส์.
- กรมวิชาการ. (2545). กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและการบริหารจัดการแนะแนว. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมสามัญศึกษา. (2544). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมสุขภาพจิต. (2544). คู่มือครูที่ปรึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรมสุขภาพจิต. (2546). คู่มือการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3-4. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กรมสุขภาพจิต. (2547). รายงานการทบทวนสถานการณ์เรื่องพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น: การเสริมสร้างทักษะชีวิตและการใช้การปรึกษา. กรุงเทพฯ: กรมฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง
- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- กระทรวงสาธารณสุข. กรมสุขภาพจิต. (2551). คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัญญาพัชร พงษ์ดี. (2559). กลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของไตรภาคีในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนพื้นที่สูงภาคเหนือตอนบน. คุรุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- กิร์ชาติ บุญช่วย. (2558). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารโรงเรียนแกววิทยา เขตพื้นที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ขวัญจิรา ตาแก้ว. (2561). แนวทางพัฒนาการดำเนินงานบริหารทั่วไปของโรงเรียนคลองลานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- คนอง ศรีสรณ์. (2561). รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จรัส อติวิทยากรณ์. (2554). หลักการและทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา: เทมการพิมพ์.
- จันทปัทภา บุตรดี. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในอำเภอหนองสองห้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จิตราพร สุทธิสาร. (2562). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชูชัย ศุภวงศ์. (2552). คู่มือการให้บริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล. โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก : กรุงเทพฯ.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2540). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัย

กรณีศึกษาบริษัท รักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด

Factors relate to in-out Security Manpower Decision

Case study TEC Security Guard Co., Ltd.

ดวงใจ มงคลแสงสุรีย์¹ พงษ์กุลธร โรจน์วิรุฬ² สุพจน์ บุญวิเศษ³

Duangjai Mongkolsangsuree, Pongkulthorn Rojwirut, Supot Boonwises

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัย และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเชิงจิตด้านภายในบุคคล และปัจจัยด้านองค์กรกับการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท รักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด จำนวน 103 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้การแจกแจงแบบ t-test, f-test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยเชิงจิตด้านภายในบุคคล และปัจจัยด้านองค์กร พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง ส่วนการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยน้อย ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า 1) พนักงานที่มีเพศ อายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน รายได้ และตำแหน่ง แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจลาออกไม่แตกต่างกัน 2) การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยเชิงจิตด้านภายในบุคคล พบว่า ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความสำเร็จในการทำงาน และ ด้านจิตอาารมณ์ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจลาออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการยอมรับนับถือไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจลาออก และ 3) การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านองค์กรด้านความมั่นคงในอาชีพ ด้านการ

Received: 2022-12-07 Revised: 2022-12-27 Accepted: 2022-12-29

¹ สาขาการจัดการความปลอดภัย คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ Security Management Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy. Corresponding Author e-mail: 2525duangjai@hotmail.com

² สาขาการจัดการความปลอดภัย คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ Security Management Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy. e-mail: p_kultorn@hotmail.com

³ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ Public Administration, Faculty of Liberal Arts, Rajapruk University. e-mail: supot45@hotmail.com

ปฏิสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจลาออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านนโยบายและการบริหาร และ ด้านค่าตอบแทน ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด

คำสำคัญ (Keywords): ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ; การลาออก; รักษาความปลอดภัยรับอนุญาต

Abstract

This research has objectives to study factors relate to in-out security manpower decision and to study relationship between personal factors, personal motivation factors and organization factor with in-out security manpower decision. The samples consist of 103 security manpower of TEC Security Guard Co., Ltd. Research instrument for data collection is questionnaire and data analysis such as percentage, mean and standard deviation. Hypothesis Testing applies t-test, f-test and Pearson's Correlation Coefficient. The research results found that personal motivation factors and organization factor had an opinion at moderate-level overview. In-out security manpower decision of TEC Security Guard Co., Ltd. had an opinion at less-level overview. Hypothesis testing found that 1) Different gender, age, working period, income and position had no different opinion on In-out security manpower decision. 2) Relationship test between personal motivation factors indicated that job description, success in work and emotion had relation on In-out security manpower decision of TEC Security Guard Co., Ltd. at 0.05 statistically significant level. Respect had no relation on In-out security manpower decision. And 3) Relationship test between organization factor, career stability and interaction had relation on In-out security manpower decision at 0.05 statistically significant level. Policy and administration and compensation had no relation on In-out security manpower decision of TEC Security Guard Co., Ltd.

Keywords: Factors Affecting Decision; Resignation; Security Guard License

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันได้มีธุรกิจเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยได้เปิดตัวขึ้นเป็นจำนวนมาก อันเนื่องมาเป็นธุรกิจการให้บริการรักษาความปลอดภัยมีความเกี่ยวข้องกับใกล้ชิดกับความปลอดภัยในชีวิตร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งมีผลต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม แต่อย่างไรก็ตามมาตรฐานของธุรกิจรักษาความปลอดภัยของแต่ละบริษัทนั้นยังไม่เท่ากัน ดังนั้นการตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้นมาก็เพื่อเป็นการพัฒนามาตรฐานและศักยภาพของพนักงานรักษาความปลอดภัยให้สูงขึ้น เพื่อให้สามารถช่วยแบ่งเบาภาระของเจ้าหน้าที่ภาครัฐในการรักษาความปลอดภัย

ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (พระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย, 2558) ดังนั้น พนักงานรักษาความปลอดภัยถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของธุรกิจรักษาความปลอดภัยเพราะเป็นผู้ให้บริการรักษาความปลอดภัยที่จะต้องประจำอยู่ที่หน้างาน และต้องตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา คอยประสานงานให้ข้อมูล รายงานเกี่ยวกับสถานการณ์ทั่วไป และแจ้งเหตุในพื้นที่ที่ได้รับการดูแล กับ เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ และส่วนกลางของบริษัทร่วมกับผู้ว่าจ้าง รวมถึงการเข้าระงับเหตุที่ไม่คาดคิด ด้วยการเข้าจัดการแก้ปัญหาในเบื้องต้นตามหลักสูตร ที่ได้ฝึกอบรมจากศูนย์ฝึกมืออาชีพมา

พนักงานรักษาความปลอดภัยของ บริษัท รักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด ถือได้ว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญ เพราะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศชาติ เพราะมีส่วนทำให้ผู้ประกอบการได้รับความปลอดภัย และมั่นใจถึงความปลอดภัยปลอดภัยจนสามารถประกอบกิจการให้สำเร็จก้าวหน้าขึ้นไปได้ เพราะเนื่องจากเสมือนเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความปลอดภัยและสงบสุขในพื้นที่ ให้กับผู้ว่าจ้างไม่ว่าจะเป็น ห้างร้านที่อยู่อาศัยหรือ สถานที่ทั่วไปที่ให้ความไว้วางใจกับ บริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัดส่งพนักงานรักษาความปลอดภัยให้เข้าไปดูแล และที่สำคัญพนักงานของบริษัททุกคนได้ผ่านการฝึกอบรมตามพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ.2558 ตามหมวด 3 พนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาตเป็นอย่างดี และมีความพร้อมในการปฏิบัติงานตลอดเวลา (บริษัท รักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด, 2564) เมื่อเปรียบเทียบตารางข้อมูลการสถิติการเข้าสมัครงานและลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท รักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด ตั้งแต่ปี 2561 ถึง มีนาคม 2564 ได้มีพนักงานเข้าสมัครมาทำงาน รวมทั้งสิ้น 261 นาย แต่ในขณะเดียวกันได้ก็มีการลาออก โดยรวมสูงถึง 158 นาย เมื่อคิดเป็นสัดส่วนแล้วนั้นอัตราการลาออกจากงานนั้นสูงถึง 65.19% ซึ่งถือว่าเป็นอัตราที่สูงมากสำหรับผู้ประกอบธุรกิจ โดยเฉพาะต้นทุนและรายได้ที่ผู้ประกอบการได้เสียโอกาสไปเป็นจำนวนมากนี้

ดังนั้นการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านภายในบุคคล และปัจจัยด้านองค์กรกับการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท รักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด ไว้เป็นกรณีศึกษา โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากฐานข้อมูลสถิติต่างๆ ประกอบกับศึกษาดำรง ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ว่าปัจจัยอะไร ที่ส่งผลในการตัดสินใจ และมีความสัมพันธ์ในระหว่างปัจจัยอย่างไรบ้าง เพื่อศึกษาเป็นข้อมูลไว้สำหรับ หน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนที่ประสบปัญหาใกล้เคียงกันจะได้นำไปศึกษาและต่อยอดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. ศึกษาระดับการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด

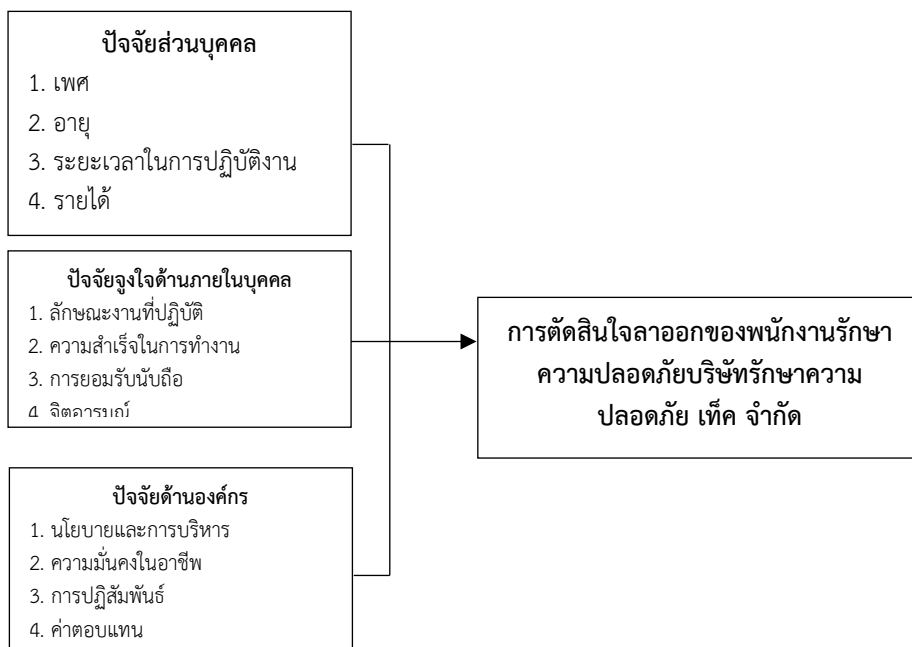
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเชิงจิตด้านภายในบุคคล และปัจจัยด้านองค์การกับการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท รักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. การตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด อยู่ในระดับน้อย
2. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด แตกต่างกัน
3. ปัจจัยเชิงจิตด้านภายในบุคคลมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด
4. ปัจจัยด้านองค์การมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท รักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท รักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลาออกจากงานของ ธงชัย สันติวงษ์ (2539) Willard (1972) และแนวคิดของความเหนื่อยหน่ายในการทำงานของ Malach and Jackson (1981) มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดโดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) การเก็บข้อมูลประชากรในครั้งนี้ พนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด จำนวน 103 นาย โดยเก็บข้อมูล 100% ของพนักงานทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารต่าง ๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน รายได้ และตำแหน่ง เป็นคำถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด ซึ่งแบบสอบถามนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย, 1 = น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด ซึ่งแบบสอบถามนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย, 1 = น้อยที่สุด

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนของส่วนที่ 2 และ ส่วนที่ 3 แยกตามลักษณะของข้อความที่ใช้วัดระดับความสำคัญของแต่ละด้านในแบบสอบถามโดยแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ และกำหนดเกณฑ์สำหรับแปลความหมายจากคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (จรัสศรี ผ่องโสภา, 2553, หน้า 76)

$$\begin{aligned} \text{ระดับค่าเฉลี่ย} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายความว่า เห็นด้วยมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายความว่า เห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายความว่า เห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายความว่า เห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายความว่า เห็นด้วยน้อยที่สุด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้เพื่อการเก็บข้อมูลจากเอกสารต่างๆ รวมถึงศึกษาดำรงที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวความคิดและการออกแบบสร้างแบบสอบถาม รวมไปถึง ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ทำการสร้างแบบสอบถามที่นำมาใช้จริงโดยปรึกษาอาจารย์ในสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validation) นำแบบสอบถามที่ผ่านการแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา มาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ โดยแบบสอบถามจะต้องครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. เพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ในเนื้อหา ภาษา และความเที่ยงตรง ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และความถูกต้องของภาษา โดยการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือโดยหาค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การวัด โดยข้อคำถามที่สอดคล้องคือข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จึงจะถือว่าเครื่องมือนี้สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับตัวแทนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด แล้วนำค่าที่ได้ไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เทศ จักัด ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88 และ ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เทศ จักัด ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .72

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ หาค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistic) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติการแจกแจงแบบ ทีเทส (t-test) และสถิติแบบแจกแจงแบบเอฟ เทส (f-test) ใช้เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ในกรณีที่พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ใช้เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 และข้อที่ 3

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 95.1 มีอายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.1 มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1 ปีหรือมากกว่า จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 53.4 มีรายได้ 10,000-12,000 บาท จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 47.6 มีตำแหน่งพนักงานรักษาความปลอดภัยประจำการ จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5

ตอนที่ 2 ข้อมูลการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด ผลการวิเคราะห์อยู่ในระดับเห็นด้วยน้อย ($\mu=2.49, \sigma=0.75$) เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า หากมีงานที่ก้าวหน้ากว่า งานที่ทำอยู่ในปัจจุบันท่านพร้อมจะลาออกจากงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยอยู่ที่ระดับเห็นด้วยปานกลาง ($\mu=2.69, \sigma=1.13$) รองลงมาคือ ลาออกเพราะความจำเป็นอย่างอื่น ๆ ปัญหาส่วนตัว ปัญหาครอบครัว ปัญหาสุขภาพ แต่งงานย้ายที่อยู่ อยู่ในระดับเห็นด้วยน้อย ($\mu=2.58, \sigma=1.22$) และ ภายใน 1-2 ปีท่านมีแนวโน้มที่อยากจะลาออกมากน้อยเพียงไร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยอยู่ที่ระดับเห็นด้วยน้อย ($\mu=2.32, \sigma=0.99$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด

การตัดสินใจลาออก	μ	σ	แปลผล
1. ภายใน 1-2 ปีท่านมีแนวโน้มที่อยากจะลาออกมากน้อยเพียงไร	2.32	0.99	เห็นด้วยน้อย
2. หากมีงานที่ก้าวหน้ากว่า งานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ท่านพร้อมจะลาออกจากงาน	2.69	1.13	เห็นด้วยปานกลาง
3. ลักษณะงานที่ทำมีมากเกินไปไม่มีโอกาสได้ใช้ความคิดริเริ่ม เกิดความตึงเครียดในงานที่ทำ	2.39	0.95	เห็นด้วยน้อย
4. เพื่อนร่วมงานขาดความรับผิดชอบ มีความขัดแย้งกันเสมอ	2.47	1.16	เห็นด้วยน้อย
5. ลาออกเพราะความจำเป็นอย่างอื่น ๆ ปัญหาส่วนตัว ปัญหาครอบครัว ปัญหาสุขภาพ แต่งงานย้ายที่อยู่	2.58	1.22	เห็นด้วยน้อย
รวม	2.49	0.75	เห็นด้วยน้อย

ตอนที่ 3 ผลการความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยจุดใจด้านภายในบุคคล และปัจจัยด้านองค์กรกับการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท รักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด พบว่า ปัจจัยด้านองค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเมื่อเทียบกับปัจจัยจุดใจด้านภายในบุคคล โดยมีระดับความคิดเห็นอยู่ที่เห็นด้วยปานกลาง ($\mu=3.35, \sigma=0.59$) ส่วนปัจจัยจุดใจด้านภายในบุคคล ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การยอมรับนับถือ โดยมีความคิดเห็นที่ระดับเห็นด้วยปาน

กลาง ($\mu=2.96$, $\sigma=0.73$) ซึ่งอาจส่งผลให้พนักงานงานไม่พึงพอใจในงานและมีโอกาสตัดสินใจลาออกจากการงาน ดังนั้น บริษัทฯ จะต้องพิจารณาปรับปรุงทั้ง 2 ปัจจัย ให้มีความสอดคล้องอย่างเพียงพอและเหมาะสม โดยเฉพาะปัจจัยจุดด้านภายในบุคคลเพื่อสร้างความสมดุลและสร้างความพึงพอใจให้กับพนักงานเพื่อป้องกันการลาออกจากการงาน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาพรวมปัจจัยจุดด้านภายในบุคคลและปัจจัยด้านองค์กรที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจลาออกจากการงาน

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจลาออก ของพนักงาน	μ	σ	แปลผล
ปัจจัยจุดด้านภายในบุคคล			
ลักษณะงานที่ปฏิบัติ	3.39	0.63	เห็นด้วยปานกลาง
ความสำเร็จในการทำงาน	3.14	0.54	เห็นด้วยปานกลาง
การยอมรับนับถือ	2.96	0.73	เห็นด้วยปานกลาง
จิตอาารมณ์	3.42	0.34	เห็นด้วยมาก
รวม	3.23	0.38	เห็นด้วยปานกลาง
ปัจจัยด้านองค์กร			
นโยบายและการบริหาร	3.37	0.71	เห็นด้วยปานกลาง
ความมั่นคงในอาชีพ	3.13	0.68	เห็นด้วยปานกลาง
การปฏิสัมพันธ์	3.62	0.83	เห็นด้วยมาก
ค่าตอบแทน	3.29	0.75	เห็นด้วยปานกลาง
รวม	3.35	0.59	เห็นด้วยปานกลาง

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 พนักงานที่มีเพศ อายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน รายได้ และตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็จ จำกัด ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของปัจจัยส่วนบุคคลต่อการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด

จำแนกตามเพศ

เพศ	t-test for Equality of Means				
	μ	σ	t	df	Sig.
ชาย	2.51	0.75	0.89	101	0.65
หญิง	2.20	0.83			

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของปัจจัยส่วนบุคคลต่อการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด

จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	16	9.05	0.56	0.31	0.99
ภายในกลุ่ม	86	155.85	1.81		
รวม	102	164.91			

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของปัจจัยส่วนบุคคลต่อการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด

จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	16	16.94	1.05	0.78	0.70
ภายในกลุ่ม	86	116.70	1.35		
รวม	102	133.65			

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของปัจจัยส่วนบุคคลต่อการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด

จำแนกตามรายได้

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	16	4.24	0.26	0.48	0.94
ภายในกลุ่ม	86	46.86	0.54		
รวม	102	51.10			

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของปัจจัยส่วนบุคคลต่อการตัดสินใจลาออก ของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด
จำแนกตามตำแหน่ง

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	7.29	16	0.45	0.48	0.95
ภายในกลุ่ม	81.56	86	0.94		
รวม	88.85	102			

สมมติฐานข้อที่ 2 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยเชิงจิตด้านภายในบุคคลแต่ละด้านกับการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด พบว่า ปัจจัยเชิงจิตภายในบุคคลมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด ในด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ($r=0.51$, $Sig=0.03$), ด้านความสำเร็จในการทำงาน ($r=0.42$, $Sig=0.00$) และ ด้านจิตอาารมณ์ ($r=0.48$, $Sig=0.00$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนด้านการยอมรับนับถือ ($r=0.48$, $Sig=0.06$) ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด ซึ่งไม่เป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยเชิงจิตด้านภายในบุคคลแต่ละด้านกับการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด

ปัจจัยเชิงจิตด้านภายในบุคคลกับการตัดสินใจ ลาออก	ค่าสหสัมพันธ์	Sig.
ลักษณะงานที่ปฏิบัติ	0.51*	0.03
ความสำเร็จในการทำงาน	0.42*	0.00
การยอมรับนับถือ	0.18	0.06
จิตอาารมณ์	0.48*	0.00

* ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 3 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านองค์กรแต่ละด้านกับการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด พบว่า ปัจจัยด้านองค์กรมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด ในด้านความมั่นคงในอาชีพ ($r=0.34$, $Sig=0.00$), ด้านการปฏิสัมพันธ์ ($r=0.43$, $Sig=0.00$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนด้านนโยบายและการบริหาร ($r=0.15$, $Sig=0.11$) และ ด้านค่าตอบแทน ($r=0.16$, $Sig=0.08$) ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด ซึ่งไม่เป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านองค์กรแต่ละด้านกับการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด

ปัจจัยด้านองค์กรกับการตัดสินใจ ลาออก	ค่าสหสัมพันธ์	Sig.
นโยบายและการบริหาร	0.15	0.11
ความมั่นคงในอาชีพ	0.34*	0.00
การปฏิสัมพันธ์	0.34*	0.00
ค่าตอบแทน	0.16	0.08

* ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัยเท็ค จำกัด ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านสภาพในบุคคล ภาพรวมอยู่ในระดับ เห็นด้วยปานกลาง โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านจิตอาารมณ์ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความสำเร็จในงาน และด้านการยอมรับนับถือ ตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านองค์กร พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านการปฏิสัมพันธ์ ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านค่าตอบแทน และด้านความมั่นคงในอาชีพ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจากงานรักษาความปลอดภัยเป็นงานที่เสี่ยงต้องปฏิบัติงานทั้งกลางวันและกลางคืน อีกทั้งยังเป็นงานที่สังคมปัจจุบันยังไม่ให้การยอมรับเท่าที่ควร จึงเป็นงานที่ให้ผู้ที่ยังไม่สามารถหางานทำได้มาทำงานนี้ไปก่อนหรือทำไปเพียงชั่วคราวเท่านั้น ดังนั้นจึงควรต้องมีการปรับปรุงให้งานรักษาความปลอดภัยเป็นที่ยอมรับของสังคมปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภานัน พุฒตาล (2560) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแนวโน้มการลาออกของพนักงานมหาวิทยาลัย สายวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกลุ่มปัจจัยค่าจูน และปัจจัยจิตใจ ต่อแนวโน้มการลาออกโดยการหาความสัมพันธ์แบบถดถอยเชิงพหุ พบว่า พนักงานมหาวิทยาลัย สายวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีความเห็นต่อในภาพรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของอรสัณห์ จิวเจริญ (2559) ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการป้องกันการลาออกของหัวหน้างาน กลุ่มศึกษากลุ่มบริษัทการค้าไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยแรงจูงใจในการทำงาน แรงจูงใจด้านการเงิน และปัจจัยสภาพแวดล้อมขององค์กรที่ส่งผลต่อระดับการตัดสินใจการลาออกของพนักงาน และเพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันการลาออกของหัวหน้างาน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยแรงจูงใจทางการเงิน และปัจจัยสภาพแวดล้อมองค์กร เช่น ความมั่นคงปลอดภัย โอกาสก้าวหน้าในการทำงาน ด้านองค์การและการจัดการ ด้านค่าจ้าง ด้านการนิเทศงาน ด้านการสื่อสาร ด้านสวัสดิการหรือผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

2. การตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยน้อย โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้ หากมีงานที่ก้าวหน้ากว่างานที่ทำอยู่ในปัจจุบันท่านพร้อมจะลาออกจากงาน, ลาออกเพราะความจำเป็นอื่นๆ ปัญหาส่วนตัว ปัญหาครอบครัว ปัญหาสุขภาพ แต่งงานย้ายที่อยู่, ลักษณะงานที่ทำมีมากเกินไปไม่มีโอกาสได้ใช้ความคิดริเริ่ม, เกิดความตึงเครียดในงานที่ทำเพื่อนร่วมงานขาดความรับผิดชอบ มีความขัดแย้งกันเสมอ และ ภายใน 1-2 ปีท่านมีแนวโน้มที่อยากจะลาออกมากน้อยเพียงไร ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจตกต่ำ มีภาวะการว่างงานเป็นจำนวนมาก ทุกคนก็จำเป็นต้องทำงานและมีรายได้เพื่อเลี้ยงชีพตนและครอบครัว จึงยังไม่ตัดสินใจลาออกไปหางานทำใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของนิธินาถ นาเอก (2559) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การ คุณภาพชีวิตในการทำงานและความตั้งใจลาออกของพนักงานในบริษัทผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด พบว่า ระดับความมุ่งหวัง หรือระดับความต้องการของพนักงานที่จะสิ้นสุดสภาพการเป็นสมาชิกขององค์การที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันโดยสมัครใจในระดับต่ำ และสอดคล้องกับงานวิจัยของชญาดา ธนาบุญรัตน์, กัญณภัทร วรรณพุด, กฤตผล จิตมั่น, วิภารัตน์ จันท้าว (2561) ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจลาออกของพนักงานซึ่งจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารงานกับการตัดสินใจลาออกของพนักงานบริษัท ที่มีผลถึงปัจจัยที่ทำให้ลาออกของพนักงานบริษัท รักษาความปลอดภัย ยู.พี.พี. อินเตอร์ กรุ๊ป จำกัด พบว่าพนักงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจลาออกโดยรวมอยู่ในระดับน้อย

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเชิงจิตด้านภายในบุคคล และปัจจัยด้านองค์การกับการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท รักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด

สมมติฐานข้อที่ 1 พบว่า พนักงานที่มีเพศ อายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน รายได้ และตำแหน่ง แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท รักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐยานันท์ อำไพพงษ์ (2559) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจลาออก (เปลี่ยนนายจ้าง) ของพนักงานขับรถขนส่งในเขตนิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด และนิคมอมตะซิตี้ จังหวัดระยอง โดยศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานขับรถขนส่ง รวมทั้งปัจจัยเชิงจิต-ปัจจัยอารมณ์ในการปฏิบัติงาน ที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจลาออก (เปลี่ยนนายจ้าง) ของพนักงานขับรถ ผลการวิจัยพบว่าพนักงานที่มีอายุแตกต่างกันมีการตัดสินใจลาออก (เปลี่ยนนายจ้าง) ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณษา พุ่มพวง (2559) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อแนวโน้มการลาออกของพนักงานโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อแนวโน้มการลาออก และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลและแนวโน้มการลาออกของพนักงานโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร พบว่าพนักงานที่มีอายุงาน และ ตำแหน่งงาน แตกต่างกัน มีผลต่อแนวโน้มการลาออก ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของนพรัตน์ ตั้งเวนิชเจริญสุข (2559) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการ

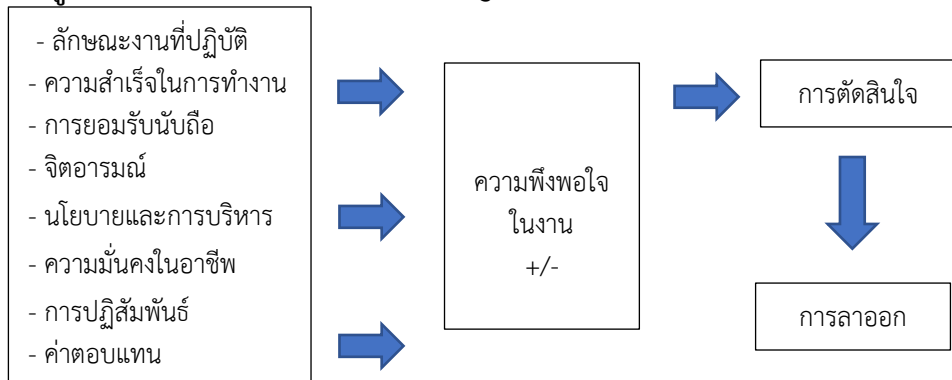
ลาออกของผู้แทนยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุการลาออกของผู้แทนยา โดยพิจารณาสองปัจจัยที่มีเป็นสาเหตุหลัก ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านองค์กร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านเพศ มีความสัมพันธ์กับการลาออกของผู้แทนยา

สมมติฐานข้อที่ 2 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยจิตใจด้านภายในบุคคล พบว่า ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความสำเร็จในการทำงาน และ ด้านจิตอาารมณ์ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามาศ ทวีไพบูลย์วงศ์ (2562) ศึกษาเรื่องอิทธิพลของสภาพแวดล้อมในการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การรับรู้ การสนับสนุนจากองค์กรที่ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะลาออกของพนักงานในบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์เขตนิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ จังหวัดระยอง พบว่า การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรทั้งในด้านผลตอบแทนและสวัสดิการ ความรู้และความก้าวหน้าในงาน ความมั่นคงในการทำงาน การสนับสนุนด้านจิตอาารมณ์ และด้านการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะลาออกจากงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณษา พุ่มพวง (2559) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อแนวโน้มการลาออกของพนักงานโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อแนวโน้มการลาออก และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลและแนวโน้มการลาออกของพนักงานโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มการลาออก คือ ด้านลักษณะงาน ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ และด้านผู้บังคับบัญชาและองค์กร

สมมติฐานข้อที่ 3 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านองค์กรด้านความมั่นคงในอาชีพ และการปฏิสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจลาออกของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัทรักษาความปลอดภัย เท็ค จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของนิธินาถ นาเอก (2559) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การ คุณภาพชีวิตในการทำงานและความตั้งใจลาออกของพนักงานในบริษัทผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานโดยรวม ด้านโอกาสก้าวหน้าและความมั่นคงในงานและด้านความสัมพันธ์ทางสังคมในองค์การ มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจลาออกของพนักงานในบริษัทผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด และสอดคล้องกับงานวิจัยของอติพัทธ์ กอปรตันสวัสดิ์ และจุฑามาศ ทวีไพบูลย์วงศ์ (2562) ศึกษาเรื่องอิทธิพลของสภาพแวดล้อมในการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การรับรู้ การสนับสนุนจากองค์กรที่ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะลาออกของพนักงานในบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์เขตนิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ จังหวัดระยอง พบว่า การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรทั้งในด้านผลตอบแทนและสวัสดิการ ความรู้และความก้าวหน้าในงาน ความมั่นคงในการทำงาน การสนับสนุนด้านจิตอาารมณ์ และด้านการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะลาออกจากงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐยานี อำไพวงศ์ (2559) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจลาออก (เปลี่ยนนายจ้าง) ของ

พนักงานขับรถขนส่งในเขตนิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด และนิคมอมตะซิตี้ จังหวัดระยอง โดยศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานขับรถขนส่ง รวมทั้งปัจจัยจิตใจ-ปัจจัยธำรงรักษาในการทำงาน ที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจลาออก (เปลี่ยนนายจ้าง) ของพนักงานขับรถ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยธำรงรักษาในการทำงาน ด้านความปลอดภัยและความมั่นคง และ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจลาออก (เปลี่ยนนายจ้าง) ของพนักงานขับรถอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

องค์ความรู้จากการวิจัย (Research Knowledge)

ปัจจัยด้านลักษณะบุคคล เช่น ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ความสำเร็จ การยอมรับนับถือ จิตอาธรมณ์ และปัจจัยด้านองค์กร มีความสัมพันธ์กับการลาออกจากงาน เช่น นโยบายและการบริหาร ความมั่นคงในอาชีพ การปฏิสัมพันธ์ ค่าตอบแทน ส่งผลต่อความพึงพอใจ และนำมาซึ่งการตัดสินใจลาออก

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า โอกาสในการพัฒนาความรู้เพิ่มเติม เช่น ได้รับการฝึกอบรม หรือโอกาสทางการศึกษาการพัฒนาและฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ควรจัดการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ให้มีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานในปัจจุบัน

1.2 ผลการวิจัยพบว่า การยอมรับนับถือ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ควรเปิดโอกาสให้พนักงานเข้ามามีส่วนร่วมในองค์กร โดยให้มีความรู้สึกและศรัทธาในอาชีพการรักษความปลอดภัย

1.3 ผลการวิจัยพบว่า ความมั่นคงในอาชีพ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ควรสร้างความก้าวหน้าในอาชีพ โดยเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น ทำให้มีความมั่นคงในอาชีพ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงความต้องการของพนักงาน เพื่อจะได้รับทราบความต้องการของพนักงานอย่างชัดเจนและสามารถนำมาเป็นแนวทางป้องกันการลาออกของพนักงานได้

2.2 ควรศึกษาเพิ่มเติมโดยทำการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบเจาะลึกในประเด็นสำคัญ เช่น สาเหตุ สภาพปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนนโยบายต่าง ๆ ขององค์การในการป้องกันปัญหาการลาออกของพนักงาน

2.3 ควรศึกษาการสร้างแรงบันดาลใจให้กับพนักงานระดับปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางให้บริษัทสามารถสร้างแรงจูงใจในการทำงานได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง (References)

- จรัสศรี ผ่องโสภา. (2553). *ระเบียบและวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชญาดา ธนาบุญรัตน์, กัญณภัทร วรรณพุม, กฤตผล จิตมัน, วิภารัตน์ จันท้าว (2561) *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลาออกของพนักงานบริษัท รักษาความปลอดภัย ยู.พี.พี. อินเตอร์กรุ๊ป จำกัด*. กรุงเทพฯ: สถาบันอาชีวศึกษา.
- ณัฐธยาน์ อำไพวงษ์. (2559). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจลาออกของพนักงานขับรถขนส่ง ในเขตนิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด และนิคมอมตะซิตี้จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2539). *การบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- นพรัตน์ ตั้งเวนิชเจริญสุข. (2559). *ปัจจัยที่มีผลต่อการลาออกของผู้แทนยา. การค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.
- นิธินาถ นาเอก. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การ คุณภาพชีวิตในการทำงานและความตั้งใจลาออกของพนักงานในบริษัทผลิตชิ้นส่วนยานยนต์นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีจำกัด.
- พระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558. *ราชกิจจานุเบกษา*. 132, 104 ก:24-39.
- ศุภานัน พุฒตาล. (2560). *ปัจจัยที่มีแนวโน้มการลาออกของพนักงานมหาวิทยาลัย สายวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*. กองบริหารงานบุคคล.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุพรรณษา พุ่มพวง. (2559). *ปัจจัยที่มีผลต่อแนวโน้มการลาออกของพนักงานโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่งเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- อติพัทธ์ กอบรัตนสวัสดิ์ และจุฑามาศ ทวีไพบูลย์วงศ์. (2562). *อิทธิพลของสภาพแวดล้อมในการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การที่มีส่งผลต่อความ*

- ตั้งใจที่จะลาออกของพนักงานในบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์เขตนิคมอุตสาหกรรม
อมตะซิตี้ จังหวัดระยอง. วารสารบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. 8(16), 1-17.
อรสัณห์ จิวเจริญ. (2559). แนวทางการป้องกันการลาออกของหัวหน้างาน กรณีศึกษากลุ่มบริษัท
การเคหะฯ ประเทศไทย. งานนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สำหรับ
ผู้บริหาร วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Maslach, C., & Jackson, S. E. (1981). The measurement of experienced burnout. *Journal
of Occupational Behavior*. 7(2), 99-113.

**แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2**
**Guidelines for participatory Curriculum Administration of Small School under
The Primary Educational Service Area Office, Nonthaburi 2**

กันยารัตน์ ธารีรักษ์¹ อีระวัฒน์ มอนไธสง²
Kanyarat Tareerak, Teerawat Montaisong

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม 2) นำเสนอแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม การวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม ประชากร คือ ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 จำนวน 158 คน โดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 การนำเสนอแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 5 ท่าน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเตรียมการและการวางแผนหลักสูตร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การบริหารหลักสูตร 2) แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม มี 4 ด้าน 25 แนวทาง ดังนี้ 1. ด้านการเตรียมการและการวางแผนหลักสูตร มี 9 แนวทาง เช่น ต้องศึกษาบริบทของสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและนอกสถานศึกษาและนำมากำหนดนโยบาย 2. ด้านการดำเนินงานหลักสูตร มี 6 แนวทาง เช่น ต้องให้ครูและผู้เรียนร่วมกันสร้างจุดประสงค์การเรียนรู้ มีกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา 3. ด้านการบริหารหลักสูตร มี 6 แนวทาง เช่น ต้องส่งเสริมให้ครูใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการเสวนาสะท้อนผลหลังการปฏิบัติงานการจัดการเรียนการสอน

Received: 2022-10-18 Revised: 2022-12-02 Accepted: 2022-12-05

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Student of Master of Education Degree in Educational Administration, Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.
Corresponding Author e-mail: thanachai4906gkma@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Instructor of Master of Education Degree in Educational Administration, Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

นำไปสู่การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้เรียน 4. ด้านการประเมินผล และปรับปรุงหลักสูตรมี 3 แนวทาง เช่น ต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษาโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

คำสำคัญ (Keywords): โรงเรียนขนาดเล็ก; การบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วม

Abstract

The objectives of this research were 1) to investigate the condition of participatory curriculum management in educational institutions; 2) to propose guidelines for participatory educational institution curriculum administration. For the methodology, the research was divided into 2 steps: Step 1: Studying the state of participatory curriculum management. The population used in the research was 158 teachers under the Nonthaburi Primary Educational Service Area Office 2. The instrument used was a questionnaire with reliability value of 0.97. The statistics used were percentage, mean, standard deviation. Step 2: Presentation of guidelines for participatory school curriculum management. The 5 key informants were selected by a purposive sampling. The instruments used was a semi-structured interview form. it was a content analysis. The results of the research were as follows: 1) The condition of participatory curriculum management in educational institutions was at a high level. The aspect with the highest mean was the preparation and curriculum planning. and the aspect with the lowest average was curriculum administration. 2) There were 4 aspects and 25 approaches for participatory educational institution curriculum administration as follows: 1. In terms of preparation and curriculum planning, there are 9 approaches, for example, the need to study the context of educational institutions and learning resources both within and outside the school and to formulate policies. 2. In terms of curriculum implementation, there are 6 approaches, such as requiring teachers and learners to jointly create learning objectives, having activities that are consistent with the educational curriculum. 3. Regarding curriculum management, there are 6 approaches, for example, teachers must use the concept of professional learning community in discussions to reflect the results after teaching and learning management practices leading to the development of the learning process and the development of learners' core. competencies. 4. In terms of curriculum evaluation and improvement, there are 3 approaches, for example, the committee must be appointed to assess the curriculum administration of the educational institution with participation from all parties.

Keywords: Small School; Participatory Curriculum Management

บทนำ (Introduction)

กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษานับจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญามีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระดับโลก ส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่นและสถานศึกษา มีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นซึ่งหลักสูตรนั้นมีความสำคัญในการเป็นเครื่องมือที่ถ่ายทอดเจตนารมณ์หรือเป้าประสงค์ของการศึกษาของชาติลงสู่การปฏิบัติจึงมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่งและเป็นความจำเป็นที่ครูจะต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ (อึ้ง บัณฑิต, 2553) ตั้งแต่ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายที่จำเป็นต้องพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเทียบเท่าหรือสูงกว่ามาตรฐานพร้อมกับการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรของตนเอง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษพบปัญหาความไม่ชัดเจนของหลักสูตร ความสับสนของผู้ปฏิบัติในระดับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนใหญ่กำหนดสาระและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้มาก ทำให้เกิดปัญหาหลักสูตรแน่น การวัดและประเมินผลไม่สะท้อนมาตรฐานส่งผลต่อปัญหาการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษา และการเทียบโอนผลการเรียน รวมทั้งปัญหาคุณภาพของผู้เรียนในด้านความรู้ทักษะความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) จึงเกิดการทบทวนเพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและพัฒนาไปสู่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้หลักสูตรสถานศึกษาประสบผลสำเร็จก็คือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน จะต้องได้รับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจากบุคลากรทุกฝ่ายทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครองและบุคคลหรือหน่วยงานในชุมชน ได้แก่ องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่กระจายอำนาจการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษา ทั้งในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารจัดการ และการใช้หลักสูตรเป็นกระบวนการนำหลักสูตรแกนกลางในระดับชาติไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา จึงต้องได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมและร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับโดยที่การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นความสำคัญในการปฏิรูป

กระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 22 กำหนดแนวทางไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

ในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนให้เกิดผลดีมีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของประชาชนโดยเฉพาะนักเรียนและผู้ปกครอง ต้องอาศัยกระบวนการการมีส่วนร่วมมาใช้ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ปัจจุบัน แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ.2553) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ในมาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สถานศึกษาที่จัดการศึกษาทุกระดับจึงต้องปฏิบัติตามโดยเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เมื่อผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาย่อมจะช่วยขับเคลื่อนให้การสร้างหลักสูตรและบริหารการศึกษาดำเนินไปตามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ช่วยให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชน ชุมชนรักและหวงแหนสถานศึกษาซึ่งส่งผลให้ผู้ปกครองและชุมชนสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาและให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่างๆด้วยความเต็มใจ เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการจัดการศึกษานั้นเป็นกระบวนการที่สำคัญ ที่จะช่วยพัฒนาการศึกษาตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นโดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็ก หากชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา ย่อมเกิดผลดีต่อสถานศึกษาเป็นอย่างยิ่ง และเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน

สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีทั้งสิ้น 30,228 โรงเรียน ในจำนวนนี้เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คน จำนวน 10,753 โรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่ ทั้งนี้เนื่องจากการขาดความพร้อมด้านปัจจัย โดยเฉพาะการบริหารหลักสูตร ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษามากมายหลายประการ คือ 1.ปัญหาขาดความพร้อมในด้านบุคลากร จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ มีคุณวุฒิไม่ตรงตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ บุคลากรต้องรับผิดชอบภาระงานเกินกำลังสอนหลายกลุ่มสาระ โรงเรียนขนาดเล็กมีครูน้อยไม่สามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สมบูรณ์ได้ 2.เอกสารพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาไปถึงสถานศึกษาล่าช้า มีน้อย ไม่ชัดเจน มีความคลาดเคลื่อน บกพร่องมาก 3. ครู ผู้ปกครอง และชุมชนขาดความมีส่วนร่วมและความเข้าใจในการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ 4. ขาดแหล่งเรียนรู้และวิทยากรผู้ให้คำแนะนำ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพที่ต่ำลง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษาในจังหวัดหนองบัวลำภู ประกอบด้วย 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบางบัวทอง อำเภอบางใหญ่ อำเภอปากเกร็ด อำเภอไทรน้อย เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษาให้กับประชาชนในเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กอายุ 4-5 ปี และจัดการศึกษาภาคบังคับให้กับเด็กที่มีอายุในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ

พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พุทธศักราช 2546 ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้นักเรียนได้เรียนจบมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นขั้นสูงสุดของการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำกับดูแลและส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งมุ่งปฏิรูปการศึกษาโดยมีสาระสำคัญ คือ การปฏิรูปหลักสูตร การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาครูผู้สอนและบริหารจัดการ ซึ่งในส่วนของกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรนับเป็นจุดที่มีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ตรงตามนโยบาย และมาตรฐานการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 ได้ดำเนินการนิเทศติดตามผลการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาในสังกัด (ผ่านนิเทศติดตามและประเมินผล สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี) ได้พบปัญหาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. โรงเรียนขนาดเล็กขาดความพร้อมในด้านบุคลากร มีจำนวนครูน้อยไม่สามารถดำเนินงานหลักสูตรสถานศึกษาที่สมบูรณ์ได้
2. โรงเรียนขนาดเล็กมีบุคลากรไม่เพียงพอ ครูไม่ครบชั้นเรียนและมีคุณวุฒิไม่ตรงตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยจะต้องรับผิดชอบการสอนหลายกลุ่มสาระหรือสอนแบบประจำชั้นซึ่งบางแห่งบุคลากรคนหนึ่งต้องรับภาระการสอนมากกว่าหนึ่งชั้นเรียนโดยการสอนรวมชั้น
3. บุคลากรขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน เนื่องจากต้องรับผิดชอบภาระงานต่างๆ มาก ซึ่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนและคุณภาพผู้เรียน
4. โรงเรียนขนาดเล็กได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการในการพัฒนาผู้เรียน ขาดแคลนวัสดุ ครุภัณฑ์ มีข้อจำกัดในด้านอาคารสถานที่ในการจัดแหล่งเรียนรู้และขาดแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ
5. ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจ ละเลยบทบาทความเป็นผู้นำทางวิชาการ ขาดการวางแผนการเตรียมความพร้อมในการจัดทำและการบริหารหลักสูตรให้เกิดประสิทธิภาพ
6. การอบรมพัฒนาครูส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีบุคลากรน้อยและส่งผลกระทบต่อคุณภาพนักเรียน
7. ครูผู้ปกครองและชุมชน ขาดความเข้าใจและความมั่นใจในการจัดทำและการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

จากเหตุผลดังกล่าว การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้นอาจมีรูปแบบการบริหารที่สำคัญหลายประการ ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมถือเป็นรูปแบบที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ได้รับความสนใจ เพราะถือว่าเป็นแนวทางการบริหารที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในองค์กรเพื่อให้ผู้ร่วมปฏิบัติงาน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้ร่วมในการตัดสินใจกับความรับผิดชอบและร่วมมือในการพัฒนา ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ซึ่งจะส่งผลให้องค์กรโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กสามารถขับเคลื่อนไปสู่จุดมุ่งหมายได้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรีเขต 2
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรีเขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร : ครูผู้สอน ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำนวน 15 โรงเรียน ครูผู้สอนจำนวน 158 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรแบบมีส่วนร่วมของครูผู้สอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ซึ่งแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 33 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านการเตรียมการและการวางแผนหลักสูตร จำนวน 7 ข้อ 2) ด้านการดำเนินงานหลักสูตร จำนวน 8 ข้อ 3) ด้านการบริหารหลักสูตร จำนวน 11 ข้อ 4) ด้านการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร จำนวน 7 ข้อ โดยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้มีค่าความเชื่อมั่น 0.97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย และแบบสอบถามจัดส่งไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้ที่รักษาราชการแทน ผ่านงานสารบรรณของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ระหว่างวันที่ 2 พฤษภาคม - 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 และได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 158 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ โดยดำเนินการนำแบบสอบถามที่รวบรวมจากประชากร วิเคราะห์ด้วย โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามโดยแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายลักษณะของประชากร วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) รายข้อ รายด้าน และภาพรวม

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

1. ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน จำนวน 5 ท่าน มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในสถานศึกษา 11 ปี ขึ้นไป ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เป็นแบบลักษณะคำถามปลายเปิดและมีการกำหนดหัวข้อคำถามล่วงหน้าโดยใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษา แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยผู้วิจัยนำประเด็นหลักที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด ที่ได้จากการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเป็นแนวคำถามในการสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นรายบุคคล เพื่อหาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยผู้วิจัยจัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งนัดหมายวันเวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 23 - 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2565

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็ก สรุปผลเป็นความเรียงที่รวบรวมข้อมูลที่อยู่ในกลุ่มความหมายเดียวกัน ไว้ในที่เดียวกัน แล้วประมวลผล สรุปประเด็นสำคัญและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.18$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเตรียมการและการวางแผนหลักสูตร ($\mu = 4.23$) รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร ($\mu = 4.17$) ด้านการดำเนินงานหลักสูตร ($\mu = 4.17$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การบริหารหลักสูตร ($\mu = 4.13$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรีเขต 2 โดยภาพรวม 4 ด้าน

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา แบบมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม			
	μ	σ	การแปลผล	อันดับ
1. ด้านการเตรียมการและการวางแผนหลักสูตร	4.23	0.825	มาก	1
2. ด้านการดำเนินงานหลักสูตร	4.17	0.844	มาก	3
3. ด้านการบริหารหลักสูตร	4.13	0.875	มาก	4
4. ด้านการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร	4.17	0.820	มาก	2
รวมเฉลี่ย	4.18	0.841	มาก	

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรีเขต 2 พิจารณาเป็นรายด้านดังนี้

1.1 ด้านการเตรียมการและการวางแผนหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการวิเคราะห์สภาพ ปัญหาจุดเน้นตามความต้องการของชุมชนและสถานศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายหลักสูตร และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการจัดทำแผนสำรวจแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน

1.2 ด้านการดำเนินงานหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ความต้องการของชุมชน และความต้องการของผู้เรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและผู้เรียนมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน

1.3 ด้านการบริหารหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนแต่ละคนได้พัฒนาดตนเอง

1.4 ด้านการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรร่วมกัน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ คณะกรรมการประเมินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน มีดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการเตรียมการและการวางแผนหลักสูตร ต้องวิเคราะห์ปัญหา ศึกษาบริบทของสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและจัดทำแผนแหล่งเรียนรู้ สำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาแล้วรวบรวมเป็นสารสนเทศ โดยจัดทำเป็นทะเบียนแหล่งเรียนรู้ และนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เริ่มจากการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้และวัตถุประสงค์ในการใช้แหล่งเรียนรู้โดยบูรณาการเข้ากับสาระการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูตระหนัก เห็นความสำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน และสถานศึกษาต้องส่งเสริมด้านงบประมาณในดำเนินการจัดทำแผนการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเพียงพอ

2.2 ด้านการดำเนินงานหลักสูตร ต้องมีการจัดอบรมให้ครูผู้สอนและผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำแผน การจัดการเรียนรู้ร่วมกันในกระบวนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ การสร้างจุดประสงค์การเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร สถานศึกษามีการนิเทศทั้งภายใน ภายนอกสถานศึกษาอย่างเป็นระบบจากผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องร่วมกันวิเคราะห์สภาพ (SWOT) หาจุดบกพร่องเพื่อแก้ไขของการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ มีการรายงานการดำเนินการด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนการสอนให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรับทราบ

2.3 ด้านการบริหารหลักสูตร ต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจ แก่ผู้เรียนและครูผู้สอน เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและใช้การเสวนาสะท้อนผลหลังการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอน มีการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาให้ครูและ ผู้เรียนทำกิจกรรมร่วมกันและเรียนรู้นอกห้องเรียน นำสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้เรียน และสถานศึกษาต้องจัดให้มีการนิเทศ และประเมินการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนของครูและความก้าวหน้าในการพัฒนาตนเองของผู้เรียน เป็นรายเดือน รายภาคเรียนและปีการศึกษา พร้อมทั้งรายงานผลผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องตามความเหมาะสม

2.4 ด้านการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร ต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม โดยคณะกรรมการประเมินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาต้องวางแผนการประเมิน กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อใช้พิจารณาตัดสินใจในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป คณะกรรมการประเมินหลักสูตรต้องมีการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อใช้ในการปรับปรุง

หลักสูตรและสถานศึกษาต้องมีการจัดทำระบบและจัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการการศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

1. การศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม พบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารในปัจจุบัน มีการนำกระบวนการบริหารคุณภาพด้วยวงจรเดมมิง (Deming Cycle) มาใช้ในกระบวนการทำงาน ทำให้มีการเตรียมการและวางแผนหลักสูตรอย่างเป็นระบบและสามารถกำกับนิเทศ ติดตาม และประเมินผลได้ ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ได้มีการร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ความต้องการของชุมชน และความต้องการของผู้เรียนที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษา อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2555) ได้กล่าวว่า การนำกระบวนการบริหารมาใช้ให้มีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ต้องอาศัยบุคคลที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งการบริหารจัดการหลักสูตรใด ๆ ให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับตัวหลักสูตรนั้นและนำหลักสูตรนั้นไปใช้ และเมื่อพิจารณารายด้านทั้ง 4 ด้านได้ผลดังนี้

1.1 ด้านการเตรียมการและการวางแผนหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ หลักสูตรสถานศึกษาที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันได้จัดทำขึ้นมาเพื่อใช้เป็นส่วนรวม ซึ่งบางครั้งไม่ได้สนองความต้องการตามสภาพของท้องถิ่น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนที่ไม่ได้ร่วมร่างหลักสูตรเองความมั่นใจที่จะเข้าใจในรายละเอียดของหลักสูตรจึงมีน้อย ดังนั้นก่อนที่จะเริ่มใช้หลักสูตรสถานศึกษาจึงต้องมีการวิเคราะห์สภาพปัญหา จุดแข็ง จุดเน้น และความต้องการของชุมชนและสถานศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายหลักสูตร (SWOT Analysis) ก่อนทุกครั้ง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สงัด อุทรานันท์ (2557) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายในการหลักสูตรสถานศึกษา เริ่มต้นจาก การวิเคราะห์สภาพ ปัญหา จุดเน้น ตามความต้องการของชุมชนและสถานศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ผู้บริหารมีการวางแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดแผนกลยุทธ์ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของชุมชน

1.2 ด้านการดำเนินงานหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ สถานศึกษา ต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ความต้องการของชุมชน และความต้องการของผู้เรียน โดยในโครงสร้าง หลักสูตรรายวิชาพื้นฐานจะต้องยึดตามตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 แต่ในส่วนของความต้องการของชุมชนและความต้องการของผู้เรียนจะต้องนำมาสร้างเป็น รายวิชาเพิ่มเติมและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ส่วนในการดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารต้องจัดสรรเวลาให้ครูได้วางแผนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยการพูดคุยแลกเปลี่ยน ประสพการณ์ทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่มหรือสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กผู้บริหารอาจจะต้องมีการ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษากับโรงเรียนที่มีบริบทคล้าย ๆ กันเพื่อ แก้ไขปัญหาในเรื่องของจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอและความสามารถของบุคลากรที่จำกัดอยู่เพียง บางวิชาให้ได้พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเองได้โดยอาศัยเครือข่ายโรงเรียนเข้ามาช่วย ทั้งนี้ เพราะหลักสูตรได้เปิดช่องทางให้สถานศึกษานำมาบูรณาการชุมชนและความต้องการของผู้เรียนในแต่ละ บริบทมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ หรือสามารถสอดแทรกความสนใจของผู้เรียนเข้าไป เชื่อมโยงกับตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางได้ ซึ่งต้องอาศัยแผนการจัดการเรียนรู้จากครูผู้เชี่ยวชาญ ด้านนั้น ๆ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ โจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2559) ได้กล่าวว่า หลักสูตรที่ครู ออกแบบการเรียนรู้ที่อยู่ห้อมล้อมความสนใจของผู้เรียน และช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่เรียน โดย หลักสูตรที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับประสพการณ์และชีวิตจริงไม่สอนข้อมูลแบบแยกส่วน หลักสูตรชั้น ประถมและมัธยมที่มีสาขาหลากหลายก็ควรจะออกแบบให้มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นบูรณาการ บทบาทที่ผู้บริหารควรแสดงและบทบาทที่เป็นไปในการบริหารจัดการหลักสูตรในด้านการ ดำเนินการบริหารหลักสูตร ได้แก่ การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสนองต่อความต้องการ ความ สนใจ และความถนัดของผู้เรียน

1.3 ด้านการบริหารหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ ในมาตรา 8 (2) ให้ผู้เรียน ชุมชน สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนั้นโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้นต้องมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญจัดการเรียน การสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีความ รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองได้ฝึกปฏิบัติวางแผนการทำกิจกรรมกลุ่ม แสวงหาความรู้ด้วย ตนเองและรายงานผลการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่ ซึ่ง กระบวนการเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2554) ได้ศึกษาแนวทางที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร โดยมีแนวทางในการบริหาร หลักสูตรดังนี้ การจัดกิจกรรมของสถานศึกษาโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจเลือกบทเรียนที่ต้องการเรียนรู้ในลักษณะกลุ่มหรือ ศึกษาด้วยตนเอง

1.4 ด้านการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งคณะกรรมการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร ประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีวัดและประเมินผลโดยดูจากสภาพจริง ต้องมีการประเมินไปพร้อมกับการเรียนรู้ที่ละชั้น และต้องครอบคลุมทุก ๆ ด้าน ทั้งความรู้ ทักษะกระบวนการทำงานและเจตคติ โดยเน้นการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนวิธีการวัดจะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสม โดยสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ เป้าหมายการเรียนรู้และธรรมชาติวิชาถึงจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ และนำผลการประเมินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษามาใช้ในการปรับปรุงและวางแผนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในปีการศึกษาต่อไปทั้งนี้เพราะการประเมินผลการเรียนรู้โดยยึดหลักเกณฑ์ที่ผู้เรียนเห็นความสำคัญหรือนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ จะทำให้ผู้เรียนเกิดการแสดงศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา คุณารักษ์ (2555) ได้กล่าวว่า สถานศึกษาต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรร่วมกัน ในการวัดประเมินผล รายงานผลการประเมิน และนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียน

2. แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม มีแนวทางดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการเตรียมการและการวางแผนหลักสูตร สถานศึกษาต้องวิเคราะห์ปัญหาศึกษาบริบทของสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชน ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและจัดทำแผนแหล่งเรียนรู้ สำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาแล้วรวบรวมเป็นสารสนเทศโดยจัดทำเป็นทะเบียนแหล่งเรียนรู้ และนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เริ่มจากการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้และวัตถุประสงค์ในการใช้แหล่งเรียนรู้โดยบูรณาการเข้ากับสาระการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูตระหนักเห็นความสำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน และสถานศึกษาต้องส่งเสริมด้านงบประมาณในดำเนินการจัดทำแผนการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเพียงพอ

เนื่องจาก ก่อนที่จะจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อันดับแรกสถานศึกษาจะต้องทราบเป้าหมาย ภารกิจ หรือแนวทางที่ต้องการดำเนินงาน จากนั้นจึงเริ่มสำรวจโดยเริ่มจากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ ได้แก่แหล่งเรียนรู้ภายใน และภายนอกสถานศึกษา และจัดทำแผนแหล่งเรียนรู้ ทะเบียนแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเป้าหมาย ภารกิจ หรือแนวทางที่ต้องการดำเนินงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พนม แก้วกำเนิด (2557) ได้ศึกษาแนวการดำเนินงานหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยมีแนวทางด้านการดำเนินงานหลักสูตร ดังนี้ ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาการปรับปรุง แก้ไข พัฒนา (Act) สถานศึกษาควรส่งเสริม พัฒนา และปรับปรุง แก้ไข ปัญหา หรืออุปสรรคที่ได้จากการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ และทรัพยากรที่มีอยู่

2.2 ด้านการดำเนินงานหลักสูตร สถานศึกษาต้องมีการจัดอบรมให้ครูผู้สอนและผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำแผน การจัดการเรียนรู้ร่วมกันในกระบวนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ การสร้างจุดประสงค์การเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร สถานศึกษามีการนิเทศทั้งภายใน ภายนอกสถานศึกษาอย่างเป็นระบบจากผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้เรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องร่วมกันวิเคราะห์สภาพ (SWOT) หาจุดบกพร่องเพื่อแก้ไขของการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้มีการรายงานการดำเนินการด้านการจัดทำแผนการจัดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนการสอนให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรับทราบ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กนกวรรณ ยมจันทร์ (2560) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 1 พบว่า สถานศึกษาต้องมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการดำเนินงานหลักสูตรของสถานศึกษา สำรวจสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานด้านหลักสูตรสถานศึกษา และปัญหาของการดำเนินงานด้านหลักสูตร เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการวางแผนบริหารงานแบบ PDCA โดยศึกษารวบรวมข้อมูลจากทางการศึกษาการสำรวจและกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการเชิงปฏิบัติการที่ชัดเจน

2.3 ด้านการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจ แก่ผู้เรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และใช้การเสวนาสะท้อนผลหลังการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอน มีการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาให้ครูและผู้เรียนทำกิจกรรมร่วมกันและเรียนรู้นอกห้องเรียน นำสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนซึ่งนำไปสู่การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้เรียน และสถานศึกษาต้องจัดให้มีการนิเทศ และประเมินการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพ ในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนของครูและความก้าวหน้าในการพัฒนาตนเองของผู้เรียน เป็นรายเดือน รายภาคเรียน และปีการศึกษา พร้อมทั้งรายงานผลผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องตามความเหมาะสม สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประสาท เนืองเฉลิม (2558) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยมีแนวทางในการบริหารหลักสูตร ดังนี้ สถานศึกษา ส่งเสริมครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนแต่ละคนได้พัฒนาดตนเอง โดยผู้บริหารต้องมีการวิเคราะห์ครูผู้สอนว่ามีความสามารถและถนัดในการสอนวิชาใด และจัดครูเข้าสอนให้ตรงความรู้ความสามารถเพื่อครูจะได้มีการจัดกิจกรรมที่ครูมีความรู้สะสมมาอยู่แล้วเพียงแค่เพิ่มเติมเทคนิควิธีในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ทั้งเนื้อหาวิธีที่ถูกต้อง และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน แต่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่มีปัญหาในด้านของจำนวนครูอาจใช้วิธีการเครือข่ายโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงกันมีการใช้บุคลากรร่วมกัน ในบางกิจกรรมหรือใช้เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน หรือใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการทั้งในสาระเดียวกันหรือข้ามกลุ่มสาระด้านกิจกรรมการเรียนการสอนครูผู้สอนต้องให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเอง สร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้และเกิดความภาคภูมิใจในความสามารถของ

ตนเอง ให้ผู้เรียนได้เห็นตั้งแต่แรกว่าผู้เรียนจะได้รับความรู้เรื่องใดบ้าง และครูต้องมีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและความรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้นต้องสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้

2.4 ด้านการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร สถานศึกษาต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม โดยคณะกรรมการประเมินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาต้องวางแผนการประเมิน กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อใช้พิจารณาตัดสินในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป คณะกรรมการประเมินหลักสูตรต้องมีการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา เพื่อใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรและสถานศึกษาต้องมีการจัดทำระบบและจัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา เนื่องจาก การประเมินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เป็นสิ่งสำคัญที่บ่งชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรมีคุณภาพหรือไม่ เพียงใด มีส่วนใดบ้างที่ควรแก้ไข ปรับปรุงหรือยกเลิก ดังนั้นคณะกรรมการประเมินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่เกิดจากการแต่งตั้งบุคคลจากหลายฝ่ายมาร่วมกันพิจารณาจึงมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ น้ำทิพย์ ทะศรีแก้ว (2556) ได้ศึกษาแนวทางบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน จังหวัดน่าน โดยมีแนวทางในประเมินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้ การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาเป็นภาระหน้าที่รับผิดชอบของสถานศึกษาทุกแห่งที่จะต้องดำเนินการให้เป็นระบบและมีความต่อเนื่อง ด้วยกระบวนการประเมินที่มีประสิทธิภาพมีความเหมาะสมกับวัฒนธรรมองค์กรในแต่ละสถานศึกษา ซึ่งผลการประเมินหลักสูตรจะทำให้สถานศึกษามีข้อมูลและสารสนเทศประกอบการตัดสินใจทั้งผู้บริหารสถานศึกษา และผู้สอน ตลอดจนคณะกรรมการสถานศึกษาที่จะดำเนินการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1. สถานศึกษาต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม โดยคณะกรรมการต้องวางแผนการประเมิน กำหนดวัตถุประสงค์ การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อใช้พิจารณาตัดสินในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป สำหรับสถานศึกษาที่ขาดคณะกรรมการประเมิน ต้องกำหนดประเด็นใดประเด็นหนึ่งในการพิจารณาร่วมกัน เลือกประเด็นที่เป็นปัญหามากที่สุดซึ่งจะทำให้ได้สารสนเทศตรงประเด็นที่ต้องการใช้ปรับปรุงหลักสูตรเฉพาะหน้า

1.2 สถานศึกษาต้องศึกษาบริบทของสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชน ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและจัดทำแผนแหล่งเรียนรู้ สำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา นำมารวบรวมเป็นสารสนเทศโดยจัดทำเป็นทะเบียนแหล่งเรียนรู้ นำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยบูรณาการเข้ากับสาระการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครู

ตระหนัก เห็นความสำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน และสถานศึกษาต้องสนับสนุนด้านงบประมาณในดำเนินการจัดทำแผนการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเพียงพอ

1.3 สถานศึกษาต้องมีการจัดอบรมให้ครูผู้สอนและผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน สร้างจุดประสงค์การเรียนรู้ที่มีสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา มีการนิเทศทั้งภายใน ภายนอกสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการรายงานการดำเนินการด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้เรียนให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรับทราบ

1.4 สถานศึกษาต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจ แก่ผู้เรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและใช้การเสวนาสะท้อนผลหลังการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอน มีการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาให้ครูและผู้เรียนทำกิจกรรมร่วมกันและเรียนรู้นอกห้องเรียน นำสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน และต้องจัดให้มีการนิเทศประเมินการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนของครูและความก้าวหน้าในการพัฒนาตนเองของผู้เรียน เป็นรายเดือน รายภาคเรียน และปีการศึกษา พร้อมทั้งรายงานผลผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องตามความเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยแบ่งตามขนาดโรงเรียน หรือระหว่างโรงเรียนของรัฐบาลและโรงเรียนของเอกชน

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนระดับประถมศึกษา

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนกวรรณ ยมจันทร์. (2560). แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กมล ภู่อะเสริฐ. (2550). การบริหารวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัท ก.พล 1996 จำกัด.
- จิราภรณ์ ศรีคำ. (2547). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนวชิรวิทย์. ระดับประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์. (2557). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในพื้นที่บริการของโรงเรียนล่อมแตรวิทยาคมอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2556). การมีส่วนร่วม: หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สิริลักษณ์การพิมพ์.

- นิคม ผัดแสน. (2540). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาต่อการพัฒนาการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนอุดรศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภา.
- มณฑนา พิพัฒน์เพ็ญ. (2553). การมีส่วนร่วมและการถ่ายทอดความรู้ของปราชญ์ชาวบ้าน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปกร.
- ประพันธ์ สร้อยเพชร. (2547). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์โรงเรียนตำบลแช่ช้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิทักษ์ ดวงตะวงษ์. (2556). สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พระ พรนวม. (2544). ศรัทธาต่อหลักการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และพรรณทิพย์ เพชรมาก. (2551). การบริหารสังคม ศาสตร์แห่งศตวรรษ เพื่อสังคมไทยและสังคมโลก. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2551). หลักการแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. ชลบุรี : สำนักพิมพ์มนตรี.
- ภูติส พันแสน. (2552). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนชุมชนวัดดักคะแนนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2553). คนไทยไม่ทอดทิ้งกัน: คู่มือการจัดการสร้างความปรองดองในระบบบริการสาธารณสุข. ขอนแก่น : ศิริภณธ์ ออฟเซ็ท.
- วัลยา นาสาร. (2553). การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

การเข้าถึงบริการสุขภาพผ่านแอปพลิเคชันหมอพร้อมของประชาชน
ในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี

Access to Health Services Through the Application of Mohprompt of
People in the Area of Nonthaburi Province

ปารมี เรียวแรง¹ สุดาภรณ์ อรุณดี² อนันต์ ธรรมชาลัย³

Parame Reawrang, Sudabhorn Arundee, Anan Thamchalai.

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการเข้าถึงบริการสุขภาพผ่าน Application หมอพร้อม 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการเข้าถึงบริการสุขภาพผ่าน Application หมอพร้อมของประชาชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง ใช้การคำนวณสัดส่วนจำนวนตัวอย่างในแต่ละพื้นที่อำเภอโดยสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย เครื่องมือคือแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ t-test, F-test (One-Way ANOVA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตรวจสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ (Least Significant Different: LSD) ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการเข้าถึงบริการสุขภาพผ่าน Application “หมอพร้อม” ของประชาชน ภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.66 , S.D. = 0.352) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การเข้าถึงได้ของบริการ ด้านความสามารถในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายของการให้บริการ ด้านความยอมรับในการให้และรับบริการ ด้านความเหมาะสมในการให้บริการสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบระดับการเข้าถึงบริการสุขภาพผ่าน Application หมอพร้อมของประชาชน พบว่า อายุ กับ การบริการผ่าน Application หมอพร้อมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญที่ .05 ได้แก่ กลุ่มอายุ 18-30 ปี ($\bar{X}$ = 3.64) มีการเข้าถึงบริการสุขภาพผ่าน Application “หมอพร้อม” น้อยกว่า กลุ่มอายุ 41-50 ปี

Received: 2022-11-03 Revised: 2022-12-06 Accepted: 2022-12-09

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ Master of Public Administration Program Department of Public and Private Management, Faculty of Political Science, North Bangkok University.

Corresponding Author e-mail: parame.reaw@northbkk.ac.th

² คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ Faculty of Political Science, North Bangkok University.

³ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ Faculty of Political Science, North Bangkok University.

($\bar{X}$ = 3.98) กลุ่มอายุ 31 - 40 ปี ($\bar{X}$ = 3.63) มีการเข้าถึงบริการสุขภาพผ่าน Application “หมอพร้อม” น้อยกว่ากลุ่มอายุ 41 - 50 ปี ($\bar{X}$ = 3.98)

คำสำคัญ (Keywords) : การเข้าถึงบริการสุขภาพ; แอปพลิเคชันหมอพร้อม

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of access to health services via Moh Prompt Application 2) to compare the level of access to health services via Moh Prompt Application of people in Nonthaburi Province. The population used in this research were people in the province area, Nonthaburi province, totaling 1,288,637 people. The sample was 400 samples. The proportion of samples in each district was calculated using simple random sampling. The tool is a questionnaire. Using descriptive statistics such as frequency, percentage, mean, standard deviation. and inferential statistics including t- test, F- test (one-way ANOVA) with statistical significance at the .05 level. Least significant different (LSD) was examined. 1) The level of access to health services through the “Moh Prompt” application of the general public was found to be at a high level ($\bar{X}$ = 3.66 , S.D. = 0.352) When considering each aspect, it was found that the accessibility of the service The ability to support the cost of the service Acceptance of giving and receiving services on the suitability of health services 2) Comparison of the level of access to health services through the application of Moh Prompt of the people, it was found that age and service through the application Moh Prompt had a significant difference at .05, i.e., the age group 18 - 30 ($\bar{X}$ = 3.64) had less access to health services via the “Moh Prompt” application than the 41 - 50 year old group ($\bar{X}$ = 3.98) The age group 31 - 40 years ($\bar{X}$ = 3.63) had less access to health services via the “Moh Prompt” application than the 41 - 50 year old group ($\bar{X}$ = 3.98)

Keywords: Access to health services; Application Moh Prompt

บทนำ (Introduction)

การเข้าถึง (Access) บริการสุขภาพเป็นตัวชี้วัดสำคัญตัวหนึ่งเพื่อชี้วัดประสิทธิภาพของระบบสุขภาพ เพื่อใช้ในการประเมินติดตาม และพัฒนาประสิทธิภาพของระบบให้ไปถึงเป้าหมายของระบบสุขภาพ ที่ องค์การอนามัยโลก (World Health Organization) ได้เสนอไว้ในรายงานปี ค.ศ.2000 ได้แก่ การทำให้ สุขภาพของประชาชนดีขึ้น (Health) ตอบสนองต่อความจำเป็นทางสุขภาพของประชาชน (Responsiveness) และความเท่าเทียมกัน (Fairness) การเข้าถึงบริการ

สุขภาพเป็นประเด็นที่มีการประเมินแพร่หลายและมีการตีความไปในหลายมิติ ใน การศึกษาของ Levesque และคณะ ได้ทบทวนวรรณกรรมและสร้างกรอบความคิดของการเข้าถึง ที่รวม ความคิดที่หลากหลายเอาไว้ด้วยกันโดย ใช้นิยามการเข้าถึง ว่าเป็นโอกาสที่จะเข้าถึงและได้รับบริการสุขภาพที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่จำเป็น ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยจากฝ่ายผู้ให้บริการ (Supply Side) และฝ่าย ผู้รับบริการ (Demand Side) ใน 5 มิติด้วยกัน ได้แก่ 1) การเข้าถึงได้ของบริการ (Approachability), 2) ความยอมรับในการให้และรับบริการ (Acceptability), 3) การมีอยู่หรือความเพียงพอของบริการสุขภาพ (Availability), 4) ความสามารถในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายของการให้บริการ (Affordability) และ 5) ความเหมาะสมในการให้บริการสุขภาพ (Appropriateness)(WHO.2000)

องค์การอนามัยโลกแนะนำประเทศเพิ่มงบการสาธารณสุขมูลฐานอย่างน้อย 1% ของจีดีพี พร้อมระบุว่าหากไม่เร่งรัดการลงทุนด้านสาธารณสุข คาดว่าประชากรโลกราว 5 พันล้านคนจะไม่สามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาลภายในปี 2573 องค์การอนามัยโลกและองค์กรพันธมิตรจื๋นานาประเทศเพิ่มการลงทุนในการสาธารณสุขมูลฐานอีกอย่างน้อยร้อยละ 1ของจีดีพีเพื่อที่จะลดความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงบริการรักษาพยาบาลและบรรลุเป้าหมายด้านสาธารณสุขซึ่งประกาศไว้เมื่อ 2558 นอกจากนี้ยังเรียกร้องให้แต่ละประเทศยกระดับมาตรการขยายบริการรักษาพยาบาลให้ครอบคลุมทั่วประเทศ รายงานการติดตามหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าชี้ว่าแต่ละประเทศจะต้องขยายการประกันสุขภาพให้โตขึ้นเป็น 2 เท่าตั้งแต่บัดนี้จนถึงปี 2573 โดยเตือนว่าหากไม่เร่งรัดการลงทุนด้านสาธารณสุขก็จะส่งผลให้ประชากรราว 5 พันล้านคนไม่สามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาลภายในปี 2573 อันเป็นเส้นตายที่ผู้นำโลกเห็นพ้องสำหรับการบรรลุสู่หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า โดยชี้ว่าประชากรกลุ่มเสี่ยงล้วนเป็นผู้ยากไร้และขาดโอกาส (WHO.2000)

ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกองค์การอนามัยโลกได้ยอมรับแนวคิดการบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิตั้งแต่ต้นปีพ.ศ. 2521 (ค.ศ. 1978) ซึ่งมีหลักการให้ประชาชนเข้าถึงบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานได้อย่างเท่าเทียม ขจัดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสุขภาพสามารถเข้าถึงและสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ตรงตามต้องการประชากรไทย ปี พ.ศ.2559 (Agajampaka P., 2019)

สำหรับประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่ง ที่ให้ความสำคัญต่อระบบสาธารณสุข ระบบสาธารณสุขได้ถูกพัฒนา อย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการที่ประชาชนมีสุขภาพดีถ้วนหน้า และได้้นำหลักประกันดังกล่าวมา รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ฉบับปัจจุบันได้บัญญัติเกี่ยวกับ สิทธิทางสุขภาพไว้ในมาตรา 47 ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการสาธารณสุขของรัฐ มาตรา 48 สิทธิของมารดา ในช่วงก่อนและหลังการคลอด ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย มาตรา 55 รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชน ได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง มาตรา 71 รัฐพึงส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว อัน เป็นองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญของสังคม ส่งเสริมและพัฒนาการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพ แข็งแรงและมีจิตใจเข้มแข็ง เห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้ตระหนักถึงความสำคัญเรื่อง สิทธิทางสุขภาพของประชาชน อีกทั้งยังมีแผนยุทธศาสตร์

ชาติที่ครอบคลุมด้านสาธารณสุขเป็นตัวสนับสนุนการดำเนินงาน ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) ที่ผ่านมามีแสดงให้เห็นถึงระบบ สาธารณสุขของไทยว่าได้เป็นที่ยอมรับในระดับของโลก เป็นระบบสุขภาพที่ดีอันดับนำในเอเชียและดีเยี่ยมใน ระดับสากล แต่กลับพบว่าการให้บริการทางสาธารณสุขของไทยยังไม่ครอบคลุมกับทุกกลุ่มคน การเข้าถึงสิทธิทาง สาธารณสุขของประชาชนเต็มไปด้วยข้อจำกัดโดยเฉพาะประชากรที่เป็นกลุ่มเปราะบางทางสังคม จนเกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการทางสาธารณสุขอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และปัญหาดังกล่าวยังคงอยู่ต่อไปหากไม่ได้ รับการแก้ไขอย่างจริงจังจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Woratha M.,2020)

จากประเด็นดังกล่าวสังคมควรตระหนัก และให้ความสำคัญ ปัญหาของการเข้าถึงบริการทางสาธารณสุขของกลุ่มเปราะบางทางสังคม ซึ่งกลุ่มเปราะบางใน ที่นี้ผู้เขียนได้มุ่งเน้นไปที่ 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มคนยากจน เป็นกลุ่มที่มีความอดคัตไม่สามารถที่จะเข้าถึงสินค้าหรือ บริการที่เพียงพอต่อความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตได้ 2) กลุ่มคนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล เป็นกลุ่มที่อยู่ห่างไกลความเจริญ ชายแดน ซึ่งขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการทางสาธารณสุขที่ครอบคลุม และ 3) กลุ่มแรงงาน ที่มีรายได้ไม่มั่นคง หาเช้ากินค่ำ วันไหนเจ็บป่วยหรือติดธุระและไม่ได้ทำงาน จะขาดรายได้ไปโดยปริยาย ทั้ง 3 กลุ่มที่ กล่าวไปค่อนข้างมีข้อจำกัดหรืออุปสรรคในการเข้าถึงบริการทางสาธารณสุขที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ผู้เขียนได้ รวบรวมปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ รวมถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาโยบายทาง สาธารณสุข และลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน (Woratha M.,2020)

ในปัจจุบันสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทั่วโลกโดยเฉพาะประเทศไทยมีผู้ป่วยจำนวนมาก ซึ่งมีการระบาดจากสถานบันเทิงเป็นหลัก ทำให้มีจำนวนผู้ติดเชื้อสูงมากขึ้นเป็นหลักพันต่อวัน และ ยังส่งผลต่อสภาพเศรษฐกิจเนื่องจากมีผู้ป่วยจำนวนมากขึ้น ผู้ติดเชื้อส่วนใหญ่ มีอายุน้อย (20-40 ปี) ผู้ติดเชื้ออายุน้อยมีอาการไม่รุนแรงหรือไม่มีอาการเป็นจำนวนมาก, ผู้ติดเชื้อไม่ทราบว่าตนเองได้รับเชื้อทำให้ควบคุมการแพร่ระบาดได้ยากและรัฐบาลได้เร่งให้ประชาชนเข้าถึงการบริการสาธารณสุขโดยการกำหนดนโยบายการเข้าถึงการบริการด้านสาธารณสุขโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นเครื่องมือให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย (ยง ภู่วรวรรณ, ศาสตราจารย์ นายแพทย์., 2564)

แนวทางการแก้ไขรัฐบาลไทยได้กำหนดนโยบายแห่งชาติในการฉีดวัคซีนโควิด-19 รัฐบาลเร่งเจรจาจัดหาวัคซีนเพิ่มเติม ร่วมกับผู้ผลิตวัคซีน จำนวน 6 ราย ได้แก่ ไฟเซอร์ จอห์นสัน แอนด์ จอห์นสัน โมเดอร์น่า รวมถึงแอสตราเซนกา ซิโนแวค และซิโนฟาร์ม พร้อมกันนี้ รัฐบาลจะเดินหน้าจัดหาวัคซีนเพิ่มเติมสำหรับปี 2565 อีกด้วย ทั้งนี้ ในการเดินหน้าตามแผนการฉีดวัคซีนนี้ คาดว่าจะสามารถฉีดวัคซีนให้ประชาชนได้โดยเฉลี่ยประมาณ เดือนละกว่า 10 ล้านโดส โดยคาดการณ์ว่าในช่วงประมาณต้นเดือนตุลาคม 2564 โดยให้ประชาชนใช้บริการผ่าน application “หมอพร้อม” โดยจัดทำขึ้นเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 อย่างถูกต้อง โดยมีการให้บริการผ่านทาง LINE Official Account V.2 “หมอพร้อม” และทาง application “หมอพร้อม” เริ่มเปิดให้บริการตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2564 จุดเด่นในการใช้งาน "หมอพร้อม" รายงานสถานการณ์เกี่ยวกับการระบาดของโควิด-19 ตลอดจนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แสดงผลการฉีดวัคซีน / ใบรับรองการฉีดวัคซีนโค

วิด-19, ลงทะเบียนจองฉีดวัคซีนโควิด-19, ตรวจสอบข้อมูลการจองฉีดวัคซีนโควิด-19 ค้นหาหน่วยบริการ ตรวจโควิด-19 / ผลการตรวจโควิด-19 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564)

จังหวัดนนทบุรีได้ทำตามนโยบายจากทางภาครัฐโดยการจัดหาวัคซีนและกระจายจุดการเข้ารับวัคซีนเป็นหลัก ๆ 2 ที่ใหญ่ ๆ ในตอนแพร่ระบาดใหม่ ๆ ประชาชนต้องรอลงทะเบียนจองในระบบหมอพร้อมและรอคิวเป็นเวลานานมากซึ่งทำให้ประชาชนไม่ได้รับการเข้าถึงทั้งในเรื่องของการได้รับวัคซีนล่าช้าและการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพเนื่องจากติดเชื้อโควิดก็มีปัญหาเนื่องจากจำนวนประชาชนมากแต่สถานที่ดูแลรักษาพยาบาลและยากที่จะเข้าถึงเนื่องจากจังหวัดนนทบุรีมีประชากรหนาแน่นมากจำนวนประชาชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีมีความหนาแน่นเป็นอันดับสองรองลงมาจากกรุงเทพมหานครทำให้เกิดปัญหาในการเข้าถึงการได้รับเข้าถึงบริการสุขภาพจากทางภาครัฐ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564) ดังนั้นจากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจการวิจัยการเข้าถึงบริการสุขภาพผ่าน Application หมอพร้อมของประชาชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี เพื่อให้หน่วยงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรีและหน่วยงานภาครัฐบาลได้ข้อมูลจากการวิจัยเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขการให้บริการสุขภาพผ่าน Application หมอพร้อมให้ประชาชนมีความพึงพอใจสูงสุดในการเข้าถึงบริการสุขภาพของภาครัฐ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับการเข้าถึงบริการสุขภาพผ่าน Application หมอพร้อมของประชาชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการเข้าถึงบริการสุขภาพผ่าน Application หมอพร้อมของประชาชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประชาชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี จำนวนทั้งสิ้น 1,078,071 คน คำนวณได้กลุ่มตัวอย่างได้เท่ากับ 399.85 ตัวอย่างการทำวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง และใช้การคำนวณสัดส่วนจำนวนตัวอย่างในแต่ละพื้นที่อำเภอดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อเป็นเครื่องมือในการให้ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ที่ต้องการ โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการสุ่มตัวอย่าง สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้กรอกแบบสอบถาม เกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน อำเภอที่พักอาศัย Application “หมอพร้อม” ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการเข้าถึงบริการ

สุขภาพผ่าน Application “หมอพร้อม” ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ส่วนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ตอนที่ 2 การเข้าถึงบริการสุขภาพผ่าน Application “หมอพร้อม” ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ โดยมีขั้นตอน คือ

1. ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางในการกำหนดรูปแบบของแบบสอบถามและข้อคำถาม
2. สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเป็นมาตรประมาณค่าแบบ ลิเคิร์ตสเกล (Likert, Rensis A., 1961) โดยกำหนดตามมาตร ลิเคิร์ต (Likert Scale)

วิธีการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยมาวิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามโดยใช้การหาค่า IOC (Item Objective Congruence) ตามวิธีของ Rovinelli & Hambleton (Somnuk, P. 2003) แล้วคัดเลือกข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ที่ใช้ได้ โดยใช้ค่า IOC ตั้งแต่ .06 ขึ้นไป

2. นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน และนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเป็นรายฉบับ (Reliability) และเป็นรายข้อ (r) จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคำนวณสำเร็จรูป คัดเลือกแบบสอบถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.75 เกือบไว้ จำนวน 30 ข้อ โดยครอบคลุมเนื้อหา และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จากนั้นนำไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามของ การหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Boonchom, S. 2002) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.852

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถาม จำนวน 400 คน และได้ดำเนินการเก็บแบบสอบถามโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple random Sampling) โดยมีการกำหนดคุณสมบัติไว้ล่วงหน้า

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากตำราเอกสาร และค้นคว้าจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา เพื่อบรรยายข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และเพื่อวิเคราะห์ระดับโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้คู่กับค่าเฉลี่ยเพื่อแสดงลักษณะการกระจายข้อมูล

2. สถิติเชิงอนุมาน

2.1 T- test ใช้สำหรับทดสอบความแตกต่างด้านปัจจัยส่วนบุคคลที่มีตัวแปร แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

2.2 F- test ใช้สำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมีตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ (Least Significant Different: LSD)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) เพื่อศึกษาระดับการเข้าถึงบริการสุขภาพผ่าน Application หมอพร้อมของประชาชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเข้าถึงบริการสุขภาพผ่าน Application “หมอพร้อม” ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ด้านภาพรวม

การเข้าถึงบริการสุขภาพผ่าน Application “หมอพร้อม” ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ด้านภาพรวม	ระดับการเข้าถึงบริการ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการเข้าถึงบริการสุขภาพ การเข้าถึงได้ของบริการ	3.98	0.524	มาก
2. ด้านความยอมรับในการให้และรับบริการ	3.65	0.497	มาก
3. ด้านการมีอยู่หรือความพอเพียงของบริการสุขภาพ	3.66	0.505	มาก
4. ด้านความสามารถในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายของการให้บริการ	3.75	0.562	มาก
5. ด้านความเหมาะสมในการให้บริการสุขภาพ	3.27	0.612	ปานกลาง
รวม	3.66	0.352	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการเข้าถึงบริการสุขภาพผ่าน Application “หมอพร้อม” ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ด้านภาพรวม พบว่า โดยรวมอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.66 , S.D. = 0.352) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับที่มีผลต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพผ่าน Application “หมอพร้อม” มากที่สุด ได้แก่ ด้านการเข้าถึงบริการสุขภาพ การเข้าถึงได้ของบริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.98 , S.D. = 0.524) รองลงมา ได้แก่ ด้านความสามารถในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายของการให้บริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.66 , S.D. = 0.505) ถัดมา ได้แก่ ด้านความยอมรับในการให้และรับบริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.65 , S.D. = 0.497) และด้านความเหมาะสมในการให้บริการสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.27 , S.D. = 0.612) ตามลำดับ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการเข้าถึงบริการสุขภาพผ่าน Application หมอพร้อมของประชาชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี การเปรียบเทียบระดับการเข้าถึงบริการสุขภาพผ่าน Application หมอพร้อมของประชาชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ อาเภอที่พักอาศัย Application “หมอพร้อม” ในภาพรวม พบว่า อายุ เข้าถึงการเข้าถึงบริการสุขภาพผ่าน Application หมอพร้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญที่ .05 ส่วน เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

งานวิจัยเรื่องการเข้าถึงบริการสุขภาพผ่าน Application หมอพร้อมของประชาชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีระดับการเข้าถึงบริการสุขภาพผ่าน Application “หมอพร้อม” ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ด้านภาพรวม พบว่า โดยรวมอยู่ที่ระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่า ด้านความเหมาะสมในการให้บริการสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง อธิบายได้ว่าประชาชนมีความสามารถในการรับบริการ สุขภาพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้แก่ การรับบริการฉีดวัคซีนโควิด_19 อย่างต่อเนื่อง การแสดงผลการฉีดวัคซีนโควิด-19 โดยผ่านทาง Application “หมอพร้อม” ใบรับรองการรับบริการฉีดวัคซีนโควิด-19 รวมถึง ความเข้าใจในการใช้ฟังก์ชันการใช้งาน “หมอพร้อม” พื้นที่จังหวัดนนทบุรีมีจำนวนประชากรมากจึงทำให้การเข้าถึงวัคซีนและความรู้ความเข้าใจในการใช้งาน Application “หมอพร้อม” กระจายไปสู่ประชาชนไม่ทั่วถึงรวมถึงปริมาณวัคซีนที่ไม่เพียงพอ และการเข้าถึงเทคโนโลยีในแต่ละช่วงอายุมีความไม่เท่าเทียมกันเนื่องจากความสามารถในการยอมรับเทคโนโลยีแตกต่างกัน ดังนั้นการเข้าถึงบริการสาธารณสุขในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีควรมีการวางแผนปรับกลยุทธ์การเข้าถึงบริการสุขภาพให้อยู่ในระดับมากเพื่อประโยชน์กับประชาชนในพื้นที่ สอดคล้องกับแนวคิดองค์การอนามัยโลก (World Health Organization) ได้ให้ความหมายและเสนอไว้ในรายงานปี ค.ศ.2000 ว่า การเข้าถึงบริการสุขภาพ หมายถึง การทำให้สุขภาพของประชาชนดีขึ้น (Health) ตอบสนองต่อความจำเป็นทางสุขภาพของประชาชน (Responsiveness) และความเท่าเทียมกัน (Fairness) ที่กล่าวว่า ความเหมาะสมในการให้บริการสุขภาพ (Appropriateness) ความสามารถในการรับบริการสุขภาพอย่างต่อเนื่อง (Ability to Engage) ประเด็นความเหมาะสมเกี่ยวข้องกับระหว่างบริการสุขภาพที่มีและ ความจำเป็นทางสุขภาพ ทั้งในแง่ของปริมาณและคุณภาพของบริการที่เพียงพอ ประเด็นการรับบริการสุขภาพอย่างต่อเนื่อง เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร การมีส่วนร่วมกับการตัดสินใจรับการรักษา ที่จะทำให้เกิดการยอมรับใน การรับบริการสุขภาพอย่างต่อเนื่อง (WHO 2000) และงานวิจัยของมณฑลนา จิรยรัตน์ ไพศาล และอรอนงค์ แจ่มผล (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเข้าถึงบริการสุขภาพของประชาชนในตำบลนครชุม อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่าประชาชน เลือกใช้บริการโรงพยาบาลกำแพงเพชร รองลงมาคือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนครชุม เหตุผลส่วนใหญ่ในการรับบริการคือใช้สิทธิตามบัตรประกันสุขภาพ ในการไปรับบริการสุขภาพไม่มี ปัญหาเรื่อง ค่าบริการสุขภาพ การ

ให้บริการสุขภาพมีความเหมาะสมกับการจ่ายค่าบริการ ระยะทาง ไม่ใช่อุปสรรคในการเดินทาง การให้บริการของสถานบริการสุขภาพให้ตรงต่อความต้องการ ช่วงเวลา เปิด-ปิด สะดวกต่อการรับบริการ และมีความพึงพอใจในการบริการสุขภาพ การเดินทางสามารถ เดินทางไปสถานบริการ ส่วนใหญ่เดินทางไปด้วยตนเอง รองลงมาคือญาติพาไป พาหนะที่ใช้ส่วนใหญ่

เมื่อเปรียบเทียบระดับการเข้าถึงบริการสุขภาพผ่าน Application หมอพร้อมของประชาชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี พบว่า จำแนกตามอายุ กับ ตามบริการสุขภาพผ่าน Application โดยภาพรวมแตกต่างกัน (Sig. = 0.079) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า จำแนกตามอายุเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มอายุต่างกันมีการเข้าถึงบริการสุขภาพผ่าน Application “หมอพร้อม” ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มอายุ 18 - 30 ปี ($\bar{X}$ = 3.64) และ มีการเข้าถึงบริการสุขภาพผ่าน Application “หมอพร้อม” น้อยกว่า กลุ่มอายุ 41 - 50 ปี ($\bar{X}$ = 3.98) กลุ่มอายุ 31 - 40 ปี ($\bar{X}$ = 3.63) มีการเข้าถึงบริการสุขภาพผ่าน Application “หมอพร้อม” น้อยกว่า กลุ่มอายุ 41 - 50 ปี ($\bar{X}$ = 3.98) จำแนกตามบริการสุขภาพผ่าน Application โดยรวมแตกต่างกัน (Sig. = 0.233) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มบริการสุขภาพผ่าน Application ต่างกันมีการเข้าถึงบริการสุขภาพผ่าน Application “หมอพร้อม” ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีแตกต่างกันทุกด้าน.อธิบายได้ว่าอายุ 41 - 50 ปี ขึ้นไปมีความเสี่ยงสูงในเรื่องของสุขภาพในการเสียชีวิตเนื่องจากมีโรคประจำตัวจึงมีความใส่ใจในการเข้าถึงบริการสุขภาพมากกว่าวัยรุ่น สอดคล้องกับสุรรัตน์สวัสดิ์ แซ่แต้ และคณะ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเข้าถึงบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิของผู้สูงอายุ ตำบลบาโลย อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุตำบลบาโลย อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี มีการเข้าถึงบริการสาธารณสุข ระดับปฐมภูมิโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง (μ = 3.85, σ = 0.54) เมื่อนำมาพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ผู้สูงอายุมีการ เข้าถึงบริการอยู่ในระดับสูงในทุก ๆ ด้าน โดยด้านที่มีการเข้าถึงบริการสูงสุดคือด้านการยอมรับในการใช้บริการ (μ = 3.94, σ = 0.55) รองลงมาคือด้านความสามารถในการจ่ายค่าบริการ (μ = 3.92, σ = 0.50) ด้าน ความสามารถเข้าถึงแหล่งบริการ (μ = 3.87, σ = 0.52) ด้านความสะดวกเมื่อไปใช้บริการ (μ = 3.79, σ = 0.55) และด้านความพอเพียงของบริการที่มีอยู่มีการเข้าถึงบริการต่ำที่สุดแต่ยังอยู่ในระดับสูง (μ = 3.73, σ = 0.60) และงานวิจัยของดวงหทัยชนก เรืองหนองยาง (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการจัดการระบบสาธารณสุขของประเทศไทยซึ่งการประกอบแนวทางในการอธิบายการจัดการภาครัฐแนวใหม่ในระบบสาธารณสุขตั้งแต่การปฏิรูประบบการบริหารภาครัฐรวมถึงการปฏิรูประบบสาธารณสุขภาครัฐแบบดั้งเดิมและแบบใหม่การเกิดขึ้นของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่เป็นการมุ่งเน้นการลดขนาดองค์กรให้มีความคล่องตัวเพื่อสะดวกรวดเร็วในการบริหารระบบสาธารณสุขและยังมีการกระจายอำนาจให้กับผู้บริหารหน่วยงานให้มีอิสระในการบริหารที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในการบริหารระบบสาธารณสุข ประชาชนเข้าบริการสุขภาพอย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 หน่วยงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรีควรหาแนวทางการพัฒนาการเข้าถึงการบริการสาธารณสุขด้านความเหมาะสมในการให้บริการสุขภาพให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจสูงสุด

1.2 หน่วยงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรีควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในใช้ Application การเข้าถึงบริการสาธารณสุขในทุกกลุ่มอายุ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 แนวทางการพัฒนาการเข้าถึงการบริการสาธารณสุขด้านความเหมาะสมในการให้บริการสุขภาพให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจสูงสุดในพื้นที่เขตนนทบุรี

2.2 กลยุทธ์การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในใช้ Application การเข้าถึงบริการสาธารณสุขในทุกกลุ่มอายุของประชาชนในพื้นที่เขตนนทบุรี

เอกสารอ้างอิง (References)

กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร. สำนักงานจังหวัดนนทบุรี. *บรรยายสรุป จังหวัดนนทบุรี: ข้อมูลด้านสังคม*. สืบค้น 19 กุมภาพันธ์ 2564, จาก

ข้อมูลด้านสังคม. สืบค้น 19 กุมภาพันธ์ 2564, จาก

http://nonhaburi.go.th/narrative_summary/part2.pdf

ศ. นพ.ยง ภู่วรวรรณ. (2564). *ปัญหาการแพร่ระบาดของโควิด-19 ระลอกใหม่ในประเทศไทย*. สืบค้น 19 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://chulalongkornhospital.go.th/kcmh/line/ปัญหาการแพร่ระบาดของโควิด-1/>

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2564). *สรุปมาตรการและการดำเนินงานของไทยต่อสถานการณ์การแพร่ระบาด ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019*. สืบค้น 19 กุมภาพันธ์ 2564, จาก http://parliament.go.th/ewtadamin/ewt/parliament_parcy

Chatchawan, R. (1996). *Basic statistics*. Khon Kaen: Klang Nana Wittaya Printing House.

Likert, Rensis. (1961). *New Pattern of Management*. New York: McGraw – Hill.

Woratha Mongkhonsuebsakul. (2020). Thailand's Access to Healthcare Services: The reflection and inequality of Vulnerable Group. *Sau Journal of Social Sciences & Humanities*. 6(1) 55-69.

Yamane Taro. (1967). *Statistic an introductory analysis*. New York: Harper and Row.

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

The affecting factors towards work towards work effectiveness of personnel central Work at Department of Disease Control

มาริษา ศรีณยูประสิทธิ์¹ อรนันทน์ กลันตปุระ²
Marisa Saranyouprasit, Oranun Gluntapura

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านลักษณะงานที่ทำ และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรผู้ปฏิบัติงานส่วนกลาง กรมควบคุมโรค จำนวน 352 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ประมวลผลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าถดถอยเชิงพหุคูณ โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มากเป็นอันดับหนึ่ง คือ ด้านความรับผิดชอบ รองลงมา คือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านลักษณะงานที่ทำ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยภายในตัวบุคคล ซึ่งประกอบด้วย ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านลักษณะงานที่ทำ และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

คำสำคัญ (Keywords): ปัจจัยที่มีผล; ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน; กรมควบคุมโรค

Abstract

The purposes of this study were to investigate work effectiveness among central personnel in the department of disease control and to examine the factors affecting work effectiveness among the central personnel in department of disease

Received: 2022-11-12 Revised: 2022-12-14 Accepted: 2022-12-17

¹ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, Bangkok. Corresponding Author e-mail: marisa.sar@ku.th

² คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, Bangkok. Corresponding Author e-mail: fsoclas@ku.ac.th

control. A sample size of 352 cases, using a simple random sampling method, was selected from employees in the central department, and the instruments used were questionnaires. The quantitative data were analyzed by using the descriptive statistics of percentage, arithmetic mean, standard deviation and multiple linear regression at significant level of .05. The result of the study was as follow: 1) the overall effectiveness of employee performance in the central department of disease control was affected by the internal factors at a high level. Considering each aspect ordered from the highest to the lowest, work achievement, work responsibility, work description, respectfulness, and success in career path. 2) The overall opinions involved effectiveness of employee performance in the central department of disease control were at a high level. The hypothesis testing results found that internal factors affecting the effectiveness of employee performance in the central department of disease control were statistically significant at 0.05 level

Keywords: Factors Affecting; Work Effectiveness; Department of Disease Control.

บทนำ (Introduction)

สถานการณ์ปัจจุบันประเทศไทยได้ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และประชาชนมีความคาดหวังต่อคุณภาพของระบบบริการมากขึ้น ส่งผลให้องค์กรมีการทบทวนแผนงานให้สอดคล้องกับประเทศไทยและความต้องการของประชาชนเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป้าหมายของการปฏิบัติงาน ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารงานขององค์กรให้ประสบผลสำเร็จ โดยทุกองค์กรจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้หน่วยงานภายในองค์กรสามารถดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน และบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ได้ ซึ่งองค์กรที่มีประสิทธิผลในการปฏิบัติงานสูง ถือเป็นองค์กรที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย ในทางตรงกันข้าม องค์กรที่มีประสิทธิผลในการปฏิบัติงานต่ำ ถือเป็นองค์กรที่ไม่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ได้ องค์กรจะประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ต้องอาศัยผู้บริหารและบุคลากรซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการดำเนินงานให้เป็นรูปธรรมและเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญ โดยจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ด้วยการเสริมสร้างบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ เกิดความพึงพอใจในผลงานของตน เกิดความทุ่มเท เสียสละ อุทิศแรงกาย แรงใจ ปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรและการก้าวสู่การเป็นองค์กรชั้นนำ (พิทยา บวรวัฒนา, 2541)

กรมควบคุมโรคเป็นหน่วยงานราชการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญในการพัฒนาสุขภาพของประชาชนและการเป็นผู้นำทางด้านวิชาการและเทคโนโลยีการป้องกัน

และควบคุมโรคของประเทศและในระดับนานาชาติ ซึ่งได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาความเป็นเลิศ 4 ด้าน คือ 1. Prevention & Promotion Excellence (ส่งเสริมสุขภาพและความป้องกันโรคเป็นเลิศ) 2. Service Excellence (บริการเป็นเลิศ) 3. People Excellence (บุคลากรเป็นเลิศ) 4. Governance Excellence (บริหารจัดการเป็นเลิศ) เพื่อขับเคลื่อนทุกหน่วยงานไปสู่เป้าหมาย โดยนำกรอบแนวคิดประเทศไทย 4.0 "สร้างเศรษฐกิจใหม่ ก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง" และได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ด้านการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ พ.ศ. 2561 - 2580 โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพดี (ลดเสี่ยง ลดป่วย ลดตาย) มีระบบป้องกันควบคุมโรคที่ได้มาตรฐาน บุคลากรด้านการป้องกันควบคุมโรคมีศักยภาพปฏิบัติงานในระบบป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพในทุกระดับและมีผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพที่จะเป็นหลักในการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรค (ยุทธศาสตร์ด้านทรัพยากรบุคคล กรมควบคุมโรค และแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรบุคคล กรมควบคุมโรค พ.ศ. 2563 - 2567)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญในการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค ซึ่งเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนผลการดำเนินงาน และได้สร้างผลงานเป็นจำนวนมากหากเปรียบเทียบกับบุคลากรในหน่วยงานส่วนภูมิภาคแล้ว จึงเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของกรมควบคุมโรค ลักษณะงานสามารถยกระดับคุณภาพและวัดผลได้ โดยนำผลการศึกษาที่ได้มากำหนดแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพให้ได้ผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี สอดรับกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และนโยบายผู้บริหารในการนำกรมควบคุมโรคไปสู่การเป็นองค์การแห่งความเป็นเลิศด้านการพัฒนาสุขภาพของประชาชนและการเป็นผู้นำทางด้านวิชาการและเทคโนโลยี การป้องกันและควบคุมโรค การป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพในอนาคตข้างหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านความสำเร็จในการทำงานมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านการได้รับการยอมรับนับถือมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านความรับผิดชอบมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านลักษณะงานที่ทำมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

สมมติฐานที่ 5 ปัจจัยด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงานมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบวิธีการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในส่วนกลางกรมควบคุมโรค จำนวน 2,912 คน ได้แก่ ข้าราชการ จำนวน 1,092 คน ลูกจ้างประจำ จำนวน 422 คน พนักงานราชการ จำนวน 546 คน พนักงานกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 794 คน และลูกจ้างเหมาบริการ จำนวน 58 คน (ข้อมูลจากกองบริหารทรัพยากรบุคคล กรมควบคุมโรค ประจำปีเดือนสิงหาคม 2565) และหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ที่เหมาะสม ด้วยวิธีการคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด 352 คน จากนั้นหาจำนวนประชากรที่ต้องการสุ่มตัวอย่างในแต่ละประเภท โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน จำแนกได้ 5 ประเภท คือ ข้าราชการ จำนวน 132 คน ลูกจ้างประจำ จำนวน 51 คน พนักงานราชการ จำนวน 66 คน พนักงานกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 96 คน และลูกจ้างเหมาบริการ จำนวน 7 คน และแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างตามที่คำนวณได้

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยมีข้อมูลที่ต้องการสอบถามปรากฏในแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งงาน ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในส่วนบุคคลที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านลักษณะงานที่ทำ และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน โดยคำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ท แบ่งเกณฑ์การให้คะแนนออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และหาช่วงคะแนนโดยใช้สูตรคำนวณความกว้างอันตรภาคชั้น 5 ระดับ สามารถตีความหมายได้ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 = กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในตัวบุคคลมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 = กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในตัวบุคคลมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 = กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็น

เกี่ยวกับปัจจัยภายในตัวบุคคลมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย $1.81 - 2.60 =$ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในตัวบุคคลมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค อยู่ในระดับน้อย และค่าเฉลี่ย $1.00 - 0.80 =$ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในตัวบุคคลมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค อยู่ในระดับน้อยที่สุด และทดสอบหาค่าความตรง (Validity) มีความตรงเชิงเนื้อหา และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรง และได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง (Try-Out) ที่มีคุณสมบัติและลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ จำนวน 30 คน ผลค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's alpha) ของความคิดเห็นของปัจจัยภายในตัวบุคคลที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค ในภาพรวมของแบบสอบถาม $= 0.94$ และจำแนกเป็นรายด้าน ด้านความสำเร็จในการทำงาน $= 0.74$ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ $= 0.90$ ด้านความรับผิดชอบ $= 0.79$ ด้านลักษณะงานที่ทำ $= 0.74$ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน $= 0.85$ และนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ทั้งแบบปกติ (Questionnaires) และแบบออนไลน์ (Online Questionnaires) โดยเก็บข้อมูลในช่วงเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน 2565 ได้สอบถามคืนมาจำนวน 205 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และนำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

- 1) ค่าร้อยละ (Percentage)
- 2) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- 3) วิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค” ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยส่วนบุคคล จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 352 คน จากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่กว่าครึ่งเป็นเพศหญิง มีจำนวน 215 คน คิดเป็น ร้อยละ 61.1 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 59.9 ประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป มีจำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 47.7 โดยมีตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน คือ ข้าราชการ จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5

2. ปัจจัยภายในตัวบุคคลที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

ปัจจัยภายในตัวบุคคลที่มีผลต่อประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านความสำเร็จในการทำงาน	4.05	0.63	มาก
2. ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	3.90	0.66	มาก
3. ด้านความรับผิดชอบ	4.12	0.62	มาก
4. ด้านลักษณะงานที่ทำ	3.96	0.58	มาก
5. ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน	3.87	0.63	มาก
ภาพรวม	3.98	0.55	มาก

3. การทดสอบสมมติฐาน ผลการวิจัย พบว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐานทั้ง 4 ข้อ ดังนี้

สมมติฐานหลัก H_0 : ปัจจัยด้านความสำเร็จในการทำงานไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
ของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

สมมติฐานรอง H₁ : ปัจจัยด้านความสำเร็จในการทำงานมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ทดสอบปัจจัยภายในตัวบุคคลด้านความสำเร็จในการทำงาน มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

Model	Unstandardized		Standardized	t	Sig.	Collinearity	
	Coefficients		Coefficients			Statistics	
	B	SE	Beta			Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.02	0.13	-	8.04	0.00	-	-
ด้านความสำเร็จ ในการทำงาน	0.37	0.06	0.35	6.53	0.00**	1.00	1.00
R = 0.79							

R square = 0.62

Adjusted R square = 0.62

F = 571.77

Sig. = 0.00

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในตัวบุคคลด้านความสำเร็จในการทำงานมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค ในระดับสูง ($R = 0.79$) ความแปรผันที่เกิดขึ้นมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค ($R \text{ square} = 0.62$) ร้อยละ 62.0 และหากบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค มีด้านความสำเร็จในการทำงานเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น 0.37 หน่วย ($B = 0.37$) โดยมีค่า ($\text{Sig.} = 0.00$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงมีข้อมูลเพียงพอในการปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 ยอมรับสมมติฐานรอง H_0 จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยภายในตัวบุคคลด้านความสำเร็จในการทำงานมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านการได้รับการยอมรับนับถือมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

สมมติฐานหลัก H_0 : ปัจจัยด้านการได้รับการยอมรับนับถือไม่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

สมมติฐานรอง H_1 : ปัจจัยด้านการได้รับการยอมรับนับถือมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ทดสอบปัจจัยภายในตัวบุคคลด้านการยอมรับนับถือมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

Model	Unstandardized		Standardized		t	Sig.	Collinearity	
	Coefficients		Coefficients				Statistics	
	B	SE	Beta				Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.31	0.12	-		10.72	0.00	-	-
ด้าน การได้รับ การยอมรับ นับถือ	0.69	0.03	0.77		22.45	0.00**	1.00	1.00

R = 0.77

R square = 0.60

Adjusted R square = 0.59

F = 504.045

Sig. = 0.00

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในตัวบุคคลด้านการได้รับการยอมรับนับถือ มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค ในระดับสูง ($R = 0.77$) ความแปรผันที่เกิดขึ้นมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค ($R^2 = 0.60$) ร้อยละ 60.0 และหากบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค มีด้านการได้รับการยอมรับนับถือ เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น 0.69 หน่วย ($B = 0.69$) โดยมีค่า (Sig. = 0.00) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงมีข้อมูลเพียงพอในการปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 ยอมรับสมมติฐานรอง H_0 จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยภายในตัวบุคคลด้านการได้รับการยอมรับนับถือมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านความรับผิดชอบมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

สมมติฐานหลัก H_0 : ปัจจัยด้านความรับผิดชอบไม่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

สมมติฐานรอง H_1 : ปัจจัยด้านความรับผิดชอบมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ทดสอบปัจจัยภายในตัวบุคคลด้านความรับผิดชอบ มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

Model	Unstandardized		Standardized		t	Sig.	Collinearity	
	Coeffcients		Coeffcients				Statistics	
	B	SE	Beta				Tolerance	VIF
ค่าคงที่	0.76	0.12	-		6.34	0.00	-	-
ด้านความ รับผิดชอบต่อ	0.77	0.03	0.83		27.31	0.00**	1.00	1.00

R = 0.83

R square = 0.68

Adjusted R square = 0.68

F = 746.07

Sig. = 0.00

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในตัวบุคคลด้านความรับผิดชอบมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค ในระดับสูง ($R = 0.83$) ความแปรผันที่เกิดขึ้นมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค ($R^2 = 0.68$) ร้อยละ 68.0 และหากบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค มีด้านความรับผิดชอบ เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น 0.77 หน่วย ($B = 0.77$) โดยมีค่า (Sig. = 0.00) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงมีข้อมูลเพียงพอในการปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 ยอมรับสมมติฐานรอง H_0 จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านความรับผิดชอบมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

square = 0.69) ร้อยละ 69.0 และหากบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค มีด้านความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น 0.79 หน่วย ($B = 0.79$) โดยมีค่า ($\text{Sig.} = 0.00$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงมีข้อมูลเพียงพอในการปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 ยอมรับสมมติฐานรอง H_0 จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยภายในตัวบุคคลด้านความรับผิดชอบมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านลักษณะงานที่ทำมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

สมมติฐานหลัก H_0 : ปัจจัยด้านลักษณะงานที่ทำไม่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

สมมติฐานรอง H_1 : ปัจจัยด้านลักษณะงานที่ทำมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ทดสอบปัจจัยภายในตัวบุคคลด้านลักษณะงานที่ทำมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

Model	Unstandardized		Standardized	t	Sig.	Collinearity	
	Coefficients		Coefficients			Statistics	
	B	SE	Beta			Tolerance	VIF
ค่าคงที่	0.82	0.13	-	6.20	0.00	-	-
ด้านลักษณะงานที่ทำ	0.81	0.03	0.79	24.37	0.00**	1.00	1.00
R = 0.79							
R square = 0.63							
Adjusted R square = 0.63							
F = 593.80							
Sig. = 0.00							

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในตัวบุคคลด้านลักษณะงานที่ทำมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค ในระดับสูง ($R = 0.79$) ความแปรผันที่เกิดขึ้นมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค ($R \text{ square} = 0.63$) ร้อยละ 63.0 และหากบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค มีด้านลักษณะงานที่ทำเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น 0.81 หน่วย ($B = 0.81$) โดยมีค่า ($\text{Sig.} = 0.00$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงมีข้อมูลเพียงพอในการปฏิเสธสมมติฐาน

หลัก H_0 ยอมรับสมมติฐานรอง H_0 จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยภายในตัวบุคคลด้านลักษณะงานที่ทำมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

สมมติฐานที่ 5 ปัจจัยด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงานมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

สมมติฐานหลัก H_0 : ปัจจัยด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงานไม่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

สมมติฐานรอง H_1 : ปัจจัยด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงานมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ทดสอบปัจจัยภายในตัวบุคคลด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงานมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

Model	Unstandardized		Standardized	t	Sig.	Collinearity	
	Coefficients		Coefficients			Statistics	
	B	SE	Beta			Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.30	0.13	-	9.97	0.00	-	-
ด้าน	0.70	0.03	0.75	21.10	0.00**	1.00	1.00
ความก้าวหน้า							
ในตำแหน่ง							
งาน							
R = 0.75							
R square = 0.56							
Adjusted R square = 0.56							
F = 445.14							
Sig. = 0.00							

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในตัวบุคคลด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงานมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค ในระดับสูง (R = 0.75) ความแปรผันที่เกิดขึ้นมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค (R square = 0.56) ร้อยละ 56.0 และหากบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค มีด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น 0.70 หน่วย (B = 0.70) โดยมีค่า (Sig. = 0.00) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงมีข้อมูลเพียงพอในการปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 ยอมรับ สมมติฐานรอง H_0 จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยภายในตัวบุคคลด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงานมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค” มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค ในภาพรวมและรายด้าน ประกอบด้วย ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านลักษณะงานที่ทำ และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน อยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัจจัยภายในตัวบุคคล ซึ่งประกอบด้วย ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านลักษณะงานที่ทำ และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงานมีผลต่อประสิทธิผลของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค เนื่องจากบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค มีความคาดหวังและความต้องการต่อปัจจัยดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับข้อมูลที่น่าสนใจในการสนับสนุนผลการศึกษาคือ กรมควบคุมโรค มีการวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความพึงพอใจของบุคลากร คือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ความก้าวหน้าในอาชีพ และด้านการยกย่องชมเชย โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ประกอบกับการนำผลการศึกษาค้นคว้าปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค ที่ได้จากความคิดเห็นของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค มาเพื่อส่งเสริมและให้บุคลากรเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และเมื่อบุคลากรได้รับการกระตุ้นหรือแรงจูงใจจากปัจจัยข้างต้นจำนวน 5 ด้านแล้ว จะทำให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อันนำมาซึ่งประสิทธิผลในการปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์และผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กรมควบคุมโรค ได้กำหนดไว้ ตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และนโยบายของผู้บริหาร โดยผลที่ได้สอดคล้องกับ วารุณี เกิดก่อวงศ์ (2563) ที่ศึกษา “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา” พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เมื่อพิจารณาแยกเป็นด้าน ๆ ปรากฏว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานในทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัยพบว่าผลการทดสอบสมมติฐาน จำนวน 5 ข้อ พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานทั้ง 5 ข้อ กล่าวคือ ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค โดยศึกษาปัจจัยภายในตัวบุคคล ซึ่งประกอบด้วย ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านลักษณะงานที่ทำ และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค เหตุที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากปัจจัยภายในตัวบุคคล หรือเรียกว่าปัจจัยจูงใจ เป็นปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นความต้องการภายในของบุคลากรส่วนกลางกรมควบคุมโรคที่มีผลต่อทัศนคติในเชิงบวก และเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ผลการศึกษาค้นคว้าปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค ที่ได้จากความคิดเห็นของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค

มาเพื่อส่งเสริมและให้บุคลากรเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และเมื่อบุคลากรได้รับการกระตุ้นหรือแรงจูงใจจากปัจจัยข้างต้นจำนวน 5 ด้านแล้ว จะทำให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อันนำมาซึ่งประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน บรรลุวัตถุประสงค์และผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กรมควบคุมโรคได้กำหนดไว้ ตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และนโยบายของผู้บริหาร (รายงานผลการดำเนินการพัฒนาองค์กร Application Report กรมควบคุมโรค, 2564)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) ด้านความสำเร็จในการทำงาน

กรมควบคุมโรค ต้องให้การสนับสนุนบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค เพื่อพัฒนาจุดเด่นของตนเองในการปฏิบัติงาน และใช้ความรู้ ความสามารถ ศักยภาพ และทักษะด้านต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาในการทำงานได้สำเร็จอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมาย สอดรับกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และนโยบายของผู้บริหารกรมควบคุมโรค

2) ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ

กรมควบคุมโรค โดยผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน หรือบุคคลภายนอกต้องยอมรับในความรู้ ความสามารถ ศักยภาพ และทักษะด้านต่าง ๆ ของบุคลากร ตลอดจนความไว้วางใจ มอบหมายงานที่สำคัญให้ทำ เพื่อส่งเสริมและเป็นแรงจูงใจการพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคลากร และเป็นการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นต่อไป

3) ด้านความรับผิดชอบ

กรมควบคุมโรค ควรกำหนดความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเป็นนโยบายหลักที่มีความสำคัญ ให้มีผลเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เนื่องจากผลการศึกษา พบว่า ด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค ตลอดจนยังมีผลต่อการขับเคลื่อนผลการปฏิบัติงานของบุคลากรผ่านความรับผิดชอบ จึงเป็นสิ่งที่กรมควบคุมโรคควรให้ความสำคัญ เพราะเป็นจุดแข็งในด้านความรับผิดชอบของบุคลากร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลางกรมควบคุมโรค ด้วยการสร้างความเหมาะสมของงานในความรับผิดชอบ ความท้าทายของงานที่ได้รับมอบหมาย การได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาความรู้ ความสามารถในตำแหน่งงานอย่างต่อเนื่อง มีอิสระในการตัดสินใจ และสามารถในการแก้ไขปัญหาในการทำงาน เพื่อความสำเร็จของงาน

4) ด้านลักษณะงานที่ทำ

กรมควบคุมโรค ควรจัดระบบงานให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานและช่วยให้การปฏิบัติงานมีความคล่องตัวและทันสมัย โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยสนับสนุนในการปฏิบัติงาน สามารถบริหารจัดการให้ทันต่อสถานการณ์ปกติและเร่งด่วนฉุกเฉินด้านการป้องกันควบคุมโรค และภัยสุขภาพ ด้วยการวางแผนและกำหนดทิศทางของการทำงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนการทำงาน

ที่ชัดเจน ตลอดจนมีการมอบหมายงานให้ปริมาณที่เหมาะสม ตรงตามหน้าที่และความถนัดของบุคลากร โดยบุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ตรงตามขั้นตอนอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพอย่างรวดเร็ว

5) ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน

กรมควบคุมโรค ควรจัดทำระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงาน กรมควบคุมโรคให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วทั้งองค์การ และควรปรับปรุงกระบวนการประเมินให้มีความน่าเชื่อถือเที่ยงตรงและสามารถนำไปใช้ในการเลื่อนเงินเดือนได้อย่างแท้จริง และเนื่องจาก กรมควบคุมโรคยังขาดการส่งเสริมความก้าวหน้าในอาชีพ จึงควรจัดทำเส้นความก้าวหน้าในอาชีพ และแนวทางการพัฒนาในสายงานที่มีความจำเป็นก่อน 2 สายงาน คือ สายงานแพทย์และนักวิชาการ สาธารณสุข ทำการประชาสัมพันธ์หรือหาช่องทางแจ้งข้อมูลแก่บุคลากรให้ทราบถึงโอกาสความก้าวหน้า ในตำแหน่งงานในสายงานของตน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและสร้างความเชื่อมั่นให้กับ บุคลากรว่าจะมีความก้าวหน้าในอนาคต ตลอดจนชี้แจงถึงขั้นตอนในการพัฒนาตนเอง เพื่อให้สามารถ เลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง และสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค ควรศึกษาเปรียบเทียบกับบุคลากรในส่วนภูมิภาคของกรมควบคุมโรคด้วย เนื่องจาก บุคลากรกรมควบคุมโรคที่ปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาค มีความสำคัญไม่ต่างจากบุคลากรที่ปฏิบัติงาน ในส่วนกลาง สร้างผลงานให้กรมควบคุมโรคจนได้รับรางวัลเป็นจำนวนมากเช่นกัน ซึ่งสามารถสร้าง ชื่อเสียงและความไว้วางใจให้กับประชาชนผู้รับบริการได้เป็นอย่างดี หรือบุคลากรของกรมอื่น ๆ ในกระทรวงสาธารณสุข หรือส่วนราชการที่มีบุคลากรที่ปฏิบัติงานหรือมีภารกิจที่คล้ายคลึงกัน เพื่อนำผลการศึกษามาใช้ในการสนับสนุนจุดเด่นและเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของ บุคลากรกรมควบคุมโรคต่อไป

2) เนื่องจากในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดโดยใช้ปัจจัยภายในตัวบุคคลเป็น ตัวแปรอิสระ มีจำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับ ถือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านลักษณะงานที่ทำ และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน ควร มีการวิเคราะห์ปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ปัจจัยค้ำจุน หรือ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีความจำเป็นใน การได้รับการตอบสนองและช่วยลดความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน เพื่อนำผลการศึกษามาใช้ แก่ไขกาปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3) เนื่องจากผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยภายในตัวบุคคลด้านความก้าวหน้าใน ตำแหน่งงานอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย กรมควบคุมโรค ควรจัดทำระบบการประเมินผล การปฏิบัติงานของหน่วยงานกรมควบคุมโรคให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วทั้งองค์การ และควรปรับปรุง กระบวนการประเมินให้มีความน่าเชื่อถือเที่ยงตรงและสามารถนำไปใช้ในการเลื่อนเงินเดือนได้ อย่างแท้จริง และควรจัดทำเส้นความก้าวหน้าในอาชีพและแนวทางการพัฒนาในสายงานที่มีความจำเป็น ก่อน 2 สายงาน คือ สายงานแพทย์และนักวิชาการสาธารณสุข ตลอดจนบุคลากรสายงานสนับสนุน ตามลำดับ โดยการประชาสัมพันธ์หรือหาช่องทางแจ้งข้อมูลแก่บุคลากรให้ทราบถึงโอกาสความก้าวหน้า

ในตำแหน่งงานในสายงานของตน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคลากรว่าจะมีความก้าวหน้าในอนาคต ตลอดจนชี้แจงถึงขั้นตอนในการพัฒนาตนเอง เพื่อให้สามารถเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง และสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการได้

4) ควรศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค และสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานของบุคลากร ส่วนกลาง กรมควบคุมโรคเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อจะได้ทราบถึงทัศนคติของบุคลากรส่วนกลาง กรมควบคุมโรค ที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2563). *ยุทธศาสตร์ด้านทรัพยากรบุคคล กรมควบคุมโรค และแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรบุคคล กรมควบคุมโรค พ.ศ.2563–2567*.
- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2564). *รายงานผลการดำเนินการพัฒนาการองค์การ (Application Report) กรมควบคุมโรค*.
- ณัฐสิมา จิตโรจน์. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมือง พิมลราช*, (วารสารโครงการทวิปริญญาทางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ (รัฐศาสตร์)), มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- นฤมล บุญรอด. (2548). *ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการในหน่วยงานด้านวิชาการ กรมศุลกากร*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วารุณี เกิดก่อวงศ์. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงาน ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต รัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการใช้บริการโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่

Marketing Factors Affecting a Small Hotel Stay in Next Normal Situation, Chiang Mai Province

ฐิติมา ลำเลียงพล¹ ขวัญฤทัย ครองยุติ²

Thitima Lumliengphon, Khwanruethai Krongyut

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความพึงพอใจนักท่องเที่ยวในการเข้าพักโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่ 2) เปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อความพึงพอใจนักท่องเที่ยวในการเข้าพักโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่ และ 3) ทดสอบปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าพักโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่ เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการโรงแรมขนาดเล็กในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงเดือน มกราคม – สิงหาคม 2565 จำนวน 400 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติอนุมาน ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 21-30 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพโสด อาชีพนักเรียน/นักศึกษา โดยนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในภาพรวมในระดับมาก (4.24) เรียงตามลำดับได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.32$) ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ($\bar{X} = 4.28$) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 4.28$) ด้านทำเลที่ตั้ง ($\bar{X} = 4.24$) ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 4.24$) ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 4.19$) และด้านราคา ($\bar{X} = 4.13$) ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์พบว่า เพศ สถานภาพ และอาชีพที่แตกต่างกันส่งผลต่อพึงพอใจนักท่องเที่ยวในการเข้าพักโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าพักโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์/บริการ ทำเลที่ตั้ง โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก และกระบวนการ

คำสำคัญ (Keyword): ปัจจัยทางการตลาด; โรงแรมขนาดเล็ก; สถานการณ์ความปกติถัดไป

Received: 2022-11-07 Revised: 2022-12-04 Accepted: 2022-12-08

¹ โรงแรมอมาริเวอร์เตอร์เกต กรุงเทพฯ Amari Watergate Bangkok

² สำนักวิชาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย School of Tourism Chiang Rai Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: khwanruethai.kro@crru.ac.th

Abstract

The objectives were: 1) to study tourist satisfaction towards staying in a small hotel in the next normal situation, Chiang Mai Province 2) to compare the demographic characteristics affecting the tourist satisfaction towards staying in a small hotel in the next normal situation, Chiang Mai Province and 3) to test market factors affecting the decision to stay at a small hotel in the next normal situation, Chiang Mai Province. Data were collected by convenient sampling with 400 customers who staying in a small hotel in Mueang Chiang Mai during January – August 2022. Then analyzed by descriptive and inferential statistics. The results showed that most of tourists are male, aged between 21- 30 years old, graduated with a bachelor's degree, single status, and student occupation. The overall satisfaction of the tourists was at a high level ($\bar{X} = 4.24$). The satisfaction values were sorted in order as follows: infrastructure facilities ($\bar{X} = 4.32$), product /service ($\bar{X} = 4.28$), personnel ($\bar{X} = 4.28$), location ($\bar{X} = 4.24$), marketing promotion ($\bar{X} = 4.24$), process ($\bar{X} = 4.19$) and price ($\bar{X} = 4.13$) respectively. The comparison of demographic characteristics revealed that different genders, statuses and occupations affects to satisfaction to staying in a small hotel in the next normal situation, Chiang Mai Province at the statistical significance level of 0.05. Marketing factors affecting the decision to stay in a small hotel in the next normal situation, Chiang Mai Province were product/service, location, infrastructure and facilities, and processes.

Keywords: Marketing Factors; Small Hotel; Next Normal Situation

บทนำ (Introduction)

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการเป็นอีกภาคธุรกิจหนึ่งที่มีบทบาทและถือเป็นอุตสาหกรรมแห่งความหวังที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไทยมากเป็นอันดับต้นๆ และมีความสำคัญโดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยประเทศไทยพึ่งพาภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการส่งออกคิดเป็นร้อยละ 12 ของ GDP และร้อยละ 50 ของ GDP ตามลำดับ (ปิยพร อรุณเกรียงไกร, 2563) ทั้งนี้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวครอบคลุมทั้งธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจโรงแรม ภัตตาคาร การคมนาคม ของที่ระลึก การจัดประชุมนานาชาติและงานนิทรรศการ (นิศศา ศิลปเสฐ, 2560) ธุรกิจโรงแรมถือเป็นธุรกิจที่สามารถสร้างรายได้ให้กับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2562 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) หมวดที่พักแรมและบริการด้านอาหารมีมูลค่า 1.03 ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 6.1% ของ GDP ทั้งประเทศ นอกจากนี้ธุรกิจโรงแรมยังมีการขยายการลงทุนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในเมืองหลักและเมืองรองของการท่องเที่ยวส่งผลให้จำนวนห้องพัก

ทั่วประเทศเพิ่มขึ้นจาก 540,088 ห้อง ในปี 2556 เป็น 784,118 ห้องในปี 2562 เติบโตเฉลี่ย 6.5% ต่อปี (ศูนย์วิจัยกรุงศรี, 2564) แต่เมื่อปี 2563 ทั่วโลกต้องเผชิญกับการแพร่ระบาดของ COVID-19 มีการออกมาตรการปิดเมือง (Lockdown) เพื่อควบคุมการเดินทางระหว่างประเทศและป้องกันการแพร่ระบาดของโรค ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกลดลงมากกว่า 74% โดย GDP ในปี 2564 หมวดที่พักแรมและบริการด้านอาหารมีมูลค่า 6.35 แสนล้านบาท ลดลง 38.3% นักท่องเที่ยวต่างชาติมีการหดตัวลงถึง 83.2% ซึ่งส่งผลต่ออัตราการเข้าพักเฉลี่ยทั่วประเทศลดลงเหลือเพียง 29.3% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันในปี 2564 ซึ่งมีอัตราการเข้าพัก 69.7% ขณะที่รายได้เฉลี่ยต่อห้องพักทั่วประเทศหดตัวลงมากถึง 73.6% (ศูนย์วิจัยกรุงศรี, 2564)

จังหวัดเชียงใหม่เป็นเมืองท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมทั้งจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยในปี 2562 ก่อนการเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด - 19 มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 11,165,860 คน สร้างรายได้ให้กับประเทศกว่า 11,165,860 ล้านบาท (กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2564) ทั้งนี้จังหวัดเชียงใหม่มีการขยายตัวของธุรกิจที่พักแรมขนาดกลางและขนาดเล็กในหลากหลายรูปแบบเพื่อตอบสนองไลฟ์สไตล์ของนักท่องเที่ยวที่มีความแตกต่าง (ศักดิ์สยามต์ ไยสามเสน และประทีป พิษทองกลาง, 2563) จากข้อมูลในปี 2560 จังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนห้องพักราว 60,000 ห้อง ซึ่งมีทั้งห้องพักกระยะสั้นและห้องพักกระยะยาว โดยในช่วงฤดูท่องเที่ยวจะมีอัตราการเข้าพักมากถึง 75 - 80 เปอร์เซ็นต์ แต่เนื่องจากสถานการณ์โควิด -19 ทำให้ธุรกิจที่พักแรมโดยเฉพาะโรงแรมขนาดเล็กได้รับผลกระทบอย่างหนักจนถึงขั้นเลิกจ้างพนักงานและปิดกิจการไปมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ อย่างไรก็ตามสมาคมโรงแรมไทยภาคเหนือได้คาดการณ์ว่าในปี 2565 จะมีนักท่องเที่ยวมาเยือนและใช้บริการที่พักแรมในจังหวัดเชียงใหม่ประมาณ 45เปอร์เซ็นต์และเพิ่มขึ้นเป็น 55 -60 เปอร์เซ็นต์ในช่วงฤดูท่องเที่ยว (THE STANDARD, 2565)

ดังนั้นเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและหาแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการของโรงแรมขนาดเล็กในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการใช้บริการโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ด้านราคา ด้านทำเลที่ตั้ง ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านกระบวนการ และด้านบุคลากร เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการปรับกลยุทธ์การให้บริการนักท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสถานการณ์และสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยวในการเลือกใช้บริการที่พักแรมในจังหวัดเชียงใหม่ในอนาคตซึ่งจะสามารถช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของจังหวัดให้ฟื้นตัวขึ้นได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจนักท่องเที่ยวในการเข้าพักโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อความพึงพอใจนักท่องเที่ยวในการเข้าพักโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่

3. เพื่อทดสอบปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจกลับมาเข้าพักโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

H1 : ลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจนักท่องเที่ยวในการเข้าพักโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกันไป

H2 : ปัจจัยส่วนประสมการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าพักโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ นักท่องเที่ยวที่ใช้บริการโรงแรมขนาดเล็กในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงเดือน มกราคม – สิงหาคม 2565 ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน จึงเลือกใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ Cochran (1977) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการเลือกตัวอย่างร้อยละ 5 โดยได้ขนาดตัวอย่าง 385 ตัวอย่าง อย่างไรก็ตามเพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์ผู้วิจัยจึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก

เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล โดยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.80 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองเครื่องมือ (Try-Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา (α) ได้ค่าเท่ากับ 0.96

การรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการโรงแรมขนาดเล็กในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงเดือน มกราคม – สิงหาคม 2565

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ได้แก่ การแจกแจงแบบที (T-Test) การทดสอบแบบเอฟ (F-Test) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 52.3 มีอายุระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.3 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 32.5 สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 57.8 ประกอบอาชีพ นักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.5 มีรายได้ต่อเดือน 10,000 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.29

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการเข้าพักโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการเข้าพักโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.24) โดยเมื่อพิจารณาเรียงลำดับความพึงพอใจจากมากไปหาน้อยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก (ค่าเฉลี่ย 4.32) เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ (ค่าเฉลี่ย 4.28) ด้านบุคลากร (ค่าเฉลี่ย 4.28) ด้านทำเลที่ตั้ง (ค่าเฉลี่ย 4.24) ด้านการส่งเสริมการตลาด (ค่าเฉลี่ย 4.24) ด้านกระบวนการ (4.19) และด้านราคา (ค่าเฉลี่ย 4.13) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการเข้าพักโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่

ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ	4.28	.489	มาก
1. มีบริการห้องพักให้เลือกหลากหลายประเภท	4.23	.608	มาก
2. ความสะอาดและความพร้อมใช้งานของสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพัก และพื้นที่สาธารณะภายในโรงแรม	4.26	.647	มาก
3. ความสะดวกรวดเร็วในการเช็คอิน - เช็คเอาท์	4.38	.638	มาก
4. การปฏิบัติตามมาตรการเว้นระยะห่างและลดการสัมผัส	4.25	.635	มาก
5. โรงแรมได้รับมาตรฐาน SHA หรือ SHA Plus	4.29	.696	มาก
ด้านราคา	4.13	.590	มาก
1. ราคาห้องพักและการบริการไม่แพง	4.20	.708	มาก
2. ราคาเหมาะสมกับคุณภาพและการบริการที่ได้รับ	4.07	.744	มาก
3. มีการแสดงราคาห้องพักที่ชัดเจน	4.19	.726	มาก
4. มีการบริการชำระเงินหลากหลายช่องทาง	4.12	.705	มาก
5. ราคามีความยืดหยุ่น เช่น ส่วนลดลูกค้าประจำ	4.06	.712	มาก
ด้านทำเลที่ตั้ง	4.24	.564	มาก
1. สถานที่ตั้งสะดวกต่อการมาใช้บริการ	4.25	.616	มาก

ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
2. บรรยากาศสถานที่มีความสวยงาม	4.36	.648	มาก
3. ที่พักตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว	4.30	.687	มาก
4. สามารถจองที่พักได้หลากหลายช่องทาง	4.30	.657	มาก
ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.24	.564	มาก
1. มีการประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมการขายผ่านเว็บไซต์ของโรงแรม	4.24	.623	มาก
2. มีการจัดโปรโมชั่นตามเทศกาลต่าง ๆ	4.24	.775	มาก
3. มีการเข้าร่วมแคมเปญส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล	4.23	.761	มาก
4. มีการให้ส่วนลดพิเศษ	4.21	.687	มาก
ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก	4.32	.494	มาก
1. สิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในสภาพที่สะอาดใช้งานได้	4.25	.586	มาก
2. การบริการเสริม เช่น รถรับ-ส่ง สerve ว่ายน้ำ ห้องอาหาร	4.37	.651	มาก
3. ที่จอดรถเพียงพอ	4.25	.737	มาก
4. การบริการอินเทอร์เน็ต WIFI ฟรี	4.37	.648	มาก
5. การตกแต่งและบรรยากาศที่สวยงาม อากาศถ่ายเทสะดวก	4.30	.687	มาก
ด้านกระบวนการ	4.19	.657	มาก
1. การให้บริการมีความรวดเร็วแม่นยำ	4.12	.705	มาก
2. เงื่อนไขการใช้บริการไม่ซับซ้อนยุ่งยาก	4.23	.761	มาก
3. มีช่องทางการชำระเงินที่หลากหลาย	4.21	.687	มาก
4. มีการแก้ไขปัญหาและข้อร้องเรียนได้อย่างรวดเร็ว	4.19	.726	มาก
ด้านบุคลากร	4.28	.503	มาก
1. ความรู้ความสามารถในการให้บริการของพนักงาน	4.23	.616	มาก
2. พนักงานมีบุคลิกภาพที่ดี ยิ้มแย้ม แจ่มใส	4.24	.658	มาก
3. การช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้กับผู้เข้าพัก	4.35	.651	มาก
4. การให้บริการอย่างสุภาพ	4.25	.687	มาก
5. การบริการด้วยความเสมอภาคเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ	4.29	.564	มาก
รวม	4.24	.615	มาก

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อความพึงพอใจนักท่องเที่ยวในการเข้าพักโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่

จากการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยลักษณะประชากรศาสตร์มีผลต่อความพึงพอใจนักท่องเที่ยวในการเข้าพักโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกัน พบว่า

1. ปัจจัยลักษณะประชากรศาสตร์ด้านเพศที่ต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจนักท่องเที่ยวในการเข้าพักโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

2. ปัจจัยลักษณะประชากรศาสตร์ด้านอายุที่ต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจนักท่องเที่ยวในการเข้าพักโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3. ปัจจัยลักษณะประชากรศาสตร์ด้านระดับการศึกษาที่ต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจนักท่องเที่ยวในการเข้าพักโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

4. ปัจจัยลักษณะประชากรศาสตร์ด้านสถานภาพที่ต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจนักท่องเที่ยวในการเข้าพักโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

5. ปัจจัยลักษณะประชากรศาสตร์ด้านอาชีพที่ต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจนักท่องเที่ยวในการเข้าพักโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตอนที่ 4 ปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าพักโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ด้านทำเลที่ตั้ง ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านกระบวนการส่งผลการตัดสินใจกลับมาเข้าพักโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร(การตัดสินใจกลับมาเข้าพัก)	B	SE	Beta	t	Sig
ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ (X_1)	0.262	0.068	0.222	3.870	0.000*
ด้านราคา (X_2)	0.057	0.066	0.048	0.853	0.394
ด้านทำเลที่ตั้ง (X_3)	0.262	0.063	0.221	4.153	0.000*
ด้านการส่งเสริมการตลาด (X_4)	0.070	0.047	0.084	1.546	0.123

ตัวแปร(การตัดสินใจกลับมาเข้าพัก)	B	SE	Beta	t	Sig
ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก (X ₅)	0.159	0.064	0.146	2.491	0.013*
ด้านกระบวนการ (X ₆)	0.222	0.0060	0.216	3.722	0.000*
ด้านบุคลากร (X ₇)	-	0.053	-	-	0.074
	0.095		0.088	1.790	
ค่าคงที่	0.147	0.192		0.766	0.444

Multiple R = .753^a R Square = .567 Adjusted R Square = .559 Std. Error = .03585

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์หาค่าประสิทธิสหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ .753 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R Square) เท่ากับ 0.567 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ 0.559 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ (Standard Error) เท่ากับ 0.03585 โดยสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$Y1 = 0.147 + 0.262 (X_1) + 0.0262 (X_3) + 0.159 (X_5) + 0.222 (X_6)$$

จากสมการข้างต้นแสดงให้เห็นว่าปัจจัยทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์/บริการเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ส่งผลต่อการตัดสินใจกลับมาเข้าพักเพิ่มขึ้น 0.262 ปัจจัยทางการตลาดด้านทำเลที่ตั้งเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ส่งผลต่อการตัดสินใจกลับมาเข้าพักเพิ่มขึ้น 0.262 ปัจจัยทางการตลาดด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ส่งผลต่อการตัดสินใจกลับมาเข้าพักเพิ่มขึ้น 0.159 และปัจจัยทางการตลาดด้านกระบวนการเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ส่งผลต่อการตัดสินใจกลับมาเข้าพักเพิ่มขึ้น 0.222

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพโสด และมีรายได้ต่อเดือน 10,000 - 20,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับศึกทัศน์ แซ่ฮั่น (2564) และชิดชม กันจุฬาและคณะ (2564) ซึ่งผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวและเลือกใช้บริการโรงแรมขนาดเล็กเป็นกลุ่ม Gen Z ทั้งนี้ผู้ที่อยู่ในช่วง Gen Z จะมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตและพฤติกรรมให้สอดคล้องและสามารถยอมรับกับสถานการณ์โควิด-19 ได้ดีกว่าคนใน Gen X และ Gen Y อย่างไรก็ดีตามผลการศึกษาของนพดล บุญประสิทธิ์ (2563) พบว่า ผู้ใช้บริการโรงแรมและรีสอร์ทหลังสถานการณ์โควิด 19 ในกรุงเทพมหานครมีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี สถานภาพสมรส และมีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นกลุ่มคนใน Gen X ที่แสดงให้เห็นว่าคนในกลุ่มนี้มีความต้องการออกเดินทางท่องเที่ยวแต่ยังมีความกังวลต่อสถานการณ์โควิด-19 ทั้งนี้ผู้ให้บริการที่พักแรมอาจมีลักษณะ

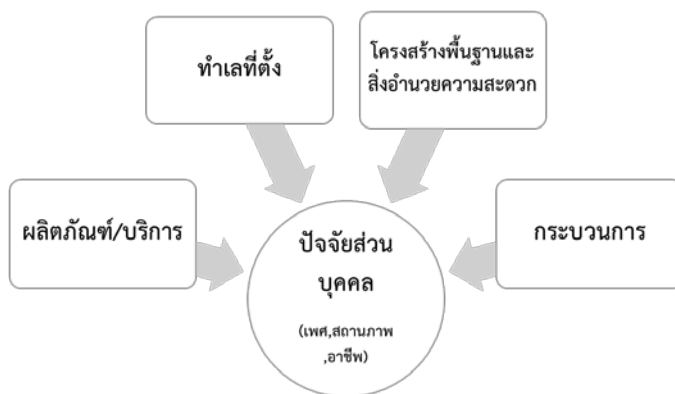
ทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันไปตามความสามารถในการปรับตัวและความกังวลต่อสถานการณ์โควิด – 19

2. ในด้านความพึงพอใจในการเข้าพักโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ด้านบุคลากร ด้านทำเลที่ตั้ง ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการและด้านราคา ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับจิตชม กันจุฬา และคณะ (2564) ที่ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในด้านกายภาพเป็นอันดับแรก รองลงมาคือพนักงานสถานที่ และกระบวนการ โดยประเด็นที่ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจสูงสุดคือ ความสะดวกรวดเร็วในการเช็คอิน – เช็คเอาท์ ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ไม่ต้องการพบปะและใช้เวลาอยู่ในที่สาธารณะและปะปนกับผู้อื่นเป็นเวลานาน นอกจากนี้การบริการอินเทอร์เน็ต WIFI ฟรียังคงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ใช้บริการ Gen Z เนื่องจากโซเชียลมีเดียและเทคโนโลยีที่ทันสมัยถือเป็นปัจจัยในการใช้ชีวิต อย่างไรก็ตามคักทัศน์ แซ่อ้น (2564) กล่าวว่านักท่องเที่ยวชาวไทยจะตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมราคาประหยัดโดยคำนึงถึงปัจจัยด้านบุคลากร/พนักงานให้บริการ ด้านราคา ด้านกายภาพ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการ และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบลักษณะประชากรศาสตร์พบว่า เพศ สถานภาพ และอาชีพมีผลต่อความพึงพอใจนักท่องเที่ยวในการเข้าพักโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับคักทัศน์ แซ่อ้น (2564) และนพดล บุญประสิทธิ์ (2563) ทั้งนี้ปัจจัยทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ด้านทำเลที่ตั้ง ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านกระบวนการส่งผลต่อการตัดสินใจกลับมาเข้าพักโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับนพดล บุญประสิทธิ์ (2563) และจิตชม กันจุฬาและคณะ (2564) ทั้งนี้ อาจกล่าวโดยสรุปว่าภายหลังจากการแพร่ระบาดโควิด-19 ผู้ใช้บริการที่พักรวมให้ความสำคัญกับการดูแลความสะอาดของที่พักรวม การมีจุดคัดกรองโควิด 19 การแบ่งพื้นที่ใช้สอยและพื้นที่ส่วนกลางที่ไม่แออัดและมาตรการป้องกันโรคที่ได้มาตรฐานตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

องค์ความรู้จากการวิจัย (Research Knowledge)

ผลจากการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าพักในโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไปได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ด้านทำเลที่ตั้ง ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านกระบวนการในการให้บริการ โดยที่ผู้ใช้บริการที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ในด้านเพศ สถานภาพ และอาชีพที่ต่างกันจะมีความพึงพอใจต่อการเข้าพักในระดับที่ต่างกันออกไป ซึ่งสามารถสรุปองค์ความรู้จากการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการใช้บริการโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติ
ถัดไป จังหวัดเชียงใหม่

ที่มา : จากการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผู้ประกอบการที่พักขนาดเล็กควรปรับปรุงขั้นตอนในการเช็คอิน – เช็คเอาท์ ให้มีความสะดวก รวดเร็วมากยิ่งขึ้น โดยอาจนำเทคโนโลยีหรือแพลตฟอร์มในการเช็คอิน – เช็คเอาท์ การกรอกข้อมูล และการชำระเงินในรูปแบบออนไลน์เพื่ออำนวยความสะดวกและช่วยลดความเสี่ยงในการสัมผัสระหว่างการรับบริการ

1.2 ควรมีการตรวจสอบโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดียิ่งเสมอ ทั้งนี้การบริการอินเทอร์เน็ต WIFI ฟรี ควรเป็นการบริการพื้นฐานที่โรงแรมในปัจจุบันควรให้ความสำคัญเพื่อตอบสนองรูปแบบการใช้ชีวิตของผู้ใช้บริการที่ต้องการเข้าถึงสังคมออนไลน์และโซเชียลมีเดียได้ในทุกที่ทุกเวลา

1.3 ควรมีการยกระดับคุณภาพการบริการให้แก่พนักงานให้สามารถบริการด้วยความรวดเร็ว แม่นยำ และสามารถแก้ไขปัญหาและข้อร้องเรียนได้อย่างรวดเร็วเพื่อสร้างความมั่นใจในการใช้บริการ อีกทั้งควรเพิ่มช่องทางการชำระเงินที่หลากหลายเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่ทำการศึกษาในส่วนของผู้ใช้บริการเพียงอย่างเดียว ดังนั้นควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพในส่วนของความพร้อม ศักยภาพและกลยุทธ์ในการปรับตัวของผู้ประกอบการโรงแรมขนาดเล็กภายใต้สถานการณ์ความปกติถัดไป

2.2 ควรทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างความเชื่อมั่นในการใช้บริการที่พักแรมในลักษณะต่าง ๆ เพื่อนำไปปรับปรุงและวางแผนการเตรียมความพร้อมในการรองรับการกลับมาใช้บริการที่พักแรมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติในจังหวัดเชียงใหม่

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา. (2564). *สถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศ รายจังหวัด ปี 2564*. สืบค้น 22 สิงหาคม 2565. จาก <https://www.mots.go.th/news/category/630>.
- ชิดชม กันจุฬา, ชนาธิป กาญจนะสุวรรณ, วรณัน แก้วสุข, ณัฐธยานต์ สังขมาน, กัญญณัท สว่างโลก, มนัสนันท์ โฉมศิริ, ลักขณา เอกพันธ์, และเตชิตา ภัทรศร. (2564). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการบริการของโรงแรมบนเกาะพีพี จังหวัดกระบี่ ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด 2019. *วารสารเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน*. (3)2, 34 – 47.
- นพดล บุญประสิทธิ์. (2563). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมและรีสอร์ททูลังสถานการณ์โควิด 19 ในกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระสาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิศศา ศิลปเสฐ (2560). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยพร อรุณเกรียงไกร. (2563). *Future of Travel: อนาคตของการท่องเที่ยวอยู่ตรงไหนในยุคโควิด-19*, สืบค้น 22 สิงหาคม 2565. จาก https://www.creativethailand.org/view/articleread?article_id=32496&lang=th.
- ศักดิ์สายนต์ ไยสามเสน และประทีป พิษทองกลาง. (2563). การบริการของโรงแรมขนาดเล็กในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 3(2), 170 – 182.
- ศักดิ์ศัน แซ่อ้น. (2564). *การตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมราคาประหยัดในเขตพื้นที่พญาของนักท่องเที่ยวคนไทย*. การค้นคว้าอิสระสาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศุภณีย์จัยกรุงศรี. (2564). *แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม ปี 2562-2564: ธุรกิจโรงแรม*. สืบค้น 22 สิงหาคม 2565. จาก <https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/Services/Hotels/IO/Industry-Outlook-Hotels>.
- Cochran, W.G. (1977) *Sampling Techniques*. 3rd Edition, John Wiley & Sons, New York.
- THE STANDARD. (2565). *พิษโควิดทำโรงแรมในเชียงใหม่หยุดให้บริการ เลิกจ้างพนักงานกว่าครึ่งแสน*. สืบค้น 22 สิงหาคม 2565. จาก <https://thestandard.co/hotel-in-chiang-mai-dismissal-of-employees/>

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

The Participative Administration of School Administrators under the
Pathum Thani Secondary Education Service Area Office

ณัชศ จิติตนภูมิ¹ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ²

Nasatas Thititanapoom, Pimolpun Phetsombat

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 322 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.71) 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครูได้มีส่วนร่วมในการกำหนดการใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานต่าง ๆ ให้ครูเห็นความสำคัญของการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์และความคุ้มค่ามากที่สุด (2) การมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครูได้มีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายและกำหนดทิศทางในการดำเนินงานต่าง ๆ จนเกิดความเข้าใจและนำไปปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน (3) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครูได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจประเมินผล การตรวจสอบการดำเนินงานต่าง ๆ และสิ่งจำเป็นต่าง ๆ ขององค์กร (4) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครู

Received: 2023-01-07 Revised: 2023-01-24 Accepted: 2023-01-25

¹ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี Faculty of Technical Education Rajamangala University of Technology Thanyaburi. Corresponding Author e-mail: Pimolpun_p@rmutt.ac.th

² คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี Faculty of Technical Education Rajamangala University of Technology Thanyaburi. e-mail: Pimolpun_p@rmutt.ac.th

ได้ร่วมแรงร่วมใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันกับชุมชนและผู้ปกครอง (5) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมแสดงความยินดีเมื่อผลการดำเนินงานออกมามีผลสำเร็จ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับครู (6) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผู้บริหารควรให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลจากการปฏิบัติงานต่าง ๆ และสังเกตวัฒนธรรมองค์กรเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อให้ครูคาดหวังผลจากการปฏิบัติงานต่าง ๆ

คำสำคัญ (Keywords): การบริหารแบบมีส่วนร่วม; สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

Abstract

This research aimed to 1) investigate the participative administration of school administrators under the Pathum Thani Secondary Education Service Area Office, 2) propose the practical approach of the participative administration of school administrators. The research sample consisted of 322 teachers under the Pathum Thani Secondary Education Service Area Office. The key informants included five school administrators from the Pathum Thani Secondary Education Service Area Office. The instruments were questionnaires and interview forms. To analyze the data, the researcher conducted statistics consisting of frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis for the qualitative study. The findings revealed that: 1) The overall participative administration of school administrators under the Pathum Thani Secondary Education Service Area Office demonstrated a high level ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.71). 2) The practical approach of school administrators to participatory administration included six dimensions. (1) Participation in planning: school administrators should allow teachers to participate in determining the resources for various operations and give precedence to resources with the greatest benefit and value. (2) Participation in goal-setting: School administrators should allow teachers to participate in determining goals and directions for operations to understand and implement in the same direction. (3) Participation in decision-making: school administrators should engage teachers in evaluation decisions, examination of the various operations and necessities of the organization. (4) Participation in operations: School administrators should involve teachers in activities with the community and parents. (5) Participation in advantage: As a morale booster for teachers, school administrators should congratulate teachers on successful

performance. (6) Participation in assessment: Administrators should support teachers in performance evaluation, observe corporate culture for delightful living, and use technology for teachers expecting results from performance.

Keywords: Participative Administration; Pathum Thani Secondary Education Service Area Office

บทนำ (Introduction)

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีความสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีสังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรมจริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคตโดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) สาเหตุสำคัญของการขาดประสิทธิภาพในการบริหารการศึกษา คือ การรวมศูนย์อำนาจในส่วนกลางมากเกินไป ขาดการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบ การใช้งบประมาณเพื่อการศึกษาอย่างไม่มีประสิทธิภาพ มีการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระบบข้อมูลและสารสนเทศไม่ทันสมัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางการศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการบริหารงานของสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีเทคนิค และวิธีการบริหารหลากหลายรูปแบบ สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานสูงสุด และเกิดผลสำเร็จขององค์กร การปฏิรูปการศึกษาจึงจำเป็นต้องใช้ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ จึงจะนำโรงเรียนบรรลุความสำเร็จตามภารกิจ และบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน การเป็นผู้บริหารมืออาชีพต้องอาศัยความรู้ความสามารถและคุณลักษณะเฉพาะ และอาศัยกระบวนการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย ทุกสถาบัน ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษาและและการบริหารโดยใช้องค์คณะบุคคล (ธีระ รุญเจริญ, 2546)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นกลวิธีหนึ่งในการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนที่สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลง การที่จะบริหารงานโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพผู้บริหารควรได้นำหลักการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะครูผู้สอนร่วมรับผิดชอบตัดสินใจในการจัดการศึกษา เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ และ

เข้ามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น ซึ่งจะสามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้องสร้างความเข้มแข็งในการบริหารโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 22 แห่ง ประกอบด้วยโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ และมีบุคลากรประกอบด้วย ผู้บริหาร ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา แต่ละสถานศึกษามีความแตกต่างกันในบริบท ทั้งในด้านวัฒนธรรม การบริหารสถานศึกษา สถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีหลายแห่ง มีจำนวนข้าราชการและบุคลากรมากกว่า 100 คน การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้เป็นแนวทางในการบริหาร เนื่องจากการทำงานในชีวิตจริงงานบางงานไม่สามารถที่จะทำเพียงคนเดียวสำเร็จ จะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายหลายหน่วยงาน ซึ่งการมีส่วนร่วมในการทำงานไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่ลงมือกระทำโดยตรง สามารถเป็นผู้ที่ให้ข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นในการดำเนินงาน เป็นต้น การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมจะให้ความสำคัญในเรื่องของคนและงานควบคู่กันไป สถานศึกษาต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย การเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานได้ทราบข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ร่วมกันวางแผน ร่วมกันทำ ผู้บริหารควรใช้หลักในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการทำงาน เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศความร่วมมือในการทำงาน เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เพื่อศึกษาและพัฒนาแนวทางการการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อันจะส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ผลจากการสังเคราะห์ได้องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วม 6 ด้าน ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วม

ร่วมในการตั้งเป้าหมาย 3) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 5) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 6) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ปีการศึกษา 2565 สถานศึกษาในสังกัด จำนวน 22 แห่ง โดยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,942 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie & Morgan (1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการครูจำนวน 322 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling)

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 5 คน ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยใช้หลักเกณฑ์ที่เหมาะสมในการเลือก คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ที่ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติในระดับเขตหรือประเทศว่าเป็นผู้ที่ดีเด่น ในด้านเกียรติบัตรรางวัล (OBEC AWARD) ระดับเหรียญทอง ประเภทผู้อำนวยการสถานศึกษายอดเยี่ยม ด้านบริหารจัดการ เกียรติบัตรรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARD) ระดับเหรียญทอง ประเภทผู้อำนวยการสถานศึกษายอดเยี่ยม เป็นต้น และมีประสบการณ์บริหารงาน 5 ปีขึ้นไป เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 แบบ ดังนี้

3.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 1 ฉบับ ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยโครงสร้างของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ผลการวิเคราะห์หาค่า ความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 1.00 และการหาความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ที่ค่าระดับ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.990

3.2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) มีเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและการใช้หลักภาษา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

(1) ผู้วิจัยติดต่อกับงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จัดทำหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

(2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมทั้งหนังสือขอความอนุเคราะห์ ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนด ระยะเวลาขอรับแบบสอบถามคืนภายใน 15 วัน

(3) ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ซึ่งผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนมาครบถ้วน จำนวน 322 ฉบับ คิดเป็น 100% หลังจากนั้นตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ทุกฉบับ

(4) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน และสมบูรณ์แล้ว นำแบบสอบถามมาจัดเรียงข้อมูล แยกข้อมูล และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ตามลำดับ ดังนี้

(1) ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ถึงผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

(2) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 5 คน ตามวันเวลาที่ได้นัดหมายไว้

(3) ผู้วิจัยนำข้อมูลสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำข้อมูลสำคัญ ที่มีความถูกต้องครบถ้วนมาจัดเรียงข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ที่เก็บรวบรวมได้นำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อประมวลผล และหาค่าสถิติโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

(1) แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงหาค่าความถี่ ร้อยละ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

(2) แบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และกำหนดการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ เป็นรายชื่อและภาพรวมทั้ง 6 ด้าน

(3) การวิเคราะห์ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี สามารถสรุปได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 56.83 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 75.78 และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 47.20

ผลการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

ผลการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.68) รองลงมา การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.73) และการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.72)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอธิบายได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.64) รองลงมา ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แนวทางในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.65) และผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.69)

2. ผลการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.66) รองลงมา ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.69) และผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา, ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางในการดำเนินงานต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.69) และ ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.68)

3. ผลการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.67) รองลงมา ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางพัฒนา ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.73) และผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการตรวจสอบและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.72)

4. ผลการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.73) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารให้ครูดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.73) รองลงมา ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในกิจกรรมของภาครัฐ นักเรียน และชุมชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.70) และผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.75)

5. ผลการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.73) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารให้ครูได้รับการสนับสนุนด้านสวัสดิการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.73) รองลงมา ผู้บริหารให้กำลังใจเมื่อการ

บริหารจัดการร่วมกันออกมามีผลสำเร็จ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.73) และผู้บริหารร่วมแสดงความยินดีเมื่อการบริหารจัดการร่วมกันออกมามีผลสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.77)

6. ผลการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูประเมินผลที่เกิดจากการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.68) รองลงมา ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลหลังการดำเนินงาน, ผู้บริหารให้ครูได้นำผลการประเมินโครงการมาใช้ในการพิจารณาร่วมกัน เพื่อจัดทำโครงการกิจกรรมในการดำเนินงานครั้งต่อไป มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.72) และ ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.71) และผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูประเมินคุณค่าที่เกิดจากการปฏิบัติงาน, ผู้บริหารให้ครูสังเกตถึง ความเห็น ความชอบ และความคาดหวังที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของทุกฝ่ายมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.71) และ ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.72)

แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

ผลจากการศึกษา เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ดังนี้

1) แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการวางแผน จัดการการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษา เพื่อให้ครูได้รู้สึกถึงคุณค่าของการใช้ทรัพยากร มีการร่วมกันวางแผน ตัดสินใจ และประเมินการใช้ทรัพยากรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและร่วมรับผิดชอบในการใช้ทรัพยากร ศึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากร แก้ไขปัญหาร่วมกันเพื่อจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเป้าหมายโดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่ามากที่สุด

2) แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้ 1. ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย และกำหนดวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา โดยให้ครูเป็นคณะกรรมการในการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในกิจกรรมหรือการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา มีการระดมความคิดในทุกขั้นตอน เพื่อให้ตรงตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีการบริการหรือการดำเนินงานที่เป็นที่ยอมรับจากบุคคลทั่วไป ควรมีการจัดอบรมพัฒนาครู พัฒนางาน เพื่อให้ครูได้มีความสามารถมากขึ้น ส่งผลให้สามารถบรรลุเป้าหมายและ

วัตถุประสงค์ได้มากยิ่งขึ้น 2. ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานร่วมกัน ให้ครูได้เลือกวิธีการดำเนินงานตามความสามารถ หรือความถนัด และความพึงพอใจ โดยมีการให้คำปรึกษาหรือให้ข้อเสนอแนะ มีการปฏิบัติงานร่วมกันโดยยึดหลักประชาธิปไตย ยอมรับเสียงส่วนมาก รับฟังเสียงส่วนน้อยเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างกัน และมีนโยบายที่สอดคล้องกับกฎระเบียบของสถานศึกษา อธิบายให้ครูเข้าใจและนำไปปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน

3) แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยมีการประชุมวางแผน เพื่อนำเสนอสิ่งที่มีความจำเป็นในการพัฒนาองค์กรร่วมกัน ให้ครูมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ช่วยคิด ช่วยทำ ช่วยตัดสินใจ ตามวิถีประชาธิปไตย โดยให้มีการลงมติเพื่อความยุติธรรม และเป็นที่ยอมรับจากบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ควรไว้วางใจและให้อำนาจในการตัดสินใจ ถ้าได้มอบอำนาจในการดำเนินงานให้ครูไปปฏิบัติหน้าที่ และให้ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาต่าง ๆ และร่วมตัดสินใจในการดำเนินงานครั้งต่อไป

4) แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมกับชุมชนและผู้ปกครอง โดยให้ครูมีการพบปะพูดคุยกับผู้ปกครอง หรือตัวแทนชุมชน ปรึกษากันในโอกาสต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของทางสถานศึกษา หรือสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน เปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครองและชุมชนใช้สถานศึกษาเป็นสถานที่ในการดำเนินกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ของชุมชน ให้ครูได้ร่วมแรงร่วมใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ กับผู้ปกครอง และชุมชน จนกิจกรรมต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงด้วยดี

5) แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้ ผู้บริหารควรมีการยกย่องชมเชย ร่วมแสดงความยินดีกับครูและงานที่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้ครูเกิดความภาคภูมิใจในการทำงาน มีความภูมิใจในผลงานความสำเร็จที่เกิดจากการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมรับผิดชอบ ของครู ซึ่งเป็นที่มาแห่งความสำเร็จควรอธิบายผลของความสำเร็จที่สถานศึกษาได้รับ ว่าทำให้เกิดการพัฒนาในด้านใดบ้าง มีการจัดกิจกรรมให้ครูเพื่อการแสดงการให้เกียรติ เช่น การมอบเกียรติบัตร

มอบของรางวัล เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้แก่ครู สนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานต่าง ๆ ของครูต่อไป

6) แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้ 1. ผู้บริหารควรให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินและแสดงความคิดเห็น โดยมีการสะท้อนจากการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ผ่านมา ให้ครูประเมินผลที่ได้จากการปฏิบัติงานต่าง ๆ ว่าได้ผลตามที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยมีเครื่องมือที่ชัดเจนในการประเมินผลการปฏิบัติงานที่หลากหลาย ให้ครูประเมินความพึงพอใจจากการดำเนินงาน เสนอข้อเสนอนะต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษา และนำผลการประเมินมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ในอนาคต 2. ผู้บริหารควรให้ครูสังเกตวัฒนธรรมองค์กร ในเรื่องต่าง ๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สร้างบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมในการทำงานเพื่อสร้างแรงจูงใจที่ดีในการทำงานในสถานศึกษา อำนวยความสะดวกเพื่อให้สอดคล้องกับการทำงานของแต่ละฝ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ นำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการบริหารงานต่าง ๆ เพื่อเพิ่มอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ให้ครูคาดหวังผลจากการปฏิบัติงานต่าง ๆ เพื่อใช้ในการวางแผนอย่างเป็นระบบ อันส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

การอภิปรายผลการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินการวิจัย เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปราย ดังนี้

ผลจากการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ได้เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ การจัดทำโครงการต่าง ๆ การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดการใช้ทรัพยากร การกำหนดวิธีติดตามและประเมินผล การจัดลำดับความสำคัญ การวิเคราะห์แนวทางในการดำเนินงาน การวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพื่อรับรู้ร่วมกันในองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ บุราณสาร (2560) เรื่องแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัททา อินทรศักดิ์ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารได้เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย การกำหนดวัตถุประสงค์ การตั้งเป้าความสำเร็จ การกำหนดทิศทางในการดำเนินงานต่าง ๆ การกำหนดขอบเขตของงาน การกำหนดข้อตกลงร่วมกันในองค์กร การหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัททา อินทรศักดิ์ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางสาวอมรภักดิ์ ปิ่นกำลัง (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารได้เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางดำเนินงาน การตัดสินใจแก้ปัญหาและเลือกแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว การตัดสินใจในความต้องการต่าง ๆ การตัดสินใจรับผิดชอบที่มีผลต่อการบริหารจัดการ การตัดสินใจในการตรวจสอบและประเมินผล การตัดสินใจเลือกแนวทางพัฒนา ไปสู่การดำเนินงานในองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิธิตา วิหครัตน์ (2558) ที่ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกรัตน์ ทำจะดี (2560) ที่ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

4) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารได้เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา รวมทั้งของภาครัฐ ของนักเรียน ในกิจกรรมต่าง ๆ การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ผู้ปกครอง โดยให้ครูดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ รับผิดชอบอย่างอิสระ ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ได้วางแผนและตั้งเป้าหมายไว้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิธิตา วิหครัตน์ (2558) ที่ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกรัตน์ ทำจะดี (2560) ที่ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูใน

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หรือการได้รับรางวัลเมื่อการบริหารจัดการร่วมกันออกมาได้ผลสำเร็จ การมีความพึงพอใจต่อผลดำเนินงาน การร่วมแสดงความคิดเห็น การได้รับการยกย่องชื่นชมจาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิตา วิหครัตน์ (2558) ที่ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา ในจังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกรัตน์ ทำจะดี (2560) ที่ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

6) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลที่เกิดจากการปฏิบัติงาน การติดตามประเมินผลระหว่างดำเนินงาน การติดตามประเมินผลหลังการดำเนินงาน ตัดสินคุณภาพของงาน ประเมินคุณค่า ประเมินผลเพื่อปรับปรุงและพัฒนางานหรือภารกิจร่วมกัน มีการร่วมประชุมเพื่อตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ สังเกตถึงความเห็น ความชอบ และความคาดหวังที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของทุกฝ่าย มีส่วนร่วมนำผลการประเมินโครงการมาใช้ในการพิจารณาร่วมกัน เพื่อจัดทำโครงการกิจกรรมในการดำเนินงานครั้งต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิตา วิหครัตน์ (2558) ที่ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกรัตน์ ทำจะดี (2560) ที่ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยเพื่อนำไปใช้

ผู้วิจัยขอเสนอแนะผลจากการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ดังต่อไปนี้

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่ามากที่สุด โดยให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดการใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานต่าง ๆ โดยเป็นผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้ทรัพยากร ร่วมรับผิดชอบ ดูแล รักษา ให้ทุกคนเห็นความสำคัญของการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของสถานศึกษา

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย ผลการวิจัย พบว่า 1. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา และ 2. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางในการดำเนินงานต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น 1. ผู้บริหารควรให้ครูมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายและกำหนดวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา โดยให้ครูเป็นคณะกรรมการในการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา มีการระดมความคิดร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้มากยิ่งขึ้น 2. ผู้บริหารควรให้ครูได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานร่วมกัน และควรให้คำปรึกษาหรือให้ข้อเสนอแนะ โดยการอธิบายให้ครูเข้าใจและนำไปปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครู มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการตรวจสอบและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ช่วยคิด ช่วยทำ ช่วยตัดสินใจ โดยยึดหลักประชาธิปไตยเพื่อความยุติธรรม จนเป็นที่ยอมรับจากบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไว้วางใจ และให้อำนาจในการตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ และให้ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาและร่วมตัดสินใจในการดำเนินงานครั้งต่อไป

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครู มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและผู้ปกครอง ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ครูได้มีการพบปะพูดคุยกับผู้ปกครอง หรือตัวแทนชุมชน ปรึกษากันในโอกาสต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของทางสถานศึกษาหรือสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน เปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครองและชุมชนใช้สถานศึกษาเป็นสถานที่ในการดำเนินกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ของชุมชนให้ครูได้ร่วมแรงร่วมใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ กับผู้ปกครองและชุมชน จนกิจกรรมต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงด้วยดี

5) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารร่วมแสดงความยินดีเมื่อการบริหารจัดการร่วมกันออกมามีผลสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการยกย่องชมเชยร่วมแสดงความยินดีกับครู หรืองานที่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้ครูเกิดความภาคภูมิใจในการทำงาน มีความภูมิใจในผลงานความสำเร็จ เช่น การจัดให้มีพิธีมอบโล่ เกียรติบัตร หรือของรางวัล

ให้กับครูในวันสำคัญต่าง ๆ ที่มีบุคคลต่าง ๆ มาร่วมงาน เพื่อความภาคภูมิใจ และสร้างขวัญกำลังใจให้กับครู และควรสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานต่าง ๆ ของครูต่อไป

6) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูประเมินคุณค่าที่เกิดจากการปฏิบัติงาน, ผู้บริหารให้ครูสังเกตถึง ความเห็น ความชอบ และความคาดหวังที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของทุกฝ่าย มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น 1. ผู้บริหารควรให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินและแสดงความคิดเห็น โดยมีการสะท้อนจากการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ผ่านมาให้ครูประเมินผลที่ได้จากการปฏิบัติงานต่าง ๆ ว่าได้ผลตามที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยมีเครื่องมือที่ชัดเจนในการประเมินผลการปฏิบัติงานที่หลากหลาย ให้ครูประเมินความพึงพอใจจากการดำเนินงาน เพื่อนำมาปรับปรุง และนำผลการประเมินมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ในอนาคต 2. ผู้บริหารควรให้ครูสังเกตวัฒนธรรมองค์กร ในเรื่องต่าง ๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สร้างบรรยากาศ ในการทำงานเพื่อสร้างแรงจูงใจที่ดีในการทำงานในสถานศึกษา อำนวยความสะดวกโดยการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้ครูคาดหวังผลจากการปฏิบัติงานต่าง ๆ อันส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการตั้งเป้าหมาย
3. ควรศึกษาและสร้างโปรแกรมการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนกรัตน์ ทำจะดี. (2560). การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูในสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.
- กนกวรรณ บุราณสาร. (2560). แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จิตา วิหครัตน์. (2558). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในจังหวัด
สมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
การบริหารการศึกษา. ฉะเชิงเทรา : บัณฑิตวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *สภาวะการศึกษาไทยปี 2559/2560 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ยุค Thailand 4.0*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560–2579*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุภัททา อินทรศักดิ์. (2561). *การนำเสนอรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. การบริหารการศึกษา. พระนครศรีอยุธยา: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- อมรภาค ปิ่นกำลัง. (2562). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม*. การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.

การจัดการความปลอดภัยในการดำเนินการกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
Safety Management in action with the Spread of Coronavirus Disease 2019 (Covid-19) in Ban Phaeo District, Samut Sakhon Province

พัชรปณัฏฐ์ นาทวรทัต¹ พชร สันทัต² ศิริพร นุชสำเนียง³

Patchpanat Nartwarathut, Phachara Santhut, Siripornorn Nuchsamneang

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการและข้อเสนอแนะความปลอดภัยในการดำเนินการกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร จำนวนทั้งสิ้น 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการสถานการณ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.66$) รองลงมา คือ ด้านการช่วยเหลือเยียวยา ผู้ได้รับผลกระทบ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.77$, $SD = 0.52$) และด้านการอำนวยความสะดวกขึ้น อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.56$, $SD = 0.72$) ตามลำดับ ส่วนข้อเสนอแนะการจัดการความปลอดภัยในการดำเนินการกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า 5 อันดับแรกคือ มีการติดต่อผ่านช่องทางโทรศัพท์เพื่อติดต่อประสานงานแจ้งการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือขอความช่วยเหลือ แต่ไม่มีเจ้าหน้าที่รับเรื่อง จังหวัดควรมีเจ้าหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนตลอดเวลา รองลงมาคือ ควรสร้างความเข้าใจหรือการให้ข่าวที่ชัดเจน ว่าพื้นที่ใดมีผู้ติดเชื้อหรือพื้นที่ใดไม่มีผู้ติดเชื้อ ประชาชนจะได้ดำเนิน

Received: 2022-12-07 Revised: 2022-12-23 Accepted: 2022-12-26

¹สาขาการจัดการความปลอดภัย คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ Security Management, Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy. Corresponding Author
e-mail: art_ter_art@hotmail.com

²สาขาการจัดการความปลอดภัย คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ Security Management, Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy.
e-mail: tor_9999@hotmail.com

³สาขาการจัดการความปลอดภัย คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ Security Management, Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy.
e-mail siriporn007@yahoo.com

ชีวิตได้อย่างปลอดภัยและมั่นใจ ควรสร้างที่พักคอยสำหรับผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ให้เพียงพอและครอบคลุมทุกพื้นที่ การขอเข้าตรวจหาเชื้อโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ต้องรอคิวนาน และ วัคซีนไม่เพียงพอและมีการเลื่อนกำหนดการฉีดออกไปหลายครั้ง ตามลำดับ

คำสำคัญ (Keywords): โควิด 2019; ความปลอดภัย; การแพร่ระบาด

Abstract

This research has objectives to study Management and Safety Recommendations in action with the Spread of Coronavirus Disease 2019 (Covid-19) in Ban Phaeo District, Samut Sakhon Province. The samples are 400 families who live in Ban Phaeo District, Samut Sakhon Province. Research instrument for data collection such as questionnaire and statistics for data analysis such as Percentage, Mean and Standard deviation. The research results found at high-level overview. When consider all factors indicated that the maximum average as situational management at high-level ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.66$); next is helping people heal at high-level ($\bar{X} = 3.77$, $SD = 0.52$) and vaccination administration at high-level ($\bar{X} = 3.56$, $SD = 0.72$) respectively. Safety Recommendations in action with the Spread of Coronavirus Disease 2019 (Covid-19) in Ban Phaeo District, Samut Sakhon Province found the top 5 are contact via telephone to coordinate of the coronavirus disease 2019 or ask for help but nobody receives complaints; province should always have officials receives complaints. Next is create understanding and clear news about which area with or without infected people that they will be able to live safely and confidently. They should have accommodation for infected people of coronavirus disease 2019 (Covid-19) sufficient and cover all areas. There are long queue for testing for coronavirus disease 2019 (Covid-19). And vaccines are inadequate and the schedule of vaccinations is postponed several times respectively.

Keywords: Coronavirus Disease 2019; Safety; Epidemic

บทนำ (Introduction)

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ระบาดครั้งแรกคาดว่าเกิดขึ้นที่ตลาดค้าสัตว์ป่า เมืองอู่ฮั่นหรือตลาดขายอาหารทะเลสด South China Seaboard เมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน จากนั้นการแพร่ระบาดกระจายไปในหลายพื้นที่ ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือโควิด-19 ทำให้ผู้ป่วยมีอาการปอดอักเสบรุนแรงจนถึงแก่ชีวิตได้ โดยที่เชื้อไวรัสตัวนี้สามารถแพร่กระจายจากคนสู่คนผ่านการ ไอ จาม หรือสัมผัสกับสารคัดหลั่งของผู้ป่วย ทีมนักวิจัยสันนิษฐานว่าตัวนิม หรือ

ลื่น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่เชื่อว่ามีสรรพคุณตามยาแผนโบราณและถูกลักลอบล่าเพื่อนำส่งขายในตลาดสัตว์ป่ามากที่สุดในประเทศจีน อาจเป็นพาหนะนำเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 จากค้างคาวมาสู่คน เนื่องจากตัวนิ่มอาจได้รับเชื้อไวรัสจากการสูญหายไขมูลค้างคาวที่ตกตามพื้นดิน ขณะที่มันกำลังใช้ลิ้นทำความสะอาดและแมลง ขณะที่กระทรวงสาธารณสุขของไทยประกาศเมื่อวันที่ 12 ม.ค. 2563 ว่าพบนักท่องเที่ยวหญิงวัย 61 ปี สัญชาติจีน ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ที่เมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน ติดเชื้อโควิด-19 นับว่าเป็นการพบผู้ติดเชื้อคนแรกนอกประเทศจีนจากการสอบสวนโรค พบว่า เธอเดินทางออกจากเมืองอู่ฮั่น ถึงท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ เมื่อทราบผลดังกล่าว ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน กรมควบคุมโรคได้ติดตามอาการผู้สัมผัสความเสี่ยงสูง และรวบรวมข้อมูลสำหรับติดตามผู้สัมผัสความเสี่ยงต่ำ (กระทรวงสาธารณสุข, 2563)

ส่วนสถานการณ์การแพร่ระบาดในระลอกสอง มีการพบผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ใน จ.สมุทรสาคร จำนวนผู้ป่วยโควิด-19 ในจังหวัดเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นเกือบ 700 ราย ส่วนมากเป็นแรงงานชาวเมียนมาที่ทำงานในอุตสาหกรรมประมง นอกจากนี้ยังมีรายงานว่าพบผู้ติดเชื้อจากสมุทรสาครกระจายอยู่ในพื้นที่อย่างน้อย 3 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพฯ สมุทรปราการ และ นครปฐม ที่มาของการระบาดใน จ.สมุทรสาคร ว่าเริ่มต้นตั้งแต่วันที่ 17 ธ.ค.63 ซึ่งเป็นวันที่พบหญิงไทยวัย 67 ปี อาชีพค้าขายที่ตลาดกลางกุ้ง ในตำบลมหาชัย อำเภอเมืองสมุทรสาคร ติดเชื้อโดยไม่มีประวัติการเดินทางออกนอกประเทศ ซึ่งหมายความว่าผู้ติดเชื้อรายนี้ไม่ได้เป็น “ต้นเชื้อ” ทางกรมควบคุมโรคจึงได้พยายามค้นหาต้นเชื้อหรือสาเหตุการติดเชื้อของหญิงรายนี้ ซึ่งคาดว่าเป็นการติดเชื้อจากแรงงานชาวเมียนมาในตลาดกลางกุ้ง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีแรงงานเมียนมาอยู่อย่างหนาแน่นเมื่อลงไปตรวจก็พบว่าผู้ติดเชื้อจำนวนมากโดย 90% เป็นแรงงานเมียนมา ที่เหลือเป็นคนไทย และราว 90% ของผู้ติดเชื้อพบว่าไม่มีอาการ ซึ่งทำให้เกิดการแพร่ระบาดสู่ผู้อื่นได้ง่าย อีกทั้งแรงงานเมียนมาพักอยู่รวมกันอย่างแออัด จึงเกิดการติดเชื้อจำนวนมาก และหลังจากนี้ได้พบผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นอีกเรื่อย ๆ จากมาตรการค้นหาเชิงรุก (กรุงเทพธุรกิจ, 2564)

สถานการณ์โควิด-19 จังหวัดสมุทรสาคร ประจำวันที่ 31 กรกฎาคม 2564 มีรายงานการพบผู้ติดเชื้อรายใหม่ 1,178 คน โดยรวมผู้ติดเชื้อสะสมทั้งสิ้น 48,389 คน หรือหากนับเฉพาะยอดป่วยสะสมของโควิดระลอกใหม่ ตั้งแต่ 1 เมษายน 2564 พบผู้ป่วยสะสมแล้วทั้งสิ้น 31,092 ราย หายป่วย/จำหน่ายแล้ว 13,144 ราย เสียชีวิตสะสม 117 ราย โดยจังหวัดสมุทรสาครมีจำนวนผู้ติดเชื้อรวม 29,330 คน ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 4 รองจากกรุงเทพมหานครและสมุทรปราการ (กรุงเทพธุรกิจ, 2564) ซึ่งส่วนใหญ่กลุ่มผู้ติดเชื้อจากการเดินทางจากพื้นที่เสี่ยง และการติดเชื้อต่อเนื่องจากสถานที่เฉพาะกลุ่ม เช่น ชุมชนแออัด โรงงาน สถานที่พักของแรงงานต่างด้าว หรือตลาด ซึ่งจังหวัดสมุทรสาครถูกกำหนดเป็นพื้นที่ควบคุมสูงสุด ซึ่งที่ผ่านมาจังหวัดฯ ได้กำหนดมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดอย่างเข้มงวด และมีการดำเนินมาตรการตรวจคัดกรองเชิงรุกเพิ่มขึ้นประกอบกับเร่งรัดดำเนินการการฉีดวัคซีนให้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง ทำให้สถานการณ์โควิด-19 จังหวัดสมุทรสาครเริ่มผ่อนคลายลงบ้างแล้ว (สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร, 2564) จากความเป็นมาดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาการจัดการความปลอดภัยในการดำเนินการกับการแพร่ระบาดของโรคติด

เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการดำเนินงานและการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาการจัดการความปลอดภัยในการดำเนินการกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการจัดการความปลอดภัยในการดำเนินการกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยและการป้องกันโรคติดต่อของพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558, แนวทางการปฏิบัติงานของที่ทำการปกครองจังหวัดและอำเภอ สำหรับการบริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในระดับพื้นที่ กรมการปกครอง (2564) และคู่มือในด้านการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ของกระทรวงสาธารณสุข และ สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ (2564) มาประยุกต์จนได้แนวคิดประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

1. ด้านการบริหารจัดการสถานการณ์
 - 1.1 การป้องกันและยับยั้งการแพร่ระบาด
 - 1.2 การดูแลพื้นที่
 - 1.3 การประชาสัมพันธ์เชิงรุก/ให้ความรู้เชิงรุก
2. ด้านการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ
 - 2.1 การช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง
 - 2.2 การช่วยเหลือผู้ติดเชื้อ
3. ด้านการอำนวยความสะดวกวัคซีน
 - 3.1 การจัดการสถานที่สำหรับให้บริการฉีดวัคซีน
 - 3.2 การอำนวยความสะดวกวัคซีน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้คือ ประชาชนในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 100,503 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 12 มีนาคม 2564)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จากการวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Probability proportional to sampling) โดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane โดยยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ

n	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
N	=	จำนวนประชากร
e	=	ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

แทนค่า n

$$= \frac{100,503}{1 + 100,503 \times (0.05)^2}$$

$$= 398.41 \text{ คน}$$

ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ที่คำนวณได้คือ จำนวน 398 คน เพื่อลดความคลาดเคลื่อน และสร้างความเชื่อมั่นในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจะใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 400 คน หลังจากนั้นจะทำการคัดเลือกตัวอย่างจากการวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Probability proportional to sampling) จากนั้นเมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของแต่ละตำบล โดยใช้ร้อยละ ดังนี้

$$\text{กลุ่มตัวอย่าง} = \frac{\text{ขนาดกลุ่มตัวอย่าง} \times \text{ประชากรของแต่ละตำบล}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

จากนั้นผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ เพศ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจรายการ (Check List)

ส่วนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยในการดำเนินการกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานการณ์ ด้านการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ และด้านการอำนวยความสะดวกด้านวัคซีน โดยผู้ศึกษาได้แปรมาตรฐานของการศึกษาโดยใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale ออกเป็น 5 ระดับ คือ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

5 หมายถึง ระดับมีความคิดเห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับมีความคิดเห็นด้วยมาก

3 หมายถึง ระดับมีความคิดเห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง ระดับมีความคิดเห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง ระดับมีความคิดเห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยในการดำเนินการกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้ศึกษาดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับและตรวจสอบเครื่องมือ โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่างๆและผลงานศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความปลอดภัย การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
2. ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามกรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบเสนอแนะแนวทางแก้ไข
4. ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาให้เหมาะสมตรงตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา
5. เพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ในเนื้อหา ภาษา และความเที่ยงตรง ผู้วิจัยได้นำให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และความถูกต้องของภาษา
6. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากร จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มเดียวกับประชากร เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้คำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาช (Cronbach' Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.97 และนำแบบสอบถามนี้ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มประชากรต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น อายุ เพศ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ด้วยจำนวนและร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยในการดำเนินการกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร แบบประมาณค่า (Rating scale) วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 50.75 รองลงมา คือ เพศหญิง จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 49.25 จำแนกตามอายุ ส่วนใหญ่มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 121

คน คิดเป็นร้อยละ 30.25 รองลงมา คือมีอายุ 51-60 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.50, มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 24.25, มีอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00 และมีอายุ 18-30 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00 ตามลำดับ จำแนกตามอาชีพ ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 38.50 และ รับจ้างทั่วไป จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00, มีอาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน/ว่างงาน จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.00, มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.50, มีอาชีพรับราชการ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.00 และมีอาชีพเกษตรกร จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00 ตามลำดับ และ จำแนกตามระยะเวลาอาศัยในชุมชน ส่วนใหญ่มีระยะเวลาอาศัยในชุมชน 11-15 ปี จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.75 รองลงมา คือ 5-10 ปี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 25.75, มากกว่า 15 ปีขึ้นไป จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 และต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยในการดำเนินการกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า การจัดการอันดับการจัดการความปลอดภัยในการดำเนินการกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.71$, $SD = 0.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการสถานการณ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.66$) รองลงมา คือ ด้านการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.77$, $SD = 0.52$) และด้านการอำนวยความสะดวกขึ้น อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.56$, $SD = 0.72$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความและการจัดอันดับการจัดการความปลอดภัยในการดำเนินการกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ในภาพรวม

การจัดการความปลอดภัย	ระดับการจัดการ			
	$\bar{X}$	SD	แปลความ	อันดับ
ด้านการบริหารจัดการสถานการณ์	3.91	0.66	ดี	1
ด้านการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ	3.77	0.52	ดี	2
ด้านการอำนวยความสะดวกขึ้น	3.56	0.72	ดี	3
รวม	3.71	0.59	ดี	

และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการบริหารจัดการสถานการณ์ พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, $SD = 0.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานที่ส่วนรวม/สถานที่ราชการ มีการกำหนดจุดระหว่าง ผู้ให้บริการและผู้รับบริการให้เว้นระยะห่าง 1-2 เมตร ($\bar{X} = 4.23$, $SD = 0.72$) รองลงมา คือ สถานที่ส่วนรวม/สถานที่ราชการ มีการจัดให้มีทางเข้า-ออก

พื้นที่ทางเดียว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, $SD = 0.71$) และมีมาตรการลงโทษสำหรับผู้ไม่สวมหน้ากากอนามัยนอกเคหสถาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, $SD = 0.99$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีมาตรการปิดสถานที่ส่วนรวม สถานประกอบการ โรงงานทันทีที่มีผู้ติดเชื้อ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$, $SD = 0.73$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความและการจัดอันดับการจัดการความปลอดภัยในการดำเนินการกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ด้านการบริหารจัดการสถานการณ์

ด้านการบริหารจัดการสถานการณ์	$\bar{X}$	SD	แปลผล	ลำดับ
1. สถานที่ส่วนรวม/สถานที่ราชการ มีการจัดให้มีทางเข้า-ออกพื้นที่ทางเดียว	4.18	0.71	ดี	2
2. สถานที่ส่วนรวม/สถานที่ราชการ มีการจัดจุดคัดกรองอุณหภูมิพร้อมใช้งาน	4.10	0.80	ดี	6
3. สถานที่ส่วนรวม/สถานที่ราชการ มีการกำหนดจุดระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการให้เว้นระยะห่าง 1-2 เมตร	4.23	0.72	ดี	1
4. สถานที่ส่วนรวม/สถานที่ราชการ มีการจัดให้มีที่ล้างมือหรือเจลแอลกอฮอล์	4.11	0.86	ดี	5
5. มีมาตรการลงโทษสำหรับผู้ไม่สวมหน้ากากอนามัยนอกเคหสถาน	4.14	0.99	ดี	3
6. มีมาตรการควบคุมการเดินทางเข้า-ออกพื้นที่ อย่างเคร่งครัด	4.13	1.02	ดี	4
7. มีมาตรการควบคุมแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายอย่างเคร่งครัด	4.00	0.98	ดี	10
8. มีการควบคุม ดูแล คนไร้บ้าน คนเร่ร่อน ให้มีสุขภาพอนามัยที่ถูกสุขลักษณะเพื่อลดความเสี่ยงในการติดเชื้อและแพร่เชื้อโรค	3.48	0.89	ดี	14
9. มีการจัดเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งโรงพบบาลสนาม สำนองสถานที่พักพิง ล่วงหน้า	3.95	0.97	ดี	13
10. มีการควบคุม ดูแล การป้องกันตัวของผู้ปฏิบัติงานเก็บขยะ และการกำจัดขยะติดเชื้อ เช่น หน้ากากอนามัย ถุงมือปนเปื้อน อย่างถูกต้องและปลอดภัย	3.30	0.81	ปานกลาง	16
11. มีการตั้งจุดตรวจหาผู้ติดเชื้ออย่างเพียงพอและเหมาะสม	4.03	1.01	ดี	9

ด้านการบริหารจัดการสถานการณ์	X	SD	แปลผล	ลำดับ
12. มีมาตรการควบคุมพื้นที่จัดกิจกรรมที่มีการรวมตัวกัน อย่างชัดเจนและเข้มงวด	4.06	0.99	ดี	7
13. มีการควบคุม ดูแลสถานประกอบ โรงงาน ให้ปฏิบัติตาม มาตรการป้องกันและยับยั้งการแพร่ระบาดอย่างเข้มงวด	3.32	0.73	ปานกลาง	15
14. มีมาตรการปิดสถานที่ส่วนรวม สถานประกอบการ โรงงานทันทีที่มีผู้ติดเชื้อ	3.21	0.73	ปานกลาง	17
15. มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับป้องกันและ ยับยั้งการแพร่ระบาดแก่ประชาชนทั้งในที่พิกอาศัย ตลาด สถานที่ราชการ	4.00	0.97	ดี	10
16. มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนใช้แอปฯ ไทยชนะ หรือ หมอชนะ อย่างแพร่หลาย	4.06	0.95	ดี	7
17. ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการ ดูแลสุขภาพและมีความรับผิดชอบต่อสังคม	3.99	0.64	ดี	12
รวม	3.90	0.66	ดี	

ด้านการการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, $SD = 0.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง ด้วยความรวดเร็วและทันตามสถานการณ์ ($\bar{X} = 4.20$, $SD = 0.71$) รองลงมา คือ มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลและช่วยเหลือผู้ติดเชื้ออย่างเพียงพอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, $SD = 0.72$) และมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลและช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางอย่างเพียงพอและทั่วถึง ($\bar{X} = 4.12$, $SD = 0.80$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการติดต่อประสานงานเพื่อความช่วยเหลืออย่างความสะดวกและรวดเร็ว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$, $SD = 1.07$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความและการจัดอันดับการจัดการความปลอดภัยในการดำเนินการกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ด้านการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ

ด้านการการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ	X	SD	แปลผล	ลำดับ
1. มีการแจกถุงยังชีพหรือเครื่องอุปโภคบริโภคเพื่อ ช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส อย่างทั่วถึง	4.11	0.74	ดี	4
2. มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลและช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางอย่าง เพียงพอและทั่วถึง	4.12	0.80	ดี	3
3. มีการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง ด้วยความรวดเร็วและทัน ตามสถานการณ์	4.20	0.71	ดี	1
4. มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลและช่วยเหลือผู้ติดเชื้ออย่างเพียงพอ	4.15	0.72	ดี	2

5. มีเตียงหรือสถานพยาบาลรองรับผู้ป่วยเพียงพอ	3.88	0.94	ดี	6
6. มีเจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือผู้ติดเชื้อด้วยความห่วงใยและเต็มใจ	4.06	0.80	ดี	5
7. มีการช่วยเหลือผู้ติดเชื้อและครอบครัวอย่างเหมาะสม	3.54	0.94	ดี	8
8. มีการจัดสถานที่ อุปกรณ์ป้องกัน ปักจี้ในการดำรงชีวิตแก่ผู้ติดเชื้อและผู้เสี่ยงติดเชื้อ อย่างเข้มงวดและเหมาะสม	3.76	0.81	ดี	7
9. มีการสำรวจหรือติดตามอาการของผู้ติดเชื้อหรือผู้เสี่ยงติดเชื้ออย่างต่อเนื่อง	3.35	0.98	ปานกลาง	10
10. มีการติดต่อประสานงานเพื่อความช่วยเหลืออย่างความสะดวกและรวดเร็ว	3.27	1.07	ปานกลาง	12
11. มีศูนย์ประสานงานและมีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำตลอดเวลา	3.28	1.03	ปานกลาง	11
12. มีการสร้างความรู้ความเข้าใจกับคนในชุมชนในการอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อหรือผู้เสี่ยงติดเชื้ออย่างสันติวิธี	3.51	1.02	ดี	9
รวม	3.77	0.52	ดี	

ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, $SD = 0.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการเฝ้าระวังอาการไม่พึงประสงค์ภายหลังได้รับวัคซีน 30 นาที ($\bar{X} = 3.72$, $SD = 0.97$) รองลงมา คือ มีการจัดสถานที่ตั้งจุดลงทะเบียน/นัดหมายเฉพาะในส่วนของการฉีดวัคซีน แยกออกจากจุดลงทะเบียนปกติของโรงพยาบาล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, $SD = 0.85$) และมีเจ้าหน้าที่นัดหมาย/เลื่อน วันที่รับบริการฉีดวัคซีนอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.67$, $SD = 0.92$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการจัดสรรวัคซีนทางเลือกอย่างเพียงพอตามต้องการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$, $SD = 0.91$) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผลและการจัดอันดับการจัดการความปลอดภัยในการดำเนินการกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ด้านการอำนวยความสะดวก

ด้านการอำนวยความสะดวก	$\bar{X}$	SD	แปลผล	ลำดับ
1. มีการประชาสัมพันธ์การจองสิทธิการฉีดวัคซีนให้ทราบทั่วกัน	3.56	0.90	ดี	7
2. การลงทะเบียนจองสิทธิการฉีดวัคซีนสามารถกระทำได้อย่างสะดวกและเข้าถึงได้	3.48	0.95	ดี	9
3. มีเจ้าหน้าที่นัดหมาย/เลื่อน วันที่รับบริการฉีดวัคซีนอย่างชัดเจน	3.67	0.92	ดี	3
4. มีการจัดสถานที่ตั้งจุดลงทะเบียน/นัดหมายเฉพาะในส่วน	3.71	0.85	ดี	2

ของการฉีดวัคซีน แยกออกจากจุดลงทะเบียนปกติของโรงพยาบาล				
5. มีการจัดลำดับกลุ่มเป้าหมายในการเข้าฉีดวัคซีนอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม	3.58	0.97	ดี	6
6. มีการจัดสถานที่บริการฉีดวัคซีนอย่างเพียงพอและเหมาะสม	3.66	0.83	ดี	4
7. มีการเฝ้าระวังอาการไม่พึงประสงค์ภายหลังได้รับวัคซีน 30 นาที	3.72	0.97	ดี	1
8. มีการให้ข้อมูลการฉีดวัคซีนและการดูแลตนเองหลังได้รับวัคซีน	3.49	0.97	ดี	8
9. มีเจ้าหน้าที่ดำเนินการเฝ้าระวังและสอบถามอาการไม่พึงประสงค์หลังฉีดวัคซีนอย่างต่อเนื่อง	3.33	0.95	ปานกลาง	10
10. มีการจัดสรรวัคซีนทางเลือกอย่างเพียงพอตามต้องการ	3.32	0.91	ปานกลาง	11
11. ทีมผู้บริหารและเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกและแก้ไขปัญหาในการฉีดวัคซีนอย่างเต็มที่	3.64	0.93	ดี	5
รวม	3.56	0.72	ดี	

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการจัดการความปลอดภัยในการดำเนินการกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า มีข้อเสนอแนะการจัดการความปลอดภัยในการดำเนินการกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร 5 อันแรกคือ โทรศัพท์ติดต่อขอเตียงแล้วไม่มีคนรับสาย/โทรไม่ติด/ไลน์ไม่ตอบกลับ จำนวน 66 คน รองลงมาคือ ควรสร้างความเข้าใจหรือการให้ข่าวที่ชัดเจน ไม่ใช่เหมารวมว่ามีผู้ติดเชื้อทุกพื้นที่ บางที่ก็ปลอดภัยไม่มีผู้ติดเชื้อ จำนวน 39 คน, ควรสร้างที่พักคอยคนติดเชื้อให้มากกว่านี้/เตียงในโรงพยาบาลไม่พอแล้ว จำนวน 25 คน, การขอเข้าตรวจหาเชื้อต้องจองคิวนาน จำนวน 23 คน และ วัคซีนไม่เพียงพอ/จองคิวแล้วก็เลื่อนออกไปอีก จำนวน 16 คน ตามลำดับ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความถี่ข้อเสนอแนะการจัดการความปลอดภัยในการดำเนินการกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 (Covid-19) ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
โทรศัพท์ติดต่อขอเตียงแล้วไม่มีคนรับสาย/โทรไม่ติด/ไลน์ไม่ตอบกลับ	66
การขอเข้าตรวจหาเชื้อต้องจองคิวนาน	23
วัคซีนไม่เพียงพอ/จองคิวแล้วก็เลื่อนออกไปอีก	16
ควรสร้างความเข้าใจหรือการให้ข่าวที่ชัดเจน ไม่ใช่เหมารวมว่ามีผู้ติดเชื้อทุกพื้นที่ บางที่ก็ปลอดภัยไม่มีผู้ติดเชื้อ	39

ควรสร้างที่พักคอยคนติดเชื้อให้มากกว่านี้/เตียงในโรงพยาบาลไม่พอแล้ว	25
ควรกักตัวพนักงานโรงงานให้หมด อย่าให้ออกมาอยู่ร่วมกับคนอื่นที่ไม่ติดเชื้อ	8
ควรปิดโรงงานที่มีผู้ติดเชื้อเยอะ เพราะหลายๆ โรงงานเปิดอยู่	6
ขั้นตอนหลายอย่างยุ่งยาก ลำบาก เช่น การขอเตียง การส่งตัว ควรเร็วกว่านี้	12
แรงงานต่างด้าวมีเยอะมาก ติดเชื้อก็เยอะและอยู่กันอย่างแออัด ต้องควบคุมอยู่ ในพื้นที่จำกัดให้ได้	8

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาการจัดการความปลอดภัยในการดำเนินการกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

การจัดการความปลอดภัยในการดำเนินการกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี ทั้ง 3 ด้าน คือ

ด้านการบริหารจัดการสถานการณ์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สถานที่ส่วนรวม/สถานที่ราชการ มีการกำหนดจุดระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการให้เว้นระยะห่าง 1-2 เมตร เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ สถานที่ส่วนรวม/สถานที่ราชการ มีการจัดให้มีทางเข้า-ออกพื้นที่ทางเดียว สอดคล้องกับกรมการปกครอง (2564) ได้เน้นย้ำแนวทางการปฏิบัติของที่ทำการปกครองจังหวัดและอำเภอ สำหรับการบริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในระดับพื้นที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่เสี่ยงสำหรับตลาดสด ตลาดนัด สถานที่ราชการ (D-M-H-T-T) และสอดคล้องกับงานวิจัยของวีรณัฐ ไตรรัตน์ภาส, พัทธภรณ์ อารีย์ และปณณนุช พิมใจใส (2562) ศึกษาเรื่อง การรับรู้ประโยชน์และการรับรู้อุปสรรค และพฤติกรรมการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา ในผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างคิดเห็นว่าการรักษาระยะห่าง 1-3 เมตรจากบุคคลอื่นสามารถป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนาได้ อยู่ในระดับมาก ส่วนงานวิจัยของบุญโชค นาทองหล่อ (2563) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อมาตรการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กรณีศึกษาบ้านหนองแปน หมู่ 2 ตำบลหนองแปน อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของประชาชน รวมทั้งข้อเสนอแนะต่อมาตรการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนวันทำงาน ที่อาศัยอยู่ในบ้านหนองแปน หมู่ 2 ตำบลหนองแปน อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่าประชาชนมีความพึงพอใจต่อมาตรการการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยอยู่ในระดับมากที่สุด และงานวิจัยของสุนิรา ตั้งชัย, เบญจวรรณ ตรีวงศ์, พัทธรินทร์ สุขประเสริฐ และณภัฏธนันท์ ด้านสวัสดิ์ (2564) ศึกษาเรื่อง การสำรวจความคิดเห็นเรื่องชีวิตวิถีใหม่ของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่า การเว้นระยะห่างทางสังคม อย่างน้อย 1-2 เมตร สามารถปฏิบัติและป้องกันการติดเชื้อได้ และสอดคล้อง

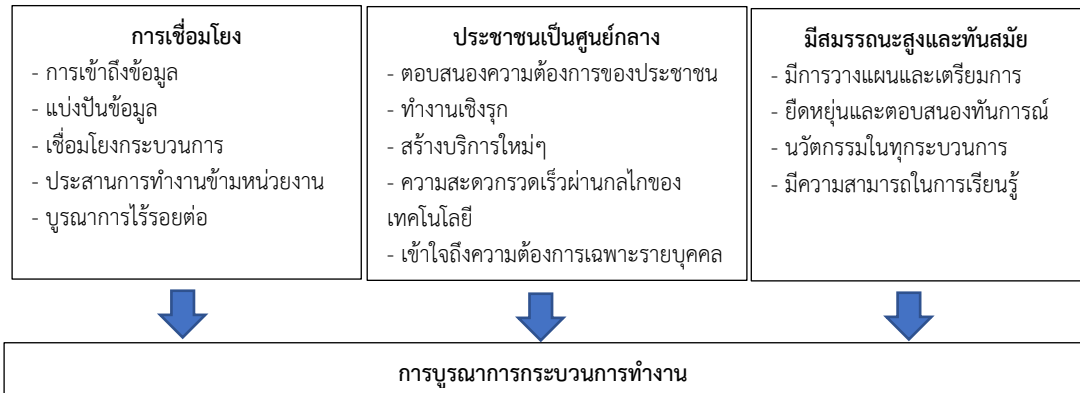
กัณฑ์ติยา ทุนเสน และจุไรรัตน์ ชลกรโชติทรัพย์ (2564) ศึกษาเรื่อง บทบาทพยาบาลอนามัยชุมชนในระบบสุขภาพแบบวิถีชีวิตใหม่ กล่าวว่า การเว้นระยะ หรือที่เรียกกันว่า “Social distancing” คือ การเว้นระยะห่างเมื่อเดินทาง หรืออยู่ในพื้นที่หนึ่ง ๆ ร่วมกับบุคคลอื่น โดยปกติจะเว้นไว้ที่ประมาณ 2 เมตร เพื่อลดความเสี่ยงของการแพร่กระจายของเชื้อโรค

ด้านการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง ด้วยความรวดเร็วและทันตามสถานการณ์ เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลและช่วยเหลือผู้ติดเชื้ออย่างเพียงพอ อยู่ในระดับมาก และมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลและช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางอย่างเพียงพอและทั่วถึง สอดคล้องกับมาตรการของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2564) ช่วยเหลือและฟื้นฟูในส่วนของกลุ่มเปราะบางในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในการ 1. ด้านการรับเรื่องสายด่วน 1300 และ 1479 1.1 รับแจ้งข้อมูลผู้รับบริการ (มีเอกสารรับรองทางการแพทย์จากหน่วยงานสาธารณสุข) แผนการรักษา สภาพปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือ 1.2 แจ้งรายละเอียดการเตรียมความพร้อมของผู้รับบริการก่อนเข้าสถานรองรับของกระทรวง พม. 1.3 ประสานส่งต่อไปยังทีมประสานงานกลาง 2. ด้านการประสานส่งต่อ ประสานงานกลาง ได้แก่ 2.1 เจ้าหน้าที่ทีมประสานงานกลางรับการประสานข้อมูลจากสายด่วน 1300 และ 1479 2.2 วิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงของผู้รับบริการเพื่อเข้าสถานรองรับฯ 2.3 ตรวจสอบสถานะความพร้อมของสถานรองรับฯ 2.4 นำส่งผู้รับบริการจากหน่วยงานสาธารณสุข หรือที่พักอาศัย เพื่อเข้ารับการดูแลในสถานรองรับฯ

ด้านการอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการเฝ้าระวังอาการ ไม่เพียงประสงค์ภายหลังได้รับวัคซีน 30 นาที เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ มีการจัดสถานที่ตั้งจุดลงทะเบียน/นัดหมายเฉพาะในส่วนของการฉีดวัคซีน แยกออกจากจุดลงทะเบียนปกติของโรงพยาบาล และมีเจ้าหน้าที่นัดหมาย/เลื่อน วันที่รับบริการฉีดวัคซีนอย่างชัดเจน สอดคล้องกับกรมควบคุมโรค (2564) ได้กำหนดแนวทางการให้วัคซีนโควิด 19 ในสถานการณ์การระบาดปี 64 ของประเทศไทย เกี่ยวกับการเฝ้าระวังติดตามเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ภายหลังได้รับวัคซีนโควิด 19 ไว้ว่า ผู้รับวัคซีนนั่งพักสังเกตอาการประมาณ 30 นาที ภายใต้การดูแลของบุคลากรทางการแพทย์ เจ้าหน้าที่ให้ความรู้ในการติดตาม สังเกตอาการที่อาจเกิดขึ้นภายหลังได้รับวัคซีน การดูแลตนเองเบื้องต้น พร้อมทั้ง แจกและอธิบายถึงความสำคัญของ Patient card รวมทั้งเมื่อต้องไปรับวัคซีนเข็ม 2 ที่สถานพยาบาลอื่น หรือเมื่อเกิดสงสัยว่าแพ้วัคซีน หรือเกิดอาการไม่พึงประสงค์ ให้ผู้รับวัคซีนแสดง patient card แก่เจ้าหน้าที่ และกล่าวถึงการให้บริการวัคซีนโควิด 19 ไว้ว่า การจัดเตรียมสถานที่ให้บริการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการให้บริการวัคซีนโควิด และเตรียมพร้อมตอบโต้กรณีเกิดเหตุการณ์ ไม่พึงประสงค์หลังฉีดวัคซีน จึงกำหนดให้วัคซีนโควิด 19 ในหน่วยบริการระดับโรงพยาบาล ชุมชนขึ้นไปที่มี แพทย์ประจำเท่านั้น ไม่รวมหน่วยบริการ ปฐมภูมิ (PCU) และคลินิกหมอครอบครัว (PCC) ดังนั้น โรงพยาบาล ควรจัดให้มีสถานที่ให้บริการเป็นการเฉพาะ มีพื้นที่เพียงพอสำหรับผู้มารับบริการ โดยยึดหลักการเว้นระยะห่าง 1-2 เมตร มีจุดล้างมือหรือที่ตั้งเจลแอลกอฮอล์ มีจุดลงทะเบียน/คัดกรอง จุดรอฉีดวัคซีนและให้ความรู้ ห้องฉีด วัคซีนที่มีความพร้อมในการกักตัว จุดเฝ้า

สังเกตอาการภายหลังได้รับวัคซีน จุดนัดหมาย/จ่ายยา โดยมีผังขั้นตอน การรับบริการอย่างชัดเจน เพื่อให้สะดวกต่อการรับบริการของกลุ่มเป้าหมาย

องค์ความรู้จากการวิจัย (Research Knowledge)

ที่มา: (คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), 2561)

การบูรณาการ (Integration) ซึ่งเป็นการประสานกลมกลืนกันเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการเชื่อมโยงข้อมูลด้านต่างๆ เพื่อนำมาวางแผน กระบวนการ สารสนเทศ การจัดสรรทรัพยากร การปฏิบัติการและการวิเคราะห์ เพื่อสนับสนุนเป้าประสงค์ที่สำคัญขององค์กร และจะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อการดำเนินการของแต่ละองค์ประกอบภายใน ระบบการจัดการผลการดำเนินการมีความเชื่อมโยงกันเป็นหนึ่งเดียวอย่างสมบูรณ์ ดังนั้นการทำงานต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการทำงานใหม่เพื่อให้ทันสถานการณ์

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ผลการวิจัยพบว่า มีมาตรการปิดสถานที่ส่วนรวม สถานประกอบการ โรงงานพื้นที่ที่มีผู้ติดเชื้อ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แสดงว่ามาตรการดังกล่าวอาจมีการดำเนินการที่ล่าช้าหรือดำเนินการไม่ทันต่อสถานการณ์ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการวางแผนล่วงหน้าและตัดสินใจที่เด็ดขาดและรวดเร็วกว่านี้ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของประชาชนส่วนรวมเป็นหลัก

1.2 ผลการวิจัยพบว่า มีการติดต่อประสานงานเพื่อความช่วยเหลืออย่างความสะดวกรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แสดงว่ามาตรการดังกล่าวอาจยังไม่ได้นำไปปฏิบัติอย่างชัดเจนหรือความใส่ใจของเจ้าหน้าที่ยังน้อยเกินไป ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปรับปรุงวิธีการสื่อสารหรือช่องทางการสื่อสารให้มากขึ้น จัดเจ้าหน้าที่ประจำคอยให้คำปรึกษาและประสานงานตลอดเวลา รวมทั้งจัดระบบการสื่อสารแบบบูรณาการเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.3 ผลการวิจัยพบว่า มีการจัดสรรวัคซีนทางเลือกอย่างเพียงพอตามต้องการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แสดงว่ามาตรการดังกล่าวอาจเกี่ยวกับผู้บริหารหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบอาจไม่มีอำนาจ

เพียงพอหรือความสามารถในการเจรจาต่อรองที่จะจัดหาวัคซีน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการจัดหาวัคซีนทางเลือกให้เร็วที่สุด ให้เพียงพอต่อความต้องการ โดยประสานความร่วมมือกับทั้งภาครัฐและภาคเอกชน หรือจัดหาทุน/งบประมาณสำหรับซื้อวัคซีนทางเลือกให้กับประชาชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเพื่อหาแนวทางหรือวิธีการป้องกันการติดเชื้อและการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในพื้นที่อื่น ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน เพื่อนำมาปรับใช้และพัฒนาต่อไป

2.2 ควรวิจัยความต้องการของประชาชนในการป้องกันการติดเชื้อและการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รวมทั้งความต้องการในการใช้ชีวิตประจำวัน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2.3 ควรวิจัยการจัดการความปลอดภัยในการดำเนินการกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในอำเภออื่นๆ ของจังหวัดสมุทรสาครด้วย ให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและครอบคลุมเพื่อนำมาวิเคราะห์ วางแผนเพื่อการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมการปกครอง. (2564). *หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท 0321/ว8274 วันที่ 26 มีนาคม 2564 เรื่อง มติที่ประชุม*. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง.
- กรมควบคุมโรค. (2564). *แนวทางการให้วัคซีนโควิด 19 ในสถานการณ์การระบาดที่ 64 ของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมโรค.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2564). *เรามีเรา*. สืบค้น 5 พฤษภาคม 2564, จาก <https://www.thansettakij.com/general-news/478643>.
- กระทรวงสาธารณสุขและสมาคมสถาปนิกในพระบรมราชูปถัมภ์. (2564). *การบริหารจัดการอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อความปลอดภัยจากการติดเชื้อ COVID-19*. สืบค้น 12 กรกฎาคม 2564, จาก <https://asa.or.th/handbook/covid-19/>.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2564). *ยอดโควิด สมุทรสาคร ยังวิกฤติ ทะลุพันต่อเนื่อง พบผู้ติดเชื้อรายใหม่ 1,178 คน*. สืบค้น 31 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/952088>
- ตติยา ทุนเสน และจุไรรัตน์ ชลกรโชติทรัพย์. (2564). *บทบาทพยาบาลอนามัยชุมชนในระบบสุขภาพแบบวิถีชีวิตใหม่. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสต์เทิร์นเอเชีย ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*. 15(2), 29-41.
- บุญโชค นาทองหล่อ. (2563). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อมาตรการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กรณีศึกษาบ้านหนองแปน หมู่ 2 ตำบลหนองแปน อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558. (2558). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 132 ตอนที่ 86 ก วันที่ 8 กันยายน 2558, หน้า 26-44.

- วีรณัฐ ไตรรัตน์ภาส, พิชราภรณ์ อารีย์ และปณณนุช พิมพ์ใจใส. (2562). การรับรู้ประโยชน์และการรับรู้อุปสรรคและพฤติกรรมการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาในผู้สูงอายุ. งานวิจัยทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยศรีสเทียณ.
- สุนิทร่า ตั้งซ้าย, เบญจวรรณ ตริวงษ์, พชรินทร์ สุขประเสริฐ และณภัฏญ์จันทร์ ด่านสวัสดิ์. (2564). การสำรวจความคิดเห็นเรื่องชีวิตวิถีใหม่ของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระหว่างสถาบัน ครั้งที่ 8 วันที่ 26 มีนาคม 2564.

**ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกษ**
**The Relationship between Knowledge Management
and Learning Organization of personnel Chakribongkot Palace**

เจนภพ อ้วนเผือ¹ สุดาภรณ์ อรุณดี² อนันต์ ธรรมชาลัย³
Jenpob Ounfuea, Sudabhorn Arundee, Anan Thamchalai.

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการจัดการความรู้ (KM) ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกษ 2) เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (LO) ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกษ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกษ การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรพระตำหนักจักรีบกษ จำนวน 161 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์พื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานได้แก่ การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการจัดการความรู้ (KM) ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.42, S.D. = 0.369) โดยมีการจัดการความรู้ด้านการนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.429) 2) ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (LO) ของพระตำหนักจักรีบกษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.41, S.D. = 0.294) โดยการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้เป็นทีม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.69, S.D. = 0.367) 3) ความสัมพันธ์ของการจัดการความรู้กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกษ มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.67

คำสำคัญ (Keywords): ความสัมพันธ์; การจัดการความรู้; องค์กรแห่งการเรียนรู้

Received: 2022-11-03 Revised: 2022-12-06 Accepted: 2022-12-09

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ Master of Public Administration Program Department of Public and Private Management, Faculty of Political Science, North Bangkok University. Corresponding Author e-mail: jenpob.ounfuea@northbkk.ac.th

² คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ Faculty of Political Science, North Bangkok University

³ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ Faculty of Political Science, North Bangkok University

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of knowledge management (KM) of personnel, Chakribongkot palace 2) to study the level of a learning organization (LO) of personnel, Chakribongkot Palace 3) to study the relationship between knowledge management and being a learning organization of personnel, Chakribongkot Palace This research is quantitative research the sample consisted of 161 personnel at Chakribongkot palace using a simple sampling. The tool used was a questionnaire. The statistics used for the fundamental analysis were frequency distribution, percentage, mean and standard deviation. The statistics used to test the hypothesis are Pearson correlation analysis and multiple regression analysis. The results of this study showed 1) The level of knowledge management (KM) of personnel, Chakribongkot palace as a whole at a high level $\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.369) with knowledge management in applying the knowledge gained into practice at the highest level ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.429) 2) The level of Learning Organization (LO) of Chakribongkot palace overall, it's at a high level $\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.294) being a learning organization in learning as a team at the highest level ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.367) 3) The relationship of knowledge management and Learning organization of personnel, Chakribongkot palace have a positive relationship statistically significant at the 0.05 level the correlation coefficient (r) was 0.67.

Keywords: Relationship; Knowledge Management; Learning Organization

บทนำ (Introduction)

การบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในปัจจุบัน ได้มุ่งเน้นการเพิ่มทักษะความสามารถของบุคลากรซึ่งเป็นทรัพยากรขององค์กรที่มีความสำคัญอันเป็นส่วนที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามแผนงานที่ตั้งเป้าหมายไว้ กระแสโลกาภิวัตน์ยังส่งผลให้สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ที่ต้องเพิ่มศักยภาพและความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองความต้องการของระบบที่เปลี่ยนแปลงไป ด้วยสาเหตุดังกล่าวจึงมีการนำแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ มาปรับใช้กับองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร แนวคิดการจัดการความรู้ (Knowledge Management) และองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) จึงมีการนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ทั้งในองค์กรภาครัฐและเอกชน ซึ่งแนวคิดทั้งสองอย่างนี้ถือเป็นทฤษฎีทางด้านการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ที่มีการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภาครัฐ โดยนำหลักการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการ และการ

แสวงหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ โดยการนำเอาแนวทางหรือวิธีการบริหารงานของภาคเอกชนมาปรับใช้กับการบริหารงานภาครัฐ (วรพล วรพันธ์, 2560)

ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กรมักจะกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร สามารถนำมาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อมีการจัดการความรู้ของบุคลากรในองค์กรดีแล้ว นักบริหารองค์กรจะสามารถรวบรวมองค์ความรู้เหล่านั้น เพื่อพัฒนาองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2548)

พระตำหนักจักรีบกข เป็นหน่วยราชการในพระองค์ สังกัดกองงานในพระองค์ สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี เจ้าหน้าที่สังกัดในกองงานในพระองค์ มีหน้าที่ถวายงานในพระองค์ งานปฏิบัติการทั่วไป และส่วนสนับสนุนงานในพระองค์ ด้านต่างๆ ซึ่งมีบุคลากร จำนวนทั้งสิ้น 250 คน (กองงานในพระองค์, 2564) การปฏิบัติงานภายในพระตำหนักจักรีบกข ประกอบด้วยบุคลากรหลายฝ่ายตามแต่หน้าที่รับผิดชอบ เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า การปฏิบัติงานของข้าราชการพลเรือนในพระองค์นั้น จะเป็นการถ่ายทอดความรู้ส่งต่อกันระหว่างรุ่นสู่รุ่นเนื่องด้วยว่าเป็นงานพิเศษเฉพาะ มีลักษณะงานที่แตกต่างกันไปตามแต่ละหน้าที่ซึ่งต้องอาศัยทักษะ ประสบการณ์ การส่งส่งองค์ความรู้ สำหรับนำมาปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของ บุคลากรยังไม่มีถ่ายทอดความรู้ของการปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะที่จัดเก็บอย่างเป็นระบบ ทำให้บุคลากรที่เข้ามาใหม่หรือมารับหน้าที่ต่อไม่สามารถศึกษางานด้วยข้อมูลที่จัดเก็บในลักษณะที่เป็นเอกสาร หรือระบบสารสนเทศ ได้ด้วยตนเองทำให้ต้องเรียนรู้เองจากบุคลากรรุ่นก่อน ซึ่งทำให้การทำงานต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ และควรมีการจัดการความรู้ของบุคลากรแต่ละฝ่าย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเป็นองค์กรที่ปฏิบัติงานของข้าราชการพลเรือนในพระองค์ที่มีประสิทธิภาพสูงในทุก ๆ สถานการณ์ ดังนั้น จึงควรมีการจัดการความรู้ นั่นคือ การรวบรวม การสร้าง จัดระเบียบ แลกเปลี่ยน และประยุกต์ใช้ความรู้ในองค์กร โดยพัฒนาระบบจาก ข้อมูล ไปสู่สารสนเทศ เพื่อให้เกิด ความรู้ และปัญญาในที่สุด การจัดการความรู้ประกอบไปด้วยชุดของการปฏิบัติงานที่ถูกใช้โดยองค์กรต่าง ๆ เพื่อที่จะระบุ สร้าง แสดง และกระจายความรู้ เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้และการเรียนรู้ภายในองค์กร อันนำไปสู่การจัดการสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น Garvin (1993 อ้างถึงใน สุรเดช จงวรรณศิริ, 2558)

จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญการจัดการความรู้ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกข ที่มีความสัมพันธ์ต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นการศึกษาการจัดการความรู้ของบุคลากรภายในองค์กรในขณะปฏิบัติงานร่วมกัน ว่าแต่ละปัจจัยการจัดการความรู้ (KM) จะมีความสัมพันธ์ต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (LO) ในระดับมากน้อยเพียงใดเพื่ออธิบายว่าพระตำหนักจักรีบกขจะเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง (High Performance Organization) เป็นหน่วยราชการในพระองค์ ที่ดำเนินงานภายใต้หลักการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (New Public

Management) และเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่บุคลากรทุกคนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มกำลังและความสามารถร่วมกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับการจัดการความรู้ (KM) ของบุคลากรพระตำหนักจักรีรังนกข
2. เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (LO) ของบุคลากรพระตำหนักจักรีรังนกข
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรพระตำหนักจักรีรังนกข

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ศึกษาบุคลากรพระตำหนักจักรีรังนกข จำนวนทั้งสิ้น 250 คน (กองงานในพระองค์, 2564) ใช้การคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ Yamane, (1977) ได้เท่ากับ 161 คน ใช้วิธีการเก็บตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ปัจจัยการจัดการความรู้ ได้แก่ การสร้างความรู้ การถ่ายทอดความรู้ การผสมผสานจัดเก็บความรู้ และการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ปฏิบัติ จำนวน 12 ข้อ ส่วนที่ 3 ปัจจัยการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ บุคคลที่รอบรู้ รูปแบบความคิด การมีวิสัยทัศน์ร่วม และการเรียนรู้เป็นทีม จำนวน 16 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale 5 ระดับ จากมาตรวัดของ RenisLikert (Likert, Rensis, 1967) ซึ่งกำหนดไว้ 5 ระดับ ดังนี้ ระดับที่ 1 ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ระดับที่ 2 ระดับความคิดเห็นน้อย ระดับที่ 3 ระดับความคิดเห็นปานกลาง ระดับที่ 4 ระดับความคิดเห็นมาก และระดับที่ 5 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

การทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด ด้วยวิธีการหาความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟาของคอน บราท (Cronbach's alpha Coefficient) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .928 (ซึ่งมีค่ามากกว่า .70) ดังนั้นแสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น และเชื่อถือได้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนการวิเคราะห์ระดับการจัดการความรู้ และระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ใช้สถิติพื้นฐานการหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ค่าเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (Standard Deviation)) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานได้แก่ การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) และวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regressions)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) เพื่อศึกษาระดับการจัดการความรู้ (KM) ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกษ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการจัดการความรู้ (KM) ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกษ ในภาพรวม

ภาพรวมการจัดการความรู้ (KM)	ระดับการจัดการความรู้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การสร้างความรู้	4.44	0.464	มาก
2. การถ่ายทอดความรู้	4.34	0.410	มาก
3. การผสมผสานจัดเก็บความรู้	4.40	0.453	มาก
4. การนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติ	4.52	0.429	มากที่สุด
ระดับรวม	4.42	0.369	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการจัดการความรู้ (KM) ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกษ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า โดยภาพรวมการจัดการความรู้ (KM) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.369) หากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.429) รองลงมาการสร้างความรู้ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.464) รองลงมาการผสมผสานจัดเก็บความรู้ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.453) และลำดับสุดท้ายการถ่ายทอดความรู้ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.464)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2) เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (LO) ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกษ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (LO) ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกษ ในภาพรวม

การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (LO)	ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. บุคคลที่รอบรู้	4.32	0.396	มาก
2. รูปแบบความคิด	4.35	0.418	มาก
3. การมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.36	0.443	มาก

4. การเรียนรู้เป็นทีม	4.69	0.367	มากที่สุด
5. การคิดเชิงระบบ	4.32	0.395	มาก
ภาพรวม	4.41	0.294	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (LO) ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกข ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า โดยภาพรวมการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (LO) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.294) หากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การเรียนรู้เป็นทีม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.367) รองลงมาการมีวิสัยทัศน์ร่วม ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.443) รองลงมา รูปแบบความคิด ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.418) รองลงมาการคิดเชิงระบบ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.395) และลำดับสุดท้าย บุคคลที่รอบรู้ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.396)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกข

ตารางที่ 3 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกข

ความสัมพันธ์	r	P-Value
การจัดการความรู้ – การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	0.67	0.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า การจัดการความรู้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.67 ดังนั้น ปฏิเสธ H_0 คือการจัดการความรู้กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกขไม่มีความสัมพันธ์กัน และยอมรับ H_1 คือการจัดการความรู้กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกขมีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 4 แสดงสัมประสิทธิ์ การถดถอย (β) สัมประสิทธิ์ การถดถอยมาตรฐาน (Beta) และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกข

ตัวแปรพยากรณ์	การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (LO)				
	β	SE(b)	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	2.046	.208		9.824	.000**
การจัดการความรู้ (KM)	.534	.047	.671	11.400	.000**
	r	R ²	Adjusted R ²	SE (est.)	F
	.671	.450	.446	.21921	129.951
					Sig.
					.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานของตัวแปรอิสระเมื่อนำเข้าสู่สมการถดถอยที่ดีที่สุดเข้ามาอยู่ในสมการถดถอยพบว่า ค่าน้ำหนักของตัวพยากรณ์ซึ่งอยู่ในรูปของภาพรวมการจัดการความรู้ (KM) มีค่า β เท่ากับ 0.534 และอยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐาน (r) มีเท่ากับ 0.671

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการจัดการความรู้ (KM) กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (LO) มีค่าในเชิงบวกเท่ากับ 0.671 โดยตัวแปรดังกล่าวสามารถพยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ร้อยละ 45 และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ 0.219 สมการพยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สามารถเขียนได้ดังนี้ $\hat{Y} = 2.046 + .534 X_1$ (คะแนนดิบ) $\hat{Z}_y = .671 Z_{X_1}$ (คะแนนมาตรฐาน)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกข ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ที่ศึกษาระดับการจัดการความรู้ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกข พบว่า โดยภาพรวมการจัดการความรู้ (KM) ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกขอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.369) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.429) การสร้างความรู้ การผสมผสานจัดเก็บความรู้ และถ่ายทอดความรู้ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ อธิบายได้ว่ากระบวนการจัดการความรู้ที่สามารถเห็นผลได้ชัดเจนคือการนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติ ให้เกิดการเรียนรู้ สอดคล้องตามแนวคิด SECI Model ของ Nonaka กับ Takeuchi (1995) ที่กล่าวว่ากระบวนการในการสร้างความรู้ที่จะเกิดประโยชน์จริง ๆ นั้นจะต้องมีการนำความรู้ไปลงมือปฏิบัติ และมีการหมุนเวียนกระบวนการ SECI ไปเรื่อย ๆ อย่างไม่มีวันยุติ นำไปสู่การปรับปรุงตนเองของบุคลากรและองค์กรอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chibuzor, A. A., และคณะ (2019) ที่พบว่าการจัดการความรู้กับนวัตกรรมขององค์กร เกิดจาก การจัดการความรู้ ประกอบด้วย การแสวงหาความรู้ การแบ่งปันความรู้ และการนำความรู้ไปใช้

การศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (LO) ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่าการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกข โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.294) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีการเรียนรู้เป็นทีมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.367) การมีวิสัยทัศน์ร่วม รูปแบบความคิด การคิดเชิงระบบ และบุคคลที่รอบรู้ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ จึงอธิบายได้ว่าในการปฏิบัติงานของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกข บุคลากรทุกคนมีการตระหนักถึงความร่วมมือกัน มีการแบ่งปันการทำงาน และการแก้ปัญหาร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Senge (1990) ที่ได้ให้ความหมายขององค์กรแห่งการเรียนรู้ไว้ว่าเป็นสถานที่ซึ่งคนได้ขยายความสามารถของเขาได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดผลลัพธ์ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ทำให้มีรูปแบบการคิดที่แปลกใหม่ มีอิสระและสร้างแรงบันดาลใจร่วมกัน และเป็นแหล่งที่คนจะได้

เรียนรู้ที่จะเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Marquardt และ Reynold (1994) ที่กล่าวไว้ว่าองค์กรแห่งการเรียนรู้คือกลุ่มของคนที่ได้รับมอบพลัง ในการสร้างความรู้ สินค้าและบริการใหม่ เครือข่ายของชุมชนซึ่งมีความคิดสร้างสรรค์ทั้งภายในและภายนอกองค์กร และสอดคล้องกับแนวคิดของ พรธิดา วิเชียรปัญญา (2557) ที่ให้ความหมายขององค์กรแห่งการเรียนรู้ว่า คือองค์กรที่ประกอบด้วยคนที่มีความมุ่งมั่นที่จะขยายขีดความสามารถของตนผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และเป็นองค์การที่มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาความรู้ความสามารถ รวมทั้งมีการสร้าง สรรหา การถ่ายโอนความรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นผลจากความรู้ใหม่ ๆ มีการกระจายอำนาจให้กับสมาชิกในองค์การเพื่อกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือและการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ รติกร พุฒิประภา (2560) ที่พบว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านลานแหลม (สรนุวัตรราษฎร์อุทิศ) ทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ การคิดอย่างเป็นระบบ การเรียนรู้เป็นทีม วิสัยทัศน์ร่วมกัน ความเชี่ยวชาญของบุคคล และแบบแผนทางความคิด

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกข ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของการจัดการความรู้ (KM) กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (LO) มีค่าในเชิงบวกเท่ากับ 0.671 โดยตัวแปรดังกล่าวสามารถพยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ร้อยละ 45 และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ 0.219 อธิบายได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกข มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งเกิดจากการที่บุคลากรได้มีการบริหารจัดการความรู้ระหว่างการทำงานร่วมกัน เห็นได้จากระดับการจัดการความรู้ภาพรวมของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกขที่อยู่ในระดับมาก ตามที่ได้ศึกษาในวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ซึ่งส่งผลทำให้เกิดระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ตามที่ได้ศึกษาในวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ดังนั้นจึงเกิดความสัมพันธ์กันระหว่างการจัดการความรู้กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบกข สอดคล้องกับแนวคิด Senge (1990) ที่ได้มีความคิดว่าการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้จะต้องเริ่มการพัฒนาคนก่อน (KM - OL - LO) สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) (2559) ที่พบว่าการจัดการความรู้ และ การเรียนรู้ขององค์กร เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้องค์กรเป็นองค์การของการเรียนรู้

จะเห็นได้ว่าระดับการจัดการความรู้ในองค์กรมีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งการจัดการความรู้เกิดจากบุคลากรที่ปฏิบัติงานสามารถสร้างความรู้ร่วมกันจากการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ปฏิบัติงานจริง ส่งสมหมุนเวียนเป็นความรู้ที่นำไปถ่ายทอดให้กับผู้ปฏิบัติงานรุ่นต่อไปได้ เมื่อเกิดกระบวนการจัดการความรู้จึงก่อให้เกิดการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ หากพิจารณาด้านการนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด จึงสอดคล้องกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้เป็นทีมที่มีระดับมากที่สุดเช่นกัน เมื่อระดับของการจัดการความรู้

และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรพระตำหนักจักรีบรมกษในภาพรวมอยู่ในระดับมาก จึงสามารถอธิบายได้ว่าพระตำหนักจักรีบรมกษเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง (High Performance Organization) เป็นหน่วยราชการในพระองค์ ที่ดำเนินงานภายใต้หลักการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) และเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่บุคลากรทุกคนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มกำลังและความสามารถร่วมกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. บุคลากรต้องรักษาระดับการจัดการความรู้ไม่ให้ลดต่ำลง โดยสามารถนำแนวคิด ทฤษฎี การจัดการความรู้มาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับลักษณะการทำงานในปัจจุบัน
2. ควรมีการพัฒนากระบวนการทำงานตามแนวทฤษฎีการจัดการความรู้ เพื่อให้ทักษะการจัดการความรู้ด้านต่าง ๆ ของบุคลากรอยู่ในระดับมากที่สุด อันจะส่งผลให้เกิดระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยสามารถนำแนวคิด ทฤษฎี การจัดการความรู้ และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของนักวิชาการท่านอื่น มาทำการวิจัยได้
2. ควรมีการศึกษาวิจัยด้านปัจจัยส่วนบุคคลเพิ่มเติม เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ในการจัดการความรู้ ที่จะนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง (References)

- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2548). องค์การแห่งความรู้: จากแนวความคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: แชนท์โฟร์ พรินติ้ง.
- ปราณี ตันประยูร (2560). ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 7(2), 35-44.
- พรธิดา วิเชียรปัญญา. (2547). การจัดการความรู้: พื้นฐานและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เพอร์เน็ท.
- รติกร พุฒิประภา (2560). องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านลานแหลม (สรนุวัตรราชภัฏอุทิศ). ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรพล วรพันธ์. (2560). แนวทางการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้. วปอ.รุ่น 60.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช). (2559). เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้อย่างไร. สืบค้น 17 กันยายน 2565, จาก <http://www.nstda.or.th>
- สุรเดช จอจวรรณศิริ. (2558). การพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้. สืบค้น 17 กันยายน 2565, จาก <http://trisacademy.wordpress.com>

- Chibuzor, A. A., Jovita, O. U., Onyemachi, U. C. (2019). *Knowledge Management and Organizational Innovation*. Strategic Journal of Business and Social Science. 2(2), 1-20
- Likert, Rensis. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. In Reading in Fishbein, M (Ed.), Attitude Theory and Measurement (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.
- Marquardt, M. and Reynold, A. (1994). *The Global Learning Organization*. New York: IRWIN.
- Nonaka, I. and Takeuchi, H. (1995). *The Knowledge-Creating Company*. Oxford University Press: Oxford.
- Senge, P. M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization*. New York: Doubleday.
- Yamane, T. (1973). *Statistics, An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลาเขต 2

Factors Affecting Personnel Management Competencies of Educational Institution Administrators on the New Normal Under the Songkhla Primary Educational Area Service Office 2

บุหลัน หมัดหมาน¹ จรัส อติวิทยากรณ์² นรินทร์ จุลทรัพย์³

Bulan Mudmarn, Jarus Atiwittayaporn, Nirun Jultram

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. องค์ประกอบส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลาเขต 2 2. ระดับสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลาเขต 2 3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลาเขต 2 4. แนวทางการนำปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลาเขต 2 ในยุควิถีใหม่ไปประยุกต์ใช้ในการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ของรัตนะ บัวสนธ์ โดยเริ่มจากวิธีเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 317 คน ซึ่งได้มาจากตารางของ Krejcie & Morgan โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นเกณฑ์การแบ่ง เทียบสัดส่วนตามขนาดโรงเรียน แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยใช้แบบสอบถาม และดำเนินการวิจัยระยะที่สอง ด้วยวิธีเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารจำนวน 5 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน และตีความวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัย พบว่า 1.ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ โดย

Received: 2022-12-14 Revised: 2022-12-24 Accepted: 2022-12-26

¹ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ Master of Education Program Degree in Educational Administration Hatyai University.

Corresponding Author e-mail: bulan.mud070@hu.ac.th

² คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ Faculty of Education and Liberal Arts Hatyai University. e-mail: jarus_a@hu.ac.th

³ คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ Faculty of Education and Liberal Arts Hatyai University. e-mail: nirun_ch@hu.ac.th

ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. ระดับสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ส่งผลทางทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ .001 4. การนำปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 2 สามารถนำไปประยุกต์ได้

คำสำคัญ (Keywords): ปัจจัย; สมรรถนะ; การบริหารงานบุคคล

Abstract

The objectives of this research were to investigate the factors affecting personnel management competencies of school administrators in the new normal era, the level of factors affecting personnel management competencies of school administrators in the new normal era, the factors affecting personnel management competencies of school administrators in the new normal era, and the approaches to applying factors affecting personnel management competencies of school administrators in the new normal era. The mixed method research of Ratana Buason (Ratana Buason, 2011, p. 109) started with the quantitative method. A sample of 317 students was obtained from the Krejcie & Morgan chart by stratified random sampling, using school size as a criterion. Then, perform a simple random sampling with a questionnaire and perform the second phase of research with a qualitative method. A sample of 5 executives using an interview form. The statistics used in analyzing the data included frequency, percentage, mean, standard deviation, stepwise multiple regression analysis, and interpretive content analysis. The research findings included: 1. The level of factors affecting personnel management competencies of school administrators in the new normal era, was at the highest level. 2. Personnel management competency level of school administrators in the new normal era, was at the highest level. 3. Factors influencing staff management skills of school administrators in the new normal era by analyzing stepwise multiple regression, affecting staff management skills of school administrators in the new normal era. The statistically significant positive effect at the .001 level. 4. Guidelines for applying factors affecting personnel management competencies of school administrators in

the new normal era of the Office of Songkhla Primary Educational Service Area 2 can be applied.

Keywords: Factors; Personnel Management; Competencies

บทนำ (Introduction)

“งานราชการนั้น คืองานของแผ่นดิน มีผลเกี่ยวเนื่องโดยตรงถึงประโยชน์ของประเทศชาติ และประชาชนทุกคน งานทุกอย่างจึงต้องมีผู้ปฏิบัติและมีผู้รับช่วงเพื่อให้ดำเนินต่อเนื่องไปไม่ขาดสาย ดังนั้น ผู้ปฏิบัติบริหารงานราชการทุกฝ่ายทุกระดับจึงไม่ควรยกเอาเรื่องใครเป็นผู้ทำมาก่อน หรือใครเป็นผู้รับช่วงงานขึ้นเป็นข้อสำคัญนักจะต้องถือประโยชน์ที่จะเกิดจากงานเป็นหลักใหญ่ แล้วร่วมกันคิดร่วมกันทำ ด้วยความอุตสาหะเสียสละและด้วยความสุจริตจริงใจ งานทุกอย่างจึงจะดำเนินไปได้อย่างราบรื่นไม่ติดขัด และสำเร็จผลเป็นประโยชน์ได้แท้จริงและยั่งยืนตลอดไป” พระราโชวาทในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือนเนื่องใน วันข้าราชการพลเรือน วันที่ 31 มีนาคมพ.ศ. 2558 จากกระแสพระราโชวาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน ทรงมุ่งหวังให้ข้าราชการปฏิบัติงานด้วยความอุตสาหะ เสียสละ ร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานเพื่อมุ่งประโยชน์แก่ชาติบ้านเมือง การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าขึ้น สิ่งสำคัญยิ่งที่จะต้อง พัฒนาประการแรกคือ “ทรัพยากรมนุษย์” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) การพัฒนา และบริหารบุคลากรในยุค New normal มีแนวทางการดำเนินงานหลัก 3 ประการ ดังนี้ 1) การสรรหาและคัดเลือก (Recruit) โดยใช้เครื่องมือและเทคโนโลยี ทางดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการสรรหาและเลือกสรรบุคลากร 2) การรักษาและใช้ประโยชน์ (Retain) โดยดูแลให้เกิดความผูกพัน และเป็นธรรม บนหลักการบริหารบุคลากรภาครัฐต่าง ๆ 3) การพัฒนา (Re-skill and Up-skill) โดยพัฒนาบุคลากรให้มีวิธีคิดใหม่ (Mindset) ทักษะใหม่ (Skill set) คุณลักษณะใหม่ (New attributes) และแนวทางปฏิบัติใหม่ (New practices) เพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานขององค์กร ทั้งในปัจจุบันและแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น ในอนาคตสถานศึกษาเป็นสถาบันการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา ซึ่งในสถาบันการศึกษาก็มีผู้บริหารเป็นตัวขับเคลื่อนสถานศึกษา ให้มุ่งพัฒนาครูและนักเรียนไปสู่เป้าหมายของสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมี ความสามารถในการทำงานได้เป็นอย่างดี ประสิทธิภาพดี มีความสามารถหลายด้าน มีความเชี่ยวชาญ มีความ คล่องแคล่ว ทำงานที่ต้องใช้ความชำนาญสูง มีพรสวรรค์และมีความสามารถพิเศษผู้เชี่ยวชาญในอาชีพ ความสามารถที่เหมาะสมกับงาน เป็นผู้ที่รู้จักคิดหาเหตุผล (จินตนา อนันตกุล, 2549) สมรรถนะการบริหารงานบุคคล 5 ด้าน (สำนักเลขาธิการคุรุสภา, 2556) ประกอบด้วย การสรรหาบุคลากร การจัดหาบุคลากรให้เหมาะกับหน้าที่ การพัฒนาบุคลากร การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ การให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาการ

ปฏิบัติงาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีมด้านการสื่อสารและการจูงใจ ด้านบริการที่ดี ด้านการพัฒนาตนเองเอกสารและงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหาร ได้แก่ “ความผูกพันกับองค์กร” เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะความผูกพันกับองค์กรของบุคลากรในสถานศึกษา ด้านความรู้สึกรู้สึก และด้านบรรทัดฐานมีผลต่อความผูกพันและส่งผลต่อการปฏิบัติงาน (ยศพล พิษณุเดชางค์, 2561) ปัจจัยต่อมาคือ “ค่าตอบแทนและสวัสดิการ” การทำงานต้องมีการเสริมแรงสร้างแรงจูงใจจากค่าตอบแทน (วีรยุทธ วาณิชขมกลั่น, 2559) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน ซึ่ง ค่าตอบแทนเป็นสิ่งสำคัญ ในการสร้างแรงจูงใจ “การพัฒนาตนเอง” และ “ความก้าวหน้าในงานอาชีพ” เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ การพัฒนาตนเองจะทำให้มีความเจริญก้าวหน้าในงานอาชีพ เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาตนเองเพื่อต้องการให้มีความก้าวหน้าในงานอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ (รินดา ชันธกรรม, 2556) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูวิทยาลัย อาชีวศึกษาเอกชน กลุ่มภาคกลาง "New Normal" ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ “โควิด-19” การใช้ชีวิตประจำวัน จึงจำเป็นต้องป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับวิถีการดำรงชีวิตแบบใหม่เพื่อให้ปลอดภัยจาก การติดเชื้อ ควบคู่ไปกับความพยายามรักษาและฟื้นฟูศักยภาพทางเศรษฐกิจและธุรกิจ นำไปสู่การสรรค์สร้าง สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ เทคโนโลยีใหม่ๆ มีการปรับแนวคิด วิสัยทัศน์ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรม ทั้งในด้าน อาหาร การแต่งกาย การรักษาสุขอนามัย การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสาร การทำธุรกิจ ฯลฯ ซึ่งสิ่งใหม่ ๆ เหล่านี้ได้กลายเป็นความปกติใหม่ จนในที่สุดเมื่อเวลาผ่านไปก็จะทำให้เกิดความคุ้นชินจนกลายเป็นส่วนหนึ่ง ของวิถีชีวิตปกติของผู้คนในสังคม

จากที่กล่าวมาแล้วนั้นในยุควิถีใหม่จะส่งผลกระทบต่อการทำงานในชีวิตประจำวันจากการศึกษาข้อเสนอแนะงานวิจัยเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม (พิชามญ์ ลาวชัย, 2562) ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ที่การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา และการบริหารงานบุคคลที่เป็นสิ่งสำคัญในองค์กร ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 2 โดยมีความมุ่งหวังว่าจะได้เป็นข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 2 และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลาเขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลาเขต 2
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลาเขต 2
4. เพื่อศึกษาแนวทางการนำปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลาเขต 2 ในยุควิถีใหม่ไปประยุกต์ใช้

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method) ของรัตนะ บัวสนธ์ (รัตนะ บัวสนธ์, 2554) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ครู จำนวน 317 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซี มอร์แกน นำมาสุ่มแบบแบ่งชั้นตามโรงเรียนแต่ละโรงเรียนแล้วสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับฉลากโดยไม่ใส่คืน
2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม กับ แบบสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

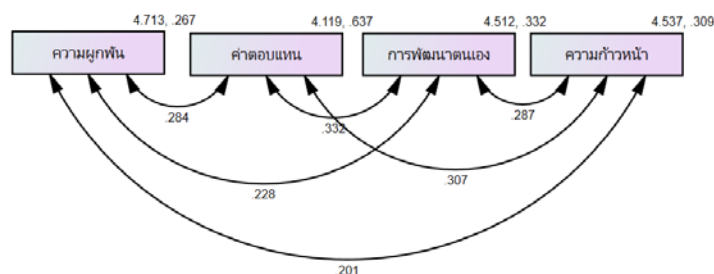
การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม โดยนำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ขอคำแนะนำและตรวจสอบความตรงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บข้อมูล (Try-Out) จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคล ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .935 ด้านสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .974 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามจะใช้ค่าการวิเคราะห์เกี่ยวกับสถานภาพ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้วิธีคำนวณโดยหาค่าร้อยละ (Percentage) การวิเคราะห์ตัวแปรต้น จะใช้ค่าวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลและตัวแปรตามจะใช้ค่าวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้วยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสมรรถนะการบริหารงานบุคคลที่ส่งผลต่อสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ การวิเคราะห์การถดถอย และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) กับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ดังรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 ผล

ระรณะการ

บริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสงขลา เขต 2

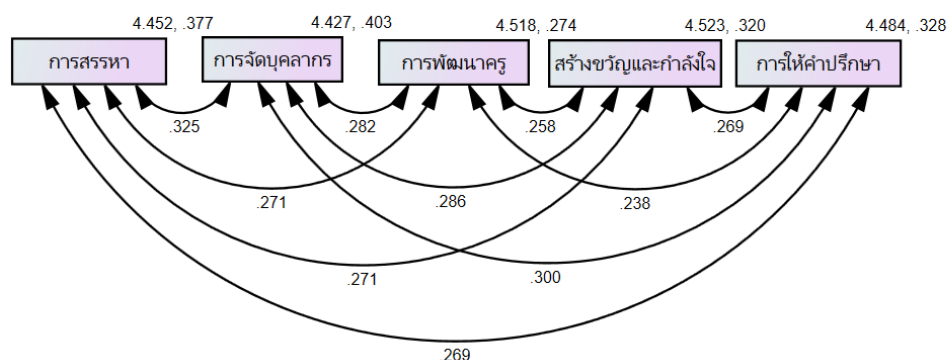
ตารางที่ 1 ผลการศึกษาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ในภาพรวมและรายด้าน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคล		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1	ความผูกพันกับองค์กร	4.713	.517	มากที่สุด
2	ค่าตอบแทนและสวัสดิการ	4.119	.799	มาก
3	การพัฒนาตนเอง	4.512	.576	มากที่สุด

4	ความก้าวหน้าในงานอาชีพ	4.537	.557	มากที่สุด
รวม		4.477	.546	มากที่สุด

จากภาพที่ 1 ตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยสมรรถนะการบริหารงานบุคคลโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.470$, $SD=.546$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ความผูกพันกับองค์กร ($\bar{X}=4.713$, $SD=.517$) รองลงมา คือความก้าวหน้าในงานอาชีพ ($\bar{X}=4.537$, $SD=.557$) รองลงมา คือ การพัฒนาตนเอง ($\bar{X}=4.512$, $SD=.576$) และ ค่าตอบแทนและสวัสดิการ ($\bar{X}=4.119$, $SD=.799$) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาระดับสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

ภาพที่ 2 ผลการศึกษาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

ในภาพรวมและรายด้าน

สมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหาร		ระดับความคิดเห็น		
สถานศึกษาในยุควิถีใหม่		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การสรรหาบุคลากร	4.452	.615	มากที่สุด
2	การจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่	4.427	.635	มากที่สุด
3	การพัฒนาครูและบุคลากร	4.518	.524	มากที่สุด

4	การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ	4.523	.566	มากที่สุด
5	การให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงาน	4.484	.573	มากที่สุด
รวม		4.485	.536	มากที่สุด

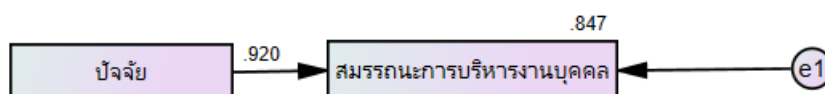
จากภาพที่ 2 ตารางที่ 2 พบว่า สมรรถนะการบริหารงานบุคคล ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.485, SD =.536) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ($\bar{X}$ =4.523, SD =.566) รองลงมา คือ การพัฒนาครูและบุคลากร ($\bar{X}$ =4.518, SD =.524) รองลงมา คือ การให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}$ =4.484, SD =.573) รองลงมา การสรรหาบุคลากร ($\bar{X}$ =4.452, SD =.615)และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือการจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ ($\bar{X}$ =4.427, SD =.615) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

ตารางที่ 3 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์อำนาจในการทำนายของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

ตัวแปร	ค่าคงที่	B	Beta	R ²	F
สมรรถนะการบริหารงานบุคคล	.446	.902	.920	.847	1737.983***

** = $p < .001$

ภาพที่ 3 ผลการศึกษอำนาจในการทำนายของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

จากตารางที่ 3 และภาพที่ 3 พบว่าอำนาจในการทำนายของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผลการวิเคราะห์สถิติถดถอยอย่างง่ายพบว่าปัจจัยสมรรถนะสามารถ

ทำนายสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ในการทำนายเท่ากับ .847 แสดงว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ได้ร้อยละ 84.7 โดยสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ

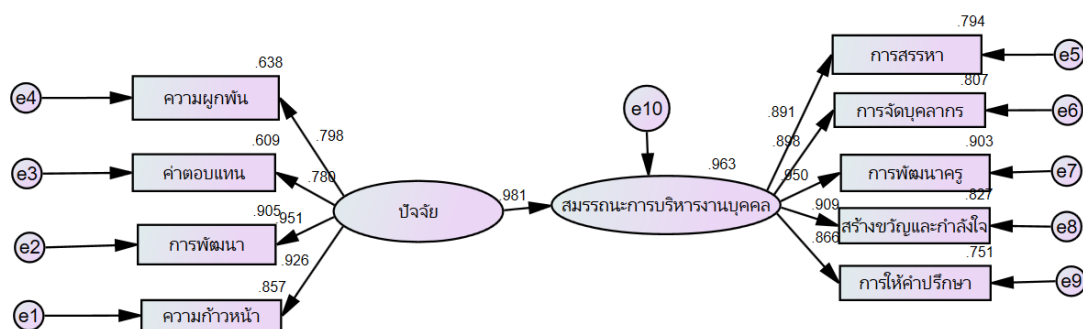
สมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ = .446 + .902 (ปัจจัยสมรรถนะการบริหารงานบุคคล)

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

สมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ = .920 (ปัจจัยสมรรถนะการบริหารงานบุคคล)

จากสมการดังกล่าวอธิบายได้ว่าเมื่อปัจจัยสมรรถนะการบริหารงานบุคคลเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะมีสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ เพิ่มขึ้น .920 หน่วย

4. ผลการศึกษาแนวทางการนำไปปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

ภาพที่ 4 โมเดลแนวทางปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

จากภาพที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด คือ การพัฒนานตนเอง (ค่าน้ำหนัก.951) รองลงมา ความก้าวหน้าในอาชีพ (ค่าน้ำหนัก .926) ความผูกพัน (ค่าน้ำหนัก.798) และน้อยที่สุด คือ ค่าตอบแทน (ค่าน้ำหนัก.789) ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลที่มากที่สุดคือ การพัฒนาครูและบุคลากร (ค่าน้ำหนัก .950) รองลงมา คือ การสร้างขวัญและกำลังใจ (ค่าน้ำหนัก.909) และน้อยที่สุด คือการให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงาน(ค่าน้ำหนัก.866)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับปัจจัยที่โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ความผูกพันต่อองค์กร ความก้าวหน้าในงานอาชีพ การพัฒนาตนเอง และค่าตอบแทนและสวัสดิการ อภิปรายดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรพร้อมที่จะทุ่มเทแรงกายแรงใจปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยร่วมกันทำงานเป็นทีม ส่งผลให้องค์กรบรรลุตามวัตถุประสงค์ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ยศพล พิชญเดชาวงศ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความผูกพันกับองค์กร เค็ก อ่อนนุ่ม (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัย ที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและเป็น รายด้านอยู่ในระดับมาก และชนิกานต์ สุวรรณทรัพย์ (2564) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพัน ของพนักงานธนาคาร เอกชนสำนักงานใหญ่ แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) พบว่า ตัวแปรทั้ง 8 ด้าน มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของพนักงาน โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกทุกด้าน

2. ระดับสมรรถนะที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 2

สมรรถนะการบริหารงานบุคคล ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ทั้งหมดมี 5 ด้าน โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ การพัฒนาครูและบุคลากร การให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงาน การสรรหาบุคลากร การจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับยศพล พิชญเดชาวงศ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนกรุงเทพมหานคร พบว่าสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาปัญหาการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ และการสรรหาบุคลากร อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.1 การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นสิ่งที่สำคัญโดยผู้บริหารสามารถสร้างความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดี และทัศนคติที่ดีต่อองค์กร ผู้บริหารสามารถสร้างความรู้สึกมั่นคงในอาชีพ และตำแหน่งหน้าที่ของการปฏิบัติงานของบุคลากร ผู้บริหารเสริมแรงให้บุคลากรมีความใส่ใจที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ของตน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ กิ่งไผ่ แสงแก่นสาร (2558) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารบุคคลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านความพึงพอใจ แรงจูงใจ ทัศนคติในการทำงาน บรรยากาศองค์กร ลักษณะงานที่ทำ และเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยใช้ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะเป็นตัวแปรต้น พบว่า ปัจจัยด้านความผูกพันต่อองค์กร ปัจจัยค่าตอบแทนและสวัสดิการ ปัจจัยด้านการพัฒนาตนเอง และปัจจัยด้านความก้าวหน้าในงานอาชีพ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหาร ครูและบุคลากรเกิดความภาคภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ความพยายามที่จะปฏิบัติงานอย่างทุ่มเทและเสียสละ การยอมรับวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายขององค์กรเพื่อความก้าวหน้าและผลประโยชน์ขององค์กร ตลอดจนมีความจงรักภักดีที่จะดำรงอยู่ในองค์กร ตลอดไป เพื่อให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ผู้บริหาร ต้องให้เงินสวัสดิการ และผลประโยชน์อื่น ๆ จ่ายให้แก่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อตอบแทนการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จูงใจในการปฏิบัติงานและเป็นการส่งเสริมขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานให้มีการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสร้างความเป็นอยู่และฐานะทางครอบครัวให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ทั้งนี้ครูและผู้บริหารต้องแสวงหาและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และทักษะเพื่อเปลี่ยนแปลงความสามารถของตนเองให้เพิ่มพูนยิ่งขึ้น ความพยายามพัฒนาตนเองในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองในด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้น เช่น ด้านการศึกษาต่อ ด้านการฝึกอบรม และด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ ความชำนาญงาน และทัศนคติที่ดี ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการ ปฏิบัติงาน อันจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงาน จะทำให้การเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น ในที่นี้เป็น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการประสบผลสำเร็จในการทำงาน ทำให้เกิดความก้าวหน้าในการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนเงินเดือน และเลื่อนวิทยฐานะ อำนาจหน้าที่และสถานภาพในการทำงาน การยกระดับตำแหน่งให้สูงขึ้น สอดคล้องกับศพลพิชญเดชาวงศ์ (2561) ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อ

สมรรถนะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ความผูกพันกับองค์กร ความก้าวหน้าในอาชีพ การบริหารแบบมีส่วนร่วม และค่าตอบแทนและสวัสดิการ

3.1 ปัจจัยด้านการพัฒนาตนเอง พบว่า ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่โดยภาพรวมมากที่สุด อาจเพราะในยุควิถีใหม่ การพัฒนาตนเองมีการอบรมออนไลน์ ซึ่งสร้างความสะดวกและเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้บริหาร ครูและบุคลากรได้พัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหาร ครู และบุคลากรต้องแสวงหาและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และทักษะเพื่อเปลี่ยนแปลงความสามารถของตนเองให้เพิ่มพูนยิ่งขึ้น ผู้บริหารให้ครูมีการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดีในการทำงาน การแสวงหาและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และทักษะเพื่อเปลี่ยนแปลงความสามารถของตนเองให้เพิ่มพูนยิ่งขึ้น ความพยายามพัฒนาตนเองในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองในด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้น เช่น ด้านการศึกษาต่อ ด้านการฝึกอบรม และด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ ความชำนาญงาน และทัศนคติที่ดี ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการ ปฏิบัติงาน อันจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงาน สอดคล้องกับปาริฉัตร ช่อชิต (2559) สมรรถนะผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 ปาริฉัตร ช่อชิต (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สมรรถนะผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเขตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การมีวิสัยทัศน์ การสื่อสารและการจูงใจ การทำงานเป็นทีม การวิเคราะห์และการสังเคราะห์

4. แนวทางการนำปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลาเขต 2 ในยุควิถีใหม่ไปประยุกต์ใช้

4.1 ปัจจัยด้านการพัฒนาตนเอง ในยุควิถีใหม่ทำให้บริบทการใช้ชีวิตของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทั้งด้านการใช้ชีวิตส่วนตัว ครอบครัว รวมถึงการทำงานด้วย ในฐานะที่เราเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ผู้นำองค์กรคือบุคคลแรก ๆ ที่จะต้องปรับเปลี่ยนตนเอง ด้วยการติดตามข่าวสาร เรียนรู้อยู่เสมอ โดยเฉพาะความรู้ที่อยู่ในสื่อโซเชียล สื่อออนไลน์ เป็นความรู้ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มาเร็วและไปเร็ว ที่สำคัญผู้รับสารหรือคนที่ติดตาม เรียนรู้ต้องรู้จักการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพราะข่าวสารและความรู้มาหลายทิศทาง และต้องปรับประยุกต์ให้ทันเพื่อนำมาปรับใช้กับตนเอง องค์กร และช่องทางการรับ การสื่อสาร มีความใกล้ชิดกับตัวเรามากยิ่งขึ้น ตัวอย่าง เช่น ก่อนหน้านี้หากเราจะรับองค์ความรู้ใหม่ หรือข้อสั่งการจากผู้บังคับบัญชาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก็จะมีการสั่งการมาเป็นทอด ๆ ใช้เวลานานกว่าจะถึงระดับผู้ปฏิบัติ บางครั้งต้องมีการเข้ารับการอบรมพัฒนา ที่ต้องใช้เวลา งบประมาณ แต่ปัจจุบัน เราเรียนรู้ หรือรับข้อสั่ง

การโดยผ่านระบบ Zoom หรือ Plate Form ต่าง ๆ ซึ่งเรียนรู้ได้เร็วและสะดวก ไม่ต้องใช้งบประมาณมากมาย ดังนั้น นับเป็นโอกาส ท่ามกลางวิกฤติที่ผ่านมา ที่เราทุกคนได้เรียนรู้และสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองผ่านเครือข่าย และรูปแบบการเรียนรู้ ที่หลากหลาย รวดเร็ว และเท่าเทียมกัน เรียกว่า ใครเร็ว ใครพร้อม ใครขยัน ใครกระหายการเรียนรู้ ก็สามารถที่จะยกระดับการพัฒนาตนเองได้อย่างดี และสามารถนำไปพัฒนาคน พัฒนางาน ในองค์กรได้เป็นอย่างดี นำไปประยุกต์ใช้โดยการจัดให้มีการอบรมออนไลน์ ให้กับผู้บริหาร ครูและบุคลากร นอกจากนี้ให้ผู้บริหารและครูร่วมส่งเกียรติบัตรที่ได้ไปพัฒนาตนเองจากเว็บไซต์ หรือหน่วยงานต่าง ๆ มา 5 หลักสูตร และเขตพื้นที่จะออกเกียรติบัตรให้ผู้อบรมพัฒนาครบ 5 หลักสูตร

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

จากการสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลาเขต 2 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ปัจจัยด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งผู้บริหารควรพิจารณาความดีความชอบ โดยมีการปรับเลื่อนเงินเดือนอย่างเป็นธรรม ผู้บริหารมีการจัดระบบเงินตอบแทนอื่น ๆ เช่น ค่าตอบแทนในการเดินทางไปราชการ

2. ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ด้านการจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผู้บริหารควรชี้แจง แนะนำ ให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจเกี่ยวกับงานในหน้าที่และภารกิจ ซึ่งผู้บริหารจัดบุคลากรปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำปัจจัยอย่างอื่นที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ ไปศึกษาในหน่วยงานอื่น

2. ควรศึกษาปัจจัยอย่างอื่นที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลาเขต 2

เอกสารอ้างอิง(References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์ การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (รสพ).
- จันทิมา อนันตกุล. (2549). *สมรรถนะที่เอื้อต่อการปฏิรูปการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัด หนองคาย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิชามญช์ ลาวชัย. (2562). *สมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยศพล พิชญเดชาวงศ์. (2561). *ปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2552). *วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รินดา ชันธกรม และ จันทนา แสนสุข. (2556). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนกลุ่มภาคกลาง*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชชมงคลสุวรรณภูมิ.
- วีรยุทธ วาณิชกมลนันท์. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทสยามกลาสอินดัสทรี จำกัด โรงงานอยุธยา*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ผลของโปรแกรมการแนะแนวที่มีต่อความรู้และความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา
สาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา

Effect of Guidance Program on Knowledge and Digital Intelligence of
Educational Technology and Innovation Undergraduate Students

เจษฎา บุญมาโฮม¹ มนธิรา บุญญวินิจ²
Jesada Boonmahome, Montira Boonyawinit

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความรู้เรื่องความฉลาดทางดิจิทัลและความฉลาดทางดิจิทัลก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนว และ 2) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของโปรแกรมการแนะแนวที่มีต่อความรู้เรื่องความฉลาดทางดิจิทัลและความฉลาดทางดิจิทัล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จำนวน 23 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยโปรแกรมการแนะแนว แบบทดสอบทดสอบความรู้เรื่องความฉลาดทางดิจิทัล และแบบวัดความฉลาดทางดิจิทัล สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที ผลการวิจัยพบว่า 1. นักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวมีความรู้เรื่องความฉลาดทางดิจิทัลและความฉลาดทางดิจิทัลหลังการเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2. ดัชนีประสิทธิผลของความรู้เรื่องความฉลาดทางดิจิทัลเท่ากับ 0.57 และความฉลาดทางดิจิทัลเท่ากับ 0.71

คำสำคัญ (Keywords): การแนะแนว; โปรแกรมการแนะแนว; ความฉลาดทางดิจิทัล

Abstract

The purposes of this research were to 1) compare knowledge and Digital Intelligence before and after participating in a guidance program and 2) to find the effectiveness index of participating in a guidance program. The study samples were 23 students majoring in Educational Technology and Innovation at Nakhon Pathom Rajabhat University, derived by simple random sampling. The research instruments

Received: 2023-01-12 Revised: 2023-01-27 Accepted: 2023-01-29

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม Faculty of Education Nakhon Pathom Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: krutonpsy@gmail.com

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม Faculty of Education Nakhon Pathom Rajabhat University

included a guidance program, a knowledge of digital intelligence test, and a digital intelligence test. The statistics used in the research were mean standard deviation and the t-test. The study results were as follows: 1. The students' knowledge of digital intelligence and digital intelligence in the guidance program was higher than before, with statistical significance at .05. and 2. The effectiveness index of the guidance program were EI = .057 and 0.71

Keywords: Guidance; Guidance Program; Digital Intelligence

บทนำ (Introduction)

โลกเข้าสู่ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศหรืออุตสาหกรรมดิจิทัล 4.0 อย่างเต็มรูปแบบ เทคโนโลยีจึงมีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์มากขึ้น การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ทำให้สังคมโลกต้องเผชิญกับระบบเศรษฐกิจโลกที่มีลักษณะการแข่งขันอย่างเสรีและไร้พรมแดน ความท้าทายบริบทกระแสโลกาภิวัตน์รอบใหม่ของโลกคือ การก้าวเข้าสู่ยุคอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (Internet Of Things) การดำเนินชีวิตต้องเกี่ยวข้องกับสื่อสังคมออนไลน์และสังคมดิจิทัลมากขึ้น ช่วงเวลาและปริมาณการใช้อินเทอร์เน็ตของแต่ละบุคคลจึงเพิ่มขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

จากผลการสำรวจการดำเนินงานดิจิทัลปี 2564 (Global Digital Report 2021) ด้านแพลตฟอร์มบริหารจัดการสื่อสังคมออนไลน์ของหน่วยงาน We Are Social และ Hootsuite พบว่าทั่วโลกมีผู้ใช้อุปกรณ์พกพามากถึง 5.27 พันล้านคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 67 ของประชากรโลก ช่วงระยะเวลา 1 ปี มีผู้ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์เพิ่มขึ้นมากกว่า 500 ล้านคน คนไทยใช้งานสังคมออนไลน์มากที่สุดในโลก คนไทยใช้โซเชียลมีเดียเป็นช่องทางหลักในการสื่อสาร สืบค้นข้อมูล และปฏิบัติงานมีผู้โพสต์ข่าวปลอม จำนวน 587,039 คน มีผู้แชร์ข่าวปลอม จำนวน 20,294,635 คน โดยกลุ่มที่มีพฤติกรรมดังกล่าวมากกว่าร้อยละ 90 อยู่ในช่วงอายุ 18-34 ปี ซึ่งรวบรวมจากการรับแจ้งเบาะแส และติดตามการสนทนาบนโลกออนไลน์เกี่ยวกับข่าวปลอม และมีข้อความข่าวที่ต้องคัดกรองทั้งหมด 145,515,605 ประเด็น ข้อมูลดังกล่าวทำให้คนไทยอาจมีพฤติกรรมที่เรียกว่า “Fear Of Missing Out” (FOMO) หรือ “โรคกลัวตกกระแส” เป็นการหวาดระแวงว่าตนเองไม่ทันกระแสสังคม ต้องติดตามทุกความเคลื่อนไหวของสื่อสังคมออนไลน์ กลายเป็นผู้เสพติดการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่ต้องระมัดระวังการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมบนสื่อสังคมออนไลน์ (มูลนิธิสยามกัมมาจล, 2561; กรุงเทพฯ, 2564)

ทั้งนี้ มูลนิธิสยามกัมมาจล (2561) ได้ประชุมวิชาการระดับชาติสู่เวทีสาธารณะในประเด็นสถานการณ์สื่อกับสังคมไทยถึงเวลาสังคมฉลาดใช้สื่อพบว่า ประเทศไทยอยู่ในสถานการณ์เกิดสื่อใหม่ (New Media) ผู้ใช้งานสามารถเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตได้อย่างสะดวก สถาบันการศึกษาต้องรู้เท่าทัน ตระหนัก และเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการชี้แนะผู้เรียนให้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องสร้างเสริมมนต์ทัศน์เกี่ยวกับ

ประเด็นการผลิต การเลือกใช้สื่ออย่างมีจรรยาบรรณมากกว่าการพัฒนาทักษะการสื่อสารแก่ผู้เรียน โดยหลักสูตรที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์โดยตรง เช่น วารสารศาสตร์ นิเทศศาสตร์ และเทคโนโลยีการศึกษาควรพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้กำกับประเมินตนเองได้ และคัดกรองสิ่งที่จะนำเสนอบนสื่อสังคมออนไลน์ รวมทั้งการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในสังคมให้ฉลาดใช้สื่อหรือมีความฉลาดทางดิจิทัล

ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ: digital intelligence) หมายถึง ความสามารถของบุคคลด้านสติปัญญาประเภทหนึ่งเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ อภิปัญญา และทางสังคมและจิตใจที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการตนเองเพื่อใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสังคมออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณธรรมจริยธรรม ทำให้บุคคลเผชิญกับสถานการณ์ความท้าทายของชีวิตดิจิทัล สามารถปรับอารมณ์ ปรับตัว และปรับพฤติกรรมให้เข้ากับชีวิตดิจิทัล ให้ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ เจตคติ และค่านิยมที่จำเป็นหรือที่เรียกว่าทักษะการใช้สื่อและการเข้าสังคมในโลกออนไลน์ ทำให้บุคคลเผชิญกับความท้าทายและบริหารจัดการชีวิตดิจิทัลได้อย่างมีคุณภาพ ความฉลาดทางดิจิทัลแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) ระดับการสร้างสรรค์ทางดิจิทัล (Digital Creativity) และระดับผู้ประกอบการดิจิทัล (Digital Entrepreneurship) (นภสนันท์ สุวรรณวงศ์ และปณิศา วรรณพิรุณ, 2564, นิตยา นาคอินทร์, สุภาณี เส่งศรี, รุจโรจน์ แก้วอุไร และกิตติพงษ์ พุ่มพวง, 2564, Park, 2016) โดยเบื้องต้นรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการมุ่งเน้นให้บุคคลเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพ จากที่กล่าวมาสะท้อนให้เห็นว่าความฉลาดทางดิจิทัลทำให้บุคคลดำเนินชีวิตในโลกยุคเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาผู้เรียนให้ดำรงชีพอย่างมีความสุขในโลกของศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วยความฉลาดทางดิจิทัลจึงถูกกำหนดไว้ในวิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

สาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบัณฑิตนักปฏิบัติ โดยกำหนดปรัชญาของหลักสูตรว่ามุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรอบรู้ และทักษะด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา เพื่อสร้างสรรค์และบริหารจัดการสื่อการศึกษาด้วยปัญญาและคุณธรรม ดังนั้น การพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลจึงเป็นประเด็นพื้นฐานสำคัญที่สาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษาเร่งดำเนินการให้กับนักศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาสามารถมีความรู้ ความสามารถ และเจตคติที่ดีต่อการสร้างและเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลสามารถดำเนินการได้หลายวิธีแต่วิธีการที่ง่ายและนำไปใช้กับผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ คือการบูรณาการเนื้อหาสาระกับกิจกรรมการเรียนรู้ทางดิจิทัล (Digital Learning Activities) โดยผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ทางดิจิทัล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความฉลาดทางดิจิทัลหรืออาจดำเนินการเสริมประสบการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ บนแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยการส่งเสริมให้รู้จักการคิดอย่างมีเหตุผล รู้จักเข้าใจและรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีและการใช้เทคโนโลยีของตนเอง สร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันมารยาทในการสื่อสารผ่านสังคมออนไลน์กับ

ผู้อื่น (นุชจรี ลอยหา, พัทธวีภา โพธิ์ศรี และอุทิศ บำรุงชีพ, 2563, วิชัย วงศ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2564)

โปรแกรมการแนะแนวเป็นเครื่องมือพัฒนาบุคคลที่มีลักษณะการบูรณาการองค์ความรู้และประสบการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ บนพื้นฐานของหลักการ วิธีการ และเทคนิคทางจิตวิทยาการแนะแนว โปรแกรมการแนะแนวหรือกิจกรรมแนะแนวมีวัตถุประสงค์สำคัญคือ การเสริมสร้างความรู้สึที่ดี ตระหนักรู้คุณค่าของตนเองและผู้อื่น พัฒนาความรู้และทักษะต่าง ๆ ให้บุคคลค้นพบศักยภาพของตน เพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสร้างสรรค์ ดังนั้นจึงมีความเหมาะสมต่อการพัฒนามนุษย์ในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะโปรแกรมการแนะแนวที่ดำเนินการด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น (Active Learning) (เรียม ศรีทอง, 2561; จุริรัตน์ นิลจันทิก, 2563) นั่นคือโปรแกรมการแนะแนวสามารถพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษาได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของอินทิลดา ถินคำเชิด (2557) ปภานันท์ พิกเจริญ และปวีณา อ่อนใจเอื้อ (2564) ณัฏฐารีย์ ธนัสจิรพัฒน์ และจิระสุข สุขสวัสดิ์ (2564) และนงลักษณ์ เขียนงาม (2565) ที่พบว่าโปรแกรมการแนะแนวสามารถพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลและคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางดิจิทัลได้

จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมด้วยโปรแกรมการแนะแนวเพื่อให้เป็นบัณฑิตที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานวิชาชีพของตน

วัตถุประสงค์ (Research Objective)

1. เปรียบเทียบความรู้เรื่องความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนว
2. เปรียบเทียบความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนว
3. ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของโปรแกรมการแนะแนวที่มีต่อความรู้เรื่องความฉลาดทางดิจิทัลและความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง ผลของโปรแกรมการแนะแนวที่มีต่อความรู้และความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองมีรายละเอียดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยดำเนินการวิจัยด้วยแบบแผนการวิจัยการทดลองลักษณะมีกลุ่มเดียวมีการทดสอบก่อนและหลังการวิจัย (One group pretest-posttest design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรม การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ชั้นปีที่ 1- 4 รวมทั้งสิ้น 138 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา เทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2565 ที่สมัครใจร่วมกิจกรรมเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 23 คน

ตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ โปรแกรมการแนะแนวซึ่งดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น (active learning) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ ชี้นำเข้าสู่หน่วยการเรียนรู้ขั้นกิจกรรมชี้นำ ประสพการณ์ ขั้นกิจกรรมสรุปเชื่อมโยง และขั้นประเมินผล

ตัวแปรตาม คือ 1) ความรู้เรื่องความฉลาดทางดิจิทัล และ 2) ความฉลาดทางดิจิทัล

ระยะเวลาในการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ถึงเดือนสิงหาคม 2565 เป็นเวลา 6 สัปดาห์ โดยดำเนินการทดลองวันศุกร์ เวลา 8.30–12.30 น. รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 6 ครั้ง รวม 24 ชม.

เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

1. โปรแกรมการแนะแนว เป็นเครื่องมือทางจิตวิทยาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาความรู้ เรื่องความฉลาดทางดิจิทัลและความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีและ นวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม พัฒนาขึ้นตามแนวคิดการเรียนรู้แบบ กระตือรือร้น 4 ขั้นตอน คือ ชี้นำเข้าสู่หน่วยการเรียนรู้ขั้นกิจกรรมชี้นำประสพการณ์ ขั้นกิจกรรม สรุปเชื่อมโยง และขั้นประเมินผล ประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวและสื่อการเรียนรู้ จำนวน 6 หน่วยกิจกรรม คือ 1) ปฐมนิเทศ: เรามาเรียนรู้ DQ 2) DQ เรื่องใกล้ตัว 3) องค์ประกอบ ของ DQ ที่ฉันต้องรู้และพัฒนา 4) เราคือพลเมืองดิจิทัล 5) ท่องโลกออนไลน์อย่างมีความสุขและ ปลอดภัย และ 6) ปัจฉินิเทศและสัญญาใจ ใช้จัดกิจกรรมหน่วยละ 4 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 24 ชั่วโมง องค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมประกอบด้วยความคิดรวบยอด เนื้อหา วัตถุประสงค์เชิง พฤติกรรม ขั้นตอนกิจกรรมแบบกระตือรือร้น 4 ขั้นตอน สื่อประกอบกิจกรรม และการประเมินผล ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดังกล่าวด้วยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดกิจกรรมแนะแนวพิจารณา ความตรงตามเนื้อหาและความสอดคล้องของกิจกรรมด้วยแบบประเมินโปรแกรมการแนะแนวที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะประมาณค่า 4 ระดับ คือ ไม่ผ่าน ต้องปรับปรุง ผ่าน และดี โดยมีการให้ คะแนน 0 1 2 และ 3 ตามลำดับ เป็นรายโปรแกรมย่อยทั้ง 6 กิจกรรม พบว่า ผลการประเมินอยู่ ระหว่าง 2.20–2.60 จากนั้นปรับปรุงแล้วทดลองใช้ 1 วงรอบ

2. แบบทดสอบทดสอบความรู้เรื่องความฉลาดทางดิจิทัล เป็นแบบทดสอบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ คือ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความฉลาดทาง ดิจิทัล จำนวน 5 ข้อ องค์ประกอบและลักษณะของความฉลาดทางดิจิทัล จำนวน 10 ข้อ การเป็น

พลเมืองดิจิทัล จำนวน 15 ข้อ และการประยุกต์ใช้ความฉลาดทางดิจิทัลในชีวิตประจำวันและการสร้างสื่อ จำนวน 10 ข้อ ผู้วิจัยกำหนดโครงสร้างของแบบทดสอบลักษณะการวัดความจำและความรู้ความเข้าใจ จำนวน 7 ข้อ การนำไปใช้ จำนวน 15 ข้อ การวิเคราะห์ จำนวน 10 ข้อ การสังเคราะห์ จำนวน 5 ข้อ และประเมินค่า จำนวน 3 ข้อ มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพด้วยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความตรงตามเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .67-1.00 ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.26-0.71 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.29-0.68 และค่าความเชื่อมั่น KR₂₀ เท่ากับ 0.89

3. แบบวัดความฉลาดทางดิจิทัล ปรับปรุงจากงานวิจัยของธีรวัฒน์ รูปเหลี่ยม (2560) และชัยชนะ กุลวรจิต และคณะ (2564) เป็นแบบวัดที่ให้รายงานตนเองมีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ ไม่เห็นด้วย/ไม่จริงอย่างยิ่ง, ไม่เห็นด้วย/ไม่จริง, ไม่แน่ใจ, เห็นด้วย/ค่อนข้างจริง, และเห็นด้วย/จริงอย่างยิ่ง โดยมีการให้คะแนน 1 2 3 4 และ 5 ตามลำดับ จำนวน 40 ข้อ ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) การแสดงตัวตนบนโลกดิจิทัล (ข้อ 1-5) 2) การใช้เครื่องมือและสื่อดิจิทัล (ข้อ 6-10) 3) ความปลอดภัยทางดิจิทัล (ข้อ 11-15) 4) ความมั่นคงปลอดภัยทางดิจิทัล (ข้อ 16-20) 5) ความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัล (ข้อ 21-25) 6) การสื่อสารดิจิทัล (ข้อ 26-30) 7) การรู้ดิจิทัล (ข้อ 31-35) และ 8) สิทธิทางดิจิทัล (ข้อ 36-40) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน จากนั้นให้นักศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู จำนวน 120 คน ตอบแล้ววิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบวัดด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ .91

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยให้นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ที่สมัครใจเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 23 คน

2. ดำเนินการจัดกระทำกลุ่มตัวอย่าง ทดสอบความรู้เรื่องความฉลาดทางดิจิทัลและวัดความฉลาดทางดิจิทัลก่อนการทดลอง แล้วตรวจสอบการแจกแจงข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นการใช้สถิติด้วยสถิติทดสอบ Kolmogorov-Smirnov Test พบว่าข้อมูลมีการแจกแจงแบบโค้งปกติผู้วิจัยจึงใช้สถิติทดสอบทีในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้

3. ดำเนินการให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความรู้เรื่องความฉลาดทางดิจิทัลและความฉลาดทางดิจิทัลที่ผู้วิจัยรับผิดชอบดำเนินการจัดกิจกรรมด้วยตนเอง จากนั้นดำเนินการทดสอบหลังการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที แบบ Dependent

ผลการวิจัย (Research Results)

1. การเปรียบเทียบความรู้เรื่องความฉลาดทางดิจิทัลและความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความรู้เรื่องความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลองด้วยสถิติทดสอบที (dependent t-test) คะแนนเต็ม 40 คะแนน

การทดลอง	M	S	$\bar{d}$	$S_{\bar{d}}$	t
ก่อนการทดลอง	11.43	2.84	16.69	0.67	24.66*
หลังการทดลอง	28.04	1.26			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องความฉลาดทางดิจิทัลก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนว เท่ากับ 11.43 คะแนน และหลังเข้าร่วม เท่ากับ 28.04 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบกับสถิติทดสอบทีพบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องความฉลาดทางดิจิทัลสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลองด้วยสถิติทดสอบที (dependent t-test) คะแนนเต็ม 200 คะแนน

การทดลอง	M	S	$\bar{d}$	$S_{\bar{d}}$	t
ก่อนการทดลอง	105.48	15.07	67.56	2.81	24.04*
หลังการทดลอง	173.04	5.92			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางดิจิทัลก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนว เท่ากับ 105.48 คะแนน และหลังเข้าร่วม เท่ากับ 173.04 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบกับสถิติทดสอบทีพบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีความฉลาดทางดิจิทัลสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การศึกษาดัชนีประสิทธิผลของโปรแกรมการแนะแนวที่มีต่อความรู้เรื่องความฉลาดทางดิจิทัลและความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา

ตารางที่ 3 ดัชนีประสิทธิผลของโปรแกรมการแนะแนวที่มีต่อความรู้เรื่องความฉลาดทางดิจิทัลและความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา (n=23 คน)

ประเด็นความก้าวหน้า	ก่อน	หลัง	EI
ความรู้เรื่องความฉลาดทางดิจิทัล	263	644	0.57
ความฉลาดทางดิจิทัล	2426	3970	0.71

จากตารางที่ 3 พบว่า ดัชนีประสิทธิผลของโปรแกรมแนะแนวที่มีต่อความรู้เรื่องความฉลาดทางดิจิทัลมีค่าเท่ากับ 0.57 และดัชนีประสิทธิผลของโปรแกรมแนะแนวที่มีต่อความฉลาดทางดิจิทัลมีค่าเท่ากับ 0.71

อภิปรายผล (Research Discussion)

1. การเปรียบเทียบความรู้เรื่องความฉลาดทางดิจิทัลและความฉลาดทางดิจิทัลก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนว พบว่า นักศึกษามีความรู้เรื่องความฉลาดทางดิจิทัลและความฉลาดทางดิจิทัลสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของพิศุทธิภา เมธิกุล (2561) ณัชชารีย์ ธนัสจิรพัฒน์ และจิระสุข สุขสวัสดิ์ (2564) และนงลักษณ์ เขียนงาม (2565) ที่พบว่าโปรแกรมการแนะแนวสามารถพัฒนาความรู้และความฉลาดทางดิจิทัลของนักเรียนและนักศึกษาให้สูงขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนว และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุลักขณา ใจองอาจ (2561) เจษฎา บุญมาโฮม นพวรรณ คณิงชัยสกุล และอรพิน พัฒนผล (2563) และปภาพันธ์ พักเจริญ และปวีณา อ่อนใจเอื้อ (2564) ที่พบว่าโปรแกรมการแนะแนวสามารถพัฒนาคุณลักษณะทางจิตวิทยาซึ่งเป็นองค์ประกอบย่อยของความฉลาดทางดิจิทัล อาทิ การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การศึกษาดัชนีประสิทธิผลของโปรแกรมการแนะแนวที่มีต่อความรู้เรื่องความฉลาดทางดิจิทัลและความฉลาดทางดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า มีค่าดัชนีประสิทธิผลต่อความรู้เรื่องความฉลาดทางดิจิทัลเท่ากับ .57 และค่าดัชนีประสิทธิผลต่อความฉลาดทางดิจิทัลเท่ากับ .71 หมายความว่า หลังการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวแบบกระตือรือร้น 4 ขั้นตอน นักศึกษามีความรู้เรื่องความฉลาดทางดิจิทัลเพิ่มขึ้นร้อยละ 57 และความฉลาดทางดิจิทัลเพิ่มขึ้นร้อยละ 71

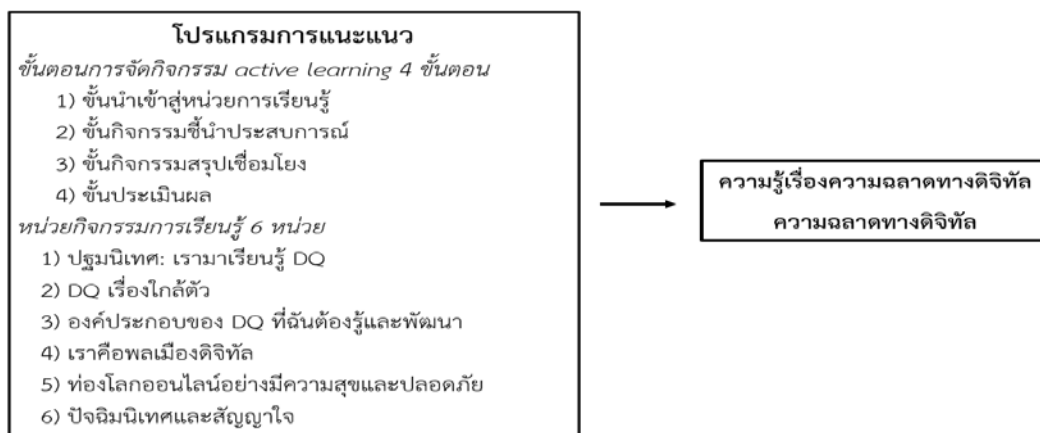
ทั้งนี้ผู้วิจัยอภิปรายผลว่าโปรแกรมการแนะแนวเป็นเครื่องมือจิตวิทยาที่มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาการเรียนรู้และคุณลักษณะทางพฤติกรรมของบุคคลได้ เพราะโปรแกรมการแนะแนวเป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เข้าร่วมได้เรียนรู้บนฐานความคิด อารมณ์ และความรู้สึกเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างเป็นระบบ ดัง Ferbert, Griffith & Forrest (2005) ได้เสนอว่าการจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นการบูรณาการมวลประสบการณ์ 2 ส่วนสำคัญ คือ จิตวิทยาแนะแนวและการให้คำปรึกษาร่วมกับการสอน ดังนั้นกิจกรรมแนะแนวจึงมีประสิทธิภาพสามารถเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้และพฤติกรรมของบุคคลได้เป็นอย่างดี

อีกทั้งโปรแกรมการแนะแนวในการวิจัยครั้งนี้ยังดำเนินการด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น (Active Learning) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ชื่นนำเข้าสู่หน่วยการเรียนรู้ ขั้นตอนกิจกรรมขั้นนำประสบการณ์ ขั้นกิจกรรมสรุปเชื่อมโยง และขั้นประเมินผล ซึ่งมีผลการวิจัยยืนยันว่ากระบวนการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น (Active Learning) เป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ทุกบริบท เพราะเป็นกระบวนการที่พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนแบบมีส่วนร่วม จูงใจให้เห็นความสำคัญ เน้นการฝึกปฏิบัติ เพื่อการประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ภายใต้บรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข สอดคล้องกับแนวคิดของประสิทธิ์ สนั่นรัมย์ (2564) ที่กล่าวว่าบทบาทสำคัญของครูในการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลคือ การสอดแทรกเนื้อหาในชั้นเรียนเกี่ยวกับความฉลาดทางดิจิทัลอย่างเป็นระบบโดยการนำเสนอประเด็นและยกตัวอย่างที่เกิดขึ้นจากผลของสื่อออนไลน์ทั้งด้านบวกและลบ เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญและเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับความฉลาดทาง

ดิจิทัล ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านโปรแกรมการแนะแนวอย่างเป็นระบบ จำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ อีกทั้งเมื่อสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างขณะเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวพบว่านักศึกษาให้ความสนใจร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี โดยเฉพาะหน่วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 เราคือพลเมืองดิจิทัลที่ผู้วิจัยได้มอบหมายให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างดำเนินการจัดทำโครงการพัฒนาตนเองเพื่อเปลี่ยนแปลงตนเองสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัลเป็นเวลา 2 สัปดาห์ ซึ่งนักศึกษากลุ่มตัวอย่างนำเสนอโครงการพัฒนาตนเองได้เป็นอย่างดีและนำเสนอผลการเรียนรู้อะไรบ้างจากการปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และหน่วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6 ปัจจัยนิเทศและสัญญาใจที่นักศึกษากลุ่มตัวอย่างเขียนสัญญาใจการเรียนรู้โดยประเมินและรับรู้ตนเองว่าสามารถเป็นนักเทคโนโลยีการศึกษาที่ประยุกต์ใช้ความฉลาดทางดิจิทัลเพื่อการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น โปรแกรมการแนะแนวจึงช่วยพัฒนาความรู้เรื่องความฉลาดทางดิจิทัลและความฉลาดทางดิจิทัลได้

องค์ความรู้จากการวิจัย (Research knowledge)

การวิจัยเรื่อง ผลของโปรแกรมการแนะแนวที่มีต่อความรู้และความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรตรวจสอบประสบการณ์การเรียนรู้ด้านความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง เพราะนักศึกษากลุ่มตัวอย่างมาจากการสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมจึงมีประสบการณ์การเรียนรู้ด้านความฉลาดทางดิจิทัลที่หลากหลาย

2. นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าควรเพิ่มช่วงเวลากิจกรรมการเรียนรู้หน่วยที่ 6 ท้องโลกออนไลน์อย่างมีความสุขและปลอดภัย เพราะต้องการฝึกปฏิบัติให้มากขึ้น ดังนั้น การนำผลการวิจัยไปใช้จึงควรเพิ่มเติมเนื้อหา กิจกรรม และช่วงเวลาของการฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการติดตามผลภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการแนะแนวเพื่อตรวจสอบความคงทน (retention) ว่านักศึกษามีความรู้เรื่องฉลาดทางดิจิทัลและความฉลาดทางดิจิทัลในช่วงระยะเวลา 3 เดือนหรือ 6 เดือนเปลี่ยนแปลงหรือไม่
2. การวิจัยครั้งนี้พบว่าค่าดัชนีประสิทธิผลของโปรแกรมการแนะแนวที่มีต่อความฉลาดทางดิจิทัลสูงกว่าค่าดัชนีประสิทธิผลของโปรแกรมการแนะแนวที่มีต่อความรู้เรื่องความฉลาดทางดิจิทัล ดังนั้นจึงควรศึกษาปัจจัยหรือสาเหตุของผลการวิจัยดังกล่าว เพื่อใช้เป็นข้อมูลปรับปรุงโปรแกรมการแนะแนวให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
3. ควรนำโปรแกรมการแนะแนวที่สร้างขึ้นในครั้งต่อไปเปลี่ยนรูปแบบเป็นสื่อออนไลน์ให้สอดคล้องกับประเด็นความฉลาดทางดิจิทัลแล้วศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมการแนะแนว

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรุงเทพธุรกิจ. (2564). *เปิดสถิติคนไทยใช้โซเชียลมีเดียอันดับ 1 ของโลก*. สืบค้น 5 มิถุนายน 2565, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/958161>
- จूरรัตน์ นิลจันทิก. (2563). หน่วยที่ 7 เครื่องมือและกิจกรรมเพื่อการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในองค์กร ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในองค์กร*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เจษฎา บุญมาโฮม นพวรรณ คณิงชัยสกุล และอรพิน พัฒนาผล. (2563). ผลของโปรแกรมการแนะแนวที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์และความแข็งแกร่งในชีวิตของนักศึกษาครุศาสตร์บัณฑิต. *วารสารวิจัยสังคมศาสตร์วิจัย*. 11(1), 76-90.
- ชัยชนะ กุลารัฐ และคณะ. (2564). *การพัฒนาระบบสังเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางดิจิทัลด้วยเทคนิคเหมืองข้อมูล*. สืบค้น 5 มิถุนายน 2565, จาก <https://xn--42c5a6c7bd.xn--o3cw4h/survey#section-1>
- ณัฏฐารีย์ ธนัสจิรพัฒน์ และจิระสุข สุขสวัสดิ์. (2564). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลเขาท่าพระ จังหวัดชัยนาท. *วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์*. 14(1), 1-10.
- ธีรวัฒน์ รูปเหลี่ยม. (2560). *การพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักเรียนระดับประถมศึกษา*. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นงลักษณ์ เขียนงาม. (2565). การพัฒนาโปรแกรมแนะแนวแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*. 17(1), 77-90.
- นภัสนันท์ สุวรรณวงศ์ และปณิดา วรรณพิรุณ. (2564). การจัดการเรียนรู้โดยดิจิทัลเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*. 13(1), 279-293.

- นิตยา นาคอินทร์, สุภาณี เสี่ยงศรี, รุจโรจน์ แก้วอุไร และกิตติพงษ์ พุ่มพวง. (2564). 8 ทักษะ ความสำเร็จทางดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครูสู่การเป็นพลเมือง 4.0. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*. 14(1), 1-11.
- นุชจรี ลอยหา พักตร์วิภา โพธิ์ศรี และอุทิศ บำรุงชีพ. (2563). แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลบนฐานความคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม*. 15(2), 410-420.
- ปภาณันท์ พักเจริญ และปวีณา อ่อนใจเอื้อ. (2564). ผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวิทยา 2 ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 38(104), 95-105.
- ประสิทธิ์ สนั่นรัมย์. (2564). พลังครุไทยวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล. ใน *หนังสือวันครูครั้งที่ 65 พ.ศ.2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- พิศุทธิภา เมธิกุล. (2561). โปรแกรมพัฒนาการรู้เท่าทันดิจิทัลและพฤติกรรมการใช้ดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนของนักศึกษาวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21. *ปริญญานพนธ์ดุขุฎิบัณฑิต (สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์)*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มูลนิธิสยามกัมมาจล. (2561). *สถานการณ์ “สื่อ” กับ “สังคมไทย” ถึงเวลาฉลาดใช้สื่อ*. สืบค้น 5 มิถุนายน 2565, จาก https://www.scbfoundation.com/media_knowledge
- เรียม ศรีทอง. (2561). หน่วยที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนว ใน *เอกสารการสอนชุดวิชากิจกรรมและเครื่องมือแนะแนว*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิชัย วงศ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2564). *สมรรถนะดิจิทัล: Digital Competency*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สรานนท์ อินทนนท์. (2563). *ความฉลาดทางดิจิทัล*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มูลนิธิส่งเสริมสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.)
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุลักขณา ใจองอาจ. (2561). ผลของโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแพรกประชาสรรค. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 35(98), 38-53.
- อินทชลิตา ถินคำเจ็ด. (2557). *การเปรียบเทียบผลของการใช้โปรแกรมการแนะแนวแบบกลุ่มกับชุดสื่อมัลติมีเดียเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนศรีสมเด็จพิมพ์พัฒนาวิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา). บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Ferbert, S. E, Griffith, D. A. & Forrest, D. B. (2005). *Developmental classroom guidance activities*. South Carolina: Youth Light Inc.

Park, Y. (2016). *8 digital skills we must teach our children*. Retrieved 18 December 2021, from <https://www.weforum.org/agenda/2016/06/8-digital-skills-we-must-teach-our-children>.

ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยและปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ
ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

The Results of Childhood Learning Experience Arrangement and the
Factors Affecting Childhood Learning Experience Arrangement Covid-
19, Children's Development Center, Local Administrative Organization,
Pathum Thani Province

สุรรัตน์ อาศัยพลวง¹ อรนันทน์ กลันทपुरะ²
Sureerat Asaiphuang, Oranan Gluntapura

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019) ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย กับผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 569 คน แบ่งเป็น ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 205 คน และผู้ปกครอง รวม 364 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม

Received: 2022-11-23 Revised: 2022-12-19 Accepted: 2022-12-22

¹ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Faculty of Social Sciences, Kasetsart University.
Corresponding Author e-mail: sureerat.as@ku.th

² คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Faculty of Social Sciences, Kasetsart University

อยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน และด้านสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ(Keywords): การจัดประสบการณ์การเรียนรู้; เด็กปฐมวัย; สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19

Abstract

The objective of this study were: 1) to study the factors affecting childhood learning experience arrangement Covid-19 , Children's Development Center, Local Administrative Organization, Pathum Thani province and 2) to study the relationship between the factors that affect children's learning experience and the results of childhood learning experience arrangement Covid-19. The sample consists of 569 is teachers and educators 205 and parent 364 . The data were collected by questionnaire. The statistical tools used for the analysis were percentage, mean, frequency, standard deviation and Pearson Product Moment Correlation coefficient. The level of statistical significance was set at 0.05. The results of this study found that the factors affecting childhood learning experience arrangement Covid-19, Children's Development Center, Local Administrative Organization, Pathum Thani province was high. The Results of childhood learning experience arrangement Covid-19, Children's Development Center, Local Administrative Organization, Pathum Thani Province was high. The hypothesis testing revealed that Executive, teacher and environment was related to the results of childhood learning experience arrangement Covid-19, Children's Development Center, Local Administrative Organization, Pathum Thani Province at was .05 statistical significant level.

Keywords: Learning Experience; Childhood; Epidemic Situation of COVID-19.

บทนำ (Introduction)

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นโรคติดเชื้อที่ระบบทางเดินหายใจ โดยเริ่มจากจู่โจมลงไปถึงถุงลมในปอด แบ่งเป็นทางเดินหายใจส่วนบน (จมูก โพรงรอบจมูกหรือไซนัส กลัองเสียง) และทางเดินหายใจส่วนล่าง (หลอดลมและปอด) การติดเชื้อที่ทางเดินหายใจส่วนบนจะก่อโรครุนแรงน้อยกว่าการติดเชื้อทางเดินหายใจส่วนล่าง ความเจ็บป่วยเป็นผลจากที่ไวรัสเข้าไปแบ่งตัวในเซลล์เยื่อบุทางเดินหายใจทำลายเซลล์ และเกิดปฏิกิริยาต่อต้านจากร่างกาย (สยามพร ศิรินาวิน,

2563) ทำให้ทั่วโลกใช้มาตรการการเพิ่มระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และประเทศไทยได้นำมาตรการดังกล่าวเข้ามาปรับใช้กับทุกภาคส่วน รวมถึงการจัดการเรียนการสอนในทุกระดับชั้น ทำให้ระบบการจัดการศึกษาของไทยต้องปรับให้การเรียนรู้ของนักเรียนไม่ขาดช่วง (OECD, 2020) ทำให้เกิดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่เหมาะสมกับสถานการณ์

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้สถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สามารถเปิดการเรียนการสอน ณ สถานที่ตั้ง On-Site ได้ แต่เด็กปฐมวัยยังต้องมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ในช่วงสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของสถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) โดยออกแบบกิจกรรม การมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง อย่างเหมาะสม ตามความพร้อมและความแตกต่างของแต่ละครอบครัว เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2564)

จากสถานการณ์ฯ ดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาถึงผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยและปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ในช่วงสถานการณ์

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019) ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019) ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย กับผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กับผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย และปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยนำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้กับงานวิจัย และนำมาประยุกต์ให้สอดคล้องแนวคิดและทฤษฎีที่ศึกษา สามารถทำให้ผู้วิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูและบุคลากร และผู้ปกครอง ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี มีทั้งหมด 125 ศูนย์ ใน 7 อำเภอ มีครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 430 คน ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย รวม 6,937 คน โดยกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูและบุคลากร และผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 205 คน ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย รวม 364 คน รวมทั้งหมด 569 คน ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, p. 608-609) ผู้ศึกษาใช้การสุ่มแบบระดับชั้น (Stratified Random Sampling) การจำแนกระดับชั้นโดยการจำแนกสถานะของกลุ่มตัวอย่าง แล้วใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่มี 4 ตอน โดยตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ด้าน

ครูผู้สอน และด้านสภาพแวดล้อม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับคะแนน ดังนี้ 5 คะแนน หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยอยู่ในระดับมากที่สุด ไปจนถึงระดับ 1 คะแนน หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัย อยู่ในระดับน้อยที่สุด ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1.การเรียนรู้อย่างหลากหลาย 2.การออกแบบกิจกรรม 3.การติดตามผล และ 4.ด้านการกำกับดูแล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับคะแนน คือ ระดับ 5 คะแนน หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ไปจนถึง ระดับ 1 คะแนน หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

และตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี เป็นคำถามปลายเปิด ซึ่งการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามชุดนี้ มีค่าตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (Cronbach, 1990: 202) ผลลัพธ์ค่าแอลฟาที่ได้จะแสดงถึงระดับความคงที่ของแบบสอบถาม โดยจะมีค่าระหว่าง $0 < \alpha < 1$ ค่าที่ใกล้เคียงกับ 1 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.969 ถือว่ายอมรับได้ สามารถนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยเก็บข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วน จำนวน 569 ชุด ตามที่ระบุไว้ข้างต้น และนำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติทางสังคมศาสตร์ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยและสมมติฐานต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่า t-test ในการตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม และ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ในการตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นกับตัวแปรตามภาพรวมและรายด้าน

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยเพศหญิงเป็นส่วนใหญ่ มีจำนวน 418 คน คิดเป็นร้อยละ 73.46 สถานะ พบว่า กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครูและบุคลากร จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 36.03 และเป็นผู้ปกครอง มีจำนวน 364 คน คิดเป็นร้อยละ 63.97 และประสบการณ์การรับราชการ/ทำงาน ส่วนใหญ่ 1 – 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.15

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทั้งรายด้าน และภาพรวม พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.75) และเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) รายด้านทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน และด้านสภาพแวดล้อม พบว่าทั้ง 3 ด้านนั้น อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่สูงที่สุด คือ ด้านครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.73) รองลงมาคือ ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.75) และด้านผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.77)

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านผู้บริหาร	4.10	0.77	มาก	3
2. ด้านครูผู้สอน	4.26	0.73	มาก	1
3. ด้านสภาพแวดล้อม	4.20	0.75	มาก	2
ภาพรวม	4.19	0.75	มาก	

(COVID-19) การวิเคราะห์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน และด้านสภาพแวดล้อม ดังต่อไปนี้

1. ด้านผู้บริหาร พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.77) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ ทุกข้อคำถามอยู่ในระดับมาก โดยข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีจำนวน 2 ข้อ คือ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ มีอารมณ์ที่มั่นคง มีศาสตร์และศิลป์ในการสื่อสาร มีปฏิสัมพันธ์ และพัฒนาบุคลิกภาพตัวเองอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.78) และผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ และเข้าใจหลักการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.77) รองลงมาคือ ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจ โดยกล่าวชื่นชมครู เมื่อปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็ม

ความสามารถ ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.75) และผู้บริหารอำนวยความสะดวกให้กับครูในด้านงบประมาณและอาคารสถานที่ตามความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.76) ตามลำดับ และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารให้โอกาส ให้คำแนะนำรายบุคคลและรายกรณี ไม่ตำหนิ ติเตียนครูต่อหน้าผู้อื่น ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.77)

2. ด้านครูผู้สอน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.73) และเมื่อพิจารณารายข้อคำถาม พบว่า ทุกข้อคำถามอยู่ในระดับมาก โดยข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ครูมีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้ม ร่าเริง เป็นมิตรต่อเด็ก เข้าใจธรรมชาติของเด็กและช่วยแก้ปัญหาให้เด็ก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.72) รองลงมาคือ ครูมีการประเมินพัฒนาการของเด็กหลังทำกิจกรรม ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.74) ครูจัดกิจกรรมหรือจัดประสบการณ์ที่มีความหลากหลายและสอดคล้องกับพัฒนาการตามช่วงวัยโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.72) และครูใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ โดยนำนวัตกรรม เทคโนโลยีทางการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยมาประยุกต์ใช้ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.73) ตามลำดับ และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง มีการเสริมการเรียนรู้ในวันสำคัญ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ตามสถานการณ์ปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.73)

3. ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.75) และเมื่อพิจารณารายข้อคำถาม พบว่า ทุกข้อคำถามอยู่ในระดับมาก ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ สถานศึกษาจัดหาอาหารที่มีสารอาหารตรงตามความต้องการของเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.76) รองลงมาคือ สถานศึกษามีการจัดอาหารที่มีสารอาหารครบถ้วนตามหลักโภชนาการให้แก่เด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.73) สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนสอดคล้องและสนับสนุนการจัดประสบการณ์ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.74) และสถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอาคารที่มีความปลอดภัยให้แก่เด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.75) ตามลำดับ และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือสถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารสอดคล้องและสนับสนุนการจัดประสบการณ์ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.75)

ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ทั้งรายด้าน และภาพรวม พบว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.74) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการออกแบบกิจกรรม ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.71) รองลงมาคือ ด้านการกำกับดูแล ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.71) ด้านการติดตาม ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.74) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.80)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการเรียนรู้อย่างหลากหลาย	4.14	0.80	มาก	4
2. ด้านการออกแบบกิจกรรม	4.27	0.71	มาก	1
3. ด้านการติดตาม	4.22	0.74	มาก	3
4. ด้านการกำกับดูแล	4.24	0.71	มาก	2
ภาพรวม	4.22	0.74	มาก	

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

1. ด้านการเรียนรู้อย่างหลากหลาย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.80) และเมื่อพิจารณารายข้อคำถาม พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ครูมีการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Online) ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.74) รองลงมาคือ ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำส่งเอกสารที่บ้าน (On-Hand) หรือให้ผู้ปกครองมารับเอกสาร ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.76) ครูสร้างความเข้าใจหรือชี้แจงให้กับผู้ปกครองในการใช้คู่มือหรือแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.74) ตามลำดับ และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ครูมีการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบโทรทัศน์ โดยจัดการเรียนการสอนผ่านดาวเทียม (DLTV) ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 1.09)

2. ด้านการออกแบบกิจกรรม พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.71) และเมื่อพิจารณารายข้อคำถาม พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ครูส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยด้วยการให้เด็กลงมือทำ ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.70) รองลงมาคือ ครูจัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.70) และครูจัดให้เด็กได้รับการพัฒนา ตามพัฒนาการตามวัยของเด็กเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.69) ตามลำดับ และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ครูออกแบบกิจกรรมโดยบูรณาการผ่านการเล่น ตามความเหมาะสมและความพร้อมของผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.71)

3. ด้านการติดตาม พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.74) และเมื่อพิจารณารายข้อคำถาม พบว่า ทุกข้อคำถามอยู่ในระดับมาก ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ครูติดตามผลให้ผู้ปกครองถ่ายรูปภาพชิ้นงานหรือบันทึกวิดีโอการทำกิจกรรมของเด็กส่งให้ครูทางไลน์ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.71) รองลงมาคือ ครูจัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.67) และครูนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.69) ตามลำดับ และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ครูมีการกำหนดวันพบปะครู

และเพื่อนร่วมห้องผ่านระบบแอปพลิเคชัน Zoom, Microsoft Teams, Google Hangouts, Line ฯลฯ ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.85)

4. ด้านการกำกับดูแล พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.71) และเมื่อพิจารณารายข้อคำถาม พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ สถานศึกษาส่งเสริมและประเมินพัฒนาการของเด็ก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.72) รองลงมาคือ สถานศึกษากำกับดูแลการจัดการเรียนการสอน ตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.72) และ สถานศึกษาดูแลช่วยเหลือครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.70) ตามลำดับ และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ สถานศึกษาให้โอกาสผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการกำกับดูแลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.70)

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย กับผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่า t-test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson (Pearson product - moment correlation coefficient)

การวิเคราะห์หาค่า t-test แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย กับผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.000 < 0.05) ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย กับผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับสูง ($r = 0.865$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสามารถเรียงตามลำดับความสัมพันธ์ที่มากที่สุด ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ด้านสภาพแวดล้อม (X_3) กับผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ด้านการออกแบบกิจกรรม (Y_2) มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.816

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ด้านครูผู้สอน (X_2) กับผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ด้านการออกแบบกิจกรรม (Y_2) มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.815

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ด้านสภาพแวดล้อม (X_3) กับผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ด้านการติดตามผล(Y_3) มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.800

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ด้านสภาพแวดล้อม (X_3) กับผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ด้านการกำกับดูแล (Y_4) มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ 1. ด้านสภาพแวดล้อม(X_3) มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.841 2. ด้านครูผู้สอน(X_2) มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.820 และ 3. ด้านผู้บริหาร (X_1) มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.721

ข้อเสนอแนะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี วิธีที่เหมาะสมที่สุดในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) คือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Online) คิดเป็นร้อยละ 62.21 และเหตุผลในการเลือกวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) คือ จัดประสบการณ์การเรียนรู้มีความสะดวก สำหรับอุปสรรคในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่มากที่สุด คือ ระบบอินเทอร์เน็ต และสัญญาณการเชื่อมต่อมีปัญหา ไม่ดีเท่าที่ควร ส่งผลให้เกิดการขัดข้องระหว่างมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และข้อเสนอแนะในเรื่องแนวทางการพัฒนาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) คือ ครูควรจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ สร้างแรงจูงใจให้เด็กเข้าเรียนมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.75) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่สูงที่สุด คือ ด้านครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมาคือ ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.20$) และด้านผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.10$) ตามลำดับ สอดคล้องกับ ญัฐนันท์ รันชิตโคตร (2559 : 363-370) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดประสบการณ์การ

เรียนรู้สำหรับครูปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 วศิน ชูชาติ (2559 : 159 -171) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 จังหวัดสุพรรณบุรี และสอดคล้องกับปิยะนุช ศรีตะปัญญะ (2560 : 104-108) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพด้านผู้เรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 2 พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพด้านผู้เรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 2

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อคำถาม พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่สูงที่สุด คือ สถานศึกษาจัดหาอาหารที่มีสารอาหารตรงตามความต้องการของเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับ สุรศักดิ์ ปาเย (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนออนไลน์ ซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านอารมณ์ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และรูปแบบและสไตล์ทางการเรียน โดยเฉพาะปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม นั่นคือ กระบวนการด้านสารสนเทศที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนโดยที่ผู้เรียนต้องสร้างกระบวนการสารสนเทศเพื่อมีปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนในสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์เฉพาะด้านอย่างใดอย่างหนึ่งทางการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งผลต่อการเรียนออนไลน์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การจัดกิจกรรมทางการเรียนที่ส่งผลต่อการสร้างความรู้ความจำทั้งระยะสั้น และความจำระยะยาว และสอดคล้องกับปิยะนุช ศรีตะปัญญะ (2560 : 104-108) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพด้านผู้เรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 2

3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ทั้ง 4 ด้าน พบว่า ด้านการออกแบบกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.27, S.D. = 0.71) สอดคล้องกับ ว่าที่ร้อยตรีจิตติชัย วงศ์ศิลปกุล (2560 : 140 - 143) การบริหารการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2560 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

4. ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย กับ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ วศิน ชูชาติ (2559 : 159 -171) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับปิยะนุช ศรีตะปัญญะ

(2560 : 104-108) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพด้านผู้เรียนระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

5. แนวทางการพัฒนาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) คือ 1.ครูควรจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ สร้างแรงจูงใจให้เด็กเข้าเรียนมากขึ้น 2.สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมเรียนรู้ด้วยการนำส่งเอกสารที่บ้าน (On-Hand) ครูทำคลิปสื่อการเรียนการสอน 3.สถานศึกษาควรสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนการสอนให้สำหรับผู้เรียนให้มีความพร้อมยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ วิทัศน์ ผักเจริญผล (2563 : 44 - 61) ได้ศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ภายใต้สถานการณ์ระบาดของไวรัส Covid-19 ภายใต้สถานการณ์ระบาดของไวรัส Covid-19 ทำให้ทั่วโลกใช้มาตรการเพิ่มระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) จากผลการสำรวจพบว่า ครูบางส่วนไม่พร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และ ประเมินว่ามีนักเรียนจำนวนมากที่ไม่สามารถเข้าถึงระบบการเรียนการสอนออนไลน์ได้ (หากใช้จริง) พร้อมเรียกร้องความช่วยเหลือจากโรงเรียน และรัฐบาล ในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ อย่างเร่งด่วน รวมถึงการจัดหาอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและอุปกรณ์สื่อสารสำหรับนักเรียนทุกคน สอดคล้องกับ วิจิตา พรหมวงศ์, ทศนา ประสานตรี และ สุมาลี ศรีพุทธรินทร์ (2564 : 209-210) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการจัดการเรียนรู้ในช่วงการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต1 พบว่า ครูได้ประสบกับปัญหาด้านอุปกรณ์การสอน เช่น คอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ต และคู่มือการสอนสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการวิจัย พบว่า หากต้องการให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้อยู่ในระดับมากที่สุด สถานศึกษาครูและบุคลากรทางการศึกษาควรมีการส่งเสริมการปฏิบัติงานของครู ดังนี้

1. ควรส่งเสริมให้ครูมีการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบโทรทัศน์ โดยจัดการเรียนการสอนผ่านดาวเทียม (DLTV) ให้มากยิ่งขึ้น
2. ควรส่งเสริมให้ครูออกแบบกิจกรรมโดยบูรณาการผ่านการเล่น ตามความเหมาะสมและความพร้อมของผู้ปกครอง
3. ควรส่งเสริมให้ครูมีการกำหนดวันพบปะครูและเพื่อนร่วมห้องผ่านระบบแอปพลิเคชัน Zoom, Microsoft Teams, Google Hangouts, Line ฯลฯ
4. สถานศึกษาให้โอกาสผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการกำกับดูแลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์วิกฤติต่าง ๆ นอกเหนือจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เช่น สถานการณ์อุทกภัย หรือ สถานการณ์การเกิดเหตุไม่คาดคิดในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ควรศึกษาและพัฒนาแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) หรือช่วงสถานการณ์วิกฤติต่างๆ โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้ปกครอง เพื่อให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2564). *แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของสถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: กองส่งเสริมและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น กลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัยและพัฒนาเด็กเล็ก.
- ณัฐนันท์ รื่นจิตโคตร. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 8(2), 361-371.
- ปิยะนุช ศรีตะปัญญะ. (2560). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพด้านผู้เรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วสิน ชูชาติ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแห่ง ศตวรรษที่ 21 จังหวัดสุพรรณบุรี. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต*. สาขาวิชาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ว่าที่ร้อยตรีกิตติชัย วงศ์ศิลปะกุล. (2560). *การบริหารการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2560 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. ปรัชญาดุษฐ์บัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิทัศน์ ฝักเจริญผล. (2563). ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ภายใต้สถานการณ์ระบาดไวรัส Covid-19. *วารสารศาสตร์การศึกษาและการพัฒนามนุษย์*. 4(1), 44-61.
- วิธิตา พรหมวงศ์, ทศนา ประสานตรี และ สุมาลี ศรีพุทธรินทร์. (2564). สภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ของ

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1. วารสารรัชต์
ภาคย์. 15(40), 109-110.

สยามพร ศิรินาวิน. (2563). “โควิด-19” ความรู้สู่ปัญญา พัฒนาการปฏิบัติ. นนทบุรี: สำนักงาน
คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.

สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2561). การศึกษาออนไลน์ : ทฤษฎีและวิธีปฏิบัติ (Online education: theories
and practices). แพร่: ห้างหุ้นส่วนจำกัดแพร่ไทยอุตสาหกรรมพิมพ์.

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด
โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะกับการสอนแบบปกติ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนศาลเจ้า (หัวนุกุลวิทยา)

A Comparison of Learning Achievement in Thai subject on Spelling
sections by using skill exercises and normal teaching for Prathomsuksa
two students of Sanjao (Haoungkulwittaya) School

กชมล จันทร์หอม¹ อรุณช ลิ้มตศิริ²

Kachamol Janhom, Oranuch Limtasiri

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกหัดเสริมทักษะและการสอนแบบปกติ เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตราตัวสะกด 4 เล่ม 2) แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้แบบฝึกเสริมทักษะ 4 แผน 3) แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ 4 แผน และ 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ที่มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.84 โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบสองกลุ่ม มีการทดสอบก่อนเรียนระหว่างหลังเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 80.21/83.03 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดของ E1/E2 คือ 80/80 2) นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ (Keywords) : แบบฝึกเสริมทักษะ; มาตราตัวสะกด; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Received: 2022-12-01 Revised: 2022-12-18 Accepted: 2022-12-22

¹ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University. Corresponding Author e-mail: narm21102536@gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง Faculty of Education, Ramkhamhaeng University.

Abstract

The purpose of this study were to 1) create and evaluate the efficiency of the skill exercises about the spelling section in Thai subject for Prathomsuksa two students with efficiency criteria at 80/80 2) to compare the student's achievement through learning by skill exercise and normal teaching for Prathomsuksa two students. The research instrument used in the research were 1) 4 books about a skill exercise on spelling section 2) 4 sets of lessons plan by using a skill exercise 3) 4 sets of lesson plan through normal method teaching and 4) 30 items multiple – choices achievement test which had reliability at .84 using Two – Groups Pretest Posttest drsign. The statistical analysis employed were mean ($\bar{X}$) , standard deviation (S.D.) , percentage (%) and t – test Dependent. The research finding were as follws: 1) The efficiency of the skill exercise on spelling section in Thai subject for Prathomsuksa two students are 18.21 /83.03 according set criteria E1/E2 is 80/80 2) The learning achievement after doing the skill exercise on spelling section was statistically significant at the.05 level higher than before the utilization.

Keywords: Skill Exercise; Spelling Section; Learning Achievement.

บทนำ (Introduction)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กล่าวถึงการเรียนรู้ภาษาไทยไว้ว่า ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริงในเรื่องของการอ่านจะมีการอ่านออกเสียงคำ อ่าน ประโยค อ่านบทร้อยแก้ว อ่านคำประพันธ์ชนิดต่างๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่านเพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันสำหรับการเขียนได้ แจ่มไว้ ดังนี้การเขียนสะกดตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสาร โดยใช้ถ้อยคำและรูปแบบต่าง ๆ ของการเขียน ซึ่ง รวมถึงการเขียนเรียงความ ย่อความ รายงานชนิดต่างๆ การเขียนตามจินตนาการ วิเคราะห์ วิวิจารณ์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

จากรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (NT) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 พบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ย 45.28 ซึ่งระดับประเทศ กำหนดไว้ เท่ากับ 45.02 และระดับสังกัด เท่ากับ 45.31 จากผลคะแนนเฉลี่ย ของโรงเรียนศาลเจ้า (หัวนุกูลวิทยา) มีคะแนนต่ำกว่าระดับสังกัด 0.03 (รายงานประจำปีของสถานศึกษาโรงเรียนศาลเจ้า (หัวนุกูลวิทยา), 2564) ซึ่งจะเห็นได้ว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยนักเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยยังต่ำมาก ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการเรื่อง มาตราตัวสะกด ซึ่งจะเห็นได้จากการวัดผลและประเมินผล สมุทธิทางการเรียนปลายปีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนศาลเจ้า

(ห่าวนุกุลวิทยา) พบว่า วิชาภาษาไทยนักเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 73.50 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนตั้งไว้ คือ 80.00 จากการประเมินพบว่านักเรียนทำแบบทดสอบเรื่อง มาตราตัวสะกด ไม่ได้เนื่องจากนักเรียนบางคนอ่านคำ และเขียนคำไม่ถูกต้อง บางคนขาดทักษะในการฝึกฝนและจำตัวสะกดไม่ได้ทำให้ผลคะแนนออกมาอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดีนัก และยังพบสาเหตุอื่นๆ อีก เช่น ครูขาดสื่อ อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับเนื้อหา นักเรียนไม่สนใจเรียน ขาดนิสัยรักการอ่าน เป็นต้น จากสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าว ทำให้นักเรียนมีปัญหาในการอ่านและการเขียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด

จากการศึกษางานวิจัยพบว่า ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ แบบฝึกเสริมทักษะเป็นสื่อที่ช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาไทย สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาทางการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น เพราะแบบฝึกเสริมทักษะช่วยให้นักเรียนได้นำความรู้ที่เรียนมาแล้ว มาฝึกให้เกิดความเข้าใจเสริมสร้างทักษะให้กับผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาได้เร็วขึ้น ชัดเจนขึ้น กว้างขวางขึ้น ทำให้การสอนของครูและการเรียนของนักเรียนประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ลักษณะของแบบฝึกเสริมทักษะที่ดีจะต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง ครอบคลุมและสอดคล้องกับเนื้อหา รูปแบบน่าสนใจ คำสั่งชัดเจน ในการพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะที่ดีจะต้องมีความเหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อเกิดประสิทธิภาพต่อผู้เรียน และแบบฝึกเสริมทักษะที่ดีจะต้องช่วยพัฒนาทักษะของผู้เรียน ก่อให้เกิดการเรียนรู้และแก้ปัญหาของผู้เรียนได้ตามสภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะและความชำนาญสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงหรือในชีวิตประจำวันของตนเองได้แบบฝึกเสริมทักษะจะทำให้เด็กเกิดความมั่นใจ คล่องแคล่วในแต่ละทักษะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินทักษะทางภาษาของนักเรียนได้ กรมวิชาการ (2546) ,วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : อ้างถึงใน ธัญจิรา วิจิตรพัชรารณณ์, 2559) ,สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2544 : อ้างถึงใน ภัทรวดี ถิ่นกาญจนกุลและคณะ, 2561)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะกับการสอนแบบปกติ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศาลเจ้า (ห่าวนุกุลวิทยา) กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกหัดเสริมทักษะและการสอนแบบปกติ เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 80/80
2. นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) โดยใช้วิธีการทดลองแบบ Randomized Control Group, Pretest – Posttest Design ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยหัวข้อ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศาลเจ้า (หัวนุกุลวิทยา) สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2565 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวน 110 คน

กลุ่มทดลอง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนศาลเจ้า (หัวนุกุลวิทยา) สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2565 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Sampling)

กลุ่มควบคุม คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/4 โรงเรียนศาลเจ้า (หัวนุกุลวิทยา) สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2565 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Sampling)

เครื่องมือในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 4 แผน รวมทั้งหมด 8 ชั่วโมง
2. แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เรื่อง เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 4 แผน รวมทั้งหมด 8 ชั่วโมง
3. แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 4 เล่ม
4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด ใช้ประเมินผลก่อนเรียนและหลังเรียน (Pretest - Posttest) ซึ่งเป็นชุดเดียวกัน เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มาตรฐานตามเกณฑ์ 80/80

การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มาตรฐานตามเกณฑ์ 80/80 นำแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ไปดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทดสอบหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยการทดลองมีรายละเอียด ดังนี้

การหาประสิทธิภาพครั้งที่ 1 กลุ่มทดลองแบบรายบุคคล (1:3) เป็นการทดลองใช้แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องในด้านต่าง ๆ และทดสอบหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ประกอบด้วยนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปานกลาง จำนวน 2 คน และอ่อน จำนวน 1 คน รวมทั้งหมด 3 คน ระหว่างการทดลองผู้วิจัยได้สังเกตบันทึกข้อมูลและเมื่อนักเรียนทำกิจกรรมในแบบฝึกเสริมทักษะเสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้พูดคุยกับนักเรียนในจุดที่เป็นปัญหา จึงทำการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาในใบงานให้มีความเหมาะสมต่อไป

จากนั้นนำผลคะแนนที่ได้จากการทำกิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบย่อย หลังเรียน มาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ผลที่ได้ คือ แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตราตัวสะกด มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 80.42/82.33

การหาประสิทธิภาพครั้งที่ 2 กลุ่มทดลองกลุ่มย่อย (1:9) เป็นการทดลองใช้ แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 คน เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องในด้านต่าง ๆ และทดสอบหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งเป็นนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ประกอบด้วยนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เก่ง ปานกลาง อ่อน ระดับละ 3 คน รวมทั้งหมด 9 คน ระหว่างการทดลองผู้วิจัยได้สังเกตบันทึกข้อมูลและเมื่อนักเรียนทำกิจกรรมใน แบบฝึกเสริมทักษะเสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้พูดคุยกับนักเรียนในจุดที่เป็นปัญหา จึงทำการแก้ไขปรับปรุงข้อสอบในแต่ละเล่มให้มีความเหมาะสมต่อไป

จากนั้นนำผลคะแนนที่ได้จากการทำกิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบย่อย หลังเรียน มาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ผลที่ได้ คือ แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตราตัวสะกด มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.25/83.44

การหาประสิทธิภาพครั้งที่ 3 กลุ่มทดลองภาคสนาม (1:30) เป็นการทดลองใช้แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องในด้านต่าง ๆ และทดสอบหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ประกอบด้วยนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เก่ง ปานกลาง อ่อน ระดับละ 10 คน รวมทั้งหมด 30 คน ระหว่างการทดลองผู้วิจัยได้สังเกต บันทึกข้อมูลและเมื่อนักเรียนทำกิจกรรมในแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตราตัวสะกด เสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้พูดคุยกับนักเรียนในจุดที่เป็นปัญหา จึงทำการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาในใบงานให้มีความเหมาะสมต่อไป

จากนั้นนำผลคะแนนที่ได้จากการทำกิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบย่อย หลังเรียน มาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ผลที่ได้ คือ แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตรการตัวสะกด มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 80.42/82.33

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตรการตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80

2. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/3 ซึ่งเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตรการตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มาตรการตัวสะกด โดยใช้การหาค่า t - test (Dependent Sample)

3. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/4 ซึ่งเรียนรู้โดยการเรียนรู้แบบปกติ เรื่อง มาตรการตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มาตรการตัวสะกดโดยใช้การหาค่า t - test (Dependent Sample)

4. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างคะแนนหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/3 ซึ่งเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/4 ซึ่งเรียนรู้โดยการเรียนรู้แบบปกติ เรื่อง มาตรการตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มาตรการตัวสะกด โดยใช้การหาค่า t - test (Independent Sample)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตรการตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.42/82.33

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตรการตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะ วิชา ภาษาไทย เรื่อง มาตรการตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชั้นรายบุคคล

การทดสอบ	E_1	E_2
ประสิทธิภาพ	80.42	82.33
แปลผล	สูงกว่าเกณฑ์	สูงกว่าเกณฑ์

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะ วิชา ภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชั้นกลุ่มย่อย

การทดสอบ	E_1	E_2
ประสิทธิภาพ	81.25	83.44
แปลผล	สูงกว่าเกณฑ์	สูงกว่าเกณฑ์

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะ วิชา ภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชั้นภาคสนาม

การทดสอบ	E_1	E_2
ประสิทธิภาพ	80.21	83.03
แปลผล	สูงกว่าเกณฑ์	สูงกว่าเกณฑ์

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะกับการสอนแบบปกติ วิชา ภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

การทดสอบ	จำนวน (คน)	$\bar{X}$	S.D.	T	sig.
กลุ่มทดลอง	25	25.16	1.34	8.624	.000
กลุ่มควบคุม	25	20.96	2.03		

sig < .05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะกับการสอนแบบปกติ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศาลเจ้า (หัวนุกูลวิทยา) ผลการวิจัย แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตราตัวสะกด มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 80.21/83.03 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้วิจัยศึกษาปัญหาและความต้องการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ศึกษาคู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับหลักการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ ขั้นตอนการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ

ประโยชน์ของ แบบฝึกเสริมทักษะ แล้วนำมาสร้างแบบฝึกเสริมทักษะเขียนคำในมาตราตัวสะกดที่มีตัวสะกดไม่ตรงมาตรา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 นอกจากนั้นแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้ผ่านการประเมินความเที่ยงตรง ความสอดคล้องของเนื้อหา กับจุดประสงค์และความเหมาะสมด้านต่างๆ จากผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยยังได้นำแบบฝึกเสริมทักษะไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพและประสิทธิภาพ กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างมีการแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อให้ได้แบบฝึกเสริมทักษะมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาต่อไปได้

ดังที่ สอดคล้องกับอรุณรัตน์ รัชโชติ (2560:70) ศึกษาการใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องมาตราตัวสะกดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนเทศบาล 4 เฉลิมพระเกียรติ สำนักงานการศึกษาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จำนวน 28 คน ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนคำมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 85.63/80.10 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80

และสอดคล้องกับณัฐนรีภัทร ฐิติกาล (2560:67) ได้พัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาไทย ชุด อ่าน เขียน เรียนมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดประโชติการาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี เขต 1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนวัดประโชติการาม จำนวน 12 คน ผลการศึกษาปรากฏว่า แบบฝึกทักษะภาษาไทย ชุด อ่าน เขียน เรียนมาตราตัวสะกด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.34/83.17

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศาลเจ้า (หัวนุกุลวิทยา) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนได้เรียนรู้จากง่ายไปหายาก ค้นพบ การแก้ปัญหาด้วยตนเอง แบบฝึกเสริมทักษะมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีภาพประกอบที่สวยงาม ทำให้เร้าความสนใจ และมีรูปแบบที่หลากหลาย จึงทำให้ผู้เรียนมีความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียนและทำกิจกรรมของแบบฝึกทักษะด้วยความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความตั้งใจจนทำให้เกิดการเรียนรู้และมีความรู้เพิ่มมากขึ้นแบบฝึกเสริมทักษะเป็นส่วนช่วย เสริมกิจกรรมการเรียนรู้จากหนังสือเรียนได้ดี ซึ่งทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนคงทน ผู้เรียน มีทัศนคติที่ดี ต่อการเรียนรู้ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

สอดคล้องทักษิณ คุณพิภาค(2561:80) ได้ศึกษาและพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด ที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ ความพึงพอใจต่อการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านกุดสะ

กอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 21 คน ผลปรากฏว่า ทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของธัญจิรา วิจิตรพัชรภรณ์(2559:83) ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะ เรื่องมาตราตัวสะกดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 33 คน พบว่า ผลการเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตราตัวสะกด ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 มีค่าเฉลี่ยผลต่างระหว่างคะแนนหลังเรียนและ ก่อนเรียน (Posttest-Pretest) เท่ากับ 7.10 เฉลี่ยร้อยละ 23.64 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.89 เมื่อทำ การทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนหลังเรียนและก่อนเรียนพบว่าค่า $t = 21.583$ ซึ่งมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

และสอดคล้องกับผลการศึกษาของอรุณรัตน์ ระวิโชติ (2560:70) ศึกษาการใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องมาตราตัวสะกดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนเทศบาล 4 เฉลิมพระเกียรติ สำนักงานการศึกษาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จำนวน 28 คน ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำมาตราตัวสะกด เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สร้างขึ้นสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .0

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ก่อนทำการสอนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศาลเจ้า (หัวนุกุลวิทยา) ครูผู้สอนต้องทำความเข้าใจและตรวจสอบแบบฝึกเสริมทักษะให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์พร้อมที่จะใช้งานเพื่อจะได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ
2. ควรมีการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกเสริมทักษะในเนื้อหาสาระอื่นๆ ที่มีความซับซ้อนและมีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่สอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ กับนวัตกรรมอื่น ๆ เพื่อหาวิธีที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง (Reference)

- กรมวิชาการ. (2546). *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ณัฐริภัทร ฐิติกาล. (2560). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาไทย ชุด อ่าน เขียน เรียงมาตรา ตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. โรงเรียนวัดประโชติการาม 8/3 หมู่ที่ 3 ตำบลบางกระบือ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี เขต 1.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2546). *นวัตกรรมการศึกษาชุด แบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดทำผลงานทางวิชาการอาจารย์ 3 และบุคลากรทางการศึกษา (ครูชำนาญการ ครูเชี่ยวชาญและครูเชี่ยวชาญพิเศษ)*. กรุงเทพฯ: ธารักษ์.
- ทักษิณ คุณพิภาค. (2561). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด ที่ส่งผลต่อ ทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ ความพึงพอใจต่อการเรียน และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เผชิญ กิจระการ. (2544). *การวิเคราะห์ประสิทธิภาพสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (E1/E2)*. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 7(1), 46-51.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์.
- โรงเรียนโรงเรียนศาลเจ้า (หัวนุกุลวิทยา). (2564). *รายงานประจำปีของสถานศึกษา โรงเรียนศาลเจ้า (หัวนุกุลวิทยา) พ.ศ. 2564*. กรุงเทพฯ : โรงเรียนโรงเรียนศาลเจ้า (หัวนุกุลวิทยา) สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร.
- Atkinson, L.M. (2001). *What I'm Doing is Really Working in the Language Art with the Kids: Teacher Knowledge Teacher Change, and the Construction of Teaching Practice for Reading and Writing*. Canada: The University of Manitoba.
- Bouchard, M. (1998). *an Investigation of students Word knowledge as Demonstrated by their Reading and Spelling Errors*. Dissertation Abstracts International.

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ
ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก
Participation in Irrigation Management of Farmers, Water Users
Water Transmission and Maintenance Department 3, Nakhon Nayok
Water Transmission and Maintenance Project

มงคล เกษามูล¹ สุดาภรณ์ อรุณดี² อนันต์ ธรรมชาลัย³
Mongkol Kesamool, Sudabhorn Arundee, Anan Thamchalai

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการรับรู้และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก 2) เพื่อศึกษาปัจจัยการรับรู้การบริหารจัดการน้ำที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านส่งน้ำ ในพื้นที่ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย ผลงานวิจัยพบว่า 1) ระดับการรับรู้ในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = .724) ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = .692) 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยการรับรู้การบริหารจัดการน้ำที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา

Received: 2022-11-03 Revised: 2022-12-07 Accepted: 2022-12-09

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ Master of Public Administration Program Department of Public and Private Management, Faculty of Political Science, North Bangkok University. Corresponding Author e-mail: jenpob.ounf@northbkk.ac.th

² คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ Faculty of Political Science, North Bangkok University

³ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ Faculty of Political Science, North Bangkok University

นศรนายก พบว่า การรับรู้การบริหารจัดการน้ำมีความสัมพันธ์ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานศรนายก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .873 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันในระดับมาก

คำสำคัญ (Keywords) : การมีส่วนร่วม; การจัดการน้ำชลประทาน; เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of awareness and participation level in irrigation water management of farmers, water user groups; Water delivery and maintenance department 3 Nakhon Nayok water delivery and maintenance project 2) to study the factors of water management perception that affect farmers' participation in irrigation water management. Water Transmission and Maintenance Department 3 Nakhon Nayok Water Transmission and Maintenance Project This research is a quantitative research. The sample group was farmers, water user groups, and water delivery personnel. in the area of the water delivery and maintenance department 3 of the Nakhon Nayok water delivery and maintenance project, totaling 400 people. Statistics used in the analysis were percentage, frequency, mean, and standard deviation. The statistics used to test the hypothesis were Pearson correlation coefficients. simple regression analysis The results of the research revealed that 1) the level of awareness of irrigation water management among farmers, water users, Water Transmission and Maintenance Department 3 Nakhon Nayok Water Transmission and Maintenance Project The overall level was moderate ($\bar{X}$ = 3.42, S.D. = .724). The level of participation in irrigation water management of farmers, water user groups. Water Transmission and Maintenance Department 3 Nakhon Nayok Water Transmission and Maintenance Project Overall, they were at a moderate level ($\bar{X}$ = 3.39, S.D. = .692). use water The water delivery and maintenance department 3 of the Nakhon Nayok water delivery and maintenance project found that the perception of water management was related to the participation in irrigation water management of farmers, water user groups. Water Transmission and Maintenance Department 3 Nakhon Nayok Water Transmission and Maintenance Project The correlation coefficient (r) was .873, indicating that the two variables were related in the same direction at a high level.

Keywords: Participation; Irrigation Water Management; Farmers; Water Users

บทนำ (Introduction)

น้ำ เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของทั้งมนุษย์ สัตว์ พืช จนมีคำกล่าวว่า “น้ำคือชีวิต” ในปัจจุบันความต้องการใช้น้ำทุกภาคส่วนได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และอุปโภค-บริโภค ตามปริมาณประชากรที่เพิ่มขึ้นและการขยายตัวของเมืองและความต้องการอาหารที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งปริมาณน้ำมีความจำเป็นต่อการรักษาระบบนิเวศและสัตว์น้ำ ฯลฯ ในปัจจุบันปริมาณน้ำต้นทุนในแหล่งน้ำมีอยู่อย่างจำกัดสวนทางกับความต้องการใช้น้ำที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจึงไม่เพียงพอต่อความต้องการซึ่งเป็นผลจากการใช้น้ำอย่างไม่รู้คุณค่าไม่คำนึงถึงความต้องการใช้น้ำในอนาคต การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศภาวะโลกร้อนที่ส่งผลให้เกิดความแห้งแล้ง ซึ่งเป็นผลจากการกระทำของมนุษย์จึงส่งผลให้เกิดการขาดแคลนน้ำ การแย่งชิงน้ำ ซึ่งเป็นปัญหาหลักที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบันและแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและบรรเทาปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้น ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศเกษตรกรรมจึงมีความต้องการใช้น้ำมากเพื่อให้ได้ผลผลิตสูงส่งผลให้ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ ทั้งนี้เนื่องจากนโยบายภาครัฐที่เร่งรัดการผลิตเพื่อส่งออกทำให้ความต้องการใช้น้ำเพื่อการผลิตของเกษตรกรเพิ่มขึ้น การขาดประสิทธิภาพในการใช้น้ำชลประทานเพื่อเกษตรกรรมและการขยายความต้องการใช้น้ำนอกเหนือจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคส่วนอื่นๆ จึงทำให้ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำหรือความเดือดร้อนเรื่องน้ำในทุกภาคส่วนที่นับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น (การบริหารจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วมด้านการส่งน้ำและบำรุงรักษา, 2563)

การจัดสรรน้ำให้แก่เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำได้อย่างทั่วถึงเป็นธรรมและยั่งยืน เป็นหน้าที่หลักของกรมชลประทานซึ่งมีแหล่งน้ำที่ต้องดูแลทั่วประเทศ ทำให้จำเป็นต้องมีบุคลากรในการปฏิบัติงานเป็นจำนวนมาก แต่สืบเนื่องจากการปฏิรูประบบราชการ กรมชลประทานมีนโยบายลดอัตราากำลังจึงส่งผลให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานลดลงส่งผลให้ขาดบุคลากรในการดูแลการชลประทานให้มีประสิทธิภาพนอกจากนี้ที่สำคัญ การบริหารจัดการน้ำเพื่อการชลประทานได้ล้มเหลวลง เนื่องจากเกษตรกรขาดความศรัทธาต่อเจ้าหน้าที่กรมชลประทาน โดยเกษตรกรผู้ใช้น้ำไม่มีสิทธิหรือโอกาสที่จะเข้าไปร่วมดูแลร่วมตัดสินใจในการบริหารจัดการน้ำของกรมชลประทาน การจัดสรรน้ำถูกนักการเมืองท้องถิ่นหรือระดับชาติเข้าแทรกแซง และการมีความต้องการใช้น้ำไม่สอดคล้องตรงกันทำให้เกิดปัญหาการแย่งชิงน้ำระหว่างเกษตรกรด้วยกันเอง ประกอบกับเกษตรกรขาดจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของ และความไม่เข้าใจในการบริหารจัดการน้ำชลประทาน การไม่ให้ความร่วมมือในการร่วมกันบำรุงรักษาระบบชลประทาน การใช้น้ำอย่างไม่ประหยัด ความไม่เข้าใจกันระหว่างเจ้าหน้าที่กรมชลประทานกับเกษตรกรจนเกิดการชุมนุมเรียกร้องของเกษตรกรผู้ใช้น้ำรวมถึงเกษตรกรด้วยกันเองอยู่บ่อยครั้ง (การบริหารจัดการชลประทานแบบมีส่วนร่วม, 2562)

กรมชลประทาน เป็นหน่วยงานภาครัฐ ที่ปฏิบัติภารกิจหลักในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการผลิตในทุกภาคส่วนในประเทศ โดยดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำตามศักยภาพของกลุ่มน้ำให้สมดุล การบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ทั่วถึง เป็นธรรมและยั่งยืน เป็นไปตามยุทธศาสตร์กรมชลประทาน 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) วิสัยทัศน์ : องค์กรอัจฉริยะที่มุ่งสร้างความ

มั่นคงด้านน้ำ เพื่อเพิ่มคุณค่าการบริการภายใน ปี พ.ศ. 2579 พันธกิจที่ 4 : เสริมสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาแหล่งน้ำและการบริหารจัดการน้ำ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 : การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการน้ำชลประทานในระดับพื้นที่ ดังนั้นทิศทางการบริหารจัดการน้ำชลประทานจึงมุ่งไปที่การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์จากน้ำชลประทานที่ได้รับการพัฒนาแล้ว โดยการปรับเปลี่ยนจากการพัฒนาเชิงปริมาณเป็นการพัฒนาเชิงคุณภาพ ด้วย “ยุทธศาสตร์การพัฒนอย่งยั่งยืน” เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการชลประทาน เพิ่มคุณค่าของน้ำชลประทาน โดยกระบวนการที่สำคัญที่สุดคือ การส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ใช้น้ำมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานอย่างจริงจัง (การบริหารจัดการน้ำชลประทานและการบริหารองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน, 2554) ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการน้ำให้บรรลุเป้าหมาย คือ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาและบริหารจัดการน้ำทุกระดับอย่างบูรณาการ โดยการบริหารจัดการน้ำอย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการน้ำได้ตอบสนองความต้องการของประชาชน การจัดสรรน้ำให้แก่เกษตรกรผู้ใช้น้ำได้อย่างทั่วถึงเป็นธรรมและยั่งยืน (การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในงานชลประทาน, 2564)

ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก เป็นหน่วยงานแรก ที่ทำงานในพื้นที่คอยดูแลและติดต่อประสานงานกับเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำอย่างใกล้ชิดในด้านการบริหารจัดการน้ำเพื่อการชลประทานให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ พบว่า ในปัจจุบันภาคเกษตรกรรมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ประกอบด้วย การทำนาข้าว พืชไร่ สวนผลไม้ บ่อปลา บ่อกุ้ง และการใช้น้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้มีความต้องการใช้น้ำที่เพิ่มขึ้นตามไปด้วย เนื่องจากปริมาณน้ำต้นทุนในแหล่งน้ำที่มีอยู่อย่างจำกัดสวนทางกับความต้องการใช้น้ำที่เพิ่มมากขึ้น จึงเกิดปัญหาความขัดแย้งของเกษตรกรผู้ใช้น้ำด้วยกันเองที่มีความต้องการใช้น้ำในประเด็นที่แตกต่างกัน เกษตรกรยังขาดความร่วมมือในการทำงานร่วมกันกับเจ้าหน้าที่กรมชลประทาน เกษตรกรไม่มีข้อมูลหรือความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการน้ำชลประทานที่เพียงพอ และไม่มีความเชื่อมโยงกันระหว่างเกษตรกรผู้ใช้น้ำด้วยกันเอง ดังนั้น การรับรู้การบริหารจัดการน้ำมีความสัมพันธ์ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก จึงเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้การบริหารจัดการน้ำชลประทานประสบความสำเร็จ คือ การส่งเสริมให้เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการน้ำชลประทานในทุกขั้นตอนอย่างจริงจัง (เอกสารประกอบการประเมิน การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษา, 2564)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการศึกษา การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก โดยศึกษาแนวทางการบริหารจัดการน้ำชลประทาน โดยศึกษาการรับรู้การบริหารจัดการน้ำมีความสัมพันธ์ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก ตลอดจนแนวทางการพัฒนา

สู่ความยั่งยืน โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลของการศึกษาอาจเป็นประโยชน์ต่อการนำไปปรับใช้ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำในหน่วยงานต่างๆ ในสังกัดกรมชลประทาน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมอันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กรมชลประทานกำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Purpose or Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการรับรู้การบริหารจัดการน้ำที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านส่งน้ำ ในพื้นที่ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านส่งน้ำ ในพื้นที่ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก จำนวน 1,384 คน คำนวณหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 2 ชิ้น ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด และ สังเกต

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานโดยของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ ที่ปรึกษา สร้างเครื่องมือ นำเสนอโครงร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อ ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

2. นำเครื่องมือที่ได้จากการไปทดลองแจก (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น และเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

3. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ชุด และนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างจริงในพื้นที่ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก รวบรวมแบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์

นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องตรงประเด็นเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) และคัดเลือก ข้อคำถามที่ได้ค่า IOC มากกว่า 0.5 ขึ้นไป เป็นข้อคำถามที่มีความเหมาะสมเชิงเนื้อหาและสามารถนำไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างได้โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ของเครื่องมือการวิจัยในครั้งนี้มีค่าเท่ากับ 1.0 แปลผลได้ว่าใช้ได้

หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาค่าคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach. 1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .960 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้ ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามแต่ละข้อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือ

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้การบริหารจัดการน้ำ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1.การรับทราบการบริหารจัดการน้ำ 2.การทำความเข้าใจการบริหารจัดการน้ำ 3.การบันทึกและจดจำการบริหารจัดการน้ำ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการบริหารจัดการน้ำ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1.การมีส่วนร่วมในการคิดและวางแผนจัดการน้ำ 2.การมีส่วนร่วมในการดูแลบำรุงรักษาระบบชลประทาน 3.การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา 4.การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล

ตอนที่ 4 แบบสอบถาม ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำแบบสอบถาม จำนวน 400 ฉบับ ไปแจกเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำและเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน ในพื้นที่ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

2. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

สถิติพรรณนา สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพรรณนาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก สถิติที่ใช้คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐานการวิจัย เพื่อการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการรับรู้ที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก

สถิติที่ใช้เพื่อทดสอบคุณลักษณะของตัวแปร

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การบริหารจัดการน้ำ และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก

สถิติที่ใช้เพื่อการทดสอบสมมติฐาน

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำสถิติมาใช้ในการทดสอบสมมติฐาน 2 วิธี คือ 1)การวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย ใช้สำหรับการวิเคราะห์ที่แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม 2) การวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ ใช้สำหรับการวิเคราะห์ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัวกับตัวแปรตามหนึ่งตัวแปร ซึ่งสามารถนำมาเขียนในรูปของสมการได้ดังนี้

สมการ การรับรู้การบริหารจัดการน้ำ

$$PCM = \beta_{01} + \beta_{1ADM} + \beta_{2UM} + \beta_{3RM} + \epsilon$$

การทดสอบการรับรู้การบริหารจัดการน้ำในด้านการรับทราบการบริหารจัดการน้ำ ด้านการทำความเข้าใจการบริหารจัดการน้ำ และด้านการบันทึกและจดจำการบริหารจัดการน้ำที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำ

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) เพื่อศึกษาระดับการรับรู้และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการรับรู้การบริหารจัดการน้ำในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก โดยภาพรวม

การรับรู้การบริหารจัดการน้ำ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การรับทราบการบริหารจัดการน้ำ	3.51	.764	ปานกลาง	1
2. การทำความเข้าใจการบริหารจัดการน้ำ	3.41	.770	ปานกลาง	2
3. การบันทึกและจดจำการบริหารจัดการน้ำ	3.35	.758	ปานกลาง	3
รวม	3.42	.724	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้การบริหารจัดการน้ำในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = .724) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การรับทราบการบริหารจัดการน้ำ ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = .764) ลำดับรองลงมา การทำความเข้าใจการบริหารจัดการน้ำ ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = .770) และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การบันทึกและจดจำการบริหารจัดการน้ำ ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = .758)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกร โดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมการบริหารจัดการน้ำ ชลประทาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การคิดและวางแผนบริหารจัดการน้ำ	3.47	.747	ปานกลาง	1
2. การดูแลและบำรุงรักษาอาคารชลประทาน	3.32	.846	ปานกลาง	4
3. การติดตามและประเมินผล	3.44	.760	ปานกลาง	2
4. การเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา	3.32	.737	ปานกลาง	3
รวม	3.39	.692	ปานกลาง	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = .692) เมื่อพิจารณา พบว่า การคิดและวางแผนบริหารจัดการน้ำ ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = .747) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา การติดตามและ

ประเมิณผล ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = .760) การเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = .737) และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการดูแลและบำรุงรักษาอาคารชลประทาน ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = .846)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยการรับรู้การบริหารจัดการน้ำที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การบริหารจัดการน้ำที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทาน

ความสัมพันธ์	r	P-Value
การรับรู้การบริหารจัดการน้ำ-การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทาน	.873	0.00
รวม	.873	0.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการรับรู้การบริหารจัดการน้ำที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก พบว่า การรับรู้การบริหารจัดการน้ำมีความสัมพันธ์ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .873 โดยแสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันในระดับมาก

ตารางที่ 4 แสดงสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) สัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (beta) และการรับรู้การบริหารจัดการน้ำที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก

การรับรู้การบริหารจัดการน้ำ	การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทาน				
	β	SE(b)	β beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	.413	.070		5.913**	.000
การรับรู้การบริหารจัดการน้ำ	.870	.020	.910	43.659**	.000
r	R ²	Adjusted R ²	SE(est.)	Sig.	
.910	.827	.827	.28810	.000	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การรับรู้การบริหารจัดการน้ำชลประทานมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทาน ($\beta=.870$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.01$) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุ (R) ระหว่างชุดตัวแปรอิสระ ได้แก่ การรับรู้การบริหารจัดการน้ำ (X1) กับตัวแปรตาม (การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทาน) เท่ากับ .910 สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R2) เท่ากับ .827 และสัมประสิทธิ์การอธิบาย (Adjusted R2) เท่ากับ .827 โดยมีการรับรู้การบริหารจัดการน้ำส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก ร้อยละ 82.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 โดยเขียนเป็นสมการพยากรณ์ (คะแนนดิบ) และสมการพยากรณ์ (คะแนนมาตรฐาน) ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = .413 + .870 X1 \text{ (คะแนนดิบ)}$$

$$\hat{Z}_y = 1.283 Z_{x1} \text{ (คะแนนมาตรฐาน)}$$

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้จะกล่าวถึงการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก โดยผู้วิจัยกล่าวถึงประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

จากผลงานวิจัย พบว่า ระดับการรับรู้การบริหารจัดการน้ำที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก เมื่อพิจารณาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก เมื่อพิจารณาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีความสอดคล้องกันเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำมีระดับการรับรู้การบริหารจัดการน้ำและระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระคำหล้า ไชยสงค์ (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำของชุมชนบ้านศาลาดิน ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำของชุมชนบ้านคลองศาลาดิน ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำของชุมชนศาลาดิน ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับมาก แต่มีความสอดคล้องกันในด้าน ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำของชุมชนบ้านคลองศาลาดิน ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม

จากผลงานวิจัย พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการรับรู้การบริหารจัดการน้ำที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก พบว่า การรับรู้การบริหารจัดการน้ำมี

ความสัมพันธ์ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .873 โดยแสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันในระดับมาก

การรับรู้การบริหารจัดการน้ำชลประทานมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทาน ($\beta=.870$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.01$) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทาน เท่ากับ .910 สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ .827 และสัมประสิทธิ์การอธิบาย (Adjusted R^2) เท่ากับ .827 โดยมีการรับรู้การบริหารจัดการน้ำส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก ร้อยละ 82.7 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ อินทรประไพ (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยการคืนป่าสู่ธรรมชาติต้นไม้ป่าสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำต้นน้ำป่าสัก อยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำต้นน้ำป่าสัก ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการรับประโยชน์จากการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลการบริหารจัดการน้ำให้แก่เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำได้รับทราบข้อมูลในหลากหลายช่องทางมากขึ้นและเพิ่มความถี่ในการให้ข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำได้รับทราบข้อมูลอย่างทั่วถึงในพื้นที่ต่อไป

1.2 หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานอย่างจริงจังในการทำงานเชิงรุกร่วมกันมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำให้ครอบคลุมทั้งพื้นที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก เพื่อจะได้ทราบถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำในพื้นที่ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 1-4 ของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก

2.2 ควรศึกษาวิจัยรูปแบบและเครือข่ายการเสริมสร้างจิตสำนึกในการร่วมเป็นเจ้าของและการมีจิตอาสาเสียสละการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมในการมีส่วนร่วมของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กองส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน. (2563). แนวทางการดำเนินงานการบริหารจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วมและRID No.1. กรุงเทพฯ: บริษัท อีโมโลจิค โปรดักชั่นส์ จำกัด.
- กรมชลประทาน. (2553). การบริหารจัดการชลประทานแบบมีส่วนร่วม. สุพรรณบุรี: โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษากระเสียว กรมชลประทาน.
- เกรียงไกร ภูมิสิงหาราช. (2559). ความยั่งยืนของการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารจัดการน้ำ กรณีศึกษา เขื่อนกระเสียว จังหวัดสุพรรณบุรี. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ สำหรับนักบริหาร. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไททัศน์ มาลา. (2561). การจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ (New Public Governance: NPG): แนวคิดและการประยุกต์ในการจัดการปกครองท้องถิ่น. หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 3. (2564). เอกสารประกอบการประเมิน การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษา. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก สำนักงานชลประทานที่ 9 : กรมชลประทาน.
- พันธุ์พงษ์ คงเดชอดิศักดิ์. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้างจังหวัดตราด: หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิวัฒน์ มณีอินทร์. (2564). การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในงานชลประทาน. กรุงเทพมหานคร : เอกสารประกอบการฝึกอบรม หลักสูตรนักบริหารการชลประทานระดับต้น รุ่นที่ 15.
- สำนักส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน. (2562). คู่มือส่งน้ำและบำรุงรักษา โดยเกษตรกรมีส่วนร่วม 14 ขั้นตอน. กรุงเทพฯ: บริษัท อีโมโลจิค โปรดักชั่นส์ จำกัด.
- สำนักส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน. (2554). การบริหารจัดการน้ำชลประทานและการบริหารองค์กรผู้ใช้น้ำชลประทาน. กรุงเทพฯ: กรมชลประทาน
- สุรศักดิ์ ชะมารัมย์. (2561). การบริหารงานภาครัฐตามหลักทฤษฎีองค์การ:การบริหารภาครัฐ (PA)การจัดการภาครัฐแนวใหม่(NPM)และการบริหารการปกครองภาครัฐแนวใหม่(NPG). อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- สุปราณี โลภักดีสวัสดิ์. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาขุนด่านปราการชล อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัด

นครนายก. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและเอกชน.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุนังกัญญรัตน์ เทพสวัสดิ์. (2556). การบริหารจัดการชลประทานโดยเกษตรกรมีส่วนร่วมของ
กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาสองพี่น้อง จังหวัด
สุพรรณบุรี. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการประกอบการ. บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อรรถัย หนูสงค์. (2560). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเขตอนุรักษ์สัตว์น้ำ : กรณีศึกษา หมู่
ที่ 1 ตำบลป่าขาด อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ
สิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานคร

Competency of Security Guard in the Hotel Business in Bangkok

ไวภพ ปิ่นวิเศษ¹ ทัชชกร แสงทองดี² พชร สันทัด³

Vaiphob Pinvisest, Thutchakorn Seangpordee, Phachara Santhut

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาเรื่อง สมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานคร เป็นวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะและเปรียบเทียบสมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยกลุ่มตัวอย่างคือ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 286 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างด้วย Compare mean ผลการวิจัยพบว่าระดับสมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับสูงมาก รองลงมา คือ ด้านทักษะและด้านความรู้ อยู่ในระดับสูง ตามลำดับ ส่วนการทดสอบสมมติฐานพบว่า เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศ อายุ และอายุงานด้านความปลอดภัยต่างกัน มีสมรรถนะไม่ต่างกัน ส่วนเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาและสถานภาพต่างกัน มีสมรรถนะต่างกัน สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยอันดับแรกคือ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ รองลงมาคือ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการป้องกันตัว การระงับเหตุ การเผชิญเหตุการณ์เฉพาะหน้า และ ความรู้เกี่ยวกับการใช้

Received: 2022-12-07 Revised: 2022-12-21 Accepted: 2022-12-23

¹ สาขาการจัดการความปลอดภัย คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ Security Management Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy. Corresponding Author
e-mail: vaiphob.p@gsm-th.com

² สาขาการจัดการความปลอดภัย คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ Security Management Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy.
e-mail: korn2945@gmail.com

³ สาขาการจัดการความปลอดภัย คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ Security Management Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy.
e-mail: tor_9999@hotmail.com

อุปกรณ์สื่อสาร อุปกรณ์เทคโนโลยีต่าง ๆ ตามลำดับ

คำสำคัญ (Keywords): สมรรถนะ; รักษาความปลอดภัยรับอนุญาต; โรงแรม

Abstract

The Study of the Competency of Security Guard in the Hotel Business in Bangkok as quantitative research has objectives to study the competency level and compare the competency of security guard in the hotel business in Bangkok classifies by personal factors and to recommend guidelines of the competency development of security guard. The samples consist of 286 security guards in the hotel business in Bangkok. Research instrument is questionnaire and statistics for research are percentage, mean and standard deviation and compare differences by compare mean. The research result found that the competency level of security guard in the hotel business in Bangkok is high-level overview. When consider all the factors found that the highest average was the performance as at the most, next was skill and knowledge as at high respectively. Hypothesis testing found that security guard in the hotel business in Bangkok with different gender, age and security experience had no different competency. For security guard in the hotel business in Bangkok with different education level and status had different competency. Recommendations for the competency development of security guard in the hotel business; the first is principles of jurisprudence, related rules and regulations; next are introduction to self-defense, suppression, encountering specific events and knowledge of communication and technology equipment respectively.

Keywords: Competency; Security Guard License; Hotel

บทนำ (Introduction)

ธุรกิจการท่องเที่ยวและการโรงแรมเป็นธุรกิจที่สร้างรายได้หลักให้กับประเทศไทยมาตั้งแต่ในอดีตจนมาถึงปัจจุบัน ประเทศไทยมีเม็ดเงินที่เป็นรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นอันดับหนึ่งของรายได้โดยรวมของประเทศ จากสถิติพบว่าในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยในปี 2561 มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในประเทศไทยทั้งสิ้น 38.17 ล้านคน ทำให้ประเทศไทยสามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวไม่ต่ำกว่า 1.87 ล้าน ล้านบาท (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561) และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุก ๆ ปี มีคำกล่าวที่ว่าประเทศไทยคือสวรรค์ของนักท่องเที่ยวเนื่องจากเรามีทรัพยากรและธรรมชาติที่สวยงาม มีประเพณีและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ มีสังคมที่เกื้อกูล เสน่ห์ของอาหารไทยรวมถึงความมีน้ำใจและการต้อนรับแขกผู้มาเยือน

อย่างเป็นมิตร จนประเทศไทยได้รับสมญานามว่า สยามเมืองยิ้ม (Thailand, The land of smile) การที่นักท่องเที่ยวเลือกเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนมากนั้นหมายถึงพวกเขาเหล่านั้นต้องมีความเชื่อมั่นในเรื่องของความปลอดภัยในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว ธุรกิจโรงแรมจึงเป็นอีกส่วนหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้จากนักท่องเที่ยวในประเทศไทย เรามีโรงแรมที่ให้บริการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวมากกว่า 1,000 แห่ง ยังไม่รวมถึงที่พักในรูปแบบของเกสเฮาส์ โฮมสเตย์ หรือโฮสเทลที่อยู่ทั้งในระบบและนอกระบบอีกเป็นจำนวนมาก ปัจจัยที่นักท่องเที่ยวจะเลือกเข้ามาใช้บริการโรงแรมในระดับต่าง ๆ นั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ อย่างไม่ว่าจะเป็น วัตถุประสงค์ของการเดินทาง เช่น มาท่องเที่ยวหรือมาติดต่อธุรกิจ ความชื่นชอบและเชื่อถือในมาตรฐานหรือแบรนด์ของโรงแรม งบประมาณของนักท่องเที่ยว สถานที่ที่ต้องการท่องเที่ยว อายุและวัย ความชอบส่วนบุคคลหรือตามศักยภาพของนักท่องเที่ยว ซึ่งในปัจจุบันรูปแบบของการให้บริการของโรงแรมเปลี่ยนไปจากเดิมมาก ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากค่านิยมบริโภคของกลุ่มลูกค้าเปลี่ยนไป (Guest or Customer Behavior) การเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลง (Disruption) ของอุตสาหกรรมธุรกิจบริการ (Hospitality Industry) การเกิดขึ้นของรูปแบบธุรกิจใหม่ๆ (Business Model) และการพัฒนาของเทคโนโลยีและรูปแบบการเข้าถึงสิ่งที่ต้องการ เช่น การจองห้องพักโดยผ่าน Application หรือ Platform ต่าง ๆ ทำให้สะดวก รวดเร็วและสามารถเลือกชนิดของโรงแรมได้ตามที่ต้องการ ในธุรกิจโรงแรมปัจจุบันการสร้างอัตลักษณ์เฉพาะตัวเพื่อให้เกิดความประทับใจในการให้บริการกับแขกผู้เข้าพักในโรงแรมถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่จะสามารถดึงดูดลูกค้าให้มีความเชื่อมั่นและกลับมาใช้บริการของโรงแรมอีกในอนาคต (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558)

แผนรักษาความปลอดภัย (Security Department) คือบุคคลกลุ่มแรกที่มีหน้าที่ในการบูรณาการเพื่อให้องค์กรหรือโรงแรมจะต้องได้รับการปกป้องดูแลเพื่อให้เกิดความเปราะบางเรียบร้อยในสถานการณ์ปกติและต้องสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีแบบแผนที่ถูกต้องเมื่อมีเหตุหรืออยู่ภายใต้สถานการณ์ฉุกเฉินหรือมีเหตุร้องขอความช่วยเหลือจากพนักงานแขก หรือบุคคลทั่วไป มีคำกล่าวที่ว่าเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยมีบทบาทและหน้าที่ไม่ต่างอะไรกับ “ตำรวจโรงแรม” (Hotel Police) กล่าวคือบุคลากรกลุ่มนี้จะต้องทำหน้าที่ในหลายมิติและหน้าที่โดยมีการทำงานใกล้ชิดกับบุคคลทุกกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่และนอกพื้นที่ โดยบทบาทและหน้าที่หลักในการทำงานได้แก่ การสอดส่องดูแลและการตรวจตราพื้นที่โดยทั่วไป (Patrol) หรือการให้คำแนะนำที่ถูกต้องเมื่อตรวจพบพนักงานกระทำการใด ๆ ที่เป็นการฝ่าฝืนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับระเบียบหรือมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงาน การรายงานเหตุต่างๆ ให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจให้รับทราบถึงพฤติกรรมของบุคคลที่อาจจะเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายหรือการก่อเหตุอาชญากรรมต่าง ๆ ขอบเขตในหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยภายในโรงแรมเปรียบได้กับการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในโรงพักหนึ่ง ๆ ต่างกันแต่เพียงขนาดและเขตของพื้นที่ ๆ รับผิดชอบเท่านั้น เช่นงานด้านการป้องกันและปราบปราม การสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นกับพนักงานหรือแขกเมื่อมีเหตุเกิดขึ้นในโรงแรม การจัดการจราจรและควบคุมการทำงานของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของบริษัทต่าง ๆ ที่จ้างมา การฝึกอบรม

พนักงานให้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของพนักงานที่จะช่วยสนับสนุนการทำงานและ
เล็งเห็นความเสี่ยง (Risk) ที่อาจจะเกิดขึ้น การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
เพื่อช่วยเหลือและดำเนินการแก้ปัญหา รวมถึงการเข้าไประงับเหตุหรือให้การช่วยเหลือพนักงานหรือ
นักท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาในกรณีฉุกเฉินที่เกิดขึ้น รวมถึงงานด้านอื่น ๆ เช่น การ
ป้องกันและระงับอัคคีภัย การให้ความช่วยเหลือในด้านเหตุฉุกเฉินทางการแพทย์ การฝึกอบรมการ
ใช้อุปกรณ์พิเศษเช่น อุปกรณ์ดับเพลิง เครื่องกระตุ้นหัวใจ (AED) เป็นต้น จะเห็นได้ว่าคุณสมบัติของ
บุคคลที่จะเข้ามาปฏิบัติงานในตำแหน่งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจการท่องเที่ยวและ
โรงแรมเป็นงานที่ต้องใช้บุคลากรที่มีความสามารถหลากหลายด้านรวมถึงความสามารถในการใช้
ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารกับแขกที่มาใช้บริการซึ่งเป็นจุดอ่อนที่สำคัญและเป็นอุปสรรคในการ
พัฒนาความสามารถของพนักงานเป็นอย่างมาก (เมทินี วงศ์ธราวัฒน์, 2550)

ขอบเขตความรับผิดชอบและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม
(Scope of Responsibility) สามารถจำแนกหน้าที่ความรับผิดชอบออกเป็น 3 หน้าที่หลัก (3S
Functions) ดังนี้

1. หน้าที่ดูแลรับผิดชอบด้านความปลอดภัย (Safety Function)
2. หน้าที่ดูแลรับผิดชอบด้านการรักษาความปลอดภัย (Security function)
3. หน้าที่ดูแลรับผิดชอบด้านการบริการ (Service Function)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยใน
ธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานคร โดยนำผลการศึกษาวิจัยมาเป็นแนวทางในการสร้างมาตรฐาน
สร้างศักยภาพ และพัฒนาสมรรถนะของพนักงานรักษาความปลอดภัย เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่
ผู้ให้บริการ รวมถึงเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี และเพิ่มคุณค่าให้กับธุรกิจรักษาความปลอดภัยอย่าง
ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขต
กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขต
กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจ
โรงแรม เขตกรุงเทพมหานคร

วิธีการดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้คือ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขต
กรุงเทพมหานคร หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลเรื่องความปลอดภัยในโรงแรม ฝ่ายบริหาร

และแขกที่เข้ามาใช้บริการ จำนวน 1,000 คน เนื่องจากราบถึงจำนวนประชากรที่แน่นอนจึงคำนวณขนาดตัวอย่างด้วยวิธีของ Taro Yamane (1973) กำหนดที่ความเชื่อมั่น 95% และให้ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5 % ดังนั้นจะได้กลุ่มตัวอย่าง 286 คน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารต่าง ๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงานด้านรักษาความปลอดภัย เป็นคำถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบ ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 30 ข้อ ซึ่งแบบสอบถามนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแยกตามลักษณะของข้อความที่ใช้วัดระดับความสำคัญของแต่ละด้านในแบบสอบถามโดยแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ และกำหนดเกณฑ์สำหรับแปลความหมายจากคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (จรัสศรี ผ่องโสภณ, 2553)

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานคร เป็นคำถามแบบปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency)
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วย Compare mean
3. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานคร โดยการแจกแจงความถี่ และจัดอันดับ

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 80.07 และเป็นเพศหญิง จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 19.93 ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 31-40 ปี จำนวน 110 คน คิดเป็น ร้อยละ 38.46 รองลงมา คือมีอายุ 41-50 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 27.62 และมีอายุ 21-30 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 18.88 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช. จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 รองลงมาคือ ปริญญาตรี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 21.33 และมีมัธยมต้น จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 16.78 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด

จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 รองลงมา คือ สถานภาพสมรส จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 44.76 และหม้าย/หย่า จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 8.74 ส่วนใหญ่มีอายุงาน 1-3 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 33.57 รองลงมาคือ อายุงาน 4-6 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 32.52 และอายุงาน 7-10 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ข้อมูลระดับสมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับสูงมาก รองลงมา คือ ด้านทักษะ อยู่ในระดับสูง และด้านความรู้ อยู่ในระดับสูง ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความและการจัดอันดับสมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวม

สมรรถนะ	ระดับสมรรถนะ			
	X	SD	แปลความ	อันดับ
1. ด้านความรู้	3.86	0.67	สูง	3
2. ด้านทักษะ	4.01	0.61	สูง	2
3. ด้านการปฏิบัติงาน	4.36	0.49	สูงมาก	1
รวม	4.08	0.53	สูง	

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความและการจัดอันดับสมรรถนะเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้

ด้านความรู้	ระดับสมรรถนะ			
	X	SD	แปลผล	ลำดับ
1. เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบวินัย ข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ และข้อห้ามของพนักงานรักษาความปลอดภัย	4.23	0.79	สูงมาก	1
2. เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอาญา เช่น ความผิดต่อชีวิตและความผิดต่อร่างกาย การสืบสวนในหน้าที่รักษาความปลอดภัย	3.73	0.91	สูง	7
3. เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558	3.59	0.99	สูง	8
4. เป็นผู้มีความรู้ในการปฏิบัติต่อบุคคลภายนอกที่ผ่านเข้าออก	4.14	0.75	สูง	2

5. เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการตรวจสอบบุคคล/ยานพาหนะ/ทรัพย์สิน ผ่านเข้าออก	4.07	0.79	สูง	3
6. เป็นผู้มีความรู้ในการใช้เครื่องมือสื่อสาร การใช้สัญญาณบอกเหตุ และอุปกรณ์ในการบรรเทาสาธารณภัยได้	4.05	0.78	สูง	4
7. เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีกล้องวงจรปิด	3.74	0.97	สูง	6
8. เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น เช่น การช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ การช่วยเหลือผู้จมน้ำเบื้องต้น ฯลฯ	3.84	0.84	สูง	5
9. เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับช่างเบื้องต้น เช่น การซ่อมเครื่องยนต์ และการเปลี่ยนล้อเบื้องต้น	3.38	1.15	ปานกลาง	9
รวม	3.86	0.67	สูง	

จากตารางที่ 2 ด้านความรู้ พบว่า ระดับสมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.86$, $SD = 0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบวินัย ข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ และข้อห้ามของพนักงานรักษาความปลอดภัย อยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.23$, $SD = 0.79$) รองลงมา คือ เป็นผู้มีความรู้ในการปฏิบัติต่อบุคคลภายนอกที่ผ่านเข้าออก อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.14$, $SD = 0.75$) และเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการตรวจสอบบุคคล/ยานพาหนะ/ทรัพย์สิน ผ่านเข้าออก อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.07$, $SD = 0.79$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความและการจัดอันดับสมรรถนะเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานคร ด้านทักษะ

ด้านทักษะ	ระดับสมรรถนะ			
	X	SD	แปลผล	ลำดับ
1. เป็นผู้มีความรู้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าได้	4.09	0.72	สูง	2
2. เป็นผู้มีความคล่องตัวและเข้มแข็ง	4.27	0.66	สูงมาก	1
3. เป็นผู้มีความรู้ในการระงับเหตุและป้องกันตัวเบื้องต้น	3.98	0.79	สูง	3
4. เป็นผู้มีความสามารถในการจดจำลักษณะหรือสัญญาณของบุคคลที่ผ่านเข้า-ออกได้เป็นอย่างดี	3.95	0.78	สูง	6
5. เป็นผู้มีความสามารถในการจดจำลักษณะของยานพาหนะหรือทรัพย์สินที่ผ่านเข้า-ออกได้เป็นอย่างดี	3.90	0.84	สูง	8
6. เป็นผู้ที่มีความรู้ในการสังเกตจดจำเหตุการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี	3.97	0.75	สูง	5

ด้านทักษะ	ระดับสมรรถนะ			
	X	SD	แปลผล	ลำดับ
7. เป็นผู้มีทักษะในการใช้เครื่องมือสื่อสาร การใช้สัญญาณบอกเหตุและอุปกรณ์ในการบรรเทาสาธารณภัยได้	3.98	0.80	สูง	4
8. เป็นผู้มีทักษะการใช้เทคโนโลยีกล้องวงจรปิดในการตรวจตราพื้นที่	3.93	0.97	สูง	7
รวม	4.01	0.61	สูง	

จากตารางที่ 3 ด้านทักษะ พบว่า ระดับสมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานคร ด้านทักษะ ภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.01$, $SD = 0.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เป็นผู้มีความคล่องตัวและเข้มแข็ง อยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.27$, $SD = 0.66$) รองลงมา คือ เป็นผู้มีทักษะในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าได้ อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.09$, $SD = 0.72$) และเป็นผู้มีทักษะในการระงับเหตุและป้องกันตัวเบื้องต้น อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.98$, $SD = 0.79$)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความและการจัดอันดับสมรรถนะเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานคร ด้านการปฏิบัติงาน

ด้านการปฏิบัติงาน	ระดับสมรรถนะ			
	X	SD	แปลผล	ลำดับ
1. เป็นผู้แต่งกายถูกต้องตามระเบียบบริษัทกำหนดไว้	4.47	0.66	สูงมาก	4
2. เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	4.43	0.65	สูงมาก	6
3. เป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่	4.34	0.69	สูงมาก	7
4. เป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว พร้อมเผชิญเหตุการณ์ทุกรูปแบบ	4.23	0.65	สูงมาก	11
5. เป็นผู้ที่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองเมื่ออยู่ในสภาวะการปฏิบัติงานที่กดดัน	4.16	0.68	สูง	13
6. เป็นผู้ให้เกียรติผู้บังคับบัญชา/ผู้ว่าจ้างอย่างเคร่งครัด	4.40	0.66	สูงมาก	5
7. เป็นผู้ที่ตรวจตราพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ	4.29	0.69	สูงมาก	10
8. เป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความไม่ประมาทเลินเล่อ	4.30	0.63	สูงมาก	9
9. เป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เสร็จสิ้นต้องลงบันทึกรายงานเหตุการณ์	4.15	0.84	สูง	12
10. เป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในจรรยาบรรณตามเวลาที่กำหนดอย่างเคร่งครัด	4.33	0.69	สูงมาก	8

ด้านการปฏิบัติงาน	ระดับสมรรถนะ			
	X	SD	แปลผล	ลำดับ
11. เป็นผู้ที่รักษาความปลอดภัยทรัพย์สินของผู้อื่นว่าจ้าง	4.50	0.61	สูงมาก	3
12. เป็นผู้ที่รักษาความลับของผู้อื่นว่าจ้าง	4.58	0.61	สูงมาก	1
13. เป็นผู้ที่พบเห็นสิ่งผิดปกติแล้วรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ	4.54	0.65	สูงมาก	2
รวม	4.36	0.49	สูงมาก	

จากตารางที่ 4 ด้านการปฏิบัติงาน พบว่า ระดับสมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานคร ด้านการปฏิบัติงาน ภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.36$, $SD = 0.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เป็นผู้ที่รักษาความลับของผู้อื่นว่าจ้าง อยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.61$) รองลงมา คือ เป็นผู้ที่พบเห็นสิ่งผิดปกติแล้วรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ อยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.54$, $SD = 0.65$) และเป็นผู้ที่รักษาความปลอดภัยทรัพย์สินของผู้อื่นว่าจ้าง อยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.50$, $SD = 0.61$)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานคร เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open ended questionnaire) พบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานคร อันดับแรกคือ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ (ความถี่=24) รองลงมาคือ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการป้องกันตัว การระงับเหตุ การเผชิญเหตุการณ์เฉพาะหน้า (ความถี่=18) ความรู้เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์สื่อสาร อุปกรณ์เทคโนโลยีต่าง ๆ ตามลำดับ (ความถี่=15) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภาษาอังกฤษและภาษาอื่น ๆ (ความถี่=10) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการรับแรงกดดัน การควบคุมอารมณ์จิตวิทยา (ความถี่=8) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น (ความถี่=7) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสื่อสาร (ความถี่=7) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในการวิชาชีพ (ความถี่=6) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการดับเพลิง (ความถี่=3) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกล้องวงจรปิด (ความถี่=2) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการซ่อมรถยนต์ (ความถี่=1)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาระดับสมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรมเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับสมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับสูงมาก รองลงมา คือ ด้านทักษะ อยู่ในระดับสูง และด้านความรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และเป็นผู้ที่รักษาความปลอดภัยทรัพย์สินของผู้อื่นว่าจ้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อพบเห็นสิ่งผิดปกติแล้วรายงานผู้บังคับบัญชาทราบทำให้สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาได้อย่างทันที่ทัน

เหตุการณ์ อีกทั้งยังเป็นผู้แต่งกายถูกต้องตามระเบียบบริษัท และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอมรชัย คุ่มรุ่งเรือง (2557, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง สมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย บริษัท สยาม การ์ด ฟรีเวนชัน จำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย บริษัท สยาม การ์ด ฟรีเวนชัน จำกัด (2) เปรียบเทียบสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย บริษัท สยาม การ์ด ฟรีเวนชัน จำกัด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ (3) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย บริษัท สยาม การ์ด ฟรีเวนชัน จำกัด ผลการศึกษาพบว่า (1) ระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย บริษัท สยาม การ์ด ฟรีเวนชัน จำกัด ทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมา ไทยเจริญ (2557) ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของตำรวจชุดรักษาความปลอดภัยและให้บริการนักท่องเที่ยว สถานีตำรวจ สังกัดตำรวจภูธรภาค 8 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะและแรงจูงใจ รวมถึงศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยแรงจูงใจกับสมรรถนะของตำรวจชุดรักษาความปลอดภัยและให้บริการนักท่องเที่ยว จากการศึกษา พบว่า มีสมรรถนะในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านจริยธรรม ตำรวจ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมุ่งสัมฤทธิ์ผล ด้านการบริการที่ดี และ ด้านมนุษยสัมพันธ์

2. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศ อายุ และอายุงานด้านความปลอดภัยต่างกัน มีสมรรถนะไม่ต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา ไทยเจริญ (2557) ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของตำรวจชุดรักษาความปลอดภัยและให้บริการนักท่องเที่ยว สถานีตำรวจ สังกัดตำรวจภูธรภาค 8 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะและแรงจูงใจ รวมถึงศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยแรงจูงใจกับสมรรถนะของตำรวจชุดรักษาความปลอดภัยและให้บริการนักท่องเที่ยว ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ต่อเดือน อายุราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ในชุดรักษาความปลอดภัยและให้บริการนักท่องเที่ยว และ การศึกษาอบรมที่เกี่ยวข้องกับงานที่มีความแตกต่างกันมีสมรรถนะไม่แตกต่างกัน

สำหรับผลการวิจัยที่พบความแตกต่าง คือ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาและสถานภาพต่างกัน มีสมรรถนะต่างกัน โดยเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสมรรถนะตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาประถมศึกษา มีสมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานคร สูงเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือระดับการศึกษา ปวส. ระดับการศึกษาปริญญาตรี ระดับศึกษามัธยมศึกษา/ปวช. และลำดับสุดท้ายคือ ระดับศึกษามัธยมต้น ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสมรรถนะตามสถานภาพ พบว่า สถานภาพหม้าย/หย่า มีสมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม เขตกรุงเทพมหานคร สูงเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ สถานภาพโสด และลำดับสุดท้ายคือ สถานภาพสมรส ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของอมรชัย คุ่มรุ่งเรือง (2557, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง

สมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย บริษัท สยาม การ์ด ฟรีเวนชัน จำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย บริษัท สยาม การ์ด ฟรีเวนชัน จำกัด (2) เปรียบเทียบสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย บริษัท สยาม การ์ด ฟรีเวนชัน จำกัด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ (3) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย บริษัท สยาม การ์ด ฟรีเวนชัน จำกัด ซึ่งผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย บริษัท สยาม การ์ด ฟรีเวนชัน จำกัด ที่มีสมรรถนะการปฏิบัติงานมากกว่าได้แก่ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเพศชายอายุ 51-60 ปีการศึกษาระดับประถมศึกษาและมีประสบการณ์ทำงานด้านรักษาความปลอดภัย 7 ปี ขึ้นไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 ด้านความรู้ ควรกำหนดหลักสูตรด้านกฎหมาย การป้องกันตัว อัคคีภัย การปฐมพยาบาลเบื้องต้น ด้านภาษา ด้านการใช้อุปกรณ์การดับเพลิง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง

1.2 ด้านทักษะ ควรเพิ่มเป็นผู้มีความสามารถในการจดจำลักษณะหรือสัญญาณของบุคคลที่ผ่านเข้า-ออก จดจำลักษณะของยานพาหนะ และทักษะการใช้เทคโนโลยีกล้องวงจรปิด

1.3 ด้านการปฏิบัติงาน ควรเข้มงวดในเรื่องการการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว พร้อมเผชิญเหตุการณ์ทุกรูปแบบ และต้องตรวจตราพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตามความคิดเห็นของลูกค้าผู้ใช้บริการ

2.2 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

2.3 ควรศึกษาแนวทางในการส่งเสริมสมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยอย่างเป็นระบบ

2.4 ควรศึกษาสมรรถนะของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น และมีประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

กฤษมาพร พิงโพธิ์. (2554). การเปรียบเทียบคุณภาพบริการที่คาดหวังและรับรู้ของผู้ใช้บริการโรงแรมระดับ 5 ดาว ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จรัสศรี ผ่องโสภา. (2553). ระเบียบและวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปทิตตา ไทยเจริญ. (2557). สมรรถนะของตำรวจชุดรักษาความปลอดภัยและให้บริการนักท่องเที่ยว

- สถานีดำรงจ สังกัดตำรวจภูธรภาค 8. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- เมทินี วงศ์ธราวัฒน์. (2550). *แนวทางการเสริมสร้างคุณภาพบริการของพนักงานบริการส่วนหน้า โรงแรมระดับ 5 ดาว ในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน). (2558). *มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ*. กรุงเทพฯ: สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน).
- สำนักงานสถิติ. (2561). *รายงานประจำปี*. สืบค้น 31 มีนาคม 2564, จาก <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/e-Book>
- สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. (2549). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency based learning*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนา อินเตอร์พรินทร์.
- อมรชัย คุ่มรุ่งเรือง. (2557). *สมรรถนะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย บริษัท สยาม การ์ด พรินเวชั่น จำกัด*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row Publications.

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี
The Super Leadership of Administrators
Under the Pathum Thani Secondary Education Service Area Office

วัลย์ลักษณ์ โคสุวรรณ¹ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ²

Walailuk Kosuwan, Pimolpun Phetsombat

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำ 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 322 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ (1) การทำให้ครูเป็นผู้นำตนเองบริหารโรงเรียนมีพฤติกรรมการบริหารในการกระตุ้นและส่งเสริมให้บุคลากรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทิศทางที่เหมาะสม (2) การแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ผู้บริหารโรงเรียนเป็นแบบอย่างที่ดีในการที่จะส่งเสริมบุคลากรให้นำไปเป็นแบบฉบับในการปฏิบัติงาน (3) การกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ผู้บริหารโรงเรียนมีการบริหารในการกระตุ้น สนับสนุน ส่งเสริม และช่วยเหลือให้บุคลากรในหน่วยงานเกิดความตระหนักต่อเป้าหมายของโรงเรียน (4) การสร้างรูปแบบความคิดทางบวก ผู้บริหารมี การส่งเสริม และให้ข้อเสนอแนะมีเจตคติที่ดีต่อ การทำงานมีวิธีการแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล (5) การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้คำปรึกษา สร้างความสัมพันธ์ที่ดี (6) การสนับสนุนให้เกิดผู้นำตนเองโดย การสร้างทีมงาน ผู้บริหารสร้างสรรค์ให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในบรรดาผู้ปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองและทีมงาน ให้คำแนะนำ และปรึกษาหารือ (5) การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้

Received: 2023-01-07 **Revised:** 2023-01-25 **Accepted:** 2023-01-27

¹ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, Faculty of Technical Education Rajamangala University of Technology Thanyaburi. Corresponding Author e-mail: Pimolpun_p@rmutt.ac.th

² คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, Faculty of Technical Education Rajamangala University of Technology Thanyaburi: Pimolpun_p@rmutt.ac.th

คำปรึกษาสร้างความสัมพันธ์ที่ดี (6) การสนับสนุนให้เกิดผู้นำตนเอง โดยการสร้างทีมงาน ผู้บริหารสร้างสรรค้ให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในบรรดาผู้ปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเอง และทีมงานให้คำแนะนำและปรึกษาหารือ (7) การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง ผู้บริหารมีพฤติกรรมของผู้บริหารที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรในด้านต่างๆ สร้างความพึงพอใจ

คำสำคัญ (Keywords): ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to 1) investigate the super leadership, 2) propose the practical approach of the super leadership of administrators under the Pathum Thani Secondary Education Service Area Office. The research sample consisted of 322 teachers under the Pathum Thani Secondary Education Service Area Office. The key informants included five school administrators from the Pathum Thani Secondary Education Service Area Office. The instruments were questionnaires and interview forms. To analyze the data, the researcher conducted statistics consisting of frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis for the qualitative study. The findings revealed that: 1) school administrators' super leadership demonstrated a high level in an overview. 2) The practical approach of the super leadership of school administrators included seven dimensions. (1) Self-leadership teacher: School administrators encouraged personnel to change their behavior in the appropriate direction. (2) A role model for personnel to lead themselves: as a role model, school administrators demonstrated a desirable model for encouraging personnel to lead. (3) Encouraging personnel to determine their goals: School administrators activated, encouraged, and assisted personnel in the department to realize the school's goals. (4) A positive mindset: Administrators encouraged and provided suggestions, a positive work attitude, and a rational approach to problem solving. (5) Self-Leadership: Administrators had mentoring support to build a considerate relationship. (6) Encouraging self-leadership through team building: Administrators fostered cooperation among practitioners, encouraged personnel to develop themselves and their teams, and provided advice and consultation. (7) A self-leadership culture meant administrators had executive behaviors to facilitate personnel in various areas with satisfactory results.

Keywords: Super Leadership; Administrators

บทนำ (Introduction)

จากสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีความเชื่อมโยงกันอย่างมากขึ้น จึงทำให้สังคมโลกมีความใกล้ชิดกันเป็นสภาพไร้พรมแดน ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ในสังคม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นสภาพแวดล้อมในการดำเนินชีวิต ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทุนมนุษย์จากการยกระดับคุณภาพการศึกษาการเรียนรู้ให้ทั่วถึงในทุกพื้นที่ในการรับมือกับโลก ที่เปลี่ยนแปลงไป โลกของการทำงานการบริหารงานก็เปลี่ยนแปลงไป ให้สอดคล้องกับการพัฒนาโดยเริ่มต้นจากครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา และสังคมโลก การจัดการศึกษาไทยในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคนจึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา2560,น.1) การบริหารสถานศึกษา การสืบสวนทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จริงใจ ความก้าวหน้าทางวิชาการการสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดการสิ่งแวดล้อมสังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (วิโรจน์ สารัตนะ.2548 , น.10) โดยการบริหารสถานศึกษามีขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานที่ต้องปฏิบัติ 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการมีขอบข่ายงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษากระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านการบริหารงานงบประมาณมีขอบข่ายงานเกี่ยวกับ การจัดทำแผนการใช้งบประมาณการจัดทำ แผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงิน งานธุรการ การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม งานกิจการนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2556,น.41) ลักษณะที่ดีของผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะบุคลิกภาพที่พิเศษกว่าคนทั่วไป การประสานงานจากคุณลักษณะผู้บริหารที่ได้กล่าวมาแล้วย่อมชี้ให้เห็นว่าเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารบริหารมีลักษณะของผู้บริหารอย่างครบถ้วนหน่วยงานนั้นจะประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงานในทุกๆ ด้านอย่างแน่นอน (ปรารภ หลงสมบุญ. 2552,น.30) ซึ่งคุณลักษณะของผู้นำที่ดีจะต้องมีหลายประการรวมกันอยู่ในตัวบุคคลเดียวกันมีความสามารถรอบด้านร่างกายมีความสมบูรณ์แข็งแรง มีน้ำเสียงและท่าที่เป็นมิตร มีความสง่า ทางด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ คิดเป็นระบบ ตัดสินใจ มีความรับผิดชอบ มีความคิดสร้างสรรค์ มีไหวพริบและพร้อม ที่จะแก้ปัญหา มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสามารถในการสื่อสาร และสื่อความหมาย สามารถสร้างผู้นำรุ่นใหม่เพื่อการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายขององค์กร (จารุวรรณกีก้อง.2558,น.19) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและมีส่วนรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาเพราะในการจัดการศึกษา นโยบายหลักสูตร ความมุ่งหมายทางการศึกษาหรือวิธีการสอนต่างๆ นั้น เพื่อให้กิจการงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายนั้นเป็นภาวะผู้นำซึ่งแมนซ์ และซิมส์ (Manz and Sims. 1991 ,p.33) ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้พฤติกรรมผู้นำแบบผู้นำเหนือผู้นำ (Superleadership โดยนำ

กระบวนการของภาวะผู้นำเหนือผู้นำที่จะทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง มาใช้ในการบริหารงาน ซึ่งมี 7 ด้าน ได้แก่ ด้าน ได้แก่ 1) การทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง 2) การแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง 3) การกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง 4) การสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก 5) การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยให้รางวัลและตำหนิอย่างสร้างสรรค์ 6) การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างคณะทำงาน และ 7) การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง หากผู้บริหารใช้พฤติกรรมภาวะผู้นำแบบผู้นำเหนือผู้นำดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม เชื่อว่าการบริหารสถานศึกษาจะบรรลุตามวัตถุประสงค์เป็นอย่างดี

การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ได้ดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงและครอบคลุมต่อความต้องการ เพื่อให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพทั่วถึง และเสมอภาค มีการกำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานตามภารกิจ เพื่อให้ทันต่อ โดยผู้บริหารนั้นจะต้องมีการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถให้กับผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้เพื่อให้มีการบริหารงานในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี)

จากสภาพปัญหาและความจำเป็นอย่างยิ่งดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เพื่อศึกษาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด และส่งเสริมภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ผลจากการสังเคราะห์ได้องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม 7 ด้าน ดังนี้ 1) การทำให้ครูเป็นผู้นำตนเอง 2) การแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง 3) การกระตุ้นให้ผู้ตามตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง 4) การสร้าง

รูปแบบความคิดทางบวก 5) การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง 6) การสนับสนุนให้เกิดผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน 7) การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ปีการศึกษา 2565 สถานศึกษาในสังกัด จำนวน 22 แห่ง โดยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,942 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie & Morgan (1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการครูจำนวน 322 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling)

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 5 คน ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยใช้หลักเกณฑ์ที่เหมาะสมในการเลือก คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ที่ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติในระดับเขตหรือประเทศว่าเป็นผู้ที่ดีเด่น ในด้านเกียรติบัตรรางวัล (OBEC AWARD) ระดับเหรียญทอง ประเภทผู้อำนวยการสถานศึกษายอดเยี่ยม ด้านบริหารจัดการ เกียรติบัตรรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARD) ระดับเหรียญทอง ประเภทผู้อำนวยการสถานศึกษายอดเยี่ยม เป็นต้น และมีประสบการณ์บริหารงาน 5 ปีขึ้นไป เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 แบบ ดังนี้

3.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีจำนวน 1 ฉบับ ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยโครงสร้างของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ผลการวิเคราะห์หาค่า ความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 1.00และการหาความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ที่ค่าระดับ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.990

3.2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) มีเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและการใช้หลักภาษา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

(1) ผู้วิจัยติดต่อกับงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จัดทำหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

(2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมทั้งหนังสือขอความอนุเคราะห์ ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนด ระยะเวลาขอรับแบบสอบถามคืนภายใน 15 วัน

(3) ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ซึ่งผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนมาครบถ้วน จำนวน 322 ฉบับ คิดเป็น 100% หลังจากนั้นตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ทุกฉบับ

(4) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน และสมบูรณ์แล้ว นำแบบสอบถามมาจัดเรียงข้อมูล แยกข้อมูล และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ตามลำดับ ดังนี้

(1) ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ถึงผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

(2) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 5 คน ตามวันเวลาที่ได้นัดหมายไว้

(3) ผู้วิจัยนำข้อมูลสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำข้อมูลสำคัญ ที่มีความถูกต้องครบถ้วนมาจัดเรียงข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ที่เก็บรวบรวมได้นำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อประมวลผล และหาค่าสถิติโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

(1) แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงหาค่าความถี่ ร้อยละ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

(2) แบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และกำหนดการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ เป็นรายชื่อและภาพรวมทั้ง 6 ด้าน

(3) การวิเคราะห์ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 56.50 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 54.70 และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5-10 ปี จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 41.60

2. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

ผลการศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$ S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกระตุ้นให้ครูตั้งเป้าหมายด้วยตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.39$, S.D.= 0.77) รองลงมา ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.78) และภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการทำให้ครูเป็นผู้นำตนเองมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอธิบายได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการทำให้ครูเป็นผู้นำตนเอง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.79) เมื่อพิจารณา พบว่า ผู้บริหารมีการกระตุ้นและส่งเสริมให้บุคลากรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่เหมาะสมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.76) รองลงมา ผู้บริหารมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจ เพิ่มความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.73) และผู้บริหารมีการกำหนดขอบข่ายและมาตรฐานของการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.88)

2 ผลการศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการแสดงเป็นแบบฉบับให้ครูเป็นผู้นำโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.73) รองลงมา ผู้บริหารกระตุ้นสนับสนุนส่งเสริมช่วยเหลือ ครูมีการกำหนดเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.72) และผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถมีทักษะเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.79)

3. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการกระตุ้นให้ครูตั้งเป้าหมายด้วยตนเองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารส่งเสริม เสนอแนะและมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.75) รองลงมา ผู้บริหารสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับครู ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.72) และผู้บริหารให้เวลาครูเพื่อแนะนำแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.85)

4. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการสร้างรูปแบบความคิดทางบวก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.73) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีการแสดงความคิดในทางที่สร้างสรรค์และเกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.68) รองลงมา ผู้บริหารแนะนำบุคลากรให้มีความคิดสร้างสรรค์ในทางที่ดีอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.63) และผู้บริหารมีวิธีการพูดให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในเชิงบวกเสมอมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.73)

5. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.73) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีการบริหารงานในสถานศึกษาโดยใช้การกระจายอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ลงไปในระดับต่างๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.73) รองลงมา ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีความสามารถ พัฒนาตนเองตามความสนใจ ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.69) และผู้บริหารให้คำปรึกษาและแนวทางแก้ไขเพื่อปรับปรุง การปฏิบัติงานของครูอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.77)

6. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการสนับสนุนให้เกิดผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน โดย ภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D.= 0.74) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีการ ประสานงานที่ดี แก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D.= 0.70) รองลงมา ผู้บริหารสร้างความเข้าใจและยอมรับความคิดที่แตกต่าง ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.65) และผู้บริหาร ส่งเสริมบุคลากรในการพัฒนาตนเองและทีมงาน มีค่าเฉลี่ย ต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.75)

7. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเองโดย ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D.= 0.78) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารเอื้ออำนวย ความสะดวกต่อปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามระเบียบวินัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D.= 0.65) รองลงมา ผู้บริหารพัฒนางานของตนเองและส่วนรวมในหน่วยงานให้เกิดความพึงพอใจ ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.78) และผู้บริหารมีการสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.79)

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

ผลจากการศึกษา เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

1) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการทำให้ครูเป็นผู้นำตนเอง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้ มีการวางแผนในการปฏิบัติงาน อธิบายเป้าหมายในการปฏิบัติงาน ของทางโรงเรียน ในลักษณะที่เป็นหน้าที่เฉพาะเจาะจงในแต่ละฝ่ายงาน หรือมีลักษณะที่เป็นงานที่ ต้องทำ เป็นประจำวันต่อวัน การวางแผนปฏิบัติการเป็นหน้าที่ การเปิดโอกาสให้ครูเป็นผู้นำได้มี ส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา ฝ่ายบริหารไม่สามารถบริหารและจัดการศึกษาได้เพียงลำพังจึง จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือและความรับผิดชอบในการกิจต่างๆจากทุกฝ่ายโดยครูเป็นปัจจัย เกื้อหนุนและปัจจัยต่อการนำวิสัยทัศน์และนโยบายของโรงเรียนไปสู่การปฏิบัติ และการเป็นต้นแบบ ครูเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยให้กับผู้เรียน ครูเป็นศูนย์กลางบริหารจัดการศึกษาย่อมทำให้ผู้เรียนได้ เห็นเป็นต้นแบบของสังคมประชาธิปไตยในโรงเรียนที่เน้นการมีส่วนร่วมเพื่อการปฏิบัติภารกิจไปสู่ การนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ร่วมคิดร่วมปฏิบัติภารกิจแบบกัลยาณมิตรระหว่างผู้บริหารและครู เพื่อประสิทธิภาพในการทำงาน

2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการแสดงเป็นแบบฉบับให้ครูเป็นผู้นำ พบว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาควรมีแนวทางในการปฏิบัติ การที่ผู้บริหารการมีกระบวนการที่มุ่งจะเปลี่ยนแปลงวิธีการ

ทำงาน มีการสร้างองค์ความรู้ เสริมทักษะความสามารถ และทัศนคติของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ให้เป็นไปทางที่ดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการถ่ายทอด แนะนำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเข้าใจใน การเรียนการสอนและความสามารถในการ บริหาร หลักสูตร เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางการศึกษา ซึ่งจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในด้านการเรียน การสอนต้องเป็นผู้มีภูมิรู้และเป็นนักวิชาการที่ดี ผู้บริหารสถานศึกษาต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการที่จะส่งเสริมบุคลากรในโรงเรียนให้นำไปเป็นแบบฉบับในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานส่งเสริมให้เป็น ผู้มีวินัยมีความเสียสละซื่อสัตย์สุจริตมีคุณธรรมจริยธรรมและมีบุคลิกภาพที่ดี เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถพัฒนาและส่งเสริมให้ครูนำมาเป็นแบบอย่างเพื่อให้เป็นผู้ตามและผู้นำตนเองได้

3) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการกระตุ้นให้ครูตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีพฤติกรรมการบริหาร การสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถสื่อสารความคิดและข้อมูล ของตนสู่ผู้อื่น สามารถสื่อความในรูปแบบต่างๆ เช่น การพูด การนำเสนอ การฟัง การอ่าน และการเขียน ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ ที่สามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี ประสิทธิภาพ มีความเข้าใจ ผู้อื่น มีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใสเข้ากับคนได้ง่ายโดยผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำ มีความสามารถในการจูงใจ ในการกระตุ้น ส่งเสริมสนับสนุนและช่วยเหลือให้ บุคลากรในโรงเรียนเกิดความตระหนักต่อเป้าหมายของโรงเรียนสามารถตั้งเป้าหมาย และกำหนดวิสัยทัศน์ด้วยตนเองและสร้างความคาดหวังให้แก่ตนเองและหน่วยงาน ส่งเสริมการทำงานให้มีทิศทางและเป้าหมายเดียวกันทำให้เกิดความเชื่อมั่นต่อตนเองและงานมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ

4) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการสร้างรูปแบบความคิดทางบวก พบว่า ผู้บริหารมีวิธีการพูดให้เกิดความสร้างสรรค์ในเชิงบวกเสมอผู้บริหารควรให้กำลังใจเพื่อนร่วมงานทำงานด้วยความละเอียดรอบคอบ มีความสุขุมเป็นพื้นฐานการทำงานและการแก้ไขปัญหา มองว่าทุกอย่างสามารถเป็นไปได้อยู่เสมอ ให้เกียรติเพื่อนร่วมงานเชื่อในความสามารถของเพื่อนร่วมงานว่ามีศักยภาพอย่างสูงในการทำงานสร้างระบบการทำงานที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สร้างความตระหนักในการไม่ย่อท้อต่อการแก้ไขปัญหา

5) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการ บริหารที่เน้นการกระจายอำนาจในโรงเรียน ด้วยกระจายอำนาจในแต่ละด้าน ประกอบด้วย ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านบริหารทั่วไป โดยมี หลักการกระจายอำนาจ 8 หลัก หลักการเพิ่ม

คุณภาพ และประสิทธิภาพให้แก่โรงเรียนมากที่สุด มีการวางแผน ได้แก่ การกำหนดนโยบาย เป้าหมายและวิธีดำเนินการ เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของโรงเรียน ส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองตามความต้องการ และความสนใจสนับสนุนให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาการความดีความชอบและ ความเป็นธรรมเพื่อสร้างขวัญกำลังใจ กระจายอำนาจในการทำงานให้การยกย่อง ชมเชยอย่างเหมาะสมให้คำปรึกษาแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนเองให้ดีขึ้นเปิดโอกาสให้เป็นผู้นำในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

6) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการสนับสนุนให้เกิดผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้อง มีกระบวนการทำงาน ทุกคนต้องเคารพ กติการ่วมกัน ซึ่งเป็นกรอบสำคัญทำให้ทุกคนทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึง การแบ่งหน้าที่ชัดเจนในกระบวนการทำงานไม่ทับซ้อน สามารถมอบหมายงานและแบ่งภาระงาน ให้ผู้อื่นดำเนินการโดยทำงานเป็นทีม และผู้นำจำเป็นต้องมีทักษะในงานที่รับผิดชอบ การขจัดปัญหาความขัดแย้ง และการสร้างแรงจูงใจ ต้องมีแนวทางปฏิบัติร่วมกัน เพื่อยึดถือและปฏิบัติในกรอบเดียวกัน กระบวนการทำงานมีความชัดเจน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติสามารถทำงานได้ตามเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพผ่านขั้นตอน กระบวนการทำงานที่วางไว้สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เหมาะสม ส่งเสริมแนะนำให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเอง และทีมงานสามารถสร้างคณะทำงานได้ดี มีการปรึกษาหารือระดมความคิดระหว่างผู้ร่วมงาน กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันสร้างบรรยากาศที่ดี ร่วมมือร่วมใจในหมู่คณะ ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจและมิตรภาพที่ดีสร้างความคุ้นเคยและเป็นกัลยาณมิตรที่ดี เข้าใจยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลภายในกลุ่ม สามารถแก้ไขข้อขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์

7) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างเจตคติให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจ การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจนั้น ควรเริ่มต้นที่การเปลี่ยนแปลงเจตคติของผู้ปฏิบัติงานต่อสภาพการต่างๆ มีเจตคติที่ดีแล้วก็จะนำไปสู่ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิภาพประสิทธิผลเปิดโอกาสให้ผู้ทำงานมีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือปรึกษาหารือ หรือระบายความอัดอั้นตันใจของเขาได้บ้าง เพราะการงานในคนหมู่มากมักมีปัญหาเกิดขึ้นเสมอจึงควรละเว้นการกระทำในลักษณะเผด็จการ เพราะนอกจากจะไม่เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีโอกาสหรือมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาหรือได้รับการปฏิบัติในสิ่งที่มีความดับข้องใจแล้วผลงานที่ได้ยังไม่ทรงคุณค่าในทางบริหาร และไม่ก่อประโยชน์อนุกุลแก่ขวัญและกำลังใจของผู้ร่วมงานด้วย สร้างเสริมความพึงพอใจ โน้มน้าวให้บุคลากรเกิดความรัก ความศรัทธาความประทับใจความผูกพันต่อ

โรงเรียน กระตุ้นให้บุคลากรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ให้ความช่วยเหลือดูแลทุกข์สุขรวมทั้งสร้างสวัสดิการ จัดสรรสวัสดิการ และสภาพบรรยากาศที่ดีต่อ การทำงาน กำหนดระเบียบหรือแนวปฏิบัติร่วมกันเพื่อสร้างสรรค์วัฒนธรรมและค่านิยมที่ดีในโรงเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาปทุมธานี มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปราย ดังนี้

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาปทุมธานี

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาปทุมธานี จากการสังเคราะห์ได้องค์ประกอบภาวะผู้นำเหนือผู้นำทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ การทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง การแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง การกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง การสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยให้รางวัลและคำหนิอย่างสร้างสรรค์ การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยการสร้างคณะกรรมการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการทำให้ครูเป็นผู้นำตนเอง ด้านการแสดงเป็นแบบฉบับให้ครูเป็นผู้นำ ด้านการกระตุ้นให้ครูตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง ด้านการสนับสนุนให้เกิดผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน และด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นสิ่งที่ผู้บริหารซึ่งเป็นผู้นำในองค์กรจะต้องมีคุณลักษณะตามองค์ประกอบภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ดังกล่าวที่เหมาะสม และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานในสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งภาวะผู้นำเหนือผู้นำ หมายถึง ผู้นำที่นำคนอื่นเพื่อให้คนอื่นสามารถนำตนเองได้โดยผู้นำทำตนเป็น ผู้สอนพร้อมทั้งแนะนำให้ผู้ตามเกิดการพัฒนารอบความคิดเชิงเหตุผลจนได้กันค้นพบในความสามารถของตนและใช้ความสามารถให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน โดยการสร้างแรงบันดาลใจเพื่อผู้อื่นให้สามารถจูงใจตนเองและนำตนเองได้ จากองค์ประกอบของภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ดังกล่าวข้างต้น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการกระตุ้นให้ครูตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำ ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง ด้านการแสดงเป็นแบบฉบับให้ครูเป็นผู้นำ ด้านการสนับสนุนให้เกิดผู้นำตนเองดดยการสร้างทีมงาน ด้านการรูปแบบความคิดทางบวก ด้านการทำให้ครูเป็นผู้นำ ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทพรัตน์ ศรีคราม (2562) ที่ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 และได้สรุปองค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำเหนือผู้นำ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสนับสนุนให้เกิดผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน ทั้งนี้อาจมาจากการบริหารงานผู้บริหารสถานศึกษา

มีกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการดูแล เอาใจใส่ในการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด ตลอดจนอำนวยความสะดวกในการ ปฏิบัติงานของครูผู้สอนให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการส่งเสริมสนับสนุนบุคลากร (วิโรจน์ สารรัตน์, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพนิดา สุวรรณมาลา (2557) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วรณดี ขายสมุทร (2559) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี ตราด ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุกัญญา สุวรรณดี (2559) ได้ศึกษามาเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ศักดิ์ ะโร (2559) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรีการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

คุณลักษณะตามองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 7 ได้แก่ ด้านการทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ด้านการแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ด้านการกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ด้านการสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง ด้านการสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง สามารถนำมาเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร การที่จะทำให้องค์กรคุณภาพได้ต้องมาจากการปฏิบัติที่มีคุณภาพ วัฒนธรรมการทำงานที่มีคุณภาพการที่ผู้บริหารมีอุดมการณ์ในการทำงานที่ชัดเจนพร้อมทั้งใช้การประชุมเพื่อให้ครูได้ร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้สร้างเป้าหมายการทำงานร่วมกันสร้างบรรยากาศให้เกิดการมีส่วนร่วมทั้งโรงเรียนการยอมรับฟังซึ่งกันและกันสอดคล้องกับ แนวคิดของ Cardona (2000) สร้างวัฒนธรรมการนำตนเองว่าการสร้างแรงจูงใจที่จะทำสิ่งต่างๆ เพื่อผู้อื่น การมอบหมายงานที่ตรงตามศักยภาพ กระตุ้นให้ผู้อื่นสามารถนำตนเองและสร้างสรรค์งานให้กับองค์กร ส่วนด้านการสนับสนุนและการเสริมแรงบุคลากร ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาแต่ละแห่งล้วนมีภาระงานที่ต้องบริหารจัดการตามฝ่ายงานเหมือนกันทุกโรงเรียนมีการมอบหมายให้แก่บุคลากรได้ รับผิดชอบงานอื่นที่นอกเหนือจากการสอน ซึ่งก็เป็นการ

สร้างโอกาสให้ โดยเป็นผู้ตระหนักรู้ด้วยตนเอง และมีความกระตือรือร้น ซึ่งยังสอดคล้องกับ ประพร ทิพย์ คุณากรพิทักษ์ (2554) ทำการศึกษาการสร้างภาวะผู้นำตนเอง พบว่า การพัฒนาตนเองอยู่เสมอ การรู้ตนเองจะส่งผลต่อการมีคุณธรรมและความศรัทธาของผู้นำจะสูงขึ้นตาม และผู้บริหารสามารถวิเคราะห์จุดดี จุดด้อย ตัวเอง และเพื่อนร่วมงานว่ามีความสามารถด้านใด รู้ความสามารถของบุคลากร เพื่อการกระจาย การทำงานให้สอดคล้องกับบริบทของหน่วยงานตนเองสอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงปริมาณ ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารตรวจสอบพฤติกรรมของตนเองโดยการ ค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน และแก้ไข พฤติกรรมการทำงานได้อย่างเหมาะสม ยังสอดคล้องกับเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2554) ที่กล่าวว่า การสร้างผู้นำตนเองเป็นการเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองจึงเป็นเรื่องที่สำคัญต้องศึกษาพฤติกรรมของตนเองที่ทำอยู่ บุคลิกลักษณะที่เจาะจง อาจเริ่มต้นสำรวจตนเองแล้วนำมาเปรียบเทียบกับผู้นำต้องสร้างภาวะผู้นำทุกโอกาสให้บุคลากรมีศักยภาพ ผู้บริหารต้องมีคุณธรรมในเรื่องความซื่อสัตย์เป็นสำคัญ และต้องอยู่ในระดับขั้นที่สูง พร้อมทั้งการปฏิบัติตัวในการครองตนครองคน ครองงาน สอดคล้องกับ Manz & Sims (1989) ที่กล่าวว่า การเป็นแบบอย่าง การนำตนเอง ผู้นำเหนือผู้นำแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมความเป็นผู้นำตนเองการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจต่อบุคลากรในหน่วยงานและสาธารณชนทั่วไป และกระตุ้น แนะนำ ส่งเสริมให้บุคลากรเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมจริยธรรม ไม่เห็นแก่ตัว มีระเบียบวินัย รู้จักเสียสละ ส่งเสริมให้บุคลากรแสดงออกถึงการเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความคิดริเริ่มและเฉลียวฉลาด เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญและทักษะในการปฏิบัติงาน ยังสอดคล้องกับสมชาย เทพแสง (2552) ที่กล่าวว่าพฤติกรรมการเป็นแบบอย่างที่ดีได้รับการยอมรับและไว้วางใจ ต้องเป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการทำงานมีความเพียรพยายามและมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานต้องตรงต่อเวลา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยเพื่อนำไปใช้

ผู้วิจัยขอเสนอแนะผลจากการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

1.1 ด้านการทำให้ครูเป็นผู้นำตนเอง จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารมีการกระตุ้นและ ส่งเสริมให้บุคลากรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่เหมาะสม ดังนั้นผู้บริหารควรมีการกำหนดข้อ ปฏิบัติไปในทิศทางที่เหมาะสมกำหนดขอบข่ายและมาตรฐานของการปฏิบัติงาน ให้มีส่วนร่วมใน การกำหนดวิสัยทัศน์มีการมอบหมายงานและอำนาจหน้าที่อย่างเป็นระบบ พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจงานเพิ่มความรับผิดชอบ

1.2 ด้านการแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารมีพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดี ดังนั้นผู้บริหารควรมีการส่งเสริมบุคลากรให้นำไปเป็นแบบฉบับในการปฏิบัติงานส่งเสริมให้เป็นผู้มีวินัย เสียสละ ซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมจริยธรรมและมีบุคลิกภาพที่ดี

1.3 ด้านการกระตุ้นให้ครูตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารมีการส่งเสริม เสนอแนะ ดังนั้นผู้บริหารควรมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานเป็นจุดที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาครู มีการในการกระตุ้น สนับสนุน ส่งเสริมมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ

1.4 ด้านการสร้างรูปแบบความคิดทางบวก จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารมีการแสดงความคิดในทางที่สร้างสรรค์และเกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารควรมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานมีวิธีการแก้ไขปัญหามีเหตุผล มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ ตระหนักถึงปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถนำความคิดและเทคนิคใหม่ ๆ มาปฏิบัติงาน

1.5 ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเองจากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีการบริหารงานในสถานศึกษาโดยใช้การกระจายอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ลงไปในระดับต่างๆ ดังนั้นผู้บริหารควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ให้เกียรติ ให้รางวัล ยกย่องชมเชย ส่งเสริมให้บุคลากรมีความสามารถ พัฒนาตนเองตามความ เพื่อจูงใจในการปฏิบัติงานร่วมกัน

1.6 ด้านการสนับสนุนให้เกิดผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงานจากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีการประสานงานที่ดีแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งได้ดี ดังนั้นผู้บริหารจึงควรมีวิธีการประนีประนอม หรือไกล่เกลี่ยความขัดแย้งได้อย่างราบรื่นแนะนำแนวคิด บุคลากรสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

1.7 ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารเอื้ออำนวยความสะดวกต่อปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามระเบียบวินัย ดังนั้นผู้บริหารควรมีการอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรในด้านต่างๆ สร้างความพึงพอใจ สร้างระบบความคิด การให้กำลังใจ เพื่อให้บุคลากรเกิดความรักความศรัทธา ค่านิยม ในการทำงานที่พึงประสงค์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานปฏิบัติตามระเบียบวินัย ประเพณีและค่านิยมที่ดีงาม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของครู

เอกสารอ้างอิง (References)

ณรงค์ศักดิ์ ะโว. (2559). การศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. การบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- พนิดา สุวรรณมาลา. (2557). *ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. การบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรรณดี ชายสมุทร. (2559). *การศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตจังหวัดระยองจันทบุรีและตราด*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2555). *แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- สุกัญญา สุวรรณดี. (2559). *ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. การบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Bass, B. M.; & Avolio, B. J. (1990). *Multifactor leadership questionnaire*. Palo Alto, C.A.: Consulting Psychologists Press.

ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภูมิศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ตามหลักโยนิโสมนสิการของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนวัดบางปรong จังหวัดฉะเชิงเทรา

Study Achievement Geography by Organizing Activities Learning
According to Yonisomanasikara of Students in Grade 6
Wat Bang Prongschool Chachoengsao Province

พระวีรภัทร สุภาจาโร (สมานกล้า)¹ สมชัย ศรีนोक² พระมหาสมบุญ สุธมโม³

Phraweerapat Supajaro (Samankla), Somchai Srinok, Phramahasomboon Suthammo

บทคัดย่อ (Abstract)

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบางปรong อำเภอมะนังจังหวัดฉะเชิงเทรา 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ใน รายวิชาภูมิศาสตร์ นักเรียนโรงเรียนวัดบางปรong ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับเกณฑ์ 70 3) เพื่อเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภูมิศาสตร์ ก่อนและหลังเรียน ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโส ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบางปรong อำเภอมะนังจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัย การวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้ 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ใน รายวิชาภูมิศาสตร์ นักเรียนโรงเรียนวัดบางปรong อำเภอมะนังจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่า เกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ .50 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภูมิศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโส ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบางปรong อำเภอมะนังจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ .05

คำสำคัญ (Keywords) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; การจัดกิจกรรมการเรียนรู้; โยนิโสมนสิการ.

Received: 2022-09-11 Revised: 2022-12-08 Accepted: 2022-12-16

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail:
Weeraput00@gmail.com

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Abstract

The thesis entitled consisted of two objectives. The study aimed 1) to study the learning management according to the Yonisomanasikan principle. of students in grade 6, Wat Bang Prong School Mueang Chachoengsao District Chachoengsao Province 2) to compare the learning achievement in Geography Students at Wat Bang Prong School Grade 6 with criteria 70 3) to compare Achievement in Geography course before and after class by organizing learning activities using the Yoniso principle of students in grade 6, Wat Bang Prong School Mueang Chachoengsao District Chachoengsao Province. The results showed that the research 1. Learning achievement in Geography Students at Wat Bang Prong School Mueang Chachoengsao District Chachoengsao Province Grade 6, 70% higher than the criteria, statistically significant .05 2. Achievement in learning geography course after school is higher than before by organizing learning activities using the Yoniso principle of students in grade 6, Wat Bang Prong School Mueang Chachoengsao District Chachoengsao Province statistically significant .05

Keywords: Study Achievement; Activitie Learning; Yonisomanasikan.

บทนำ (Introduction)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มีหลักการสำคัญในการสร้างมาตรฐานการเรียนรู้ ที่ประชาชนทุกคนสามารถมีโอกาสดำเนินการศึกษได้อย่างเสมอภาคและมีคุณภาพหลักสูตรการศึกษาเน้นสำหรับการศึกษาทั้งในระบบ และนอกระบบสามารถเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนในสังคมให้มีความพร้อมอันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศให้ยั่งยืน ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องใน นโยบายการศึกษา ในการพัฒนาเยาวชนของชาติ ให้มีความพร้อมทั้งร่างกายอารมณ์ สติปัญญา สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงมีความสามารถในการสื่อสาร การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี การคิด และทักษะชีวิตหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่ง พัฒนาผู้เรียนให้เป็นสำคัญ มีความสุขมีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการออกแบบการเรียนรู้ เพื่อการส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนพัฒนาสมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เพราะฉะนั้นแนวทางการเรียนรู้ต้องส่งเสริมผู้เรียนพัฒนาความสามารถของตนเอง ผู้สอนจึงต้องคัดสรร การออกแบบการเรียนรู้และการใช้สื่อการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมาตรฐานการเรียนรู้หรือตัวชี้วัดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนปัญหาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในปัจจุบัน คือ ผู้สอนส่วนใหญ่สอนแบบบรรยายเนื้อหาตามหนังสือ ขาดเทคนิคและวิธีการสอนแบบใหม่ๆ ทำให้เด็กนักเรียนไม่กล้าแสดงความ

คิดเห็นหรือฝึกแก้ปัญหาในห้องเรียน ทำให้ไม่มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เพราะไม่สามารถเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่หลากหลาย และเนื้อหาสาระบางอย่างก็ไม่สามารถนำมาประยุกต์ในชีวิตประจำวัน ครูผู้สอนจึงต้องปรับเปลี่ยน รูปแบบ เทคนิค วิธีการเรียนการสอนใหม่ ให้ทันกับยุคสมัย และจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการพัฒนาทั้งความคิด ความถนัด ความสนใจของแต่ละคน ครูต้องสอนวิธีแสวงหาความรู้มากกว่าสอนตัวความรู้ สอนการคิดมากกว่าสอนให้ท่องจำ เน้นผู้เรียนมากกว่าเน้นเนื้อหาวิชา เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต อันเป็นทักษะสำคัญของบุคคลในยุคศตวรรษที่ 21

สาระภูมิศาสตร์ เป็นสาระหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสาระที่ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของโลก แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่างๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่างๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเป็นสาระที่มีพื้นฐานมาจากการสร้างองค์ความรู้ที่ต้องอาศัยความเป็นเหตุเป็นผลระหว่างกัน เพื่อนำความรู้ดังกล่าวมาใช้อธิบายถึงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างธรรมชาติมนุษย์และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนั้นธรรมชาติและเนื้อหาของสาระภูมิศาสตร์ถือได้ว่าเป็นสาระที่เกิดจากการสังเคราะห์ความรู้ที่มาจากความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องระหว่างสิ่งแวดล้อมและมนุษย์นั่นเองในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนสาระภูมิศาสตร์ มีเนื้อหา สาระมาก และส่วนมากเน้นการท่องจำ ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย เนื้อหาในหนังสือเรียนมากเกินไป ขาดการจัดระบบความรู้ ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของความรู้ที่ถูกต้องได้ นอกจากนั้นสาเหตุส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนใช้เทคนิคการสอนแบบบรรยาย เน้นการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นครูผู้สอนเป็นศูนย์กลาง และยึดเนื้อหาในหนังสือเรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมิได้ดึงเอาศักยภาพของนักเรียนออกมาใช้ซึ่งเป็นการปิดกั้น การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน และจากสาเหตุข้างต้นจึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนต่ำกว่ามาตรฐานที่สถานศึกษากำหนดไว้ ส่วนครูผู้สอนก็ไม่ประสบผลสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เนื่องมาจากวิธีสอนที่ครูผู้สอนเลือกสื่อไม่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนการสอนที่นักเรียนชอบ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนากระบวนการคิดสำหรับผู้เรียน ในการเรียน รายวิชาภูมิศาสตร์ โดยการจัดสื่อการสอน การออกแบบการเรียน เพื่อความเหมาะสม สำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 โรงเรียนวัดบางปรุง การสร้างองค์ประกอบให้การเรียนมี ระบบความคิด การที่จะพัฒนาคนให้มีคุณธรรมและจริยธรรมเราควรเริ่มตั้งแต่สถาบันที่มีส่วนในการเสริมสร้างและปลูกฝังจริยธรรมแก่เด็กได้แก่สภาพแวดล้อมทางสถาบันครอบครัวที่เหมาะสมและสภาพแวดล้อมทางสถาบันการศึกษาโดยเฉพาะสถาบันครอบครัวที่คอยอบรมสั่งสอน การเรียนรู้การดำรงชีวิตตลอดจนเสริมสร้างคุณธรรมอันพึงประสงค์เนื่องจาก ยุคสมัยที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วจึงส่งผลให้การอบรมสั่งสอนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมส่วนใหญ่ตกเป็นหน้าที่ของสถาบันทางการศึกษา โดยมีการจัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการ

สอนในชั้นเรียนนั้น ผู้ทำการวิจัยได้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนัสสิการ มาใช้กับการเรียนรู้ในรายวิชา ภูมิศาสตร์ เพื่อผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจในรูปแบบของการเชื่อมโยงเหตุและผล เนื่องจากวิชา ภูมิศาสตร์ เกี่ยวกับธรรมชาติจึงมี เหตุและผลในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีระบบ

วิธีคิดแบบโยนิโสมนัสสิการ แบ่งออกเป็น 10 วิธีประกอบด้วย 1. วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย เป็นวิธีคิดเพื่อ พิจารณาปัญหาหาหนทางแก้ไขด้วยการค้นหาสาเหตุและปัจจัยต่างๆ ที่สัมพันธ์ส่งผล สืบทอดกันมา 2.วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ เป็นวิธีคิดเพื่อกำหนดแบบแยกปรากฏการณ์ต่างๆ ออกเป็น สิ่งที่เป็นรูปธรรมและสิ่งที่เป็นนามธรรม หรือกระจายเนื้อหาเป็นการคิดที่มุ่งให้มอง ให้รู้จักสิ่งทั้งหลายตาม 3.วิธีคิดแบบสามัญลักษณะ หรือวิธีคิดแบบรู้เท่าทันธรรมดา คือ มองอย่าง รู้เท่าทันความเป็นไป ของสิ่งทั้งหลาย ว่าสิ่งต่างๆ นั้นเกิดขึ้นเองแล้วจะดับไปเอง 4. วิธีคิดแบบ อริยสัจ/คิดแก้ปัญหา เรียกตามทางธรรมะได้ว่า วิธีแห่งความดับ 5. วิธีคิดแบบบรรลัสมัพันธ์ เป็นวิธี คิดให้สัมพันธ์กันระหว่างหลักการและ ความมุ่งหมาย 6. วิธีคิดแบบเห็นคุณโทษและทางออก เป็น การคิดบนพื้นฐานความตระหนัก ที่ว่าทุกสิ่งในโลกนี้ทั้งส่วนดีและส่วนด้อย ก่อนจะแก้ปัญหาต้อง เข้าใจปัญหาให้ชัดเจนและรู้ที่ไปให้ดีกว่า เป็น การกระทำที่รอบคอบ สมควรและดีจริง 7. วิธีคิดแบบ รู้คุณค่าแท้ คุณค่าเทียม เป็นการพิจารณาเกี่ยวกับการ ความหมาย คุณค่าหรือประโยชน์ของสิ่ง ต่างๆ ในแง่สนองความต้องการชีวิตโดยตรง คุณค่าที่อาศัยปัญญา 8. วิธีคิดแบบเร้าคุณธรรม เป็น การคิดถึงแต่สิ่งที่ดีมีคุณล เมื่อได้รับประสบการณ์ ไตแทนที่จะคิดถึงสิ่งที่ไม่ดีงาม เป็นวิธีคิดที่สกัดกั้น ขัดเกลากิเลสตัณหา 9. วิธีคิดแบบอยู่กับปัจจุบัน เป็นวิธีคิดในแนวทางของความรู้ด้วยอำนาจปัญญา ไม่ว่าเป็นเรื่องที่เป็นอย่างหรือเรื่องที่ล่วงไปแล้ว หรือเรื่องกาลภายหน้า 10. วิธีคิดแบบวิวัชชวาท เป็น การคิดแบบให้มองเห็นความจริง โดยแยกแยะ ออกให้เห็นแต่ละแ่ง แต่ละด้านจนครบทุกด้าน ไม่ พิจารณาสงัดใดๆ เพียงด้านเดียวหรือแง่มุมเดียวการคิดแบบกระบวนการ

หลักการ การจัดการเรียนรู้โดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนัสสิการ ผู้สอนเป็นบุคคลที่จะต้อง จัดสภาพแวดล้อม สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดศรัทธาที่จะเรียนรู้ และได้ฝึกฝนวิธีคิดโดยแยกคาย เน้นให้ผู้สอนและผู้เรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ผู้เรียนมีโอกาสดแสดงออกนำไปสู่การปฏิบัติอย่าง ถูกวิธีจนสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นกล่าวได้ว่า เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดสัมมาทิฐิหรือ ความคิดที่ถูกต้อง อันเป็นก้าวสำคัญในการดำรงชีวิตบนทางสายกลาง สรุปรวมความแล้วก็คือ คิด ถูกทาง ถูกวิธี มีเหตุผล การคิดนั้นก่อให้เกิดการกระทำที่เป็นเหตุเป็นผลการจัดการเรียนรู้ตามหลัก โยนิโสมนัสสิการที่ หมายถึงการคิดหรือการกระทำไว้ในใจ โดยอุบายอันแยบคาย โดยมีสติไตร่ตรอง พิจารณาอย่างรอบด้าน และมีเหตุมีผลสมบูรณ์ที่สุด จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยในการจัดการเรียน การสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่าง มีระบบ ระเบียบ ตรงตามสภาวะและเหตุปัจจัยทุก ขั้นตอน สามารถพิสูจน์หรือจำแนกแยกแยะออกมาอธิบายให้เห็นจริงได้ซึ่งพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ได้เสนอวิธีคิดแบบโยนิโสมนัสสิการไว้ในหนังสือพุทธธรรมทั้งหมด 10 วิธีคือ 1) วิธีคิด แบบสืบสาวเหตุปัจจัย 2) วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ 3) วิธีคิดแบบรู้เท่าทันธรรมดา 4) วิธีคิด แบบแก้ปัญหา 5) วิธีคิดแบบบรรลัสมัพันธ์ 6) วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก 7) วิธีคิดแบบรู้

คุณค่าแท้ – คุณค่าเทียม 8) วิธีคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรม 9) วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน 10) วิธีคิดแบบวิภาษวาท ซึ่งวิธีคิด ดังกล่าวอาศัยกัน กล่าวคือการนึก การนอนนึก การผูกใจ การใฝ่ใจ การทำไว้ในใจในสิ่งที่ไม่เที่ยงว่าไม่เที่ยง ในสิ่งที่เป็นทุกข์ว่าเป็นทุกข์ และสัมพันธ์กันเมื่อเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหาจะต้องบูรณาการรูปแบบ วิธีการคิดมาผสมผสานกลมกลืนกัน เพื่อนำไปสู่แนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องอีกทั้งวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการเป็นวิธีคิดถูก วิธีคิดมีระเบียบ คิดมีเหตุผล คิดเร้ากุศล นอกจากนี้ยังเป็นวิธีการสอนที่มีลักษณะบูรณาการหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ หลักการแนะแนว และหลักการสอนอย่างผสมผสานกลมกลืนได้สัดส่วนให้สมดุลกัน โดยมุ่งเน้นให้ครูเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ ครูและศิษย์มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จัดเป็นปัจจัยภายนอกที่เหนียวแน่น ส่งเสริมและปลูกเร้าให้เกิดความเชื่อในตัวครูผู้สอน ในสาระที่เรียนและวิธีการเรียนจะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตัวผู้เรียน โดยเน้นการคิดวิเคราะห์อย่าง มีระบบ ใช้วิธีการแก้ปัญหาในการเล่าเรียน การคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ดังนั้น การจัดการเรียนการสอน จึงเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง และเพิ่มกระบวนการฝึกคิดวิเคราะห์ จัดกิจกรรมที่น่าสนใจ เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้ทำวิจัยจึงต้องการใช้กระบวนการทางความคิด การวิเคราะห์ลักษณะ การทำความเข้าใจ ตามแนวพุทธหรือโยนิโสมนสิการ เพื่อประยุกต์ใช้ต่อการเรียนเพราะการที่จะทำความเข้าใจกับปัญหาได้ เราต้องประมวลวิเคราะห์ เชื่อมโยงเรื่องราวต่างๆ จากเหตุและผล มองความจริงอย่างมีระเบียบระบบ เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างเหมาะสม โดยมีการบวทางความคิดเบื้องต้น นำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ในการปลูกฝังและส่งเสริมให้นักเรียน เกิดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้องตามเหตุและผล ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน จึงสนใจศึกษา วิธีการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้การคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบางปรุง ตำบลบางพระ อำเภอมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยผู้วิจัยเชื่อว่า วิธีการนี้จะช่วยทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น และเป็นวิธี ที่ช่วยฝึกให้ผู้เรียน สามารถแก้ปัญหาได้สามารถนำประสบการณ์ การเรียนรู้ไปปรับใช้กับสภาพสังคมปัจจุบัน ที่ต้องรับข้อมูลข่าวสารมากมาย การมีทักษะการคิดที่ดี ถูกต้อง ตามเหตุและผล จะช่วยแก้ไข้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สับสนวุ่นวาย ได้อย่างเหมาะสม และยังเหมาะกับเนื้อหาและ วยของผู้เรียน ซึ่งกำลังพัฒนาเป็นวัยรุ่นที่กำลังมีความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากลอง อยากเห็น ชอบคิด ค้นคว้าทดลอง เพื่อหาความจริง ตลอดจนเพื่อช่วยนักเรียนให้มีความสามารถในการแก้ไข้ปัญหาเมื่อเผชิญสถานการณ์ และปฏิบัติตนในการแก้ไข้ปัญหาได้อย่างมีคุณธรรม โดยใช้การคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งต่อการศึกษาในปัจจุบัน ที่เน้นการคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น หากนักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจ ได้อย่างเหมาะสมในสังคมปัจจุบันแล้ว ส่งผลให้นักเรียนเหล่านั้นเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีศักยภาพ ในอนาคต และจกนำพาประเทศชาติให้มีความเจริญรุ่งเรือง สงบสุขสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบางปรong อำเภอมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ใน รายวิชาภูมิศาสตร์ นักเรียนโรงเรียนวัดบางปรong อำเภอมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับเกณฑ์ ร้อยละ 70
3. เพื่อเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภูมิศาสตร์ ก่อนและหลังเรียน ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโส ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบางปรong อำเภอมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภูมิศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบางปรong จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบางปรong อำเภอมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ใน รายวิชาภูมิศาสตร์ นักเรียนโรงเรียนวัดบางปรong ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับเกณฑ์ 70 3) เพื่อเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภูมิศาสตร์ ก่อนและหลังเรียน ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโส ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบางปรong อำเภอมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งได้วางแผนการดำเนินการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อน – ทดสอบ หลัง E T1 X T2 (One Group Pretest – Posttest Design) ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 โรงเรียนวัดบางปรong อำเภอมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบางปรong อำเภอมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ตามขั้นตอน ดังนี้

1. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่นำมาจัดทำเป็นสื่อการเรียนรู้ในรายวิชาภูมิศาสตร์ ส 5.1 สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ สัปดาห์ละ 1-2 ชั่วโมง แบ่งเป็น ข้อสอบ 5 ชุด ชุดละ 10 ข้อ ในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนการสร้าง มีดังนี้ 1. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาภูมิศาสตร์ ป.6 เพื่อคัดเลือกเนื้อหาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ศึกษา ตำรา แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการ วิธีการ รูปแบบการประเมิน ในการ สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการปฏิบัติและหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพ 2. ศึกษา เอกสารเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักโยนิโสมนสิการ วิธีการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ และแผนจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ด้วย กระบวนการปฏิบัติเพื่อนำมาใช้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 3. สร้างแผนการจัดการ เรียนรู้จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ รวมเวลาทั้งหมดจำนวน 5 ชั่วโมงที่ประกอบด้วย สาระสำคัญ มาตรฐาน ตัวชี้วัด จุดประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ 4. สร้าง แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 5 ชุด ชุดละ 10 ข้อ ในแต่ละหน่วยเรียนรู้ 5. นำแผนการจัดการ เรียนรู้ที่สร้างขึ้นเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาและให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ และ ด้านเนื้อหา ตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม 6. ปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำแผนการสอนที่ได้รับการ ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมอีกครั้งตรวจสอบความสอดคล้องของ องค์ประกอบต่างๆ ในแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจน ความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และความสอดคล้อง ด้วยดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item- Objectives Congruence : IOC) นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณ แล้วเลือกค่า ดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ เท่ากับ 1.0 6. นำแผนการเรียนรู้ที่ผ่านเกณฑ์แล้ว ไปดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แก่นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดบางปรุง ตำบลบางพระ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2564 จำนวน 30 คน เพื่อเก็บข้อมูลต่อไป

2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนการสร้าง ดังนี้ 1. ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ขั้นตอนนี้ เป็น ขั้นตอนที่ผู้สร้างแบบทดสอบต้องทำการค้นคว้าวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ว่ามีแบบใดบ้าง แบบทดสอบแต่ละชนิด มีวิธีการสร้างและมีข้อดี อย่างไร 2. กำหนดจุดมุ่งหมายของ การใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนจะเริ่ม เขียนข้อ คำถามผู้สร้างข้อคำถามจะต้อง กำหนดจุดมุ่งหมายของการใช้แบบทดสอบให้ชัดเจนว่าจะวัดไปเพื่ออะไร จะได้เขียนข้อสอบให้ เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายนั้น 3. กำหนดเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัดในตาราง วิเคราะห์หลักสูตรผู้สร้างแบบทดสอบจะต้องกำหนด ขอบเขตเนื้อหา มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการ เรียนรู้ พฤติกรรมที่จะวัดได้ แก่ ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ และ ประเมินค่า 4. กำหนดลักษณะของแบบทดสอบและส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการตอบแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะเป็นแบบทดสอบอิงเกณฑ์หรืออิงกลุ่มก็ได้ซึ่งลักษณะข้อสอบจะเป็น แบบปรนัยหรืออัตนัยก็ได้ หรือจะเป็นทั้งแบบปรนัยและอัตนัยรวมกันก็ได้ ทั้งนี้ผู้สร้างแบบทดสอบ อาจใช้เกณฑ์ต่อไปนี้กำหนดลักษณะข้อสอบซึ่งได้แก่ วัดจุดประสงค์ของการวัด ระดับพฤติกรรมของ

การเรียนรู้ที่จะวัด ระยะเวลาที่ใช้ในการสร้างแบบทดสอบดำเนินการสอบและตรวจข้อสอบ 2.การลงมือสร้างข้อสอบ ผู้สร้างแบบทดสอบลงมือสร้างแบบข้อสอบ ตามรายละเอียดในตารางวิเคราะห์ข้อสอบ คำนึงถึงความยากของข้อสอบ ระยะเวลาที่ใช้สอบ คะแนนและการตรวจให้คะแนน ตรวจทานข้อสอบผู้สร้างต้องทบทวน แบบทดสอบ เพื่อให้ข้อสอบที่สร้างขึ้นมานั้น มีความถูกต้อง ครบถ้วน ตามรายละเอียดไว้ในตารางวิเคราะห์หลักสูตร แล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับทดลอง เพื่อนำไปใช้ต่อไป

3. การตรวจข้อสอบคุณภาพข้อสอบก่อนนำไปใช้ นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วพร้อมแบบประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าข้อสอบแต่ละข้อนั้นได้สร้างถูกต้องและเหมาะสมเพียงใด ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้มาหาค่าความสอดคล้องโดยใช้เทคนิค IOC แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ฉบับนี้เมื่อได้นำไปหาค่าความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) แล้วได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.5 - 1.0 3.ปรับปรุงแบบทดสอบเพื่อการวิจัยตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4. ปรับปรุงแบบทดสอบและนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงกับกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน โรงเรียนวัดบางปรุง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาเชิงทดลอง โดยมีลำดับขั้นตอน ลักษณะและการตรวจสอบเครื่องมือมีรายละเอียดดังนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ระดับชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 รายวิชา ภูมิศาสตร์ เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ จำนวน 5 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมเวลาเรียน 5 ชั่วโมง
1. ลักษณะทางกายภาพของประเทศไทย 2. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพของประเทศไทยกับภัยพิบัติในประเทศไทย 3. ลักษณะทางกายภาพสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย 4. ลักษณะทางกายภาพของประเทศไทยในอดีตและปัจจุบัน 5.แนวทางการรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องละ 10 ข้อโดยเป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภูมิศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบางปรุง จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามวัตถุประสงค์การวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ของเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดบางปรุง อำเภอเมือง

ฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเท่ากับ 0.79 แสดงว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการ ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ เพราะมีคะแนนทดสอบเพิ่มขึ้น

2. ประสิทธิภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบางปรุง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา

แบบทดสอบก่อนเรียนรู้โดยรวม คะแนน 582 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 19.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 2.17 จากคะแนนของแบบทดสอบก่อนเรียนทั้งหมด 1,200 คิดเป็นร้อยละ 48.83

แบบทดสอบหลังเรียนรู้โดยรวม คะแนน 812 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 27.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 2.11 จากคะแนนของแบบทดสอบก่อนเรียนทั้งหมด 1,200 คิดเป็นร้อยละ 67.66

3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการเรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบางปรุง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา

แบบทดสอบก่อนเรียนรู้โดยรวม คะแนน 610 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 20.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 4.58 จากคะแนนของแบบทดสอบก่อนเรียนทั้งหมด 1,200 คิดเป็นร้อยละ 50.83

แบบทดสอบหลังเรียนรู้โดยรวม คะแนน 910 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 30.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 3.88 จากคะแนนของแบบทดสอบก่อนเรียนทั้งหมด 1,200 คิดเป็นร้อยละ 75.83

ความต่างของผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาภูมิศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมต่างกัน 295 คะแนน ค่าเฉลี่ยที่ 10.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 3.74

เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลแล้วโดยรวมแล้วนั้น มีพัฒนาการ ความก้าวหน้าต่อการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ คิดเป็นร้อยละ 61.45 หมายความว่า นักเรียนตอบสนองต่อกระบวนการเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการ เพราะมีความแตกต่างกันระหว่างก่อนเรียน และ หลังเรียน การวิเคราะห์ความต่างของ ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนรู้ และหลังเรียนรู้ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาภูมิศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการเรียนรู้ การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแบบทดสอบจำนวน 40 ข้อ คะแนนเต็ม 40 คะแนน ทำการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของนักเรียน ก่อนและหลังการเรียนรู้ โดยใช้ $t - test (Dependent Samples)$ พบว่า การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยแบบทดสอบจำนวน 40 ข้อ คะแนนเต็ม คะแนนดำเนินการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของนักเรียน ก่อนและหลังการเรียนรู้ ก่อนการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภูมิศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัด

บางปรัง จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งอภิปรายตามลำดับ ได้ดังนี้ 1) ผลสัมฤทธิ์ของกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ สารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชา ภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบางปรัง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลสัมฤทธิ์ของกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ สารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชา ภูมิศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 0.79 แสดงว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการ ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ เพราะมีคะแนนทดสอบเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนต้องได้รับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง มีทักษะกระบวนการคิดแบบแยกคาย เพื่อให้เกิดความ เหมาะสมกับวัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอภิณนันทนทภาณ (คำหารพล) ได้ศึกษาทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สารภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดศาลาไม้ชัย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย พบว่า 2) ผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สารสารภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดศาลาไม้ชัย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีประสิทธิภาพ และเห็นผลได้ชัดเจน เนื่องจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียน มีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ตามความถนัด ทำให้ผู้เรียนสามารถดึงความถนัดของตนเองมาใช้ในหาคำตอบจัดทำชิ้นงาน และเสนอความคิดของตนเอง เพื่อนำมาเสนอต่อคุณครูและเพื่อนในชั้นเรียน ผู้เรียนมีความสนใจ ให้ความร่วมมือ นำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ดี ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์โดยตรงจากการศึกษา 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สารสารภูมิศาสตร์ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดศาลาไม้ชัย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง คนดีของชุมชน จำนวน 3 แผนการจัดการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนผลการวิจัย ดังนี้ ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย = 15.20 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย = 24.44 ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ก่อนเรียน = 2.725 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หลังเรียน = 2.893 เมื่อนำไปทดสอบหาค่า t -test พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อน เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผลการวิจัยโดยภาพรวม พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนจนเกิดความรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ดีและนำไปประยุกต์ใช้สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าหรือสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และพัฒนาตนเองเต็มความสามารถ รวมถึงมีประสบการณ์ในการเรียนรู้ ได้มีโอกาสร่วมกันแสดงความคิดเห็น ผู้เรียนได้เรียนรู้สถานการณ์จำลอง มีการลงปฏิบัติจริง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีและมีผลการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

2.ประสิทธิภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ สารการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชา ภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบางปรัง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา แบบทดสอบก่อนเรียนรู้อยู่รวม คะแนน 582 ค่าเฉลี่ย อยู่ที่ 19.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 2.17 จากคะแนนของแบบทดสอบก่อนเรียนทั้งหมด 1,200 คิดเป็นร้อยละ 48.83 แบบทดสอบหลังเรียนรู้อยู่รวม คะแนน 812 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 27.00

ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานอยู่ที่ 2.11 จากคะแนนของแบบทดสอบก่อนเรียนทั้งหมด 1.200 คิดเป็น ร้อยละ 67.66 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สังเวียน จรเกษ ในงานวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยการคิดแบบโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ระดับมัธยมศึกษา,วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2555) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การคิดแบบโยนิโสมนสิการวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ระดับมัธยมศึกษา ๒) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการเรียนโดยการคิดแบบโยนิโสมนสิการในพัฒนาการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 โรงเรียน สาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 80 ให้มีคะแนนเฉลี่ย ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 3) เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแบบวิเคราะห์โดยการคิดแบบโยนิโสมนสิการ วิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 80 ให้มีคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ระดับมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 31 คน เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการปฏิบัติการได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การคิด แบบโยนิโสมนสิการ จำนวน 12 แผน ใช้เวลา 12 ชั่วโมง 2) เครื่องมือสะท้อนผลการปฏิบัติการ ได้แก่ แบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู แบบบันทึก การสัมภาษณ์นักเรียน แบบบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน แบบทดสอบย่อยท้ายวงจร 3) เครื่องมือที่ใช้ ในการประเมินผลการปฏิบัติการ ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการซึ่งมีวงจร การปฏิบัติการวิจัย 3 วงจร คือวงจรการปฏิบัติที่ 1 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1- 4 วงจร การปฏิบัติที่ 2 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 - 8 วงจรการปฏิบัติที่ 3 ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 - 12 หลังจากทดลองกิจกรรมการเรียนการสอนเสร็จสิ้นลงในแต่ละวงจร การปฏิบัติการ ได้ทำการทดสอบย่อยเพื่อประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มา วิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ผลการวิจัย พบว่า 1. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การคิดแบบโยนิโสมนสิการในรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) มัธยมศึกษา พบว่า การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้การคิดแบบโยนิโสมนสิการประกอบไปด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้น ก หนดปัญหาคือการให้ผู้เรียนระบุปัญหาที่ต้องการแก้ไข โดยใช้วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุ ปัจจัย คือ คิดพิจารณาให้รู้จักสถานะที่แท้จริง หรือพิจารณาปัญหาด้วยการ ค้นหาเหตุและปัจจัย ที่สัมพันธ์ส่งผลสืบทอดกันมา 2) ขั้นระบุปัญหา คือการให้ผู้เรียนวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและ ตั้งสมมติฐานโดยใช้วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ คือ คิดวิเคราะห์โดยพิจารณาแยกแยะหรือ

กระจายเนื้อหาให้รู้จักจากสถานะที่เป็นจริงที่ทำให้เกิดเป็นตัวตน 3) ขั้นเก็บข้อมูล วิเคราะห์ คือ การให้ผู้เรียนเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีคิดแบบอริยสัจ หรือคิดแบบแก้ปัญหา คือ คิดทำ ความเข้าใจกับปัญหาหรือความทุกข์ที่ประสบกับตนเองแล้วสืบค้นสาเหตุวางแผนปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหา ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ 4) ขั้นสรุปผล คือการนำข้อมูลมาสรุปผลจากกิจกรรมโดยใช้วิธีคิดแบบวิภาษวาท คือ คิดและ แสดงออกเป็นคำพูดที่ผ่านการวิเคราะห์แจกแจงความเป็นจริงครบทุกด้าน ทำให้ไตร่ตรองและเลือกแนวทางแก้ไขปัญหได้ตรงตามความเหมาะสม ซึ่งสามารถพัฒนาการเรียนรู้และเพิ่มทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนและสามารถ นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การคิดแบบโยนิโสมนสิการหน่วยการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พบว่ามีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ 25 คน คิดเป็นร้อยละ 80.64 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ นักเรียน ร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 และนักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ เฉลี่ย 32.64 คิดเป็นร้อยละ 81.64 3.การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยการคิดแบบ โยนิโสมนสิการ หน่วยการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พบว่าจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 83.87 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ นักเรียนร้อยละ 80 มีทักษะการคิดวิเคราะห์ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 และนักเรียน มีคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ 25.23 คิดเป็นร้อยละ 80.64

3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการเรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ สารการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดบางปรอง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา แบบทดสอบก่อนเรียนรู้โดยรวม คะแนน 610 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 20.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 4.58 จากคะแนนของแบบทดสอบก่อนเรียนทั้งหมด 1,200 คิดเป็นร้อยละ 50.83 แบบทดสอบหลังเรียนรู้โดยรวม คะแนน 910 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 30.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 3.88 จากคะแนนของแบบทดสอบก่อนเรียนทั้งหมด 1,200 คิดเป็นร้อยละ 75.83 ความต่างของผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ สารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาภูมิศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมต่างกัน 295 คะแนน ค่าเฉลี่ยที่ 10.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 3.74 เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลแล้วโดยรวมแล้วนั้นมีการพัฒนาความก้าวหน้าต่อการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ คิดเป็นร้อยละ 61.45 หมายความว่า นักเรียนตอบสนองต่อกระบวนการเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการ เพราะมีความแตกต่างกันระหว่างก่อนเรียน และ หลังเรียน ซึ่งนั่นหมายความว่านักเรียนตอบสนองต่อกระบวนการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ เพราะมีความแตกต่างกันระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียน ยังสามารถพัฒนาทักษะความสามารถด้านการเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ปรียา สมพิช ได้วิจัยเรื่อง“การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ของสาขาวิชา

นิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ 2) สร้างรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บ แบบผสมผสานด้วย
กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจ เชิงจริยธรรม
วิชาชีพสื่อมวลชน 3) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจ เชิงจริยธรรม
วิชาชีพสื่อมวลชน ก่อนและหลังเรียน 4) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง และ 5) เพื่อ
นำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ
เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษา
ปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความคิดเห็นในชั้นตอนที่ 1 มี
อาจารย์ จำนวน 180 คน และนักศึกษาจำนวน 402 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญา
บัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ภาคเรียนที่ 2 ปี
การศึกษา 2556 จำนวน 44 คน เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ แบบวัดการคิดไตร่ตรองและ การ
ตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน และแบบประเมิน ความพึง
พอใจ ผลการวิจัย พบว่า 1. องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนฯ ประกอบด้วย 7
องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน 3) เนื้อหา 4) กรณีศึกษา 5) วิธีคิดตามแบบโยนิโสมนสิการ
6) เทคโนโลยีการเรียนการสอน และ 7) การประเมินผล 2. ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนฯ
ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม 2) ขั้นตอนการกิจกรรมการเรียน
การสอนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการมีขั้นตอนย่อย ดังนี้ 2.1) ขั้นทำความเข้าใจและ
ระบุปัญหาเชิงจริยธรรม 2.2) ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเชิงจริยธรรม 2.3) ขั้นเสนอวิธีการ
แก้ปัญหาเชิงจริยธรรม 2.4) ขั้นตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการแก้ปัญหา 2.5) ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด
2.6) ขั้นนำเสนอและประเมินผล และ 3) ขั้นการประเมินผล 3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียน
การสอนฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการคิดไตร่ตรองและ การตัดสินใจกระบวนการวิเคราะห์
ข้อมูล หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 การจัดการเรียนการสอนรายวิชาภูมิศาสตร์ นั้นสามารถใช้เป็นคู่มือเพื่อจัดการเรียน
การสอนในสาระที่ 5 ศาสนา ภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

1.2 ครูผู้สอนสามารถนำแนวคิดและรายละเอียดในประมวล สาระการจัดการเรียนการสอน
วิชาภูมิศาสตร์ โดยเฉพาะวิธีสอนที่เน้นพุทธวิธีและกระบวนการ คิดที่เน้นการคิดแยกคาย

1.3 ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนรับผิดชอบ
อยู่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำแนวทางในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลักธรรมต่างๆ มาประยุกต์ให้มากขึ้น เพื่อทดลอง เพื่อจะได้เป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยมุ่งให้นักเรียนเกิดความก้าวหน้าและพัฒนาการทางจิตวิเคราะห์

2.2 ควรมีการเปรียบเทียบกลุ่มทดลองในแต่ละหลักธรรมอื่นๆ เข้ามาเพื่อหาความเหมาะสมแต่ละสถานการณ์กับหลักธรรม

2.3 ควรมีการเปรียบเทียบกลุ่มทดลองสำหรับนักเรียนทุกระดับชั้นทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาสถานศึกษาแบบองค์รวม

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมวิชาการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ปรียา สมพิช. (2556). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ สื่อมวลชนสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุขฎิบัณฑิต*, สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระมหาอภิรักษ์ นนทภาณี (คำหาพล). (2561). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สารหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดศาลาลำมีชัย อำเภอมะเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สังเวียน จรเกษ. (2555). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยการคิดแบบโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น(ศึกษาศาสตร์) ระดับมัธยมศึกษา. *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การศึกษาสภาพปัญหาในการทำงานร่วมกันของครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครอง ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19

Study of Problems in Collaboration of Special Education Teachers with Parents Under the Covid19 Epidemic Situation

วรรณอาภา จารุประพาฬ¹ ประพิมพงศ์ วัฒนะรัตน์² จีรพัฒน์ ศิริรักษ์³

Wannaapa Jarupraphanl, Prapimpong Wattanarat ,Cheerapat Sirirak

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหา การทำงานร่วมกันของครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด19 2.ศึกษาแนวทางการทำงานร่วมกันของครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด19 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 110 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ด้านสภาพปัจจุบัน และปัญหาการทำงานร่วมกันของครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.56-0.78 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 ผลการวิจัยพบว่า 1)สภาพปัจจุบันการทำงานร่วมกันของครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด19 ของโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับน้อย 2) สภาพปัญหาการดำเนินการจัดการศึกษาของครูการศึกษาพิเศษในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ของโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับปานกลาง 3) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการทำงานร่วมกันของครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด19 ของโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับปานกลาง 4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการทำงานร่วมกันของครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด19 ของโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก 5) ความต้องการ หรือความคาดหวังของผู้ปกครองในการทำงานร่วมกันของครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด19 ของโรงเรียนประถมศึกษาใน

Received: 2023-01-20 Revised: 2023-02-08 Accepted: 2023-02-12

¹ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช Navamindradhiraj University. Corresponding Author e-mail: wannaapa.h@gmail.com

² มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช Navamindradhiraj University

³ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Srinakarinwirot University

กรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก 6) บทบาทของครูการศึกษาพิเศษในการทำงานร่วมกันกับผู้ปกครองภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด19 ของโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก 7) องค์ประกอบในการทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพระหว่างครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด19 พบมากที่สุดคือ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูการศึกษาพิเศษ และผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ที่ดีจะนำมาซึ่งการสื่อสารระหว่างกันที่ถูกต้อง ไม่เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน มีการส่งต่อข้อมูลระหว่างกันที่ถูกต้องรวมถึงการได้รับความร่วมมือที่ดีเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษซึ่ง ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นและปฏิบัติตามในแนวทางที่ครูการศึกษาพิเศษแนะนำ 8) แนวทางการแก้ไขปัญหาของการทำงานร่วมกันระหว่างครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด19 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบมากในประเด็นของครูการศึกษาพิเศษต้องสื่อสารกับผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษโดยตรงหลังจากจบบทเรียนทุกครั้ง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์สามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ (Keywords): การศึกษาสภาพ; ครูการศึกษาพิเศษ

Abstract

This research aims to: 1. To study the current situation and the problems of collaboration of special education teachers and parents under the situation of the COVID-19 epidemic. 2. To study the guidelines for collaboration between special education teachers and parents under the situation of the COVID-19 epidemic. The target group used in the study were 110 special education teachers in elementary schools under the jurisdiction of Bangkok Metropolitan Administration. The research tool was a questionnaire created by the researcher. current condition and the problems of collaboration of special education teachers with parents under the epidemic situation of COVID-19 had a discriminant power between 0.56-0.78 and a confidence value of 0.95. The results showed that 1) The current situation of collaboration of special education teachers and parents under the situation of the COVID-19 epidemic. of elementary schools in Bangkok are at a low level. 2) The educational management problems of special education teachers in the situation of the COVID-19 epidemic of elementary schools in Bangkok were at a moderate level 3) Parent involvement in the collaboration of special education teachers with parents under the COVID-19 epidemic situation. 4) Promoting parental participation in the

collaboration of special education teachers with parents under the COVID-19 epidemic situation. of elementary schools in Bangkok was at a high level 5) Needs or expectations of parents in the collaboration of special education teachers with parents under the COVID-19 epidemic situation. of elementary schools in Bangkok was at a high level. 6) The role of special education teachers in working together with parents under the COVID-19 epidemic situation. of elementary schools in Bangkok was at a high level 7) Elements of Effective Collaboration between Special Education Teachers and Parents amid the COVID-19 Pandemic The most common is Good relationship between special education teachers and parents Good relationship will lead to proper communication. no misunderstanding There is accurate communication between each other, including good cooperation as a way to promote and develop students with special needs who Parents have confidence in and follow the guidelines recommended by special education teachers. 8) Solutions to the problem of collaboration between special education teachers and parents under the situation of the COVID-19 epidemic. of elementary schools under the Bangkok Metropolitan Administration A common issue is that special education teachers must communicate with parents of special needs students directly after the end of every lesson. In order to manage teaching and learning in an online format, it can be carried out efficiently.

Keywords: Study of Problems; Special Education Teachers

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ส่งผลต่อระบบการศึกษาเป็นอย่างมาก ตั้งแต่ไวรัสเริ่มระบาดในประเทศจีนปลายปี พ.ศ.2562 จนถึงปัจจุบัน มีผู้ติดเชื้ออยู่ที่ 5,015,639คน รักษาตัวหายแล้ว 1,979,185คน และมียอดสะสมผู้เสียชีวิตอยู่ที่ 325,508ราย (The Bangkok Insight Editorial Team,2563) และ UNESCO รายงานว่ารัฐบาล 191 ประเทศทั่วโลก ประกาศปิดสถานศึกษาทั้งประเทศ มีผู้เรียนได้รับผลกระทบกว่า 1.5 พันล้านคน นั้นหมายถึงจำนวนนักเรียนจากทั่วโลกได้รับผลกระทบทางการศึกษาจากสถานการณ์นี้ พื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด – 19 ในประเทศใดก็ตามสูงเกินกว่าที่ระบบสาธารณสุขในประเทศนั้นจะรับมือ หรือควบคุมสถานการณ์ได้แนวทางที่นานาประเทศเลือกปฏิบัตินั้นก็คือการประกาศปิดสถานที่ที่มีการรวมตัวกันของคนจำนวนมาก และหนึ่งในสถานที่ ที่ถูกประกาศปิดเป็นแห่งแรก ๆ นั่นก็คือโรงเรียนหรือสถานศึกษา บางช่วงของการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 บางประเทศได้ประกาศล็อกดาวน์

Lock Down รวมถึงประเทศไทยด้วยที่มีการประกาศ Lock Down ทั้งประเทศในช่วงเดือนมีนาคม 2563 เป็นเวลา 3 เดือน หลังจากนั้นได้มีมาตรการผ่อนคลายเป็นระยะ ๆ และมีการประกาศ Lock Down เฉพาะในกลุ่มจังหวัดที่มีตัวเลขผู้ติดเชื้อต่อวันสูงและมีแนวโน้มจะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตามประกาศศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

การศึกษามีความสำคัญกับชีวิตเป็นอย่างยิ่ง ถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทักษะ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เป็นการนำพาให้ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า การพัฒนาบุคคลนั้นจำเป็นที่จะต้องพัฒนาบุคคลทั้งที่ปกติและบุคคลที่มีความบกพร่องด้านต่าง ๆ ซึ่งสังคมทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาเช่นกัน รัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา โดยที่รัฐบาลได้พยายามทุ่มเททรัพยากร บัณฑิตต่าง ๆ ให้เด็ก และเยาวชนทุกคนมีสิทธิและโอกาสให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกันทั้งเด็กทั่วไป และเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา แนวคิดที่ให้เด็กทุกคนได้เข้าสู่สถานศึกษาที่จัดไว้โดยไม่ แบ่งแยกเลือกปฏิบัติ นับว่าเป็นแนวคิดหรือแนวทางที่สำคัญยิ่ง ซึ่งปัจจัยเบื้องต้นที่เป็นพื้นฐานของ การบรรลุถึงสังคมแห่งความเท่าเทียมกันต้องเริ่มจากการปฏิบัติที่ไม่เลือกปฏิบัติ เพราะจะเป็นผลให้ เกิดความเท่าเทียมกันของคนในสังคมตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดไว้ ซึ่งมีสาระที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ระบุเอาไว้ในหมวดที่ 3 ส่วนที่ 8 สิทธิและเสรีภาพ ในการศึกษา มาตรา 49 ระบุว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากต้องได้รับสิทธิและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดย ทัดเทียมกับบุคคลอื่น (ราชกิจจานุเบกษา, 2560)

ในช่วงของการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด - 19 การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างยากลำบาก โรงเรียนไม่สามารถเปิดดำเนินการได้อย่างปกติเนื่องจากต้องดำเนินการตามมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม Social Distancing โดยกระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดแนวปฏิบัติสำหรับสถานศึกษา ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ประเทศไทยตามที่กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายช่วง COVID-19 “โรงเรียนหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้” เปิด ภาคเรียน 1 กรกฎาคม 2563 แนวทางการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล แบ่งเป็น 4 ระยะ ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม 7 เมษายน - 17 พฤษภาคม 2563 สำรวจความพร้อมด้านอุปกรณ์ การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของนักเรียน ผู้ปกครอง ครู และระบบการบริหารจัดการการเรียนการสอน ระยะที่ 2 การทดลองจัดการเรียนการสอนทางไกล 18 พฤษภาคม - 30 มิถุนายน 2563 ทดลอง จัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านช่องรายการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลและระบบออนไลน์ด้วยเครื่องมือการเรียนรู้ ตามความเหมาะสมและบริบทของสถานศึกษา ระยะที่ 3 การจัดการเรียนการสอน 1 กรกฎาคม 2563 - 30 เมษายน 2564 สถานการณ์ที่ 1 กรณีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ยังไม่คลี่คลาย จัดการเรียน การสอนด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) และระบบออนไลน์ สถานการณ์ที่ 2 กรณีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 คลี่คลาย กำหนดเปิด

ภาคเรียน 1 กรกฎาคม 2563 จัดการเรียนการสอนปกติในโรงเรียน โดยให้เว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และมีแผนเตรียมการเพื่อรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินต่าง ๆ ระยะที่ 4 การทดสอบและการศึกษาต่อ 1 เมษายน – 15 พฤษภาคม 2564 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ) เมื่อโรงเรียนต้องปรับเปลี่ยนแนวทางในการจัดการศึกษาในรูปแบบออนไลน์ส่งผลกระทบต่อเด็กพิเศษต้องเรียนในรูปแบบออนไลน์เช่นกัน ครูการศึกษาพิเศษและผู้ปกครองต้องทำงานร่วมกันมากขึ้นเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความพิเศษให้สามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง แต่ในกระบวนการต่าง ๆ ของการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์นั้นกลับพบอุปสรรคหลายประการ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าสถานการณ์การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่มีความเปลี่ยนแปลงไปจากสถานการณ์ปกติ ในระยะเวลานาน และอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการทำงานร่วมกันของครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหา การทำงานร่วมกันของครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครอง ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19
2. ศึกษาแนวทางการทำงานร่วมกันของครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19

วิธีการดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรได้แก่ ครูการศึกษาพิเศษที่เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2564 จำนวน 110 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูการศึกษาพิเศษของโรงเรียนระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 110 คน แบ่งออกเป็น ครูการศึกษาพิเศษระดับประถมศึกษา จาก 6 กลุ่มเขตประกอบไปด้วย 1.กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร 2.กลุ่มเขตกรุงเทพกลาง 3.กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ 4.กลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออก 5.กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ 6.กลุ่มเขตกรุงเทพเหนือ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน อีรวุฒิ เอกะกุล, 2543)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และปัญหาการทำงานร่วมกันของครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ด้านสภาพปัจจุบัน และปัญหา มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.56-0.78 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยวิธีการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ผลด้านสภาพปัจจุบันและปัญหาการทำงานร่วมกันของครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ของโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.2.1 อำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (บุญชม ศรีสะอาด 2535:107)

3.2.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient: α) (บุญเรียง ขจรศิลป์, 2560)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการสนทนากลุ่มในหัวข้อเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาในการทำงานร่วมกันของครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันการทำงานร่วมกันของครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด19 ของโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับน้อย 2) สภาพปัญหาการดำเนินการจัดการศึกษาของครูการศึกษาพิเศษในสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ของโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับปานกลาง 3) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการทำงานร่วมกันของครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด19 ของโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับปานกลาง 4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการทำงานร่วมกันของครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด19 ของโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก 5) ความต้องการ หรือความคาดหวังของผู้ปกครองในการทำงานร่วมกันของครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด19 ของโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก 6) บทบาทของครูการศึกษาพิเศษในการทำงานร่วมกันกับผู้ปกครองภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด19 ของโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก 7) องค์ประกอบในการทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพระหว่างครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด19 ของโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครพบมากที่สุดคือ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูการศึกษาพิเศษ และผู้ปกครอง

ความสัมพันธ์ที่ดีจะนำมาซึ่งการสื่อสารระหว่างกันที่ถูกต้อง ไม่เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน มีการส่งต่อข้อมูลระหว่างกันที่ถูกต้องรวมถึงการได้รับความร่วมมือที่ดีเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนที่มีความต้องการพิเศษซึ่ง ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นและปฏิบัติตามในแนวทางที่ครูการศึกษาพิเศษแนะนำ 8)แนวทางการแก้ไขปัญหาของการทำงานร่วมกันระหว่างครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด19 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบมากในประเด็นของครูการศึกษาพิเศษต้องสื่อสารกับผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษโดยตรงหลังจากจบบทเรียนทุกครั้ง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์สามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสภาพปัญหาในการทำงานร่วมกันของครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ของโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กล่าวถึงประเด็นที่สำคัญและอภิปรายผลจากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่งสภาพปัญหาในการทำงานร่วมกันของครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ของโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยพบว่าการทำงานร่วมกันระหว่างครูการศึกษาพิเศษและผู้ปกครอง มี 2 ประเด็นได้แก่ ประเด็นแรก สภาพปัจจุบันในการทำงานร่วมกันระหว่างครูการศึกษาพิเศษและผู้ปกครองภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด 19 ของโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เมื่อต้องปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ จากสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 ในปัจจุบันทำให้โรงเรียนต้องจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ZOOM Meetings แอปพลิเคชัน Google meet แอปพลิเคชัน Microsoft Teams ทำให้ประสบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะในกรณีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะพบความยากลำบากในการดำเนินกิจกรรมตามบทเรียน และความคงทนของสมาธิของนักเรียนตอบบทเรียนเป็นอย่างยิ่ง

ประเด็นที่สอง สภาพปัญหาในการทำงานร่วมกันระหว่างครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองในสถานการณ์โควิด 19 ของโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบมากในประเด็นของครูการศึกษาพิเศษต้องสื่อสารกับผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษโดยตรงหลังจากจบบทเรียนทุกครั้ง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์สามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการติดต่อผ่านแอปพลิเคชันไลน์ในลักษณะของกรุปไลน์ หรือ วีดีโอคอลไลน์ โดยตรงกับผู้ปกครองเพื่ออธิบายทำความเข้าใจเกี่ยวกับการบ้าน พร้อมทั้งติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นรายบุคคลสอดคล้องกับ (Epstein, 1995, อ้างถึงใน ประพนธ์ เดชสวรรค์, 2552) ได้เสนอ “โครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบ” ประกอบด้วย ดังต่อไปนี้ 1. การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง คือความรับผิดชอบพื้นฐานของครอบครัว ได้แก่การจัดเตรียมที่อยู่อาศัย สุขภาพ โภชนาการเครื่องนุ่งห่ม ความปลอดภัย ทักษะ

ของผู้ปกครอง ต่อเด็กทุกระดับอายุ สภาพบ้านที่สนับสนุนเด็กในฐานะนักเรียนทุกระดับชั้น ข้อมูลข่าวสารและ กิจกรรมเพื่อช่วยโรงเรียนให้เข้าใจเด็กและครอบครัว 2. การติดต่อสื่อสาร คือ ความรับผิดชอบพื้นฐานของโรงเรียน ได้แก่ การสื่อสารจาก โรงเรียนสู่บ้าน และการสื่อสารจากบ้านสู่โรงเรียน 3. การอาสาสมัคร คือการมีส่วนร่วมที่โรงเรียนและเพื่อโรงเรียน 4. การเรียนรู้ที่บ้านคือการ จัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เหมาะสมหรือส่งเสริมสนับสนุน การเรียนรู้ของเด็ก 5. การตัดสินใจ คือการมีส่วนร่วมหรือการเป็นผู้นำในองค์กรต่าง ๆ เช่น สมาคม ผู้ปกครองและครู องค์กร ผู้ปกครองและครู หรือสภาที่ปรึกษาคณะกรรมการ หรือกลุ่มที่ปรึกษา โรงเรียนอิสระต่าง ๆ โดยการ เป็นสมาชิก ผู้มีส่วนร่วม ผู้นำ หรือตัวแทน เป็นต้น 6. การร่วมมือกับชุมชน คือการเชื่อมโยงชุมชน ให้มาช่วยเหลือโรงเรียน นักเรียน และ ครอบครัว หรือ การเชื่อมโยงโรงเรียนให้ไปช่วยชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2558:) ด้วยเหตุนี้การศึกษาจึงมิได้เป็นภาระหน้าที่ ของโรงเรียนและครูเท่านั้นแต่เป็นเรื่องของส่วนร่วม ที่ทุกภาคส่วนในสังคม คือ ครอบครัวชุมชน มีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของบุตรหลานของตน ในกรณี ที่ผู้ปกครองไม่สามารถเข้าถึงแอปพลิเคชันไลน์ได้ หรือไม่มีโทรศัพท์ครูจะใช้โปรแกรม ONHAND ผู้ปกครองจะมาพบครูที่โรงเรียนเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อรับส่งการบ้านและติดตามความก้าวหน้าของ นักเรียน โดยครูการศึกษาพิเศษจะมีการซักถามถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนและตรวจการบ้าน ของนักเรียนพร้อมกันกับผู้ปกครองเพื่อประเมินความสามารถของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ให้คำปรึกษาถึงแนวทางในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทั้งในด้านวิชาการ และ พฤติกรรมในขณะที่นักเรียนต้องเรียนออนไลน์จากที่บ้าน นอกจากนั้นปัญหาความพร้อมของ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนออนไลน์ เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต โทรศัพท์สมาร์ทโฟน และสัญญาณ อินเทอร์เน็ต ผู้ปกครองส่วนหนึ่งไม่มีความพร้อมในการเตรียมอุปกรณ์การสื่อสารเพื่อให้นักเรียนเข้า เรียนในรูปแบบออนไลน์ บางบ้านไม่มีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ใช้เพียงสัญญาณอินเทอร์เน็ตจากผู้ ให้บริการเครือข่ายซึ่งความเร็วไม่มากพอที่จะสามารถเรียนในรูปแบบออนไลน์ได้ แนวทางการแก้ไข ปัญหาของการทำงานร่วมกันระหว่างครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองในสถานการณ์ โควิด19 ของ โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร คือ ควรมีการจัดประชุมเพื่อทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง ถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ก่อนที่จะจัดการเรียนการสอน และนำ เทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ ทั้งแอปพลิเคชันต่าง ๆ (App for Education) ที่สามารถประยุกต์ใช้ทำให้การเรียนการสอนน่าติดตาม ในด้านความต้องการ หรือ ความคาดหวังในการทำงานร่วมกันระหว่างครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองในสถานการณ์โควิด 19 ของโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ครูการศึกษาพิเศษควรเพิ่มการสื่อสารกับผู้ปกครอง ให้มากขึ้นจากสถานการณ์ปกติ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ทำให้ครู การศึกษาพิเศษไม่สามารถสะท้อนพัฒนาการที่แท้จริงของนักเรียนได้ในทุกมิตินอกจากการบ้านแล้ว การสื่อสารกับผู้ปกครองก็เป็นแนวทางสำคัญที่จะสามารถทราบถึงปัญหาที่แท้จริงของนักเรียนได้ ควรมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองให้บ่อยครั้งที่สุดเพื่อที่จะสามารถช่วยเหลือนักเรียนได้ทันทั่วทั้งที่ และการรับรู้ปัญหาของนักเรียนจากการสะท้อนจากผู้ปกครองจะทำให้การทำงานร่วมกันระหว่างครู

การศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองเป็นไปในทิศทางที่นักเรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านวิชาการและด้านพฤติกรรมทางสังคม บทบาทของครูการศึกษาพิเศษในการทำงานร่วมกันกับผู้ปกครองในสถานการณ์โควิด 19 ของโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ครูการศึกษาพิเศษควรมีทักษะในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในรูปแบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการโดยการสื่อสารในทุกรูปแบบควรคำนึงถึงการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูการศึกษาพิเศษและผู้ปกครอง การพูดคุยสอบถามถึงสารทุกข์สุกดิบเพื่อสร้างความคุ้นเคยและราบรื่นในการทำงานระหว่างกัน การให้คำปรึกษาในลักษณะการให้คำปรึกษาทั้งครอบครัว Family counseling และแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษควรให้กำลังใจและเสริมแรงเชิงบวกให้มาก องค์ประกอบในการทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพระหว่างครูการศึกษาพิเศษกับผู้ปกครองในสถานการณ์โควิด-19 คือ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูการศึกษาพิเศษ และผู้ปกครอง โดยความสัมพันธ์ที่ดีจะนำมาซึ่งการสื่อสารระหว่างกันที่ถูกต้อง ไม่เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน มีการส่งต่อข้อมูลระหว่างกันที่ถูกต้องรวมถึงการได้รับความร่วมมือที่ดีของแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นและปฏิบัติตามในแนวทางที่ครูการศึกษาพิเศษแนะนำ และทำอย่างมีวินัยส่งผลการการทำงานระหว่างครูการศึกษาพิเศษและผู้ปกครองเป็นไปอย่างราบรื่น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ครูการศึกษาพิเศษควรนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาแนวทางในการทำงานร่วมกันกับผู้ปกครอง

1.2 ครูการศึกษาพิเศษควรประสานข้อมูล และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษกับครูท่านอื่น ๆ ในโรงเรียนเพื่อประสิทธิภาพในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมากยิ่งขึ้น

1.3 หากต้องมีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ควรมีการจัดประชุมชี้แจงแก่ผู้ปกครองให้ชัดเจน ควรสำรวจความพร้อมด้านอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนออนไลน์ทั้งในส่วนของผู้ปกครอง และครูการศึกษาพิเศษ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำสภาพปัญหาที่ได้มาเก็บข้อมูลเพิ่มเติมกับผู้ปกครองให้มากขึ้น

2.2 ควรนำผลจากการศึกษาสภาพปัญหาจัดทำเป็นแนวทางการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้เป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *รายการการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการปีการศึกษา เพื่อคนพิการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กุลยา ก่อสุวรรณ. (2553). *การสอนเด็กที่มีความบกพร่องระดับเล็กน้อย*. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: บริษัทสมิตรพรินต์ติ้ง (Bordin, 1955) แอนด์พับลิชชิงจำกัด.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2547). *การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เอดิชั่นเพรสโปรดัก.
- ณัฐกรรณ์ หลาวทอง. (2559). *การสร้างเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณณิธรรัตน์ ทัพพา. (2557). *การมีส่วนร่วมของโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อยกระดับ คุณภาพผู้เรียน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทิตนา แคมมณี. (2556). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรรัตน์ ดั่งทรัพย์. (2554). *การนำเสนอแนวทางการดำเนินงานวิชาการ โรงเรียนเรียน ร่วมที่ จัดการศึกษาในระดับการศึกษาภาคบังคับจังหวัดกำแพงเพชร*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
- Whang, In-Joung. (2018). *Management of rural chang in Korea: The Seamaul Undong*. Seoul: Seoul National University Press.
- Pang, I.W. (2001). *Home- school cooperation: An application of the studies on helping behavior In S.W.WU (Ed.) Adolescent development and family, society and school education*. Joint Publishing (H.K.): Hong Kong.
- Lunenburg, Fred C. and Ornstein, Allan C. (2012). *Educational Administration: Concepts and Practices*. CA: Wadsworth Cengage Learning.
- Epstein, J. L. (1995). School/family/community partnerships. *Phi delta kappan*.76(9), 701.

การพัฒนาแบบการบริหารจัดการผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลัน
ชนิด ST-elevation myocardial infarction (STEMI)

เครือข่ายการพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรี

The Development of Management Model for Patients with
ST-Elevation Myocardial Infarction (STEMI)
Among Nursing Network of Kanchanaburi

ศิริพร สีสันต์¹ เรณู วิรุณพันธุ์² ณัฐศิกา ไคร่ครวญ³ พิระนันท์ จีระยิ่งมงคล⁴

Siriporn Seesunt, Renu Wirunpan, Nutsika Kraikroun, Peranan Jerayingmongkol

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยและพัฒนานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลันชนิด ST-elevation myocardial infarction (STEMI) เครือข่ายการพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีเชิงระบบของ Donabedian model เลือกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ดำเนินการวิจัยได้แก่ รูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วย STEMI เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลได้แก่ แนวคำถามการสนทนากลุ่มแบบวัดความรู้ แบบวัดทักษะการพยาบาล แบบวัดความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาล แบบวัดความพึงพอใจ แบบวัดคุณภาพชีวิตและแบบบันทึกผลลัพธ์ด้านผู้ป่วย STEMI ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความเชื่อมั่นโดยวิธีการหา สัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วย STEMI เครือข่ายการพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรีได้แก่ Fast track: Take CCare Model ซึ่งได้รับการรับรองรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 2) พยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยของความรู้ ทักษะการพยาบาล และความมั่นใจในการ

Received: 2023-01-30 **Revised:** 2023-02-15 **Accepted:** 2023-02-18

¹ โรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา จังหวัดกาญจนบุรี Phaholpolpayuhasena Hospital, Kanchanaburi. Corresponding Author e-mail: local.innovation.soc@gmail.com

² โรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา จังหวัดกาญจนบุรี Phaholpolpayuhasena Hospital, Kanchanaburi

³ โรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา จังหวัดกาญจนบุรี Phaholpolpayuhasena Hospital, Kanchanaburi

⁴ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีราช จังหวัดราชบุรี Boromarajonani College of Nursing, Chakriraj Ratchaburi

ปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยโรค STEMI หลังการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการบริหารจัดการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารในระดับมากที่สุด 3) ผู้ป่วย STEMI ได้รับการวินิจฉัยและการรักษารวดเร็วขึ้น มีอัตราการเสียชีวิตลดลง และมีคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ (Keywords): โรคกล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลัน; เครือข่ายการพยาบาล; รูปแบบบริหารจัดการ

Abstract

The research and development aimed to develop and study the effect of management model for patients with ST-elevation myocardial infarction (STEMI) among nursing network of Kanchanaburi and based on Donabedian system model as a conceptual framework. Select a specific sample. Research tool: the management model for patients with STEMI. Data collection tools: questions used in group discussions, knowledge questionnaire, nursing skill evaluation form, readiness of nursing practice evaluation form, satisfaction assessment form, patient's outcome form and quality of life questionnaire. Verify the quality of tools by reviewing content validity from experts. Confidence was checked by the Cronbach alpha coefficient. Qualitative data were analyzed by content analysis. The quantitative data were analyzed using descriptive statistics such as frequency distribution, percentage, mean and standard deviation and test statistics. The results were as follows: 1) The management model for patients with STEMI among nursing network of Kanchanaburi consisted of Fast track: Take CCare Model and finally, the model was certified by experts. 2) Nurses had significantly higher mean scores on knowledge, nursing skill and readiness of nursing practice after using the management model ($p < .01$), and score of satisfaction was the most level. 3) Patients with STEMI received faster diagnosis and treatment, it was found reduce the mortality rate and increase quality of life.

Keywords: Acute myocardial infarction-STEMI; Nursing network; Management Model

บทนำ (Introduction)

โรคกล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลันชนิด ST- elevation myocardial infarction (STEMI) เป็นภาวะวิกฤติที่มีเนื้อเยื่อของกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดไปเลี้ยง เนื่องจากการไหลเวียนของเลือดผ่านหลอดเลือดแดงโคโรนารีที่ไปเลี้ยงกล้ามเนื้อหัวใจส่วนนั้นลดลงหรือหยุดทันที ซึ่งเกิดจากการสะสมของคราบไขมันและการตีบแคบของหลอดเลือด ส่งผลให้กล้ามเนื้อหัวใจตายเป็นเหตุให้

ประสิทธิภาพการبيبตัวของหัวใจลดลง และเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตที่สำคัญของประชากรทั่วโลก โดยแต่ละปีพบผู้เสียชีวิตจาก STEMI ถึง 17.9 ล้านคน (ร้อยละ 32) ของประชากรทั้งหมด (World Health Organization, 2020) สำหรับประเทศไทย พบว่าผู้ป่วย STEMI มีแนวโน้มสูงขึ้น ข้อมูลในปี 2563-2565 พบอัตราผู้ป่วย STEMI ต่อแสนประชากรเท่ากับ 515.91, 535 และ 527.32 และอัตราการตายเท่ากับร้อยละ 31.8, 31.0 และ 32.6 ตามลำดับ ส่วนจังหวัดกาญจนบุรี พบ ผู้ป่วยโรค STEMI ในปี 2563-2565 เท่ากับ 2,656 , 2,723 และ 2,380 ราย และมีอัตราการตายเท่ากับร้อยละ 10.23, 8.73 และ 10.36 ตามลำดับ (กองระบาด, 2565) ผู้ป่วย STEMI ที่มีอาการรุนแรงไม่สามารถบรรเทาอาการด้วยยาอมใต้ลิ้นได้ต้องได้รับการเปิดหลอดเลือดหัวใจ (reperfusion) ให้เร็วที่สุด เพื่อแก้ไขภาวะอุดตันของหลอดเลือด ซึ่งการเปิดหลอดเลือดหัวใจโดยนับเวลาตั้งแต่ผู้ป่วยเริ่มมีอาการจนกระทั่งได้รับการถ่ายทอดหลอดเลือดหัวใจด้วยวิธี percutaneous coronary intervention (PCI) ไม่ควรเกิน 120 นาที ซึ่งเป็นการรักษาที่ได้ผลดีกว่าการให้ยาละลายลิ่มเลือด (fibrinolysis) แต่โรงพยาบาลในประเทศไทยไม่สามารถทำ primary PCI ได้ทุกแห่ง จำเป็นต้องส่งต่อไปโรงพยาบาลแม่ข่ายที่ทำ PCI ได้ ซึ่งหากใช้ระยะเวลาในการส่งต่อน้อยกว่า 120 นาที ควรส่งผู้ป่วยไปทำ primary PCI ทันที หากมากกว่า 120 นาที ให้รักษาโดยการให้ยาละลายลิ่มเลือดก่อน (สมาคมแพทยโรคหัวใจแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, 2563) โดยควรให้ยาละลายลิ่มเลือดภายใน 30 นาที และส่งต่อไป PCI ภายใน 90 นาที ทั้งนี้ ทุกๆ 30 นาทีที่ช้าลงจะเพิ่มอัตราตายที่ 1 ปี ร้อยละ 7.5 โดยผู้ป่วยจะมีโอกาสเสียชีวิตในช่วงแรกๆ และกล้ามเนื้อหัวใจจะตายหมดภายใน 6-12 ชั่วโมง หากไม่ได้รับการเปิดหลอดเลือด (สุจิตรา บุญทวี, 2557) ดังนั้น การที่จะลดอัตราตายและภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วย STEMI ได้ คือ การวินิจฉัยและเปิดหลอดเลือดหัวใจให้เร็วที่สุด ซึ่งทุกโรงพยาบาลจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการผู้ป่วย STEMI ที่มีประสิทธิภาพตามขีดความสามารถของโรงพยาบาล

จากการทบทวนการบริหารจัดการผู้ป่วย STEMI ในเครือข่ายการพยาบาล จังหวัดกาญจนบุรี ผู้ป่วยส่วนใหญ่จะถูกส่งต่อมารับการรักษาต่อที่โรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนาซึ่งเป็นโรงพยาบาลทั่วไปประจำจังหวัดและเป็นแม่ข่ายในการดูแลผู้ป่วย STEMI ของจังหวัดกาญจนบุรี และโรงพยาบาลที่อยู่เขตรอยต่อระหว่างจังหวัด รวมทั้งสิ้น 14 โรงพยาบาล โรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนาสามารถเปิดหลอดเลือดหัวใจด้วยยาละลายลิ่มเลือดได้ แต่ยังไม่สามารถทำ PCI หรือการผ่าตัดทำทางเบี่ยงหลอดเลือดหัวใจได้ ยังต้องส่งต่อไปยังโรงพยาบาลแม่ข่ายที่เป็นศูนย์หัวใจระดับสูงกว่า ซึ่งปี 2562-2564 มีผู้ป่วย STEMI เข้ารับการรักษาและส่งต่อมาโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนาทั้งหมด จำนวน 78 , 55 และ 53 รายตามลำดับ มีอัตราการเสียชีวิตร้อยละ 7.14 , 6.97 และ 3.70 ตามลำดับ อัตราการให้ยาละลายลิ่มเลือดนับตั้งแต่ผู้ป่วยมีอาการจนถึงเวลาให้ยาภายในเวลา 30 นาที แต่ละปีปฏิบัติได้เพียงร้อยละ 52.31 , 47.82 และ 53.06 ตามลำดับ (โรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา, 2564) ซึ่งสาเหตุที่ผู้ป่วย STEMI ได้รับการรักษาล่าช้า เนื่องจาก 1) ในระยะก่อนที่ผู้ป่วยจะมาถึงโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา พบว่า บุคลากรในโรงพยาบาลลูกข่ายยังไม่สามารถประเมินคัดกรองและให้ยาละลายลิ่มเลือดได้ แนวทางการให้คำปรึกษายังไม่ชัดเจนทำให้การจัดการดูแล

เบื้องต้นไม่เหมาะสมการส่งต่อล่าช้า 2) ในระยะผู้ป่วยมาถึงโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา พบว่าผู้ป่วย STEMI ทุกรายจะถูกนำไปให้ยาละลายลิ่มเลือดที่หอผู้ป่วยหนักอายุรกรรม (ICUM) เท่านั้น แต่บางครั้งเตียง ICUM เต็มทำให้เกิดความล่าช้าในการให้ยาละลายลิ่มเลือด ซึ่งในปี 2559-2560 ได้มีการพัฒนาสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่งานอุบัติเหตุฉุกเฉิน (ER) ให้สามารถให้ยาละลายลิ่มเลือดได้ แต่ยังไม่ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด เนื่องจากผู้ป่วยส่วนใหญ่ส่งต่อมาจากโรงพยาบาลลูกข่ายที่ไม่สามารถให้ยาละลายลิ่มเลือดได้ อีกทั้งการวางแผนจำหน่ายไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกันทั้งเครือข่าย มีผลทำให้ผู้ป่วยกลับมารักษาซ้ำในโรงพยาบาล 3) ในระยะจำหน่ายผู้ป่วยออกจากโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา พบว่า ผู้ประสานงานการดูแลต่อเนื่องในโรงพยาบาลลูกข่ายไม่ใช่ผู้รับผิดชอบโดยตรง ทำให้การรับ-ส่งต่อข้อมูลไม่ครบถ้วน และขาดการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงที่เป็นสาเหตุของการเจ็บป่วย (เรณู วิรุณพันธุ์, 2562) ผู้วิจัยในฐานะเป็นหัวหน้ากลุ่มการพยาบาลมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาระบบบริการหน่วยงานการพยาบาลต่างๆ ในโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนาและเครือข่ายการพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรี และเขตสุขภาพที่ 5 ผู้วิจัยตระหนักถึงปัญหาด้านการบริหารจัดการผู้ป่วย STEMI จึงต้องการที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI เครือข่ายการพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรี ให้ผู้ป่วย STEMI ได้รับการวินิจฉัยและการรักษาได้อย่างรวดเร็ว มีคุณภาพ ไม่เกิดภาวะแทรกซ้อนที่สามารถป้องกันได้ ลดอัตราการเสียชีวิต และผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตหลังเจ็บป่วยที่ดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลันชนิด ST-elevation myocardial infarction (STEMI) เครือข่ายการพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลันชนิด ST-elevation myocardial infarction (STEMI)

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2563 ถึง กันยายน พ.ศ. 2565 โดยมีวิธีการดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็น 5 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสำรวจสภาพปัญหาและวิเคราะห์สถานการณ์การบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคัดเลือกแบบเจาะจง จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) บุคลากรสหวิชาชีพ รวมทั้งสิ้น 29 คน ประกอบด้วย คือ แพทย์อายุรศาสตร์โรคหัวใจ แพทย์สาขาเวชศาสตร์ฉุกเฉิน และแพทย์อายุรกรรมที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา รวมจำนวน 3 คน พยาบาลวิชาชีพที่มีความเชี่ยวชาญในการดูแลผู้ป่วยโรค STEMI จำนวน 2 คน พยาบาล

วิชาชีพที่รับผิดชอบการจัดการผู้ป่วยโรคหัวใจที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา โรงพยาบาลมะการักษ์ และโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวนรวม 16 แห่ง มีจำนวนรวม 16 คน พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในแผนกอุบัติเหตุฉุกเฉินและหอผู้ป่วย ICUM โรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา จำนวน 6 คน พยาบาลวิชาชีพทุกคนมีประสบการณ์ในการบริหารจัดการผู้ป่วย STEMI ไม่น้อยกว่า 3 ปีขึ้นไป และเภสัชกรที่เชี่ยวชาญการใช้ยาละลายลิ่มเลือด จำนวน 2 คน กลุ่มตัวอย่างทุกคนยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัย และ 2) ผู้ป่วยโรค STEMI ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเครือข่ายจังหวัดกาญจนบุรี ช่วงเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2563 ถึง กันยายน พ.ศ. 2564 รวมจำนวน 222 ราย

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI เครือข่ายการพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคัดเลือกแบบเจาะจง รวมทั้งสิ้น 20 คน ประกอบด้วย คือ แพทย์อายุรศาสตร์โรคหัวใจ แพทย์สาขาเวชศาสตร์ฉุกเฉิน และแพทย์อายุรกรรมที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา รวมจำนวน 3 คน แพทย์อายุรกรรมโรงพยาบาลมะการักษ์ จำนวน 1 คน และพยาบาลวิชาชีพที่รับผิดชอบการจัดการผู้ป่วยโรคหัวใจที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา โรงพยาบาลมะการักษ์ และโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 16 แห่ง มีจำนวนรวม 16 คน ดำเนินการช่วงเดือน ตุลาคม ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2564

ระยะที่ 3 การทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI เครือข่ายการพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรีที่พัฒนาขึ้น

ประชากร จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) พยาบาลวิชาชีพที่รับผิดชอบการจัดการผู้ป่วยโรคหัวใจที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา โรงพยาบาลมะการักษ์ และโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 16 แห่ง มีจำนวนรวม 16 คน และ 2) ผู้ป่วยโรค STEMI ทุกรายที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเครือข่ายจังหวัดกาญจนบุรี ช่วงเดือน มกราคม ถึง กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 รวม 58 ราย

กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกแบบเจาะจง จำแนกเป็น 2 ครั้ง โดยการทดลองใช้และประเมินผลครั้งที่ 1 ประกอบด้วย 1) พยาบาลวิชาชีพที่รับผิดชอบการจัดการผู้ป่วยโรคหัวใจที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา และโรงพยาบาลทองผาภูมิ จำนวนรวม 3 คน และ 2) ผู้ป่วยโรค STEMI ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา และโรงพยาบาลทองผาภูมิ ในช่วงเดือน มกราคม พ.ศ. 2565 แห่งละ 5 คน รวมจำนวน 10 คน การทดลองใช้และประเมินผลครั้งที่ 2 ประกอบด้วย 1) พยาบาลวิชาชีพที่รับผิดชอบการจัดการผู้ป่วยโรคหัวใจที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา และโรงพยาบาลทองผาภูมิ จำนวนรวม 3 คน และ 2) ผู้ป่วยโรค STEMI ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเครือข่ายจังหวัดกาญจนบุรี ในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 รวมจำนวน 10 คน

ระยะที่ 4 การนำรูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI เครือข่ายการพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรีที่ปรับปรุงแล้วไปใช้และประเมินผล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคัดเลือกแบบเจาะจง จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) พยาบาลวิชาชีพ จำนวนรวม 50 คน ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพที่รับผิดชอบการจัดการผู้ป่วยโรคหัวใจที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา โรงพยาบาลมะการักษ์ และโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวนรวม 16 แห่ง มีจำนวนรวม 16 คน พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานใน ER และ ICUM ในโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนาที่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วย STEMI อย่างน้อย 3 ปี และยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวนรวม 34 คน และ 2) ผู้ป่วยโรค STEMI ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเครือข่ายจังหวัดกาญจนบุรี ช่วงเดือน มีนาคม ถึง สิงหาคม พ.ศ. 2565 จำนวนรวม 182 ราย แบ่งเป็นกลุ่มก่อนและหลังการใช้รูปแบบบริหารจัดการที่พัฒนาขึ้น ($n_1=90$, $n_2=92$ ตามลำดับ)

ระยะที่ 5 การยืนยันรูปแบบโดยการสัมมนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) รูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI เครือข่ายการพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรีที่พัฒนาขึ้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 7 คน ประกอบด้วย แพทย์อายุรศาสตร์โรคหัวใจ และแพทย์สาขาเวชศาสตร์ฉุกเฉินที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา รวมจำนวน 2 ท่าน อาจารย์พยาบาลที่เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการและเชี่ยวชาญด้านอายุรกรรมโรคหัวใจและหลอดเลือด รวมจำนวน 2 ท่าน และพยาบาลวิชาชีพที่มีความเชี่ยวชาญในการดูแลผู้ป่วยโรค STEMI จำนวน 3 ท่าน ดำเนินการในเดือน กันยายน พ.ศ. 2565

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่นำมาใช้ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) มีรายละเอียดดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ รูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI เครือข่ายการพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรีที่พัฒนาขึ้น ใช้ชื่อรูปแบบว่า Fast track: Take C-Care Model ประกอบด้วย T-Team work, A-Ability network, K-Knowledge, E-empowerment, C-Co-ordinator nurse, C-Communication, A-Act, R-Refer และ E-Evaluation & Feedback ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม จำนวน 4 ข้อ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1

2.2 แบบวัดความรู้ด้านการพยาบาลผู้ป่วยโรค STEMI มีลักษณะเป็นข้อคำถามมี 4 ตัวเลือก ให้เลือกตอบข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวจำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80

2.3 แบบวัดทักษะการพยาบาลผู้ป่วยโรค STEMI ของเครือข่ายการพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรีเป็นลักษณะข้อคำถาม 2 ตัวเลือก (ปฏิบัติกับไม่ปฏิบัติ) ทั้งหมด 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79

2.4 แบบวัดความพึงพอใจของพยาบาลต่อรูปแบบการบริหารจัดการที่พัฒนาขึ้นเป็นแบบมาตราวัด likert scale 5 ระดับ คือ พึงพอใจระดับมากที่สุด พึงพอใจระดับมาก พึงพอใจระดับปานกลาง พึงพอใจระดับน้อย และพึงพอใจระดับน้อยที่สุด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82

2.5 แบบวัดความพึงพอใจของพยาบาลต่อกิจกรรมที่ได้เข้าร่วม เป็นแบบมาตราวัด likert scale 5 ระดับ คือ พึงพอใจระดับมากที่สุด พึงพอใจระดับมาก พึงพอใจระดับปานกลาง พึงพอใจระดับน้อย และพึงพอใจระดับน้อยที่สุด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

2.6 แบบวัดความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยโรค STEMI เป็นแบบมาตราวัด likert scale 5 ระดับ คือ มั่นใจในระดับมากที่สุด มั่นใจในระดับมาก มั่นใจในระดับปานกลาง มั่นใจในระดับน้อย และมั่นใจในระดับน้อยที่สุด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80

2.7 แบบวัดคุณภาพชีวิตผู้ป่วยโรค STEMI มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

2.8 แบบบันทึกผลลัพธ์ด้านผู้ป่วยโรค STEMI คำนวณความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 5 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การสำรวจสภาพปัญหาและวิเคราะห์สถานการณ์การบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI ช่วงเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2563 ถึง กันยายน พ.ศ. 2564

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI เครือข่ายการพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรี ช่วงเดือน ตุลาคม ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2564

ระยะที่ 3 การทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI เครือข่ายการพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรีที่พัฒนาขึ้น ช่วงเดือน มกราคม ถึง กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565

ระยะที่ 4 การนำรูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI เครือข่ายการพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรีที่ปรับปรุงแล้วไปใช้จริงและประเมินผล มีนาคม ถึง สิงหาคม พ.ศ. 2565

ระยะที่ 5 การยืนยันรูปแบบโดยการสัมมนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) รูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI เครือข่ายการพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรีที่พัฒนาขึ้น เดือน กันยายน พ.ศ. 2565

การวิเคราะห์ข้อมูล

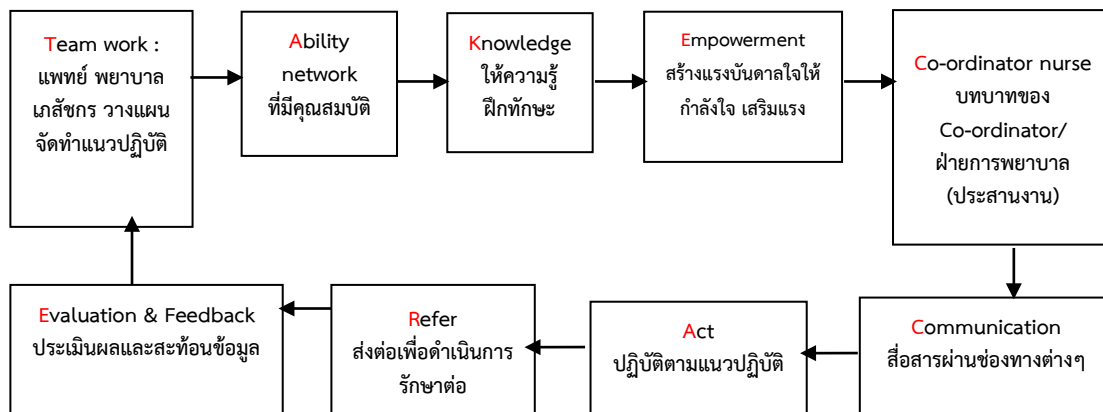
1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประชุมสนทนากลุ่ม และการสัมมนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ โดยการจับประเด็น (Thematic analysis)

2. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง คะแนนระดับความรู้ คะแนนทักษะการพยาบาลโรค STEMI ของพยาบาลวิชาชีพ การประเมินความพึงพอใจต่างๆ การประเมินความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยโรค STEMI การประเมินคุณภาพชีวิต และผลลัพธ์ด้านผู้ป่วย STEMI ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI เครือข่ายการพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรี ใช้สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามลักษณะของข้อมูล

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนระดับความรู้ และทักษะการพยาบาลโรค STEMI ก่อนกับหลังการใช้รูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI เครือข่ายการพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้สถิติ Paired t-test กลุ่มเดียววัดก่อน-หลังการทดลอง (One group, Pre-Post Test, Quasi-Experimental study)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. รูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI เครือข่ายการพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรี ที่ได้พัฒนาขึ้น เน้นกระบวนการทำงานเป็นทีมร่วมกับสหสาขาวิชาชีพ และยังแสดงให้เห็นถึงบทบาทของพยาบาลในการบริหารจัดการ การประสานงาน และการพัฒนาศักยภาพเพื่อนร่วมวิชาชีพให้มีความรู้ ความสามารถ โดยรูปแบบนี้มีชื่อรูปแบบว่า Fast track: Take CCare Model มี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) T-Team work ทีมสหวิชาชีพประกอบด้วย แพทย์ พยาบาล และเภสัชที่ต้องประชุมวางแผนร่วมกันเพื่อจัดทำแนวปฏิบัติการบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI ของเครือข่ายการพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรี 2) A-Ability network การเลือกลูกข่ายที่มีความพร้อมโดยพิจารณาจากการมีอายุรแพทย์ประจำในโรงพยาบาล 3) K-Knowledge การให้ความรู้และฝึกทักษะการบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI ในเรื่อง การแปลผลคลื่นไฟฟ้าหัวใจ การบริหารยาละลายลิ่มเลือด การพยาบาลขณะให้ยาละลายลิ่มเลือด การส่งต่อผู้ป่วย และการประสานงานแก่พยาบาลวิชาชีพใน ER เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการจัดการผู้ป่วยโรค STEMI 4) E-empowerment การสร้างแรงบันดาลใจ ให้กำลังใจ และการเสริมแรงให้กับผู้ปฏิบัติของเครือข่ายการพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรี 5) C-Co-ordinator nurse เพิ่มบทบาทในประสานงาน ให้คำปรึกษา ชี้แนะ รวมทั้งการเสริมแรงแก่ทีม 6) C-Communication เพิ่มช่องทางสื่อสาร เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการประสานงานหรือขอคำปรึกษาได้แก่ โทรศัพท์ ไลน์แอปพลิเคชัน 7) A-Act การปฏิบัติตามแนวปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยโรค STEMI 8) R-Refer การส่งต่อระหว่างโรงพยาบาลในเครือข่าย เพื่อการรักษาต่อเนื่อง และ 9) E-Evaluation & Feedback การประเมินผลและสะท้อนข้อมูลปัญหา/อุปสรรค เพื่อนำไปสู่การหาแนวทางแก้ไขปัญหารวมทั้งแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการผู้ป่วยให้มีประสิทธิภาพต่อไป ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI เครือข่ายการพยาบาลในจังหวัด
กาญจนบุรี

2. ผลของการใช้รูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI

2.1 พยาบาลวิชาชีพมีคะแนนความรู้ด้านการพยาบาลผู้ป่วยโรค STEMI หลังการใช้รูปแบบการบริหารจัดการ ($M=14.58$, $SD=0.73$) ซึ่งเพิ่มขึ้นจากระยะก่อนการใช้รูปแบบการบริหารจัดการ ($M=8.42$, $SD=1.70$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<.0001$) มีคะแนนทักษะการพยาบาลผู้ป่วยโรค STEMI เฉลี่ยหลังการใช้รูปแบบการบริหารจัดการ ($M=19.58$, $SD=0.64$) เพิ่มขึ้นจากระยะก่อนการใช้รูปแบบการบริหารจัดการ ($M=12.28$, $SD=2.88$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<.0001$) มีความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วย STEMI (Mean=4.41, $SD=.507$) เพิ่มขึ้นจากระยะก่อนการใช้รูปแบบการบริหารจัดการ (Mean=4.17, $SD=.635$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<.014$) (ดังตารางที่ 1) และมีคะแนนความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.62$, $SD=0.219$)

2.2 ผลลัพธ์ด้านผู้ป่วย STEMI หลังการใช้รูปแบบการบริหารจัดการตัวชี้วัดคุณภาพในการบริหารจัดการผู้ป่วย STEMI ที่มีประสิทธิภาพดีขึ้นจากระยะก่อนการใช้รูปแบบการบริหารจัดการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<.0001$) ได้แก่ อัตรา Door to EKG Time ภายใน 10 นาที อัตรา Door to Needle time) ภายในเวลา 30 นาที และอัตราการเสียชีวิต ส่วนตัวชี้วัดคุณภาพที่มีประสิทธิภาพดีขึ้นแต่ยังไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระยะก่อนใช้รูปแบบบริหารจัดการที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ อัตราผู้ป่วย STEMI ได้รับการเปิดหลอดเลือดด้วยยาละลายลิ่มเลือด อัตรา Onset to needle time และ อัตราภาวะแทรกซ้อนจากการได้รับยาละลายลิ่มเลือด (major bleeding) (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้และคะแนนทักษะการพยาบาลโรค STEMI เครือข่ายการพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรีระหว่างก่อนและหลังการใช้รูปแบบบริหารจัดการที่พัฒนาขึ้น ($n=50$)

ผลลัพธ์ด้านพยาบาลวิชาชีพ	ก่อนการใช้		หลังการใช้รูปแบบ		t	p-value
	รูปแบบ(n=50)		(n=50)			
	M	SD	M	SD		
ความรู้	8.42	1.703	14.58	0.730	-22.314	.000
ทักษะการพยาบาล	12.28	2.885	19.58	.641	-17.821	.000
ความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาล	4.17	0.64	4.41	0.51	-2.749	.014

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลลัพธ์ด้านผู้ป่วย STEMI ระหว่างก่อนและหลังการใช้รูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วย STEMI เครือข่ายการพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรี

ผลลัพธ์ด้านผู้ป่วย	ก่อนการใช้รูปแบบ		หลังการใช้รูปแบบ		t	p-value
	(n1=90)		(n2=92)			
	M	SD	M	SD		
- อัตรา Door to EKG Time ภายใน 10 นาที	9.23	9.79	6.51	4.08	2.456	0.015
- อัตราผู้ป่วยโรค STEMI ได้รับการเปิดหลอดเลือดด้วยยาละลายลิ่มเลือด	64.4	0.481	76.1	0.428	-1.724	0.086
- อัตรา Door to Needle time ภายในเวลา 30 นาที	72.37	77.81	45.51	19.461	3.449	0.001
- อัตรา Onset to needle time	209.4	189.25	163.79	87.68	2.095	0.038
- อัตราภาวะแทรกซ้อนจากการได้รับยาละลายลิ่มเลือด (major bleeding)	0.02	0.148	0.0	0.0	1.438	0.152
- อัตราการเสียชีวิต	12.22	0.329	4.35	0.205	1.941	0.05

2.3 ผู้ป่วย STEMI มีคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตในภาพรวมหลังการรักษา (M= 4.46, SD=.334) เพิ่มขึ้นก่อนการรักษา (M= 4.13, SD=.513) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .0001$)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI เครือข่ายการพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรี

ปัญหาก่อนการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการ พบว่า ทีมสุขภาพขาดความรู้และทักษะ ตลอดจนสมรรถนะไม่เพียงพอ แนวทางการบริหารจัดการผู้ป่วย STEMI ที่นำมาปฏิบัติไม่ครบถ้วน และไม่ได้ทบทวนอย่างต่อเนื่อง ทรัพยากรที่จำเป็น ได้แก่ เตียงผู้ป่วยหนัก วัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์มีจำกัด ยาและเวชภัณฑ์ต้องใช้เวลาในการเข้าถึง การประสานงานระหว่างโรงพยาบาล รวมถึงขาดการติดตามผลลัพธ์การดูแลผู้ป่วย ซึ่งการสะท้อนข้อมูล (Evaluation & Feedback) จากการดำเนินการที่ผ่านมาในการสนทนากลุ่มมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาว่า ควรต้องครอบคลุมหลักการบริหารจัดการ 4M ซึ่งมีองค์ประกอบเทียบเคียงได้กับแนวคิดของโนดาปีเนียนที่นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้การพัฒนาเครือข่ายการพยาบาลผู้ป่วย STEMI จังหวัดกาญจนบุรี ดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาที่ค้นพบประกอบด้วย การสร้างแนวทางการคัดกรองและแนวปฏิบัติทางคลินิกในการวินิจฉัยรักษาผู้ป่วย คู่มือที่ใช้ในการบริหารยาและดูแลผู้ป่วยโดยทีมสหสาขาวิชาชีพ (Team work) การคัดเลือกเครือข่ายที่มีความพร้อม (Ability network) การพัฒนาองค์ความรู้ สมรรถนะของพยาบาลและทีมสุขภาพ (Knowledge) การนิเทศติดตามเสริมแรงให้กำลังใจ (Empowerment) การสนับสนุนการจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น รวมทั้งกำหนดรูปแบบการจัดการเตียงและเวชภัณฑ์พร้อมกับการสร้างแนวทางการสื่อสาร (Communication) ระหว่างโรงพยาบาล การจัดระบบช่องทางด่วนในการให้ยาละลายลิ่มเลือดที่แผนก ER โรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา และโรงพยาบาลลูกข่าย รวมถึงการจัดการสารสนเทศเพื่อสะท้อนผลลัพธ์การดูแลผู้ป่วยส่งผลให้การรักษายาบาลผู้ป่วย STEMI ในจังหวัดกาญจนบุรี ผลลัพธ์มีแนวโน้มที่ดีขึ้นและเป็นไปตามเป้าหมาย ทั้งอัตราการรักษาด้วยยาละลายลิ่มเลือดที่เพิ่มสูงขึ้น สามารถลดระยะเวลาที่ผู้ป่วยได้รับยาละลายลิ่มเลือดนับแต่มาถึงโรงพยาบาลได้ ส่งผลให้อัตราการรอดชีวิตเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้การดูแลผู้ป่วย STEMI จำเป็นต้องมีพยาบาลผู้ประสานงาน (Co-ordinator nurse) เป็นแกนนำในการดูแลในหน่วยบริการทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมภูมิถึงทุติยภูมิ โดยการปฏิบัติเพื่อดูแลผู้ป่วยแบบสหวิชาชีพ ร่วมกันทั้งเครือข่าย มีระบบการดูแลที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ป่วย STEMI ที่เชื่อมโยงหน่วยบริการทุกระดับได้แก่ ระบบช่องทางด่วนระบบการแพทย์ฉุกเฉินเพิ่มหน่วยบริการให้ยาละลายลิ่มเลือดในโรงพยาบาลลูกข่าย (Act) ระบบการส่งต่อผู้ป่วย (Refer) และระบบขอคำปรึกษาจากแพทย์และพยาบาลผู้ชำนาญกว่าตลอด 24 ชั่วโมง สอดคล้องกับสูตร เดช ดวงทิพย์สิริกุล และคณะ (2565) ที่กล่าวว่าปัจจัยความสำเร็จในการให้บริการด้านการแพทย์ฉุกเฉินสำหรับผู้ป่วย STEMI เช่น การตอบสนองด้านการแพทย์ฉุกเฉินเมื่อได้รับการแจ้งเหตุฉุกเฉิน ทั้งการให้คำแนะนำ การแยกอาการ อาการแสดงของโรค STEMI ปฏิบัติการฉุกเฉินนอกโรงพยาบาล หรือ ณ จุดเกิดเหตุ ที่รวดเร็ว การมีระบบช่องทางด่วน รวมถึงระยะเวลาในการส่งต่อผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาล ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีส่วนสำคัญต่อผลลัพธ์ของการรักษาที่จะทำให้ผู้ป่วย STEMI มีอัตราการรอดชีวิตที่สูงขึ้น ในระยะก่อนการพัฒนามีการประเมินความพึงพอใจของพยาบาลต่อกิจกรรมที่ได้เข้าร่วมพบว่าพยาบาลพึงพอใจในการร่วมกิจกรรมมากที่สุดเรื่อง การพัฒนาทักษะพยาบาลในการคัดกรองผู้ป่วยโรค STEMI อย่างรวดเร็ว ($M=3.94$, $SD=1.088$) และข้อที่พึงพอใจน้อยที่สุดในการ

เรื่อง การนิเทศทางคลินิกแก่พยาบาลแผนก ER ($M=3.52$, $SD=1.78$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพยาบาลมีความต้องการที่จะพัฒนานตนเองให้สามารถบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI

ในระยะที่พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI เครือข่ายการพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรีได้เน้นการพัฒนาศักยภาพของพยาบาลในโรงพยาบาลชุมชนที่เป็นลูกข่าย ให้มีความรู้และทักษะในการบริหารจัดการผู้ป่วยกลุ่มนี้ ซึ่งพยาบาลจำเป็นต้องได้รับความรู้ในเรื่อง การคัดกรองและประเมินผู้ป่วยภาวะกล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลัน การอ่านและแปลผลคลื่นไฟฟ้าหัวใจ การจัดการทางการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วย การบริหารยาละลายลิ่มเลือดในโรงพยาบาลชุมชน การดูแลระหว่างส่งต่อ และการติดตามดูแลต่อเนื่อง ผลการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการส่งผลลัพธ์ในการบริหารจัดการเชิงคลินิกดีขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของจันทราภรณ์ สร้อยประเสริฐ และคณะ (2560) ที่ศึกษาการพัฒนากระบวนการดูแลผู้ป่วยโรค STEMI ที่ได้รับยาละลายลิ่มเลือดในเครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อให้ผู้ป่วยเข้าถึงการรักษาด้วยยาละลายลิ่มเลือดในระยะเวลาอันรวดเร็ว โดยมีระบบการจัดการที่ประกอบด้วย พยาบาลผู้จัดการรายกรณีในแต่ละโรงพยาบาลรับผิดชอบประสานการดูแลผู้ป่วยร่วมกันตั้งแต่ระดับปฐมภูมิถึงตติยภูมิขั้นสูง มีแนวทางในการดูแลและส่งต่อผู้ป่วย แนวปฏิบัติทางการพยาบาลและวิธีการบริหารยาและทรัพยากรร่วมกัน ตลอดจนการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานของแต่ละโรงพยาบาล การพัฒนาศักยภาพพยาบาลโดยการอบรมวิชาการและการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในเรื่อง การแปลผลคลื่นไฟฟ้าหัวใจ การเฝ้าระวังภาวะแทรกซ้อนจากการได้รับยาละลายลิ่มเลือด ทำให้เข้าถึงยาละลายลิ่มเลือดได้รวดเร็ว ลดอัตราการเกิดภาวะแทรกซ้อน และลดอัตราการเสียชีวิต ซึ่งรูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI ในการศึกษาได้มีการจัดระบบบริการพยาบาลที่เชื่อมโยงตั้งแต่ ER ในโรงพยาบาลชุมชนจนถึงการส่งต่อผู้ป่วยมายังโรงพยาบาลแม่ข่ายทั้งในจังหวัดกาญจนบุรีและจังหวัดใกล้เคียง รวมถึงการดูแลต่อเนื่อง การติดตามประเมินจนกระทั่งผู้ป่วยจำหน่ายกลับบ้าน โดยให้พยาบาล Co-ordinator nurse เป็นพยาบาลจัดการรายกรณี มีหน้าที่ประสานทีมสหวิชาชีพเพื่อดูแลผู้ป่วยร่วมกัน เปิดโอกาสให้ผู้ป่วยและญาติมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการรักษา ส่งผลให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลที่ตอบสนองต่อความต้องการอย่างแท้จริงและส่งผลลัพธ์ที่ดี สอดคล้องกับหลายการศึกษาที่ใช้รูปแบบการจัดการรายกรณีที่มอบให้พยาบาลผู้จัดการรายกรณีดูแลรับผิดชอบบริหารจัดการผู้ป่วย STEMI โดยมีการใช้แนวปฏิบัติทางการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วย STEMI และมีการประสานงานกับทีมสหวิชาชีพ ซึ่งผลลัพธ์ที่ดียิ่งขึ้นดังเช่น นิตยา ชนะกอก (2559) ที่พบว่า การใช้รูปแบบการดูแลผู้ป่วย STEMI โดยการจัดการผู้ป่วยรายกรณี ส่งผลให้คุณภาพการดูแลดีขึ้น และทีมสหวิชาชีพมีความพึงพอใจในระดับสูง และสอดคล้องกับ อรุณี สิทธิหงส์ และคณะ (2555) ที่พบว่า หลังการพัฒนาเครือข่ายที่กำหนดให้มีผู้จัดการรายกรณีในการดูแลผู้ป่วย STEMI ในโรงพยาบาลทุกแห่งในเครือข่าย ผู้รับบริการและผู้ให้บริการมีความพึงพอใจเพิ่มขึ้น และควรมีการเชื่อมโยงระบบหรือหน่วยบริการทุกระดับในการดูแลผู้ป่วย ได้แก่ ระบบช่องทางด่วน ระบบการแพทย์ฉุกเฉิน การเพิ่มหน่วยบริการให้ยาละลายลิ่มเลือดในโรงพยาบาลชุมชน ระบบการส่งต่อผู้ป่วย ศูนย์ส่งต่อ และระบบรับคำปรึกษาจากแพทย์และพยาบาลตลอด 24 ชั่วโมง

ในระยะประเมินผลภายหลังการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI เครือข่ายการพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า

1. พยาบาลวิชาชีพมีความรู้ ทักษะในการพยาบาล และมีความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยโรค STEMI หลังการใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพิ่มขึ้นจากระยะก่อนการใช้รูปแบบการบริหารจัดการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ จินดาพร ศิลาทอง (2562) พบว่าหลังการใช้รูปแบบการดูแลผู้ป่วยโรค STEMI พยาบาลมีทักษะในการให้ยาละลายลิ่มเลือด Streptokinase เพิ่มขึ้น และสุรีย์ กรองทอง (2561) ได้พัฒนารูปแบบบริการทางด่วนผู้ป่วย STEMI ผลพบว่า พยาบาลวิชาชีพจะแนบความรู้หลังนำรูปแบบไปใช้เพิ่มขึ้นเช่นกัน ทั้งนี้การมีรูปแบบบริหารจัดการที่ชัดเจนทำให้พยาบาลมีความมั่นใจในการคัดกรองผู้ป่วยได้ถูกต้อง มีความรู้ในการอ่านคลื่นไฟฟ้าหัวใจและมีความมั่นใจในการบริหารยาละลายลิ่มเลือด

2. ผลลัพธ์ในการดูแลผู้ป่วยมีประสิทธิภาพดีขึ้นทุกตัวชี้วัดคุณภาพ ถึงแม้ว่าอัตราผู้ป่วย STEMI ได้รับการเปิดหลอดเลือดด้วยยาละลายลิ่มเลือดก่อนและหลังการพัฒนารูปแบบจะไม่แตกต่างกัน แต่พบว่ามียอัตรการได้รับการเปิดหลอดเลือดได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 76.1 จากเดิมร้อยละ 64.4 ทั้งนี้มาจากโรงพยาบาลชุมชนลูกข่ายสามารถวินิจฉัยและให้ยาละลายลิ่มเลือดได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากได้รับการพัฒนาสมรรถนะในการประเมินคัดกรอง การอ่านผลคลื่นไฟฟ้าหัวใจเบื้องต้น การรายงานแพทย์ด้วยข้อมูลที่มีคุณภาพ การบริหารยาและการพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับยาละลายลิ่มเลือด รวมถึงมีการพัฒนาศักยภาพของโรงพยาบาลทองผาภูมิในการเป็น node จัดระบบรองรับการเข้าถึงบริการของผู้ป่วยที่อยู่ห่างไกลจากโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา ใช้ระยะเวลาเดินทางมากกว่า 90 นาที ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้ผู้ป่วยได้รับการวินิจฉัยและรักษาอย่างเหมาะสมและทันท่วงที สมรรถนะการพยาบาลดังกล่าวสามารถพัฒนาได้โดยการจัดการเรียนการสอน การอบรมเชิงปฏิบัติการและการจัดการความรู้ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้พัฒนารูปแบบบริหารจัดการผู้ป่วย STEMI ที่ครอบคลุมทุกระบวนการดูแลผู้ป่วย มีการเชื่อมโยงและประสานการดูแลระหว่างหน่วยบริการและทีมสุขภาพ ทำให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาพยาบาลอย่างรวดเร็ว ถูกต้องและปลอดภัย ซึ่งเป็นไปตามข้อเสนอแนะของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (สุรเดช ดวงทิพย์สิริกุล และคณะ, 2565) ที่แนะนำให้มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการแพทย์ฉุกเฉินให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการให้ความช่วยเหลือผู้ป่วย STEMI โดยเฉพาะการคัดแยกอาการ อาการแสดงของโรค STEMI ทักษะการใช้เครื่อง ECG และการแปลผล รวมถึงการฟื้นฟูองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง การส่งต่อข้อมูลของผู้ป่วยระหว่างโรงพยาบาล ซึ่งจะช่วยลดระยะเวลาในการให้บริการนอกจากนี้ การศึกษาที่ผ่านมาพบว่าการพัฒนาเครือข่ายการดูแลผู้ป่วย STEMI และการพัฒนาระบบช่องทางด่วนในการให้ยาละลายลิ่มเลือดที่ ER โดยมีพยาบาลเป็นผู้จัดการรายกรณี เน้นการให้ ความรู้ การทำงานเป็นทีม และการจัดระบบการทำงาน ส่งผลให้ผลลัพธ์ในการดูแลผู้ป่วยดีขึ้น เพิ่มการเข้าถึงยาละลายลิ่มเลือด ลดขั้นตอนในการเข้าถึงบริการ ลดระยะเวลาในการได้รับยาละลายลิ่มเลือด และลดอัตราการเสียชีวิต (จิราพร มณีพราย 2558; อมรรัตน์ ปานะโปย, 2559; จันทราภรณ์ สร้อย

ประเสริฐ และคณะ 2560; Akkanit, et al., 2018; Rueangmankhong, et al., 2019) ซึ่งสอดคล้องกับผลของการศึกษาในครั้งนี้ ที่มีพยาบาลเป็นผู้จัดการรายกรณี และประสานการดูแลที่ทำหน้าที่สนับสนุน ช่วยเหลือ และกำกับติดตามให้การปฏิบัติเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้

3. ผู้ป่วย STEMI มีคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตในภาพรวมหลังการรักษาเพิ่มจากระยะก่อนการรักษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .0001$) คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดีมากสอดคล้องกับการศึกษาของวินิตย์ หลงละเลิง (2561) ที่พบว่า ได้ผู้ป่วยโรค STEMI ที่รักษาที่โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ ปี 2559-2560 ส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตในแต่ละด้านอยู่ในระดับดีมากเนื่องจากผู้ป่วยจะได้รับการวางแผนจำหน่าย และเข้ารับบริการต่อเนื่องที่แผนกผู้ป่วยนอก แพทย์และพยาบาลให้ความรู้เรื่องการดูแลตนเองเกี่ยวกับอาการที่เกิดขึ้นทั้งด้านร่างกายและจิตใจ สาเหตุและปัจจัยเสี่ยงของโรค STEMI ทำให้ผู้ป่วยมีการปรับพฤติกรรม คือ การควบคุมอาหาร การลดหรือเลิกสูบบุหรี่ การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ซึ่ง จินณพัต ธนกิจวรบูลย์ (2554) พบว่า ผู้ป่วยที่มีการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโรค STEMI ตามประสบการณ์ของตนเองและข้อมูลที่ได้จากบุคลากรสุขภาพ เช่น อาการที่เกิดขึ้นทั้งด้านร่างกายและจิตใจ สาเหตุและปัจจัยเสี่ยง การฟื้นฟูสุขภาพ และผลของการเจ็บป่วยด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและเศรษฐกิจ มีผลทำให้ผู้ป่วยปรับพฤติกรรมสุขภาพเพื่อฟื้นฟูหาย เช่น การลดหรือเลิกสูบบุหรี่ การควบคุมอาหาร การออกกำลังกายตามสมรรถภาพของร่างกาย การเข้ารับการรักษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

4. ผลรวมของความพึงพอใจของพยาบาลในการใช้รูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องจากพยาบาลมีแนวทางในการบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI และได้รับการเพิ่มพูน 3 ทักษะสำคัญ ได้แก่ การแปลผลคลื่นไฟฟ้าหัวใจ การบริหารยาละลายลิ่มเลือดและการพยาบาลขณะให้ยาละลายลิ่มเลือด และการพยาบาลขณะส่งตัวผู้ป่วยไปยังโรงพยาบาลแม่ข่าย รวมทั้งมีโรงพยาบาลแม่ข่ายคอยให้ความช่วยเหลือในเรื่องยาและอุปกรณ์การแพทย์ เพิ่มช่องทางด่วนในการประสานงานที่รวดเร็ว ทำให้ผู้ป่วยเข้าถึงบริการได้รวดเร็ว ลดอัตราการเสียชีวิต สอดคล้องกับการศึกษาของ ทรงวุฒิ สังข์บุญ และคณะ (2561), สุรีย์ กรองทอง และคณะ (2561), วรรณภา เสนุภัย และคณะ, 2562; อมรรัตน์ ปานะโปย (2562), Srisakhot, et al. (2018)

โรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนาเป็นโรงพยาบาลแม่ข่ายในจังหวัดกาญจนบุรี มีการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการผู้ป่วย STEMI ภายใต้หลักการ “เครือข่ายบริการที่ไร้รอยต่อ” ที่มีความเชื่อมโยงการบริการตั้งแต่ระดับปฐมภูมิจนถึงศูนย์เชี่ยวชาญระดับสูง โดยมีเป้าหมายการให้บริการผู้ป่วยโรค STEMI ได้แก่ โรงพยาบาลทุกระดับในเครือข่ายการพยาบาลจังหวัดกาญจนบุรีสามารถให้ยาละลายลิ่มเลือดได้ จึงมุ่งเน้นการบริการผู้ป่วยผ่านระบบช่องทางด่วน โดยโรงพยาบาลชุมชนที่เป็นลูกข่ายให้การบริหารจัดการผู้ป่วยเบื้องต้นทั้งการวินิจฉัยอย่างถูกต้องแม่นยำและให้ยาละลายลิ่มเลือดเร็วที่สุด ระหว่างนั้นก็มีมีการประสานแผนการรักษากับแพทย์อายุรศาสตร์โรคหัวใจที่โรงพยาบาลแม่ข่าย ซึ่งผู้ป่วยบางรายก็ไม่จำเป็นต้องส่งต่อมาที่แม่ข่ายสามารถส่งต่อไปทำ PCI ที่โรงพยาบาลที่มีศูนย์โรคหัวใจได้เลย ถึงแม้ว่าผลลัพธ์สำคัญที่พบจากการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ป่วย

STEMI เข้าถึงบริการได้รวดเร็วขึ้น มีความปลอดภัยจากการรักษา และมีอัตราการเสียชีวิตลดลง แต่ระบบการบริหารจัดการผู้ป่วย STEMI ยังคงต้องมีการพัฒนาต่อยอดต่อไป ด้วยเครือข่ายจังหวัดกาญจนบุรีมุ่งหวังที่จะเพิ่มขีดศักยภาพด้วยการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการสวนหัวใจ (cardiac catheterization laboratory) ที่โรงพยาบาลพลพลพยุหเสนาในอนาคต

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ผู้บริหารทางการแพทย์ทุกระดับควรพัฒนาสมรรถนะในการบริหารจัดการผู้ป่วยโรค STEMI ของพยาบาลในโรงพยาบาลโดยเฉพาะการคัดแยกอาการและอาการแสดงของโรค STEMI ทักษะในการใช้เครื่อง EKG และการแปลผล การบริหารยาและการพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับยาละลายลิ่มเลือด และควรให้มีการฟื้นฟูองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง
2. ผู้บริหารทางการแพทย์ควรวางแผนพัฒนาระบบข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลสำหรับให้บริการผู้ป่วยโรค STEMI ควรมีการบันทึกข้อมูลและส่งต่อข้อมูลแบบ real time ผ่านเครื่องมือสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ระหว่างเจ้าหน้าที่กู้ชีพที่ให้บริการ ณ จุดเกิดเหตุและโรงพยาบาล หรือการส่งต่อข้อมูลของผู้ป่วยระหว่างโรงพยาบาล ซึ่งจะช่วยลดความล่าช้าในการเข้าถึงบริการ และควรนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อประกอบการพัฒนาระบบบริการฯ ในอนาคตต่อไป
3. ผู้บริหารทางการแพทย์ควรส่งเสริมให้มีการนำระบบพยาบาลผู้จัดการรายกรณีมาใช้ในการดูแลผู้ป่วย STEMI ในหน่วยบริการทุกระดับ เพื่อมีการดูแลรักษาผู้ป่วย STEMI อย่างต่อเนื่อง
4. ผู้บริหารทางการแพทย์ควรให้มีการจัดสรรและบริหารทรัพยากรที่จำเป็นให้เหมาะสมกับการดูแลผู้ป่วย STEMI ในระดับเครือข่าย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการพยาบาลในเครือข่าย
5. ผู้บริหารทางการแพทย์ควรให้มีการพัฒนาองค์ความรู้และสื่อสารประชาสัมพันธ์แก่ประชาชน โดยเฉพาะการระบุงานอาการและอาการแสดงของโรค STEMI และวิธีการขอความช่วยเหลือฉุกเฉินจากหน่วยงานการแพทย์ฉุกเฉิน เพื่อให้ประชาชนสามารถสังเกตอาการผิดปกติของตนเองหรือบุคคลในครอบครัวและตัดสินใจเข้ารับการรักษาได้อย่างรวดเร็ว

เอกสารอ้างอิง (References)

- กองระบาด. (2565). รายงานตัวชี้วัดจังหวัดกาญจนบุรี. กาญจนบุรี: สรุปรายงานของกองระบาด
กรมควบคุมโรค สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี.
- จันทร์ภรณ์ สร้อยประเสริฐ, อรุณศรี รัตนพรหม และ ปิยธิดา บวรสุทธาน. (2560). การพัฒนาระบบการ ดูแลผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดเฉียบพลันที่ได้รับยาละลายลิ่มเลือดในเครือข่ายโรคหัวใจ และหลอดเลือด จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารวิชาการแพทย์เขต 11. 31(3), 495-506.
- จิณณพัฑ ธนกิจวรบูลย์. (2554). พฤติกรรมสุขภาพเพื่อการฟื้นฟูผู้ป่วยหลังเกิดภาวะกล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลัน โรงพยาบาลท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์หลักสูตร

- พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ชั้นสูง, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- จินดาพร ศิลาทอง. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการดูแลผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดเฉียบพลันโรงพยาบาลบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี*. 2(30), 31-46.
- จิราพร มณีพราย. (2558). การพัฒนาเครือข่ายการรักษาพยาบาลผู้ป่วยภาวะกล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลันชนิดคลื่นไฟฟ้าหัวใจเอสทียกสูง (STEMI) จังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*. 24(5), 907-118.
- นิตยา ชนะกอก. (2559). การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดเฉียบพลันชนิด STEMI โดยการจัดการผู้ป่วยรายกรณี ในโรงพยาบาลลำพูน. *วารสารสาธารณสุข ล้านนา*. 11(2), 37-43.
- เรณู วิรุณพันธ์. (2561). ประสิทธิภาพของการใช้ Phahol Model STEMI fast track: The effectiveness of Using Phahol model STEMI fast track. *วารสารกาญจนบุรี*. 18(4), 62-74.
- โรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา. (2564). รายงานตัวชี้วัด การลงรหัสโรคและรหัสหัตถการผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจในฐานข้อมูลโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา ปี 2563-2564 [data base]. กาญจนบุรี: สรุปรายงานฝ่าย แผนงานของโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา.
- สมาคมแพทย์โรคหัวใจแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์. (2563). *แนวเวชปฏิบัติการดูแลรักษาผู้ป่วยภาวะหัวใจขาดเลือดเฉียบพลัน พ.ศ. 2563*. สมุทรปราการ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เนคสเทป ดีไซน์.
- วรรณิภา เสนุภัย, พนิดา เตชะโต และสิริพร คำน้อย. (2562). การพัฒนาแนวปฏิบัติทางการพยาบาลผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดเฉียบพลัน แผนกฉุกเฉิน โรงพยาบาลสงขลา นครินทร์. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*. 11, 104-116.
- วินิตย์ หลงละเลิง. (2561). ผลการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลัน. สืบค้น 15 กันยายน 2563, จาก <https://www.hospital.tu.ac.th/ndtuh/upload/addsome/files/2022032410573450.pdf>, 11-22.
- สุรเดช ดวงทิพย์สิริกุล, พรทิพย์ วชิรดิถิก และธีระ ศิริสมุด. (2565). การศึกษาสถานการณ์บริการการแพทย์ฉุกเฉิน และการทบทวนวรรณกรรมการพัฒนาคุณภาพปฏิบัติการฉุกเฉิน ผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลันชนิด STEMI. นนทบุรี: สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (สพฉ.).
- สุรีย์ กรองทอง, ศศิธร กระจายกลาง, นงลักษณ์ สุขสร และสุนันญา พรมดวง. (2561). พัฒนาแบบบริการทางด่วนผู้ป่วยกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือด. *วารสารการแพทย์โรงพยาบาลศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์*. 33(1), 45-60.

- อมรรัตน์ ปานะโปย และบุหลัน เปลี่ยนไธสง. (2561). การพัฒนาเครือข่ายการพยาบาลผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลัน STEMI โรงพยาบาลบุรีรัมย์. *วารสารการแพทย์โรงพยาบาลศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์*. 33(2), 145-163.
- อรุณี สิทธิหงส์, นิตยาภรณ์ จันทน์นคร และทัศนีย์ แดขุนทด. (2555). การพัฒนาเครือข่ายการพยาบาลผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดเฉียบพลันชนิด STEMI ในโรงพยาบาลเครือข่ายจังหวัดสกลนคร. *วารสารสมาคมพยาบาลฯ สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. 30(4), 67-78.
- Akkanit, P. and Pochana, P. (2018). Development of STEMI fast track in accidental and emergency department, Waritchaphum hospital, Sakon Nakhon province. *Journal of Sakon Nakhon Hospital*. 21(1), 99-112.
- Donabedian A. (2003). *An introduction to quality assurance in health care*. New York:Oxford University Press.
- Srisakhot, K. and Thipwat, S. (2018). Development of Case Management Model with ST-Segment Elevation Myocardial Infarction Receiving Thrombolytic Drugs. *Journal of Nursing and Health Care*. 36(4), 232-242.
- World health organization. (2020). *World health statistics 2020: Monitoring health for the SDGs, sustainable development goals*. Geneva: World health.

การอำนวยความสะดวกและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยแก่
ราษฎรในหมู่บ้านของผู้ใหญ่บ้าน
Providing Justice and Maintaining Peace and Order and The Safety of
the People in The Village of the Village Headman

เคมีกา ทองเรือง¹ วิสิษฐ คัดคำส่วน² เมธิณี ไชยคุณา³
khemika Thongrueang, Wisit Kidkhamsuan, Metinee Chaikuna

บทคัดย่อ (Abstract)

การจัดการปกครองท้องถิ่นได้เริ่มต้นมาจากรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งทรงมีพระราชดำริให้มีการฟื้นฟูการปกครองระดับ หมู่บ้านที่มาแต่เดิมขึ้นใหม่ เพราะ ทรงเล็งเห็นว่าการปกครองในระดับนี้จำเป็นและสำคัญยิ่งในการบริหารราชการแผ่นดิน เนื่องจากเป็นหน่วยการปกครองที่ใกล้ชิดกับราษฎรมากที่สุด โดยได้ทรงให้มีการทดลองจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้าน ขึ้นที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเมื่อ ร.ศ.111 (พ.ศ. 2435) โดยให้ราษฎรเลือกผู้ใหญ่บ้านแทนการแต่งตั้งโดยเจ้าเมืองดังแต่ก่อนนับแต่นั้นมา จึงได้มีการจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้านตามหัวเมืองต่าง ๆ โดยตราเป็นพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 ต่อมาในรัชสมัยรัชกาลที่ 6 ได้มีการตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ขึ้นใช้บังคับแทน และได้มีการใช้สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้ผู้ใหญ่บ้านอำนวยความสะดวกและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยแก่ราษฎรในหมู่บ้าน

คำสำคัญ (Keywords): การอำนวยความสะดวก; การรักษาความสงบเรียบร้อย; การรักษาความปลอดภัย

Abstract

Local government management started from the reign of King Chulalongkorn. King Rama V, whose royal initiative was to restore government level

Received: 2022-12-21 **Revised:** 2023-01-09 **Accepted:** 2023-01-15

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ Lecturer for the Bachelor of Public Administration Program Valaya Alongkorn Rajabhat University คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม Faculty of Liberal Arts and Science, Nakhon Phanom University. Corresponding Author e-mail: nali_234@hotmail.com

² โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยนครพนม Demonstration School of Nakhon Phanom University

³ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม Faculty of Liberal Arts and Science, Nakhon Phanom University

The original village was rebuilt because he saw that this level of government was necessary and important in the administration of the country. because it is the government unit closest to the people by having an experiment to organize the administration of sub-districts and villages in Bang Pa-in District Phra Nakhon Si Ayutthaya Province in R.E. 111 (BE 2435), with the people choosing the village headman instead of being appointed by the governor as before. Villages in various districts, enacted as the Local Governing Act, R.E. 116. Later, in the reign of King Rama VI, the Local Governing Act, B.E. 2457 came into force instead. and has been used continually to the present for the village headman to administer justice and maintain order and safety for the people in the village

Keywords: Administering justice; Maintaining order; Security

บทนำ (Introduction)

การปฏิรูปการปกครองแผ่นดินในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (อยุธยา) ได้มีการจัดระเบียบการปกครองแผ่นดินเป็น 2 ส่วน 1 ได้แก่ ก) การปกครองส่วนกลาง ข) การปกครองส่วนภูมิภาคหรือเรียกว่าการปกครองอาณาเขต ประวัติความเป็นมาของผู้ใหญ่บ้านการปกครองส่วนภูมิภาค หรือการปกครองอาณาเขต มีเมืองหรือหัวเมือง เป็นศูนย์การบริหารมีผู้รั้ง หรือพระยามหาณรงค์เป็นผู้ปกครองจัดระเบียบการปกครองภายในเมืองหนึ่ง ๆ ออกเป็นหน่วยการปกครองรับผิดชอบลดหลั่นกันลงมา คือ แขวง ประกอบด้วย ตำบลหลายแห่งรวมกัน มี“หมื่นแขวง” เป็นผู้ปกครอง ตำบล ประกอบด้วย หมู่บ้านหลายแห่งรวมกัน มีกำนันเป็นหัวหน้าได้รับบรรดาศักดิ์เป็น “พัน” หมู่บ้าน มี“ผู้ใหญ่บ้าน” ซึ่งผู้ว่าราชการเมืองเลือกตั้งเป็นหัวหน้า (ไททัศน์ มาลา, 2559) จึงได้วางรูปแบบการปกครองระดับหมู่บ้าน ตำบล เรียกว่า “การปกครองท้องที่” อย่างเป็นทางการขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของการปกครองประเทศและได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้ตราพระราชบัญญัติปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 ขึ้นใช้บังคับทั่วประเทศ โดยประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม ร.ศ. 116 (พ.ศ. 2440) ข้อความและหลักเกณฑ์ส่วนใหญ่ของพระราชบัญญัตินี้ได้ใช้เป็นหลักในการปกครองท้องที่ของประเทศไทยสืบมา นับว่าเป็นกฎหมายฉบับแรกที่ได้กำหนดการจัดระเบียบตำบลและหมู่บ้าน รวมทั้งกำหนดหน้าที่ไว้อย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายฉบับนี้มีจุดเด่นที่กำหนดให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านด้วยพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่จะให้ราษฎรมีโอกาสใช้สิทธิในการปกครองตนเอง ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) จึงได้ทรงประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติดังกล่าวและประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พระพุทธศักราช 2457 และถือเป็นหลักในการจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้านสืบมา (สมคิด เลิศไพฑูรย์ และคณะ, 2553) จึงได้มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านมีที่มาจากการเลือกโดยตรงจากราษฎรในหมู่บ้านนั้น ๆ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มีที่มาจากการที่ผู้ใหญ่บ้านและกำนันท้องที่ร่วมกันพิจารณาคัดเลือกราษฎรซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด

เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ และในตำบลหนึ่ง ให้มีสารวัตรสำหรับเป็นผู้ช่วยของกำนันจำนวน 2 คน โดยกำนันเป็นผู้คัดเลือก และต้องได้รับความเห็นชอบของผู้ว่าราชการจังหวัด อีกทั้ง ยังมี แพทย์ประจำตำบลที่มีมาจากการที่กำนันและผู้ใหญ่บ้านประชุมพร้อมกันเลือกผู้ที่มีความรู้ในวิชาแพทย์เป็นแพทย์ประจำตำบลจำนวน 1 คน สำหรับจัดการป้องกันความเจ็บไข้ของราษฎรในตำบลนั้น โดยการแต่งตั้งแพทย์ประจำตำบลให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากบุคคลผู้มีสัญชาติไทย และต้องแต่งตั้งจากผู้ที่มีถิ่นที่อยู่ในตำบลนั้น เว้นแต่ผู้ที่เป็นแพทย์ประจำตำบลที่ใกล้เคียงกันอยู่แล้วและยอมกระทำการรวมเป็นสองตำบล ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรก็แต่งตั้งได้ตามที่กฎหมายกำหนด (ซัชชัย จันทรวง, 2545)

ดังนั้น ผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่และเป็นหัวหน้าราษฎรในหมู่บ้านของตน และมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. นวยความเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน
2. สร้างความสามัคคีและความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น
3. ประสานหรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในหมู่บ้านในการติดต่อหรือรับบริการกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. รับฟังปัญหาและนำความเดือดร้อน ทุกข์สุขและความต้องการที่จำเป็นของราษฎรในหมู่บ้าน แจ้งต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การแก้ไขหรือช่วยเหลือ
5. ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่หรือการให้บริการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
6. ควบคุมดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยกระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรตามที่ทางราชการได้แนะนำ
7. อบรมหรือชี้แจงให้ราษฎรมีความรู้ความเข้าใจในข้อราชการ กฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ ในการนี้สามารถเรียกราษฎรมาประชุมได้ตามสมควร
8. แจ้งให้ราษฎรให้ความช่วยเหลือในกิจการสาธารณประโยชน์เพื่อบำบัดปัดป้องภัยอันตรายสาธารณะอันมีมาโดยฉุกเฉิน รวมตลอดทั้งการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัย
9. จัดให้มีการประชุมราษฎรและคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง
10. ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนันหรือทางราชการและรายงานเหตุการณ์ที่ไม่ปกติซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนันทราบ พร้อมทั้งรายงานต่อนายอำเภอด้วย
- 11) ปฏิบัติตามภารกิจหรืองานอื่นตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการหรือตามที่กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานอื่นของรัฐ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอมอบหมาย (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2546)

นอกจากนี้ผู้ใหญ่บ้านยังมีหน้าที่และอำนาจในการที่เกี่ยวข้องกับความอาญาดังต่อไปนี้คือ

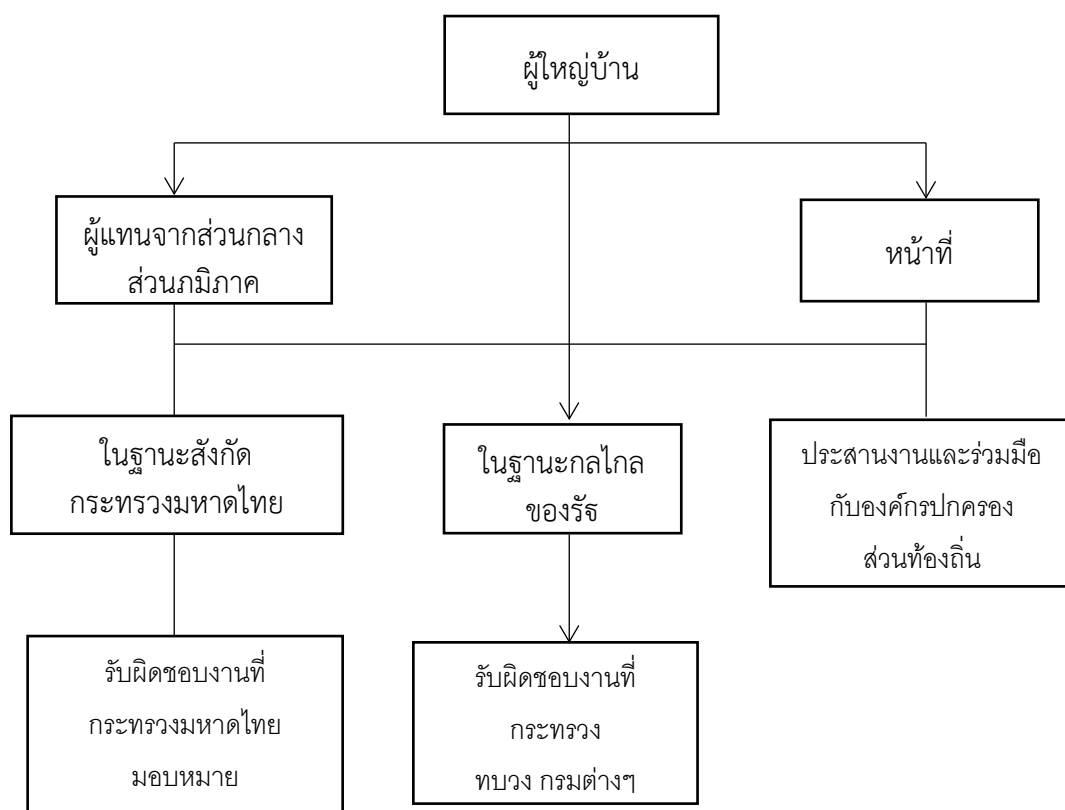
1. เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำความผิดกฎหมาย เกิดขึ้นหรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านของตนต้องแจ้งความต่องำนันนายตำบลให้ทราบ
2. เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านที่ใกล้เคียงต้องแจ้งความต่อผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านนั้นให้ทราบ
3. เมื่อตรวจพบของกลางที่ผู้กระทำความผิดกฎหมายมีอยู่ก็ดีหรือสิ่งของที่สงสัยว่าได้มาโดยการกระทำความผิดกฎหมาย หรือเป็นสิ่งของสำหรับใช้ในการกระทำความผิดกฎหมายก็ดีให้จับสิ่งของนั้นไว้และรับนำส่งต่องำนันนายตำบล
4. เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกำลังกระทำความผิดกฎหมายก็ดีหรือมีเหตุควรสงสัยว่าเป็นผู้ที่ได้กระทำความผิดกฎหมายก็ดีให้จับตัวผู้นั้นไว้และรับนำส่งต่องำนันนายตำบล
5. ถ้ามีหมายหรือคำสั่งตามหน้าที่ราชการ ให้จับผู้ใดในหมู่บ้านนั้น เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะจับผู้นั้น และรับส่งต่องำนัน หรือกรรมการอำเภอตามสมควร
6. เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้น หรือให้ยึด ผู้ใหญ่บ้านต้องจัดการให้เป็นไปตามหมาย

ดังนั้น การอำนวยความสะดวกและเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยแก่ราษฎรในหมู่บ้านของผู้ใหญ่บ้านที่สำคัญมีรายละเอียด ดังนี้

1. ตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎร เช่น ผู้ใหญ่บ้านเป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งเกิดแจ้งตาย แจ้งย้ายที่อยู่และออกหลักฐานให้แก่ประชาชนนำไปยื่นต่อนายทะเบียน
2. ตามกฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชน เช่น เป็นเจ้าพนักงานในการตรวจบัตรประจำตัวประชาชนเฉพาะด้านตรวจในพื้นที่
3. ตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัวเช่น ผู้ใหญ่บ้านอาจต้องไปเป็นพยานบุคคลรับรองบุคคลที่ประสงค์จะขอจดทะเบียนสมรส ทะเบียนรับบุตรบุญธรรม
4. ตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะเช่น ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ไปกับเจ้าของหรือตัวแทนนำสัตว์ที่ต้องจดทะเบียนรูปพรรณไปจดทะเบียนรูปพรรณ
5. ตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เช่น ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ให้คำรับรองเกี่ยวกับความประพฤติและหลักฐานของผู้ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืน
6. ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 เช่น ต้องนำราษฎรไปแสดงตนเพื่อคัดเลือกทหาร
7. ตามประมวลกฎหมายอาญา เช่น ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่จับกุมผู้กระทำความผิดหรือจัดการให้เป็นไปตามหมายจับหรือหมายค้น ผู้ใหญ่บ้านและกำนันเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองเมื่อกระทำการตามอำนาจหน้าที่ ผู้ใดดูหมิ่นหรือขัดขวางย่อมมีความผิดต่อเจ้าพนักงานจะได้รับโทษหนักขึ้นกว่าความผิดต่อบุคคลธรรมดา
8. คอยสังเกตตรวจตราความไข้เจ็บที่เกิดขึ้นแก่ราษฎรในตำบลนั้น และตำบลที่ใกล้เคียง ถ้าเกิดโรคภัยร้ายแรง เช่น อหิวาตกโรคก็ตีگاهโรคก็ตีใช้ทรัพย์สินก็ต้องคิดป้องกันด้วยการแนะนำ

กำนันผู้ใหญ่บ้านให้ส่งราษฎรให้จัดการป้องกันโรค เช่น ทำความสะอาด เป็นต้นและแพทย์ประจำตำบลต้องเที่ยวตรวจตราชี้แจงแก่ราษฎรด้วย (พชรภัทร พิงรำพรรณ, 2556)

โครงสร้างการอำนวยความสะดวกและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยแก่ราษฎรในหมู่บ้านของผู้ใหญ่บ้าน

การการอำนวยความสะดวกเป็นธรรมของผู้ใหญ่บ้าน

1. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ เป็นสถาบันที่มีอยู่คู่กับสังคมไทยมาช้านาน มีคุณลักษณะพิเศษ คือ เป็นผู้ที่มาจากการเลือกของประชาชนโดยตรง และทางราชการรับรองแต่งตั้งให้เป็นตัวแทนของรัฐบาลปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ตลอด 24 ชั่วโมง ทุกวัน โดยไม่มีวันหยุด เป็นผู้ช่วยเหลือราชการของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่มีการกิจในพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน หากมีหน่วยงานของรัฐเข้าไปดำเนินการในหมู่บ้าน ตำบล จะต้องประสานงานขอความร่วมมือจากผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะเจ้าของพื้นที่ที่รู้สภาพข้อเท็จจริงและปัญหาในพื้นที่เป็นอย่างดีทั้งสิ้น ผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นกลไกของรัฐในการทำหน้าที่ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาแก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี ประกอบกับผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้นำตามธรรมชาติที่อยู่ในห้องที่ ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐในการรักษาความสงบเรียบร้อย การเสริมสร้างความมั่นคง และการอำนวยความสะดวกเป็นธรรมในสังคมระดับรากหญ้า ซึ่งจะส่งผลต่อการเสริมสร้างความมั่นคงและความเป็นปึกแผ่นแก่สังคมและประเทศชาติ

และจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านมา เมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินที่สร้างความเสียหายและความเดือดร้อนแก่ประชาชนในพื้นที่ อาทิ กรณีเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 หรือแม้แต่สถานการณ์ความไม่สงบเรียบร้อยใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (พททิสาน ชุมพล, 2528)

2. สถาบันผู้ใหญ่บ้าน ถือเป็นพระราชกุศโลบายที่แยบคายของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ในการจัดการปกครองประเทศ โดยพระองค์ทรงเห็นว่า การให้ราษฎรเลือกผู้นำตนเองในท้องที่ และแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะทำให้เกิดการยอมรับในตัวบุคคลที่ราษฎรเลือกกันเอง และได้บุคคลที่สามารถทำหน้าที่หลากหลายบทบาทในตัวคนเดียว กล่าวคือ ผู้ใหญ่บ้าน เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 รวมทั้งได้รับการแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ๆ อีกหลายฉบับ อาทิ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตามความในมาตรา 2 (16) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และความมั่นคงของประเทศในตำบล หมู่บ้าน ที่ตนปกครองอยู่ รวมทั้งช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่น (ในกระบวนการยุติธรรม) จึงเป็นผู้สร้างความอบอุ่นให้เกิดแก่ประชาชนในพื้นที่ และเป็นหลักประกันในการรับบริการจากรัฐอย่างทั่วถึง (ประสิทธิ์ อินทโชติ, 2554)

3. ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ เป็นตัวแทนราษฎรที่มาจากการเลือกของประชาชนโดยตรง และปฏิบัติหน้าที่อยู่ในหน่วยการปกครองที่เล็กที่สุด คือ หมู่บ้าน ตำบล จึงมีความใกล้ชิดกับประชาชน รู้ปัญหาอุปสรรค และสภาพท้องที่เป็นอย่างดี สามารถให้ข้อเท็จจริงต่อทางราชการได้อยู่เป็นสื่อกลางรับส่งข่าวสารระหว่างรัฐกับราษฎรในพื้นที่ที่รับผิดชอบ และเป็นจุดเชื่อมโยง และรอยต่อระหว่างรัฐกับประชาชน รวมทั้งเป็นสถาบันที่หลอมรวมประชาชนในพื้นที่ ให้เกิดความเป็นเอกภาพและเป็นปึกแผ่น และเป็นการสร้างดุลยภาพ (Balance of Power) ในพื้นที่ ซึ่งหากไม่มีสถาบัน ผู้ใหญ่บ้าน จะทำให้เกิดช่องว่างในการยึดโยงและหลอมรวมประชาชน เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย รวมทั้งเป็นตัวกลางในการไกล่เกลี่ยและจัดการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในพื้นที่

ดังนั้น ผู้ใหญ่บ้าน จึงถือได้ว่า เป็นสถาบันที่อำนวยความสะดวกอยู่คู่กับตำบล หมู่บ้านมาโดยตลอด เป็นผู้ที่ยคอยช่วยเหลือทางราชการในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้แก่ประชาชนในตำบล หมู่บ้าน และเป็นผู้แทนประชาชนในตำบลหมู่บ้านในการติดต่อกับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคราชการและภาคเอกชน ถึงแม้สภาพสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ทำให้ภารกิจบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านเพิ่มมากขึ้นก็ตาม โดยที่มีกรมการปกครองเป็นกรมที่รับผิดชอบในการกำกับ ดูแลกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก็ได้พัฒนาศักยภาพผู้ใหญ่บ้าน ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ด้วยการขยายเวลาการทำงานให้ถึง 60 ปี เพราะประสบการณ์การทำงานของผู้ใหญ่บ้าน จะช่วยเสริมความมั่นใจในการทำงาน รวมทั้งปรับปรุงรูปแบบการทำงานของคณะกรรมการ หมู่บ้านให้เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ

และผู้ช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นที่ยอมรับหรือได้รับความศรัทธาจากประชาชนมากน้อยเท่าใด ก็ขึ้นอยู่กับการทำงานที่ทุ่มเทกำลังใจ กำลังกาย กำลังความสามารถ ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้แก่ประชาชนของ (กรมการปกครอง, 2556)

การดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยของผู้ใหญ่บ้าน

ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรที่อยู่ในเขตหมู่บ้าน และมีหน้าที่ 2 ประการ คือ

1. อำนาจหน้าที่ในทางปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย สรุปได้ดังนี้ คือ

- รักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน
- เมื่อเกิดทุกข์ภัยแก่ลูกบ้าน ให้แจ้งกำนันเพื่อหาทางป้องกัน
- นำประกาศ คำสั่งของรัฐบาลแจ้งลูกบ้าน
- ทำบัญชีทะเบียนราษฎรในหมู่บ้าน
- มีเหตุการณ์ประหลาดให้แจ้งกำนัน
- พบคนแปลกหน้าให้นำตัวส่งกำนัน
- เมื่อมีเหตุร้ายเกิดขึ้น ให้เรียกลูกบ้านช่วยกันป้องกันและระงับได้ และแจ้งกำนัน
- ควบคุมลูกบ้านให้ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
- สั่งสอนลูกบ้านมิให้อาฆาตมาดร้ายกัน
- ฝึกอบรมลูกบ้านให้รู้จักหน้าที่และการทำการในเวลารบ
- ประชุมลูกบ้านเป็นครั้งคราวเพื่อแจ้งข้อราชการ
- ส่งเสริมอาชีพ
- ป้องกันโรคติดต่อ
- ทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดี
- ตรวจตรารักษาประโยชน์ในการอาชีพราษฎร
- จัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย
- ประชุมกรรมการหมู่บ้าน
- ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนัน
- ให้ราษฎรช่วยเหลือสาธารณประโยชน์

ในส่วนผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในหมู่บ้านหนึ่งนอกจากจะมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครองหมู่บ้านแล้วยังมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้าน ประเภทของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มี 2 ประเภท คือ

1. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง มีหมู่บ้านละ 2 คน เว้นแต่หมู่บ้านใดมีความจำเป็นต้องมีมากกว่า 2 คน ต้องขออนุมัติกระทรวงมหาดไทย ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- ช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้านปฏิบัติกิจการตามอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่ บ้านเท่าที่ได้รับ
- เสนอข้อแนะนำและให้คำปรึกษาต่อผู้ใหญ่บ้าน ในกิจการที่ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่

2. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ หมู่บ้านใดจะมีได้ต้องให้ ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้อนุมัติตามจำนวนที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- ตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน
- ถ้ารู้เห็นหรือทราบเหตุการณ์เกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้นในหมู่บ้านเกี่ยวกับความสงบ เรียบร้อย ให้แจ้งต่อผู้ใหญ่บ้าน

- ถ้ามีคนจรเข้ามาในหมู่บ้านและสงสัยว่ามาโดยไม่สุจริตให้นำตัว ส่งผู้ใหญ่บ้าน
- ระงับเหตุ ปรามปราม ติดตามจับผู้ร้าย
- ตรวจจับสิ่งของที่ผิดกฎหมายส่งผู้ใหญ่บ้าน
- ควบคุมตัวผู้สงสัยว่าได้กระทำความผิดและกำลังจะหลบหนีส่งผู้ใหญ่บ้าน
- ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ใหญ่บ้านซึ่งสั่งการโดยชอบด้วยกฎหมาย

ดังนั้น ผู้ใหญ่บ้านเป็นบุคลากรในส่วนภูมิภาคสังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ที่มีรากฐานความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนรับรู้ข้อมูลปัญหาความทุกข์สุขของประชาชน เป็นผู้นำตามทฤษฎีของภาวะผู้นำแบบความสามารถพิเศษสามารถทำงานในภาวะจำกัดเสมอมา แม้ว่าจะมีความเสี่ยงภัยต่อชีวิตของผู้ใหญ่บ้าน ก็ไม่ได้หวั่นเกรงต่อปัญหาอุปสรรคที่มีอยู่จนทำให้มีอำนาจส่วนบุคคล (Use of personal power) ใช้แก้ไขปัญหาของการดำเนินการสนองตอบนโยบายของรัฐบาลให้บรรลุตามอุดมการณ์” บำบัดทุกข์ บำรุงสุข”) แก่ประชาชน จึงถือว่าผู้ใหญ่บ้านเป็นรากฐานด้านการรักษาความมั่นคงภายในของระดับหมู่บ้านและชุมชนตลอดจนตำบลบังเกิดความผาสุกและสงบสันติจนถึงปัจจุบัน (บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ และคณะ, 2547)

การรักษาความปลอดภัยแก่ราษฎรในหมู่บ้านของผู้ใหญ่บ้าน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบกับมาตรา 94 มาตรา 95 และมาตรา 102 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และมาตรา 16 และมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. 2522 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

1. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการช่วยเหลือเจ้าพนักงานของหน่วยกำลังคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน พ.ศ. 2551”

2. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไปบรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้ว หรือซึ่งขัดแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

3. ในระเบียบนี้ “หน่วยกำลังคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน” หมายความว่า หน่วยกำลังคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง และให้หมายความรวมถึง ชุดรักษา

ความปลอดภัยหมู่บ้านตามระเบียบนี้ “ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน” หมายความว่า ราษฎรอาสาสมัครในพื้นที่ ที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากนายอำเภอให้ปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน และให้เป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ เรียกโดยย่อว่า “ชรบ.” “หลักสูตร ชรบ.” หมายความว่า หลักสูตรชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน “นายอำเภอ” หมายความว่า รวมถึง ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ “ปลัดอำเภอประจำตำบล” หมายความว่า ปลัดอำเภอซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ประจำตำบลหรือเป็นปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบล

4. ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้ มีอำนาจตีความวินิจฉัยปัญหา และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ในส่วนการช่วยเหลือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือเจ้าพนักงานอื่น ในการปฏิบัติหน้าที่ในกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือเจ้าพนักงานอื่น ได้ร้องขอให้ ชรบ. ช่วยเหลือให้ ชรบ. ปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือได้ในเรื่อง ดังต่อไปนี้ (1) อยู่เวรยามรักษาความสงบเรียบร้อย และรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (2) ตรวจตระเวนรักษาความสงบเรียบร้อย (3) สืบสวนหาข่าวพฤติการณ์อันอาจเป็นภัยอันตรายต่อความมั่นคงหรือความสงบเรียบร้อย (4) เฝ้าระวังรักษาสถานที่สำคัญ ตั้งจุดตรวจ จุดสกัด ตรวจสอบบุคคลและยานพาหนะที่ผ่านเข้าออกหมู่บ้าน (5) รายงานเหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่ให้ผู้บังคับบัญชาทราบ (6) ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา และการก่อความไม่สงบเรียบร้อยในพื้นที่ (7) ตรวจค้นบุคคลหรือยานพาหนะ ซึ่งมีเหตุสงสัยตามสมควรว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือได้มาโดยกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือสงสัยว่าได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดหรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐาน แต่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการค้น ยึดสิ่งของหรืออาวุธที่ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือได้มาโดยได้กระทำความผิด หรือซึ่งมีไว้เป็นความผิดตามกฎหมาย ให้รายงานไปยังผู้บังคับบัญชาใกล้เคียงโดยเร็ว (8) จับผู้กระทำความผิดซึ่งหน้าตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และควบคุมตัวผู้ถูกจับส่งผู้บังคับบัญชาใกล้เคียงโดยเร็วหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ (9) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และ (10) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

บทบาทความร่วมมือในด้านอื่นๆ ของผู้ใหญ่บ้าน

นอกจากบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลแล้ว กำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่ร่วมกับเทศบาลในประเด็นต่างๆ ทั้งการให้ความร่วมมือและการขอความร่วมมือ ก็เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ กล่าวคือ

1. การระดมประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เนื่องจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากกว่าทางการปกครองท้องถิ่น ดังคำกล่าวที่ว่า “ผู้ปกครองท้องที่เป็นเจ้าของคน ผู้บริหารท้องถิ่นเป็นเจ้าของบ” ดังนั้นเมื่อทางเทศบาลจัดทำโครงการที่ต้องการให้ประชาชนเข้า

ร่วม ก็มักจะขอความร่วมมือจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้ช่วยเหลือในการจัดกำลังคนเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมักจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

2. การสนับสนุนข้อมูลให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยเหตุผลเดียวกันที่ผู้ปกครองท้องที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากกว่า ทำให้ทราบถึงข้อมูลต่างๆ ของลูกบ้านของตนมากกว่าด้วยเช่นกัน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมักสามารถ “เข้าออก-ออกใน” บ้านของลูกบ้านได้ และรู้ถึงความเป็นอยู่ของลูกบ้านได้ดี ดังนั้นเมื่อหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะเทศบาลต้องการข้อมูล เช่น ข้อมูลพื้นฐานทางประชากร ข้อมูลหลังคาเรือนที่ได้รับความเดือดร้อนข้อมูลการประกอบอาชีพ ฯลฯ ก็จะขอความร่วมมือให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ให้ข้อมูลดังกล่าว

3. การร่วมกันตัดสินใจการบริหารงบประมาณ ไม่เฉพาะว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้นที่มีงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่แต่ทางการปกครองท้องที่ก็มีงบประมาณด้วยเช่นกัน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นงบประมาณตามโครงการต่าง ๆ เช่นกองทุนหมู่บ้าน SML ไทยนิยม ประชาธิรัฐ ฯลฯ งบประมาณเหล่านี้มักถูกส่งมาทางสายงานส่วนภูมิภาค และเป็นหน้าที่ของผู้ปกครองท้องที่ในการบริหารจัดการงบดังกล่าว แต่เนื่องจากกรณีเหล่านี้มีไม่บ่อยนักทำให้ผู้ใหญ่บ้าน บางคนไม่คุ้นเคยกับการบริหารจัดการงบประมาณ จึงต้องมีการปรึกษาหารือกับทางท้องถิ่นในการจัดทำโครงการ เพื่อนำเสนอเป็นแนวทางให้ลูกบ้านได้ตัดสินใจ ซึ่งอาจเป็นการจัดทำโครงการใหม่ขึ้นมา หรืออาจเป็นการดัดแปลงโครงการที่เคยเข้าแผนไว้กับเทศบาลออกมาดำเนินการ กรณีดังกล่าวทำให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างสองฝ่าย

4. การขอความร่วมมือในงานที่ต้องใช้ความรู้ เทคนิคเฉพาะ แม้สถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะก่อตั้งมานานและอาจมีทีมงาน เช่น สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล ฯลฯ แต่บุคลากรเหล่านั้น ส่วนใหญ่ก็ไม่ได้มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน แม้ในปัจจุบันจะมีการส่งเสริมให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้ศึกษาในระดับที่สูงขึ้นและมีการอบรมเกี่ยวกับการทำงานในหน้าที่ก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเรื่องการทำหน้าที่ในการด้านปกครอง ดังนั้นงานที่ต้องใช้เทคนิค และความชำนาญเฉพาะจึงไม่สามารถทำได้เอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่จึงต้องขอความช่วยเหลือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในงานประเภทดังกล่าว เช่น การเขียนแบบ การก่อสร้าง การประมาณการค่าใช้จ่าย หรือแม้กระทั่งงานที่ฝ่ายท้องที่ต้องทำประจำ คือ เรื่องของการเก็บข้อมูล ที่ต้องการเก็บข้อมูลประชากรอย่างเป็นระบบในคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการค้นหาและแบ่งปันข้อมูล แต่ก็ยังไม่มี ความถนัดกับการใช้คอมพิวเตอร์มากนัก หลายคนจึงต้องขอความร่วมมือจากเทศบาลในเรื่องที่เกี่ยวข้องดังกล่าว และ

5. การขอความร่วมมือในการดูแลพื้นที่ ทั้งกำลังคน และเครื่องจักรต่างๆ การปกครองท้องที่เป็นหน่วยงานที่โดยปกติแล้วจะไม่มีทรัพยากรการพัฒนาใด ๆ ทั้งกำลังคน เครื่องจักร และเงิน ดังนั้น เมื่อเกิดปัญหา ความเดือดร้อนในพื้นที่ซึ่งเป็นปัญหาเฉพาะหน้า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจึงต้องร้องขอความช่วยเหลือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้

ดังนั้น ผู้ใหญ่บ้านที่พึงประสงค์ในอนาคตด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะต้องเป็นผู้นำในการพัฒนาและส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชนในชุมชนให้ดี

ขึ้น โดยคอยให้คำปรึกษา ช่วยเหลือช่วยชาวบ้านที่ประกอบอาชีพ จัดอบรมส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ และหาแนวทางสร้างอาชีพเสริมให้กับประชาชนในพื้นที่ เช่น การส่งเสริมให้ประชาชนทำโครงการไร่นาสวนผสมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง การจัดตลาดกลางหมู่บ้าน การรวมกลุ่มออมทรัพย์ในรูปแบบสหกรณ์ในระดับตำบล หมู่บ้าน การจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน จัดหาแหล่งทุนในการประกอบอาชีพ เป็นต้น คอยตรวจตรา และรักษาผลประโยชน์ในการประกอบอาชีพของประชาชนในชุมชน รวมถึงเป็นตัวแทนของประชาชนในการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อเสนอปัญหาความเดือดร้อน (อนวัตร กองพันธ์, 2560) และด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาส่งเสริมอาชีพ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการทะเบียนต่าง ๆ ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และด้านนโยบายเร่งด่วนอื่น ๆ

บทสรุป

การอำนวยความสะดวกและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยแก่ราษฎรในหมู่บ้านของผู้ใหญ่บ้านในการให้ความร่วมมือของผู้ปกครองท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพที่ทั้งสองฝ่ายมีระหว่างกันและกัน โดยสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นนั้นจะดีหรือไม่ สามารถพิจารณาได้ ดังนี้ (1) การมาจากกลุ่มการเมืองเดียวกัน ในกรณีนี้ ทั้งสองฝ่ายจะให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่เป็นอย่างดี เนื่องจากการช่วยกันทำงานเปรียบได้กับการช่วยกันสร้างฐานการเมืองหรือการรักษาฐานเสียงที่มีอยู่ให้มีความเป็นปึกแผ่นและมั่นคง ดังนั้นเมื่อมีโครงการในหน้าที่ของฝ่ายใดเกิดขึ้นก็ตาม จะสามารถขอความร่วมมือกับอีกฝ่ายได้เสมอ สัมพันธภาพที่ดีนี้ส่งผลให้ประชาชนจะได้รับความสะดวกและประโยชน์ในการทำโครงการต่างๆเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (2) การที่ผู้ปกครองท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นมาจากคนละกลุ่มการเมืองกัน ในกรณีที่ผู้ใหญ่บ้านและผู้บริหารท้องถิ่นไม่ได้มาจากกลุ่มการเมืองเดียวกัน หรือ “คนละขั้ว” อาจก่อให้เกิดช่องว่างในการติดต่อสื่อสารในการขอความร่วมมือ รวมถึงความไม่สนใจในการขอความร่วมมือในการดำเนินงาน นอกจากนี้ ยังเกิดกรณีที่มีการขอความร่วมมือไปแล้วแต่ไม่ได้รับความร่วมมือกลับมา จึงไม่ต้องการให้ความช่วยเหลือกลับไปเป็นการตอบแทน และยังมีกรณีที่ไม่ต้องการให้อีกฝ่ายสามารถสร้างผลงานให้เป็นที่ยอมรับและชื่นชมจากประชาชนเพราะจะทำให้ฝ่ายตรงข้ามได้รับคะแนนนิยมมากขึ้น และส่งผลถึงคะแนนนิยมในการเลือกตั้งครั้งต่อไปด้วยเช่นกันในกรณีดังกล่าวนี้ จะเกิดปรากฏการณ์ต่างฝ่ายต่างทำงานในหน้าที่ของตนเองโดยไม่ขอและไม่ให้ความร่วมมือกับอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งผลที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนคือ แม้ว่าจะมีผู้รับผิดชอบดำเนินการให้ แต่งานที่ออกมามักเป็นงานที่ไม่ได้ผ่านความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ขาดการระดมความคิดเห็นเพื่อให้เกิดความหลากหลาย แต่กลับเกิดการผูกขาดทางความคิดและการปฏิบัติงาน ก่อให้เกิดการเสียโอกาสในการได้รับผลงานที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะเกิดกรณีที่ผู้ปกครองท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นมาจากคนละกลุ่มการเมือง แต่ส่วนใหญ่แล้วทั้งสองฝ่ายสามารถให้ความร่วมมือกันในการปฏิบัติหน้าที่ได้ โดยให้เหตุผลว่าเป็นหน้าที่ที่ตนเองต้องทำให้กับประชาชนในพื้นที่อยู่แล้ว และหากไม่ให้ความร่วมมือกับอีกฝ่ายอาจทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดีในสายตาประชาชนได้ที่ไม่สามารถแยกระหว่างเรื่องส่วนตัว

ทางการเมืองและหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบอีกทั้งการให้ความร่วมมือกับอีกฝ่ายแม้จะอยู่กลุ่มการเมืองฝ่ายตรงข้ามยังถือเป็นโอกาสในการแย่งชิงคะแนนนิยมจากประชาชนในพื้นที่ทางการเมืองจากอีกฝ่ายหนึ่งด้วยเช่นกัน นอกจากนี้แล้ว ยังมีกรณีที่ฝ่ายผู้ปกครองท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นไม่ได้เป็นกลุ่มการเมืองเดียวกันแต่ก็ไม่ได้เป็นกลุ่มการเมืองที่ตรงข้ามกัน ในกรณีดังกล่าวนี้ ความร่วมมือมักเป็นไปในแนวทางที่ดี กล่าวคือ ทั้งสองฝ่ายมักมีการพูดคุยขอความร่วมมือกันได้อย่างปกติโดยไม่มี การขัดแย้งกัน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมการปกครอง. (2556 ก). คู่มือการฝึกอบรม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ได้รับเลือกใหม่ประจำปี 2556. กรุงเทพฯ: ส่วนบริหารงานกำนันผู้ใหญ่บ้าน สำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
- ซัชชัย จันทร์สว่าง. (2545). บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการทำงานร่วมกันกับองค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ไททัศน์ มาลา. (2559). การคงอยู่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในบริบทของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น: กรณีศึกษาจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2546). บทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านและการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- ประสิทธิ์ อินทโชติ. (2554). บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในจังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยบูรพา.
- พชรภัทร พิงรำพรรณ. (2556). แนวทางการจัดการความรู้ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างท้องถิ่นกับท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พฤติฐาน ชุมพล. (2528). การสร้างชาติกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง : กรณีของไทย. เอกสารในการประชุมวิชาการ เรื่อง บูรณาการชาติกับความมั่นคงแห่งชาติไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์, นริศฯ ละม้ายอินทร์, กิตติพงศ์ กมลธรรมวงศ์, และเอกบุญ วงศ์สวัสดิ์กุล. (2553). การดำรงอยู่ของตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนันและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองเกาะสมุย อำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อนุวัตร กองพันธุ์. (2560). บทบาททางการเมืองของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอมืองจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรังสิต.

แนวทางการสร้างนวัตกรรมฉลากสินค้าเพื่อสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขันของ
ผู้ผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย
Innovative Labels Creation to Creating Competitive
Advantage of Fast-Moving Consumer Goods Industry
for Elder in Thailand

นรินทร์ ชูลิขสิทธิ์¹ นิภา นีรุตติกุล²
Narin Chulikhasit, Nipa Niruttikul

บทคัดย่อ (Abstract)

สถานการณ์จำนวนประชากรผู้สูงอายุของไทยมีแนวโน้มสัดส่วนที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2565 ประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์เนื่องจากมีประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไปคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ซึ่งในปัจจุบันพบว่าผู้สูงอายุในประเทศไทยเป็นจำนวนไม่น้อยที่ประสบสถานการณ์ที่ยากลำบากในการใช้ชีวิตในหลายมิติ ทั้งมิติทางเศรษฐกิจ ไม่มีเงินเก็บเงินออมในยามเกษียณอายุทำให้เป็นภาระที่สังคมจะต้องช่วยเหลือ, มิติทางด้านสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัย คือไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองหรือถ้ามีก็มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ, มิติสังคม เช่น ผู้สูงอายุประมาณร้อยละ 1 ที่ไม่มีครอบครัว ครอบครัวเป็นโสดอยู่คนเดียว และมีมิติทางด้านสุขภาพ ผู้สูงอายุประสบความเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย ร่างกายทรุดโทรมลงตามวัย ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ซึ่งจากมิติด้านต่างๆ ที่ทำให้เกิดความยากลำบากในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุนั้น จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงปัจจัยในด้านต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ฉลากสินค้าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญในชีวิตประจำวันต่อการเลือกใช้สินค้าอุปโภคบริโภคเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุ บทความวิชาการฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอให้ผู้ผลิตนำนวัตกรรมในอุตสาหกรรมการพิมพ์ฉลากมาปรับใช้ ในขั้นตอนการออกแบบเพื่อให้เหมาะสมกับลูกค้ากลุ่มผู้สูงอายุมากที่สุด ทั้งในแง่การใช้งาน การสื่อสารข้อมูล และการรับรู้ในตัวผลิตภัณฑ์

คำสำคัญ (Keywords): ฉลากสินค้าอุปโภคบริโภค; ผู้สูงอายุ; นวัตกรรม

Received: 2022-11-28 Revised: 2022-12-14 Accepted: 2022-12-18

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา Department of Industrial Administration and Development Faculty of Management Sciences/Kasetsart University Sriracha Campus. Corresponding author e-mail: narinchul@gmail.com; nipa.ni@ku.th

² คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา Department of Industrial Administration and Development Faculty of Management Sciences/Kasetsart University Sriracha Campus. e-mail: narinchul@gmail.com; nipa.ni@ku.th

Abstract

The situation of the elderly population in Thailand tends to increase steadily. In 2022, Thailand will enter a fully aging society as the population aged 60 years and over accounts for 20% of the total number of populations at present, it is found that there are quite a number of elderly people in Thailand who face difficult situations in living in many dimensions. Economic dimensions - lack of savings in retirement makes it a burden for society to take care of, environmental dimensions and housing - is that they do not have their own home or if there is an environment that is conducive to the living of the elderly, social dimensions - such as about 1% of the elderly who do not have a family single and health dimensions - elderly people they are facing physical changes, the body deteriorates with age and unable to help themselves. From various dimensions that cause difficulties in living the life of the elderly, factors need to be improved in various fields to facilitate the elderly to have better life quality. Product labels are one of the factors that are important in everyday life in choosing healthy consumer products for the elderly. This academic paper is prepared to present to the manufacturers to apply innovations in the label printing industry in the design process to be most suitable for the elderly customers. Both in terms of use data communication and perception of the product.

Keywords: Fast-Moving Consumer Goods Labels; Elderly; Innovation

บทนำ (Introduction)

จากการที่ประเทศไทยในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างต่อเนื่องทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม รวมไปถึงความก้าวหน้าทางด้านวิชาการทางการแพทย์ที่มีนวัตกรรมใหม่ๆ ที่ช่วยรักษาอาการเจ็บป่วยจากโรคร้ายแรงที่ไม่สามารถรักษาได้ในอดีตเช่น โรคมะเร็ง ทำให้ปัจจุบันผู้คนได้รับการรักษาและมีอายุที่ยืนยาวมากขึ้น อีกทั้งกระแสการรักสุขภาพของประชากรในสังคมไทยที่ผู้คนใส่ใจในเรื่องการดูแลสุขภาพของตนเองมากขึ้น เช่น ผู้คนนิยมออกกำลังกาย , ทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ และทานอาหารเสริมเพื่อดูแลตัวเอง ทำให้ปัจจุบันอายุโดยเฉลี่ยของประชากรเพิ่มขึ้น โดยเพศชายเฉลี่ยอยู่ที่ 71.3 ปี และ เพศหญิงอยู่ที่ 78.2 ปี จากการที่ค่าเฉลี่ยอายุของประชากรที่สูงขึ้นทำให้อัตราการเสียชีวิตของผู้สูงอายุลดลงด้วยเช่นกัน นอกจากนี้การที่สภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันไม่เอื้อต่อการมีบุตรของประชากร ทำให้หลายๆ ครอบครัวมีการวางแผนคุมกำเนิด มีบุตรเพียง 1-2 คนต่อครอบครัว หรือมีความคิดที่วางแผนที่จะไม่มีบุตรมากขึ้น เป็นต้น รวมถึงยังมีบางกลุ่มอยากมีอิสระ ครอบครัวยุคใหม่เป็นโสด ทำให้อัตราการเกิดของประชากรต่ำ สัดส่วนจำนวนผู้สูงอายุต่อประชากรในประเทศไทยจึงเพิ่มสูงขึ้นโดยปริยาย ส่งผลให้สังคมไทยกลายเป็น “สังคมผู้สูงอายุ” (Aging Society) ในปัจจุบัน โดยในโครงสร้างประชากรในปัจจุบัน

สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ ประชากรวัยเด็ก (อายุน้อยกว่า 15 ปี) วัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) และวัยสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป)

โดยล่าสุดในปี พ.ศ.2565 สถิติผู้สูงอายุไทย มีตัวเลขรวมเป็นจำนวนที่สูงถึง 12,116,199 คน โดยแบ่งเป็นผู้สูงอายุชาย 5,339,610 คน และผู้สูงอายุหญิง 6,776,589 คน หรือคิดเป็นจำนวน 18.3% ของจำนวนประชากรไทยทั้งประเทศในปี พ.ศ.2565 (66,165,261 คน) โดยเมื่อแบ่งจำนวนผู้สูงอายุตามช่วงอายุมีจำนวนดังนี้

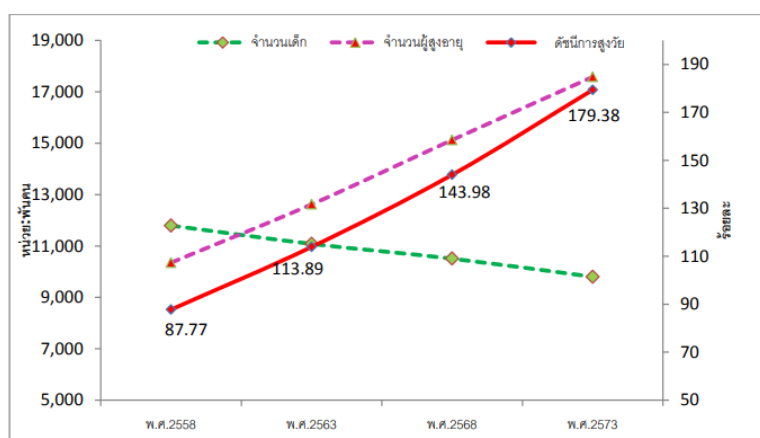
ตารางที่ 1 ข้อมูลสถิติผู้สูงอายุสัญชาติไทยและมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน มกราคม 2565

ช่วงอายุ	จำนวนผู้สูงอายุ (คน)	ร้อยละ	ชาย (คน)	หญิง (คน)
60 – 69 ปี	6,843,300	56.5%	3,123,517	3,719,783
70 – 79 ปี	3,522,778	29.1%	1,533,642	1,989,136
80 ปีขึ้นไป	1,750,121	14.4%	682,451	1,067,670

ที่มา : กรมกิจการผู้สูงอายุ (2565)

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้สูงอายุไทยจะอยู่ในกลุ่มช่วงอายุ 60 – 69 ปี มากที่สุด ถึงร้อยละ 56.5% ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด และเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย

จากข้อมูลการคาดการณ์ประชากรของประเทศไทยปี 2558 – 2573 จะเห็นได้ว่าภาพรวมประเทศไทยอยู่ในสถานการณ์สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) และจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในไม่ช้า

ภาพที่ 1 การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2022)

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวในสังคมไทยทำให้ภาครัฐและภาคเอกชนเห็นความสำคัญถึงการวางแผน และกำหนดนโยบายต่างๆ ทั้งในด้านอุตสาหกรรม ด้านการลงทุน และด้านสวัสดิการสังคมที่มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรที่กำลังเกิดขึ้น ตลอดจนการรองรับสวัสดิการสังคมด้านผู้สูงอายุ เช่น แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ ยุทธศาสตร์และมาตรการของแผน และปฏิญญาผู้สูงอายุไทย การกำหนดนโยบายและแผนเหล่านี้เป็นพื้นฐานเบื้องต้น โดยจะมีการปรับเปลี่ยนแก้ไขให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุให้ได้มากที่สุด เพื่อความเท่าเทียม เป็นธรรม และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ผู้สูงอายุในสังคมได้

การที่ผู้สูงวัยต้องเผชิญกับปัญหาการเสื่อมสมรรถภาพทางกาย อาทิ ปัญหาเกี่ยวกับสายตา ได้แก่ โรคต้อกระจก ที่มีอาการแสบตามีสีขาวขุ่นเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้แสงผ่านได้น้อยลงจึงมีอาการตามัวมองเห็นไม่ชัดเจน โรคต้อหิน ที่เกิดจากภาวะความดันในลูกตาสูงกว่าปกติทำให้ตาบอดได้ภายในเวลาอันรวดเร็ว และโรคสายตาวาย ที่เกิดจากเลนส์ตามีความแข็งขึ้นจนไม่สามารถปรับการมองเห็นให้ชัดเจนได้ (ปราโมทย์ประสาทรกุล, ม.ป.ป.,ออนไลน์; โรคที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ,2018,ออนไลน์) ซึ่งอาการดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาในการใช้อ่านฉลากสินค้าของผู้สูงอายุ นอกจากนั้นยังพบว่า การที่ผู้สูงวัยให้ความสำคัญในเรื่องของสุขภาพเป็นพิเศษ ตัวอักษรที่มีขนาดเล็กและข้อความที่อัดแน่นบนฉลากหรือบรรจุภัณฑ์ที่มีขนาดเล็ก จะสร้างความยากลำบากในการอ่านให้แก่ผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก จึงเป็นอีกปัญหาหนึ่งของผู้สูงอายุที่ให้ความสนใจในคุณค่าของสินค้า (พิมพ์ปราโมทย์อุไรวงศ์, 2005)

จากปัญหาที่กล่าวข้างต้น ในบทความนี้จึงนำเสนอแนวทางการออกแบบฉลากสินค้าให้เหมาะสมกับผู้บริโภคที่อยู่ในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีจำนวนมากขึ้นในประเทศไทย โดยฉลากที่ได้นั้นจะต้องสามารถสื่อความหมายและให้ข้อมูลกับผู้บริโภคได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และชัดเจน ซึ่งการออกแบบฉลากของกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคโดยเฉพาะสินค้าอุปโภคบริโภคสำหรับผู้สูงอายุนั้นเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากถ้าฉลากออกแบบมาไม่เอื้อต่อการอ่านของผู้สูงอายุ จะทำให้เกิดการเข้าใจความหมายที่ผิดและอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อตัวผู้บริโภคในการใช้สินค้านั้นๆได้ โดยจะต้องมีปัจจัยเฉพาะที่ผู้ออกแบบฉลากควรจะต้องคำนึงถึงในขั้นตอนการออกแบบและผลิต เพื่อช่วยให้ผู้สูงอายุที่ใช้ผลิตภัณฑ์สามารถรับรู้ข้อมูลของผลิตภัณฑ์ได้ด้วยตนเอง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้นั่นเอง

แนวทางการสร้างนวัตกรรมฉลากสินค้าอุปโภคบริโภคสำหรับผู้สูงอายุ

ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

มีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุอยู่มากมายหลายทฤษฎี ซึ่งอาจจะสรุปทฤษฎีที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุได้เป็น 3 ทฤษฎีใหญ่ๆ คือทฤษฎีทางชีววิทยา ทฤษฎีทางจิตวิทยา และทฤษฎีทางสังคมวิทยา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ทฤษฎีทางชีววิทยา (Biological Theory) ประกอบด้วย 9 ทฤษฎีย่อย คือ

1.1 ทฤษฎีว่าด้วยคอลลาเจน (Collagen Theory) ทฤษฎีนี้จะเชื่อว่าเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ สารที่เป็นส่วนประกอบของคอลลาเจน (Collagen) และไฟบรัสโปรตีน (Fibrous Protein) จะมีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นและจะเกิดการจับตัวกัน ทำให้เส้นใยหดสั้นเข้า ปรากฏเป็นรอยย่นเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในส่วนบริเวณของผิวหนัง กระดูก เอ็น กล้ามเนื้อ หลอดเลือดและหัวใจ

1.2 ทฤษฎีว่าด้วยภูมิคุ้มกัน (Immunological Theory) ทฤษฎีนี้จะเชื่อว่าเมื่อมีอายุมากขึ้น ร่างกายจะสร้างภูมิคุ้มกันน้อยลง พร้อมๆกันกับการสร้างภูมิคุ้มกันหลายชนิดที่ทำลายตัวเองมากขึ้น ทำให้ร่างกายต่อสู้กับเชื้อโรคได้ไม่ดี

1.3 ทฤษฎีว่าด้วยยีน (Genetic Theory) ทฤษฎีนี้จะเชื่อว่า การสูงอายุเป็นลักษณะที่เกิดขึ้นตามกรรมพันธุ์ มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของอวัยวะบางส่วนที่มีความคล้ายคลึงกันหลายชั่วคน เช่น ผมหงอกเร็ว ศีรษะล้าน เป็นต้น

1.4 ทฤษฎีว่าด้วยความเปลี่ยนแปลงและความผิดพลาดของเซลล์ร่างกาย (Somatic Mutation and Error Theories) ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงกล่าวถึงภาวะการแบ่งตัวผิดปกติ ส่วนทฤษฎีความผิดพลาดจะเชื่อว่า เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุจะมีการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างของ DNA และถูกส่งต่อไปยัง RNA และเอนไซม์ที่เพ่งสังเคราะห์ใหม่

1.5 ทฤษฎีว่าด้วยเรื่องการเสื่อมและถดถอย (Wear and Tear Theory) ทฤษฎีนี้จะเปรียบสิ่งมีชีวิตทั้งหลายเหมือนเครื่องจักร เชื่อว่าร่างกายเมื่อผ่านการใช้งานมาอย่างยาวนานครั้งแล้วครั้งเล่า ย่อมมีการสึกหรอของเนื้อเยื่อ บางชนิดเช่นผิวหนัง เยื่อบุทางเดินอาหาร เป็นต้น

1.6 ทฤษฎีที่ว่าด้วยการอดซึมที่บกพร่อง (Deprivation Theory) เมื่อคนอายุมากขึ้นจะมีการเปลี่ยนแปลงของระบบต่างๆในร่างกาย ส่งผลให้การดูดซึมและการส่งผ่านออกซิเจนและสารอาหารในเลือดไปสู่เซลล์ของอวัยวะต่างๆไม่เพียงพอ ทำให้อวัยวะต่างๆเริ่มเสื่อมลง

1.7 ทฤษฎีว่าด้วยการสะสม (Accumulation Theory) ทฤษฎีนี้กล่าวว่าในน้ำเหลืองของคนที่สูงอายุจะมีการสะสมของสารบางอย่าง มีผลให้มีการหยุดการเจริญเติบโตของเซลล์ และในปัจจุบันยังไม่สามารถแยกสกัดสารนี้ออกจากน้ำเหลืองได้

1.8 ทฤษฎีว่าด้วยสารที่เกิดจากการเผาผลาญ (Free Radical Theory) ทฤษฎีนี้กล่าวถึง การให้ออกซิเจนของเซลล์ และการเผาผลาญของโปรตีนคาร์โบไฮเดรตและอื่นๆ ทำให้เกิดการเรดิคัลอิสระ (Free Radical) อันเป็นสารที่ทำลายผนังเซลล์ให้เสื่อมสลายลง

1.9 ทฤษฎีว่าด้วยความเครียดและการปรับตัว (Stress – Adaptation Theory) ทฤษฎีนี้จะกล่าวว่าความเครียดที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน มีผลทำให้เซลล์ตายได้ บุคคลที่ต้องเผชิญกับความเครียดบ่อยๆจะทำให้บุคคลนั้นเข้าสู่วัยสูงอายุได้รวดเร็ว

2. ทฤษฎีทางจิตวิทยา (Psychological Theory) ประกอบด้วย 2 ทฤษฎี คือ

2.1) ทฤษฎีบุคลิกภาพ (Personality Theory) ทฤษฎีนี้จะกล่าวว่าผู้สูงอายุจะมีความสุขหรือทุกข์ขึ้นอยู่กับภูมิหลังและการพัฒนาจิตใจของบุคคลคนนั้น ถ้าผู้สูงอายุคนนั้นเติบโตมาอย่าง

อบอุ่น มีความรัก ก็มักจะเป็นผู้สูงอายุที่มีความสุขสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นหรือลูกหลานได้ แต่ในทางกลับกันถ้าเป็นผู้สูงอายุที่เติบโตมาในครอบครัวที่ไม่อบอุ่น มีจิตใจคับแคบ และไม่เคยช่วยเหลือผู้ใด ผู้สูงอายุคนนั้นก็มีความโน้มที่จะกลายเป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีความสุขในบ้านปลายได้

2.2) ทฤษฎีความปราดเปรื่อง (Intelligence Theory) เป็นทฤษฎีที่เชื่อว่าผู้สูงอายุที่ยังมีความปราดเปรื่องและคงความเป็นนักปราชญ์อยู่ได้ ก็เพราะเป็นผู้ที่มีความสนใจในเรื่องต่างๆ อยู่เสมอ และพยายามเรียนรู้สิ่งต่างๆ ผู้ที่จะมีลักษณะนี้ได้ต้องเป็นผู้ที่มีสุขภาพดีและฐานะทางเศรษฐกิจดีที่พอเป็นเครื่องเกื้อหนุน

จากทฤษฎีทางจิตวิทยาที่กล่าวมา จะพบว่ามีสาเหตุต่างๆหลายประการที่ทำให้ผู้สูงอายุมีบุคลิกภาพและความปราดเปรื่องที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ภูมิหลัง สภาพแวดล้อม สิ่งแวดล้อม ตลอดจนปัญหาทางด้านสุขภาพ จึงจำเป็นที่ผู้สูงอายุจะต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว ลูกหลาน หรือผู้ใกล้ชิดเพื่อที่ผู้สูงอายุจะได้มีความสุขในบ้านปลาย

3. ทฤษฎีทางสังคมวิทยา (Sociological Theory) เป็นทฤษฎีที่อธิบายวิถีทางการปรับตัวของผู้สูงอายุในช่วงสุดท้ายในบ้านปลายชีวิต ทำการวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้ผู้สูงอายุ มีสถานภาพทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปและการปรับตัวต่อสถานภาพนั้นๆ ประกอบด้วย 2 ทฤษฎี ได้แก่

3.1 ทฤษฎีกิจกรรมทางสังคม (Activity Theory) ให้ความสำคัญทางกิจกรรมทางสังคมว่าเป็นหลักของชีวิตของบุคคล กล่าวคือ การปรับตัวของบุคคลมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับกิจกรรมทางสังคม ยิ่งมีกิจกรรมมากเท่าไรก็จะสามารถปรับตัวมากขึ้นได้เท่านั้น ตามทฤษฎีนี้ผู้สูงอายุพยายามจะรักษาทัศนคติและกิจกรรมในวัยกลางคนไว้ให้ได้มากที่สุด แบะพยายามจะทดแทนกิจกรรมเหล่านั้นด้วยกิจกรรมใหม่ๆ และมีแนวโน้มว่าบุคคลที่มีความกระตือรือร้นทางสังคม จะเป็นคนที่มีความคิดในทางบวก มีส่วนร่วมในสังคมและมีความพึงพอใจในชีวิต เป็นผู้ที่ยอมรับความชราภาพของตนเองเป็นอย่างดี

3.2 ทฤษฎีถอยจากสังคม (Disengagement Theory) ทฤษฎีนี้อธิบายว่าบุคคลจะลดบทบาททางสังคมไปตามอายุ ซึ่งจะอยู่ในลักษณะการสมยอมทั้งสองฝ่ายได้แก่ฝ่ายตัวบุคคลและฝ่ายสังคม ผู้สูงอายุจะลดความขัดแย้งจากสถานภาพโดยที่มีการยอมรับบทบาทของตนตามที่สังคมต้องการ ซึ่งกระบวนการถอยจากสังคมจะขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล โดยตามแนวความคิดนี้บุคคลจะค่อยๆลด ความผูกพันต่อสังคมลงไปตามลำดับ

สรุปได้ว่าตามทฤษฎีกิจกรรมทางสังคม ผู้สูงวัยยังคงมีความคล้ายกับบุคคลในวัยกลางคน โดยเฉพาะในด้านจิตใจและสังคม การลดบทบาททางสังคมจึงเป็นการคัดค้านกับความต้องการ จึงพยายามต่อต้านหรือหาหนทางอื่นๆมาชดเชยบทบาทที่บุคคลเหล่านั้นสูญเสียไป

การออกแบบฉลากสินค้า

การทำฉลากสินค้ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้บริโภคจำเป็นต้องอ่านรายละเอียดทุกครั้ง เพื่อทราบถึงรายละเอียดของสินค้า เช่น ปริมาณ คุณภาพ ส่วนประกอบต่าง ๆ เป็นต้น อธิบายได้ถึงลักษณะของผลิตภัณฑ์และประโยชน์ที่ลูกค้าจะได้รับ สามารถนำไปเปรียบเทียบกับยี่ห้ออื่น ๆ ได้เพื่อช่วยในการตัดสินใจซื้อ นอกจากนั้นช่วยแยกประเภทของผลิตภัณฑ์ ช่วยในการส่งเสริมการตลาดของสินค้า ให้ข้อมูลที่กฎหมายบังคับได้ชัดเจน (พรราชากาล ชุระมนวงศ์, 2560) ป้ายฉลาก (Labeling) หมายถึง ตั้งแต่ป้ายธรรมดา ๆ ที่ติดอยู่กับผลิตภัณฑ์ รวมไปถึงกราฟฟิกที่ซับซ้อนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของบรรจุภัณฑ์ ป้ายฉลากทำหน้าที่หลายอย่าง ได้แก่ 1. ทำให้ระบุ (identifies) ผลิตภัณฑ์หรือตราผลิตภัณฑ์ได้ 2. อธิบาย (describe) สิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ วันเดือนปีที่ผลิต สถานที่ผลิต ผู้ผลิต น้ำหนักสุทธิ วิธีใช้ และคำเตือนในการรับประทาน 3. ส่งเสริม (promote) ความดึงดูดใจของผลิตภัณฑ์ เนื่องจากป้ายฉลากอาจทำให้ลูกค้าเข้าใจผิดหรือไม่อธิบายถึงส่วนประกอบที่สำคัญ หรือไม่มีคำเตือนที่จำเป็นเพื่อความปลอดภัย ด้วยเหตุนี้จึงมีกฎหมายบังคับการทำป้ายฉลากให้ระบุสิ่งที่จำเป็นต้องมีบนป้ายฉลากให้มีมาตรฐานในการบรรจุภัณฑ์ (จิรดา นาคฤทธิ์, 2559)

ฉลากสินค้าเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับสินค้าทุกชนิด โดยเฉพาะสินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์ จำเป็นต้องติดฉลากเพื่อบ่งบอกหน้าตาและรูปลักษณ์ของผลิตภัณฑ์นั้นๆ โดยการพิมพ์ฉลากต้องคมชัด, โดดเด่น, สะดุดตา เห็นแล้วน่าซื้อสินค้า สามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้ ซึ่งถ้าออกแบบฉลากได้ดีอาจมีผลต่อยอดขายสินค้าได้ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงการออกแบบฉลากสินค้าประกอบด้วย (ปาพจน์ 2553)

1. ตราสินค้า (brand) คือ การออกแบบชื่อตราสินค้าของผลิตภัณฑ์ แสดงด้วยตัวอักษรและหรือสัญลักษณ์ของภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของผู้ผลิต มีลักษณะโดดเด่น ชัดเจน เหมาะสม จดจำง่าย

2. ผลิตภัณฑ์ (product) คือ การนำเสนอข้อมูล ให้ผู้บริโภคทราบว่าผลิตภัณฑ์ที่บรรจุอยู่ภายใน คือ อะไร ควรเน้นข้อดีที่พิเศษของผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างจากตราสินค้าชนิดอื่น

3. เป้าหมาย (target) หมายถึง กลุ่มคนที่ซื้อผลิตภัณฑ์คือใคร พิจารณาจากเพศ วัย การศึกษาการทำงานแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ การออกแบบโครงสร้างและการออกแบบกราฟิก ซึ่งจะต้องคิดพร้อมๆ กัน แต่ในทางปฏิบัติต้องออกแบบโครงสร้างก่อน อีกรูปแบบหนึ่งของการออกแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ คือฉลาก หน้าที่หนึ่งของฉลากคือ ทำหน้าที่เป็นจุดขายสินค้า

4. องค์ประกอบของฉลาก ประกอบด้วย

1) ภาพประกอบ คือ ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพกราฟิกจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์หรือลวดลายต่างๆที่ปรากฏบนฉลาก เพื่อสื่อความหมายถึงผลิตภัณฑ์ และดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภค

2) สี คือสิ่งที่เกิดจากการหักเหของแสง เป็นองค์ประกอบศิลป์ที่ช่วยสื่อความหมายและเรียกร้องความสนใจให้กับวัตถุ

3) ตัวอักษร คือข้อมูลต่างๆ ที่ปรากฏบนฉลากสินค้า มีหน้าที่สื่อสารถึงผลิตภัณฑ์ไปยังผู้บริโภค บอกถึงข้อมูลที่จำเป็นต่อการรับรู้ เช่นชื่อสินค้า ที่อยู่ ผู้ผลิต วันเดือนปีที่ผลิต หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ ส่วนประกอบและสรรพคุณ เป็นต้น

ฉลากอาหารและสินค้าเพื่อสุขภาพต้องมีข้อมูลอะไรบ้าง

ฉลากอาหาร ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 194 เรื่องฉลากอาหาร พ.ศ.2543 ให้คำนิยามของฉลากอาหาร รูป รอยประดิษฐ์ เครื่องหมาย หรือข้อความใดๆ ที่แสดงไว้ที่อาหาร ภาชนะบรรจุ หรือหีบห่อของภาชนะที่บรรจุอาหาร (รวมถึงแผ่นพับและฉลากคอขวด) โดยกำหนดให้อาหารทุกชนิดที่ผู้ผลิตไม่ได้เป็นผู้ขายอาหารนั้นให้กับผู้บริโภคโดยตรงต้องแสดงฉลากบนภาชนะบรรจุ ข้อมูลที่แสดงบนฉลากอาหารนั้นสามารถจำแนกตามวัตถุประสงค์ได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. ข้อมูลความปลอดภัย ประกอบด้วย วันที่ผลิต/หมดอายุ วิธีการเก็บรักษา วิธีปรุง คำเตือนต่างๆ (กรณีที่ถูกกฎหมายกำหนด)
2. ข้อมูลความคุ้มค่า ประกอบด้วย ชื่อ/ประเภทของอาหาร ส่วนประกอบซึ่งเรียงลำดับตามปริมาณที่ใช้จากมากไปน้อย และปริมาณอาหาร (น้ำหนัก หรือปริมาตร) ในภาชนะบรรจุ
3. ข้อมูลเพื่อการโฆษณา ได้แก่ รูปภาพและข้อความกล่าวอ้างต่างๆ
4. ข้อมูลเพื่อแสดงความเชื่อมั่น ได้แก่ ยี่ห้ออาหาร ชื่อและที่อยู่ของผู้ผลิต ผู้จำหน่ายหรือผู้นำเข้า เครื่องหมาย ออ. (กรณีที่กฎหมายกำหนด) และตราสัญลักษณ์ต่างๆ

แนวทางในการแสดงฉลากอาหารและสินค้าเพื่อสุขภาพ

1. การแสดงฉลากอาหารที่จำหน่ายโดยตรงต่อผู้บริโภค ของอาหารกลุ่ม 1, กลุ่ม 2 และกลุ่ม 3 ต้องแสดงข้อความที่เป็นภาษาไทยจะมีภาษาต่างประเทศด้วยก็ได้ และต้องแสดงรายละเอียด

1.1 ชื่ออาหาร ชื่ออาหารภาษาไทยต้องมีข้อความต่อเนื่องกันในแนวนอน ขนาดของตัวอักษรใกล้เคียงกัน สีเดียวกัน ถ้าแสดงบรรทัดเดียวได้ไม่หมดก็แยกเป็นหลายบรรทัดก็ได้ และชื่ออาหารภาษาไทยจะต้องมีขนาดไม่เล็กกว่าชื่ออาหารภาษาต่างประเทศ

1.2 เลขสารบบอาหาร ในเครื่องหมาย ด้วยตัวเลขที่มีสีติดกับสีพื้นของกรอบ และมีขนาดไม่เล็กกว่า 2 มิลลิเมตร สีของกรอบติดกับสีพื้นของฉลาก

1.3 ชื่อและที่ตั้งของผู้ผลิตหรือผู้แบ่งบรรจุ เพื่อจำหน่าย แล้วแต่กรณี โดยมีคำว่า “ผลิตโดย” หรือ “ผลิต-แบ่งบรรจุโดย” กำกับ สำหรับอาหารที่ผลิตภายในประเทศอาจแสดงสำนักงานใหญ่ของ ผู้ผลิตหรือของผู้แบ่งบรรจุก็ได้ ในกรณีที่เป็นอาหารนำเข้าให้แสดงชื่อและที่ตั้งของผู้นำเข้าและประเทศผู้ผลิตด้วย

1.4 ปริมาณสุทธิของอาหารเป็นระบบเมตริก ถ้าเป็นอาหารผงหรือแห้งหรือก้อนให้แสดงน้ำหนักสุทธิ ถ้าอาหารเป็นของเหลวให้แสดงเป็นปริมาตรสุทธิ ในกรณีที่เป็นอาหารในภาชนะบรรจุที่เปิดสนิท ถ้าแยกเนื้ออาหารออกจากร้าน้ำได้ให้แสดงน้ำหนักเนื้ออาหารด้วย

1.5 ส่วนประกอบที่สำคัญเป็นร้อยละของน้ำหนักโดยประมาณ โดยแสดงจากปริมาณมากไปหาน้อย กรณีที่เป็นอาหารที่ต้องเจือจางหรือทำละลายก่อนบริโภค ให้แสดงส่วนประกอบที่สำคัญของอาหารเมื่อเจือจางหรือทำละลายตามวิธีปรุงเมื่อรับประทานตามที่แจ้งไว้ในฉลาก

1.6 ข้อความว่า “ใช้วัตถุดิบเสีย” ถ้ามีการใช้

1.7 ข้อความว่า “เจือสีธรรมชาติ” หรือ “เจือสีสังเคราะห์” แล้วแต่กรณีที่มีการใช้

1.8 ข้อความว่า “..... เป็นวัตถุปรุงแต่งรสอาหาร” (ความที่เว้นไว้ให้ระบุชนิดของวัตถุปรุงแต่งที่ใช้) เช่น กรณีที่เป็นโมโนโซเดียมกลูตาเมตให้แสดงข้อความว่า “ใช้โมโนโซเดียมกลูตาเมต เป็นวัตถุปรุงแต่งรสอาหาร”

1.9 ข้อความว่า “ใช้ เป็นวัตถุให้ความหวานแทนน้ำตาล” (ความที่เว้นไว้ให้ระบุชนิดของวัตถุที่ให้ความหวานแทนน้ำตาลที่ใช้) ด้วยตัวอักษรขนาดไม่เล็กกว่า 2 มิลลิเมตร สีของตัวอักษรตัดกับสีพื้นของฉลาก เช่น กรณีที่เป็นแอสปาร์แตม (aspartame) ให้แสดงข้อความว่า “ใช้แอสปาร์แตมเป็นวัตถุให้ความหวานแทนน้ำตาล”

1.10 ข้อความว่า “แต่งกลิ่นธรรมชาติ” , “แต่งกลิ่นเลียนธรรมชาติ” , “แต่งกลิ่นสังเคราะห์” , “แต่งรสธรรมชาติ” หรือ “แต่งรสเลียนธรรมชาติ” แล้วแต่กรณีถ้ามีการใช้

1.11 แสดงวันเดือนปีที่ผลิต หรือหมดอายุการใช้ หรือควรบริโภคก่อน โดยมีคำว่า “ผลิต” หรือ “หมดอายุ” หรือ “ควรบริโภคก่อน” กำกับ แล้วแต่กรณีดังต่อไปนี้

ก. อาหารที่เก็บได้ไม่เกิน 90 วัน ให้แสดงวันเดือนปีที่ผลิต หรือหมดอายุ หรือควรบริโภคก่อน

ข. อาหารที่เก็บได้เกิน 90 วัน ให้แสดงเดือนปีที่ผลิต หรือวันเดือนปีที่หมดอายุ หรือวันเดือนปีที่ควรบริโภคก่อน

ค. อาหารที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาประกาศกำหนดให้แสดงวันเดือนปีที่หมดอายุเช่นนมเปรี้ยว นมพาสเจอร์ไรส์ ขนมปัง ผลิตภัณฑ์นมพาสเจอร์ไรส์

1.12 คำแนะนำในการเก็บรักษา (ถ้ามี)

1.13 วิธีปรุงเพื่อรับประทาน (ถ้ามี)

1.14 วิธีการใช้และข้อความที่จำเป็นสำหรับอาหารที่มุ่งหมายจะใช้กับทารกหรือเด็กก่อนหรือบุคคลกลุ่มใดใช้โดยเฉพาะ

1.15 ข้อความที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยากำหนด สำหรับอาหารกลุ่ม 4 อย่างน้อยต้องแสดงข้อความ 1.ชื่ออาหาร 2.ชื่อและที่ตั้งของผู้ผลิตหรือผู้แบ่งบรรจุเพื่อจำหน่ายแล้วแต่กรณี โดยมีคำว่า “ผลิตโดย” หรือ “ผลิต-แบ่งบรรจุโดย” กำกับสำหรับอาหารที่ผลิตภายในประเทศ อาจแสดงสำนักงานใหญ่ของผู้ผลิตหรือของผู้แบ่งบรรจุก็ได้ ในกรณีที่เป็นอาหารนำเข้าให้แสดง

ประเทศผู้ผลิตด้วย 3.ปริมาณสุทธิของอาหารเป็นระบบเมตริก 4.วันเดือนปีที่ผลิต หรือหมดอายุการใช้ หรือควรบริโภคก่อน โดยมีคำว่า “ผลิต” หรือ “หมดอายุ” หรือ “ควรบริโภคก่อน” กำกับ

2. การแสดงฉลากที่มีได้จำหน่ายโดยตรงต่อผู้บริโภค แต่จำหน่ายให้กับผู้ปรุงหรือผู้จำหน่ายอาหาร ให้แสดงเหมือนกับฉลากที่จำหน่ายโดยตรงต่อผู้บริโภค เว้นแต่กรณีมีคู่มือหรือเอกสารประกอบที่แสดง รายละเอียดเกี่ยวกับส่วนประกอบของอาหาร คำแนะนำในการเก็บรักษา วิธีปรุงเพื่อรับประทาน วิธีการใช้ และข้อความที่จำเป็นสำหรับอาหารที่มุ่งหมายจะใช้กับทารกหรือเด็กอ่อนหรือบุคคลกลุ่มใดใช้เฉพาะ การใช้วัตถุกันเสีย วัตถุให้ความหวานแทนน้ำตาล เจือสี แต่งกลิ่น การใช้วัตถุปรุงแต่งรสอาหารอยู่แล้ว จะแสดงฉลากเพียงชื่ออาหาร ชื่อและที่ตั้งผู้ผลิตหรือผู้แบ่งบรรจุ ปริมาณสุทธิ เลขสารบบอาหาร และวันเดือนปีที่ผลิต หรือหมดอายุการใช้ หรือควรบริโภคก่อนก็ได้

3. การแสดงฉลากของอาหารที่ผลิตเพื่อส่งออก จะแสดงข้อความเป็นภาษาใดก็ได้ แต่อย่างน้อยต้องมีข้อความดังต่อไปนี้

3.1 ประเทศผู้ผลิต

3.2 เลขสารบบอาหาร (ถ้ามี)

3.3 การแสดงฉลากจะต้องเป็นไปตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยเรื่องฉลาก

ทั้งนี้ข้อมูลสำคัญบนฉลากอาหารที่ผู้บริโภคควรให้ความสนใจในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารให้ปลอดภัย คือวันที่ผลิต/หมดอายุ และเครื่องหมาย ออย. ซึ่งประกอบด้วยเลข ออย. หรือเลขสารบบอาหาร ที่เปรียบเสมือนลายนิ้วมือของผลิตภัณฑ์อาหาร เลขสารบบอาหารประกอบด้วยตัวเลข 13 หลัก

นวัตกรรมฉลากสินค้าในปัจจุบัน

ในปัจจุบันมีนวัตกรรมที่ถูกคิดค้นในอุตสาหกรรมฉลากสินค้าอย่างมากมาย และนี่คือตัวอย่างบางส่วนของนวัตกรรมเกี่ยวกับฉลากในขณะนี้

1. Variable Image – เป็นการปรับเปลี่ยนรูปแบบอาร์ตเวิร์คของฉลากที่หลากหลายตามใจผู้บริโภคโดยไม่ต้องทำการผลิตแม่พิมพ์ใหม่

ภาพที่ 2 Variable Image

ที่มา : Starlett (2022)

2. Thermochromic Label – ฉลากจะมีเฉดสีที่เปลี่ยนไปตามอุณหภูมิภายนอก โดยเมื่อมีอุณหภูมิที่ร้อนหรือเย็นจะส่งผลให้หมึกพิมพ์มีการเปลี่ยนแปลงของสี ใช้เป็นลูกเล่นในการออกแบบฉลากใหม่ๆ

ภาพที่ 3 Thermochromic Labels

ที่มา : Technologystudent (2022)

3. Glow-in-the-dark เป็นฉลากที่ใช้หมึกเรืองแสง เมื่ออยู่ในความมืดสามารถมองเห็นลวดลายของผลิตภัณฑ์ได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 4 Glow-in-the-dark

ที่มา : mcclabel (2022)

4. Scent Label เป็นฉลากที่เมื่อมีการขูดถูพื้นผิวของฉลาก จะทำให้ฉลากนั้นๆมีกลิ่นหอมแตกต่างกันไปตามส่วนผสม ซึ่งสามารถทำให้ผู้บริโภคแยกแยะสินค้าได้จากกลิ่น

ภาพที่ 5 Scent Label

ที่มา : SFXC (2022)

5. Glitter เป็นอีก Application ที่สามารถเพิ่มมูลค่าของตัวฉลากได้ ทำให้พื้นผิวฉลากมีความระยิบระยับ เป็นที่ดึงดูดใจแก่ผู้ซื้อและทำให้สินค้าดูพรีเมียมขึ้น

ภาพที่ 6 Glitter

ที่มา : standoutstickers (2022)

ในกระบวนการออกแบบฉลากสินค้าสำหรับผู้สูงอายุอาจนำเอานวัตกรรมการทำฉลากต่างๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้น มาปรับใช้ในการออกแบบเพื่อให้เหมาะสมกับการใช้งานของผู้สูงอายุ เช่น อาจออกแบบฉลาก Thermochromic Label สำหรับติดขวดเครื่องดื่ม เมื่อตัวภาชนะเครื่องดื่มมีความร้อนสีของฉลากก็จะเป็นสีแดง แต่หากอุณหภูมิที่ตัวภาชนะเย็นลงสีของฉลากก็จะปรับเปลี่ยนเป็นสีฟ้า ซึ่งเมื่อนำหลักการแบบนี้มาใช้ ผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดในการอ่านตัวหนังสือขนาดเล็กลำบากจะสามารถแยกแยะจากฉลากซึ่งสามารถเห็นได้ชัดเจนกว่า ทำให้รู้ว่าเครื่องดื่มในภาชนะนั้นร้อนหรือเย็น เพื่อความปลอดภัยของผู้สูงอายุในการบริโภคสินค้านั้น , หรืออีกในกรณีเราอาจนำเทคนิค Glow-in-the-dark มาใช้ เมื่อผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านสายตา อยู่ในพื้นที่ที่มีแสงน้อย ก็สามารถมองเห็นฉลากหรือตัวผลิตภัณฑ์ได้จากเนื้อสีที่มีความเรืองแสง เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรม

“นวัตกรรม” มีที่มาจากกรากศัพท์ innovare ในภาษาละติน แปลว่า ทำสิ่งใหม่ขึ้นมา ความสามารถในการใช้ความรู้ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะ และประสบการณ์ทางเทคโนโลยีหรือการจัดการมาพัฒนาและผลิตสินค้าใหม่กระบวนการผลิตใหม่หรือบริการใหม่ซึ่งตอบสนองความต้องการของตลาด (ศูนย์นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาาระบบราชการไทย, 2551: ระบบออนไลน์) ซึ่งยังมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของนวัตกรรมไว้ หลายท่าน ดังนี้

Evan (1966) – นวัตกรรมเป็นกระบวนการของการพัฒนาแนวคิดใหม่

Utterback (2004) – นวัตกรรมเป็นสิ่งต่อยอดของสิ่งประดิษฐ์ให้เข้าถึงและเป็นที่ยอมรับของตลาดในลักษณะของผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือเป็นกระบวนการใหม่ที่มีการพัฒนาขึ้นมาใช้เป็นครั้งแรกและทำให้เกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ

Drucker (1993) – นวัตกรรมเป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้ประกอบการในการสร้างศักยภาพการแข่งขันในเชิงธุรกิจ และความมั่งคั่งโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่หรือจากการสร้างขึ้นมาใหม่ รวมทั้งจากการพัฒนาขึ้นจากความรู้ใหม่

Tushman and Nadler (1986) - นวัตกรรมคือการสร้างผลิตภัณฑ์ บริการ หรือกระบวนการที่เป็นของใหม่

Rogers (1995) - นวัตกรรมคือการคิด การปฏิบัติหรือสิ่งของที่เป็นสิ่งใหม่ที่บุคคลพัฒนาขึ้นมาและเป็นที่ยอมรับของคนในองค์กร

Freeman and Soete (1977) – นวัตกรรมคือ ผลิตภัณฑ์ใหม่หรือกระบวนการใหม่ หรือที่ได้ทำการปรับปรุงแล้วมาใช้เชิงพาณิชย์เป็นครั้งแรก

Betje (1988) – นวัตกรรมคือสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นในธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการผลิต การจัดจำหน่าย และไม่ว่าจะเป็นสินค้าและบริการ

Schilling (2008) – นวัตกรรมเป็นเรื่องของการนำความคิดไปใช้ในเชิงปฏิบัติ เพื่อให้ได้สิ่งใหม่หรือกระบวนการใหม่

จากนิยามความหมายของนวัตกรรมข้างต้นอาจกล่าวได้ว่านวัตกรรมคือสิ่งที่เป็นแนวคิดหรือการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ เพื่อจุดประสงค์ในการพัฒนากระบวนการ, ผลิตภัณฑ์และบริการให้เกิดสิ่งที่ดีขึ้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดและสร้างประโยชน์ให้แก่องค์กร

ประเภทของนวัตกรรม

ประเภทของนวัตกรรมสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) , นวัตกรรมการผลิตหรือการดำเนินงาน (Process Innovation) และนวัตกรรมธุรกิจ (Business Innovation)

นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) คือ การสร้างผลิตภัณฑ์ขึ้นมาใหม่ หรือการปรับปรุงผลิตภัณฑ์เดิมที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการปรับเปลี่ยนดีไซน์ของสินค้า การปรับปรุงวัตถุดิบที่ใช้ผลิต และการปรับเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ของสินค้า เป็นต้น

นวัตกรรมการผลิตหรือการดำเนินงาน (Process Innovation) คือนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงวิธีดำเนินงาน การดำเนินงานในรูปแบบใหม่ หรือวิธีการผลิตสินค้าที่มีวิธีการแตกต่างออกไปจากเดิม

นวัตกรรมธุรกิจ (Business Innovation) คือนวัตกรรมที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นกับองค์กร ได้แก่ การปรับวิธีการดำเนินงานขององค์กร รวมไปถึงการพัฒนาสินค้าหรือบริการใหม่ๆ ให้กับธุรกิจ ซึ่งนวัตกรรมทางธุรกิจคือ สิ่งที่เกิดขึ้นจากการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ภายในองค์กร

โดยประโยชน์และเป้าหมายในทางธุรกิจของนวัตกรรม (Innovation) มีประเด็นอยู่บนพื้นฐานต่อไปนี้

1. การพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการ
2. การลดต้นทุนการผลิต
3. พัฒนาขั้นตอนการผลิตและการดำเนินงาน
4. การขยายขอบเขตทางธุรกิจ ด้วยการพัฒนาสินค้าใหม่เพื่อขยายตลาด

แนวทางการพัฒนานวัตกรรม

ในกระบวนการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ในการสร้างความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางผ่านกิจกรรมที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ผลงานจนเกิด เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549) ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา โดยได้กำหนดรูปแบบแนวทางในการพัฒนาไว้ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ โดยสำรวจและวิเคราะห์สภาพของปัญหา จุดด้อย จุดเด่น และความต้องการ
2. ออกแบบนวัตกรรม แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้
 - 2.1 คิดจินตนาการ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขตามปัญหา

- 2.2 จัดลำดับความคิด สามารถสรุปความคิด ที่สามารถนำมาพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาให้ตรงจุด
- 2.3 รวบรวมความคิด และกำหนดขั้นตอนในการพัฒนานวัตกรรม
3. สร้างและพัฒนานวัตกรรม
- 3.1 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณในการพัฒนานวัตกรรม
- 3.2 ดำเนินการพัฒนานวัตกรรม
- 3.3 ตรวจสอบนวัตกรรมที่ได้พัฒนาขึ้น
- 3.4 ทำการวิเคราะห์ และปรับปรุงพัฒนานวัตกรรม สร้างเกณฑ์และทำการประเมินผลงานการพัฒนานวัตกรรม
4. นำนวัตกรรมที่ได้พัฒนาแล้วนำไปทดลองใช้ แล้วประเมินผล ทำการปรับปรุงแก้ไขนวัตกรรม
5. สรุปและรายงานผลการพัฒนานวัตกรรม และนำนวัตกรรมไปเผยแพร่
- มนสิข สิริสมบุญ (2550) ได้อธิบายไว้ว่า ขั้นตอนในการพัฒนานวัตกรรมนั้นเริ่มต้น ด้วยการออกแบบนวัตกรรมหรือการพัฒนานวัตกรรม คือการสร้างนวัตกรรมใหม่ขึ้นมาหรือการพัฒนานวัตกรรมที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น จากนั้นนำนวัตกรรมที่พัฒนาเสร็จแล้วไปทดลองใช้เพื่อรับรองผลที่ได้เพื่อยืนยันการทดสอบ และขั้นตอนสุดท้ายคือการประเมินผลนวัตกรรมที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นว่ามีประโยชน์ คุณค่า สามารถนำไปใช้ได้

บทสรุป (Conclusion)

นวัตกรรมคือการพัฒนาสิ่งใหม่ๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งในวงการอุตสาหกรรม ทุกองค์การจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง หากองค์กรไหนขาดการพัฒนาหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ เข้าสู่ตลาดแล้ว องค์กรนั้นก็เลยไม่สามารถยืนระยะหรือสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันเหนือคู่แข่งในธุรกิจเดียวกันได้ ยิ่งในสถานการณ์โลกในปัจจุบันแต่ละประเทศมีแนวโน้มเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นรวมถึงในประเทศไทยด้วย จึงเป็นโอกาสที่องค์กรในอุตสาหกรรมจะหาช่องทางใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เพื่อตอบโจทย์กับลูกค้ากลุ่มผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น โดยอุตสาหกรรมการพิมพ์ฉลากสำหรับสินค้าอุปโภคและบริโภคเป็นอีกอุตสาหกรรมหนึ่งที่น่าสนใจในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อผู้สูงอายุ เนื่องจากมีการใช้สินค้าอุปโภคบริโภคในทุกๆ วัน การที่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการพิมพ์ฉลากสำหรับสินค้าอุปโภคและบริโภคจะเลือกใช้กลยุทธ์ในการพัฒนานวัตกรรมและดำเนินการตามขั้นตอนการสร้างและพัฒนานวัตกรรมอย่างเป็นระบบ แบบแผน และมีความร่วมมือกันในการสรรค์สร้างนวัตกรรมทั้งองค์กร จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ช่วยเพิ่มคุณค่าให้แก่สินค้าและเป็นการเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นให้แก่ผู้สูงอายุในอนาคต

ในส่วนของแนวทางในการออกแบบฉลากสินค้าสำหรับผู้สูงอายุนั้น ผู้ผลิตสามารถนำนวัตกรรมที่ทำการคิดค้นใหม่หรือเทคนิคที่มีการคิดค้นมาแล้วในอุตสาหกรรมการพิมพ์ฉลากมาปรับใช้

ในขั้นตอนการออกแบบโดยต้องคำนึงถึงปัจจัยในการใช้งานหลากหลายสินค้าของผู้สูงอายุ เช่น ข้อมูลรายละเอียดและส่วนประกอบสำคัญต้องครบถ้วนและถูกต้อง สามารถมองเห็นได้ชัดเจน, หลากที่ออกแบบจะต้องสามารถแยกแยะประเภทของผลิตภัณฑ์ได้, ฉอตส์ต้องเลือกโทนที่ดูแล้วสบายตา, ขนาดตัวอักษรใหญ่พอที่จะสามารถอ่านได้สะดวก, อาจใช้กราฟิกรูปภาพประกอบเพื่อสื่อความหมายให้เข้าใจได้ง่ายกว่าตัวอักษร และการจัดวางองค์ประกอบที่เหมาะสม ซึ่งเกณฑ์การออกแบบเพื่อให้เหมาะสมกับการใช้งานของผู้สูงอายุผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการออกแบบจะต้องทำการศึกษา ทดลอง และสรุปเป็นมาตรฐานในการออกแบบหลากหลายสินค้าต่อไป

ข้อเสนอแนะ (Suggestion)

การทบทวนวรรณกรรมและการรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากบทความหรือกรณีศึกษาต่างๆ ของต่างประเทศ (ซึ่งอาจจะมีแนวคิดหรือเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่แตกต่างจากการศึกษาในประเทศไทย) จะช่วยสร้างแนวคิดที่แตกต่างหรือสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานวัตกรรมในองค์กรของเราได้ในอนาคต โดยการพัฒนานวัตกรรมหลากหลายสินค้าอาจนำมาเชื่อมโยงกับนวัตกรรมที่กำลังเป็นกระแสอยู่ในปัจจุบัน เช่น หาแนวทางการออกแบบหลากหลายสินค้าอัจฉริยะที่เชื่อมโยงกับเทคโนโลยี AR (Augmented Reality) เพื่อเสริมให้หลากหลายสื่อสารข้อมูลให้เข้าใจง่ายมากขึ้นผ่านภาพกราฟิกเสมือน หรือจะเป็นปรับปรุงหลากหลายให้เป็น Smart Labels ตามกระแส “Intelligence of Things” เสริมสร้างให้หลากหลายสินค้าเป็นมากกว่าหลากหลาย สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้บริโภคและเชื่อมโยงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภคกับตัวผลิตภัณฑ์ได้ เป็นต้น ซึ่งแนวทางในการพัฒนานวัตกรรมเหล่านี้ยังสามารถต่อยอดและนำไปปรับใช้กับอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการผลิตหลากหลายสินค้าอุปโภคบริโภคสำหรับผู้สูงอายุ ได้ในอนาคตอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชนิษฐา สระทองพร้อม. (2563). ผลของหลากหลายรูปภาพต่อพฤติกรรมการใช้ยาในผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูงที่ไม่สามารถ ควบคุมความดันโลหิตได้ ในพื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองรี ตำบลบ้านเล็ก อำเภอนาทม จังหวัดนราธิวาส. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองรี, วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดสุพรรณบุรี.
- จารุกิตติ์ ชินนะราช. (2563). การพัฒนาความสามารถในการสร้างนวัตกรรมด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้นร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิรพรรณ จันทรวีเชียร. (2559). นวัตกรรมจัดการ (Innovation Management). หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปการจัดการ สถาบันรัชต์ภาคย์.
- ปิยศักดิ์ ถิธาสนา. (2561). การพัฒนาหลากหลายผลิตภัณฑ์อัจฉริยะเพื่อส่งเสริมการเพิ่มรายได้ โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง. คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- พิมพ์นารา จิรานิสนนท์. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวันของลูกค้าที่ใช้ผลิตภัณฑ์ FMCG. โครงการวิทยานิพนธ์โท หลักสูตรทวิปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รัชมงคล ทองหล่อ. (2561). การสร้างมูลค่าเพิ่มที่ปรากฏอยู่บนป้ายฉลากสินค้าอาหารเสริมประเภทน้ำมันปลาของผู้สูงอายุ. หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการงานนิทรรศการและงานอีเว้นท์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สิวารีย์ ศรีสวัสดิ์. (2563). การพัฒนาสัญลักษณ์ภาพในฉลากยาสำหรับผู้ป่วยสูงอายุโรคเรื้อรัง โรงพยาบาลเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ภาควิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเภสัชศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Wimalin Rimpeekool. (2558). ความยากลำบากและอุปสรรคต่อการเข้าใจข้อมูลฉลากโภชนาการในกลุ่มผู้บริโภคไทย. Research School of Population Health, Australian National University.

การบริการสาธารณะของภาครัฐให้แก่ สังคม และประชาชน Government Public Service to Society and People

วิสิฐ คิดคำส่วน¹ เขมิกา ทองเรือง²

Wisit Kidkhamuan, Khemika Thongrueang

บทคัดย่อ (Abstract)

การบริการสาธารณะของภาครัฐให้แก่ สังคม และประชาชน ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดบริการสาธารณะของภาครัฐให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่หรือเขตท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในภาพรวมได้โดยภาครัฐได้ยึดหลักการดำเนินงานตามภารกิจ ตามแผนงานตามโครงการ และตามกิจกรรมต่างๆอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนเข้าใจถึงรูปแบบการจัดบริการสาธารณะได้เป็นเป็นอย่างดี ซึ่งอาจทำให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน คือ (1) การสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำประชาคมทุกครั้ง (2)การสนับสนุนให้เกิดการสร้างจิตสำนึกต่อการเป็นตำบลส่วนรวมอย่างแท้จริง (3) ยกระดับการจัดการพื้นที่เชิงบูรณาการโดยการทำแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการจัดการพื้นที่ที่ชัดเจน ที่ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเชิงบูรณาการที่ครอบคลุมยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน (4) สนับสนุนการลำดับความสำคัญโครงการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตามประเด็นปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง (5) ส่งเสริมการจัดบริการสาธารณะโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ให้มีความสำคัญต่อประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชนทุกระดับอย่างเท่าเทียมกันคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนยึดหลักความโปร่งใสทุกขั้นตอน(6) สนับสนุนให้เกิดการบริหารจัดการงบประมาณอย่างเป็นธรรม โดยฝ่ายสภานิติบัญญัติ ซึ่งมีบทบาทอำนาจหน้าที่ในการผ่านแผนและข้อบัญญัติของเทศบาลเพื่อจัดบริการสาธารณะที่เป็นธรรมให้ทั่วถึง

คำสำคัญ (Keywords): การบริการสาธารณะ; สังคม; ประชาชน

Abstract

Government public service to society and the people, which is important to Providing public services in accordance with the needs of the people in the area or local area. This will lead to solving the problems of the people as a whole. The

Received: 2022-12-21 Revised: 2023-01-12 Accepted: 2023-01-15

¹ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม Faculty of Liberal Arts and Science, Nakhon Phanom University. Corresponding Author e-mail: nali_234@hotmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ Lecturer for the Bachelor of Public Administration Program Valaya Alongkorn Rajabhat University

government sector has consistently adhered to the principles of work according to the mission, plans, projects and activities. for the public to understand the form of public services as well which may respond to the needs of the people, namely: (1) public relations support for people to participate in every community event; (2) support to create awareness of being a true tambon (3) Raising Kratap Integrated Space Management By making a strategic plan about managing the area clearly. that allows all sectors to participate in an integrated way that covers all 6 strategies; public services based on good governance principles, giving importance to the people Community organizations at all levels equally, taking into account the rights and liberties of the people, adhering to the principles of transparency in every step. (6) Supporting fair budget management. by the Cotton Legislature which has the authority to pass plans and ordinances of municipalities to provide fair public services throughout

Keywords: Public Service; Society; People

บทนำ (Introduction)

การจัดระดับการปกครองในประเทศไทยในปัจจุบัน ได้แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ซึ่งราชการส่วนกลางประกอบด้วย กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนภูมิภาคประกอบด้วย จังหวัดและอำเภอ และราชการส่วนท้องถิ่นจะประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ซึ่งในการแบ่งระดับการปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว เป็นการกระจายอำนาจ (Decentralization) เพื่อให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของราชการให้มีสมรรถภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้ดี (ฐิติรัตน์ อินตะพิงค์, 2555) การกิจและอำนาจหน้าที่ต่างๆ ที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลต้องกระทำ และอาจกระทำได้ รวมทั้งภารกิจ และอำนาจหน้าที่ต่างๆ ที่ได้รับการจากถ่ายโอน กระจายอำนาจมานั้น เรียกได้ว่าเป็นการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน ซึ่งประยูรกาญจนตุล ได้ให้ความหมายของบริการสาธารณะ (Public Service) ว่าหมายถึง กิจกรรมที่อยู่ในความอำนาจ หรืออยู่ในความควบคุมของฝ่ายปกครองที่จะทำขึ้นโดย มีวัตถุประสงค์เพื่อสนองต่อสภาพปัญหา และความต้องการของประชาชน (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2541)การจัดทำบริการสาธารณะเป็นหน้าที่โดยตรงของรัฐที่จะต้องจัดทำให้กับประชาชนที่อยู่อาศัยภายในประเทศให้ได้รับความปลอดภัยและความสะดวกสบายในการใช้ชีวิตตามปกติการจัดทำบริการสาธารณะในประเทศไทยมีวิวัฒนาการอันยาวนานมาตั้งแต่สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ โดยในครั้งนั้น การบริการสาธารณะทุกประเภท จะมีรัฐเป็นผู้ดำเนินการ ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ.2475 ก็ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ ขึ้นมาเป็นจำนวนมาก เพื่อจัดทำบริการสาธารณะทำให้

มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบริการสาธารณะเพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ มีทั้งกฎหมายที่จะตั้งองค์กร ขึ้นเพื่อจัดทำบริการสาธารณะ และกฎหมายที่กำหนดกติกา ในการจัดทำบริการสาธารณะ (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2555) กฎหมายต่างๆ เหล่านี้ นับวันจะมีจำนวนมากขึ้น นับตั้งแต่ประเทศไทยมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปีพุทธศักราช 2540 เป็นผลให้มีพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีการถ่ายโอนอำนาจการให้บริการสาธารณะ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น และปรับเปลี่ยนบทบาทของรัฐบาลไปสู่ การทำหน้าที่กำกับ และส่งเสริมการทำหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(ดวงมณี เลาวกุล, 2555) ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยงานการปกครองหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีจำนวนมากที่สุด อีกทั้งยังมีบทบาทในการสำคัญในการเมืองการปกครองและการให้บริการพื้นฐานของชุมชนเพื่อตอบสนองต่อประชาชนในท้องถิ่นให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และมีศักยภาพมากขึ้นอาจทำให้เทศบาลมีหน้าที่เพื่อการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนและเพื่อให้การบริการสาธารณะสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความจำเป็นในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเป็น 2 ประเภท ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ดังนี้

1. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เป็นแผนพัฒนาระยะยาว เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม แต่ไม่ได้กำหนดห้วงระยะเวลาของแผนยุทธศาสตร์ ดังนั้นการกำหนดห้วงระยะเวลา จึงขึ้นอยู่กับแนวคิดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้ายาวนานเพียงใด ประกอบกับข้อมูลปัญหาที่ต้องการแก้ไข เพื่อเป็นกรอบในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย แนวทางในการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ อาจเกิดจากการที่ได้จัดทำเวทีประชาคมท้องถิ่น เพื่อรับทราบปัญหาความต้องการของประชาชน เป็นจุดเชื่อมต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาของท้องถิ่นกับความต้องการของประชาชน ซึ่งจะนำไปสู่ความเห็นพ้องต้องกัน และการทำงานร่วมกันของภาคีการพัฒนาต่างๆ

2. แผนพัฒนาสามปี เป็นแผนพัฒนาแบบหมุนเวียนที่ต้องมีการทบทวน และจัดทำทุกปี ซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประโยชน์ของการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เพื่อเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้พิจารณาอย่างรอบคอบ ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างแนวทางการดำเนินงานต่างๆ ที่อาจมีความเชื่อมโยง และส่งผลทั้งเชิงสนับสนุน และเป็นอุปสรรคต่อกันเพื่อให้องค์กรตัดสินใจกำหนดแนวทางการนำเงินจากการใช้ทรัพยากร การบริหารของท้องถิ่น ทั้งยังต้องตรงกับความต้องการอย่างแท้จริงของประชาชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะสูงสุด

ดังนั้น การบริการสาธารณะถือเป็นบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งของเทศบาลแบ่งงานออกเป็น 6 ด้าน ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในช่วงสามปี ซึ่งประกอบด้วย ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ด้านเศรษฐกิจ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านความมั่นคง และ

ด้านการบริหารจัดการที่ดี ในอดีตที่ผ่านมาการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าศาลา อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ ประสบกับปัญหาการจัดบริการที่ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนต่อการให้บริการงานในด้านต่างๆ โดยมีการมุ่งเน้นการจัดทำบริการสาธารณะด้านใดด้านหนึ่งหรือไม่อย่างใด รวมถึงการแก้ไขปัญหาอย่างทันท่วงทีเมื่อประชาชนได้รับความเดือดร้อนจึงทำให้ได้รับข้อร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาประสิทธิภาพและประสิทธิผล ของการดำเนินงานอยู่บ่อยครั้ง จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการให้บริการสาธารณะตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในช่วงสามปี ทั้ง 6 ด้าน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของสังคม และประชาชนมีดังนี้

การบริการสาธารณะแก่สังคม และประชาชน

การบริการสาธารณะเป็นสิ่งสำคัญสำหรับองค์การในส่วนภาครัฐรวมถึงภาคเอกชนบางองค์การ เพราะเป้าหมายสูงสุดขององค์การสาธารณะ คือ การทำให้ประชาชนมีความอยู่ดีกินดีมีความสุข ดังนั้น การที่จะทำให้ประชาชนอยู่ดีกินดีมีความสุขได้นั้น จะต้องผ่านการบริการที่มีประสิทธิภาพ และได้มาตรฐานจากองค์การนั้นๆ รวมถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะนั้นๆ ด้วย การบริการสาธารณะมีนักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศได้ให้ความหมายที่สอดคล้องกัน ดังนี้

อเนก สุทธิพันธ์ (อ้างใน จิตตินันท์นนท์ไพบูลย์, 2551) ได้ให้ความหมายของการบริการว่า หมายถึง การสร้างความพึงพอใจให้ลูกค้าโดยการให้ความสะดวกสบาย ความรวดเร็วความถูกต้องแม่นยำ และการแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้อง ในขณะที่มาใช้บริการ หรือภายหลังจากที่มารับบริการแล้วซึ่งสอดคล้องกับ (ยุพาวรรณรรณวนาณิชย์, 2554) ได้รวบรวมความหมายของคำว่าบริการจากนักวิชาการหลายท่าน ซึ่งสรุปได้ว่า เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย ที่มีปฏิริยาสัมพันธ์ต่อกัน โดยกิจกรรมที่เกิดขึ้นนั้นจะมีสินค้าเป็นองค์ประกอบร่วมด้วยหรือไม่ก็ได้ในขณะนี้การบริการสาธารณะ (Public Service) เป็นการให้บริการโดยหน่วยงานของรัฐโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อรักษาผลประโยชน์และสวัสดิภาพของประชาชน จึงทำให้มีนักวิชาการหลายๆ ท่าน ได้กล่าวถึง การบริการสาธารณะในความหมายที่แตกต่างกันไป สำหรับ (นันทวัฒน์บุรมานันท์ม 2541) ได้รวบรวมความหมายของบริการสาธารณะตาม ที่มีผู้ให้ความหมายไว้ คือ Le'onDuguit บริการสาธารณะหมายถึง กิจกรรมทุกประการที่ถูกควบคุมจัดการโดยฝ่ายปกครองเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ ทั้งนี้ เพราะกิจกรรมเหล่านี้ไม่อาจทำให้สำเร็จได้หากปราศจากการแทรกแซงของอำนาจบังคับทางปกครอง และ Jean de sotoคำนิยามของบริการสาธารณะอาจแยกเป็นสองลักษณะ โดยพิจารณาจากลักษณะทางด้านการเมืองกับลักษณะทางด้านกฎหมาย คือ ลักษณะทางด้านการเมือง บริการสาธารณะได้แก่ สิ่งที่รัฐจะต้องจัดทำเพื่อสนองความต้องการของคนในชาติไม่ว่าจะเป็นพื้นฐาน เช่น ความปลอดภัยจนกระทั่งความต้องการด้านเศรษฐกิจ โดยรัฐอาจทำเองโดยมอบให้ผู้อื่นเป็นผู้ดำเนินการจัดทำ ลักษณะทางด้านกฎหมาย บริการสาธารณะประกอบด้วยเงื่อนไขเกิดขึ้นจากผู้ปกครองของประเทศหรือจากแนวทางที่ผู้ปกครองประเทศวางไว้ มีความต้องการจาก

ประชาชนเพื่อผลประโยชน์ส่วนร่วม และเกิดความไม่เพียงพอหรือไม่สามารถจัดทำได้โดยเอกชน Rene' Chapus กิจกรรมใดจะเป็นกิจการสาธารณะได้ ต่อเมื่อนิติบุคคลมหาชนเป็นผู้ดำเนินการหรือดูแลกิจกรรมนั้นเพื่อสาธารณะประโยชน์รวมถึง ประยูร กาญจนดุล (อ้างใน นันทวัฒน์บรรมานันท์, 2555) กิจกรรมที่อยู่ในความอำนาจการหรืออยู่ในการควบคุมของฝ่ายปกครองที่จัดทำ เพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนที่สอดคล้องกับ (เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์, 2547) การให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจจะเป็นของรัฐและเอกชน ดำเนินการส่งต่อบริการให้แก่ประชาชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวม โดยที่การให้บริการมีลักษณะที่เป็นระบบ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการ คือ หน่วยงานและบุคคลที่ทำหน้าที่ให้บริการ ปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากร กระบวนการและกิจกรรม ช่องทางการให้บริการ ผลผลิตหรือตัวบริการ และผลกระทบหรือคุณค่าที่มีต่อผู้รับบริการ นอกจากนี้ “หลักกฎหมายปกครองวันละเรื่อง” กิจกรรมที่อยู่ในความอำนาจการ หรือในการควบคุมของฝ่ายปกครอง ที่จัดทำเพื่อสนองความต้องการของประชาชน และ จุดมุ่งหมายของการบริการสาธารณะก็คือ การสนองความต้องการของประชาชน และในการบริหารการปกครองก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบ และขั้นตอนต่างๆ ตลอดจนนำเทคนิควิธีการสมัยใหม่เข้ามาใช้เพื่อพัฒนาองค์การให้มีศักยภาพในการให้บริการ สร้างสังคมให้น่าอยู่ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ทัดเทียมคุณภาพชีวิตของประเทศที่เจริญแล้ว และการบริหารจัดการท้องถิ่นที่ดีจะต้องมีการเตรียมการพัฒนาทรัพยากรบุคคล โดยเฉพาะศักยภาพของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงแนวคิดด้าน "การบริหารจัดการท้องถิ่นที่ดี" และการเสริมสร้างศักยภาพผู้นำเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การบริการสาธารณะที่ท้องถิ่นเข้าไปดำเนินการได้แก่ กิจกรรมที่จัดทำเพื่อคุ้มครองประชาชน เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อย การสงวนรักษาสาธารณสมบัติของรัฐ กิจกรรมที่จัดทำเพื่อบำรุงส่งเสริม กิจกรรมสาธารณูปโภคและกิจการสาธารณูปโภคและกิจการสาธารณูปการ การบริการสาธารณะ มีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ เป็นกิจกรรมที่อยู่ในความอำนาจการหรืออยู่ในการควบคุมของฝ่ายปกครอง ต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองประโยชน์สังคมส่วนรวม การแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้โดยกฎหมาย และ ต้องดำเนินกิจการอยู่เป็นนิจและโดยสม่ำเสมอ การจัดบริการสาธารณะ มี 3 รูปแบบ คือ ราชการ (ฝ่ายปกครองดำเนินกิจการนั้นๆ) รัฐวิสาหกิจ (หน่วยงานของรัฐที่ไม่ใช่ส่วนราชการเป็นผู้ดำเนินการ) เอกชน (สัมปทาน) อีก การให้บริการที่มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์มากที่สุด คือการให้บริการโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์มาก ที่สุด คือ การให้บริการโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวและประเพณีวัฒนธรรมของสังคม เช่น ช่วยเหลือบริการคนบางคนเป็นพิเศษเพราะรู้จักมักคุ้นเป็นการส่วนตัว (พิทยา บวรวัฒนา, 2548) กล่าวคือ การให้บริการนั้นจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่วางไว้อย่างเคร่งครัดเพื่อให้การกระทำของตนเป็นไปอย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพสูงสุด(จันทร์จิรา อินตะนันท์, 2551)

การแบ่งแยกการจัดกิจการสาธารณะระหว่างรัฐบาลกลางและท้องถิ่น

การบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับท้องถิ่น พบว่า แนวคิดพื้นฐานทั่วไปซึ่งเป็นสากล ในการ

แบ่งแยกการจัดกิจการสาธารณะระหว่างรัฐบาลกลางและท้องถิ่น ได้แก่ (วุฒิสาร ตันไชย, 2544) หลักผลประโยชน์มหาชน (Public Interest) ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ประโยชน์มหาชนของรัฐ ประโยชน์ที่เป็นส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงของพลเมืองกลุ่มใหญ่ที่สุดของรัฐเป็นความต้องการของส่วนรวมของประชาชนทั่วทั้งประเทศที่มีลักษณะเหมือนกันและมีความสำคัญต่อความเป็นเอกภาพของรัฐ ดังนั้น จึงต้องอาศัยองค์กรกลางเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ หรือหากรัฐมอบให้ท้องถิ่นดำเนินการ รัฐก็ต้องเป็นผู้ควบคุมนโยบายให้ท้องถิ่นดำเนินการตามนโยบายเพื่อผลประโยชน์ของรัฐหรือความเป็นเอกภาพของรัฐ เช่นการป้องกันประเทศ การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ และความสัมพันธ์กับต่างประเทศ เป็นต้น และประโยชน์มหาชนของท้องถิ่น ประโยชน์ซึ่งเป็นส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงของพลเมืองที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นหนึ่งโดยเฉพาะ ประสิทธิภาพในการจัดการ (Management Efficiency) เป็นการพิจารณาในเรื่องของคุณภาพของบริการสาธารณะที่จัดทำขึ้น กล่าวคือ การจัดทำบริการสาธารณะอย่างหนึ่งควรจะต้องก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนได้มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการกิจในการจัดบริการสาธารณะบางอย่างจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีระดับสูง เป็นกิจการขนาดใหญ่หรือเป็นกิจการที่จำเป็นต้องมีการประสานงานระหว่างองค์กรต่างๆ หลายหน่วยงาน แต่ภารกิจในการจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างเป็นกิจการที่ไม่สลับซับซ้อน จึงต้องมีองค์กรที่มีความเหมาะสมทั้งทางด้านการเงิน บุคลากร และความสามารถด้านอื่นๆ ที่จะจัดทำบริการสาธารณะให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด รวมถึงหลักความรับผิดชอบในการจัดบริการ (Accountability) กิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของหน่วยชุมชนระดับใด ควรมอบให้หน่วยการปกครองระดับนั้นเป็นเจ้าของและเป็นผู้ดำเนินการ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมนั้นๆ สอดคล้องความต้องการของประชาชนในชุมชนได้ดีที่สุด อยู่ภายใต้การควบคุมตรวจสอบของชุมชนนั้นๆ แต่หากเป็นกิจกรรมที่ต้องสนองตอบความต้องการของหน่วยชุมชนที่สูงขึ้นไปหรือกิจกรรมที่มุ่งสนองตอบปัญหาความต้องการของทุกคนทั้งประเทศหรือปัญหาของชาติโดยรวมก็ควรมอบให้เป็นหน้าที่ของรัฐบาลระดับที่สูงขึ้นไปตามความเหมาะสม อีกทั้งหลักความสามารถของท้องถิ่น (Local Capability) เกิดจากพื้นฐานแนวคิดว่าการดำเนินกิจกรรมสาธารณะทั้งหมดเป็นหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นในระดับล่างสุดเสมอหน่วยการปกครองท้องถิ่นในระดับสูงขึ้นไปจะเลือกดำเนินกิจกรรมสาธารณะใดๆ ก็ต่อเมื่อท้องถิ่นระดับล่างไม่มีศักยภาพที่ดำเนินการได้ หรือหากดำเนินการได้ก็อาจเกิดปัญหากระทบกับท้องถิ่นอื่นๆ หรือเป็นผลเสียหายต่อประเทศชาติโดยรวมนอกจากนี้หลักการกำหนดระดับของหน่วยจัดบริการที่มีความรับผิดชอบสูงสุด (Optimal Accountability) มีคุณสมบัติ 2 ประการ คือ เป็นหน่วยจัดบริการระดับล่างสุด มีความใกล้ชิดกับผู้ใช้บริการมากที่สุดที่มีความสามารถในการวางแผน จัดการผลผลิต และหารายได้มาใช้จ่ายในการจัดบริการได้อย่างสมบูรณ์ และเป็นหน่วยจัดการที่มีพื้นที่การให้บริการครอบคลุมประชากร หรือพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์ และผลกระทบจากการให้บริการโดยสมบูรณ์ และประชาชนผู้มีส่วนได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการจัดการบริการสาธารณะทั้งหมดสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนการผลิต และควบคุมตรวจสอบผลการดำเนินงานของหน่วยจัดบริการนั้นๆ ได้โดยตรงมากที่สุด (จันทร์จิรา อินตะนนท์, 2551)

หลักการกำหนดขนาดของการจัดบริการที่มีประสิทธิภาพสูงสุด (Optimal Efficiency of Scale) ขนาดของการจัดบริการที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในที่นี้หมายถึง ขนาดของชุมชน (จำนวนประชากรในชุมชน) ในระดับใดๆ ก็ตาม ที่เอื้ออำนวยให้สามารถจัดบริการประเภทนั้นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด หรืออีกนัยหนึ่งเป็นจำนวนประชากรที่เอื้ออำนวยให้มีต้นทุนการจัดบริการที่ต่ำที่สุดนั่นเอง โดยการกำหนดหน่วยจัดบริการโดยคำนึงถึงขนาดของการจัดบริการที่มีประสิทธิภาพสูงสุดนี้มาจากหลักประสิทธิภาพ (The Principle of Management Efficiency) ในการจัดบริการสาธารณะที่ว่า การจัดบริการสาธารณะใดๆ ควรต้องประหยัด ถ้าสามารถใช้เงินน้อยที่สุดเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้คนจำนวนมากได้ก็นับว่าเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด และหลักการจำแนกหน่วยกำหนดนโยบายและหน่วยจัดบริการออกจากกัน (Separation of Policy Operation Units) เป็นการนำหลักเกณฑ์หลักการกำหนดขนาดของการจัดบริการที่มีความรับผิดชอบสูงสุด (Optimal Accountability) และหลักการกำหนดขนาดของการจัดบริการที่มีประสิทธิภาพสูงสุด (Optimal Efficiency of Scale) มาพิจารณาร่วมกันวิเคราะห์บริการสาธารณะแต่ละประเภทและจัดสรรบริการลงไปเป็นชุมชนระดับต่างๆ ซึ่งอาจเกิดกรณีที่หน่วยจัดบริการที่นำจะมีความสามารถและมีความรับผิดชอบต่อผู้ที่ได้รับประโยชน์สูงสุด ไม่สามารถจัดบริการให้มีต้นทุนต่ำที่สุด (หรือมีประสิทธิภาพที่สุด) ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยจัดบริการหรือหน่วยการปกครองที่ใกล้ชิดกับผู้ใช้บริการมากที่สุดและสามารถหารายได้มาใช้จ่ายในการจัดบริการได้นั้น มักจะมีจำนวนประชากรน้อยเกินไป โดยจำนวนที่สามารถจัดบริการให้มีต้นทุนต่ำที่สุดก็อาจเป็นประชากรของหลายๆ ตำบล หรือหลายๆ อำเภอประกอบกัน ซึ่งทางเลือกที่น่าจะเหมาะสม คือ การให้มีหน่วยกำหนดนโยบายและจัดบริการที่มีความรับผิดชอบสูงสุด และให้หน่วยจัดบริการที่มีต้นทุนต่ำที่สุด โดยหน่วยงานทั้ง 2 อาจเป็นหน่วยงานเดียวกัน หรือคนละหน่วยงานก็ได้(อุไรวรรณจันทจเรญวงษ์, 2555)

การจัดทำบริการสาธารณะโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรที่ดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะในส่วนท้องถิ่นของไทย ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยาโดยอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะนั้น ได้ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท และในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ดังที่ (อดิศรา เกิดทอง, 2546) ได้กล่าวในงานวิจัยว่าบริการสาธารณะที่จัดทำโดยส่วนท้องถิ่นนั้นได้แก่ บริการสาธารณะบางประเภทที่รัฐมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำเอง เพื่อสนองความต้องการของประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้น เช่น การดูแลรักษาถนน ดูแลรักษาความสะอาดของท้องถิ่น การจัดให้มีน้ำประปาหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น สำหรับผู้ดำเนินการจัดทำ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ เป็นผู้ดำเนินการ โดยใช้งบประมาณและทรัพย์สินบางส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะที่ได้รับมอบหมายและมีอำนาจหน้าที่จะดำเนินกิจการได้โดยอิสระโดยส่วนกลางเพียงแต่เข้าไปควบคุมดูแลเท่านั้น บริการสาธารณะที่เกี่ยวกับภารกิจขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นและสอดคล้องกับความต้องการของคนในท้องถิ่น (สิริพร มณีพันธ์ อ่างใน (อดีต ราชภัฏ, 2546) ได้แก่

1. เป็นกิจการที่เป็นไปเพื่อสนองความต้องการของคนในท้องถิ่นนั้น ที่สามารถยกออกหรือ มีลักษณะแตกต่างไปจากท้องถิ่นอื่น เช่น การกำจัดขยะมูลฝอย การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ การจัดการศึกษาเบื้องต้น การกำจัดน้ำเสียในชุมชนการดูแลรักษา สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

2. เป็นกิจการที่ใกล้ชิดกับคนในท้องถิ่นอันได้แก่ การให้บริการที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของคนใน ท้องถิ่น เช่น ฅาปนกิจ การจัดให้มีน้ำสะอาด ไฟฟ้า การดูแลที่สาธารณะในเขตท้องถิ่น

นอกจากนี้ยังมีบริการสาธารณะบางประเภทที่รัฐและท้องถิ่นต้องร่วมกันดูแลโดยแบ่งหน้าที่ และความรับผิดชอบในการดำเนินการทั้งนี้ เนื่องมาจากบริการสาธารณะดังกล่าวเป็นเรื่องที่ เกี่ยวข้องกับประโยชน์มหาชนและประโยชน์ของคนในท้องถิ่น เช่น การจัดการศึกษาความต้องการ บริการทางด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นความต้องการส่วนร่วมทั้งประเทศ รัฐต้องมีการกำหนด หลักเกณฑ์ซึ่งเป็นมาตรฐานของการศึกษาของคนในประเทศ ในขณะเดียวกัน การศึกษาในระดับ ประถมศึกษาก็เป็นความต้องการของคนในท้องถิ่นแต่ละแห่งที่มีความแตกต่างกันออกไป ดังนั้นจึง เป็นหน้าที่ของท้องถิ่นที่จะทำในส่วนนี้ ส่วนการศึกษาระดับสูงขึ้นไปเป็นการจัดกิจการที่ต้องใช้ เงินทุนจำนวนมากและบุคคลที่มีความรู้ความสามารถระดับสูง จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องทำดังนั้น จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า บริการสาธารณะที่จัดทำโดยรัฐสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ บริการสาธารณะระดับชาติ ซึ่งมีการมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ จัดทำ และบริการสาธารณะซึ่งเป็นหน้าที่แท้ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3ระดับ ได้แก่ ระ ดับเทศบาล ระดับจังหวัด และระดับภาค โดยมีกฎหมาย แบ่งแยกหน้าที่ และประเภทของบริการ สาธารณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละประเภทจะเป็นผู้จัดทำ อย่างไรก็ตามยังมีบริการ สาธารณะบางอย่างที่รัฐมอบให้เอกชนเป็นผู้จัดทำ หากรัฐพิจารณาเห็นว่า เอกชนสามารถจัดทำได้ โดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขของรัฐ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างสูงสุด

แผนพัฒนาสามปี คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามีลักษณะเป็นการกำหนดถึงรายละเอียดแผนงานโครงการ พัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปีซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุม ระยะเวลาสามปีโดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี และแผนพัฒนา หมายความว่ารวมถึง แผนยุทธศาสตร์การพัฒนากับแผนพัฒนาสามปี โดยที่แผนปฏิบัติการ หมายความว่าแผนการ ดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แสดงถึงรายละเอียดแผนงานโครงการพัฒนาและ กิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณนั้นๆ รวมถึงโครงการพัฒนา หมายความว่าโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสนองต่อแผนยุทธศาสตร์การ พัฒนาขององค์กรส่วนท้องถิ่นและดำเนินการเพื่อให้การพัฒนาบรรลุตามวิสัยทัศน์ขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดไว้ อีกทั้งแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์พันธกิจและจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคตโดยจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาอำเภอและนโยบายในการพัฒนาของท้องถิ่นนั้น โดยแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นจะเป็นแผนระยะยาว 5 ปีที่ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดทำขึ้นซึ่งต่อมามองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดทำแผนพัฒนาสามปีให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นที่ได้จัดทำขึ้นโดยมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงานโครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปีซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปีโดยสามารถมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงแก้ไขเป็นประจำได้ทุกปีพร้อมทั้งต้องจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อแสดงถึงรายละเอียดของแผนงานโครงการพัฒนาและกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณนั้นด้วยดังนั้นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรบริหารส่วนตำบลจึงเป็นการกำหนดถึงทิศทางที่ต้องการในอนาคตขององค์กรบริหารส่วนตำบลโดยกำหนดสภาพการณ์ที่ต้องการบรรลุและแนวทางในการบรรลุผลตามที่ได้กำหนดไว้บนพื้นฐานของการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบที่สำคัญจะต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่นสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นด้วยเพื่อให้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรบริหารส่วนตำบลสามารถนำไปใช้เพื่อการแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริงเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและท้องถิ่นโดยส่วนรวมให้มากที่สุดนอกจากความหมายที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ยังมีความสำคัญและประโยชน์ต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้ 1) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นจะเป็นแผนพัฒนาที่มุ่งไปสู่สภาพการณ์ของท้องถิ่นที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตและเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มุ่งไปสู่สภาพการณ์อันพึงประสงค์ของท้องถิ่นนั้นๆ 2) ช่วยกระตุ้นให้ผู้บริหารของท้องถิ่นต้องวางแผนและปรับปรุงองค์กรที่ตนเองรับผิดชอบให้เข้มแข็งมีคุณภาพและก้าวหน้าอยู่เสมอช่วยกระตุ้นให้ผู้บริหารท้องถิ่นต้องตื่นตัวและติดตามสถานการณ์ต่างๆ อยู่ตลอดเวลาเพื่อใช้ในการวางแผนและปรับปรุงองค์กรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วโดยต้องมีการปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ให้ทันเหตุการณ์และสามารถมองเหตุการณ์ของการพัฒนาการบริหารงานในอนาคตได้ดียิ่งขึ้น 3) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นช่วยระบุถึงโอกาสอุปสรรคจุดแข็งจุดอ่อนและจุดยืนในสภาพปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งระบุแนวทางในการดำเนินงานในอนาคตซึ่งทำให้การปรับเปลี่ยนทิศทางการกิจวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสมกับสภาพการณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ 4) ทำให้การวางแผนปฏิบัติการสำหรับแต่ละโครงการสอดคล้องกับยุทธศาสตร์โดยกำหนดเป้าหมายของแผนงานโครงการและกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติผลที่คาดว่าจะได้รับรวมทั้งการใช้ทรัพยากรและงบประมาณของแต่ละโครงการมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น 5) ทำให้การดำเนินกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดการประสานงานและร่วมมือกันทำงานได้ดีขึ้นช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการมีความเข้าใจร่วมกันที่ถูกต้องเข้าใจใน

ทิศทางและความคาดหวังขององค์กรไปในแนวทางเดียวกันพร้อมทั้งช่วยลดปัญหาความขัดแย้งและความซ้ำซ้อน ในการทำงานของแต่ละฝ่ายอันเป็นผลมาจากการรับรู้และเห็นภาพทิศทางการพัฒนาขององค์กรที่ไม่ตรงกัน 6) ช่วยให้การจัดสรรเพื่อใช้ทรัพยากรต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณบุคลากรวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การบริการสาธารณะ หมายถึง กรบริการด้านต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้กับประชาชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อรักษาผลประโยชน์และการจัดสวัสดิการให้กับประชาชน รวมถึงการแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการ เพื่อให้ประชาชนมีการดำรงวิถีชีวิตที่ดี มีคุณภาพและสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนทางด้านความสะดวกสบาย รวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ ส่วนการพัฒนาการบริการสาธารณะของประเทศไทยแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง ช่วงหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง ช่วงหลังรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 โดยมีเกณฑ์สำคัญในการจัดบริการสาธารณะอยู่ 3 ต้น คือ การบริการสาธารณะที่จัดทำขึ้นต้องดำเนินการไปอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง บริการสาธารณะที่จัดทำโดยให้เอกชนมีสิทธิได้รับประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน การจัดบริการสาธารณะต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับความต้องการของประชาชน

ความต้องการในการบริการสาธารณะของประชาชน

โดยธรรมชาติของมนุษย์มีความต้องการแตกต่างกัน ตามการรับรู้และมืออย่างไม่สิ้นสุด เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม ดังนั้นการให้ได้มาในสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองมนุษย์ต้องคิดต้องกระทำเพื่อให้ได้มาในสิ่งนั้นๆตามความต้องการในระดับองค์การที่มีบทบาทด้านการบริหารจัดการ และการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดกับหน่วยงานนี้ มีบทบาทอำนาจหน้าที่ที่จะต้องคิดสร้างทำจัดบริการโครงการต่างๆ ในชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตความรับผิดชอบ โดยผ่านกระบวนการด้านบริการที่มีประสิทธิภาพรวดเร็วทันใจ โดยการบริการนั้นต้องสามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการมีนักวิชาการได้ให้ทัศนะไว้ดังต่อไปนี้

ศุภร เสรีรัตน์ (อ้างใน สมพร ใหม่แก้ว, 2553) ผู้จะทำการซื้อสินค้าหรือบริการตามที่เขาเห็นว่า จะทำให้ความต้องการของเขาได้รับความพอใจนั้นคือบุคคลใด ถ้าไม่มีความต้องการสิ่งใด บุคคลก็ไม่มีความต้องการซื้อสิ่งใดๆ เช่นกัน ดังนั้น ความต้องการ (Need) จึงหมายถึงความสามารถหรือความจำเป็นใดๆ ของมนุษย์ที่การกระทำ และการมีประสิทธิภาพจะต้องอาศัย

ความสามารถหรือความจำเป็นนั้นๆ" สำหรับ ฉัตรยาพร เสมอใจ (สมพร ใหม่แก้ว, 2553) ความแตกต่างที่บุคคลรับรู้ได้ระหว่างสภาพในอุดมคติ และสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันซึ่งมีอิทธิพลเพียงพอที่จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม สามารถแบ่งความต้องการออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs เป็นความต้องการเบื้องต้นของร่างกาย (Innate

Needs) ได้แก่ อากาศ น้ำ อาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค การพักผ่อน และความต้องการทางเพศ ซึ่งถือเป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน (Primary Needs) หรือ แรงผลักดัน (Motives) ในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล โดยที่ความแตกต่างทางลักษณะทางกายภาพของแต่ละบุคคล ส่งผลให้เกิดความต้องการ และความจำเป็นในสินค้าและบริการที่แตกต่างกัน และความต้องการด้านจิตวิทยา (Psychological Needs) หรือ ความต้องการที่เป็นความปรารถนา (Acquired Needs) มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคม จึงมีความต้องการ และการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน และพึ่งพาอาศัยกัน ในสังคม ความต้องการที่เป็นความปรารถนา จะเกิดขึ้นจากการที่บุคคลเรียนรู้จากการตอบสนองต่อวัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยความต้องการในด้านต่างๆ ได้แก่ การยกย่อง ภาวะภูมิใจ ความรักอำนาจ และการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็นความต้องการขั้นทุติยภูมิ (Secondary Needs) ที่เป็นผลจากสภาพจิตใจ และความ สัมพันธ์กับบุคคลอื่น

การบริการสาธารณะแก่สังคม

“การบริการสาธารณะ” หมายถึง กิจกรรมที่อยู่ในความอำนาจการหรืออยู่ในการควบคุมของฝ่ายปกครองที่จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน 10 กล่าวอีกนัยหนึ่ง บริการสาธารณะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะที่ดำเนินการจัดทำขึ้นโดยบุคคลในกฎหมายมหาชนหรือโดยเอกชน ซึ่งฝ่ายปกครองต้องใช้อำนาจในการกำกับดูแลบางประการและอยู่ภายใต้ระบบพิเศษ ทั้งนี้บริการสาธารณะแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

1. บริการสาธารณะปกครอง คือ กิจกรรมที่โดยสภาพแล้วเป็นงานในหน้าที่ของฝ่ายปกครองที่จะต้องจัดทำเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นเรื่องการดูแลความปลอดภัยและความสงบสุขของชุมชน ซึ่งรัฐหรือฝ่ายปกครองจัดทำให้ประชาชนโดยไม่ต้องเสียค่าตอบแทน นอกจากนี้เนื่องจากเนื้อหาของบริการสาธารณะทางปกครองจะเป็นเรื่องที่เป็นหน้าที่เฉพาะของฝ่ายปกครองที่ต้องอาศัยเทคนิคพิเศษ รวมทั้งอำนาจพิเศษของฝ่ายปกครองตามกฎหมายมหาชนในการจัดทำบริการสาธารณะด้วย

นบริการสาธารณะประเภทนี้ฝ่ายปกครองจึงไม่สามารถมอบให้องค์กรอื่นหรือเอกชนเข้ามาดำเนินการแทนได้ด้วยอย่างบริการสาธารณะทางปกครองดังกล่าวข้างต้น เช่น กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบภายใน การป้องกันประเทศ การสาธารณสุข การอำนวยความสะดวก การต่างประเทศ และการคลัง เป็นต้น ซึ่งแต่เดิมนั้น บริการสาธารณะทุกประเภทจัดว่าเป็นบริการสาธารณะทางปกครองทั้งสิ้นแต่ต่อมาเมื่อกิจกรรมเหล่านี้มีมากขึ้น และมีรูปแบบและวิธีการในการจัดทำที่แตกต่างกันออกไปจึงเกิดประเภทใหม่ๆ ของบริการสาธารณะขึ้นมาอีก

2. บริการสาธารณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม คือ บริการสาธารณะที่เน้นทางด้านการผลิต การจำหน่าย การให้บริการและมีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้รับดังเช่นกิจการของเอกชน (วิสาหกิจเอกชน) ซึ่งมีความแตกต่างกับบริการสาธารณะทางปกครองอยู่ด้วยกัน 4 ประการ คือ (1) วัตถุประสงค์ บริการสาธารณะทางปกครองจะมีวัตถุประสงค์แห่งบริการเพื่อเสนอความต้องการของประชาชนในประเทศแต่เพียงอย่างเดียว ส่วนบริการสาธารณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม

นั้น มีวัตถุประสงค์แห่งบริการด้านเศรษฐกิจเหมือนกับวิสาหกิจเอกชน คือ เน้นทางด้านการผลิตการจำหน่าย การให้บริการ และมีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้รับดังเช่นกิจการของเอกชน(2) วิธีปฏิบัติงาน บริการสาธารณะทางปกครองจะมีวิธีปฏิบัติงานที่รัฐสร้างขึ้นมาเป็นแบบเดียวกันมีระบบบังคับบัญชาซึ่งใช้กับผู้ปฏิบัติงานทุกคน ในขณะที่บริการสาธารณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมจะมีวิธีปฏิบัติงานที่สร้างขึ้นเองแตกต่างไปจากบริการสาธารณะที่มีลักษณะทางปกครอง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและเหมาะสมในการดำเนินการ(3) แหล่งที่มาของเงินทุน บริการสาธารณะทางปกครองจะมีแหล่งที่มาของเงินทุนจากรัฐแต่เพียงอย่างเดียว โดยรัฐจะเป็นผู้รับผิดชอบเงินทุนทั้งหมดที่นำมาใช้จ่ายในการดำเนินการส่วนบริการสาธารณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมนั้น แหล่งรายได้ส่วนใหญ่จะมาจากค่าตอบแทนการบริการของผู้ใช้บริการ(4) ผู้ใช้บริการ สถานภาพของผู้ใช้บริการสาธารณะทางปกครองนั้นจะถูกกำหนดโดยกฎข้อบังคับทั้งหมด ซึ่งรวมถึงตั้งแต่การกำหนดองค์กร การจัดองค์กรและการปฏิบัติงาน ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการกับผู้ให้บริการสาธารณะประเภทนี้จึงมีลักษณะเป็นนิติกรรมที่มีเงื่อนไขและไม่เท่าเทียมกันในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการของบริการสาธารณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมจะมีลักษณะเสมอภาคกัน เพราะถูกกำหนดโดยสัญญาตามกฎหมายเอกชน

3. บริการสาธารณะทางสังคมและวัฒนธรรม คือ บริการสาธารณะที่เป็นการให้บริการทางสังคมและวัฒนธรรมที่ต้องการความอิสระคล่องตัวในการทำงานโดยไม่มุ่งเน้นการแสวงหากำไร เช่น การแสดงนาฏศิลป์พิพิธภัณฑสถาน การศึกษาวิจัย ฯลฯ

ดังนั้น การบริการสาธารณะจึงเป็นการดำเนินการของรัฐหรือฝ่ายปกครองในการกิจการที่อยู่ในความอำนาจหรือในกำกับดูแลของฝ่ายปกครองที่จัดทำเพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนทุกคน ทั้งด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย การทำงาน การมีรายได้รวมถึงการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และการบริการทางสังคม โดยรัฐหรือฝ่ายปกครองต้องดำเนินการให้เหมาะสม และมีคุณภาพ เพื่อสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น และสามารถพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม และเป็นธรรม อันจะเป็นการช่วยลดความเหลื่อมล้ำของสังคมและรายได้รวมถึงทำให้เศรษฐกิจโดยรวมดีขึ้น เมื่อผู้มีรายได้น้อยหรือผู้ด้อยโอกาสในสังคมสามารถเข้าถึงการบริการสาธารณะต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง เหมาะสมและมีคุณภาพ ก็จะทำให้บุคคลเหล่านั้นสามารถพัฒนาตนเองให้เจริญเติบโตเป็นทรัพยากรของชาติที่มีคุณภาพต่อไป

บทสรุป

การบริการสาธารณะของภาครัฐให้แก่ สังคม และประชาชนเป็นกิจการที่อยู่ในความอำนาจ หรือในกำกับดูแลของฝ่ายปกครองหรือรัฐโดยที่ฝ่ายปกครองหรือรัฐมีหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อสนองความต้องการของประชาชนเป็นส่วนรวมมิใช่การจัดทำเพียงเพื่อประโยชน์ของกลุ่มใดโดยเฉพาะเจาะจง ทั้งนี้การจัดทำบริการสาธารณะก็เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสังคมและเศรษฐกิจเพื่อให้ผู้ด้อยโอกาสในสังคมหรือผู้มีรายได้น้อยสามารถเข้าถึงการบริการสาธารณะและทรัพยากรของชาติได้อย่างเหมาะสม เป็นธรรมมีคุณภาพและทั่วถึง ทั้งด้านการศึกษา สุขภาพ

อนามัย การทำงาน การมีรายได้รวมถึงโอกาสในการมีส่วนร่วมในธุรกรรมทางเศรษฐกิจสมัยใหม่ ตลอดจนการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและการบริการทางสังคม และเมื่อประชาชนได้เข้าถึงการบริการสาธารณะที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการ ก็ย่อมส่งผลให้ประชากรของประเทศสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ โอกาสในความก้าวหน้าทั้งฐานะ และความเป็นอยู่ได้ในที่สุดการจัดทำบริหารสาธารณะของฝ่ายปกครองหรือรัฐต้องยึดตามหลักนิติธรรมเป็นสำคัญโดยต้องประกอบไปด้วยกระบวนการจัดทำหรือการตรากฎหมายที่ถูกต้อง และเนื้อหาของการจัดทำต้องเป็นธรรมตอบสนองต่อประชาชนทุกภาคส่วนโดยรวม และต้องตอบสนองปัญหาสภาพสังคมในปัจจุบันได้อีก ทั้งต้องมีความเป็นสากลและทันสมัย เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจ การให้บริการต้องดำเนินการอย่างเท่าเทียมกันเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติตามอำเภอใจ ฝ่ายปกครองหรือรัฐต้องรับผิดชอบต่อประชาชน รวมถึงต้องคำนึงคุณภาพของการบริการมากกว่าการเน้นปริมาณ รวมทั้งต้องศึกษาความต้องการของประชาชนการเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ ของสังคมโลกและการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมอันจะเป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับบริการนั้น ๆ เพราะประชาชนถือว่าพวกเขามีส่วนในการบริการนั้นมีใช่เป็นเพียงผู้รับบริการฝ่ายเดียว เพื่อให้การจัดบริการสาธารณะเกิดประโยชน์สูงสุดและให้ถูกต้องตรงตามความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวมอันเป็นผลส่งให้สังคมและประเทศชาติโดยรวมมีการพัฒนาไปได้อย่างมีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง(References)

- จิตตินันท์นนท์ไพบูลย์. (2551). *จิตวิทยาการบริการ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ฐิตรัตน์ อินตะพิงค์. (2555). *การรับรู้ต่ออำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จันทร์จิรา อินตะนนท์. (2551). *คุณภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลแจ้ห่ม อำเภอแจ้ห่มจังหวัดลำปาง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต)*. ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
- ดวงมณี เลาวกุล. (2555). *โครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อการศึกษาแนวทางการดำเนินงานและสนับสนุนการดำเนินงานสำหรับการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระยะที่ 1*. กรุงเทพฯ: สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ
- เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์. (2547). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาสำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธัญญธร สมพงษ์. (2553). *คุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหาด อำเภอบ้านลาดจังหวัดเพชรบุรี วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นันท์วัฒน์ บรมานันท์. (2541). *บริการสาธารณะในระบบกฎหมายปกครองของฝรั่งเศส*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- นันท์วัฒน์ บรมานันท์. (2555). *มาตรฐานใหม่ของการจัดทำบริการสาธารณะระดับชาติในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: พี.เพรส.

- พิทยา บวรวัฒนา.(2548). รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีและแนวการศึกษา (ศ.ศ. 1887 -ค.ศ. 1970). พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุพาวรรณวรรณวนิชย์. (2544). การตลาดบริการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมพร ใหม่แก้ว. (2553). รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาความคาดหวังและความต้องการของ ผู้ปฏิบัติงานสังกัดสำนักงานมหาวิทยาลัย เชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อริศรา อินยาศรี. (2553). การจัดทำบริการสาธารณะขององค์การปกครองท้องถิ่นภายใต้ แผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่

"วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น" วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม การศึกษา และสหวิทยาการทางสังคมศาสตร์ที่เชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จำนวน 3 ท่าน โดยบทความผู้พิมพ์ภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ส่วนบทความผู้พิมพ์ภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้พิมพ์บทความและผู้พิมพ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review)

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้พิมพ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง และแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ผสมผสานเปรียบเทียบและผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย และตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดมา

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น ต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jmli/index> เท่านั้น

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ B5 โดยมีการตั้งค่าหน้ากระดาษความกว้าง 7.5 นิ้ว และความสูง 10.5 นิ้ว โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 0.5 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ คำสำคัญ และเชิงอรรถ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ เนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วยเลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้พิมพ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข⁽¹⁾ เขียนไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้พิมพ์เพื่อระบุเชิงอรรถ (Footnote) ไว้ด้านล่างกระดาษ

1.8 เชิงอรรถ (Footnote) ให้เขียนไว้ด้านล่างของส่วนหน้าแรก ที่มีเครื่องหมายเลข⁽¹⁾ กำกับไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้พิมพ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา กรณีที่ผู้พิมพ์มีสถานภาพเป็นนักศึกษาให้ระบุหลักสูตรที่นักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ เช่น หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นต้น ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้พิมพ์นั้น ผู้พิมพ์ต้องระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษด้วย

1.9 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 300 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญ/อังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (;) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อโดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้พิมพ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงอรรถ : Footnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
หัวข้อย่อย	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความที่กำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
(ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)			
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
(พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)			
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association citation style)			
โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ			
จำนวนต้นฉบับ : มีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า			

เอกสารอ้างอิงในบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วย วงเล็บเปิด-ปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ เช่น อนุวัต กระสังข์ (2560) เป็นต้น

2. การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1. ผู้แต่งหนึ่งคน ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (อนุวัต กระสังข์, 2561)

2. ผู้แต่งสองคน ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองคนโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (อนุวัต กระสังข์และสมาน งามสนิท, 2560)

3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างชื่อของผู้แต่งคนแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (สมาน งามสนิทและคณะ, 2562)

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1. ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Therry, 2018)

2. ถ้ามีผู้แต่งสองคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองคน โดยใช้เครื่องหมายแอมป์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Horry & Peter, 2018)

3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งคนแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Peter et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ

เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

1. หนังสือ

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//ปีที่พิมพ์.//ชื่อหนังสือ.//ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี).//เมืองที่พิมพ์.:/ สำนักพิมพ์.
Author.//(Year of Publication).//Title of Book.//Edition of Book.//Place of
Publication.:/Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนวัต กระสังข์. (2560). *พื้นฐานรัฐประศาสนศาสตร์*. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Cook, Robert D. (1995). *Finite Element Modeling for Stress Analysis*. New york: John Wiley & sons.

2. วารสาร

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//ปี,เดือน/วันที่พิมพ์.//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร.//ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่พิมพ์.)/:เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//Title of Article.//Name of
Journal.//Year(Volume):/page.

ตัวอย่าง

ยรรยงวรกร ทองแถม. (2563). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นในการสร้างแบรนด์ชุมชนกาแฟดอยเผ่าไทยของบ้านรักไทย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น*. 6(4), 55-68.

3. หนังสือพิมพ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//ปี,เดือน/วันที่พิมพ์.//ชื่อบทความ.//ชื่อหนังสือพิมพ์.//เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//Title of Article.//Name of Newspaper.//page.

ตัวอย่าง

ปรียา เหล่าวิวัฒน์. (2549, พฤศจิกายน 6). เกียรติอันภาคภูมิ. *กรุงเทพธุรกิจ*, น. 13.

Jewell, Mark. (2006, November 7). Silent Aircraft' Spreads its Wings.

Bangkok Post, p. 13

4. วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// วิทยานิพนธ์ระดับ/ (บัณฑิต, มหาบัณฑิต, ดุษฎีบัณฑิตให้ระบุลงให้ชัดเจน)// ชื่อสถานศึกษา.

Author.// (Year of Publication).// Title of Thesis.// Degree of Thesis.// Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนุวัต กระสังข์. (2557). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม*.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

5. รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// (รายงานผลการวิจัย).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

อนุวัต กระสังข์. (2557). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม*. รายงานผลการวิจัย. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

6. สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน).// ตำแหน่ง.// [บทสัมภาษณ์].

สุรพล สุยะพรหม. (2560, 5 มีนาคม). รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย [บทสัมภาษณ์].

7. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// สืบค้น วัน เดือน ปี.// จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2548). *พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์*. สืบค้น 3 กรกฎาคม 2548, จาก <http://www.moc.go.th/thai/dbe/ecoco/e-com3.htm>

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*. Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>.